

Stanislaw Lem

NORUL LUI MAGELLAN

STANISLAW LEM

NORUL LUI MAGELLAN

1959

EDITURA TINERETULUI

Traducere de:
NICOLAE MIHĂILESCU
şi TEOFIL ROLL

Coperta de P. NAZARIE

STANISLAW LEM
OBLOK MAGELLANA
ISKRY 1955

CUVÎNT ÎNAINTE

Cu aproape trei sute de ani în urmă, John Wilkins, membru al Societății Regale, scria într-un raport prezentat onorabililor săi colegi: „Cele patru mijloace prin care omul va putea spera, într-o zi, să se ridice în văzduh, sînt următoarele: spiritele îngerilor, păsările, aripi bine prinse de trup, care zburătoare".

Peste trei sute de ani, literatura științifico-fantastică a deceniului nostru va părea, poate, la fel de naivă ca aserțiunile savantului englez. N-are rost deci să avertizăm îndelung pe cititorii acestei cărți: „Aveți de-a face cu o anticipație. Nu reproșați autorului că s-a depărtat de cunoștințele actuale privind evoluția modului de viață și de gîndire al umanității, spațiul și timpul, viața în cosmos, etc, etc". Și, în definitiv, în ce măsură s-a depărtat el de toate acestea?

Să recurgem la un singur exemplu.

„Norul lui Magellan" descrie croaziera primei expediții pămîntene către Proxima Centauri, steaua cea mai apropiată de sistemul nostru solar. Cea mai apropiată, adică situată la numai *4,27 ani-lumină. Pentru a afla distanța în kilometri, efectuați o simplă înmulțire: 4,27 (ani) x 365 (zile) x 24 (ore) x 60 (minute) x 60 (secunde) x 300.000 (kilometri parcurși într-o secundă de raza de lumină).*

Cu viteze de mii de ori mai mari de cît cele obținute astăzi, o asemenea călătorie ar întrece cu mult durata maximă a vieții omenești. Nenumărate generații ar trebui să se stingă pe drum, pentru ca urmașii lor să debarce, în sfîrșit, pe țărmurile unor planete ospitaliere sau fertilizate de căldura și lumina altor sori.

Plasîndu-și acțiunea în viitor, Stanislaw Lem a ales însă o altă soluție. „Gea", imensa navă interstelară, străbate vidul cu peste 170.000 kilometri pe secundă. Ori, potrivit teoriei relativității speciale, la astfel de viteze uriașe se schimbă însuși ritmul timpului. „Iată ce lucru ciudat, dar în același timp cît de măreț! — exclamă povestitorul (romanul e scris la persoana I-a). Iată cum teoriile și formulele, verificate pînă acum doar asupra fenomenelor cosmice, încep să

influențeze viața omului! Trebuie deci să ne întoarcem pe Pămînt mai tineri decît cei de aceeași vîrstă cu noi, deoarece în cele mai infime molecule ale încărcăturii Gerei — atît obiecte cît și plante și oameni — timpul se va scurge mai încet decît pînă acum. Și cine poate să prevadă urmările acestui fenomen, cînd călătoriile în afara sistemului nostru planetar vor deveni un fapt obișnuit?..."

Am pătruns, oare, pe tărîmul basmului? Înlocuim pur și simplu miraculosul „A fost odată"... cu și mai de necrezutul „Va fi..."?

Fără a intra în amănunte care nu-și au locul aici, menționăm că „paradoxul timpului" și-a aflat confirmarea pe cale experimentală și că savanții sovietici proiectează de pe acum rachete fotonice, a căror viteză să se apropie de aceea a luminii. Decalajul dintre fanteziа autorului și realitatea zilelor noastre apare deci simțitor redus.

Ni se înfățișează de altfel numeroase anticipații care nu vor aștepta anul 3100 ca să prindă contur: dirijarea climei, realizarea sorilor artificiali, organizarea unor mari exploatări miniere pe Lună... Dar insistînd asupra acestui aspect, am putea crea impresia că avem de-a face cu o carte de popularizare travestită în veșmintele fantasticului-științific. Ne grăbim să spulberăm orice posibilitate a unei asemenea interpretări.

Înțelegînd că specificul genului nu justifică în nici un caz îndepărtarea de la ceea ce constituie însăși esența literaturii, Lem a păstrat în centrul atenției sale problematica umană. Eroii săi pornesc în drumul spre stele, cu complexul de cunoștințe, deprinderi și sentimente dobîndite pe Pămînt. Asistăm la dezvăluirea și prefacerea lor, în condiții cu totul noi și extraordinare.

De fapt, tema romanului ar putea fi definită astfel: Omul în luptă cu Universul. O luptă crîncenă, desfășurată în spații infinite, cerînd adeseori tributul ei de sînge, dar menită unui singur rezultat. „Forțele materiale ale Universului pot să ne distrugă, de pildă, într-o ciocnire — *spune astrofizicianul Trehub.* Dar să ne înfrîngă, nu! Pentru aceasta, Universul e prea slab!"

Într-adevăr, Universul e prea slab ca să înfrîngă oameni, pentru care inegalitatea socială și asuprirea nu mai reprezintă decît o pagină de istorie, oameni cu o pregătire temeinică și multilaterală, caractere puternice, în stare să treacă peste momentele de descurajare și să înfăptuiască misiunea fără precedent încredințată de semenii lor.

...V-ați întrebat vreodată unde trebuie căutată explicația eforturilor noastre de a ne smulge din îmbrățișarea de fier a gravitației?

Dorința de a cunoaște — iată un răspuns care nu ne satisface pe deplin. Împreună cu eroul lui Lem, să mărturisim că am simțit și noi

„legătura, mai străveche decît mintea omenească şi decît însuşi omul, care uneşte tot ce e viu... dorul copleşitor după fiinţele care, întocmai ca şi noi, se luptă cu întinderea de necuprins şi indiferentă a universului". *Tocmai de aceea înţelegem sacrificiul celor care se claustrează zeci de ani între pereţii de metal ai Gcei, zidind cu tinereţea, şi poate cu viaţa lor, o punte peste genunile oceanului cosmic.*

Nu prea de mult, cititorul acestei cărţi ar fi fost înclinat să o aşeze în raftul „născocirilor ingenioase", întorcîndu-se apoi la preocupările sale cotidiene. Au intervenit însă lucruri care au schimbat unghiul de vedere al celor mai sceptici.

In numai doi ani — două picături în fluviul fără sfîrşit al timpului — Omul a desferecat porţile cosmosului. Luîndu-şi zborul de pe teritoriul Uniunii Sovietice, primii sateliţi artificiali ai pămîntului şi ai Soarelui au pătruns într-o lume străbătută pînă acum numai de traiectoriile capricioase ale cometelor şi meteoriţilor. Tot datorită savanţilor sovietici, Luna a devenit accesibilă solilor noştri şi putem contempla imaginea ei integrală. Sub semnul acestui asalt paşnic, expediţia interastrală ni se înfăţişează azi ca o prefigurare a unor victorii întrezărite cu destulă limpezime.

Romanul lui Stanislav Lem constituie o replică viguroasă a viziunii deformate despre viitor, care caracterizează aproape în întregime literatura de anticipaţie occidentală. Această viziune asociază îndestulării materiale o cumplită sărăcie spirituală, exacerbarea individualismului propriu modului de viaţă capitalist şi domnia haotică a instinctelor.

Ziua de mîine va avea însă un alt chip.

Călăuzit de învăţătura marxist-leninistă şi pornind de la noile rînduieli statornicite pe a patra parte a globului pămîntesc, Lem ne înfăţişează o societate întemeiată pe principiul: totul în slujba omului, a umanităţii. *Acest principiu suprem generează fapte de o înaltă frumuseţe morală, culminînd cu jertfa conştientă în folosul colectivităţii.*

Dacă ar fi să alegem un episod semnificativ, ne-am opri la acela al morţii astrogatorului Songgram.

Astronava a fost avariată de un meteorit. Ţevile sistemului de răcire s-au spart, heliul lichid ameninţă să distrugă totul. Astrogatorul ştie că viaţa sau moartea întregului echipaj se află în mîinile sale. Dacă ar avea timp să efectueze calculele necesare, ar găsi o soluţie care să-l cruţe şi pe el. Dar hotărîrea trebuie luată în cîteva

secunde. Şi Songgram salvează echipajul, în vreme ce heliul lichid îl preface într-o statuie de gheaţă...

Vi se pare acest episod asemănător unor fapte ale eroilor zilelor noastre? Vibrează în el, de pildă, ecoul gestului cu care Matrosov şi-a înaripat tovarăşii spre izbândă?

Nu-i de mirare.

„Norul lui Magellan" ilustrează încă o dată convingerea noastră fermă că, oricît de neaşteptate şi diverse vor fi întruchipările viitorului, ansamblul lor va purta un singur nume: Comunism.

ION HOBANA

INTRODUCERE

Sînt unul dintre cei două sute douăzeci și șapte de oameni care au părăsit Pămîntul, avîntîndu-se în afara granițelor sistemului solar, și care, după ce ne-am atins țelul urmărit, în al zecelea an al călătoriei noastre, am început să facem cale întoarsă.

Dar, deși racheta noastră va atinge în curînd o iuțeală ce depășește jumătate din viteza luminii, vor mai trece totuși mulți ani pînă cînd Pămîntul — acum încă inobservabil chiar cu cele mai puternice telescoape — va apare dintre cețuri, ca un firicel de praf albăstrui, pierdut printre stele.

La sosire vă vom aduce jurnalul de bord al primei noastre expediții, un material uriaș, încă nerevăzut și nesistematizat, dar fixat cu fidelitate în memoria mecanică a automatelor noastre, precum și opere științifice de o însemnătate remarcabilă, elaborate în cursul zborului. Aceste opere deschid noi, neprevăzute și nelimitate domenii de cercetare în cele mai îndepărtate colțuri ale universului.

Pe deasupra, în această călătorie am luat cunoștință de un lucru cu mult mai complicat și totodată cu mult mai minunat decît toate descoperirile științifice și surprinzătoarele taine ale materiei, un lucru ce nu poate fi explicat de nici o teorie și care nu poate fi încă înregistrat nici chiar de cel mai perfect automat.

Sînt singur. Cabina se cufundă în semiîntunericul în care abia pot distinge contururile obiectelor și ale micului aparat din fața mea, în interiorul căruia vibrează o fărîmă de cristal ce îmi fixează vocea. Înainte de a începe să vorbesc, am închis o clipă ochii, să mă apropii în gînd încă mult de

voi. Am ascultat vreme de cîteva clipe, necuprinsa și înfiorătoarea liniște a infinitului, iar acum voi încerca să vă povestesc cum am învins-o. Va fi povestea despre faptul cum, îndepărtîndu-ne de Pămînt spre spațiile inundate de lumină și apropiindu-ne din ce în ce mai mult de Soare, am luptat cu o înspăimîntătoare frică, mai puternică decît orice frică de pe Pămînt — frica de hăul necuprins, care, prin infinitele prăpăstii ce se cască în spațiu, preface într-o minusculă scînteie uriașii sori și reduce la nimic orice noțiune de imensitate.

Dar pe măsură ce treceau săptămînile, lunile și anii, amintirile noastre cele mai dragi și mai apropiate păleau, se ștergeau încet-încet, neputincioase în fața infinitului negru. Alergam să găsim un sprijin, ne apucam cu desperare de lucru, făuream gînduri mereu noi, dar îndată dispăreau și se destrăma tot ceea ce pe Pămînt avea o justificare de neclintit — nevoia imperioasă a acestei călătorii.

În căutarea sensului ei final coboram spre epocile trecute, și abia acolo, în drumul plin de jertfe al omenirii, ne regăseam pe noi înșine, suspendați între umbrele trecutului și necunoscutul viitorului. Și pe dată, prezentul a devenit pentru noi atît de puternic, încît am reușit să facem față, cu aceeași bărbăție, atît victoriilor cît și înfrîngerilor.

Dar pentru a vă putea face să înțelegeți toate aceste lucruri, fie chiar și cu aproximație, trebuie să vă transmit măcar o părticică din povara care ne-a copleșit, trebuie să parcurgeți o dată cu mine noianul de întîmplări petrecute ani îndelungați în bezna oarbă a vidului, cînd, stînd în interiorul navei, ascultam, cu inima pierdută, cea mai groaznică dintre liniști — liniștea necuprinsă a universului — sau cînd, privind exploziile luminoase și stingerea sorilor, scrutam țăria cerurilor negre și roșiatice, sau, la adăpostul pereților de oțel, ne înfioram de muget ul atmosferelor astrilor spintecate de nava noastră, trecînd pe lîngă planete locuite, planete pustii sau pe lîngă altele pe care viața abia se înfiripa.

Dar căruia dintre voi să mă adresez, căruia dintre voi să încep a-i destăinui povestea sorții noastre, povestea vieții și a morții?

Aș dori să o destăinuiesc ființelor celor mai dragi mie: mamei, tatii, prietenilor din tinerețe, acelora de care mă

leagă lucruri trecătoare, dar poate de aceea cele mai trainice, foşnetului copacilor şi susurului apelor, viselor noastre comune, cerului de azur sub care vintul alungă din urmă norii pe deasupra capetelor noastre.

Totuşi, cînd a început să se înfiripe în minte amintirea lor, am înţeles că nu am dreptul să fac aceasta. Fiindcă, deşi îi iubesc pe toţi la fel ca şi în trecut, cu toate că-mi vine greu să spun aceasta, povestirea mea nu le aparţine numai lor. Ea aparţine şi celora care, o dată cu trecerea timpului, pe măsură ce creştea distanţa ce ne despărţea de Pămînt, ne-au devenit apropiaţi.

In fiecare noapte a anilor călătoriei noastre, de pe toate continentele Pămîntului, din micuţele sate şi oraşe, din laboratoare şi de pe vîrfuri de munte, de pe sateliţii artificiali, din observatoarele din Lună, din rachetele ce mişunau în spaţiul sistemului interplanetar, milioane de priviri s-au înălţat spre cvadrantul cerului, acolo unde abia străluceşte o steluţă, ţelul expediţiei noastre.*

Dar chiar după ce ne-am pierdut în necuprins, depăşind ultimele limite ale gravitaţiei Soarelui şi lăsînd în urmă, cu fiece secundă, zeci de mii de mile, duceam cu noi mai departe amintirea voastră.

Căci ce-am fi însemnat noi în acea jucărie de metal, pierdută în întunericul adînc dintre stele, rupţi cu desăvîrşire, chiar şi prin semnalizare, de Pămînt, dacă nu ar fi existat, credinţa miliardelor de oameni în întoarcerea noastră?

De aceea, cercul prietenilor mei cuprinde deopotrivă pe cei apropiaţi ca şi pe cei depărtaţi, pe cei uitaţi şi necunoscuţi ca şi pe aceia care s-au născut după plecarea noastră şi nu-i vom vedea, poate, niciodată. Toţi îmi sînteţi deopotrivă de dragi şi tuturor mă adresez în această clipă. A fost nevoie, poate, de astfel de distanţe, de astfel de suferinţe şi de astfel de ani, pentru ca să pot înţelege cît este de puternică legătura care ne uneşte şi cît de mică — distanţa care ne desparte.

Nu dispun decît de puţin timp. De aceea, în graba de a vă împărtăşi toate cîte s-au întîmplat, poate uneori nu mă voi face înţeles, voi deveni hoatic, totuşi mă voi strădui

---

* Vezi glosarul de la sfîrşitul cărţii.

întîi de toate să vă arăt cum s-a înfiripat în noi, din întîmplările pe care încercăm să le dominăm, dorința de a cuprinde, fie și numai dintr-o privire fulgerătoare, întregul drum pe care omul l-a străbătut de la începuturile sale și pînă azi.

Această expediție ne apare ca o cucerire a unei culmi semețe, de pe care poți privi toată panorama veacurilor, culme care însă nu este decît una din treptele altui pisc, cu mult mai vertical, și ale cărui vîrfuri stau ascunse sub mantia viitorului.

C A S A

M-am născut în zona cercului polar al Groenlandei, acolo unde clima tropicală lasă locul celei temperate și unde oazele de palmieri sînt înlocuite cu păduri înalte de foioase. Căsuța noastră era o clădire veche, construită în mare parte din sticlă, așa cum se puteau vedea numeroase case prin împrejurimi.

Grădina ce înconjura casa se strecura prin pereții deschiși mai tot anul, pînă în camerele de la parter. Dar vecinătatea florilor îl stingherea uneori pe tata, care încerca chiar să împiedice invazia acestor făpturi gingașe. De aceea bunica, mama și surorile mele l-au determinat pe tata să se mute la etaj.

Casa noastră are o istorie lungă, dar senină. Ea a fost construită la sfîrșitul secolului al XXVIII-lea, la marginea motostrăzii care ducea la Meoria; cu timpul însă, comunicațiile terestre au fost înlocuite total, în întreaga regiune, cu cele aeriene, și atunci autostrada de altădată a fost năpădită de pădure, astăzi putîndu-se recunoaște doar după brîul de arbori mai tineri, străjuiți de-alții bătrîni.

Interiorul casei aproape că nici nu mi-l mai amintesc. Doar contururile exterioare îmi apar în minte ca privite printre gene, pierdute printre copaci; și nu-i de mirare, deoarece îmi petreceam mai tot timpul în grădină, de fapt adevărata mea locuință. Acolo se întindea un labirint minunat de garduri vii, a căror intrare era străjuită de siluetele subțiri ale plopilor; acolo, ceva mai departe, începea hățișul cărărilor veșnic umbrite, care dădeau, după o plimbare destul de lungă — de fapt alergătură, căci la patru ani nu te plimbi — spre un chioșc înalt, îmbrăcat tot în

glicină. De acolo se putea zări printre frunze întregul orizont, tivit de pădure pînă la apus, unde, în răstimpuri scurte, brăzdau cerul linii verticale de foc; acolo se afla gara rachetelor din Meoria, situată doar la optzeci de kilometri de casa noastră. Chiar şi acum aş putea arăta cu ochii închişi fiecare crenguţă, fiecare ramură ce se bifurca pe zaplazul chioşcului. Stînd acolo, mă înălţam cu gîndul deasupra norilor, pluteam pe întinsele oceane, mă vedeam căpitan de cursă lungă şi navigator de rachete, astronaut sau naufragiat în hăul adînc ce se căsca între plancie, sau chiar descoperitorul unor noi stele şi vieţuitoare care le locuiesc — iar uneori, toate acestea la un loc.

Cu cei din familie nu mă prea jucam, deoarece ne despărţea o mare diferenţă de vîrstă. Cel mai mult se ocupa de mine bunica şi de aceea primele mele amintiri sînt legate de ea. În fiecare după-amiază venea în grădină şi, după ce mă găsea în cine ştie ce desiş, mă lua în braţe şi se urca cu mine pe terasă. Apoi priveam amîndoi cerul pentru a vedea venind micul avion al tatii, roz şi rotund ca şi bujorii din faţa casei. Şi întotdeauna îmi era teamă ca tata să nu se rătăcească pe drum.

— Nu-ţi fie frică, prostuţule, tata nu se poate rătăci, fiindcă zboară după indicaţiile postului de radio — îmi spunea bunica, arătîndu-mi antena care se legăna ca o trestie argintie deasupra acoperişului.

Făceam ochii mari:

— Bunicuţo, dar acolo nu-i nici un fir!

— Fiindcă ai tu ochii prea mici. Ai să-l vezi cînd ai să mai creşti.

Bunica avea atunci doar 86 de ani, dar mi se părea tare bătrînă. Şi nu mi-o puteam imagina altfel. Părul cărunt şi-l pieptăna lins spre ceafă şi-l prindea într-un coc mare. Se îmbrăca în haine violete sau bleumarin şi nu purta nici un fel de podoabe, afară doar de un inel subţire, pe degetul inelar, a cărui piatră dreptunghiulară scînteia în lumină. Uta, sora mea mai mare, mi-a spus odată că în acest cristal se află închisă vocea bunicului meu, de pe vremea cînd era încă tînăr şi o iubea pe bunica. Acest lucru m-a fascinat. De aceea, într-o bună zi, pe cînd mă jucam, mi-am apropiat urechea de inel, dar nu am auzit nimic. Atunci i-am destăinuit bunicii cele spuse de Uta.

Bunica, rizînd, a încercat să mă convingă că Uta spusese adevărul, dar, văzîndu-mă neîncrezător, după ce a ezitat o clipă, a scos dintr-un sertar o cutiuță, a apropiat inelul de ea și atunci dinăuntru s-a auzit o voce bărbătească. N-am înțeles ce spunea, dar am fost mulțumit. M-am mirat însă foarte mult văzînd că bunica plînge. Și după ce am stat o clipă pe gînduri, am început și eu să plîng. Așa ne-a găsit mama pe amîndoi, plîngînd în hohote, cînd a intrat în cameră.

Pe vremea cînd trăia bunicul (înainte de a mă naște eu), bunica făcea desene și modele de rochii. După moartea lui însă, mutîndu-se la fiul ei cel mai mic, adică la tatăl meu, a încetat să mai lucreze. Din vremea aceea i-au rămas teancuri întregi de albume cu modele, pe care îmi plăcea să le răsfoiesc tare mult, fiindcă găseam în ele nenumărate desene amuzante și curioase. Doar cînd și cînd, bunica mai schița cîte un model nou de rochie pentru mama sau pentru vreuna din surorile mele, și uneori chiar și pentru ea. Această rochie, care-și schimba culoarea și desenul după cum era temperatura, trebuia să fie o rochie modernă. Rîdeam cu lacrimi, încercînd să ghicesc modelul și culoarea pe care o va avea rochia cea nouă cînd o va întinde la soare. În timpul probelor, bunica se închidea singură în cameră, și atunci întreaga casă stătea în așteptare, pînă cînd, la cină, bunica apărea îmbrăcată, ca de obicei, în invariabila rochie bleumarin. Asaltată de întrebările noastre repetate în cor, răspundea:

— Nu-mi stă capul la astfel de nimicuri. Sînt prea bătrînă ca să mai port altceva.

Tata lipsea mult de acasă, cîteodată chiar și noaptea, fiindcă era medic. Uneori se odihnea cu multă plăcere pe verandă, privind prin ochelarii săi fumurii dansul norilor, și atunci zîmbea imperceptibil, distrat parcă de nestatornicia formelor lor. Alteori, cînd mă jucam în fața casei, se apropia încet de mine, privea plăsmuirile mele de nisip, apoi se îndepărta, fără să spună nimic. Toate acestea mi se păreau atunci dovezi de severitate, acum însă cred că ele se datorau timidității. Cîteodată, la masă, bunica sau mama îl întrebau cîte ceva și trebuiau să repete fraza, fiindcă mai întotdeauna părea absent sau dus pe gînduri; iar cînd se afla într-un cerc mai mare, de exemplu cînd

veneau pe la noi unchii mei, prefera să tacă și să asculte pe alții. Numai o singură dată m-a umplut de mirare, făcîndu-mă aproape să mă sperii. Nu-mi mai aduc bine aminte în ce împrejurare, dar l-am văzut la televizor pe tata, făcînd o intervenție chirurgicală. Am fost dat afară din cameră imediat, totuși mi-a rămas în minte o imagine neclară, a ceva care pulsa într-un lac de sînge, iar deasupra acestei privelişti înfiorătoare — fața tatii, parcă împietrită de mînie, luminată de o privire dureros de încordată. De atunci îmi apărea în vis întîmplarea aceasta și mă cuprindea frica.

Unchii mei veneau pe la noi seara ; cînd se adunau cu toții, ziceau că s-a întrunit în ședință „consiliul de familie". Stăteau împreună în sufragerie pînă noaptea tîrziu, sub un liriodendron arătos, ale cărui frunze, în formă de degete, ascundeau fotoliile din jur. N-am să uit niciodată prima mea manifestare la un astfel de consiliu. Într-o seară, pe la miezul nopții, trezindu-mă din somn, am început să plîng de frică, dar nimeni nu se arăta. Desperat, am luat-o la fugă pe coridorul întunecos pînă am ajuns în sufragerie. Mama nu era acolo, de aceea am vrut să mă urc pe genunchii unchiului Narian, care se afla mai aproape de mine. Dar groaznică mi-a fost spaima, cînd mîinile mele întinse au trecut prin corpul unchiului ca prin aer. Cu un strigăt de groază m-am aruncat în brațele tatii. Atunci m-a ridicat în brațe și, legănîndu-mă îndelung, mi-a zis :

— Nu, băiețelul meu, nu trebuie să-ți fie frică. Vezi, unchiul Narian nu se află cu adevărat aici, ci la el acasă, în Australia ; la noi a venit doar într-o televizită. Și tu doar știi ce este un televizor ; uite-l aici pe măsuță ! Cînd o să-l închid, unchiul o să dispară. Privește ! Pîc ! Ai văzut ?

Tata considera că un lucru neînțeles de copil trebuie să-i fie explicat cu exactitate, pentru că numai atunci el nu se va mai teme. Recunosc totuși că pînă la vîrsta de patru ani nu am putut să mă obișnuiesc cu televizitele unchilor, mai ales că Narian locuia în apropierea Canberrei, Amiel — dincolo de Urali, iar cel de-al treilea, Orchild, fie în Transvaal, fie pe versantul sudic al lanțuiui de munți Erathostene, fie mai degrabă în vidul interplane-

tar, unde a condus vaste lucrări de inginerie aproape jumătate din viața sa. De aceea tata îl numea „Vîntură vînt". Cel de-al patrulea frate al tatii, cel mai mare, Morlin, locuia la Spitzberg, situat cam la trei sute de kilometri depărtare de noi, de unde venea să ne viziteze în fiecare sîmbătă.

Acum am să vă povestesc despre un mit al familiei noastre, creat de bunicul, și care de aceea trecea din generație în generație. Bunica, deși avea o inimă plină de mărinimie și o minte ageră, era tare distrată, ceea ce îi cășuna multe neajunsuri, mai ales în viața ei măruntă de fiecare zi. Bunicul, fie pentru a o consola, fie poate din convingere, afirma că însușirea de a fi distrat, deși nu este prin ea însăși o calitate, însoțește întotdeauna talentele artistice, și încă talentele cele mai remarcabile. De aceea se aștepta ca urmașii ei, copiii, să fie dotați cu talente artistice deosebite; însă așteptările au fost dezmințite de realitate. Bunicul a introdus în teoria sa un corectiv: nu copiii, ci nepoții vor deveni mari artiști.

Totuși și surorile mele au înșelat aceste așteptări, iar fratele meu, încă de copil, dovedea înclinații spre tehnică. Cred că se mai află și acum în podul casei noastre „patul aerian" conceput de el și alcătuit dintr-un sistem de ventilatoare care produceau un jet de aer atît de puternic, încît putea să ridice în sus cu ușurință un om. Uneori — ce-i drept, nu de bună voie, fiindcă e greu să te poți gîndi nu numai la odihnă, dar chiar la putința de a respira, suspendat la un metru deasupra dușumelei și expus furiei curentului de aer, care atingea intensitatea uraganului — deveneam obiectul acestor experiențe ale sale. Aceasta și încă alte idei năstrușnice asemănătoare îndreptățeau bănuiala că fratele meu va deveni inventator. De aceea bunica, deși încă o dată dezamăgită, a ajuns la concluzia că artist — dar de data asta în mod sigur — va deveni cel mai mic, adică eu. Datorită acestui motiv, îmi erau trecute cu vederea multe năzdrăvănii, pentru care oricare din frații mei ar fi primit cîteva palme, și tocmai de aceea — trebuie să o spun — le-am cășunat părinților mai destule neplăceri. Nu-mi mai amintesc bine prima vizită pe care am făcut-o la magazinul de jucării. Aveam numai trei ani. Mi s-a povestit adesea despre ea. Amețit de atîtea comori

care ar fi putut deveni ale mele, alergam prin sala cu pereții în oglinzi, apucînd orbește rachete, baloane, cărăbuși radioghidați, păpuși și, nevoind să mă despart de nici una dintre aceste minunății, înhățăm mereu altele noi, pînă ce, împovărat peste măsură, m-am prăbușit sub greutatea lor, țipînd de mînie și înecîndu-mă de plîns. Atunci bunica a început să-i vorbească tatii de firea impulsivă a artiștilor, însă dînsul avea o părere mult mai realistă.

— Copilul se manifestă ca un sălbatic, fiindcă a crescut în pădure — a răspuns el.

După cum am spus, ceilalți frați ai mei erau mult mai mari decît mine: abia învățam să silabisesc, cînd amîndouă surorile mele terminaseră studiile de meteotehnie.

Odată, sora mea cea mai mare, Uta, cuprinsă de mărinimie, mi-a povestit despre minunile profesiei sale: cînd era de serviciu la stația locală climatică, hotăra dacă va fi vreme bună sau rea.

— Și dacă nu te-ai duce la serviciu, ce s-ar întîmpla? am întrebat-o eu.

— Atunci n-ar fi vreme frumoasă.

Nu-mi explic de ce am înțeles atunci astfel lucrurile, încît parcă de Uta depindea nu numai mersul vremii, dar chiar și existența lumii. Convins că dacă n-ar fi Uta, lumea ar trece printr-o groaznică încercare, am devenit respectuos față de ea. Nu la mult timp după aceea, Uta mi-a oferit un mic dispozitiv, „Tînărul meteotehnician", cu ajutorul căruia puteam să dirijez mișcările unui mic nouraș. Atunci s-au născut în mintea mea vagi bănuieli. Am întrebat-o cu viclenie dacă, în afara mersului norilor și al vînturilor, mai depinde de ea și altceva. Nepricepînd ce vreau să aflu, a confirmat presupunerea mea și atunci, atît ea cît și sora mea Lidia n-am mai crezut-o atît de puternică.

— Aaaa! am răspuns eu, lungind semnificativ cuvîntul. Știi ce? În acest caz meteotehnica este cu totul inutilă. Da, poate vouă, femeilor, vă slujește încă la ceva — am adăugat eu, mărinimos — dar noi, bărbații, avem uneori nevoie de furtuni, de uragane și de viforițe năprasnice, și nu de o climă artificială, monotonă.

Uta și-a încruntat sprîncenele și mi-a tăiat-o scurt:

— Vezi că-ți cad pantalonii!

Multă vreme n-am putut să-i iert această ofensă.

Fratele meu mă sfida şi el, fiindcă era, pasămite, în clasa a patra. Eu nu aveam decît şase ani, dar mă dădeam în vînt după aventuri. La Palatul Copiilor din oraşul vecin, Meoria, nu mă primea însă singur, fiindcă eram prea mic. De aceea fratele meu îmi era întotdeauna tutore. Dar, pentru că avea paisprezece ani, privea batjocoritor spectacolele cu basme şi căuta să-mi şoptească cu de-a sila la ureche, atunci cînd pe scenă se petreceau minuni nemaiînchipuite, cele ce se vor întîmpla îndată după aceea, fiindcă el ştia dinainte subiectul.

Cînd mă duceam la Meoria, nu puteam să-mi mai iau ochii de la vitrinele magazinelor automate; dar cel mai mult mă atrăgeau magazinele de jucării şi cofetăriile. Atunci o întrebam pe mama dacă ar putea să mănînce toate torturile şi să aibă toate minunăţiile acelea din vitrine.

— Sigur că da — îmi răspundea ea.

— Atunci de ce nu le cumperi pe toate?

— Fiindcă n-am ce face cu ele — îmi întorcea ea vorba, rîzînd.

Iată un lucru pe care eu nu-l puteam înţelege.

— Cînd o să fiu mare — am reluat eu — o să-mi cumpăr şi jucării, şi torturi, şi o cratiţă uriaşă cu cremă, şi de toate, de toate.

Dar pentru aceasta trebuia mai întîi să mă fac mare. De aceea mă străduiam din răsputeri să cresc cît mai repede. În care scop, seara, devreme, cînd nu aveam altceva de făcut, mă duceam bucuros să mă culc.

— Nu ţi-e ruşine să te culci o dată cu găinile? mă dojenea mama. Doar acum eşti băiat mare!

Tăceam strengăreşte. Ştiam că timpul trece mai repede cînd dorm, decît atunci cînd sînt treaz.

La vîrsta de opt ani am încercat, pentru prima dată, să-mi impun voinţa asupra celor din familie; era vorba cum să sărbătorim ziua de naştere a tatii, care se apropia.

Aflasem din cartea de citire cîte ceva despre satrapii din antichitate şi de aceea am propus să-i construim tatii un palat regal. Dar, cum toţi au rîs de mine, m-am hotărît să realizez acest plan singur. Atunci mama a încercat să-mi explice că tata nu are nevoie de palat.

— Nu s-a gîndit la palat, fiindcă n-are timp — am răspuns eu — dar sînt sigur că se va bucura cînd o să i-l dau.

— Ba de loc. N-are importanță dacă un cadou e mic sau mare. De mult de tot, pe vremuri, oamenii obișnuiau să-și dea în dar tot felul de lucruri, acum însă se dau numai la copii, căci oamenii mari pot să aibă tot ce-și doresc.

Pe atunci consideram că o astfel de deosebire este foarte nedreaptă. Adică oamenii maturi să poată avea tot ce doresc, iar dorința mea la masă să se limiteze la a treia felie de tort? Nu le-am împărtășit însă această părere, nevoind să o contrazic pe mama.

— Vezi — începea iar mama — alaltăieri, în grădină, cînd ți-a adormit cățelușul pe genunchi... mai ții minte?... n-ai vrut să-ți schimbi poziția, deși nu stăteai bine și te obosea, fiindcă nu voiai să-l necăjești, deoarece îți plăcea să faci asta pentru cățeluș. Așa-i? Ei bine, și tatii ar trebui să-i oferi în dar ceva asemănător și ai să vezi cît de mult are să se bucure.

— Desigur — am răspuns eu. Numai că tata nu doarme pe genunchii mei!

— Ai dreptate! Dar ia gîndește-te! E bine oare să faci gălăgie și să aprinzi artificii seara, în fața ferestrelor, cînd tata citește?

— Pot să nu mai aprind artificii — am răspuns eu — dar ăsta-i un lucru prea neînsemnat.

Am plecat dus pe gînduri. Planul palatului regal începuse să mi se contureze.

Ca în orice gospodărie, și noi aveam în casă o mulțime de automate: automat de făcut curat, automat pentru munca în bucătărie, de producție și diferite alte automate pentru grădinărie. Acestea din urmă, care îngrijeau de flori și de copaci, se numeau „monoți". Monotul Prim îl aveam încă de pe vremea bunicului. Acesta mă purta adeseori în circă, lucru care nu-i plăcea de loc cîinelui nostru lup, Pluton; de obicei, cîinii nu pot suferi automatele. Bunica îmi spunea că tuturor vietăților inferioare le este teamă de automate, fiindcă nu înțeleg cum se pot mișca, deși nu sînt vii.

Această explicație a bunicii mi-a mers la inimă, fiindcă nici eu nu înțelegeam de ce se mișcă automatele și execută ordinele primite; să fiu și eu oare o vietate inferioară?!

De aceea, înainte de a începe construcția palatului (aveau să-l construiască, de bună seamă, automatele noastre), m-am ascuns în colțul cel mai îndepărtat al grădinii, cu amîndoi moneții, și am început să-i poruncesc primului să-i spintece burta celuilalt, ca să văd ce are înăuntru. Dar mare mi-a fost supărarea cînd am văzut că nu mă ascultă. Atunci am căutat ciocanul cel mai mare pe care îl aveam în casă și m-am apucat să-mi împlinesc singur dorința. Însă n-am putut să birui învelișul de metal. Furat de fierbințeala luerului, uitasem cu desăvîrșire că era tocmai ceasul cînd tata se odihnea după-amiază și izbeam plin de furie cu ciocanul, de se auzea pînă departe în jur. Tocmai atunci a răsunat lîngă mine vocea cuiva. Roșu ca focul și abia trăgîndu-mi sufletul de oboseală, mi-am ridicat ochii și deodată l-am văzut pe tata dînd melancolic din cap.

— Ce bine ar fi dacă ai depune și la învățătură măcar o părticică din această energie — mi-a zis el și a plecat supărat.

În primăvara anului 3098, tocmai cînd împlineam nouă ani, mama mi-a declarat că, dacă voi fi cuminte, peste două săptămîni voi pleca cu ei și cu ceilalți frați pe Venus. Aceasta era prima mea excursie interplanetară. În timpul care mai rămăsese pînă la data plecării am avut o comportare exemplară. Cu o seară înainte de plecare, au sosit la noi acasă toți unchii. Această întîlnire a fost sărbătorită de mama cu una dintre cele mai alese delicatesuri ale artei culinare, pe care ea o pregătise în cea mai mare taină. Era un tort selenar, adus la masă la momentul potrivit și care a început să freamăte și să arunce din crater valuri de cremă ce se scurgeau peste marginile vulcanului de ciocolată.

Încă cu cîteva zile înainte de plecare nutream în ascuns speranța ca în drum spre Venus să ni se întîmple o catastrofă și să naufragiem pe un asteroid singuratic. Ca să fiu pregătit pentru această împrejurare, am hotărît să strîng rezervele necesare de alimente, și cum tortul mi se părea deosebit de potrivit pentru un astfel de scop, m-am sculat noaptea tiptil, am intrat în cămară și am șterpelit o bucată mare, pe care am ascuns-o în fundul valijoarei mele. A doua zi, dis-de-dimineață, am pornit spre gara rachetelor din Meoria. Zborul spre Venus a durat foarte

puțin și nu s-a întîmplat nici un fel de accident. Profund dezamăgit și plictisit să tot privesc de pe punte cerul de păcură, m-am ascuns într-un colț al cabinei și, ca să nu fi cărat degeaba rezervele luate, am început să mănînc tortul de ciocolată cu cremă, bucată cu bucată, pînă în clipa cînd megafoanele s-au pornit să anunțe apropierea noastră de gara planetei. Ce-a urmat după aceea a fost jalnic. Din toată șederea noastră pe Venus îmi amintesc doar de durerile de stomac, de cabinetul dispensarului de copii — pictat cu floricele și păsări — și de un medic gras, care încă de departe a început să rîdă, iar cînd s-a apropiat, m-a întrebat dacă-mi place pe Venus.

A doua zi trebuia să ne întoarcem. Cu ochii plini de lacrimi am fost urcat în rachetă. Acum eram sănătos și puteam să-mi dau seama destul de bine de clipele groaznice trăite, care — și de lucrul acesta mă temeam cel mai mult — puteau să devină obiectul ironiilor celor din familie. De aceea, în timpul zborului spre Pămînt am stat mereu încruntat și am păstrat cea mai tainică tăcere. Dar nimeni nu a observat acest lucru. Așa a luat sfîrșit prima mea expediție în cosmos.

Nu voi mai mări numărul acestor istorioare, învălmășite haotic, dar fixate în memorie, deși sînt niște fleacuri inutile, de care însă îți vine greu să te desparți. Le păstrez pe toate vii în minte, cu toate că nu mai pot regăsi în mine copilul, eroul de atunci. Și ce mi-a mai rămas din toate acestea? Dragostea pentru basme sau faptul că nu-mi place ciocolata? Nimic altceva. În toate aceste mărunte urme ale amintirii se ascunde însă umbra unei lumi pierdute undeva, în străfundul ființei mele, și care, cîteodată, cînd și cînd, pe înserate, în clipele de veghe și de uitare, se reîntoarce o dată cu zgomotul ploii sau al unei adieri înmiresmate. Și atunci, pe buze îmi înflorește un zîmbet.

Cînd, după mulți ani, m-am întors acasă, aproape că n-am mai recunoscut grădina noastră. Îmi aminteam fiecare strat de flori, fiecare copac, dar acolo unde odinioară se aflau locurile unor întîmplări tulburătoare, acum nu mai era nimic.

O simplă grădină de flori, cu chioşc, meri, un gard viu...

Şi cît de mici mi se păreau acum toate...

Drumul de acasă şi pînă la poartă era pe atunci o adevărată expediţie care-mi dădea emoţii, dar pe care nu le mai simţeam în timpul zborului în jurul Pămîntului.

Da, în numai cîţiva ani, Pămîntul a devenit mai mic decît grădina copilăriei mele. Şi toate acestea, fiindcă visurile mele înaripate s-au împlinit.

Dar acestea le veţi afla din povestirile ce vor urma!

Pe cînd eram băiat, am făcut multe descoperiri. Una dintre cele mai mari au fost unchii mei. Știam de mult că fratele cel mai mare al tatii, unchiul Merlin, se ocupă cu studiul pietrelor. Și mă îndoiam de înțelepciunea lui, căci doar ce se putea ascunde interesant în pietre? Mai tîrziu însă am văzut că știe să istorisească lucruri de mii de ori mai interesante decît toate poveștile. În gura lui, plagioglazii rocilor magnetice, crizoliții și marnele calcaroase căpătau o însemnătate romantică și plină de taine. Cu ajutorul unui măr și al unui șervețel, de pildă, știa să arate cum iau naștere lanțurile de munți, iar cînd povestea despre crustele de lavă care au început să acopere planetele pe cale de răcire, vedeam (cu ochii minții) monștri uriași care își fluturau în întunericul adîncurilor veșmintele lor de foc purpuriu.

Cel de-al doilea unchi, Narian, australianul care mă speriase odinioară atît de tare cu televizila sa, era constructor de climă artificiale pe marile planete, stăpînul uraganelor de metan și al furtunilor ce răscolesc înghețatele oceane de hidrocarburi. Și ce lumi minunate se înfiripau din cuvintele lui! Îmi vorbea despre continentul zburătorilor, Gondvan, despre carul neobișnuit al lui Jupiter, cu bolta lui răsturnată pe care strălucește, și ziua și noaptea, un soare pitic, despre regiunile subtropicale ale lui Saturn, umbrite mai tot anul de niște inele gigantice ce se învîrtesc în jurul lui, despre expedițiile sale din tinerețe pe sateliții reci ai acestei planete, ale căror nume se asemănau cu cele folosite în descîntece: Titan, Rhea și Dioné.

Cu toate acestea, deși cu inima grea, nu am urmat drumul acestor doi unchi ai mei în vîrstă, ci m-am hotărît s-o apuc pe urmele celui de-al treilea, Orchild, poreclit în familie „Viitură vînt". Auzind că el bombardează atomii, mi-am închipuit că stă pe undeva, în laboratorul său interplanetar, și se chinuiește amarnic să vîneze această particulă infimă a materiei. Ce era el însă în realitate? Un cercetător al microcosmosului și se ocupa de construcția unor instalații ce depășeau prin dimensiunile lor tot ce există pe Pămînt, ba chiar mai mari decît Pămîntul însuși. Și nu era impresionant faptul că ambele drumuri, atît cel spre adîncul cosmosului, cît și cel spre adîncul atomului, duc deopotrivă spre infinit? Unchiul Orchild construia aparate pentru bombardarea atomilor. Acestea se compuneau din niște țevi în formă de inel, în care se făcea vid și prin care cîmpurile magnetice accelerau nucleonii — proiectilele cu care se bombardau nucleele elementelor chimice. Cel mai mare accelerator al secolului XXX era alcătuit dintr-un inel cu un diametru de trei mii de kilometri și care trecea prin tunele, străbătînd lanțuri de munți și traversînd văile ca un viaduct. Construcția imediat superioară putea să fie numai un accelerator, heliotronul, atît de mare, încît să înconjoare globul pămîntesc. Dar aceasta să fie oare limita definitivă în domeniul construcțiilor? Nu! Căci a apărut o idee cu totul nouă: construirea unui nou heliotron în vid. O fi oare alcătuit dintr-un sistem de țevi în formă de cerc, care să pluteacă în spațiul dintre Lună și Pămînt? m-am întrebat eu. Dar iată că unchiul Orchild mi-a lămurit nedumerirea. Materialul de bază pentru construcție — vidul — se află în spațiul interplanetar și este de cea mai bună calitate. Rachetele transportă în spațiu, de pe Pămînt, multe mii de stații magnetice, care apoi rămîn suspendate în vid în așa fel, încît să formeze un inel perfect rotund. V-ați întrebat poate cu ce se ocupa atunci unchiul? Credeți poate că supraveghea aceste lucrări? Nu! El se ocupa de spațiile dintre stațiile magnetice, adică de vid. Cu alte cuvinte, se ocupa cu nimicuri! Ciudată vorbă! Din cele ce-mi spunea el, reieșea că nu există un lucru mai bogat în posibilități decît vidul, prin care trec

cîmpurile electromagnetice, stafetele și emisarii stelelor îndepărtate.

Unchiul acesta nu venea la noi în televizite, fiindcă așa nu putea să se cațăre în copaci; îi plăcea foarte mult aceasta. Cînd venea la noi, ne urcam într-unul din meri bătrîni, ne așezam între crengile lui groase și, mîncînd cu poftă din merele gustoase, discutam cu înflăcărare despre cîmpurile acceleratoare, directoare și zburătoare, despre fotonii antiparaleli și despre particolele imponderabile ale materiei. Astfel m-am decis să devin energetician al vidului, dar a sosit vacanța de vară a anului 3103 și mi-a năruit pe neașteptate toate planurile. Împlinisem 14 ani și puteam să plec în excursii de sute de kilometri. Una din excursii am făcut-o pe insula Tampere. Cine nu cunoaște curiozitățile acestei mici insule din Marea Nordului, vechea bază și în același timp muzeul navelor cosmice? Ascunsă printre brazi înalți și stînci de dolomit în dezagregare, se înalță o hală uriașă cu ferestre înalte, acoperite parcă de brumă; e sarea depusă de vînturile care bat în permanență dinspre ocean. Înăuntru, sub tavanul suspendat deasupra macaralelor care amintesc de vertebrele și coastele unei balene antediluviene, se odihnesc, așezate în rînduri, niște fuselaje uriașe.

Custodele muzeului era un bătrîn roșcovan la față și cu o barbă lată, în care se mai zăreau, răzlețe, parcă uitate de vreme, fire aurii. L-am găsit în hala cazanelor uneia dintre rachete. Ședea în întuneric, sub niște vase de cuarț, în care clocotise cîndva metalul lichid. Acum, din pereții reci venea un miros de praf umed și de rugină. Cînd s-a oprit în fața mea, m-a trecut un fior de spaimă. Eram sigur că nu se mai află nimeni în clădire. În lumina ce se strecura de jos prin gura de intrare lăsată deschisă, i-am văzut barba albă. L-am întrebat ce face aici.

— Le păzesc... ca să nu zboare — mi-a răspuns el, după o clipă de așteptare, dar care mi s-a părut atît de lungă, încît am pierdut orice speranță că-mi va mai da vreun răspuns.

Stătea deasupra mea — îi auzeam respirația anevoioasă și forțată — apoi a coborît în tăcere pe trapa dinspre fundul halei.

De atunci am început să vizitez muzeul din ce în ce mai des. Dar multă vreme, relațiile noastre n-au suferit nici o schimbare. Cînd încercam să mă apropii de el, bătrînul căuta să mă evite — ce-i drept, pe ocolite. Se ascundea în labirintul de încăperi al navelor, iar cînd în sfîrșit îl găseam, abia îmi răspundea la întrebări, la început laconic și cu un sarcasm pe care nu-l puteam înțelege, apoi, pe măsură ce trecea timpul, devenea din ce în ce mai vorbăreț. Încetul cu încetul am aflat biografiile tuturor navelor din hală, ba chiar a multor altor astronave, fiindcă bătrînul cunoștea — și eram convins de aceasta — povestea tuturor navelor care au călătorit în spațiile sistemului solar în decursul ultimelor șase secole.

Locuiam la Helgoland, la un unchi al meu, și de acolo veneam mai în fiecare zi pe insulă. De fiece dată, bătrînul îmi destăinuia noi și noi lucruri, ascunse în adîncurile memoriei sale, astfel că doar viața lui mai rămăsese o taină pentru mine, fiindcă despre el nu-mi vorbea niciodată. Uneori bănuiam că a fost căpitan astral, alteori conducătorul unor mari expediții. Niciodată însă n-am întrebat pe nimeni despre acest lucru, fiindcă doream să-l păstrez așa întotdeauna, învăluit în nimbul tainei.

Hala avea la intrare, așezate printre coloane, patru rachete vechi, ca niște fuse subțiri, cu vîrfurile ascuțite și cu aripile desfăcute în formă de săgeată, construite de șantierele cosmonautice, cu o mie de ani în urmă. Trenurile de aterizare ale primelor două rachete se sprijineau pe o masivă platformă de beton înclinată, iar a treia stătea aplecată pe spate, ca și cum ar fi fost oprită în cădere. Aripa sa dreaptă atingea marginea fundamentului, iar cea stîngă se înălța în aer, îndoită pe jumătate, strînsă, întocmai ca aripa unei păsări moarte. Această primă navă a vidului, cea mai bătrînă, își înălța vîrful cu atîta semeție, de parcă ar fi așteptat să-și ia imediat zborul, care, deși întîrzia, avea să aibă loc în mod sigur. În continuare se aflau rachetele din secolele XXII și XXIII, cu trupurile lor în formă de pești prismatici. Privindu-le, la început am crezut că toate rachetele sînt negre. După aceea mi-am dat însă seama că întunericul, grijuliu parcă să le ascundă petele, zgîrieturile și pereții deformați, e de vină.

Am vrut să spun că bătrînul mă conducea prin navă, dar mi-am dat seama că aș fi rostit un neadevăr. De pe o scăriță în spirală se intra pe o galerie îngustă de metal de unde se vedeau rîndurile de nave negre, cu ușile de intrare larg deschise. În interiorul lor ardeau cîteva becuri, la lumina cărora se vedeau clapele deschise ale despărțiturilor, trecerile rotunde, cabinele, ascensoarele de transport și culoarele care uneau diversele etaje. Prin ele se ajungea pînă la compartimentele cele mai de jos, unde străluceau, în culori de rubin, dispozitivele în formă de foarfecă ale trenului de aterizare, unse cu ulei, după moda veche. Camerele atomice se găseau la capătul unor tuneluri înguste, prevăzute cu un șir de praguri de siguranță, lăurite din plumb. Între pereții negri, zgrunțuroși din cauza temperaturii la care fuseseră supuși cîndva, stăteau încovoiate brațele magneților. În spațiul plin de praf dintre ele alergaseră cîndva fărîme de soare, izvoare de forță și mișcare.

Aceste plimbări îl plictiseau, ba chiar îl indispuneau pe ghidul meu, care rămînea indiferent, atît față de explozițile mele de entuziasm, cît și față de ceea ce spuneam într-una, aproape fără oprire.

Rolurile se schimbau abia cînd ne întorceam la încăperile centrale ale rachetei, după ce mai întîi vizitam toate ungherele.

Mai tîrziu mi-am dat seama că bătrînul a așteptat să-mi astîmpăr curiozitatea de moment, pentru ca apoi să-mi destăinuiască lucruri mai importante decît curiozitățile vechii inginerii atomice. După ce am vizitat toate navele și am intrat în cele mai inaccesibile unghere ale lor, a venit rîndul povestirilor.

La sosire, bătrînul m-a întîmpinat la ușă, parcă din întîmplare. După ce am traversat marea hală, respirînd aerul rece și bîjbîind prin întuneric, printre trupurile încremenite ale rachetelor cu cîte patru etaje și cu ușile larg deschise, am urcat pe scara de metal ce trepida sub pașii noștri și am intrat în interiorul marelui Astrotor, un gigant argintiu cu vîrful în formă de săgeată, pe care timpul nu lăsase nici o urmă aparentă. Ne-am apropiat de cabina centrală de navigație. Acolo, între ecranele înnegrite

ale televizoarelor și mesele de comandă să afla pe un pupitru aparatura de navigație. Bătrînul s-a oprit din nou ca din întîmplare și a început să vorbească, a început mestecîndu-și morocănos cuvintele, cu o încetineală iritantă, apoi din ce în ce mai curgător și mai limpede; după aceea a deschis ușile camerei de navigație, ale cărei lămpi suspendate de tavan s-au aprins în mod automat, și astfel a început să-mi istorisească una din acele întîmplări nemaiauzite, care au rămas pentru totdeauna în amintirea anilor mei din tinerețe.

Erau frînturi de vechi întîmplări de pe vremea cînd zborul spre cea mai apropiată planetă constituia o adevărată expediție plină de surprize. O dramă cu o acțiune și un conflict deosebit de încurcate, ce se pierdeau în incertitudini, în imensitatea vidului, suspendat între două lumi: cea terestră, părăsită poate pentru totdeauna, și planeta plină de taine, încă necercetată. Erau legende despre navele răpite de forța de atracție a unor asteroizi necunoscuți și absenți în cataloage, despre eforturile desperate de a scăpa de atracția uriașului Jupiter, despre limitele rezistenței echipajelor și astronavelor, despre dificultățile zborurilor și ale reintoarcerii din împărăția întunericului.

Nu pot uita istoria unei nave, care, fiind lovită în partea mașinilor de către o frîntură de cometă, n-a mai putut fi dirijată și a început să gonească orbește în vidul neslîrșit, trimițînd cu desperare semnale de radio pentru a i se veni în ajutor. Semnalele au ajuns pe Pămînt, dar perturbate de Lună sau de un alt corp ceresc, astfel că nu s-a putut determina cu precizie poziția navei. Și așa, cîteva săptămîni de-a rîndul, mereu, din ce în ce mai slab, a răsunat tînguios semnalul, cerînd ajutor, pînă ce a pierit cu totul, pentru totdeauna.

Dintr-o altă povestire am aflat cum o rachetă de pasageri de pe linia directă Marte-Pămînt, întorcîndu-se în gara de plecare, a trecut, fără să ocolească, printr-un nor de praf cosmic care i-a ieșit în cale și s-a înconjurat de nebulozitatea aflată în rotație. În timpul zborului, norul de praf ce o înconjura părea inofensiv, dar nava, pătrunzînd în straturile dense ale atmosferei planetei noastre, s-a

aprins și în cîteva clipe a fost mistuită de flăcări, cu întregul echipaj aflat pe bord.

În timp ce povestea, bătrînul se ridica din cînd în cînd din fotoliul lui comod, se apropia de pîrghiile de pilotare, întindea mîinile ca și cum ar fi voit să le pună pe manetele negre, dar niciodată nu ducea pînă la capăt gestul schițat. Doar uneori, istorisind despre cîte o persoană, își ațintea încet privirea în spațiu ca și cum ar fi urmărit-o cum se îndepărtează, sau se încrunta și tăcea, rătăcind cu ochii prin cabină de parcă ar fi așteptat să apară persoana despre care vorbea în acel moment; după o clipă însă biruia împotrivirea realității, și atunci, împreună cu el, începeam să văd obiectele, calde încă de atingerea mîinilor astronauților, sigiliile de cupru ale siguranțelor gravitaționale rupte de mîna grăbită a navigatorului în clipa primejdiei, auzeam pașii astronautului de serviciu și rămîneam singur, doar cu imensa și imperturbabila lui singurătate, în fața stelelor ce pîlpîiau în chenarele negre ale ecranelor. Numai o dată *sau de două ori m-a cuprins neliniștea*, cînd mi s-a părut că bătrînul îmi prezintă altfel desfășurarea unei expediții, cunoscută de mine din povestirile mai vechi, dar neliniștea n-a durat decît cîteva clipe. Stăteam liniștit, închideam ochii cînd era vorba de impreciziuni și chiar de imposibilități și mă făceam că-l cred, fiindcă voiam să-l cred. Dar, cu toate că pe atunci nu reușeam să-mi exprim aceste gînduri, îmi dădeam seama, deși neclar, că el modifică amănuntele doar pentru a face să apară mai limpede adevărul cu privire la oamenii care au pornit primii în spațiile nopții fără de sfîrșit.

Astfel m-am hotărît să devin astronaut. Și mă miram singur după aceea cum de am putut să rămîn indiferent în fața *frumuseților acestei profesii ce mă entuziasma*. Mi-am dat însă seama că aceasta s-a întîmplat în primul rînd datorită faptului că unul din domeniile navigației interplanetare era studiat de fratele meu, iar relațiile noastre — ca să vorbim în limbajul lui de inginer electrotehnic — erau întotdeauna la un pas de scurt circuit.

Cînd i-am adus la cunoștință bătrînului căpitan hotărîrea mea, la început el nu i-a dat nici o atenție și tăcerea lui m-a durut, apoi mi-a explicat, pe un ton sec, că astronaut ca eroii de odinioară nu voi putea deveni. Și acea-

sta pentru că nu mai există echipaje care să lupte cu lavinele de meteoriți, acele recifuri ale imensului vid, nici navigatori care să marcheze noapte de noapte, pe harta cerului, porțiunea de drum parcurs, nici căpitani care să măsoare fără odihnă punțile de metal, pe cînd călătorii dorm, nici ofițeri de serviciu și navigatori care, aplecați asupra astrobusolelor, să privească încordați la norii de stele. Acum roiesc pe orbitele sistemului nostru solar zeci de mii de rachete autoreglate. Aceste trenuri uriașe ale vidului transportă din planetă în planetă materii prime, minerale, minereuri, mașini și chiar oameni, care s-au obișnuit cu aceste călătorii și care se folosesc cu pricepere de serviciile mașinilor ce veghează la siguranța zborului.

După ce isprăvi de vorbit, i-am spus cu teamă în glas că fratele meu studiază astronautica.

— Ehee! a reluat el, sfidător. Învață să construiască automate de pilotaj. Atîta tot! Asta e egal cu a face trompete în loc de muzică și a zice că ești mare compozitor.

M-am grăbit să-i repet fratelui meu cele auzite.

— Tu ești o trompetă — mi-a răspuns el.

Și m-a lăsat singur, nedumerit și cu inima îndoită.

Am alergat atunci la prietenul tatii, profesorul Murach, care era astronom și avea deci, după părerea mea, o afecțiune deosebită pentru stele, și i-am împărtășit neliniștea mea.

— Nu vreau să mă fac constructor de roboți de navigație. Vreau să devin un adevărat astronaut, navigator sau chiar căpitan de nave cosmice — i-am spus eu.

— Ha-ha-ha! a rîs profesorul Murach, după ce m-a ascultat cu răbdare. Visuri ale oamenilor de odinioară! Apoi, dînd melancolic din cap, a continuat: Desigur, n-am ce zice, astronautica e un lucru minunat. Ai citit „Atmosferele Planetelor — Navigația" a lui Rufus?

N-o citisem și profesorul s-a bucurat.

— E minunată! Citește-o! O carte minunată! Plină de lucruri imprecise ca o seară înecată în ceață. Un cîmp uriaș pentru fantezie și previziuni! Da, da, astronautica a fost cîndva o artă deosebit de dificilă. Omul ajungea la limitele rezistenței sale psihice. Sînt acolo multe pagini minunate de eroism, de victorii cucerite de om asupra lui însuși. Cît de minunat a spus Rufus: „Ce potrivită e lumea

noastră pentru astronauți! La fiecare sută de trilioane de părți de vid, revine o singură parte de uscat. Ai unde să-ți întinzi pînzele și să navighezi în voie, și sînt atîtea stele, faruri purtuare ale oceanului de întuneric!" Dar îți dai seama, dragul meu, de ce era totuși așa de complicată această artă, astronautica asta?

N-am știut să răspund.

— Cum se poate? mă întrebă Murach, privindu-mă cam de sus.

În acest timp, cele două smocuri de păr cărunt care-i țineau loc de sprîncene se mișcau jucăușe într-o parte și-n-tr-alta, participînd parcă și ele la discuție. Privindu-le, mă distram și lucrul acesta slăbea forța de argumentare a cuvintelor profesorului.

— Trebuie să-ți explic, că altfel o să te rătăcești printre stele, micul meu navigator. Știi tu oare că odinioară oamenii călătoreau pe mări?

— Pe așa-numitele vapoare! n-am mai putut eu să mă stăpînesc.

— Da, întocmai, însă mai înainte, în antichitate, ei navigau pe corăbii cu pînze, mînate de vînt. De aceea, pînă cînd s-a dezvoltat hidrostatica, hidrodinamica, teoria undelor și alte științe, oamenii construiau vasele la întîmplare. Tocmai de asta corăbiile construite pe atunci aveau fiecare particularitățile lor. Nu semănau una cu alta. Diferențe mici în așezarea catargelor, tălpoaiei corăbiilor, în forma vasului duceau la diferențe mari în acționarea comenzii etc. Aceste lucruri ei nu știau să le prevadă. Arta navigației s-a născut din experiența și lupta marinarilor cu primejdiile, cu întîmplările și catastrofele prin care au trecut. Artă, și nu știință, fiindcă, pe lîngă cunoștințele științifice, mai interveneau o sumedenie de prejudecăți, tradiții etc., iar în arta de a conduce vasul, pe lîngă cunoștințe, trebuia să ai curaj, pricepere și talent. Cu timpul, știința a înlocuit toate aceste lacune, lăsînd din ce în ce mai puțin loc pentru iscusință. Același lucru s-a întîmplat și cu navigația interplanetară.

— Cum adică? Omul nu mai poate să conducă o rachetă? am întrebat eu. Dar eu vreau să fac neapărat acest lucru. Ar deranja oare asta pe cineva?

— Desigur — mi-a răspuns profesorul, mișcîndu-și sprîncenele de parcă ar fi fost bărbuțele unor pitici nevăzuți. Deranjează, fiindcă ai face-o mai încet și cu mai puțină precizie decît automatul, adică mai prost, ca să nu mai vorbesc de faptul că omul nu mai este nevoit să facă lucruri pe care poate să le execute un automat.

— Bine, dar în excursii în munți — am reluat eu — adesea turiștii taie copaci, fac focul, gătesc, deși toate astea le-ar putea face automatul pentru gătit...

— În excursie facem toate astea, fiindcă sînt folositoare sănătății, reconfortante pentru starea noastră psihică, ne fac plăcere și așa mai departe. Pe cîtă vreme, dacă ai conduce o rachetă, ai pune în primejdie nu numai viața ta, ci pe a întregului echipaj...

— Și ce mare lucru ar însemna o rachetă? am exclamat eu.

Profesorul a început să rîdă satisfăcut.

— Ei, vezi — a reluat el. Vrînd-nevrînd, ai recunoscut singur că visezi să devii astronaut, fără să te gîndești la răspunderea pe care o implică această muncă. La tine contează doar împlinirea visurilor tale, sau, în cel mai bun caz, trăirea bucuriei de a zbura. Cu vreo sută de ani în urmă, astronautica era o artă grea și complicată, demnă de cei mai destoinici bărbați. Ea cerea celor care i se dedicau jertfirea întregii vieți. Tocmai de aceea numele marilor astronauți au intrat în istorie. Dar ceea ce pe atunci era o necesitate, acum n-ar fi decît un nonsens sau în cel mai bun caz o distracție.

Fierbeam de ciudă că profesorul îmi destăinuie în chip atît de logic părerile sale privitor la munca bătrînului paznic al navelor și la cea a fratelui meu, precum și concepția sa asupra lumii. Totuși nu mi-am schimbat hotărîrea. „Voi deveni negreșit astronaut! mi-am zis eu. Se va găsi și pentru mine ceva de făcut." Am tăcut strengărește. Dar pesemne că, după privirea-mi plină de o prefăcută modestie, profesorul a bănuit ce-mi trecea prin cap.

— Nu-i așa că vrei să devii căpitan de cursă lungă în navigația cosmică? mi-a zis el, fără înconjur, iar eu, care jurasem să nu mai scot un cuvînt, am răspuns fără să mă mai pot stăpîni:

— Da!

La acest răspuns, profesorul a făcut mai întîi ochii mari, pe urmă a început să rîdă și a rîs așa multă vreme. Apoi, deodată a devenit serios.

— Așa-i că nu de mult ai tăiat cu dinții un cablu de plumb? m-a întrebat el.

— Da — am răspuns eu, încruntat, stăpînit încă de mîndria ce mi-o provocase săvîrșirea acestei fapte, deși nici unul dintre oamenii care auziseră despre ea nu îmi arătaseră nici măcar un dram de înțelegere, necum să se mai și entuziasmeze.

— Și ce te-a îndemnat la asta?

— Am făcut un pariu — am răspuns eu, și mai încruntat.

— Ești foarte încăpățînat... Am auzit despre isprava ta, iar acum mă conving singur. Hm, ce să-i faci!... Poate timpul te va domoli... Dar pînă atunci, citește-l pe Rufus...

Murach mă privea cu severitate, dar sprîncenele lui jucăușe îmi spuneau limpede că e de partea mea. Stăpînit de această convingere, mi-am luat rămas bun și, după cîteva zile, m-am îndreptat spre Centrul Vitezelor Luminii.

În anii aceia aveau loc discuții înflăcărate și se făceau mari pregătiri în vederea primei expediții în afara sistemului nostru solar. Pretutindeni pe Pămînt se înființau laboratoare speciale și se efectuau experiențe complicate și periculoase, pe oameni care se ofereau voluntar, în scopul de a se afla efectele vitezelor mai mari de 10.000 kilometri pe secundă asupra organismului uman, știindu-se precis că racheta care va putea atinge cea mai apropiată stea fixă trebuie să se deplaseze cu o viteză de cel puțin zece ori mai mare decît viteza luminii.

M-am dus de îndată la cel mai apropiat Centru al Vitezelor Luminii pentru a candida ca voluntar. Pe cînd eram tînăr, văzusem nu o dată pe cercetătorii acestor baze, îmbrăcați în alb și purtînd pe mînecă un semn de forma unei raze mici, argintii.

La centru am fost primit cu amabilitate.

Candidați ca mine erau respinși zilnic cu zecile. Și cum nici eu n-aveam, în afară de dorința-mi fierbinte, nici un fel de calificare, mi-au spus politicos „bună ziua", făgăduindu-mi că, dacă voi învăța bine, voi putea să mă pre-

zint din nou peste cinci ani, de astă dată la examenul de admitere.

Am părăsit centrul așa cum venisem. Profund descurajat, am început să-mi făuresc în minte cele mai năstrușnice planuri: voiam să plec singur în spațiu, pe o rachetă de o singură persoană, gîndindu-mă că, înainte de a termina toate rezervele, voi întîlni poate vreo navă, care să mă ia drept naufragiat al vidului și să mă ajute. După aceea, intenționam să mă urc într-ascuns pe o rachetă care pleca spre spațiile cele mai îndepărtate ale sistemului solar și să ies din ascunzătoare abia după ce aveam să trecem dincolo de orbita lui Marte. Mă mîngîiam cu gîndul că, impresionat de entuziasmul meu înflăcărat, conducătorul expediției mă va face cel puțin asistentul său. Ba mi-am pregătit chiar cuvîntarea prin care trebuia să-l conving, și aceasta în cîteva variante, în funcție de împrejurări.

Toate aceste planuri, deși nu erau decît visuri tinerești, îmi răpeau o mulțime de timp. Citeam cu înfrigurare volume întregi de romane cu subiecte cosmice, neglijînd școala, iar cînd cineva mă întrerupea la masă din frămîntările mele cosmice, răspundeam anapoda. Și nici nu mi-aș fi închipuit vreodată că draga mea bunică va interpreta această comportare a mea cu totul de-a-ndoaselea.

Clipele lungi și spontane de uitare cu lingura dusă la gură, slabele progrese la învățătură, izolarea de oameni, toate acestea constituiau în ochii ei semnele incontestabile ale unui talent artistic pe cale de maturizare. De aceea, cuprinsă de cele mai măgulitoare presimțiri, mi-a oferit de ziua mea un minunat genetofor alb, la care însăși bunica zdrăngănea cîteodată cu un singur deget. La acest aparat mi-am încercat și eu talentul, mai întîi ca să-i fac plăcere bunicii, iar apoi pentru că videoplastica mă interesa cu adevărat.

Această artă a apărut cu secole în urmă și își trage obîrșia din contopirea filmului cu proza și cu televiziunea plastică și în culori. Cu ajutorul genetoforului, la fel de indispensabil pentru artist ca și pianul pentru compozitor, acesta dintîi poate realiza tot ce-i trece prin gînd. Poate să creeze drame și comedii, povestiri adevărate din viața oamenilor sau basme a căror acțiune se petrece în lumea

închipuirii. Poate să plămădească ființe jumătate plante, jumătate animale. Și toate acestea datorită suprapunerii cimpurilor luminoase care apar cînd se apasă pe claviatura genetoforului.

Primele încercări mi-au produs multe clipe de desfătare. Mă închideam în cameră și mă așezam în fața ecranului lat, cu mîinile pe claviatura supraetajată. După ce apăsam cîteva zeci de clape, manevram declanșatorul și atunci, din adîncul ecranului, pe sticla întunecată apărea personajul plăsmuit. Și nu apariția acestuia mi-a prilejuit acel prim și deosebit șoc, ci faptul că personajul creat era înzestrat încă de la început cu oarecare independență: se mișca, se deplasa încoace și încolo ca și cum ar fi cercetat spațiul în care era închis. Dar de obicei personajul creat dovedea lipsuri serioase, sau, ca să vorbim în limbajul artiștilor, prezenta contradicții distonante. De aceea apăsam clapa, îndepărtîndu-l de pe ecran, pentru a putea trece la o altă încercare.

Orice începător strică, evident, multe personaje. Eu însă am bătut recordul în această privință și trebuie să recunosc că detașamente întregi de astfel de personaje îmi apăreau noaptea în vis, hidoase, arzînd de dorința de a se răzbuna pentru nesăbuita chemare la viață și brutala smulgere din acea existență de o clipă.

Videoplastica nu se deosebește de loc de artele de odinioară. Aparatul seamănă cu o paletă și o pană perfecționate, iar cel ce nu știe să le folosească cu iscusință nu se deosebește cu mult de scriitorul din trecut care stăpînea doar regulile ortografice.

Poate și mai reușită este comparația videoplasticei cu muzica: așa cum muzicantul combină tonurile, videoplasticianul combină diferite trăsături psihice și, așa cum din această combinație primul înfiripă melodia, cel de-al doilea dă naștere eroului dramei. Totuși, cea mai mare asemănare cred că stă în faptul că, întocmai cum adevăratul compozitor care, orchestrînd o temă simfonică, aude cu urechile imaginației sale melodia executată de fiecare instrument în parte, înainte chiar de a scrie măcar o singură notă pe portativ, tot așa videoplasticianul realizează cea mai grea parte a operei sale — construirea în imaginația sa a eroilor — înainte de a apăsa prima dată pe vreuna

din clapele genetoforului. Numai atunci se pot întrupa asemenea personaje, care să se supună voinței lui și să-l emoționeze pe spectator prin soarta lor. Dar acest lucru nu poate fi învățat de la nimeni, fiindcă mînuirea cu pricepere a aparatului nu ajută decît la crearea unor păpuși mobile și la o punere în scenă bizară și artificială. Iar eu doar acest lucru am izbutit să-l fac !...

De aceea mulți dintre cei ce studiază videoplastica își vor pierde mai întîi vremea pînă vor înțelege cît de înșelătoare devine videoplastica cînd părăsește realitatea pămîntească și se afundă în hățișurile unei lumi plăsmuite de imaginație.

Dar, din fericire, lipsa mea de talent era atît de evidentă, încît nu m-am gîndit serios la videoplastică nici măcar o clipă, astfel că încercările mele artistice s-au încheiat prin desfacerea genetoforului în bucățele, fiindcă doream să știu din ce era construit.

Atunci bunica a suferit cea mai amară decepție, fiindcă i s-a destrămat definitiv iluzia legănată de ea atîta amar de vreme în inimă și trecută rînd pe rînd asupra fiecărui membru al familiei : ivirea din mijlocul nostru a unui mare artist.

S-a înpămîntenit un obicei ca fiecare tînăr, absolvent al școlii medii, să-și petreacă, la alegere, cîteva luni în diferite școli superioare și universități, pentru ca, aflîndu-se în mijlocul savanților, inginerilor și tehnicienilor, să-și poată da seama de înclinațiile și aptitudinile sale. Terminînd școala la șaptesprezece ani, multă vreme n-am putut să mă hotărăsc de ce să mă apuc, pînă cînd, în sfîrșit, am intrat la Institutul de planificare a viitorului din Meoria, „I.P.V.", cum era denumit pe scurt. Aici am intrat pentru prima dată în legătură cu oamenii care lucrau la planurile călătoriei în afara sistemului nostru solar.

Pe atunci nu erau încă cunoscute mijloacele practice de a putea călători cu viteze atît de mari, încît distanța de la Pămînt la stelele îndepărtate să poate fi parcursă într-un timp egal cu viața unui om. Cred că vă mai reamintiți discuțiile înflăcărate purtate la începutul secolului nostru, în legătură cu proiectele construcției unor nave cosmice, cu ajutorul cărora să se efectueze zboruri spre imensitatea Galaxiei.

Din cauza duratei călătoriei, pe drum avea să aibă loc așa numita „preschimbare a generațiilor", adică la țintă aveau să ajungă doar nepoții, sau poate chiar strănepoții acelora care părăseau Pămîntul. O astfel de rezolvare părea a fi pe atunci o necesitate dictată de stadiul la care se afla tehnica cosmonauticei. Ea a provocat pretutindeni o puternică împotrivire. Era înjositor și nedemn pentru om să se tîrîie, întocmai ca o furnică, sute de ani, vegetînd în semiîntunericul din căsuța de metal în nesfîrșita împărăție a vidului. Dar în afară de argumentele de ordin sentimental, erau importante și argumentele logice.

„Cum vor arăta oamenii — se punea întrebarea — care vor trăi în vid zeci de ani? Cît de înfricoșătoare și imense sînt posibilitățile frîngerii, deformării caracterului și apariției, în locul celor plecați de pe Pămînt, a unor pigmei atît din punct de vedere fizic, cît și spiritual? Și cît de înjositor ar fi în fond rolul generațiilor „intermediare", care trebuie să-și petreacă întreaga viață, de la naștere și pînă la moarte, închise în rachete! Și ce fel de oameni, trăiți în astfel de condiții, vor fi educatorii și învățătorii acelora care, în sfîrșit, vor ajunge la stele?!".

„Toate acestea — răspundeau alții — sînt adevărate. Greutățile, zbuciumul, primejdia călătoriei sînt de neînchipuit. Dar zborul pînă la stele este totuși o necesitate. După cucerirea sistemului solar, după gospodărirea mai întîi a planetelor apropiate, iar apoi, în a doua jumătate a mileniului al treilea — și a planetelor îndepărtate, situate dincolo de ultima orbită a lui Cerber, trebuie să facem un nou pas înainte: să traversăm oceanul de vid, care ne desparte de cel mai apropiat soare. Expediția poate fi amînată un timp oarecare, dar ea trebuie să aibă loc neapărat, fiindcă renunțarea la ea înseamnă stagnare, oprire în loc și atunci, după cîteva secole ar urma moartea civilizației pămîntene."

Noii combustibili atomici, precum și descoperirea metodelor de eliberare a energiei atomice din orice fel de element au permis rezolvarea cu succes, din punct de vedere tehnic, a problemei zborurilor cu viteze apropiate de cea a luminii. Dar s-a ivit o nouă întrebare: poate oare omul, în genere, folosind toate mijloacele de protecție, să

călătorească cu viteze de o sută sau două sute de mii de kilometri pe secundă ?

O parte din savanți, cei optimiști, considerau că problema va putea fi rezolvată destul de simplu în spațiile foarte îndepărtate de cîmpurile gravitaționale ale planetelor, în condițiile în care rachetele vor putea să-și sporească viteza după cum va fi nevoie. În acest scop ei aminteau teoriile apărute cu veacuri în urmă, după care omul ar ajunge la limitele rezistenței sale biologice la viteza de treizeci, o sută sau o mie de kilometri pe oră, și care limite au fost depășite necontenit din secol în secol.

Cei mai precauți atrăgeau însă atenția asupra faptului că, la viteze apropiate de cea a luminii, vor începe să apară și să acționeze anumite consecințe decurgînd din teoria relativității, a căror influență asupra proceselor vitale este cu desăvîrșire necunoscută. Și această bănuială nu putea fi spulberată decît de experiență.

Astfel au luat ființă Centrele Vitezei Luminii, răspîndite pe întreg Pămîntul și pe alte planete, centre de cercetări ale Institutului de planificare a viitorului !

Iată însă că în decursul cercetărilor a apărut un fenomen misterios denumit : „încețoșarea conștiinței", care consta în faptul că omul închis într-o rachetă atingînd viteza de 170.000 -180.000 kilometri pe secundă simțea o întunecare a gîndirii, apoi își pierdea conștiința, iar dacă viteza creștea, intra în agonie. De aceea viteza de 170.000 kilometri pe secundă a fost numită „pragul limită" și el marca limita vitezei pe care o putea atinge racheta în zborul ei spre cea mai apropiată stea.

Aceasta era nivelul științei cînd am luat legătură pentru prima dată cu colectivul Institutului de planificare a viitorului.

Impresionat de perspectivele pe care le deschidea munca acestor oameni, m-am hotărît să intru cu orice preț la acest institut. Pentru aceasta însă trebuia negreșit să fi terminat mecaneuristica, cosmodromia sau medicina. După ce am chibzuit îndelung, m-am hotărît să încep studiile la Institutul de Mecaneuristică generală din Meoria, renumit pentru minunatele sale tradiții.

Cu învățătura mergeam destul de bine. Totuși după un an am început să regret că-mi alesesem acest obiect, fiindcă

nu avea nimic comun cu astronautica, pe care o îndrăgisem. De aceea, nu după multă vreme m-am înscris și la cosmodromie. Nemulțumit de astă dată de cîmpul îngust al preocupărilor mele, am căutat să mi-l lărgesc, dezlegînd la Meoria tainele construirii automatelor și audiind cursurile de cosmonautică de la Universitatea de la poalele Apeninilor din Lună, deși aș fi putut să le audiez cu ușurință la oricare din institutele de pe Pămînt. Faptul că plecam în fiecare zi în Lună mă înălța însă în propriii mei ochi. Zilnic petreceam cîte două ore în rachetă, singurul timp cînd aveam răgazul să mănînc.

De fapt era o adevărată nebunie. N-aveam vreme să mănînc și nici să mă odihnesc. Mă chinuiam singur, asumîndu-mi o mulțime de sarcini; totuși mă simțeam atît de bine, încît nu pot să-mi aduc aminte de această perioadă, fără să zîmbesc. Mă consideram perfect, multilateral și — mai presus de toate — capabil să păstrez un secret, fiindcă aveam grijă ca cei din Lună să nu știe nimic despre studiile mele urmate în Groenlanda, nici cei din Groenlanda despre studiile urmate în Lună.

Așa au trecut doi ani. Terminîndu-mi studiile inferioare de mecaneuristică, mi-am trecut cu bine examenele de teoria zborului rachetelor și am plecat acasă în vacanța de vară.

Cînd am ajuns acasă era tîrziu. Doar cu cîteva clipe înainte, tata plecase să facă o operație, după cum mi-a spus mama. Am rămas multă vreme pe verandă, privind roiurile de stele căzătoare pe cerul de iulie. Din cînd în cînd, marginea de răsărit a orizontului (acolo unde se află gara rachetelor din Meoria), trimitea în întîmpinarea lor linii verticale de foc, căutînd parcă să salute pe curierii meteorici ai cosmosului.

Tîrziu după miezul nopții, tata ne-a dat de știre că va veni abia spre ziuă și ne-a rugat să nu-l așteptăm. Atunci mama mi-a pregătit patul în camera mea din copilărie. M-am culcat și am dormit dus. Cînd m-am trezit, se făcuse ziuă. Pretutindeni era liniște.

M-am îndreptat spre sufragerie, cu gîndul să ies în grădină. În ușa coridorului însă m-am izbit piept în piept cu tata. Am rămas foarte surprins de această întîlnire, întrucît eram convins că doarme. Se întorsese acasă abia

la ora trei dimineața, dar se sculase pentru a afla veşti de la spital.

Cîteva clipe, neînchipuit de lungi, am rămas amîndoi aşa, în lumina verde a camerei invadate de plantele grădinii, neştiind parcă ce să facem. Îmbrăcat în halatul său lung, cenuşiu, mi se părea mult mai bătrîn decît altădată. Palid, cu ochii încercănaţi, avea o figură întunecată care contrasta puternic cu ziua însorită de afară. De asemenea îmi părea mult mai scund decît înainte — sau poate mai crescusem eu?

M-a fulgerat gîndul că se află în pragul bătrîneţii. Şi ce realizase oare pînă atunci? Nimic deosebit! Nici o nouă metodă de operaţie, nici un tratament necunoscut pînă la el, nici o descoperire şi nici măcar nu era un chirurg strălucit. Mînă bună, ochi buni (aşa i se spunea), dar încolo, nimic deosebit. Un simplu medic chirurg. Pe cînd fraţii lui modificau cîmpurile planetelor, înălţau construcţii gigantice în vid, legîndu-şi numele de mari realizări ale muncii lor! Iar el?...

Fără să scot un cuvînt, l-am sărutat în grabă pe obrazul nebărbierit şi am dat să ies în curte. Atunci m-a oprit.

— Am auzit că vrei să intri la Institutul de planificare a viitorului?

Am încuviinţat din cap.

— Cînd erai copil, voiai să ai tot ce vedeai. Acum vrei să fii de toate...

Nu zîmbea. Stătea şi aşlepta răspuns. Eu tăceam şi în această tăcere se lăsase o umbră de încordare. A tras aer în piept, dar n-a rostit nici un cuvînt. A întins mîna, mi-a atins cu vîrful degetelor cămaşa, apoi a dispărut în dosul uşii cabinetului.

Am rămas singur, nedumerit, puţin emoţionat şi cuprins de o uşoară mînie. Am ieşit în grădină, dar n-am mai regăsit plăcerea de altădată de a rătăci prin locurile unde ne jucasem odinioară. M-am întins pe iarba încălzită de soare şi într-o clipă chipul tatii mi-a dispărut din minte. Nu mă mai gîndeam la el. Mi-am lăsat faţa în bătaia razelor celor doi sori groenlandezi — cel artificial, atomic, care se afla la zenit şi strălucea cu o lumină de culoarea platinei, şi cel adevărat care-şi înălţa doar puţin discul palid deasupra orizontului. Şi atunci mi-a venit în minte

un episod din ultima mea excursie alpină în Lună : mi se încurcase frînghia între două bloçuri de stîncă şi, dacă nu aş fi cîntărit acolo de şase ori mai puţin decît pe Pămînt...

Cum stăteam aşa întins, mi-a trecut pe sub gene mai întîi o umbră, apoi a doua şi în sfîrşit a treia. Sosea cineva la noi. Elicopterele tocmai aterizau pe pajiştea din fundul grădinii. M-am ridicat în coate şi i-am zărit pe primii călători care abia coborîseră, în timp ce deasupra casei se vedea un nou şir de aparate ale căror elice străluceau în soare. Intr-o clipă, de la apus au apărut alte cîteva elicoptere. Zburau jos de tot, aproape să atingă vîrful copacilor. Cei care coborîseră, destul de mulţi la număr, se adunaseră la un loc şi le făceau cu mîna celor ce abia aterizau. Unii dintre ei ascundeau ceva la spate.

M-am ridicat, cuprins de mirare din în ce mai mult, în vreme ce pe gazon continuau să coboare noi elicoptere. Călătorii se uitau în toate părţile, parcă dezorientaţi, pînă cînd, în sfîrşit, au pornit spre casa noastră.

Toate acestea m-au uimit într-aşa măsură, încît atunci cînd s-au apropiat de mine, în loc să le răspund la salut, abia am îngăimat :

— Ce... ce doriţi ?

— Am sosit la aniversare — mi-au răspuns cîteva voci deodată.

— Cum ?

— Da, am sosit la aniversarea a cincizeci de ani de activitate a doctorului...

— Eşti fiul lui ? m-a întrebat o doamnă scundă, cu părul cărunt ce strălucea în soare, dîndu-i reflexe vii, de argint.

M-a cuprins o dorinţă nebună să mă ascund undeva, prin hăţişuri, dar picioarele mă ţintuiseră locului ca şi cum mi-ar fi fost înfipte în pămînt.

Cum asta ? Astăzi se împlineau cincizeci de ani de activitate a tatii, iar eu să nu ştiu nimic !... Dar el ?... Pesemne că ţinea minte...

Jur împrejurul casei forfotea o mulţime de lume, iar deasupra grădinii apăreau mereu umbrele a noi elicoptere care se pregăteau să aterizeze. Fiindcă nu mai aveau loc în grădină, începuseră să aterizeze şi în afara ei, deoarece pe gazon şi pe alei stătea aparat lîngă aparat. Văzduhul

răsuna de zumzetul vocilor. Deodată, ușa casei se deschise și în prag apăru tata, strîngîndu-și cu un gest reflex poalele halatului desfăcut și rămînînd așa-nemișcat, cu capul descoperit și părul în dezordine. Pe unul din obraji îi rămăseseră întipărite urmele unei țesături: pesemne că adormise cu capul rezemat de brațul unui fotoliu. Privea marea de capete. Se făcuse atîta liniște, încît se auzea pînă și zgomotul din ce în ce mai slab al noilor elicoptere ce se apropiau.

Deodată, tresărind, tata a început să coboare scările, voind parcă să iasă în întîmpinarea celor sosiți. Dar s-a oprit la jumătatea drumului. A ridicat brațele, apoi le-a lăsat în jos. A deschis gura, dar n-a putut rosti nici un cuvînt.

Mulțimea a început să freamăte și să se apropie de scară. Toți îi ofereau flori, buchețele mici, dar atît de multe, încît nu le mai putea ține în brațe, de aceea următorii le așezau pe treptele scării.

Printre flori se aflau maci și cicoare din rezervațiile cerealiere ale Australiei, magnolii albe, orhise africane, orhidee și buchețele de miozotis, ramuri înflorite de meri din Antarctida, unde tocmai sosea primăvara, trandafiri mari, învoltți și palizi care cresc doar în serele din Lună.

După ce-și depunea buchetul său, fiecare se retrăgea în tăcere, pe cînd tata îl petrecea cu privirea, în care adesea strălucea urma unei amintiri. Buzele lui se mișcau atunci fără glas, dar imediat se apropia altcineva, în timp ce deasupra copacilor grădinii se înălța, ca o pasăre greoaie, elicopterul celui care pleca. Și pe măsură ce mulțimea se rărea, mormanul de flori de pe treptele scării creștea tot mai mult.

Deodată, din fundul grădinii au apărut nouă bărbați în vîrstă, cu părul cărunt, îmbrăcați în costume de scafandri, albe și strălucitoare. Aveau capetele descoperite și duceau cu greu îmbrăcămintea de protecție pentru vid, de care se dezobișnuiseră de mult.

Cînd l-am privit, inima parcă a încetat să-mi bată: purtau pe piept semnul distinctiv de piloți pe navele care circulă spre Neptun! Adevărat! Tata fusese cîndva, încă înainte de a o cunoaște pe mama, medic de rachetă. Dar niciodată nu vorbea despre aceasta.

Piloții s-au apropiat de verandă, și-au scos insignele argintii de pe piept și, unul cîte unul, le-au înfipt cu o lovitură de palmă în lemnul ultimei trepte de jos a scării. Scîndura aceasta, înnegrită de vreme și tocită de miile de pași, a început să strălucească de parcă ar fi fost ferecată în ținte de argint.

O vreme tata a rămas nemișcat. Apoi deodată a tresărit și s-a dat înapoi. Florile i s-au rostogolit din brațe și, bîjbîind, a deschis ușa și s-a pierdut în adîncul casei.

Stăteam neclintit, fermecat de vuietul mașinilor care își luau zborul.

După o clipă de la plecarea tuturor, a mai apărut încă un avion, care, trecînd cu zgomot ușor pe deasupra copacilor, a aterizat. Un om în salopetă a sărit jos din aparat, s-a uitat grăbit în jur, apoi s-a apropiat de verandă, a aruncat ceva deasupra maldărului de flori și s-a întors la avion, la fel de repede precum venise.

M-am uitat de îndată și am văzut de departe cum arăta acest ciudat și ultim dar. Era o mînă de licheni ruginii, uscați și aspri — areoza — singura plantă care înflorește pe Marte.

M A R A T O N U L

Nu sînt puțini oameni care se întreabă: „Oare mi-am ales profesia cea mai potrivită? Îmi aduce ea fericirea?" Și răspund de îndată printr-un dublu „da".

Tata nu-și punea niciodată astfel de întrebări și nici nu-i treceau măcar prin cap, considerîndu-le, fără îndoială, la fel de lipsite de sens ca și întrebarea: „Trăiesc oare?"

Unchii mei slujeau societatea prin munca lor științifică. Tata făcea același lucru, iar cînd știința nu-l mai putea ajuta, cînd pierdea bătălia pentru menținerea vieții bolnavilor săi, rămînea alături de muribunzi nu ca medic, ci ca un simplu muritor.

Unchii mei aveau o viață foarte agitată. Cînd se bucurau de rezultatele cercetărilor lor, cînd se întristau de eșecurile survenite.

Tata însă rămînea întotdeauna neschimbat, neclintit sub povara permanentă a responsabilității muncii sale, care nu-l părăsea niciodată și care devenise pentru el ceea ce pentru trupul nostru este gravitația Pămîntului, forța care obligă mușchii la eforturi, la încordare permanentă, la învingerea greutății corpurilor, și fără de care viața ar fi de neconceput.

După o vacanță de vară de neuitat, am renunțat la cursul superior de mecaneuristică și m-am înscris la medicină. Era o încercare entuziastă, dar și naivă, fie chiar și numai pentru considerentul că nu aveam habar de ceea ce era în fond profesia de medic. Totuși am terminat medicina, ceea ce justifică într-o oarecare măsură hotărîrea mea, dar nu am pierdut nici o clipă din vedere scopul

principal: participarea la expediția în afara sistemului nostru planetar.

Anii de studii de la Facultatea de medicină m-au liniștit. Din perioada studiilor anterioare mi-au rămas doar unele notițe, desene și proiecte, păstrate nu dintr-o necesitate reală, ci mai degrabă ca o consolare pentru conștiința mea că nu mi-am pierdut vremea în zadar.

În același timp, bunica a început să se liniștească la gîndul că, deși nu am devenit artist, totuși sînt înzestrat cu un talent, ce-i drept cu totul neașteptat, dar care mi-a adus faimă în facultate și a făcut din mine campion la probele de alergări pe distanțe lungi.

Rînd pe rînd, obținînd rezultate din ce în ce mai bune, am devenit campion universitar al continentului, iar la sfîrșitul facultății, campion al emisferei nordice.

După ce mi-am luat diploma, am intrat în clinica chirurgicală. Dar iată că, numai la o jumătate de an după aceea, conducerea expediției către constelația Centaurului a dat publicității anunțul cu privire la recrutarea membrilor echipajului. Atunci am început să fac tot ce-mi stătea în putință ca să ocup postul de asistent al profesorului Schrey, chirurgul principal al navei. Nu aveam însă suficientă experiență în munca profesională și asta constituia, într-o oarecare măsură, un impediment. Totuși, deoarece erau căutați oameni cu pregătire multilaterală, mă bizuiam pe studiile mele anterioare de cosmodromie și mecaneuristică.

M-am prezentat deci pentru a-mi depune candidatura. Acolo, unul dintre astronauți mi-a spus că va trebui să aștept răspunsul multă vreme, întrucît numărul candidaților este foarte mare și fiecare cerere trebuie discutată în parte. „Totuși — mi-a spus el, zîmbind — o asemenea lecție de răbdare va fi foarte utilă pentru viitor, deoarece pe bordul rachetei va trebui să așteptăm mulți ani pînă să atingem ținta fixată."

„Să așteptăm!!" Aceste cuvinte, deși nu fuseseră spuse decît la întîmplare, mi-au încălzit speranța vreme de patru luni de zile.

Totuși nu-mi puteam găsi liniștea. O porneam de acasă pe jos, bătînd drumuri lungi, pînă mă pierdeam în adîncul pădurii. Era toamnă. Copacii, împietriți parcă sub lumina palidă a unui soare gîrbov, își întindeau crengile moarte

spre cerul albastru, proiectînd contururi de suliţe ascuţite. Rătăceam aşa ore întregi, pînă cînd noaptea aprindea pe boltă candela stelelor.

Mă opream locului, ridicam privirea spre cer şi rămîneam aşa, dus pe gînduri. Pămîntul începuse să îngheţe. Frunzele uscate foşneau dureros sub picioare şi pretutindeni se simţea mirosul înţepător al frunzelor putrezite, semn al descompunerii vieţii plantelor. Dar parcă în nici o primăvară inima nu-mi bătuse atît de puternic ca acum, la sfîrşitul acestei toamne, în pădurea desfrunzită.

Şi cît de anevoioase sînt cărările parcurse de omenire în dezvoltarea ei! Ceea ce adesea celor în viaţă li se pare de neînţeles, un aparent amalgam de posibilităţi contrarii, strîns legate între ele şi în care omul se mişcă anevoie, cînd păşind înainte, cînd dînd înapoi din pricina greşelilor sale, urmaşilor lor — privind din perspectiva timpului — li se pare o necesitate evidentă, iar răspîntiile, întortocherile şi abaterile drumului parcurs le apar explicabile, limpezi, ca şi cuprinsul unei pagini ce dezvăluie în întregime semnificaţia cuvintelor.

Odinioară, cu veacuri în urmă, mult înaintea erei astronautice, oamenii credeau că nu vor putea fi realizate zborurile interplanetare, fără crearea unor staţii intermediare pentru rachete, situate în afara atmosferei Pămîntului. Dar dezvoltarea tehnicii a arătat că astfel de staţii nu mai sînt necesare şi aceasta a dovedit-o faptul că cosmonautica s-a dezvoltat mai bine de şase sute de ani independent de existenţa staţiilor intermediare, pe care se allau doar observatoare astronomice şi staţii de reglementare a climei. Totuşi, după cîteva secole, într-o nouă etapă de dezvoltare, a sosit vremea, determinată de alte cauze, să fie construită o staţie astronautică intermediară. Această necesitate s-a ivit atunci cînd omul a trecut de la călătoriile planetare la expediţiile spre stele.

Chiar la începutul pregătirilor, cercetîndu-se influenţa vitezelor uriaşe asupra organismului uman, s-a ivit necesitatea construirii de baze experimentale pe sateliţii artificiali, situaţi foarte departe de Pămînt în scopul de a evita influenţa defavorabilă a gravitaţiei acestuia. Mai tîrziu, cînd s-a trecut la construirea navei cosmice, s-a văzut că ea trebuie construită în spaţiul dinafara planetei

noastre, deoarece, întocmai ca vapoarele mari, transoceanice, de odinioară, care nu puteau intra în porturile mici și de aceea se opreau în larg, făcînd legătura cu uscatul cu ajutorul vaselor mici, ea este prea mare ca să-și poată lua zborul sau să poată ateriza pe Pămînt.

Astfel Gea, prima navă cosmică construită în vidul interplanetar la distanța de 180.000 kilometri de Pămînt, nu avea să se oprească niciodată pe nici o planetă, ci doar să se apropie de straturile superioare ale atmosferei respective și de acolo, plutind deasupra ei, să arunce din pîntecele său roiuri de rachete de legătură.

Așa a apărut, suspendat în vid, chiar pe vremea mea, primul șantier de nave destinate călătoriilor în afara sistemului nostru planetar.

Începuturile construcției acestei nave le-am urmărit pe atunci de pe al Patrulea Satelit Artificial, din cabina de observație, construită în întregime din sticlă și situată la capătul compului de metal, unde mă aflam în mijlocul curioșilor: rachete directe aduceau aici necontenit noi turiști.

Munca pe șantier se desfășura în conul de umbră aruncat de Pămînt, a cărui emisferă nordică se vedea pe cer ca o uriașă fîntînă întunecată. Locul construcției era luminat de jupiteri [1] suspendați în spațiu, care se deplasau într-o parte și-ntr-alta printr-o mișcare pendulară. Fiecare dintre ei arunca cîte douăsprezece fascicole puternice de lumină, care străpungeau spațiul ca niște fulgere, pînă departe, în jos, reflectîndu-se în plăcile blindate ale navei, așezate una peste alta. Pe suprafața ei mișuna un furnicar de automate. Unele se deplasau necontenit înainte și înapoi, ca suveicile unui gigantic război de țesut, altele se ridicau deasupra ei, fie apărînd în strălucirea reflectoarelor, fie dispărînd înghițite de întuneric.

Stam și priveam prin binoclu uriașele macarale și arcurile susținătoare ale construcției, pe care mici automate le transportau din loc în loc, fără a întîmpina nici un fel de dificultăți, deoarece toate aceste obiecte își pierdeau aici greutatea. Din cînd în cînd, de sub aparatele de sudat izbuc-

[1] Jupiteri — termen utilizat de autor pentru a desemna reflectoare puternice. (n.t.)

neau coloane de fum multicolore care inundau vidul. Scîntei colorate, cu cozi lungi alunecau pe marginile navei în construcție, adunîndu-se apoi în nori mici ce se tîrau alene în urma racletelor care mișunau în toate părțile și a căror cale era întretăiată de zecile de fascicole de lumină ale reflectoarelor.

Feeria asta de lumini proiectată pe fundalul cerului înstelat le dădea acestora o paloare rece, stinsă. Privit din punctul nostru de observație, aflat la o depărtare de treizeci de kilometri, întreg acest șantier de muncă febrilă executa, lent și maiestuos, o mișcare de rotire, făcînd ca reflectoarele, care la început luminau „de sus" către capătul construcției, să se afle „jos", cu toată convenționalitatea acestor noțiuni în spațiul lipsit de forța gravitației.

După unsprezece luni de muncă neîntreruptă, o parte din automate au dispărut în interiorul navei (cele care faceau parte din baza sa de deservire mecanică), iar o altă parte au fost transportate pe una din bazele lor; Gea, eliberată de schele, a început să se rotească în jurul Pămîntului ca o lună artificială, argintie, mare, tăcută. Efuzoarele sale încă nu fuseseră atinse de focul atomic.

Tata iubea poezia într-un fel oarecum ciudat: el citea foarte rar versuri, chiar și pe cele ale poeților săi preferați, deoarece considera poezia „un ajutor" de care n-ai nevoie decît cîteodată. De aceea fereastra camerei sale era arareori luminată noaptea. Pentru mine însă, un astfel de ajutor în lunile de așteptare îl constituia alpinismul. Pe orice vreme și în orice perioadă a anului, după ce îi rugam pe colegii mei să mă înloculască la clinică, o porneam singur spre creste, străbătînd drumuri grele printre stînci.

Și fără să știu sau să m-aștept, mi s-au întîmplat multe lucruri, căci numai în decurs de cîteva zile am primit de la primul astronaut al expediției înștiințarea despre primirea mea în rîndurile echipajului. Apoi mi-am văzut numele pe lista concurenților la Jocurile Olimpice de vară și... am cunoscut-o pe Ana.

Avea ochi senini, inteligenți, buze pline, cărnoase, care trădau aceeași inteligență printr-o expresie de prevedere sau de indiferență. Studia geologia, iubea muzica și cărțile vechi. Era tot ce știam despre ea. Cînd rămîneam singur,

o iubeam în taină, nebănuit de mult, dar cînd ne întîlneam, în suflet mi se strecura îndoiala. Fără să ne dăm seama cum, începeam să ne aruncăm unul altuia cuvinte înțepătoare și astfel între noi survenea mereu cînd supărări adînci, dureroase, cînd mici tachinări neînsemnate. Și totuși sufeream din cauza lor, iar suferințele — așa citisem în cărți — sînt întotdeauna însoțitoarele marilor sentimente. Astfel, deși pe cale ocolită, dar pe baza unui raționament temeinic, logic, ajungeam la concluzia că totuși o iubesc pe Ana.

Dar ea? Despre asta nu puteam să știu nimic sigur. Cînd eram împreună, își pironea adesea privirea undeva, departe, urmărind parcă un peisaj nevăzut, rămînînd îngîndurată, absentă și tristă. Acest lucru mă indispunea.

Tăcea și atunci făceam și eu la fel. Mă frămîntam și nu-mi puteam da bine seama de sentimentele pe care le trăiam, de sensul unor lucruri spuse pe jumătate și adîncite prin deducții și așteptări dureroase, dar totodată și ispititoare. Și toate acestea se petreceau primăvara.

Colindam prin grădini, ascultam trilul păsărelelor care abia învățau să cînte, ne așezam pe bănci ascunse de ramuri cu muguri verzi ca niște cercei. Îi rupeam unul cîte unul, îi treceam ușor printre degete, cu gîndurile rătăcite, desfăceam înveliș după înveliș, voind parcă să le dau forma viitoarelor frunze, acum încă nedesfăcute și strînse laolaltă.

În toate acestea era ceva care însemna mai mult decît neliniștea de o clipă, fiindcă și nouă ne lipsea mai ales un singur lucru care ar fi îngăduit ca posibilitățile să se maturizeze: timpul. Numai el putea să limpezească totul, să ne unească sau să ne despartă, și noi nu-l aveam.

Termenul de plecare de pe Pămînt se apropia. De aceea mă hotăram într-una să discut și să clarific lucrurile cu Ana, dar ezitam mereu. Se apropia și ziua concursului olimpic. Și unul, și celălalt mă neliniștea și-mi alungau somnul. Să fie oare numai un concurs ciudat de împrejurări? Se prea poate. Dar cît de patetică mi se părea acum viața! Știam că acest prim concurs olimpic în care voi concura la maraton va fi în același timp și ultimul, deoarece după întoarcerea din expediție voi fi prea bătrîn pentru a mai participa la altul. Dar să cîștigi concursul acesta, nu ar fi însemnat oare un cald salut adus Pămîn-

tului înainte de a pleca în expediție? Și cît de minunat e să pleci spre stele, cu cununa de lauri pe frunte!

Am început antrenamentul. Alergam pe pistă cît era de mare, pe colinele înverzite și pe aleile largi ale parcurilor Universității, totdeauna singur, cu cronometrul în mînă, sub razele fierbinți ale soarelui de iunie și însoțit de freamătul neîncetat al valurilor oceanului.

Mă antrenam numai dimineața: după ce parcurgeam cei douăzeci de kilometri obligatorii, dădeam fuga la tabăra de cercetări și antrenamente, unde de o lună de zile se aflau cantonați viitorii participanți la expediție.

Cantonamentul fusese stabilit într-un mic orășel așezat în mijlocul bătrînelor păduri de cedri ce se întindeau la poalele munților Karacorum; orășelul se numea „Keriam". Cineva îl poreclise însă „Purgatoriu", deoarece constituia pentru locuitorii săi o etapă intermediară între Pămînt și nava pe bordul căreia urma să fie întreprinsă expediția.

E greu să exprim în cuvinte atmosfera care domnea acolo. Cea mai mare parte a timpului era consacrată lucrărilor pregătitoare și cursurilor din diferite domenii, în scopul de a da fiecăruia cunoștințe multilaterale în vederea călătoriei. Totodată, viitorii astronauți erau cercetați cu atenție. Fiziologii, biologii și medicii, îmbrăcați în halatele lor imaculate, se plimbau prin laborator, de unde răzbătea zgomotul surd al cabinelor mobile, într-o mișcare de rotație.

Adesea, printre chipurile vesele ale oamenilor se ivea și cîte un obraz mohorît, trist; era cel căruia medicii îi interziseseră să călătorească spre stele.

În acest timp, intrarea în orășel fremăta de lume. Deși cei mai mulți membri ai echipajului plecau în expediție împreună cu familia — soție și copii — fiecare mai lăsa totuși pe Pămînt pe cineva drag. De aceea nu era ceas din zi în care bucuria și așteptarea celui ce urma să plece să nu fie umbrite de regretul despărțirii.

Împărțindu-mi timpul între stadion și „Purgatoriu", nu mă puteam întîlni cu Ana zile în șir; doar seara, înainte de căderea nopții, în puținele clipe de răgaz, o vedeam în televizite. La ultima, cu totul întîmplător și pe neașteptate, a intervenit discuția hotărîtoare.

După cum mă aşteptam, Ana mi-a spus că ea, cu profesia pe care o are, n-ar fi bună la nimic în călătorie. Are de lucru doar pe Pămînt.

Atunci am început să-i vorbesc despre sentimente, despre forţa lor nebănuită în stare să înlăture orice piedici. Ea m-a întrebat dacă eu, aflîndu-mă în situaţia ei, aş renunţa la medicină. Ce puteam să-i răspund?

Simţeam că totul se năruie, că ne vom despărţi pentru totdeauna. Fără să-mi dau seama, am început să-i spun vorbe nesăbuite, să-i reproşez că, dacă m-ar iubi cu adevărat, şi-ar schimba profesia sau măcar — am adăugat în grabă, văzîndu-i faţa palidă — ar încela să mai lucreze o bucată de vreme.

— Voiai, poseimne, să mă vezi că sufăr — mi-a spus ea îndată. Iată, ai reuşit!

Există o veche zicătoare, că omului îi vine uneori să intre în pămînt. Şi uite că a sosit vremea ca ea să se adeverească aproape întocmai, într-o televizită.

Supărat şi cu obrajii aprinşi de ruşine, am apăsat pe întrerupător şi camera Anei, faţa, ochii şi vocea ei, toate au dispărut ca prin farmec.

M-am hotărît să nu-i mai ies în cale, dar chiar a doua zi m-am răzgîndit sub pretext că trebuie să-i cer scuze pentru purtarea mea nedemnă.

Nu mai era supărată pe mine. Ne-am dat întîlnire a doua zi după maraton. Nu ştiu dacă în adîncul sufletului meu mai credeam în posibilitatea schimbării hotărîrii ei. Ca să fiu sincer, în unele clipe cred că da.

M-am întors pe pistă, la alergările mele singuratice. Cîteodată, în mers, închideam o clipă ochii, aşteptînd parcă să-mi apară în faţă Ana, dar nu apărea de nicăieri. Ca şi în alte rînduri, alergam cu cronometrul în mînă şi, cînd mişcarea acelor sale coincidea cu bătăile inimii mele, aveam impresia că eu sînt acela care împinge timpul înainte, că fără mine s-ar opri în loc, că prin finişul meu avîntat mă apropii în goană de trei zile mari din viaţa mea: la 20 iulie — startul la maraton; în dimineaţa zilei de 21 — întîlnirea cu Ana, iar în seara zilei de 22 — îmbarcarea pe bordul rachetei.

În aceeaşi vreme, mă interesam din ce în ce mai mult de concurenţii favoriţi ai maratonului. Dintre ei, trei erau

mai periculoși: Gerhard, Mehilla și El Tuni, dar mai ales de la Mehilla nu-mi puteam lua ochii. Își mișca picioarele cu o ușurință inegalabilă și, datorită înălțimii, avea pasul mai lung decît al meu cu aproape cinci centimetri. Tactica sa era să evadeze deodată în ultimii zece kilometri, adică între kilometru douăzeci și treizeci, și să scape astfel de ceilalți concurenți, fără a privi înapoi, ci înaintînd cu pași ușori și întinși ca și cum ar fi pierdut din ce în ce mai mult din greutate și ar fi plutit prin aer.

Către sfîrșitul antrenamentelor, într-una din zile am alergat și eu împreună cu el întreaga distanță, dar, deși am alergat pînă la epuizare, totuși el a terminat cursa cu șapte sute de metri înaintea mea.

Țin minte ca acum cum în seara aceea, după ce m-am dezbrăcat ca să fac baie, am început să-mi examinez picioarele, atent și încruntat, măsurînd cu privirea țesătura mușchilor de pe coapse și glezne, întocmai ca un muzician care încearcă să descopere la instrumentul său atît defectele cît și posibilitățile sale ascunse.

Și pot să spun cu convingere că aveam o conformație destul de potrivită, totuși nu se putea compara cu aceea a lui Mehilla. Se apropia ziua concursului, ziua înfrîngerii.

Prietenii mei se îndoiau de victoria mea. De aceea nici nu mă consolau, dar nici nu mă amăgeau. Iată însă că în noaptea din ajunul concursului s-a abătut asupra mea cea mai grea năpastă care poate să lovească pe un alergător.

Nu știu, fie din cauza neliniștii, fie din pricina nenumăratelor antrenamente pe care le făcusem în ultimele zile, m-am chinuit toată noaptea fără să pot închide ochii, iar dimineața m-am sculat foarte greu, amețit și mort de oboseală, ostenit încă înainte de start!

Cu toate acestea, nici nu m-am gîndit să mă retrag din competiție. Am plecat la stadion, repetîndu-mi în gînd că am pierdut, ca să mă obișnuiesc de mai înainte cu inevitabilul sfîrșit.

Stadionul era o cîmpie întinsă, foarte netedă. Deasupra ei huruiau cîteva mii sau poate cîteva zeci de mii de elicoptere, care întunecau soarele cu trupurile lor.

Oameni însărcinați cu ordinea, instalați în elicoptere mici, roșii, despărțeau aparatele spectatorilor de o parte

și de alta a terenului, indicînd fiecăruia locul unde se putea opri, adică unde putea rămîne nemișcat în aer.

După ce toate s-au liniștit, nu se mai auzea decît zgomotul ușor și înfundat al miilor de elice și nu se mai zărea, de ambele părți ale traseului, decît furnicarul multicolor al trupurilor uriașe, așezate oblic, ale elicopterelor încremenite în văzduh, aproape de nori. Deasupra pistei ovale se învîrteau micile avioane ale arbitrilor.

În sfîrșit, iată că de după o clădire ascunsă între copaci au început să apară concurenții.

Ziua era frumoasă, așa cum comandaseră meteotehnicienii, dar cu cerul brăzdat de nori mari cumulus, care trebuiau să-i apere pe concurenți de arșița soarelui pe anumite porțiuni ale traseului. De la stadion, traseul trecea prin parcurile și marile grădini ale institutului, ajungea pînă la plaja mării (aceasta era porțiunea cea mai dificilă de parcurs) și se desfășura apoi pe o porțiune de 18 kilometri printre alei străjuite de palmieri și castani.

La maraton luau parte peste optzeci de concurenți. Startul se dădea în trei serii. Din cauza lungimii traseului, locul de pornire nu avea, evident, nici o importanță. La semnalul starterului, am pornit. Deasupra noastră a început să zumzăie la unison furnicarul de elicoptere și să ne urmărească pînă la locul marcat de două rînduri de baloane roșii. Mai departe nu ne însoțeau decît vehiculele de control și cele sanitare.

Se știe încă de mult că la maraton nu cîștigă acela care conduce în prima jumătate a cursei. Pînă la kilometrul zece, concurenții au alergat în grupuri compacte, întocmai cum presupusesem mai înainte. În frunte se afla un grup alcătuit din aproximativ optsprezece alergători, care se distanța din ce în ce mai mult de celelalte grupuri.

Eu mă aflam printre ultimii din grupul fruntaș și căutam să nu pierd din ochi, pe lîngă cei trei concurenți cunoscuți din școala noastră, pe Jaffar și Elesza din alte școli.

Primul, foarte subțirel, cu pielea albă, îmi amintea de silueta lui Mehilla, deși nu avea elasticitatea acestuia. Al doilea, îndesat, cu ochii negri, alerga ca o mașină, mișcînd în mod egal coatele. Chipul lui, cu trăsături precise, trăda parcă o stare de spirit permanent încordată.

Am hotărît ca pe ultimii zece kilometri — din cei treizeci ai cursei noastre — să alerg în spatele acestui grup de cinci, iar apoi, aproape de start, să încerc să-i depăşesc.

Am amintit mai înainte de antrenamentele mele pe culmile văii ce cobora spre mare. Alergam de obicei prin soare; razele-i fierbinţi păreau că-mi aprind părul şi apoi capul, răzbătînd prin şepcuţa ce o purtam. Nu beam nimic în timpul alergării. De aceea transpiraţia, din ce în ce mai abundentă şi mai sărată, îmi acoperea faţa, prelingîndu-mi-se adesea în ochi. Atunci îmi spuneam: „Nu eşti mulţumit, nu eşti mulţumit?" şi, după cursa lentă pe traseul plat, deodată o porneam în goană pe panta abruptă, vrînd parcă, dintr-o ură neînţeleasă împotriva mea însumi, să-mi supun trupul la suplicii cumplite.

Antrenamentele acestea nu mi-au ajutat să alerg mai repede, dar mi-au dat o rezistenţă care în ziua concursului mi-a prins tare bine.

Meteotehnicienii calculau bine, dar uneori o nimereau prost. Pînă la ora unsprezece, adică pînă în clipa în care trecusem de kilometrul nouăsprezece, cerul albastru fusese brăzdat de grămezi mari de nori. Dar cînd şirul lung de concurenţi a început să coboare pe serpentina largă ce dădea spre mare, unde nu se afla pic de umbră, norii s-au rărit.

Alergam mereu, cînd ultimul, cînd penultimul din plutonul fruntaş. Şi, dacă ţin seama că noaptea nu dormisem de loc, pot să spun că nu mă simţeam chiar prost, deşi uneori aveam impresia că merg cu picioarele nu prin aer, ci printr-un mediu mult mai dens. Încercam să fac paşii cît mai mari şi să calc cît mai uşor. Pulsul şi respiraţia erau normale. Toate în jur se legănau molcom, în ritmul uniform al alergării. Doar de la o vreme, bătăile regulate şi calme ale inimii au început parcă să mă lovească din ce în ce mai tare în creier. Respiram pe nas, strîngînd tare între dinţi batista.

Dar iată că brîul de nori se pierde la orizont şi soarele îşi trimite perpendicular razele-i arzătoare asupra noastră. Din cauza căldurii, numai după cinci minute, în plutonul fruntaş au început să intervină schimbări dramatice. Primul a fost lovit Elesz. Trupul său îndesat s-a desprins din

pîlcul alergătorilor și a început să rămînă tot mai în urmă. În curînd l-am pierdut din ochi. Am început să-i urmăresc cu atenție pe Gerhard și pe El Tuni. Acesta din urmă, zvelt, bine legat, cu pieptul lat, parcă turtit, dar deosebit de voluminos, piept de adevărat alergător pe distanțe lungi, se afla în fruntea plutonului în ultimii opt kilometri. Totuși, deși se menținea pe primul loc, după anumite semne, la început greu de sezisat, dar mai apoi evidente, se observa că face eforturi din ce în ce mai mari ca să rămînă în frunte. A început să alerge din răsputeri, dar asta a fost începutul sfîrșitului. Deodată, tricoul lui de culoarea lămîiei a ezitat o clipă, apoi a prins să rămînă tot mai în urmă, fără să-și mai poată reveni, lăsîndu-se depășit de alergătorii care-și mențineau ritmul egal.

Pe Jaffara încă nu-l puteam vedea, dar nici nu prea îmi dădeam osteneala, deoarece îmi era frică să nu-mi pierd ritmul alergării. Soarele dogorea din ce în ce mai tare. Simțeam cum îmi arde umerii și coapsele, dar căldura lui sicîitoare mă umplea de curaj. Știam că ceea ce mă supără pe mine stinghерește și mai mult pe ceilalți.

Traseul traversa cîteva dune de nisip, apoi urca, făcînd un arc larg, pe ultima colină cu o pantă domoală, dar foarte lungă. Pe această porțiune, sub strălucirea de foc a razelor de soare, care dădeau nisipului o culoare argintie, făcînd aerul să tremure și să deformeze astfel imaginea lucrurilor de la orizont, am început atacul spre mijlocul plutonului fruntaș.

În vîrful dunei se afla borna care marca hotarul kilometrului douăzeci și unu. Am ajuns la ea al nouălea. În fața și în spatele meu auzeam respirații întretăiate. Cîteva clipe am alergat alături de Jaffara. Trăgea spasmodic aer în piept, arătîndu-și dinții uscați. Am reușit să-l depășesc cu ușurință, spre marea mea mirare.

Drumul cotea, apropiindu-se de intrările în marile alei umbrite de castani pletoși. Atunci, toți, ca la un semn, au iuțit pasul. Fără să vreau, m-a cuprins teama și am început să mă îndoiesc că voi putea rezista prea multă vreme ritmului acelui atît de înfrigit. Totuși trebuia să alerg, deoarece pe traseul umbrit de copaci aveam și mai puține șanse decît în cîmp deschis. Mi-am luat batista în mînă,

am respirat adînc și am grăbit pasul. Cît de ușor îmi este acum să spun: am grăbit pasul! Dar atunci am simțit imediat o înțepătură dureroasă sub inimă și apoi în întreg toracele.

„Să nu îndrăznești cumva să încetinești pasul!" mi-am zis hotărît. Dar durerea devenea din ce în ce mai stăruitoare și îmi cuprindea parcă tot trupul. Ajunsesem pe aleile străjuite de copaci. Mi-am dat capul pe spate, ca și cum mi-ar fi fost mai ușor să alerg așa. În felul acesta aveam, măcar pentru o clipă, senzația unei ușurări.

Deasupra capetelor noastre se perinda în goană covorul frunzișului umbros care ascundea aproape în întregime cerul. Ochii obosiți încercau parcă să guste o clipă din liniștea și nemișcarea bolții dese de frunze. Dar deodată drumul a început să urce iar. Ne aflam la capătul kilometrului douăzeci și șase. Eram cînd al optulea, cînd al nouălea din pluton. În spatele meu însă se dădea o luptă acerbă pentru locuri, dar eu nu știam nimic despre asta. În văzduhul încins nu se auzea decît zgomotul cadențat al pașilor, loviturile călcîielor pe caldarîm și respirații întretăiate. Din cînd în cînd, din ramurile castanilor se desprindea cîte o frunză sau își lua zborul o pasăre, bătînd o clipă nepăsătoare din aripi deasupra capetelor alergătorilor. Și amiaza aceasta dogoritoare, în care totul zăcea încremenit, cuprins de o liniște adormitoare, contrasta în chip izbitor cu tacita îndîrjire a luptei noastre.

Următorii șase kilometri aproape că nici nu-i mai țin minte, atît de intens mă concentrasem asupră-mi, într-atît mă străduiam să-mi stăpînesc împotrivirea trupului chinuit de dureri ascuțite cînd într-o parte, cînd într-alta, ca și cum cineva mi-ar fi înțepat nervii.

Cînd mi-am revenit din spasmele durerii, în fața mea se mai aflau doar trei alergători: Gerhard, un tînăr blond, cu totul necunoscut, îmbrăcat într-un maiou de culoarea azurului, și Mehilla cel iute de picior.

Gerhard se ținea destul de bine, deși nu mai călca atît de ușor ca la început. Tînărul cu maioul albastru rămînea în urma adversarului său centimetru cu centimetru. Cînd am trecut pe lîngă el, i-am auzit respirația șuierătoare scoasă din adîncul plămînilor. A mai încercat de cîteva

ori să o ia înainte, dar, văzînd că nu poate, a renunțat. Nu mai eram atent la ceea ce se întîmpla cu el și nici la ce se întîmpla în jur, fiindcă nu mai aveam putere să-mi mențin ritmul alergării. De aceea, cu cît mai mult îmi slăbeau mușchii, cu atît mai mare trebuia să fie efortul psihic.

În această încordare treceam kilometru după kilometru. Drumul făcea cîteva cotituri domoale, lăsînd din ce în ce mai în urmă colinele, ale căror creste se arcuiau una după alta, îndepărtîndu-se mereu, în ritmul grăbit al pașilor noștri. În față, la vreo zece-doisprezece metri se afla Gerhard, iar mult mai înainte se zărea, cînd strălucind în soare, cînd pierzîndu-se în umbră, tricoul alb al lui Mehilla.

Gerhard s-a uitat îndărăt de două ori și pe fața lui a apărut parcă un simțămînt de considerație; cred însă mai degrabă că era o iluzie a mea, căci ce poate oare exprima chipul unui om, după treizeci de kilometri de maraton, leoarcă de transpirație, cu trupul strîns într-o crustă de sare zgrunțuroasă, lipită de piele, cu inima și plămînii obosiți, șuierînd?

Cînd Gerhard a privit a doua oară în urmă, mi s-a părut că zîmbește și că-mi spune: „Așteaptă puțin, ai să vezi îndată cum știu eu s-alerg!"...

Atunci mi s-a făcut negru înaintea ochilor. Am crezut o clipă că mi s-a pus praf pe gene, dar apoi mi-am dat seama că era oboseala. Poate o clipă de slăbiciune a retinei. Am încercat s-alung această ceață de pe ochi, dar în zadar. M-a cuprins mînia.

„Bine — mi-am zis. Chiar dacă am să orbesc, tot o s-alerg mai departe!"

Cînd am ridicat pleoapele, Gerhard nu se mai vedea. Uriașii copaci rămîneau în urmă, pantofii loveau sec pe caldarîm, în jur totul era pustiu. Doar la o sută de metri în fața mea flutura tricoul alb al lui Mehilla, care părea că nu aleargă, ci zboară foarte aproape de suprafața pămîntului, mișcîndu-și ritmic brațele-i vînjoase. Gonind mereu, menținea cu atîta îndîrjire și indiferență distanța ce ne despărțea, încît mi se părea că se află departe, la marginea orizontului.

Am încercat să grăbesc pasul, deşi simţeam că-mi plesneşte inima, dar şi el a făcut la fel, fără măcar să-şi fi întors privirea, fiindcă zgomotul paşilor se auzea departe în aerul acela curat.

La un moment dat nu mi-am mai simţit picioarele. Am privit în jos, dar am văzut că se mişcau ca şi mai înainte. Simţeam doar aerul care-mi pătrundea în plămîni prin gura larg deschisă, frigîndu-mi gîtul ca un cuţit înroşit, şi inima zbătîndu-mi-se în piept din ce în ce mai dureros. În faţa ochilor mei dansau umbre şi năluci, printre care zăream legănîndu-se pata albă a unui tricou. Nu ştiam, nu bănuiam că era tricoul lui Mehilla. Nu mai puteam raţiona de parcă muşchii şi creierul s-ar fi strîns dureros, ca un pumn gata să lovească. Mi se părea că nu alerg, ci călăresc pe un bidiviu neîmblînzit, pe care îl struneam fără milă, aruncîndu-i cuvinte de ocară nemaiauzite, fiindcă mergea încet, iar eu eram furios şi pe el, şi pe durerea îngrozitoare ce-mi sfîrleca pîntecele.

În acea clipă am auzit sunetul ascuţit şi puternic al fanfarelor de la intrarea stadionului, care vesteau sosirea primilor alergători. Am sărit înainte de parcă cineva m-ar fi lovit cu un harapnic cu plumbi şi, ca prin farmec, totul din jur mi-a apărut înaintea ochilor.

La zece-unsprezece paşi în faţa mea alerga Mehilla. Tricoul îi era leoarcă de năduşeală, iar corpul său încordat se legăna ca la un om beat. Doar picioarele păstrau neobosite ritmul alergării. Cu gura larg deschisă, simţind mirosul transpiraţiei lui, m-am încordat din răsputeri şi m-am aruncat din nou înainte.

Cînd a ajuns la poarta intrării în stadion, a privit înapoi. Atunci am deslușit pe faţa lui o expresie de spaimă. S-a împiedicat. A mai făcut un pas, al doilea... Apoi privirea mi s-a înceţoşat din nou...

Aveam impresia că-mi plesnesc vinele la tîmple, dar pata albă din faţa mea creştea mereu. Îi simţeam dogoarea corpului înfierbîntat.

Cînd am intrat pe stadion, eram unul lîngă altul. Atunci, un tunet ca de furtună a spart cerul şi glas de trîmbiţe a umplut văzduhul. Toţi spectatorii din gondolele arhipline

ale elicopterelor au dat glas sirenelor, fluierelor de avarii, au deschis clapele de eşapament ale motoarelor.

În mijlocul unui tumult infernal, azvîrlit parcă într-un ocean de zgomote, continuam să alerg. Mi se părea că mîini de foc îmi răsucesc trupul şi îmi smulg muşchii picioarelor din ce în ce mai repede. Îmi venea să strig de durere şi să cer ajutor ca să scap de acela care mă tortura atît de îngrozitor.

Deodată însă am simţit că se învîrte pămîntul cu mine. S-au aprins luminile şi în faţa ochilor mei tulburi a apărut panglica albă. M-am aruncat spre ea, ridicînd mîinile. Picioarele mă duceau însă mai departe, fără să pot încetini pasul. Şi abia atunci mi-am dat seama că acea forţă nevăzută care mă chinuise fără milă pe ultimii metri era voinţa mea, eram eu însumi, şi că ea continua încă să acţioneze asupra corpului.

Alergam mai departe. Deodată, cîteva siluete pe care abia le-am putut distinge, au sărit din ambele părţi şi au început să desfacă nişte pături, fluturîndu-le în vînt ca pe nişte aripi.

Abia atunci am înţeles că sosisem primul. Dar în aceeaşi clipă am căzut deodată la pămînt, ca şi cum cineva mi-ar fi tăiat picioarele, şi mi-am pierdut cunoştinţa.

Mult mai tîrziu, cînd mi-am venit în fire în camera punctului sanitar, am aflat că ceea ce l-a speriat atît de tare pe Melilla la finiş, încît şi-a pierdut ritmul pasului, a fost faţa mea descompusă.

RĂMAS BUN, PĂMÎNTULE!

În tot ceea ce făcusem în acea noapte înainte de întîlnirea cu Ana era o fărîmă de nesăbuinţă. După maraton mă simţeam ca într-o lume de vis: aveam în faţa ochilor imensa mulţime de oameni, faţa scăldată de sudoare a lui Mehilla, care mă săruta, simţeam îmbrăţişări, strîngeri de mînă, auzeam strigăte de salut, dar toate acestea mi se păreau că sînt adresate altcuiva. M-am urcat apoi sus la tribună şi-am început să privesc spre stadion, dar nu-mi dădeam seama ce se petrece acolo. Seara, m-a înconjurat un grup de studenţi entuziaşti. Zburau spre Asia, şi nu-mi mai amintesc bine cum de mă aflam şi eu alături de ei pe racheta. Mi se pare că mă oferisem singur să-i conduc.

În navă am început o discuţie lungă şi fără şir, răspunzînd la cîte cinci întrebări deodată. Era gălăgie, rîsete, iar racheta aci ateriza, aci se înălţa din nou cu alţi călători, numai eu rămîneam mai departe în centrul atenţiei tuturor.

Deodată, în cabină au rămas doar patru persoane. M-am scuturat ca trezit din somn. Glasul megafoanelor a început să umple spaţiul, iar racheta a pornit spre Pămînt. Ne aflam deasupra micii staţiuni siberiene Kalele. Puţin nedumerit, fiindcă nu ştiam de ce m-am lăsat dus pînă la acest capăt al lumii, am coborît repede pe peronul pustiu. Împreună cu mine a coborît şi un tînăr cosmodromist cu care făcusem cunoştinţă în timpul zborului. Acesta şi-a privit ceasul, m-a îmbrăţişat şi mi-a spus că a doua zi zboară pe Fobos, iar pînă atunci se duce să-şi ia rămas bun de la încă un prieten care locuieşte prin împrejurimi.

De atunci nu l-am mai văzut. Ultimul său cuvînt de „rămas bun" îmi stăruia încă în urechi cînd l-am pierdut din ochi.

Am rămas singur, neștiind ce să fac în stația aceea pustie, învăluită în amurgul liniștit și cald, îmbălsămat de mirosul frunzelor înlăcrimate de ploaia ce abia încetase. În fața mea se întindeau cîmpii învăluite în ceață, peste care noaptea stătea să cadă.

Atunci am săvîrșit prima faptă nesăbuită: se lăsa noaptea și eu nu voiam cu nici un chip acest lucru, deși nu-mi era frică de ea. Mînat însă de o pornire necugetată, am coborît în subteranele gării, unde se afla stația organoților. Ajuns acolo, m-am plimbat cîteva minute în lung și în lat pe peronul gol, privind pereții de oglinzi, în care abia mi se contura silueta. Tot umblînd încoace și încolo, mîna pe care o virîsem în buzunar a dat peste un obiect nu prea mare și foșnitor: era o crenguță din coroana mea olimpică.

Atunci s-a auzit un sîsîit scăzut și pătrunzător și în tunel a intrat organotul, cu pereții lui strălucitori de oțel. A gemut puternic din frîne și s-a oprit pe loc.

După douăzeci de secunde călătoream spre apus în urma Soarelui, care abia dispăruse la orizont. Vagonul se balansa aproape imperceptibil, alergînd cu o iuțeală ce depășea viteza de rotație a Pămîntului. În compartimentul meu nu se mai afla nimeni. Am deschis radioul. După ce s-a terminat radio-jurnalul, au început să răsune maiestuos primele acorduri din „Simfonia despărțirii" a lui Kreskata.

— La naiba cu despărțirea asta! mi-am zis, întunecîndu-mă la față, și am închis radioul.

Organotul spinteca spațiul cu întreaga lui putere, fără trepidații și fără balansuri. Deodată, drumul urcă brusc, ieșind la suprafața Pămîntului, și în spatele ferestrelor a început să se ivească lumina din ce în ce mai limpede și mai puternică a zilei ce se îndrepta spre apus și pe care o ajunsesem din urmă.

Dar în liniștea desăvîrșită din compartiment a prins să-mi sune în urechi, dureros de tare, ca niște acorduri de fanfară, deși închisesem aparatul de radio, primele măsuri ale simfoniei. M-am sculat și am început să mă plimb

printre fotolii. Pe ferestruile sidefii ale informatoarelor de pe pereți a apărut o vreme numele noilor stații pe lîngă care treceam, apoi totul s-a cufundat din nou în întuneric. Vehiculul, ajuns pe coasta de apus a Europei, a pătruns în adîncul unui mare tunel și a început să alerge pe fundul oceanului Atlantic, gonind spre Groenlanda.

După o bucată de vreme, pe informatoare s-au pornit să alerge literele luminoase ale primelor stații cunoscute. Atunci, deodată mi-a trecut prin minte gîndul că trebuie să-l văd pe tata. Doar pentru asta plecasem spre Groenlanda! Dar această hotărîre mi-a apărut ca o revelație. Am întrebat ce legătură mai potrivită am pentru această țară și, fără să mai aștept, am coborît într-o stație aflată în cîmp deschis. Conducta translucidă a trenului se întindea drept înainte, pierzîndu-se în depărtare, spre apus, învăluită în amurg, iar spre răsărit strălucind în razele roșietice ale aurorei. Din ea se ridicau sunete din ce în ce mai înalte și mai domoale, întocmai ca vibrațiile unei coarde întinse. Și din nou mi-am adus aminte de simfonie. Atunci am dat neputincios din umeri.

De partea cealaltă a stației, nu departe de peron, aștepta, pe gazonul verde, un elicopter sosit la chemarea organotului. Iarba înaltă unduia ușor sub povara picăturilor de rouă, care îmi udaseră pantalonii pînă la genunchi. Bodogănind supărat, am urcat în elicopter și am pornit direct spre casă. Cînd coboram deasupra grădinii, ziua, ajunsă din urmă în goana mea spre apus, lăsa iarăși loc nopții. Dar acest lucru nu mă mai interesa.

Am pornit în fugă spre casă, lăsînd din grabă și portița deschisă. Dar înăuntru nu era nimeni. Am început să discut din nou cu informatorul. „Astăzi, pesemne, sînt condamnat să nu stau decît în tovărășia automatelor!" mi-am zis eu, amărît. Bunica și mama se aflau în oraș, iar tata la un congres al medicilor, în Antarctica.

Am hotărît atunci să plec după dînsul cît mai degrabă. Elicopterul mergea, evident, prea încet. De aceea am zburat cu el doar pînă la gara rachetelor, situată în partea nordică a suburbiilor Meoriei. Încă de departe i-am văzut cupola strălucind sub mîngîierea ultimelor raze ale soarelui.

Am lăsat elicopterul pe platforma de sus a gării și m-am îndreptat spre escalatoare. Sub globul de sticlă al informatorului se succedau semnalele din lumini colorate. De aici nu aveam nici o legătură directă cu Antarctica. De aceea trebuia să zbor pe al Treilea Satelit Artificial, iar de acolo să fac transbordarea în racheta care pleca la Pol. Am început să cobor pe scara ce ducea spre peroane. Întîi prima treaptă, apoi am coborît primul nivel. Pe pereți apăreau într-una anunțuri luminoase: Taimîr—Kamciatka—Noua-Zeelandă — patru minute; Brazilia—Țara de Foc — șapte minute.

Deodată m-a fulgerat gîndul să zbor în Patagonia și să folosesc legătura locală de acolo cu Antarctica, dar am rămas pe loc. Apoi am început să cobor din nou. Am trecut nivelul doi, trei și patru. Era din ce în ce mai multă lume. În fața ochilor a început să strălucească anunțul: Arhipelagul Malaez — plecare. În aceeași clipă s-a auzit un bubuit surd, care s-a stins imediat, apoi de undeva, din înălțimi, a început să se deslușească șuierul rachetelor ce aterizau, zgomotul clapelor ce se închideau și, în sfîrșit, o voce îndepărtată care spunea: „Linia directă Marte—Deimos—Pămînt — opt secunde întîrziere". Dincolo de pereții translucizi treceau șiruri lungi de oameni, iar eu coboram într-una, pînă cînd luminile albe ale peroanelor comunicației pămîntene au fost înlocuite de luminile de culoare azurie ale peronului sateliților.

Am pornit spre locul de decolare, făcîndu-mi cu greu loc prin mulțimea grăbită, dar pe drum îmi pierdusem toată vlaga din mine, furată parcă de ultimele raze ale apusului strecurate în adîncul halei prin pereții de sticlă.

„Voi ajunge în Antarctica — îmi ziceam în gînd — voi căuta sala unde se ține ședința, apoi îl voi chema pe tata afară. El are să se bucure, dar are să se și mire. O să mă întrebe dacă doresc ceva. Și atunci ce-am să-i răspund? Că trebuia negreșit să-l văd? Dar pentru aceasta nu era neapărat nevoie să fac drumul pînă acolo; există doar televizorul. Sau poate doream să-i mîngîi hainele lui de culoare închisă, să simt căldura mîinilor sale? Toate acestea le voi spune undeva, pe un culoar mare, unde, în spatele unei uși se va auzi vocea conferențiarului. Tata se

va strădui din toate puterile să nu pară că se grăbește să se întoarcă în sală, iar eu voi sta, îl voi privi fără să rostesc măcar un cuvînt, căci ce-aveam eu să-i spun?

Dar Gea pleca în cursă abia peste cîteva zile, deci toată graba mea spontană, escapada mea de azi-noapte nu mai aveau nici un sens.

Totul era deci limpede. Renunțînd la ideea de a zbura în Antarctica, m-am lăsat condus de glasul rațiunii. Dar pe cînd mă îndepărtam agale de cîmpul de zbor, deasupra căruia se înălțau rachetele, o durere ascuțită mi-a străpuns trupul. Sprijinit de balustradă, priveam cum apar pe telefoare luminile verzi ale semnalelor, cum rachetele își sporesc viteza din ce în ce mai mult, cum se contopesc unele cu altele literele roșii de pe pereții lor și cum rachetele, șuierînd ascuțit, pătrund în interiorul rampei de lansare, luîndu-și apoi zborul, în plină viteză, de la o înălțime de nouăsprezece etaje deasupra nivelului peroanelor și lăsînd în urma lor fulgere zimțuite, care, după o clipă, dispăreau în beznа cerului.

Am simțit un suflu înăbușitor și cald, cu miros de fier, învăluindu-mi fața. Apoi duduitul s-a liniștit și am rămas singur. De-a lungul peroanelor din fața intrărilor în elevatoare, străluceau ca niște flăcări becurile luminiscente, în timp ce dincolo de pereții de sticlă se lăsau din ce în ce mai dese umbrele amurgului — al doilea amurg pe care îl priveam în acea zi.

Pe aeroport soseau rachetele extrapămîntene, lungi, fusiforme, semănînd cu niște pești cu capetele turtite, în vreme ce departe, în hală, străluceau inscripțiile: LUNA: MAREA PLOILOR — APENINI — MAREA NORILOR — POLUL SUD — PATRU MINUTE.

Atunci s-a pornit un nou șuvoi de oameni. Un grup de fete care coborau de la etajul superior se grăbeau așa de tare, încît, deși coborau, alergau pe scări; ultimei dintre ele i s-a deschis chiar valiza din care au început să cadă tot felul de mărunțișuri de toate culorile. Fata a făcut un gest desperat, voind parcă să se întoarcă. Dar, grăbită de chemările tovarășelor sale, a dat neputincios din mînă și a alergat spre rachetă.

După o clipă, telefoarele au început să strălucească sub lumina verde a semnalelor, iar aerul a prins să vibreze, dînd de știre că trenul de rachete spre Lună a plecat. Apoi totul a rămas aproape pustiu. Rătăcind cu privirea prin hală, am tresărit deodată cuprins de mirare, citind data ce strălucea deasupra globului informatorului: „Astăzi este Sărbătoarea Desființării Frontierelor!"

„De aceea s-a dus mama în oraș! mi-am zis eu, în gînd. Aș fi curios să știu dacă bunica și-a îmbrăcat rochia nouă, sau s-o fi răzgîndit tocmai în ultima clipă, punîndu-și aceeași rochie bleumarin de fiecare zi".

„Oare cei de acasă or fi urmărit cursa mea de maraton?" mă întrebam eu în sinea mea, îndreptîndu-mă spre ieșire.

Dar deodată am lovit cu piciorul un obiect. Era o minge aurie, stropită cu mici pete albăstrii, pe care o pierduse una din fetele de pe Lună. Am ridicat-o ca să n-o las în hala aceea enormă, unde domnea un zgomot și o forfotă neîntreruptă, și am ascuns-o în buzunar. Atunci am auzit foșnetul delicat al frunzelor de laur și mi-am adus aminte de victorie. Am pornit în grabă spre ieșire. Aproape de ușă ședea un om. Disprețuind fotoliile elegante, se așezase să se odihnească pe un pachet mare, voluminos. Își întinsese picioarele mult înainte, iar mîinile și le ținea încrucișate pe piept; fluiera tare și fals „Simfonia despărțirii".

„Ce prost mai fluieră!" mi-am zis în gînd.

Am privit unul la altul și deodată am scos amîndoi un strigăt de uimire. Era Peutan, colegul meu de studii de mecaneuristică. Am început o discuție incoerentă, însoțită de bătăi pe umăr și tras de mînecă, urmate de repetarea continuă a cuvintelor: „Mai ții minte cînd profesorul?...", „Îți mai aduci aminte de?...", „Ți-l amintești pe...?"

— Ce surpriză grozavă! am spus eu în cele din urmă. Dar permite-mi să te întreb: ce faci tu aici, la această oră, într-o zi de sărbătoare?

A început să rîdă triumfător:

— O aștept pe Nita. Sosește azi. În mai puțin de o oră va fi aici. Știi, am și vorbit cu ea!

Nita era prietena lui. Își terminase studiile cu un an în urmă și de șase luni se afla la practică la stațiunea cos-

miodromică de pe Titan, una dintre cele mai îndepărtate stații ale sistemului solar.

— Mă bucur nespus! am răspuns eu, deși aceste cuvinte nu corespundeau de loc adevărului.

Buna dispoziție pricinuită de întîlnirea neașteptată mi-a pierit pe dată. Dar Peutan n-a băgat de seamă.

— Vreau să-i fac o surpriză — mi-a zis el, lovind ușurel cu vîrful piciorului în pachet. Aici se află Niagara, pisica ei. S-a născut chiar în ziua cînd a plecat Nita. Ce-i drept, e cuminte, dar putea s-o steargă și ea. Tocmai de-aia, pentru orice eventualitate, am băgat-o în cutie.

— Ai venit cu pisica la întîlnire? l-am întrebat eu, răutăcios, fără să mă pot preface. În locul tău eu aș fi venit cu flori.

— Am și flori înăuntru. Și Peutan atinse din nou cu piciorul pachetul, din care îi răspunse un mieunat nervos.

— Ei, dar tu ce faci aici, învingătorule olimpic? Nici nu-ți poți închipui cum strigam noi toți cînd ai ajuns la capătul cursei, deși ne părea rău că n-ai alergat în tricoul cu culorile universității noastre. Ei, ia întoarce-te la lumină să te văd mai bine...

Dar nu a apucat să-și termine fraza, că a și scos un strigăt, sfîrșind cu un fluierat a mirare:

— Ce-ai tu aici? Ce, zbori spre Centaur?! Vrei să prinzi stelele?... Maratonistule! Doctore! Și nu mi-ai spus nici un cuvînt!

Cu băgare de seamă, ca și cum ar fi fost un lucru nespus de gingaș, a atins mica emblemă albă a Gheii pe care o aveam prinsă în piept. Ar fi trebuit să-i explic pe îndelete toată lunga poveste, dar în clipa aceea nu m-am simțit în stare de așa ceva. L-am întrebat doar în treacăt:

— Mă invidiezi?

— Să știi că da! mi-a răspuns el, cu un rîs scurt.

— Și eu te invidiez — i-am întors vorba, fără să mă mai pot stăpîni.

Aceste cuvinte le-am rostit în așa fel, că Peutan nu m-a mai întrebat nimic. Am rămas amîndoi tăcuți cîteva secunde, privind unul la altul, apoi mi-a întins mîna și mi-a strîns-o ceremonios, spunîndu-mi:

— Cu alte cuvinte... ne luăm rămas bun? Ce zici, ai să ne faci televizite?

— Desigur. Cîtă vreme am să pot face lucrul acesta.

— Bine. Să nu uiți!

Ne-am mai uitat o dată unul la altul, apoi am pornit spre ieșire.

Văzduhul se cutremura de șuierul rachetelor ce-și luau zborul. Apoi cînd totul s-a liniștit, departe, în urma mea, nu se auzea decît fluieratul lui Peutan.

În fața gării se îndreptau în toate părțile etaje întregi de escalatoare. M-am așezat pe cel care ducea în parcul de lîngă rîu și, sprijinit de balustradă, priveam panorama de lumini a orașului pe deasupra căruia treceam.

Pe aleile largi străluceau, scăldate în lumină, clădirile înalte, așezate la distanțe mari una de alta și înconjurate de grădini cu copaci semeți, a căror umbră de cărbune se proiecta pe fondul puternic luminat al zidurilor. Străzile păreau un șir nesfîrșit de insule întunecate, acoperite de păduri, din mijlocul cărora se înălțau spre cer turnuri luminoase. Jos de tot se așternea caldarîmul străzilor, drept, larg, translucid, iar în adîncul lor, rețelele tunelelor ce forfoteau într-un neîncetat du-te-vino. Fiecare piață, fiecare stradă era spintecată de goana vehiculelor care se depășeau cu viteze uriașe, părînd niște dungi colorate, asemănătoare sistemului de vene și artere al unui organism gigantic. Strălucirea pereților de cristal ai subteranelor orașului se îmbina cu ploaia de lumini și culori ce cădea de sus. Limbile de foc neostoite ale reclamelor aurii și violete se înălțau de-a lungul zidurilor. La etajele superioare străluceau vitrine în jocuri de diamant. Oamenii ieșeau din magazine încărcați de pachete și se urcau în elicopterele care îi așteptau. Inundate de lumină, aparatele planau în dreptul tuturor etajelor, ca niște albine ce roiesc în fața unui stup gigantic. La încrucișările liniilor aeriene, străluceau febril telefoarele, în timp ce, deasupra asfaltului verzui al străzilor, se scurgeau într-una șiruri de vehicule. Peste tot stăpînea graba trepidantă din seara unei zile de sărbătoare.

Eu mă strecuram liniștit prin acest furnicar, privindu-mi indiferent mîinile sprijinite de balustrada escalatorului,

care se colorau cînd în galben, cînd în albastru sau purpuriu, ca și cum ar fi fost muiate în sînge.

După o bucată de vreme, luminile au început să se rărească, iar tumultul s-a mai potolit. În locul zgîrie-norilor au început să apară case, apoi căsuțe și în sfîrșit grădini din ce în ce mai mari și mai dese, pînă cînd trotuarul mobil s-a terminat.

Lampionul stației rămăsese departe, în urmă. Am pornit înainte, călcînd cu plăcere pe pămîntul moale și reavăn. După ce am trecut de poarta parcului, m-am strecurat printre copaci. Strălucirea puternică a străzilor din centrul orașului ascundea luminile cerului, dîndu-mi impresia că e noapte tîrziu.

Am zărit albastrul întunecat al bolții cerești, pe care nu răsărise încă nici o stea. La apus, cerul mai era încă tivit de o geană sîngerie, învăluită într-o ceață difuză de argint. Era ceasul cînd pe băncile din grădină, abia luminate, se așază perechi-perechi de îndrăgostiți, șoptindu-și cuvinte pe care nimeni din lume nu le cunoaște și pe care, dacă vreunul din ei le-ar rosti singur, conținutul lor ar părea banal și anost, iar amintirea întîlnirii s-ar șterge cu desăvîrșire din minte, așa cum se evaporă pe neașteptate eterul, lăsînd în recipient doar un precipitat dulce-amărui. S-ar spulbera într-o clipită amintirea acelui simțămînt izvorît din prelunga așteptare a unor ochi mari și negri care clipesc ușor lîngă fața ta, ori aducerea aminte țesută din murmurul tainic al șoaptelor și din vibrația ca o adiere a respirației, fără de care timbrul ispititor al vocii n-ar însemna nimic, așa cum muzica în sine nu determină nimic, dar în realitate însumează totul!

Treceam prin parc. Departe, deasupra copacilor învăluiți în umbra amurgului se înălțau siluetele luminoase ale zgîrie-norilor, iar pe alei treceau perechi-perechi de îndrăgostiți. Se așezau pe bănci, se strîngeau în brațe, ascunzîndu-se de lumina becurilor risipite printre crengi; iar eu treceam mai departe, cu pumnii strînși, grei ca niște pietre, vîrîți în buzunare și întorcîndu-mi privirea.

După ce am traversat parcul și am ieșit pe bulevardele mari și pustii de pe malurile rîului împodobite cu zeci de șiraguri de lumini ce se reflectau în apa ca păcura, mai

păstram încă în fața ochilor imaginea acelor trupuri strînse unul lîngă altul într-o desăvîrșită uitare de sine, care contopește parcă, într-o singură îmbrățișare, două trupuri într-unul singur, ca o încercare de a îndepărta ultimele hotare dintre doi oameni; iar în urechi îmi răsunau într-una cele patru note grave cu care începea „Simfonia despărțirii".

M-am oprit în loc, sprijinindu-mă de balustrada care străjuiește malurile. Rîul, alunecînd ușor, mistuia parcă în undele sale luminile orașului, curgînd fără murmur, drept, liniștit, acolo jos, la picioarele mele, legănînd pe unde, cu o blîndețe negrăită, siluета lămpilor. Am scos mîna din buzunar, desfăcînd pumnul. Jos s-a rostogolit o frunză uscată de laur.

„Ce prost sînt!" mi-am zis îngîndurat și am pornit mai departe cu pas grăbit.

La cîteva sute de metri de cotitura rîului se înălța, dominînd orașul, monumentul Cosmonautului Necunoscut, o piramidă veche cu vîrful retezat, locul preferat al plimbărilor mele din anii copilăriei.

Cu ochii aproape închiși m-am îndreptat spre scările ce duceau la colina pe care era așezat monumentul. Dar abia am pus piciorul pe prima treaptă, și scara a și pornit fără zgomot în sus, dîndu-mi senzația că întreg orașul, printr-o mișcare deosebit de lină dar continuă, mă părăsea, lăsîndu-se jos, la picioarele mele, din ce în ce mai mult, tot mai mult, pînă cînd a apărut la orizont ca un șirag de diamante format de luminile zgîrie-norilor.

Escalatorul s-a oprit. Mă aflam pe vîrful plat al piramidei, în fața monumentului Cosmonautului Necunoscut.

Pe un bloc gigantic de meteorit, negru ca și cum ar fi închis în el tot întunericul genunelor în care a călătorit veacuri fără număr, stă culcat pe spate un om. Ziua, acest colos prăvălit din înălțimi se vede din cele mai îndepărtate piețe ale orașului. În spatele lui, indicînd direcția de unde a venit, se înalță spre cer vîrful unei rachete.

În seara aceasta, sub lumina palidă a orașului îndepărtat, gigantul și-a pierdut cu totul formele omenești. Falduriile scafandrului său de piatră se confundau cu pereții stîncii meteoritice și doar capul său uriaș, descoperit, dat

mult pe spate și sprijinit cu tîmpla de stîncă, mai părea de om.

Am plecat. Pașii răsunau pe granit ca și cum m-aș fi aflat într-un mediu rarefiat. În spatele statuii se întindea un întuneric profund. I-am dat ocol și m-am oprit în fața Cosmonautului. Trupul său se ridica deasupră-mi ca o stîncă uriașă, atît de mare, încît nu puteam s-o cuprind deodată cu privirea.

În liniștea adîncă mi se părea că aud acordurile „Simfoniei despărțirii". Sentimentul dureros de singurătate, care sporea cu fiece clipă, îmi dădea o stare de amețeală, asemănătoare cu beția.

Atunci mi-am zis: „Iată tovarășul meu din această noapte!" M-am ridicat pe marginea meteoritului și m-am așezat sub ochiul uriașului. La o lungime de braț în spatele meu strălucea slab și tainic scutul bombat al pleoapei. Mi-am lăsat picioarele să atîrne în gol. Departe, sub ele, se întindea Meoria.

În marea nesfîrșită de lumini se deslușeau două surse puternice. În mijlocul vechiului cartier științific strălucea clădirea Universității, înălțată la sfîrșitul secolului al XXI-lea, o construcție uriașă, cu pereții atît de drepți și atît de înalți, încît îți dădeau impresia că se vor prăvăli. În înfățișarea sa — creație a primilor arhitecți a căror imaginație fusese formată de epoca rachetelor interplanetare, cu forma lor ascuțită, și a curbelor elegante ale zborurilor cosmice — se ascundea parcă o bucurie răscolitoare și nestăpînită, care sfida legile forței de gravitație. În fața acestui colos, vechi de un mileniu, care sfidează legile gravitației, înălțîndu-se către cer cu toate coloanele sale de cristal, se află un altul, bastionul modern al Palatului Mecaneuristicei. Față de simplitatea sa maiestoasă — parcă ar fi însăși lumina întrupată într-o construcție suplă de raze — Universitatea pare a fi primitivă prin liniile sale greoaie, mărturie a concepției vechilor arhitecți, care supuneau materialul de construcție la ultimele limite ale rezistenței lui.

Nouă secole separă aceste două opere ale construcției pămîntene. Dar ce înseamnă acest timp, în comparație cu veșnicia uriașului bloc meteoritic pe care șed? Pe înveliș lui, topit de văpaia prin care a trecut pînă la sosirea

să pe Pămînt, se aflau în acea clipă doi oameni. Unul de piatră, care întruchipa pe toți aceia ce nu s-au mai întors din infinitatea spațiului, al doilea viu, care trebuia să se avînte spre el.

Ce întîlnire ciudată! Ce circuit istoric se închidea și se deschidea aici, îndreptîndu-se către necunoscut?

Stam cufundat în gînduri, cu privirea pierdută în întuneric și cu capul sprijinit pe brațe.

Deodată, fața lucioasă a stîncii a prins să joace în lumină. Deasupra Palatului Mecaneuristicei s-a întins o pînză de foc ce ascundea lumina stelelor: aurora boreală artificială se ridica de la Pămînt spre cer, curgînd ca o cascadă de argint, iar pe fondul unduitor al înălțimii, o mînă nevăzută scria cu litere de foc:

ÎNCEPE BALUL!

Atunci, din toate părțile orașului au început să se ridice spre cer sute, mii, zeci de mii de jerbe de artificii, rachete luminoase, focuri bengale ce se înălțau deasupra celor mai semețe turnuri, iar din parcuri le ieșeau parcă în întîmpinare baloane cu forme ciudate de clovni și măscărici fantastici. Apoi, ca la un semn, în spațiul cufundat în întuneric dintre Palat și Universitate a început să dănțuiască în văzduh puzderie de cercuri purpurii, violete și verzi ca smaraldul, vestind jocurile universitare, iar elicele elicopterelor, împodobite cu lampioane colorate, descriau în aer cercuri luminoase.

Priveam fără chef această panoramă, închizînd ochii ca să nu mai văd luminile ce mă iritau, mă supărau. Dar Pămîntul, deși îndepărtat și indiferent, nu mă lăsa să filozofez asupra infinitului, ci mă îmbia mereu la această petrecere de carnaval, joc de arlechin, tocmai într-o clipă atît de solemnă!

Vîntul aducea ecoul strigătelor îndepărtate ale mulțimii pînă în locul unde mă ascunsesem. Am mai încercat încă o dată să rămîn singur, dar, gîndindu-mă cît de zgomotos ar saluta vechii colegi pe victoriosul maratonist și cercetător al stelelor, am început să oscilez. Și atunci inima mi s-a umplut din ce în ce mai mult de regret că nu sînt acolo jos.

Am luptat încă o clipă cu tentația, dar m-am sculat deodată în picioare, am sărit pe platoul piramidei și-am chemat un elicopter. După un minut, iată-l învăluit în ghirlande de flori, apărînd din întuneric și aterizînd încet în fața mea, cu cabina goală, luminată îmbietor. Abia m-am așezat înăuntru, și am și simțit legănarea curentului de aer. Atunci m-a fulgerat gîndul:

„Ce-ar fi s-o întîlnesc acolo pe Ana și să mă vadă bucurîndu-mă și dansînd înainte de despărțirea noastră de mîine?"

Am schimbat brusc direcția, astfel că doar strălucirea stinsă a norilor îmi mai indica locul unde dispăruse Meoria.

Nu știu cîtă vreme am zburat. Din cînd în cînd, dedesubt se perindau orașe — pete de foc apărînd din întuneric — și linia subțire și luminoasă a drumurilor. Elicopterul meu se legăna uneori în vîrtejul curenților de aer, iar geamurile deveneau opaliscente din cauza apei care se condensa. De cîteva ori am văzut deasupra mea stelele. Apoi, priveliștile acestei călătorii nocturne au început să se amestece cu mirajul viselor...

Cînd m-am trezit, pe lîngă geamuri alergau nori grei, care de sus păreau negri, iar de dedesubt, strălucitori. M-am gîndit că ajunsesem deasupra unui oraș și am început să cobor.

După o vreme, norii s-au rărit și am început să văd pămîntul strălucind în razele Soarelui. Totuși, regiunea unde mă aflam nu părea a fi locuită. După un mic șoc, elicopterul a atins solul. Am coborît.

Mă aflam pe aleea unui parc pustiu, învăluit în azur. Pîlcuri-pîlcuri de brazi străluceau ca niște lorțe de gheață; plopii păreau uriașe candelabre luminoase, iar crengile castanilor de deasupra capului meu răspîndeau căldură, de parcă ar fi fost niște nebuloase planetare. Sub acțiunea unor emițători nevăzuți de raze ultraviolete, pigmentul verde al plantelor era fluorescent. Fiecare frunză, fiecare rămurea, fiecare fir de iarbă se transformase într-un izvor de lumină încețoșată.

Am pornit mai departe pe o cărare întunecoasă — riuleț negru cu maluri de foc, în marea de lumină. Inerte și mohorîte se odihneau laolaltă trunchiurile copacilor și cren-

gile mai groase și, parcă împotriva firii, potirele florilor. Luminozitatea care stăpînea pretutindeni dădea o înfățișare ireală întregului peisaj din jur. Din cînd în cînd, vîntul stîrnit din senin desfăcea jerbele împietrite de lumină. Gardurile vii se legănau ca niște limbi de foc, iar boschetele înalte se aplecau într-o parte și-ntr-alta ca niște vapoare cuprinse de flăcări.

Am ajuns lîngă o fîntînă arteziană, înconjurată de straturi de flori. Mii de curcubee se frîngeau în coloanele de apă țîșnitoare. Alături de bazin se afla o bancă de piatră. M-am așezat pe ea, îmbrățișînd parcul cu privirea. Uriașii lui de argint păreau parcă tiviți cu broderia ramurilor negre. M-a cuprins din nou somnul. Îl așteptam ca pe o mare binefacere. Lespedea de piatră a băncii mi se părea un pat minunat, demn de a fi rîvnit. Am închis ochii și am simțit că mă aflu undeva departe, parcă în afara lumii și a vieții...

...Stăteam întins pe nisipul fierbinte al plajei. Soarele se ridicase sus. Era timpul refluxului. Marea se retrăsese. Doar cîte un val singuratic și înspumat se mai întorcea la țărm, ină uda, apoi se retrăgea, dispărînd în depărtare și lăsîndu-mă singur, părăsit, pe nisipul uscat și tare... Visam.

Am deschis ochii. De undeva ajungea pînă la mine un suspin slab de plîns. Am ridicat capul. Plînsul nu venea de departe. M-am sculat cu trupul frînt și aproape înțepenit. Am făcut înconjurul bazinului rotund.

Pe o bancă de piatră asemănătoare cu cea pe care mă odihnisem, așezată în cealaltă parte a fîntînii arteziene, plîngea înăbușit un copil, un băiețaș micuț: să tot fi avut patru ani. Pe fața-i minjită se deslușea o dîră de lacrimi. Cînd m-a văzut, s-a potolit.

Amețit de somn, mirat, tăceam și eu. Ne-am privit multă vreme unul pe altul, surprinși și indispuși. Sătul de așteptare, băiețașul a rupt tăcerea:

— Ce faci aici? m-a întrebat el, cu o voce groasă, răgușită.

Mi-am pierdut cumpătul. Nu-mi venea ușor să răspund la această întrebare.

— Dar tu ce faci aici? i-am întors eu vorba, încercînd să dau vocii un timbru grav, de profesor.

— M-am rătăcit.

— Unde îți sînt părinții?
— Nu știu.
— Atunci cum ai ajuns aici?
— Am venit cu avionul.

După multe întrebări, am înțeles că venise cu părinții într-o excursie și că voia să vadă calul cu orice preț.

— Ce cal?

— Cum! Nu știi? m-a întrebat el, mirat. Eu credeam că și tu ai fost să vezi calul.

După cum am aflat mai tîrziu, alături de parc se afla grădina zoologică. Băiețașul fusese acolo cu părinții. Dar n-au putut ajunge pînă la cal. Tatăl său i-a spus: „Trebuie să ne întoarcem. Urcă-te în avion și, cînd o să fim în aer, ai să-i faci calului o televizită!".

Dar băiețașul voise să-l mîngîie. De aceea s-a urcat în avion, dar a coborît pe cealaltă ușă, fără ca cineva să fi băgat de seamă, pentru că telecranul pe care-l purta la mînă și care-l lega printr-o undă de radio cu telecranele părinților (astfel încît aceștia să știe întotdeauna unde se află) și l-a scos cu grijă și l-a ascuns sub fotoliu. După aceea s-a dus la cal. Spre seară s-a întors iar în parc, dar părinții nu mai erau. A rătăcit multă vreme strigîndu-i, dar în zadar!... În cele din urmă a găsit această bancă și a încercat să adoarmă, însă nu a putut.

— Ți-a fost frică?

Nu mi-a răspuns.

„Ce să fac cu el?" mă gîndeam.

L-am întrebat unde locuiește. Nu știa. După o clipă de gîndire, l-am întrebat din nou:

— Cîți sori strălucesc deasupra casei tale?
— Doi.
— Doi?
— Nu, unul!
— Va să zică numai unu', nu doi?
— Unu'.
— Sigur?
— Așa mi se pare.

Nu mă puteam încrede prea mult în asemenea informații. Oare să-l duc pînă la cel mai apropiat aeroport?

Dar deodată băiețașul mi-a întrerupt firul gîndurilor:

— Și tu te-ai rătăcit?

— Nu... Cum ţi-a trecut prin cap una ca asta?

— Aşa am crezut.

— Dacă ai crezut aşa, te-ai înşelat. Cei mari nu se rătăcesc niciodată — i-am spus eu, ridicînd glasul, ca nu cumva discuţia să ia vreo întorsătură nedorită.

Micuţul s-a uitat lung la mine, dar nu mi-a spus nici un cuvînt. Apoi a început să tuşească tare. Atunci am înţeles ce am de făcut. Nu-mi rămînea altă cale. Nu mi se mai întîmplase niciodată un asemenea lucru. Totuşi ştiam ce trebuie să fac.

Am învelit copilul în haina mea şi am luat teleranul în mînă. Dar cînd l-am scos din buzunar, am dat de un obiect rotund: era mingea aurie, cu pete albăstrii, pe care o găsisem în gara rachetelor. I-am dat-o băieţaşului, apoi am apăsat pe un buton din marginea cadranului de pe teleran, înconjurat de litere roşii, care alcătuiau cuvintele: „TOATE DOMENIILE" şi de care nu mă folosisem niciodată.

Cînd l-am apăsat, a izbucnit deodată din aparat o gălăgie nemaipomenită: voci omeneşti, şuierături repezi ale staţiilor automate, semnalele continentelor şi navelor îndepărtate, zumzetul emiţător de pe rachete, frînturi de cuvinte, muzică, toate contopindu-se într-o zarvă de milioane de voci, ce se revărsa din cutiuţa plată.

M-am aplecat deasupra aparatului şi, încet, ca să nu mă audă băieţelul, am rostit cuvintele sacramentale:

— Atenţiune! Un om în pericol!

Am repetat de trei ori această formulă. Apoi am rămas în aşteptare. Atunci, în adîncul difuzorului a vibrat ceva. Liniştea se răspîndea în cercuri din ce în ce mai largi, întocmai ca atunci cînd arunci o piatră în apă. Zeci de mii de voci au tăcut deodată şi nu se mai auzeau decît semnalele de aşteptare:

— Recepţie! Am auzit. Atenţie, recepţie!

După aceea, o voce a mai întrebat încă ceva, apoi doar pe ici pe colo se mai auzeau seriile rapide ale impulsurilor de emisie, în vreme ce cuvintele mele erau transmise mai departe, tot mai departe, de către staţiile de translaţie. Mi se părea că aud ecourile propriei mele voci, care, doar în cîteva fracţiuni de secundă, făcea înconjurul întregului

glob pămîntesc, iar apoi, amplificată în emițătorii dirijați, se transmitea în spațiu.

Curînd au răspuns stațiile cosmodromice ale sateliților artificiali și ale Lunei, care lucrau cu întîrziere de o secundă. Au recepționat apelul și au trecut pe recepție. În scurt timp, întreaga sferă interioară în care stăpînea omul s-a liniștit complet, și doar sunetul profund, delicat al megafonului din teleran mai întrerupea din cînd în cînd tictacul ceasornicelor atomice ale observatoarelor, care nu se opresc niciodată.

Deodată, un pilot care zbura spre Lună a întrebat ce s-a întîmplat. O voce groasă i-a ordonat să tacă imediat și din nou s-a făcut liniște. Toate acestea s-au petrecut numai în cinci secunde de la chemarea mea. În a șasea secundă, după cum era și de așteptat, am început să anunț scurt și concis:

— A fost găsit un copil. Îl cheamă Pao. Are trei ani și jumătate, ochii căprui, și așa mai departe.

Din nou s-a lăsat liniște. Nu se mai auzeau decît semnalele scurte ale stațiilor de translație. Deodată, două din ele au răspuns în aceeași clipă că au notat anunțul dat de părinții care așteaptă de cinci ore să primească vreo veste. Apoi, în secunda a douăzeci și doua, toate legăturile întrerupte au fost restabilite și astfel stațiile vaselor și ale rachetelor au început să funcționeze, automatele să transmită frazele întrerupte la jumătate, oamenii să rîdă și să discute, și iarăși a izbucnit un zgomot asurzitor din microfonul miniatură al aparatului.

Am așteptat încă două ore pînă să-i vină părinții. La început am încercat să joc mingea cu el. Mi-o arunca cu grijă înapoi, fără să zîmbească și aproape supărat. Ba, adesea era chiar gata să plîngă. Mi-am amintit atunci de victoria mea la maraton. Era o idee minunată!

I-am povestit totul cu de-amănuntul, exact cum s-a petrecut. La început nu-i venea să creadă. Dar, arătîndu-i crenguța de laur, s-a convins.

Tocmai cînd ajunsesem cu povestirea în cel mai dramatic moment, a trebuit să mă întrerup: micuțul dormea cu capul sprijinit pe umărul meu. Urma lacrimilor prelinse îi murdărise obrăjorii. Din timp în timp își încrețea fruntea și suspina. Și cînd deasupra contururilor ondulate ale pă-

durilor s-a ivit o dungă de foc, lumina grădinii a pierit deodată ca la un semn.

Aproape în acelaşi timp a început să se distingă în depărtare un huruit de motor: veneau în zbor părinţii băieţaşului, cu un avion. La gîndul că va trebui să stau de vorbă cu ei şi poate chiar să le explic din ce cauză mă aflam acolo, imaginîndu-mi că se vor simţi datori să-mi mulţumească şi poate să mă invite la ei, am intrat în panică.

Am culcat copilul pe banca de piatră, cu cea mai mare atenţie, i-am pus haina sub cap şi mingea în mînă şi, ca şi cînd aş fi fost urmărit de cineva, am alergat spre elicopterul cu care veniserm.

Dar ciudata-mi faptă nu o mai săvîrşeam noaptea, deoarece, cînd m-am înălţat în văzduh, m-a izbit în ochi, ca o suliţă, prima rază a Soarelui ce răsărea.

Ultima dată cînd am văzut-o pe Ana a fost în ziua de 21 iulie 3123. Ne-am întîlnit în Porsangoer, o staţie mică situată pe linia directă Eurasia-America şi clădită pe ţărmul fiordului cu acelaşi nume.

După ce ne-am întîlnit, am pornit pe o cărăruie abruptă şi cotită spre vîrful stîncii de la marginea mării, oprindu-ne din cînd în cînd ca să respirăm.

De undeva venea pînă la noi zbuciumul puternic al mării. Cînd am ajuns în vîrf, ne-a întîmpinat un vînt năprasnic. Ne-am oprit, cu mîinile alîrnate de-a lungul corpului şi inimile zvîcnind. Departe, în vale, se desfăşurau două privelişti: munţii înalţi, încremeniţi parcă în aşteptarea sfîrşitului, şi lungi şiruri de coline de culoare cenuşie, care îşi rezemau capul în coasta stîncii.

— Ţi-ai luat rămas bun de la Pămînt? m-a întrebat Ana, cu jumătate de glas şi fără să mă privească.

— Chiar asta fac acum — i-am răspuns eu, tot în şoaptă.

Apoi, cu pasul ei uşor, Ana s-a apropiat de stîncile înalte, căutîndu-şi un loc potrivit ca să-şi rezeme spatele, ca şi cum acest loc ar fi fost dăltuit acolo anume pentru ea şi o aşlepta de veacuri. Întotdeauna mi-a plăcut să admir în taină felul ei natural de a căuta şi descoperi mici comodităţi, chiar şi în locurile cele mai sălbatice.

— Cu cine te-ai mai văzut? m-a întrebat ea.

— Astăzi am fost la profesorul Murach acasă, apoi la prieteni... Doar îi părăsesc pe toți... — Cuvintele mele erau rostite cu părere de rău, deși nu doream să se vadă. Așa au fost aranjate lucrurile... — am adăugat, voind parcă să mă scuz.

— Iar pe mine m-ai lăsat cea de pe urmă — mi-a șoptit ea.

Stăteam amîndoi fără să ne uităm unul la altul, privind țintă dantela imaculată a șirurilor de valuri ce veneau din largul oceanului întunecat, și parcă întregul orizont se apropia de noi.

Cîteodată mi se părea chiar că marea stă pe loc, iar noi mergeam în întîmpinarea ei, despicînd talazurile cu ascuțișul stîncii abrupte pe vîrful căreia stăteam nemișcați.

După un timp m-a întrebat cît va dura călătoria. Am privit-o atunci mirat, fiindcă îi mai vorbisem și cu alt prilej despre acest lucru.

— Aproximativ douăzeci de ani — am zis eu, minunîndu-mă singur de acest răspuns.

— Și-i adevărat că viteza Gcei va depăși jumătate din viteza luminii?

— Da.

Mi s-a părut că privește undeva, departe, dar m-a surprins mișcarea imperceptibilă a buzelor ei. Am priceput îndată: număra. Nu mă înșelasem.

— Călătoria va dura aproximativ douăzeci de ani pămîntești — mi-a zis ea. Însă, datorită vitezei navei, veți îmbătrîni numai cu... — dar a tăcut, nefiind sigură parcă de calculele sale făcute în minte.

— Cu cincisprezece sau șaisprezece ani, deoarece... — dar am tăcut și eu, văzînd pe buzele ei un zîmbet aproape imperceptibil.

— Cînd ai să le întorci, o să fiu mai mare decît tine — a continuat ea.

N-am știut ce să-i răspund. Și cu toate că stăteam incomod, nu aveam curajul să-mi schimb poziția, ci priveam nemișcat oceanul ce mugea într-una, deși simțeam că tăcerea care ne lega altădată atît de trainic acum ne desparte.

— Ana — i-am spus cu într-un tîrziu, cu desperare — cred că am fost întotdeauna sincer cu tine și ne-am simțit bine împreună, așa că putem...

— Dar de ce-mi spui toate astea acum? m-a întrebat ea, privind mereu înainte, pierdută într-o adîncă contemplație.

Stătea așa tăcută, și liniștea ei îmi sporea și mai mult singurătatea.

— Pentru că în clipa asta mi se pare că sîntem ca doi străini și nu-i adevărat, ah, Ana... nu poate fi adevărat!...

— Și totuși așa e! mi-a răspuns ea.

Aș fi primit aceste cuvinte cu indiferență dacă nu i-ar fi apărut pe buze încă o dată zîmbetul acela nedefinit, amestec de ironie și tristețe, care mă umplea întotdeauna de mirare.

— Ana dragă...

Am vrut s-o cuprind în brațe, dar ea, cu o mișcare ușoară, s-a ferit din calea mea.

— Dacă însemn ceva pentru tine — mi-a spus ea — asta se datorește faptului că am o fire independentă. Dacă aș fi fost altfel, sînt sigură că n-aș fi fost ultimul om de la care ți-ai fi luat rămas bun...

— Poate că ai dreptate, deși mă îndoiesc de ce-mi spui. Dar de ce să vorbim acum despre asta?

— Poate dorești cuvinte frumoase, duioase, care să încheie, ca un final de simfonie, prietenia noastră? a continuat ea, cu o nuanță de sfidare în glas. Nu mai zîmbea. Și dacă ți-aș spune acuma că vreau...

— Te rog mult, lasă glumele! am intervenit eu, în vreme ce ea a început să rîdă văzînd starea în care mă aflam și pe care n-am putut s-o ascund decît cu o fracțiune de secundă mai tîrziu.

Rîdea cu hohote, în vreme ce părul ei negru, răvășit de vînt, atingea stînca înaltă de care stam rezemați, mîngîindu-i marginile aspre, măcinate de apa ce se zbuciuma sub noi în lupta cu țărmul.

Rîsul ei m-a tulburat pentru o clipă. Apoi, în minte mi-a încolțit gîndul care mă frămînta adeseori cînd stăteam lîngă ea: iată un alt om, o altă lume imensă. S-a evidențiat printre miile de lumi și s-a preschimbat pentru mine în ceva de neînțeles și uriaș. Și această lume se îndepărta

mereu, căci deosebirile dintre noi erau așa de mari, încît apropierea trupurilor noastre nu le mai putea îndepărta.

I-am atins mîna. Ea m-a privit drept în față și în ochii ei s-a aprins o lumină caldă și duioasă.

— Ana — i-am șoptit eu — tot ce ți-am spus e adevărat, dar știm prea puține lucruri unul despre celălalt. Între noi n-a existat încă nimic, în afară de simpla posibilitate, dar acum e prea tîrziu. Totuși vreau să-ți spun că numai datorită ție...

— Cît ești de naiv și incăpățînat! m-a întrerupt ea, zîmbind. Iarăși fraze pompoase?

— Păi ce aș avea mai bun de făcut? am întrebat-o eu, cu naivitatea unui copil, iar ea a început mai întîi să rîdă ușor, apoi, devenind deodată serioasă, și-a dat capul pe spate și mi-a zis:

— Știu eu... poate să mă sărutți... nu văd altă scăpare.

Am prins-o în brațe. În ochii ei mari, în care se contopiseră parcă toate nuanțele boltei albastre, se reflectau, ca în două mici ceruri, discurile rotunde ale celor doi sori.

S-a ridicat încet, și-a potrivit rochia, apoi atentă, parcă neîncrezătoare, s-a privit în oglinda-i mică, pieptănîndu-și părul cu pieptenul meu. Această simplitate severă, care se citea pe chipul ei în timpul cînd își netezea părul, mă impresiona întotdeauna. Acum însă, cînd o vedeam pentru ultima oară, m-a tulburat adînc, umplîndu-mă de tristețe.

— E tîrziu. Are să-ți plece avionul — mi-a zis ea.

Am vrut să mă ridic, dar m-am împiedicat. Ea m-a prins de braț cu mîna ei mică, dar vînjoasă.

— Vai, ai grijă, neîndemînaticule, fiindcă în loc să zbori spre stele, ai să zbori în apă...

Cu multe mii de ani în urmă, oamenii erau prizonierii spațiului. Din toate frumusețile Pămîntului, ei nu reușeau să cunoască decît un colțișor îngust, locul în care se năș-teau, trăiau și mureau. De aceea primii călători au trebuit să lupte cu desișul codrilor, cu furia rîurilor repezi sau cu vitregia lanțurilor de munți neumblați.

Din această cauză, fiecare continent, despărțit de celelalte prin oceane, avea o viață a sa proprie, independentă, întocmai ca planetele îndepărtate. Și cît de mirați au rămas fenicienii, cînd, plutind pe mările din emisfera australă, au văzut Soarele trecînd pe cer dinspre dreapta spre stînga, iar Luna răsărind dimineața spre tropicul Capricornului, cu secera sa culcată, astfel încît la orizont apăreau mai întîi coarnele ei roșiatice!

Cu vremea, petele albe de pe hărțile globului s-au umplut: era epoca grelelor, chinuitoarelor dar eroicelor expediții pe corăbii mici și șubrede cu pînze — epoca lui Columb, Magellan, Vasco de Gama.

Totuși, și pentru ei Pămîntul era încă uriaș și, ca să-i dea ocol pe mări, adesea abia ajungeau cîțiva ani. Mulți dintre cei care au pornit primii într-o astfel de călătorie nu și-au mai revăzut patria.

Abia în secolul mașinilor, planeta a început să-și reducă dimensiunile. Oamenii au reușit să o înconjoare în cîteva luni, mai apoi în cîteva săptămîni, iar în cele din urmă chiar în cîteva zile; abia atunci s-a văzut că, punînd stăpînire pe spațiu, omul a reușit să miște ceea ce de veacuri părea a fi cu neputință de clintit: timpul.

Azi, în timpul călătoriei, fiecăruia dintre noi i se întîmplă fie să ajungă din urmă ziua ce apune, fie să lungească sau să scurteze noaptea, fie chiar, în călătoriile în direcție opusă mișcării de rotație a Pămîntului, să sară deodată peste o zi a săptămînii. Aceste lucruri au devenit atît de obișnuite, încît nimeni nu se mai gîndește la ele. Oamenii care lucrează pe sateliții artificiali se obișnuiesc repede cu timpul local, mai scurt atît pentru somn cît și pentru lucru decît în cadrul zilei pămîntene, dar se dezobișnuiesc repede atunci cînd se întorc pe Pămînt.

Da, spațiul a pierit, timpul s-a destrămat, dar cucerirea lor rămîne încă mai departe neînsemnată. Chiar și cosmonauții care se întorc dintr-o expediție îndepărtată, de undeva din jurul orbitei lui Saturn sau Pluton, nu cîștigă, față de calendarul pămîntean, decît trei, patru sau cinci zile: niciodată mai mult.

Expediția în afara sistemului nostru solar, pînă la cea mai apropiată stea, Proxima Centauri, trebuia să înregistreze două feluri de timp. Unul care se scurge cu o viteză constantă și rămîne pe Pămînt, al doilea, măsurat pe Gea, urma să se scurgă cu atît mai încet, cu cît racheta se mișca mai repede. Diferența dintre aceste două feluri de timp, calculată pentru întreaga călătorie, ajungea la ani.

„Iată ce lucru ciudat, dar în același timp cît de măreț! Iată cum teoriile și formulele, verificate pînă acum doar asupra fenomenelor cosmice, încep să influențeze viața omului! Trebuie deci să ne întoarcem pe Pămînt mai tineri decît cei de aceeași vîrstă cu noi, deoarece în cele mai infime molecule ale întregii încărcături a Geei — atît obiecte cît și plante și oameni — timpul se va scurge mai încet decît pînă acum. Și cine poate să prevadă urmările acestui fenomen, cînd călătoriile în afara sistemului nostru planetar vor deveni un fapt obișnuit?..."

Aceste gînduri îmi frămîntau mintea stînd pe micul aeroport situat într-o vale acoperită cu iarbă și cringuri de mesteceni și arțari. Racheta Geei — unul dintre acele ciudate reactoare care, coborînd spre Pămînt, își desface în aer cele trei aripioare ale sale pentru a ateriza pe ele perpendicular, căpătînd o formă asemănătoare cu a unei amfore antice cu gît subțire ca un cioc — mă aștepta.

Îmi luasem rămas bun de la toate: de la oameni, de la lucrurile dragi; și, deși eram gata de drum, împăcat și calm, dar cu o umbră de neliniște ascunsă în adîncul sufletului, aminam totuși clipa plecării. Ascuns în umbra prelungă aruncată de rachetă, priveam un pîlc nu prea îndepărtat de brazi, de culoare albastră.

În jur, totul părea împietrit, cuprins de liniștea acelei zile calde de sfîrșit de primăvară, în care potirele florilor, parcă obosite de căldură, se aplecau deasupra tulpinilor. Undeva, pe aproape, o pasăre care abia își începuse cîntul, speriată parcă de propriul ei glas, a tăcut. Și eu aveam să mă despart de toate acestea printr-o singură mișcare, întocmai ca înotătorul care sare de pe mal!

La picioare, cîteva floricele violete, înflorite, al căror nume nu-l cunoșteam, își înălțau capetele firave. M-am aplecat să le culeg. Dar m-am sculat de jos fără să fi rupt vreuna. De ce să le smulg? Se vor veșteji. Mai bine să rămînă mereu așa cum sînt acuma...

M-am urcat pe scări și am privit din ușă încă o dată: printre crengile brazilor înalți, de culoare închisă, pătrundeau miile de raze de foc ale apusului. Aș fi vrut să zîmbesc, doream acest lucru, dar nu izbuteam. Răstimpul îndelungat cît stătusem fără să mă mișc îmi crease o stare nouă, neobișnuită.

— Putem zbura — am zis eu, mașinal, aplecîndu-mi capul ca să pot intra și așezîndu-mă.

— Putem zbura — mi-a răspuns, sau mai bine zis a icnit pilotul robot.

Racheta s-a cutremurat, a făcut un salt, apoi a pornit spre înălțimi. Priveam prin ferestruile rotunde și vedeam cum Pămîntul rămîne din ce în ce mai mult în urma mea.

După o vreme, în cabină s-a făcut mai multă lumină. Soarele s-a ivit încă o dată pentru mine în acea zi, ridicîndu-se maiestos din ce în ce mai sus. Dar aceasta n-a durat mult. Albastrul cerului a început să devină palid, apoi s-a făcut cenușiu, s-a întunecat și au apărut stelele. Nu voiam să le privesc. Cu mîinile sprijinite pe spatele fotoliului gol din fața mea, am rămas așa, nu știu cîtă vreme, pînă cînd am auzit un semnal.

Am ridicat capul.

Departe, jos, în spatele ferestrei ardea Soarele, disc orbitor de foc, înconjurat de o aureolă de flăcări neastîmpărate. În fața noastră, printre puzderia de stele fixe se iveau șiruri multicolore de luminițe, care creșteau treptat-treptat. Erau reflectoarele așezate în formă de spirală în jurul Geei și care indicau sensul unic al drumului rachetelor de mărfuri, al reactoarelor și al micilor proiectile, de tipul celui al meu, care treceau roiuri-roiuri în viteză pe lîngă navă.

Ne-am înălțat de două ori deasupra ei. Pesemne pe rachetodrom era mare aglomerație. În cele din urmă am auzit radio-apelul de coborîre. Nava mea a făcut virajul reglementar, dar deodată m-a izbit în ochi o lumină argintie: erau luminile propriilor noastre reflectoare care se răsfrîngeau în cuirasa Geei. Suspendată și imobilă ea părea un balon uriaș, construit din cel mai strălucitor argint.

Curînd, lumina aceea orbitoare a început să pălească, apoi a dispărut. Ne apropiam de ea, venind dintr-o parte. Trupul ei ascuțit ca de pește, lung de aproape un kilometru, creștea repede, cuprinzînd cerul. A urmat o ciocnire ușoară, un întuneric de o clipă și din nou s-au aprins luminile, însă de astă dată altele.

Dar abia am coborît și am făcut cîțiva pași (nu se afla nici un om prin apropiere), că scările mobile au și început să mă ridice în sus. Nu am urcat pînă la ultimul podium, ci m-am lăsat într-o parte, pe o platformă fixă.

Aici, aproape trei etaje în jos erau ocupate de rachetodromul de mărfuri. Printre curelele mate ale transportoarelor de oțel, se tîrîiau și pîrîiau, zbîrnîiau și suflau mașinile automate de încărcat și buldozerele, care pășeau leneș și măsurau parcă traseele platformelor unde coborau rachetele.

Clapele rotunde de intrare se închideau și se deschideau fără încetare, în grabă, întocmai ca gurile unor pești pe uscat. Rachetele de mărfuri pătrundeau în tuneluri, aruncau fără încetare încărcătura pe curelele transportoarelor, în vreme ce în adîncul halei fluturau pe pereți luminile portocalii, roșii și verzi ale semnalelor. Pretutindeni domnea un zgomot înăbușit, monoton și difuz. Zgomotul era relativ slab, pentru că instalațiile de absorbție a zgomotelor, cu cornetele lor fixate în tavan, funcționau încontinuu.

M-am urcat în ascensor. Pe unul din pereți se afla instalat microfonul informatorului. Am întrebat de inginerul Yrjöla, conducătorul tehnic al expediției. Se afla pe puntea a noua. Am plecat într-acolo. Pereții verticali ai galeriei în care se mișca ascensorul erau construiți dintr-o masă transparentă, astfel că în timpul urcușului puteam vedea vagonetele ce străbăteau galeriile vecine. Siluetele celor ce se aflau în ele erau insuficient de clare ca să le pot recunoaște, din cauza unei aureole alburii.

Mergeam așa, cînd, deodată, pe lîngă placa de sticlă a galeriei mele a trecut un ascensor rapid. Urca mai repede decît cel în care mă aflam eu. Înăuntru erau doi oameni. Unul stătea cu spatele spre mine, dar statura și fața celuilalt, încremenită într-o expresie neînțeleasă, din pricina duratei de o clipă, le-am distins foarte bine.

Ascensorul rapid a dispărut repede, iar eu am rămas să urc singur mai departe, păstrînd încă pentru cîteva clipe, sub pleoapele închise, imaginea omului pe care-l văzusem. Era Goobar, unul dintre participanții la expediție, cel mai mare savant al timpurilor noastre.

După o vreme, ascensorul meu s-a oprit. M-am pomenit în interiorul unui coridor spațios. Întîlnirea neașteptată m-a emoționat oarecum. De aceea nu am vrut să-l caut imediat pe inginer.

Pe partea stîngă, la cîțiva metri depărtare se vedeau canaturile ușilor, iar pe dreapta se întindea, cît puteai cuprinde cu ochii, un perete de sticlă, în spatele căruia strălucea o lumină palidă, întocmai ca într-o zi noroasă.

Am pornit înainte. În drum am observat că această lumină era schimbătoare; cînd creștea în intensitate, cînd slăbea. Mergeam așa, cu mintea învălmășită, fără să reflectez la ceva precis, cînd deodată a început să pună stăpînire pe mine, din ce în ce mai puternic, impresia că mă plimb de-a lungul unei păduri mari.

„Ciudată impresie!" mi-am zis în gînd și m-am apropiat de peretele de sticlă.

Departe, jos, se întindea un parc uriaș. De la înălțimea la care mă aflam, vedeam coroanele stejarilor și fagilor legănîndu-se alene în bătaia vîntului, priveam cum se răsfiră gazonul de un verde proaspăt, printre gardurile vii, admiram straturile de flori, aleile șerpuite și lacurile a

căror față oglindea uneori cerul, alteori norii călători de deasupra, iar mai departe — desișurile întrerupte ici-și colo de luminișuri. Totul era verde, un verde deschis, alteori galben, și se pierdea în depărtare, în negrul brazilor cu marea lor de ace, risipiți în pîlcuri singuratice.

Acest peisaj monoton se întindea pînă la orizont, pierzîndu-se pe fundalul cerului acoperit de nori alburii. Apropiindu-mi fața de peretele de sticlă, am zărit departe-departe, jos, în direcție paralelă cu aceea a coridorului, stînci negre-albăstrii, printre care se strecura un șuvoi de apă înspumată, dispărînd mai încolo sub coroana unui pîlc de chiparoși, crescuți printre pietre de porfir. Apoi primul peisaj a dispărut.

„Panoramă videoplastică" — mi-am zis în gînd. Dar în acea clipă, cineva mi-a pus mîna pe umăr.

Dinaintea mea se afla un om înalt, slab, puțin adus de spate, cu părul roșcat-închis și ondulat în onduleuri mărunte, parcă lipite de craniu. Avea fața tînără, slabă, cu ușoare urme de riduri, gura largă și buzele subțiri. Zîmbea, și atunci obrajii i se strîngeau într-o mulțime de încrețituri, lăsînd să i se vadă dinții ascuțiți și foarte albi. L-am recunoscut înainte de a-mi vorbi.

— Sînt Yrjöla — mi s-a adresat el — constructor. Din vedere ne cunoaștem.

I-am întins mîna. El mi-a strîns-o cu putere, apoi i-a dat drumul ușor, parcă pipăindu-mi-o.

— Canotor? m-a întrebat zîmbind, și poate chiar mai mult decît zîmbind.

Am dat afirmativ din cap.

— Cu îndeletnicirea asta, n-o să-ți meargă prea bine la noi... Ei, doctore, am auzit însă că și alergi. E adevărat?

Acest interviu sportiv m-a amuzat.

— Adevărat — i-am răspuns eu — dar mă îndoiesc că acolo — și am arătat cu degetul spre geam — se poate alerga. Așa-i că acolo nu e nimic?

— Ce spui! a replicat el, întristîndu-se de scepticismul meu. Acolo este o grădină adevărată... doar... poate... ceva mai mică decît se vede de aici...

Apoi a început din nou să zîmbească. În ochii lui strălucitori, în părul aspru și roșcat, ca și în expresia feței,

avea ceva atrăgător, ceva strengăresc, amestec de umor și șiretenie.

Se uita la mine clipind repede, gîndind parcă la cele cîteva cuvinte pe care le spusesem.

— Doctore, doctore — a continuat el — Gea are o istorie nebănuit de lungă și de complicată, iar călătoria noastră este și mai complicată. Dar știi ce? Pînă îți vei lua în stăpînire împărăția, sacrifică pentru mine cincisprezece minute din timpul dumitale. De acord?

Mirat de această introducere, am încuviințat iarăși din cap. M-a luat de braț și am pornit spre primul ascensor. Am început să coborîm: eu număram etajele. La primul etaj, ascensorul s-a oprit. Ușa s-a deschis și în fața noastră, în semiamurgul ce ne înconjura se vedeau frunzele întortocheate ale lianelor. Sub pași se auzea scrîșnind pietrișul, iar în nări ne-a izbit o adiere plăcută cu miros de brad. După cîteva zeci de pași am privit în jur și am rămas înmărmurit: ne aflam într-o regiune muntoasă. Munți acoperiți de iarbă deasă și presărați cu stînci plesuve de calcar se întindeau pînă hăt-departe la orizont, unde își ascundeau culmile sub poalele vineții ale masivelor păduroase.

— Ah!... Ce iluzie perfectă!... am exclamat eu.

Yrjöla mă privea încruntat.

— Așteaptă — mi-a zis el. Mi-ai făgăduit cincisprezece minute. Hai să mergem mai departe!

Am străbătut o mică poieniță cu iarbă, ce cobora în pantă. Un liliac înflorit își arcuia crengile deasupra drumului. Călăuza mea a luat-o prin desiș, fără șovăire. Eu, după el. Ramurile copacilor se plecau peste fața unui riu înspumat ce curgea printre maluri de piatră. Dintr-o săritură, Yrjöla a trecut dincolo. Mi-am făcut și eu vînt și m-am pomenit pe malul celălalt. Inginerul s-a urcat cu multă ușurință pe o stîncă uriașă și mi-a arătat cu mîna un loc lîngă dînsul.

O vreme am tăcut amîndoi. Vîntul bătea parcă mai puternic aici, iar mirosul de rășină întărea senzația de frig ce venea dinspre riu, a cărui apă se rostogolea jos, la picioarele noastre. Dinspre celălalt mal, acolo unde riul colea, adia un vînt ce făcea să se legene brazii canadieni, înalți și maiestoși, iar ceva mai departe, un mesteacăn nordic

uriaș, cu frunze albastre-argintii. Rădăcinile lui groase ca niște spinări de urși se răsuceau una peste alta, dispărînd printre crăpăturile stîncii.

Am vrut să-l întreb dacă ceea ce vedeam era numai un miraj. Încercam mereu să descopăr locul unde parcul adevărat se transforma în miraj videoplastic, creat de aparatura ascunsă cu pricepere. Dar nu puteam afla nici cele mai mici indicii în acest sens. Iluzia era deplină.

— Doctore — mi-a zis încet Yrjöla — nu știu dacă ai auzit că eu sînt unul dintre constructorii Geei. Te rog să nu te gîndești la ea ca la un complex de mașini de o extraordinară perfecțiune. Gîndește-te că, schițînd formele ei viitoare, necesitatea și utilitatea tuturor instalațiilor de pe ea, noi nu am prevăzut în planuri ceea ce era deosebit de important, și anume că Gea va fi, în afară de trupurile noastre, unica fărîmă de Pămînt pe care o vom lua cu noi...

Trebuia să-mi încordez auzul, atît de încet vorbea Yrjöla. Cuvintele lui erau uneori furate de adierea vîntului sau de susurul apei ce aluneca printre stînci.

— Gîndește-te că aceasta nu este o navă obișnuită. Privirea ta va fi nevoită să se oprească asupra pereților ei din clipa cînd te vei trezi din somn, cînd vei fi sănătos sau bolnav, cînd vei lucra sau te vei odihni, zi de zi, noapte de noapte. Și aceasta, vreme de ani. Aceste mașini, acești pereți de metal, aceste pietre, apa, copacii și vîntul vor fi singurul aer al plăminilor noștri, singurul peisaj pentru ochii noștri. Ce-i drept, e sărac, îngust, limitat, dar e pămîntean. Căci aceasta nu va fi doar nava ta, ci țara ta, patria ta, doctore. Apoi a tăcut. Aceste lucruri sînt absolut necesare. Ele nu pot să lipsească... Altfel îți va fi foarte greu. Te vei simți foarte prost și îți va fi nespus de greu. Dar chiar dacă te-am speriat, știu bine că n-ai să mi-o spui și nu vei renunța la călătorie, fiindcă nu poți să faci acest lucru. Tocmai de aceea, numai de dumneata depinde ca această călătorie, de fapt viața dumitale, să însemne suprema libertate sau cea mai grea povară. Deși n-au trecut cele cincisprezece minute, aceasta e tot ce voiam să-ți arăt. Ți-am spus toate acestea pentru că... Dar oare mai e nevoie să vorbesc, sau vrei să mă duc la toți dracii?

— Vorbește, Yrjöla!

— Uite, eu cam bănuiesc de ce ai venit la noi singur. Nu-ți prea place să alegi, dar vrei să ai întotdeauna două șanse, chiar și acolo unde nu poate exista decît una... Ei, mai zi și-acum că nu mă. înjuri!

— Nu, de loc!

— Atunci e minunat! Ascultă! L-ai învins pe Mehilla, nu?

— Și ce importanță are asta?

— Are! Deci i-ai învins pe toți. Așa-i?

— Da.

— Atunci dă-mi mîna!

I-am dat-o. M-a tras înapoi. Stînca pe care șezusem se întîlnea acolo cu alta. Am privit în sus și am văzut colinele abrupte ce urcau în vîrful unui munte semeț. De acolo, strălucind ca un șarpe argintiu, coborau la vale apele unui izvor.

Yrjöla mi-a apropiat mîna de stîncă. Așteptam să mă lovesc de suprafața ei zgrunțuroasă și rece, dar degetele mi-au trecut prin piatră ca prin aer și s-au oprit pe suprafața netedă a metalului. Am înțeles. Chiar aici se sfîrșea grădina cu copacii și stîncile-i adevărate și începea prelungirea lor, vrăjită de videoplastică: pădurile îndepărtate, cerul înnorat, munții ce se înălțau sus, deasupra noastră, totul...

— Dar acel pîrăiaș? am întrebat eu, arătînd spre o pată strălucitoare care se vedea acolo, sus, și părea a fi izvorul unei ape ce cobora vijelios printre stînci.

— Acela care curge în vale, sub noi, este un riu adevărat. Poți să te scalzi în el cît îți poftește inima — a răspuns Yrjöla — dar cel de sus... Ce să-ți spun? N-am decît să repet cuvintele dumitale: „iluzie perfectă".

Mi-a dat drumul la mînă. Era o privelițte cît se poate de neobișnuită: antebrațul meu părea îngropat în stîncă, care de fapt nu exista. Ochiul înșela simțul tactil.

Mi-am retras mîna și a apărut același miraj ca și mai înainte.

Am pornit spre ieșire. Ajunși la marginea parcului, l-am întrebat pe inginer:

— De unde mă cunoști atît de bine?

— Nu te cunosc de loc! mi-a răspuns el. Nu ți-am spus altceva decît ceea ce-mi spuneam mie însumi, nu de mult.

— Totuşi ştii unele lucruri despre mine...

Atunci a prins să zimbească în aşa fel, că n-am mai putut sfîrşi ceea ce am vrut să-i spun.

— Ştiu destule lucruri despre dumneata, doctore, dar asta-i altceva. Trebuie să ştiu! Doar sînt stăpînul maşinilor şi tovarăşul de drum al călătorilor.

— Mai înainte ai amintit de alergări. Oare aici se poate alerga?

— Cum să nu! Parcul este înconjurat de o pistă. Nu e dintre cele mai bune, dar merge. Vom alerga... şi poate ai să mă întreci şi pe mine... Eu alerg pe distanţe mai scurte: trei şi cinci kilometri. Apoi m-a privit, a zîmbit strengăreşte şi a continuat: Ai să mă întreci dacă ai să doreşti acest lucru cu orice preţ...

Am tăcut amîndoi. Abia cînd am ieşit din ascensor, la etajul patru, Yrjöla a zis:

— Tot ce-am spus nu-s decît vorbe goale. Va fi greu, aşa zicem, sau cel puţin aşa gîndim. Dar ce înseamnă toate astea? Civilizaţia ne-a făcut prea delicaţi, prea plăpînzi, întocmai ca pe nişte fructe de seră. Deşi sîntem dolofani, bucălaţi, nu sîntem suficient de călîţi şi nu ne-am afumat la focul satanei!

„Ce o fi tot avînd cu dracii ăştia?" mi-am zis eu în gînd. Apoi am rostit cu voce tare:

— Las' că n-am ieşit noi chiar din seră cum pretinzi dumneata. Şi, în orice caz, nu s-ar putea spune despre dumneata că eşti bucălat.

— Asta o s-o vedem mai tîrziu. Viitorul e înainte. Pînă atunci să aşteptăm şi să facem ceea ce trebuie. Aşa-i?

Am încuviinţat închizînd din ochi. Dar cînd i-am deschis... prietenul meu dispăruse de parcă l-ar fi înghiţit unul din diavolii de care pomenise.

„A pierit ca şi cum el însuşi ar fi fost doar o iluzie videoplastică" — m-am gîndit eu, şi acest lucru m-a făcut să zîmbesc.

Am întrebat informatorul încotro e drumul spre spital şi m-am îndreptat într-acolo.

A urmat din nou o călătorie scurtă, cu acele vagonete micuţe, mai întîi vertical, apoi printr-o galerie lungă şi înclinată ce trecea printre pereţi alburii şi de culoarea opalului. Coridorul ce ducea spre spital era mai îngust decît

galeria crem-aurie de deasupra parcului, împodobită cu desene azurii ce păreau umbrele luminoase ale unor frunze căzute pe perete. Nu existau nici un fel de geamuri, dar nu știu cum erau făcute lucrurile pe aici și mai ales umbrele acelea care se legănau într-una, că parcă ar fi fost bătute de vînt.

Peste tot, numai surprize. Unele mi se păreau puțin cam teatrale. De aceea nu-mi prea plăceau.

Mi-am luat locuința în primire și am vizitat-o în grabă: cîteva camere luminoase, nu prea mari, și un cabinet de lucru cu ferestrele înspre mare — evident, miraj videoplastic.

M-am gîndit o clipă că nostalgia pe care mi-o va trezi întinsul apelor va fi cu atît mai puternică, cu cît ea nu va putea fi satisfăcută. Dar poate că era mai bine așa!

Un fel de vestibul în boltă despărțea locuința mea de sălile spitalului. La mijloc, într-un vas mare de majolică, așezat pe pardoseală, se află o araucaria negricioasă, cu ramuri bogate. Frunzele-i țepoase se răsfirau mult în afară, de parcă ar fi vrut să ațină calea trecătorilor pentru a le aminti că se află și ea acolo.

Alături, o ușă dublă închidea intrarea spre o sală mică, unde se înșirau o mulțime de dulăpioare în perete, sterilizatoare prin radiație, ventilatoare, iar în nișele laterale, acoperite cu sticlă mată, se aflau microanalizatoarele chimice, eprubetele, retortele, reșourile electrice.

În sala următoare, mai mare, albul tuturor obiectelor era și mai imaculat: aparate strălucitoare ca argintul viu, lotolii din porțelan plastic și ferestre înalte, așezate în semicerc, care se deschideau spre un lan de cereale ce se legănau în bătaia vîntului.

Planul înclinat din celălalt capăt al sălii ducea spre un perete mare de sticlă mată. Nu am intrat acolo, deoarece am bănuit că în spatele lui se află sala de operații propriu-zisă. Prin sticla mată se deslușeau contururile neclare ale aparatelor și, asemenea unui pod cu o singură traversă, masa chirurgicală.

Apropiindu-mă de ușa următoare, am auzit în dosul ei pași mărunți și ușori, desigur ai unei femei. Am rămas pironit locului. Prin minte mi-a trecut un gînd nesăbuit: acolo este Ana!...

Am deschis îndată ușa și am intrat.

În fața unei ferestre mari, întoarsă cu spatele spre mine, stătea o femeie îmbrăcată în alb. Dincolo de ea, în rînduri drepte, se întindeau paturile albe ca zăpada, despărțite între ele prin plăci de opal safiriu.

Era de aceași înălțime cu Ana și foarte tînără. Părul ei negru se ondula frumos în bucle. Nu s-a întors la zgomotul pașilor mei și acest lucru mi-a aprins din nou speranța. De astă dată n-am mai putut să mă stăpînesc. Nu mai aveam putere...

— Ana... — am șoptit eu, mișcînd doar buzele.

De bună seamă că nu putuse să m-audă, dar a întors capul spre mine...

Nu era Ana, era altă fată, dar parcă mai frumoasă. M-am îndreptat spre ea. Căutam încă pe chipul necunoscutei trăsăturile Anei, încercînd parcă, în fantezia mea, să transform realitatea.

— Ești medic? m-a întrebat ea, sprijinindu-se de pervazul ferestrei.

— Da.

— Atunci vom fi colegi — a răspus fata. Mă numesc Ana Ruys.

Am tresărit și am privit-o cu atenție. Ciudat! Desigur că nu știa nimic. Doar nu numai o singură femeie pe lume poartă acest nume!

A zîmbit. Apoi s-a încruntat deodată, interpretînd greșit scurta mea tăcere.

— Ești surprins, doctore?

— Nu... adică... nu, nu— am răspuns eu, ascunzîndu-mi tulburarea printr-un zîmbet. Mi s-a părut că numele dumitale, fiindcă nu auzisem decît numele, seamănă cu numele unui bărbat. Apoi am tăcut o clipă amîndoi. Așa e că deocamdată nu avem nimic de făcut aici?

— Da — a răspuns ea, parcă puțin nesigură. Apoi s-a apropiat de pat și, lăsîndu-se deodată furată de gînduri, cu privirea ațintită asupra cîte unui lucru, a început să îndrepte cutele imaginare ale așternutului.

— Dar chiar dacă nu e nimic de lucru... nu ne putem dori decît ca așa să fie întotdeauna! am continuat eu.

Din nou am tăcut amîndoi. Am ascultat o clipă liniștea deplină, care părea că pusese stăpînire pe întreaga navă,

dar mi-am amintit imediat de hala rachetodromului, plină de mișcare. Nu era deci decît o izolare sonoră perfectă.

— E adevărat că șeful spitalului este profesorul Schrey ? am întrebat eu.

— Da — mi-a răspuns ea, bucuroasă că s-a ivit în sfîrșit un subiect de discuție destul de promițător. Dar nu se află pe navă. A plecat spre Pămînt. Astă-seară se întoarce. Am vorbit cu dînsul cu cîteva clipe înainte de plecare.

Deodată, de undeva, din înălțimi nevăzute, un sunet ascuțit ca un clinchet de sticlă, asemănător cu trilul unei păsări mecanice, a prins să răsune în aer.

— Masa ! a rostit veselă tovarășa mea și atunci am priceput de ce stătuse așa de atentă mai înainte.

„Se vede că... s-a plictisit de pe acum !" mi-am zis cu în gînd.

M-am lăsat condus de dînsa prin labirintul de coridoare, deoarece Ana se afla de o săptămînă pe Gea. Drumul trecea pe escalatoare largi, peste cupola de sticlă a parcului central. Am văzut că „cerul" său, dacă-l priveai de sus, era cu totul transparent. Departe, în vale, văzute ca din avion, se desfășurau colinele împădurite.

Ajungînd în holul sufrageriei, am remarcat deodată o figură cunoscută. Era istoricul Ter Haar, pe care îl cunoscusem în treacăt cu cîteva luni în urmă. Mi-a rămas în minte, datorită unei întîmplări hazlii : la o recepție dată de profesorul Mursch, avusese ca vecină o copiliță de șapte ani, fata unuia dintre oaspeți. Istoricul nostru încercase să o distreze, dar, din păcate, o adusese într-o asemenea stare, că micuța, în loc să rîdă, a început la un moment dat să plîngă așa de tare, încît mama ei, ca să o liniștească, a fost nevoită să o scoată afară. După cum am aflat mai tîrziu, istoricul nostru i-a povestit copilului că în vremurile de demult oamenii ucideau animalele, pentru ca apoi să le mănînce.

Cînd am rămas singuri în grădină, Ter Haar mi-a destăinuit, cu o sinceritate dezolantă, cît este de timid în fața copiilor. „După cinci minute de discuție — mi-a spus el, încă emoționat — încep să transpir de încordare, căutînd subiectele cele mai potrivite. Și drept rezultat, toate încercările se sfîrșesc ca cea de azi..."

Privindu-i trupul masiv, ca de urs, am inceput să zîmbesc de parcă aş fi văzut un vechi prieten. M-a recunoscut şi el. Ne-am dus la o masă din fundul sălii, împreună cu Ana. Acolo se mai afla un bărbat inalt. Era Ter Akonian, conducătorul expediţiei.

Şi pe cînd automatul care ne servea s-a apropiat de masă şi a inceput să scoată din interiorul său de cristal mîncăruri calde şi să le aşeze cu atenţie în farfurii, eu priveam cu interes chipul astronautului. Avea capul mare şi osos. În părul negru, tuns scurt, al bărbii, jucau adesea nuanţe albăstrii, ca în oţelul unei săbii străvechi.

Poate din această cauză — mi-am zis eu în gînd — a fost poreclit „astronautul de oţel"

În curînd, sala s-a umplut de oaspeţi. Pe pereţii de culoarea lămîiei, încadrate în rame de un argintiu pal, erau agăţate tablouri cu scene din viaţa oraşelor din vechime. Tavanul părea construit dintr-un bloc uriaş de gheaţă cristalină. Lumina jucăuşă a luminărilor ce ardeau pe mese se reflecta în rozetele lor de diamant, inundîndu-ne cu o strălucire instabilă.

După o vreme, Ter Akonian m-a întrebat dacă sînt mulţumit de locuinţă. În timp ce-mi vorbea, şi-a înălţat capul şi atunci pe faţa lui, care mi-a adus în minte tabloul munţilor întunecoşi ai Caucazului, locul său natal, s-a aprins pe neaşteptate flacăra celor doi ochi albaştri ca de copil.

— Dacă doreşti să-ţi modifici locuinţa, arhitecţii noştri îţi stau la dispoziţie — a continuat astronautul, interpretînd în acest sens tăcerea mea.

Am răspuns că locuinţa îmi place foarte mult. Deodată, Ana Ruys a cerut vin de palmieri. Mai băuse astfel de vin în Malaya, unde petrecuse mai multă vreme, şi mă îndemna să-l gust şi eu. Automatul a dispărut şi s-a întors imediat, aducînd două sticle. Tocmai atunci, din şuvoiul de oameni ce pătrundea înăuntru prin intrarea principală s-au îndreptat spre noi trei persoane: Yrjöla, un băietan de vreo paisprezece ani care semăna cu el, şi o femeie cu părul negru. De departe mi s-a părut că este de vîrstă mijlocie, dar cu cît se apropia de noi, cu atît devenea mai tînără. Am recunoscut-o. Era mult apreciata sculptoriţă Soledad. Apropiindu-se de masa noastră, băiatul a pornit

energie din călcîie, iar Yrjöla, care se afla în spatele lui, mi-a zis :

— Îți recomand pe fiul meu, Nils, doctore...

S-au așezat lîngă noi. Nils Yrjöla se uita într-una la mine cu atenție, iscodindu-și în același timp cu privirea vecinii, ca pe niște enigme pe care trebuia să le dezlege neapărat. Așezată alături de el, sculptorița părea uneori de aceeași vîrstă cu băiatul. Pe fața ei mică, nu se observau decît buzele mari și purpurii și dinții strălucitori. Ținea ochii întredeschiși, iar umerii ei goi erau micuți, ca de fetiță. Nu pot uita însă strînsoarea puternică și curajoasă a degetelor ei. Părul îl ținea strîns cu o panglică la spate. Uneori și-l mișca într-un anumit fel — parcă neliniștită de acest atribut al feminității, de care voia să se elibereze.

Masa se anunța a fi excepțională. Într-un chenar rubiniu, scînteind cu litere de foc, se afla o listă lungă de bucate. Lista de vinuri, în forma unei cărți de odinioară, cerea ore întregi pentru a fi studiată. Pe masă se aflau atît de multe vase aurii, albăstrii și verzui, atîtea cești, atîtea platouri mici, încît mă minunam cum de încap toate pe suprafața aceea exagonală, nu prea mare.

Ana Ruys, al cărei profil se contura în dreapta mea într-o oglindă concavă de cristal, mînca cu poftă, rotunjindu-și parcă ochii la fiecare înghițitură. Cînd am trecut la desert, s-a privit cercetător în oglinda cea mai apropiată și, cu un gest specific feminin, rămas din vremuri imemoriale, și-a potrivit părul.

În timpul mesei, discuția lîncezea ades, deoarece numărul deosebit de mare și bogăția mîncărurilor ne luau tot timpul. În aurul și strălucirea de cristal a tacîmurilor jucau șiraguri de luminițe.

Masa aceasta deosebit de bogată m-a mirat, stîrnindu-mi oarecum curiozitatea. Totuși nu îndrăzneam să pun întrebări, considerînd că trebuie să mă acomodez cu felul de viață al navei. Dar Ter Haar nu a mai putut rezista :

— Uff! a spus el, cel dintîi. Prea au făcut bucate bune! Asta înseamnă că „stăpînul este tare bogat". Asemenea mîncăruri ne obosesc, pur și simplu!

Am început să rîdem. Atmosfera a devenit deodată plăcută și degajată. De astă dată, atît eu cît și Ana am avut

curajul să refuzăm automatul, care voia să ne mai servească încă un fel.

Am început apoi să discutăm cu pasiune despre lucrările de irigare a pustiurilor de pe Marte. Numai Soledad a stat absentă tot timpul mesei. De două ori i-a căzut furculița și de două ori s-a aplecat jos, parcă orbește, punînd în pericol toate obiectele de pe masă. Apoi se ridica mirată, deoarece automatul, totdeauna mai iute decît dînsa, punea imediat alături de farfuria ei ce strălucea un nou complet de furculițe. Abia la sfîrșit, cînd s-a servit sucul de portocale la gheață, a început parcă să se trezească. Toți tăceam. Doar Soledad, clipind din genele-i lungi, a întrebat automatul ce ne servea:

— Pot să capăt o chiflă veche?

După ce a primit-o, a început să ciugulească din ea, muind bucățele mici în pahar și apoi înghițindu-le domol, întocmai ca o păsărică.

Aplecîndu-se la urechea mea, Ter Haar mi-a șoptit confidențial:

— Îți place fresca aceea de pe perete? și a arătat într-acolo cu furculița.

Mi-am întors privirea. Tabloul reprezenta o stradă într-un oraș de demult. De o parte și de alta a drumului se înșiruiau case ciudate, cu ferestre tăiate în formă de cruce și cu acoperișuri ţuguiate ca o scufie de clovn. Pe lîngă ele treceau oameni, iar prin mijlocul străzilor, pe niște șine de fier, mergea un vehicul de culoare albastră. În față, cu o perucă albă și purtînd o haină înzorzonată, parcă ar fi fost un păun, stătea conductorul. În cap avea un tricorn cu pană de struț, iar în jurul gîtului un guler rotund de dantelă. Cu o mînă pe manivelă, își conducea vehiculul rudimentar, ticsit de oameni, care-și aplecau capetele pe fereastră.

Nu prea-mi dădeam seama ce-l distrează atît de mult pe Ter Haar, care chicotea ascuțit, făcîndu-mi strengărește cu ochiul ca un băietan ghiduș.

— Ei, îți place? m-a întrebat iar.

Mă străduiam să găsesc vreo greșeală, vreun anacronism, fiindcă, desigur, la asta se referea istoricul. Consideram că fiecare specialist este sensibil la ignoranța celorlalți în problemele specialității sale.

— Mi se pare — am răspuns eu, plin de ezitare — că e vorba de ferestre... Astfel de ferestre cu cruce nu aveau decît casele care erau destinate cultului religios. Nu-i aşa? Fiindcă crucea era...

Ter Haar s-a uitat la mine, făcînd ochii mari. S-a roşit la faţă şi a început să rîdă aşa de tare, încît am simţit că mă înroşesc şi eu.

— Ce tot spui, omule? Ferestrele sînt bune. Crucea asta n-are nimic comun cu cultul religios! Cum, nu observi nimic? Uite un vagon electric pe şine. Aşa-numitul „tramvai". Deci ne aflăm în secolul XIX sau XX, iar vatmanul şi pasagerii sînt îmbrăcaţi ca nobilii de la curtea regilor Franţei!

— Va să zică artistul a greşit, în ce priveşte îmbrăcămintea, cam cu o sută de ani. Şi ăsta e un lucru chiar atît de grav? a sărit Ana în apărarea mea. Pe vremea aceea, moda se schimba foarte des. Chiar eu am văzut un asemenea spectacol... Prin urmare, dacă aveau sau nu îmbrăcămintea împodobită cu fireturi, dacă aveau peruca de culoare închisă sau deschisă...

Ter Haar a încetat să mai rîdă.

— Ei — a rostit el — hai să le dăm pace! Eu sînt vinovat. Întotdeauna îmi închipui că un lucru ca ăsta este cu neputinţă, dar, din păcate, voi toţi sînteţi nişte ignoranţi atît de mari, aproape de necrezut, în ale istoriei...

Apoi a tăcut, lovind încetişor cu furculiţa în masă.

— Dar, profesore — am zis eu — permite-mi, rogu-te... Care dintre noi nu cunoaşte legile de dezvoltare a societăţii?

— Asta nu-i de ajuns m-a întrerupt el. Ştiţi prea puţine despre felul cum trăiau oamenii odinioară, cum munceau, ce năzuinţe aveau...

În acea clipă s-a ridicat cineva din fundul sălii şi a întrebat pe cei prezenţi dacă sînt dispuşi să asculte o bucată de muzică uşoară. Toţi au răspuns afirmativ şi în sală a început să plutească o melodie discretă.

Ter Haar n-a mai scos o vorbă pînă la sfîrşitul mesei. Încet-încet, sala se golea. S-au ridicat şi comesenii mei.

Luîndu-mi rămas bun, am ieşit împreună cu doctoriţa Ruys, adică cu Ana, cum i-am spus de altfel înainte, deşi la început a trebuit să învinge o oarecare jenă ca să-i pot

spune pe nume, dar aceasta a dispărut repede. Plină de entuziasm, ea mi-a propus să-mi arate nava.

Nava noastră avea unsprezece etaje. Pornind de la vîrf către bază, am vizitat la început micul observator din vîrf, apoi observatorul central astrofizic, care ocupa cinci etaje și care era dotat cu cel mai puternic telescop de pe Gea, după aceea centralele de navigație, sub care se găseau încăperile automatelor de pilotare, împărțite în două grupe: primul complex funcționa atunci cînd nava se deplasa cu viteze mari, al doilea — cînd nava plutea în apropierea corpurilor cerești.

Apoi am coborît în hala rachetodromurilor și hangarelor navelor aflate pe Gea, am vizitat sălile de sport, grădina pentru copii, bazinele de înot, filarmonica, sălile de videoplastică și de odihnă.

Spitalul nostru se afla în celălalt capăt al acestui etaj. Camerele de locuit, situate în vecinătatea încăperilor pentru instalațiile atomice și ocupînd întreg parterul navei, erau apărate de radiațiile radioactive printr-un uriaș zid de protecție.

De acolo ne-am urcat într-un ascensor și am traversat cu el, rînd pe rînd, unsprezece laboratoare. Cînd am ajuns la al douăsprezecelea, mă săturasem de umblat.

Văzînd că entuziasmul meu s-a transformat în oboseală, Ana s-a cam întristat. Și-a vîrît degetul mic în gură, dar băgînd de seamă că o privesc, l-a scos imediat și a strigat bucuroasă:

— Am găsit unde să mergem! Așa-i că n-ai fost pe puntea stelară?

I-am răspuns că nu, clătinînd din cap. Bucuroasă, m-a prins de braț și am pornit într-acolo.

La capătul unui coridor larg se vedea o perdea mată, argintie, dintr-un material plușat. Am dat-o la o parte și, din lumina aceea artificială, puternică, ne-am trezit deodată în întunericul cel mai adînc.

O clipă, parcă neînchipuit de lungă, nu am văzut nimic. Apoi, încetul cu încetul, ochii au început să se obișnuiască cu întunericul.

Ne aflam într-un culoar atît de spațios, încît i s-ar fi potrivit mai curînd numele de sală, dacă nu ar fi fost atît de lung. La fiecare cîteva zeci de pași, în perete se iveau

săgeți fosforescente, cu o lumină palidă, care indicau ușile. Șirul acestor săgeți galbene, parcă suspendate în aer, ca o procesiune de licurici, se prelungea atît de departe, încît ultimele se contopeau într-un firișor, dînd impresia unei ploi mărunte-mărunte. Cînd mi-am luat ochii de la aceste luminițe și am privit în partea opusă a coridorului, sau mai bine zis a punții, mi s-a părut la început că acolo nu se află nimic. Dar în secunda următoare am tresărit, dîndu-mi seama cît de mult greșisem. Acolo se întindea neantul!

Am pășit atent către spațiul înstelat, parcă temîndu-mă ca nu cumva puntea să se sfîrșească deodată și să lunec în hăul infinit, cu capul în jos. Dar după cîteva clipe am atins cu mîna placa rece care bara drumul.

Începeam să disting constelațiile. Ceva mai jos se desfășura ca un brîu Calea Laptelui, formată din miriade de luminițe minuscule ce scînteiau somnoroase. În cîteva locuri, pe acest fundal palid se vedeau umbrele întunecate ale norilor cosmici.

Fără să-mi dau seama, mi-am ridicat încet privirea ațintită spre Calea Lactee și am observat că stelele se mișcă și că la capătul galeriei adînci în care ne aflam a început să strălucească un triunghi de lumină argintie.

Am privit într-acolo. Conul de lumină creștea repede, luminînd un spațiu din ce în ce mai mare și acoperind săgețile fosforescente de deasupra ușilor. Apoi, într-o clipă, strălucirea discului rotund al Lunei ne-a învăluit și pe noi.

Am privit cerul. Luna strălucea departe, jos, uriașă, plină, scobită de cratere, ca un fruct de argint mîncat de viermi. Lumina ei scălda stelele din jur, astrul plutea leneș, în timp ce umbrele din galerie se aplecau fără zgomot în sens opus, înclinîndu-se din ce în ce mai mult și plimbîndu-se ca niște fantasme pe pereți și pe tavan, pînă cînd Luna a dispărut la celălalt pol al Geei, tot așa de repede precum apăruse. Dar în toate cele întîmplate nu era nimic ciudat, deoarece nava se rotea în jurul ei înșiși, pentru a crea în mod artificial un cîmp gravitațional.

Cînd Luna a dispărut în spatele navei, întunericul ne-a învăluit din nou. Atunci Ana m-a apucat deodată de mînă cu degetele ei micuțe și fierbinți și m-a îndemnat în șoaptă să-mi îndrept privirea în direcție opusă:

— Privește... privește... îndată va apărea Pămîntul!

Într-o clipă, printre stele s-a ivit globul albăstrui și, învăluit în ceață al Pămîntului, cu trei pătrimi din suprafața sa cufundată în întuneric. Lumina albăstruie, cu ușoare reflexe verzi ale sferei sale mari, era mai îmbietoare decît aceea a Lunei. Cînd și cînd, pierdut printre nori, apărea conturul difuz al uscatului și al apei. Deasupra Polului Nord, ascuns privirii din cauza înclinației sale față de Soare, străjuia un ochi strălucitor de lumină, steaua proprie a Pămîntului, soarele atomic de nord. Din nou umbrele și luminile au început să se întindă prin galerie, din nou au început să se frîngă, lungindu-se, înclinîndu-se, pînă cînd a dispărut și ultima rază în partea de sus a punții, lăsînd iarăși totul în întuneric.

— Ai văzut? a șoptit ca un copil tovarășa mea.

Nu i-am răspuns. Îmi era așa de cunoscută această priveliște, fiindcă cine dintre noi nu se înălța măcar de cîteva ori pe an sus, sus de tot, după treburile sale, călătorind prin vid? Dar aceste deplasări erau scurte, de cîteva zile, rareori durau cîteva săptămîni, așa că puteam să prevăd cu precizie ce avea să urmeze la întoarcere. Acum însă Pămîntul mi se părea imposibil de atins și nebănuit de îndepărtat...

De aceea, cînd tînăra doctoriță de lîngă mine și-a lipit obrazul și fruntea de plăcile reci și a șoptit: „Ah! Cît e de minunat!"... m-am simțit iarăși singur, așa cum nu mă mai simțisem de multă vreme.

„E copilă încă!" mi-am zis în gînd.

Și în întunericul ce ne-a învăluit după ce Pămîntul s-a făcut nevăzut, treceau agale pe deasupra noastră nori scînteietori de stele, înălțîndu-se cu o mișcare ispititoare ce ne reținea privirea într-un fel aparte și lăgăduind ceva deosebit, ca și cum o dată cu ei se înălțau maiestos niște cortine în spatele cărora urmau să apară lucruri nemaivăzute — dar noi cunoșteam mult prea bine acest miraj...

Apoi ne-am plimbat o vreme pe punte cînd învăluită într-un întuneric adînc, cînd inundată de raze strălucitoare sau de lumina orbitoare a Lunei, cînd mîngîiată de lumina albăstruie a Pămîntului, între care se succedau intervale lungi, ce dădeau impresia că deasupra noastră se întinde și se strînge cu grijă o aripă gigantică, nevăzută.

În acest timp, Ana mi-a povestit că se află pe Gea împreună cu tatăl său, un mare compozitor, și că tocmai acum la filarmonică se execută simfonia a șasea compusă de el. M-am mirat că Ana nu-mi propune să mergem să o ascultăm.

— Ah, o cunosc așa de bine... și-apoi tata nu asistă la toate operațiile mele! a spus ea, cu o voce atît de serioasă, încît am ezitat o clipă, întrebîndu-mă dacă nu cumva făcuse o glumă.

Totuși în cele din urmă am plecat la concert. Dar cînd ne-am apropiat de vestibulul pardosit cu plăci de chrizopras, tocmai răsunau ultimele măsuri ale finalului, după care spectatorii au început de îndată să părăsească sala, pornind-o în jos pe scările ce înconjurau în arc domol un bloc monumental de vulcanit natural și ajungînd, printr-o spirală albă ce se pierdea în întuneric, pînă la gardurile vii ieșite în întîmpinare, de unde începea parcul central al Geei.

Ne-am oprit la mezanin, fără să știm încotro s-o luăm. Aveam impresia că Ana se plictisise de tovărășia mea, din cauză că eram prea tăcut, deși își îndeplinea cu entuziasm rolul de ghid și-mi arăta, cu mișcări discrete din cap și din priviri, trecătorii, rostindu-le numele. Cei mai mulți erau astronomi și fizicieni; tehnicieni mult mai puțini și nici un mecaneurist.

— Mecaneuriștii nu sînt necesari, deoarece treburile lor le fac automatele. Chiar și concertele le ascultă în locul lor — a spus Ana, izbucnind în rîs de propria ei glumă; apoi își arcui buzele într-un căscat foarte discret.

Acest lucru mi-a confirmat întru totul presupunerea mea, așa că mi-am luat rămas bun urîndu-i somn ușor.

A pornit grăbită pe scări în jos, întorcîndu-se încă o dată din semiîntuneric spre mine pentru a-mi face semn cu mîna.

Am rămas nemișcat pe scări. Privirea îmi rătăcea peste capetele brune și blonde ale trecătorilor sau se oprea discret asupra siluetelor femeilor. Lumea a început să se rărească. A trecut un grup de trei inși, apoi încă unul și, în sfîrșit, o pereche întîrziată...

Tocmai mă pregăteam să plec, cînd prin portalul larg, încadrat de coloane, a apărut o femeie. Era uimitor de

frumoasă, dar de o frumusețe neobișnuită. Avea fața ovală, cu sprîncene lungi, ușor arcuite, cu ochii negri și fruntea bombată, înaltă și senină, totul nedefinit, asemănător zorilor unei zile de vară. Doar gura, parcă mult mai matură decît fața, se contura cu precizie, sculptural

Expresia ei ispititoare trezea pe nesimțite bucuria. Era ceva încîntător, ingeresc și totuși atît de pămîntean! Pretutindeni pe unde trecea, revărsa asupra lucrurilor frumusețea ei miraculoasă.

S-a apropiat de capătul scărilor și și-a pus mîna-i albă pe stînca zgrunțuroasă de vulcanit. Mi s-a părut că piatra neinsuflețită a prins pe loc viață. Femeia venea spre mine. Părul ei bogat, de culoarea bronzului, revărsat pe umeri, își schimba mereu nuanțe, strălucind ca aurul în bătaia luminii. Cînd a ajuns lîngă mine, m-am mirat că este atît de mică. Avea obrajii netezi, ușor alungiți, cu o gropiță mică, de copil, în bărbie.

A trecut pe lîngă mine și m-a privit în ochi. Vinele subțiri ale gîtului său păreau coardele unui instrument delicat.

— Singur? m-a întrebat ea.

— Singur — i-am răspuns eu, rostindu-mi totodată și numele.

— Callarla — s-a recomandat ea atunci. Sînt biofizician.

Numele îmi era cunoscut, dar nu-mi aminteam de unde.

Am rămas așa poate o clipă, care mi s-a părut o veșnicie, apoi a dat din cap spunîndu-mi „noapte bună, doctore!" și a început să coboare scările.

Din pricina rochiei care-i ajungea pînă la glezne, nu-i puteam vedea mișcarea picioarelor, dar se întrezărea o unduire ușoară. Priveam cum coboară, plutind parcă pe scări în jos, zveltă și elastică. Mi-am trecut mîna peste față și mi-am dat seama că zîmbeam...

Dar zîmbetul s-a stins repede, căci pe chipul acelei femei — deși abia atunci am observat — se citea o suferință ascunsă, abia vizibilă sau poate chiar insezisabilă de către oameni, dar care exista cu siguranță.

Un astfel de chip nu poate avea decît aceea care-și ascunde cu atîta pricepere suferința în fața iubitului, încît nu poate fi sezisată decît de un om cu totul străin, și nu-

mai la prima vedere, căci mai tirziu, dacă se obișnuiește cu ea, nu o mai observă.

„E greu!" mi-am zis în gînd.

Fiecare din acești nenumărați oameni care merg acum să se odihnească în apartamentele confortabile ale Geei duce cu el, în călătoria-i spre stele, toate grijile pămîntene, fără să se poată scutura de ele, așa cum și-ar scutura noroiul de pe încălțăminte, nici chiar plecînd în neant!

A doua zi, la ora unsprezece, ora pămînteană a primului meridian, trebuia să înceapă primul zbor al Geei. În cabina de comandă în formă de semicerc s-au adunat aproape trei sferturi din echipaj, aşteptînd clipa festivă.

Astronauţii Ter Akonian, Songgram, Grotrian şi Pendergast, constructorii principali Yrjõla şi Uteneut, atomişti, mecanici, ingineri şi tehnicieni treceau pe rînd de la un aparat la altul, cercetîndu-le lămpile de control, care, răspunzînd parcă la întrebările puse, clipeau în semn de încuviinţare.

Lîngă peretele din faţă al nacelei se afla tabloul principal de comandă construit dintr-o singură placă de sinclin polisat şi înălţat pe un podium.

După terminarea pregătirilor, astronauţii au scos învelişul de protecţie de pe tabloul de comandă şi în faţa noastră a apărut, mică şi vopsită în negru, maneta de pornire, care încă nu fusese atinsă de vreo mînă omenească. Trebuia să o manevreze Goobar. Îl aşteptam să sosească din clipă în clipă. Totuşi trecuse de ora unsprezece, şi savantul nu se ivea de nicăieri. Astronauţii începură să dea semne de nelinişte. Se apropiau unul de altul şi vorbeau în şoaptă; în cele din urmă, cel mai în vîrstă dintre ei, Ter Akonian, telefonă la laboratorul profesorului.

După o discuţie de cîteva minute, acoperind cu palma pălnia receptorului, Ter Akonian le spuse încet astronauţilor, care făcuseră cerc în jurul său:

— A uitat...

Acest cuvînt trecu din gură în gură, pricinuind un murmur uşor ce se răspîndi în toată sala. Ter Akonian spunea

ceva, dar atît de încet, încît, deşi mă aflam în primele rînduri, nu am putut auzi nimic. Lăsînd jos receptorul, primul astronaut îşi netezi barba şi zise:

— Puţină răbdare! I-a venit tocmai acum o idee şi trebuie să o aştearnă pe hîrtie. Soseşte în cinci minute.

Am aşteptat nu cinci, ci cincisprezece minute. În sfîrşit, placa de sticlă a galeriei ascensorului s-a luminat, uşa s-a deschis şi, aproape alergînd, a apărut Goobar. Încerca, pe cît îi stătea în putinţă, să cîştige timpul pierdut din cauza lui.

Văzînd atîţia oameni care se dădeau respectuoşi la o parte din calea sa, lăsîndu-i un culoar larg ca să treacă, s-a înclinat, mirat parcă de atîta lume, şi s-a îndreptat glonţ spre astronauţi, clipind des din ochi.

Apoi, grăbit, a dat peste cap ordinea festivităţii, deoarece, pînă să izbutească Ter Akonian să scoată măcar un singur cuvînt (după expresia feţei sale, precum şi după gestul cu care-şi netezea barba, mi-am dat seama că avea de gînd să rostească un adevărat discurs), Goobar a urcat cele trei trepte ce duceau spre pupitru, l-a întrebat pe Yrjõla, care se afla în apropiere, dacă totul era pregătit, şi a manevrat maneta cu un gest grăbit.

Atunci toate luminile din sală s-au stins, în schimb, pe pereţi au apărut, în şiruri lungi, dreptunghiuri luminoase. În fiecare din aceste ferestrui tremura pe fondul luminat o săgeată neagră. Deasupra noastră se auzea zumzetul liniştit al automatelor.

După o bucată de vreme, nava a fost străbătută de un tremur uşor, iar peretele din faţă s-a ridicat, lăsînd să se vadă bezna neantului, spuza de stele şi, mai apropiat decît toate, trupul luminos al Geei, asemănător cu scheletul unui peşte de foc, spintecînd întunericul. Pe măsură ce impulsurile electrice, produse de complexele automatelor de ghidare, puneau în mişcare excitatoarele electrice, transmisiile, grupele de reactoare hidrogenice şi principalele sisteme de reacţie, miile de fire ale conductelor din interiorul Geei s-au transformat deodată într-o ţesătură de fire de foc de culoare trandafirie.

Goobar, al cărui chip învăluit de întuneric se contura limpede pe fondul cerului înstelat, a coborît scara şi s-a

retras deoparte, îngîndurat, mormăind printre dinți: „Parcă ce mare scofală am făcut?"

Dar cînd luminile laterale au început să strălucească mai tare, în zadar l-au căutat cu toții pe profesor. Savantul dispăruse. Probabil că se furișase în cel mai apropiat ascensor, și de acolo, la laboratorul său.

Între timp, Yrjöla și Ter Akonian i-au luat locul la tabloul de comandă. Maiestos, fără nici un fel de zguduiri sau trepidații, Gea părăsea orbita pe care se mișcase în jurul Pămîntului încă din clipa cînd fusese construită. Făcînd o volută largă, ea începea să iasă de sub acțiunea forței de gravitație.

După cum o dovedea ecranul luminat, din efuzoarele sale, mai întîi doar din cele ale sistemului axial, se scurgea un curent egal de radiații atomice. Nava începuse să evolueze în spațiu.

M-am gîndit că voi putea urmări mai ușor mersul ei, stînd pe puntea stelară, și m-am îndreptat spre ascensor. Dar numărul curioșilor era atît de mare, încît se produsese o adevărată învălmășeală.

Datorită dimensiunilor ei, se părea că în galerie nu se aflau prea mulți oameni. Fiecare dintre cele două punți rezervate pentru plimbare avea 550 metri lungime, deci încăpeau pe ele toți membrii echipajului, chiar dacă ar fi stat la cinci metri distanță unul de celălalt.

Gea cînd își mărea viteza, cînd se oprea, făcînd viraje la dreapta sau la stînga, cînd se înălța și cobora, începînd apoi să se deplaseze în spirală cu o rază din ce în ce mai mică. Toate aceste mișcări, cînd line, cînd bruște, erau atît de imperceptibile, încît nu ne dădeam seama de ele decît văzînd cerul mișcîndu-se ciudat în toate felurile, citeodată atît de repede, că stelele se preschimbau în linii de foc printre care pluteau ca niște torțe aprinse Luna de argint strălucitor și Pămîntul albăstrui.

După cîteva minute de contemplare, am simțit că amețesc tot privind aceste fîntîni arteziene și cascade de stele; m-am așezat pe o bancă, cu spatele la priveliștea miraculoasă. Am închis ochii...

Cînd i-am deschis, cerul stătea nemișcat, deși, spre marea mea uimire, simțeam forța gravitației ca și cum

nava ar fi continuat să se rotească în jurul axei sale longitudinale.

L-am întrebat pe inginerul Uteneut. El mi-a explicat că Gea se mișcă mereu, dar că „ochii" televizoarelor care recepționează priveliștea spațiului se învîrtesc acum în sens contrar, creînd astfel o stare de imobilitate față de stele.

— Așadar, prin acești pereți de sticlă noi nu vedem direct cerul — am continuat eu. Și eu care credeam că acești „ochi" nu sînt decît o fereastră reală, gigantică!

În clipa aceea s-au auzit deodată strigătele celor care se uitau pe geam afară. M-am sculat și mi-am aruncat privirea spre întunericul adînc.

Jos, departe, atît de departe că trebuia să-ți lipești fața de placa rece ca să poți zări ceva, deasupra genunei de stele tremurau ușor luminițe minuscule, trandafirii și verzi. Printre ele treceau repede siluete zvelte, semănînd cu niște peștișori argintii într-o apă întunecată.

Ne aflam deasupra parcului de copii din vid. Intenționat, sau poate întîmplător, Gea s-a oprit și a început să coboare încet. Pămîntul rămăsese în spatele navei, astfel că strălucirea lui nu ne împiedica să privim nestingheriți panorama ce se desfășura departe, sub noi.

Am recunoscut atunci, nu fără emoție, schema sistemului nostru solar, așa de bine cunoscută încă din copilărie, suspendată acum în spațiu.

Soarele era întruchipat de o sferă mare, strălucind cu văpăi aurii. Nu departe de ea se rotea Mercur cel vulcanic. Mai departe alerga Venus, albă ca zăpada. Apoi Pămîntul și portocaliul Marte. În depărtare se roteau leneșe modelele marilor planete: globul lui Jupiter, întretăiat de dungi, al lui Saturn, strîns în inelele sale și, în sfîrșit, globurile celor patru planete de gheață ale întunericului: Uranus, Neptun, Pluton și Cerber.

Chiar atunci, pe „străzile" parcului, demarcate prin lumini dese, pătrundeau astrocarele ce transportau copiii în excursie. Cu motoarele oprite, ele pluteau liniștit prin canalele cu maluri colorate, mărginite de șiruri lungi de lumini directoare, apoi, ocolind soarele care ardea ca o flacără, se apropiau rînd pe rînd de planete.

Mai întîi au făcut înconjurul lui Mercur, apoi s-au apropiat de globul care întruchipa Pămîntul. Distanțele la

care ne aflam de Pămîntul adevărat și de modelul său reduceau dimensiunile celui dintîi la dimensiunile celui de-al doilea, astfel încît era greu, privind de pe navă, să distingi planeta noastră mumă de globul acesta de sticlă, cu o circumferință de douăzeci de metri, luminat în interior de lămpi albastre — atît de mare era asemănarea!

Mi se părea chiar că aud strigătele de mirare ale copiilor, care întotdeauna cînd vedeau acest minunat frate „geamăn" al Pămîntului erau aproape gata să spargă astrocarul de bucurie.

Căutam cu privirea modelele lui Jupiter și Saturn, dar se roteau prea departe în întuneric.

Gea rămase multă vreme suspendată deasupra parcului din vid, așa încît începusem chiar să mă întreb dacă nu cumva suferise vreo avarie. Mai apoi am înțeles însă care era pricina, gîndindu-mă că astronauții noștri fuseseră și ei cîndva copii...

Era în cea de-a treia dimineață de cînd mă aflam pe Gea. După ce am dat o raită prin spitalul gol și m-am învîrtit puțin prin sala de operații, m-am urcat în ascensor și am ajuns pe puntea a cincea, numită neoficial, dar de toată lumea, „oraș".

„Orașul" se compunea din cinci coridoare drepte și paralele care dădeau în două săli mari. Una, în formă de semicerc — cea în care m-a lăsat ascensorul — avea cîteva ronduri de flori și o statuie albă de marmură la mijloc. Din pereții în formă de arc se deschideau intrările altor cinci coridoare, largi ca niște străduțe. Fiecare dintre ele era luminată în altă culoare. La mijloc se întindea un covor îngust de flori, iar pe pereți erau pictate cu fantezie fațadele unor căsuțe imaginare. Acolo unde casa pictată își avea ușa de intrare, se afla o ușă adevărată care dădea într-o locuință.

Am pornit-o pe coridorul scăldat de lămpi în culoarea lămîiei. Tocmai voiam să mă întorc, plictisit de hoinăreala asta fără țel, cînd am zărit în depărtare silueta masivă, atît de bine cunoscută a lui Ter Haar. Ne-am bucurat amîndoi cînd ne-am întîlnit.

— Vizitezi Gea? m-a întrebat el. Minunat! Știi ce nume aveau străzile în orașele medievale? Numele profesiei lo-

cuitorilor care stăteau pe ele. Așa, de pildă, era strada olarilor, strada croitorilor, a fierarilor... Aici, la noi, întîlnești același obicei de demult, îmbrăcat numai într-o haină nouă. Iată, ne aflăm pe strada fizicienilor. Dacă ne-am întoarce din nou în sală, ai putea vedea și altele : strada verde a biologilor, strada roz a mecaneuriștilor...

— Dar de ce aceste culori ? am întrebat eu. Parcă am fi la carnaval...

— Pentru o mai ușoară orientare și pentru a crea un peisaj cît mai diferit. De acum înainte cred că n-ai să te mai poți rătăci în „orașul" nostru. Mai trebuie doar să cunoști și oamenii. Dar pentru asta este nevoie de un timp mai îndelungat...

Stătea cu picioarele ușor depărtate și își freca bărbia cu degetele.

— La ce te gîndești ? l-am întrebat eu.

— Mă gîndesc unde să mergem mai întîi.

M-a luat de braț. Am mers așa cîteva zeci de pași, apoi ne-am oprit în fața unei căsuțe pictate pe pereți, pe al cărei acoperiș de paie se aflau — tot pictate — un cuib și o barză ce ne privea haziiu, cu capul aplecat într-o parte.

— Aici stă Rudelik — mi-a spus Ter Haar, oprindu-se. Aș vrea să-l cunoști mai îndeaproape. Merită.

— A, acela ?...

— Da, savantul acela renumit în fizică atomică. Îmi dai voie ?

A deschis ușa. Am intrat într-un mic hol, la capătul căruia se afla o ușă. Ter Haar mi-a făcut semn să trec înainte. Am intrat primul, dar m-am oprit imediat, deoarece m-am trezit în întuneric. Împins ușor de la spate de către tovarășul meu, am mai făcut încă un pas și m-am oprit mirat locului.

În fața mea, pe un cer negru ca smoala, presărat cu stele, se înălța perpendicular peretele unei stînci, brăzdat cînd de o perdea groasă de întuneric, cînd de brîie albe, incandescente. Dar deodată, muchea aceasta de stîncă s-a transformat într-un șir neregulat de piscuri ce se înșirau la orizont într-un arc larg, iar departe-departe, deasupra pustiului de piatră, atîrna greu discul albăstrui al Pămîntului.

La început mi s-a părut că este un peisaj de pe Lună. Simţeam sub tălpi colţurile mărunte de stîncă. Dar, numai la şase paşi, suprafaţa ei s-a întrerupt brusc de parcă ar fi fost retezată cu cuţitul. Acolo, aşezat comod între două stînci, cu picioarele suspendate deasupra prăpastiei, şedea un tînăr de vreo douăzeci şi ceva de ani, îmbrăcat în haine de casă de culoare cenuşie. Cum ne-a văzut, a zîmbit voios şi s-a sculat.

— Unde ne aflăm? am întrebat eu, în timp ce ne strîngeam puternic mîna.

În vremea asta, Ter Haar s-a apropiat de marginea prăpastiei. Privelişteа era fascinantă. Peretele cobora în pante înspăimîntătoare, pretutindeni întrerupte de abisuri întunecoase şi de colţuri ascuţite. Cîteva sute de metri mai jos, atîrnau din perete turţuri strălucind în soare, aşezaţi ca dinţii unui pieptene; fundul prăpastiei, ascuns în umbră, nu se vedea.

— Ne aflăm în trecătoarea de nord a lui Hadley — a zis Rudelik. De aici ai cea mai frumoasă privelişte a peretelui stîncii.

A întins mîna şi ne-a arătat o stîncă aşezată oblic, ce scînteia ameninţător în soare. Brăzdată de eroziuni subţiri şi negre, ea stătea suspendată deasupra vidului, ca o ciupercă.

— Iată un pisc încă necucerit! am rostit eu fără să vreau, sub imboldul alpinistului sau mai degrabă a alpinistului-selenit din mine, deoarece participasem de atîtea ori la ascensiunile din Lună.

— Din păcate, pînă în prezent chiar aşa stau lucrurile — mi-a răspuns Rudelik şi a zîmbit din nou, dar de astă dată cu o uşoară umbră de amărăciune. De patru ori am pornit cu frate-meu cu gînd s-ajungem pînă acolo... Dar tot nu mă dau bătut...

— E şi greu. Pînă acolo sînt vreo treizeci de metri de căţărat pe frînghie. Nu-i aşa?

— Ba patruzeci — m-a corectat Rudelik. Mă bate gîndul să încerc a cincea oară. Uite! Vezi colo teşitura aia mică?...

— Nu cumva e blocat drumul? am întrebat eu, vrînd să mă dau ceva mai aproape, ca să pot cerceta mai bine locul acela plin de primejdii, dar fizicianul, zîmbindu-mi

mingiilor, ca şi cum mi-ar fi cerut iertare, m-a oprit, trăgindu-mă de braţ.

— Stai pe loc fiindcă ai să te-alegi cu un cucui! mi-a spus el.

Am înţeles îndată. Doar nu ne aflam în Lună!..

— Ei, şi ce faci acum? am întrebat eu.

— Nimic. Privesc şi eu aşa! M-a vrăjit peisajul acesta... Dar luaţi loc! Uite, aici! mi-a zis el, arătîndu-mi cu mîna o ieşitură deasupra prăpastiei.

M-am aşezat.

— Ai o locuinţă minunată... — i-am spus eu, cu jumătate de gură, privind peisajul acela imens, sălbatic şi pustiu al Lunei, surprins parcă în clipa unei erupţii cumplite şi rămas încremenit aşa de secole.

La cinci kilometri în jos, înconjurat de masivul zimţuit, se afla stins, drept şi spintecat de fisuri adînci, fundul craterului.

— Nici mobila nu-i urîtă... — am adăugat eu, bătînd uşor cu degetul în stîncă, din care s-a auzit un sunet ascuţit a gol.

Rudelik a rîs scurt.

— Cînd am fost ultima dată aici, sau mai degrabă acolo — mi-a explicat el după o clipă — mi-a venit o idee, care apoi mi-a fugit din cap. De aceea m-am gîndit că poate o să mi-o reamintesc dacă am să mă întorc în acelaşi loc. Ştii, ăsta e un sfat vechi...

— Şi ţi-ai adus aminte?

— Nu. Dar... e greu să părăseşti toate frumuseţile astea... Totuşi cred că a sosit timpul, ce ziceţi?

Şi s-a aplecat deasupra prăpastiei aşa de mult, încît, fără să vreau, am tresărit şi am dat din mînă desperat.

Dar deodată, întregul peisaj lunar a dispărut ca prin farmec. Atunci am început să rîd în hohote, împreună cu Ter Haar. Şedeam tustrei pe birou, cu picioarele atîrnînd deasupra duşumelei, într-o cameră nu prea mare, cu trei ferestre. Într-un colţ se afla un automat matematic cu învelişul de culoarea chihlimbarului. Jos, pe perete, între nişte fotolii mici se afla o fotografie. M-am aplecat şi am recunoscut imediat peisajul din Lună, privit cu o clipă mai înainte „în natură". Fotografia nu era mare, dar cu toate acestea păstra aspectul de sălbăticie înfricoşătoare.

— Zici că ai fost de patru ori pînă acolo ? am întrebat eu, fără să-mi dezlipesc ochii de fotografie.

— Da.

Rudelik luă poza în mînă şi, privind-o atent, o cută mică i se săpă între sprîncene.

„Parcă ar privi portretul cuiva !" mi-am zis eu în gînd.

Ondulaţiile stîncii nu erau mai mari decît încreţiturile feţei, dar aceste fisuri mărunte reprezentau pentru el locurile unor îndîrjite eforturi, ale unor asalturi de multe ceasuri, urmate apoi de abandonări...

Rudelik puse fotografia la loc şi se uită repede spre mine.

— Dumneata escaladezi ? m-a întrebat el.

Am dat din cap.

Deodată s-a înviorat.

— Ce crezi ? Aşa-i că un rol decisiv îl joacă emoţia provocată de primejdie ?

— Ştii... să-ţi spun drept... nu m-am gîndit la asta, dar cred că ai dreptate.

— Nu cred că acesta e factorul cel mai important — a adăugat el după o clipă. Fratele meu îmi spunea : „Cu o încărcătură atomică bună putem spulbera de pe suprafaţa globului un lanţ întreg de munţi. Sîntem stăpînii naturii. Iată de unde izvorăşte uneori dorinţa de a-i acorda şi ei „şanse egale", de a te lupta cu ea „între patru ochi", „corp la corp", fără ajutorul aliaţilor mecanici". Aşa spune fratemeu. Eu însă aş defini acest fenomen altfel. Pe Pămînt trăim într-o ambianţă care ne poate îndeplini într-o singură clipă orice dorinţă, orice capriciu. Stăpînim munţii şi furtunile, iar drumurile în imensitatea spaţiului ne sînt deschise în toate direcţiile. Omul însă vrea să trăiască întotdeauna la limita posibilităţilor sale, acolo unde ceea ce este cercetat şi cucerit se întîlneşte cu necunoscutul, cu ameninţătorul. Pentru mulţi, o astfel de limită este chiar masivul de stîncă.

— Poate că ai dreptate — am spus eu — dar de unde această dorinţă pentru escaladări selenare ? Doar avem pe Pămînt atîţia munţi înfricoşători ; chiar dacă ne-am gîndi numai la cei din rezervaţia Himalaiei.

— Tocmai de aceea, fiindcă se află în rezervaţie ! a răspuns repede Rudelik. Cît mă priveşte, eu preferam întot-

deauna să plec pe sateliții lui Neptun decît pe vîrfurile înzăpezite ale Alpilor, deși zăpada noastră pămînteană, rezultată din apă, este mult mai alunecoasă decît gazul înghețat... Și totuși îl preferam pe acesta, și de altfel sînt mulți ca mine. De ce? Fiindcă sălbăticia masivilor muntoși ai Pămîntului nu este tocmai-tocmai naturală. Ea există numai pentru că noi dorim s-o menținem. Deci ea constituie o parte a ambianței noastre „civilizate". În schimb, pe alte planete mai întîlnești natura în toată primitivitatea ei...

Ter Haar, care tăcuse pînă atunci, interveni pe neașteptate:

— Nu știu dacă e vorba de o hipertrofie a instinctului de conservare sau de o simplă frică, dar trebuie să recunosc că nu-mi place de loc să hoinăresc prin munți. Ascensiunile nu m-au ispitit niciodată.

— O! Dar lucrul ăsta n-are nimic de-a face cu curajul — a spus Rudelik. Odată, o expediție de cercetări se afla în regiunile de pe Pluton...

S-a întrerupt brusc și m-a privit cu și mai mult interes.

— Tatăl dumitale este medic? m-a întrebat el.

— Da.

— Îl cunosc.

Așteptam să-mi mai spună și alte lucruri în legătură cu faptul acesta, dar și-a reluat firul povestirii:

— Expediția căuta, pare-mi-se, niște zăcăminte minerale. După terminarea lucrărilor, au plecat toate rachetele, în afară de una singură, care trebuia să demonteze și să transporte instalațiile. Nu știu din ce motive lucrările de demontare s-au prelungit, astfel că în rachetă n-a mai rămas oxigen decît ca să poată ajunge pînă la cea mai apropiată stație cosmică de pe Neptun. Iată însă că în ziua în care racheta trebuia să-și ia zborul, unul din membrii echipajului a ieșit pe teren ca să adune sondele pentru cercetarea radiației cosmice, amplasate pe stîncile înconjurătoare. Nici lui nu-i plăcea să colinde prin munți, dar aceasta era sarcina sa. Mergînd pe un drum în pantă, a alunecat așa de rău, încît și-a fracturat piciorul în cîteva locuri. Ba mai mult, i s-a spart și teleranul, așa că n-a mai putut să-și anunțe nici măcar tovarășii. Optsprezece ore i-au trebuit ca să se tîrîe pînă la rachetă! Mai tîrziu,

iată ce mi-a spus acest nefericit: „La cea mai mică mișcare, durerea devenea atît de cumplită, încît îmi pierdeam cunoștința. Dacă aș fi fost sigur că tovarășii mei vor pleca înainte ca rezerva de oxigen să se consume sub limita permisă, aș fi rămas să mor acolo, fără să mă mai mișc. Dar știam că nu vor pleca, că mă vor căuta și dacă această căutare se va prelungi mult, nu vor mai avea suficient oxigen pentru întoarcere. De aceea mi-am zis: „Trebuie să ajung!"...

— Și fără îndoială că l-au așteptat — am intervenit eu.

— Da, desigur, l-au așteptat. Cu oxigenul nu stăteau tocmai bine, dar pe drum au întîlnit o rachetă de patrulare, fără oameni, care le-a permis să se aprovizioneze. Vezi, Ter Haar, nici nefericitului nostru din poveste nu-i plăcea să hoinărească prin munți. Deci nu există nici o legătură între tăria de caracter și pasiunea pentru ascensiuni.

— L-ai cunoscut pe omul din poveste? l-am întrebat eu.

— Nu. Tatăl tău l-a cunoscut — mi-a răspuns Rudelik. Dar văzînd că rămîn cu privirea înmărmurită, a adăugat zîmbind: L-a îngrijit. El era medicul acelei expediții.

— Și cînd s-a întîmplat asta?

— Ooo! De mult! Poate acum patruzeci de ani.

Am tăcut consternat. Dar Ter Haar a curmat din nou liniștea:

— Ia spuneți-mi: știți de ce insigna piloților de rachete este o flacără?

— O scînteie argintie pe fond negru — am rostit eu — sub care sînt scrise cîteva cuvinte... aha, mi-am adus aminte: „Prin flacără". Nu m-am gîndit niciodată la asta, dar cred că e simplu. Probabil, fiindcă focul este izvorul energetic de propulsie al rachetelor.

— Probabil — a răspuns Ter Haar — însă piloții cunosc altă explicație. Tradiția a păstrat o legendă. Mie mi-a povestit-o Amela. Îl cunoști pe Amela? Nu? Trebuie să-l cunoști negreșit. Este vorba de perioada zborurilor pionierești cu rachetele, care au cerut multe jertfe. Se spune că una dintre primele rachete care trebuia să pornească spre Saturn a fost cuprinsă de flăcări chiar în clipa cînd și-a luat zborul. S-au aprins deodată toate rezervoarele de combustibil. Acestea ocupau pe atunci nouă zecimi din întregul

volum al rachetei. Pilotul ar fi putut să detaşeze rezervoarele aprinse, dar acestea ar fi căzut deasupra oraşului. De aceea a mărit doar viteza, pierind în flăcări, dar scoţind racheta în afara zonei Pămîntului. „Prin flăcări"! Iată de unde vin aceste cuvinte.

— Asta înseamnă — a adăugat Rudelik — că omul ştie nu numai să creeze lucruri inexistente în tot cosmosul, ci şi să fie întotdeauna superior lor...

După aceea mi-am luat rămas bun de la Rudelik, spunîndu-i:

— Va să zică îl cunoşti pe tata. Ce păcat că doar ai pomenit de el! Poate altă dată ai să-mi povesteşti mai multe lucruri...

— Desigur. Mi-a strîns mîna şi a adăugat: Dar cred că... am vorbit tot timpul despre el.

Am pornit alături de Ter Haar, pe sub lămpile de culoarea lămiiei, dar eram atît de absorbit de propriile-mi gînduri, că nici nu vedeam trecătorii. După ce am străbătut „strada fizicienilor", ne-am trezit din nou în sala aceea în formă de semicerc, de unde îmi începusem hoinăreala. Ter Haar s-a aşezat pe o bancă lîngă statuia albă şi, privindu-mă pe sub sprîncene, m-a întrebat cu un zîmbet ascuns:

— Ei, mai vrei încă?

— Ce anume? am întrebat eu, alungîndu-mi gîndurile.

— Oameni! Oameni de pe Gea!

— Sigur că da!

— Bine. Atunci unde să mergem?

S-a sculat în picioare şi, arătînd spre coridoarele diferit colorate, întocmai ca şi razele curcubeului, a început să vorbească grav, de parcă ar fi spus pe dinafară un fragment dintr-un basm:

— De vei merge la dreapta, minune vei vedea... Dar ai şi văzut-o — a adăugat el repede, cu voce obişnuită. De vei merge drept înainte, o taină vei afla... Aşadar, hai să aflăm taina! Hei, doctore, trezeşte-te odată! Plecăm!

— Unde?

— Să aflăm taina. Pe strada biologilor.

Am pornit-o pe coridorul verde. Pe pereţi se vedeau de asemenea căsuţe pictate.

— Aici — mi-a spus profesorul — locuieşte Gallarla, soţia lui Goobar.

— Soția lui Goobar ? am repetat eu, mirat. Acesta era numele necunoscutei pe care o intîlnisem în prima seară petrecută pe Gea.

— Da.

— Dar el ?

— Și el stă tot aici, dar pe partea cealaltă, adică are intrarea prin strada fizicienilor. In interior însă, locuințele comunică între ele. Numai că Goobar locuiește de fapt în laboratorul său.

A dat să deschidă ușa și atunci mi-a trecut prin minte gîndul că pe Pămînt poți afla multe lucruri despre un om, cercetînd interiorul locuinței lui ; prin urmare, aici, pe navă, un indiciu în această privință l-ar constitui privelișlea din fața ferestrelor, întrucît ea este o creație a videoplasticei aleasă de locatar. Dar abia am avut timp să mă gîndesc la aceasta, că ușa s-a și deschis și m-am trezit în prag, alături de Ter Haar.

Mă aflam într-o căsuță simplă de țară, cu tavanul și dușumeaua din scînduri drepte, de culoarea paiului. In mijlocul încăperii se afla o masă joasă de sticlă și scăunele cu spătare foarte înclinate în afară. De-a lungul pereților, pe podea, se înșiruiau sumedenie de plante verzi, simple de tot, fără flori. Intregul interior al acestei camere era parcă îndreptat spre grădina înviorată din fața ferestrelor, deoarece acolo ploua. Departe, în fund treceau nori joși, tîrîndu-se parcă pe deasupra culmilor muntoase. De sub trupurile lor pufoase apăreau cînd și cînd piscurile brune sau negre, în timp ce ploaia cădea fără încetare, monotonă, în picuri cadențați, pe cărările acoperite de pietriș, susurînd ușor în streșini sau clipocind tăcut în ochiurile mici de apă. Această priveliște plină de naturalețe m-a vrăjit într-atît, încît am rămas pironit locului pînă în clipa cînd stăpîna casei s-a oprit în fața mea, întinzîndu-mi mîna.

— Ți-am adus, și cred că nu greșesc prea mult cînd spun aceasta — a zis Ter Haar — un coleg de profesie. Este doctorul nostru.

In lumina ca de amurg ce pătrundea prin ferestrele larg deschise, Callarla mi se părea mai scundă și parcă mai tînără decît cînd o văzusem prima dată. Era îmbrăcată într-o rochie de casă de culoare vișinie, cu un desen dis-

creț, dar atît de complicat, de parcă era planul unui labirint desenat cu argint.

În afară de Callarla, se mai aflau în cameră două persoane: o fată cu un păr bogat, de culoare roșcată, ce-i cădea pe gulerul unei rochii albăstrii, și un bărbat de statură atletică, al cărui chip era învăluit în umbră.

— Dînsa este Nonna, arhitect — a recomandat-o Callarla. Vrea să cunoască construcțiile de pe alte planete. Iar dumnealui este Tembhara, mecaneurist.

— Gurile rele spun că eu construiesc creiere electronice, din lene. Dar dumneavoastră nu vă luați după vorbe. Nu-i așa? mi s-a adresat bărbatul acela, aplecîndu-se înainte, astfel că i-am văzut fața. Era smeadă, amintind parcă de pielea neagră a strămoșilor africani, latră și încordată ca un arc. Un zîmbet i-a înflorit o clipă pe buze, lăsînd să i se vadă dinții albi, apoi a dispărut.

Callarla ne-a poftit să luăm loc. Voiam să mă apropii de fereastră, așa de mult mă atrăgea mirosul pătrunzător, iute, al frunzelor și al brazilor uzi, miros ce venea dintr-acolo. Am ridicat capul și am văzut cum pe marginea acoperișului se adună picături mari de apă și boabe mărunte de cristal, în care albastrul cerului, ivit ici-colo de sub perdeaua de nori ce alunecă leneș, își oglindea fața; apoi, după o clipă de ezitare, picurii se desprindeau pe rînd de marginea streșinilor, pornind spre pămînt. Am întins mîna, dar picătura mi-a trecut printre degete fără să o simt, ca o rază de lumină.

M-am mirat nu atît de acest fenomen la care mă așteptam, cît mai ales de propria mea deziluzie. Sprijinindu-mă de pervazul ferestrei, m-am lăsat mîngîiat de aripa vîntului, apoi m-am întors către cei din odaie. Discuția întreruptă de intrarea noastră a fost reluată.

— Și cum îți imaginezi arhitectura construcțiilor în spațiile unde nu există forță de gravitație? a întrebat-o Tembhara pe tînăra cu părul roșcat.

— Cred că aceste construcții nu au linii verticale — a răspuns ea. Imaginați-vă o stea cu douăsprezece colțuri, cu vîrfurile îndreptate în toate direcțiile. Pe principalele axe aș construi amfilade...

Și schița planul în aer cu mîna. O ascultam din ce în ce mai uimit.

— Iartă-mă — am intervenit eu — dar ce material de construcție ai folosi?

— Gheața. Știi doar ce cantitate uriașă de apă iese din zona Pământului prin reducerea oceanelor. Aș construi palate din apă, adică din gheață, care la temperatura vidului are proprietăți minunate de construcție.

— A! În vid! am exclamat eu, fără să vreau. Acum înțeleg! Construcțiile acestea ar fi un fel de cetăți zburătoare, semănînd cu niște steluțe de zăpadă mărite de miliarde de ori? Și... cine va locui în ele?

Toți au început să rîdă, numai Tembhara a continuat:

— Asta e problema, că nimeni nu vrea. Nu există amatori și biata Nonna e foarte necăjită că nu are pentru cine să le construiască.

— Da — a rostit tînăra fată, oftînd. Acum îmi dau din ce în ce mai bine seama că m-am grăbit în această afacere!

— În care afacere?

— A venirii mele pe lume. Trebuia să mă nasc în anul o sută de mii. Poate atunci ar fi fost bune la ceva și palatele mele de gheață.

— Nici atunci nu ți-ar fi mers mai bine — a rostit Ter Haar. Se spune că în anul o sută de mii, adică așa cum se crede că se întîmplă la fiecare sfert de milion de ani, Soarele va intra din nou într-un nor întunecos de praf și atunci va începe iarna galactică.

— Adică epoca glacială.

— Da. Prin urmare, va fi foarte multă gheață, iar oamenii vor fi așa de ocupați cu topirea ei, încît nimeni nu va voi nici măcar să se uite la palatele tale.

— Iar Soarele va fi atunci roșu ca sîngele — a spus Callarla, după o tăcere scurtă. Toți și-au întors capetele spre ea, dar soția savantului n-a mai rostit nici un cuvînt.

— Da — a încheiat Nonna — va fi roșu, deoarece toate celelalte radiații vor fi absorbite de pulberea cosmică.

— E foarte amuzant cum vorbiți despre toate lucrurile astea, ca și cum ați fi apucat cel puțin vreo zece ierni asemănătoare — a adăugat Ter Haar.

— Dar știm multe despre ele — a spus Nonna.

— Nu-i același lucru — a corectat-o profesorul. Una e să cunoști direct schimbările primăverilor și iernilor galactice, să vezi înălțîndu-se lanțuri de munți, solul încreți-

du-se, mările înghețînd, și cu totul altceva să știi despre toate astea. La scara timpului geologic, viața unui om nu reprezintă mai mult decît viața unui fluture-efemerid.

— Chiar așa, ce-ar fi dacă o ființă ar trăi un miliard de ani?... a intervenit Nonna. Dar nu și-a mai continuat gîndul.

În cameră s-a lăsat din nou liniștea. Doar ploaia cădea în cadență dincolo de ferestre.

— Nu de mult am avut un vis ciudat — a reluat Callarla, cu voce liniștită. Am visat că am creat în laborator organisme artificiale. Erau niște ființe mici, trandafirii. Se înmulțeau atît de repede, încît vedeam cum laboratorul se acoperă cu un fel de mucegai trandafiriu. Atunci mi-a venit în gînd o experiență neobișnuită. Mi-am ales o stea, nici prea fierbinte, nici prea rece, de care am apropiat o planetă de mărime corespunzătoare, i-am inundat pustiurile cu apa oceanelor, am înconjurat-o cu un strat de aer și am creat pe ea viața: acele ființe mici, trandafirii. După aceea le-am lăsat la voia întîmplării. Nu mai țin minte ce s-a întîmplat mai departe. Au trecut sute de mii, sau poate chiar milioane de ani, în care timp eu am trăit mereu fără să îmbătrînesc.

— Vis de femeie — a zis Tembhara, făcîndu-mi cu ochiul, deși asculta atent.

Callarla a zîmbit, clipind din ochii săi negri, apoi a reluat:

— Dar iată că într-o zi mi-am adus aminte de experiența mea și am hotărît să văd ce s-a întîmplat cu viața înfiripată pe suprafața acelei planete. Oare cum s-o fi dezvoltat? S-a refugiat în apa oceanelor sau a acoperit continentul? Ce forme a luat? Stăpînită de aceste gînduri, m-am pregătit de zbor. Dar pe cînd zburam printre stele spre acea planetă, m-a cuprins deodată o mare neliniște. Creînd albuminoizii aceia, am deschis în fața materiei toate posibilitățile evoluției. Și în minte mi-au apărut deodată milioane de ființe care s-au dezvoltat din acele grăunciore nevinovate de culoare trandafirie. Oare își cunosc ele de pe acum lumea lor? mă gîndeam. Oare aud ele vîjîitul vîntului? Nu cumva această lume a luat în stăpînire întreaga planetă, a început să se studieze pe ea însăși, punîndu-și chiar întrebarea de unde a apărut? Cum s-a născut? Și atunci m-am gîndit că am sădit

acolo nu numai începutul, ci şi sfîrşitul, că, născînd viaţa, am creat totodată şi moartea. Dar chiar atunci planeta s-a ivit în faţa mea, uriaşă ca cerul, învăluită în nori... M-am trezit...

— Ooo, ce vise mai ai! a rostit Nonna, cu invidie. Eu visez cel mult certuri cu automatele stricate.

— Visul dumitale s-a întrupat din nerăbdarea de a cunoaşte noul, nerăbdare care ne stăpîneşte pe toţi — am spus eu. S-a născut din aşteptarea descoperirilor ce se află ascunse la capătul călătoriei noastre, în constelaţia Centaurului.

— Şi visul este caracteristic pentru începutul călătoriei — a adăugat Ter Haar — fiindcă mai tîrziu, în vise nu vom mai depăşi evenimentele, ci, cuprinşi de nostalgie, ne vom întoarce în ele pe Pămînt...

— Totuşi, eu cred că în acest vis este vorba de cu totul altceva — a protestat Tembhara, aşezîndu-şi mîinile puternice pe placa de sticlă a mesei ca pe o claviatură. Apoi a adăugat: Acesta este visul de totdeauna al unui biolog dornic de a cunoaşte, deoarece despre căile evoluţiei organice pe alte planete nu ştim încă nimic. Cunoaştem doar istoria vieţii pe Pămînt şi pe Marte, copii ai aceluiaşi Soare. Dar cine cunoaşte istoria fiinţelor născute sub stelele variabile, care se contractă şi se dilată într-una ca o inimă ce bate fără încetare? Această pulsaţie a strălucirii lor trebuie, fără îndoială, să-şi lase amprenta pe acea materie plastică, materia vie! Sau cine cunoaşte viaţa de sub uriaşele stele roşii, sau pe cea din jurul stelelor duble, de pe planetele luminate rînd pe rînd, cînd de una, cînd de cealaltă componentă a sistemului? Sau cum o fi oare viaţa care se dezvoltă sub lumina sorilor albaştri, care trimit raze atît de puternice?...

— Ucigătoare — am adăugat eu. Deci acolo nu poate să existe viaţă în nici un caz.

— Ba poate să-şi creeze mijloace de apărare, de exemplu, scuturi de chitină, cu un conţinut bogat de săruri ale metalelor grele... Ia gîndiţi-vă: pe cît de diferită este vîrsta stelelor, pe atît de diferită este şi vîrsta diverselor planete. Prin urmare, pe acelea asemănătoare cu Pămîntul pot fi descoperite faze ale evoluţiei vieţii mai recente sau mai tîrzii decît cea pămînteană. Dar asta nu e totul. Visul

Callarlei ascunde în el întrebarea dacă fauna şi flora noastră păminteană, ca de altfel şi noi înşine, nu sîntem cumva, în comparaţie cu alţi locuitori ai cosmosului, o realitate obişnuită, la fel cu multe altele, sau poate mai degrabă constituim o variantă excepţională... o raritate unică, la al cărei chip fiinţele din alte stele, dac-ar privi, ar da din cap a mirare...

— Dac-ar avea capete — a intervenit Nonna.

— Firește, dac-ar avea.

— Aşadar, zici că sîntem „viţelul cu două capete al cosmosului"? am întrebat eu rîzînd, privind la Ter Haar, care părea cam amărît.

— Cred că ceea ce ai spus, n-ai spus-o în serios — i s-a adresat el lui Tembhara.

— De fapt, eu nu spun nimic. Visul Callarlei ridică astfel de întrebări.

Şi zicînd acestea, renumitul mecaneurist a înclinat uşor capul în faţa tinerei femei, care în tot timpul acestei controverse nu s-a clintit. Doar faţa ei liniştită era luminată cînd şi cînd de un zîmbet fugar, fără să mişte buzele.

— Ei, şi-acum — s-a adresat Ter Haar Callarlei — să punem capăt controversei: ce semnificaţie a avut visul dumitale şi ce rezultat a avut acea experienţă?

— Nu ştiu.

Acest răspuns ar fi trebuit să provoace cascade de rîs. A urmat însă o linişte adîncă, tulburată doar de zgomotul ploii de dincolo de ferestre. De mult nu mă mai simţisem atît de bine şi de vesel ca acum cînd priveam picăturile de apă ce cădeau necontenit din streşini.

— Nu ştii?... a întrebat-o din nou Ter Haar, cu o voce care trăda dezamăgirea. Dar dacă ai putea să realizezi într-adevăr o astfel de experienţă?

— Mi-e teamă că nu aş putea-o duce la capăt! a răspuns Callarla într-un tîrziu.

— De ce?

La aceste vorbe, femeia şi-a lăsat capul în piept:

— Nu din lipsă de curaj, nu, dar... ei bine, zău că nu ştiu!

— Poate că fapta asta ţi se pare cumva un plagiat grotesc al operelor acelui creator în care credeau anticii? a continuat profesorul, cu glas scăzut.

Callarla tăcea ; pe buze îi apăru o clipă un zimbet ce părea a spune : „Nu mai am nimic de adăugat".

În acel moment s-a auzit un sunet îndepărtat, venit parcă din munţii învăluiţi de umbre.

— Masa ! a rostit Tembhara, ridicîndu-se.

Abia atunci am văzut cît era de înalt.

Dar mult am mai stat !

Rămînînd printre ultimii, am întrebat-o pe soţia lui Goobar, în vreme ce-mi luam rămas bun :

— Plouă des la dumneavoastră ?

— Da. Îţi place ?

— Mult.

— Atunci mai vino !

Cînd am ieşit pe coridor în urma tovarăşilor mei, am auzit vocea puternică a lui Tembhara :

— De fapt, toate acestea sînt ireale. Ar trebui să aştepţi sute de milioane de ani rezultatul unei astfel de experienţe. Şi chiar dacă ar reuşi, de unde ai putea avea atîta răbdare ?

Apoi a început să rîdă şi, deschizînd uşa ascensorului, a intrat înăuntru după ceilalţi. În vreme ce ascensorul de sticlă cobora fără zgomot în adîncul galeriei, rîsul lui de bas continua încă să-mi răsune în urechi.

Ter Ilaar m-a rugat să trec pe la el după-masă. Trebuia să-l caut la cabinetul de istorie, unde s-a obligat să mă conducă Nils, fiul inginerului Yrjöla. Birourile istoricilor se aflau situate spre vîrful navei. Aici, coridoarele erau mai joase şi mai puţin spaţioase, decît în partea centrală a Geei.

— Aici ! mi-a spus Nils şi m-a lăsat să trec înainte.

Dar pentru a treia oară în acea zi m-a copleşit mirarea. Mă aşteptam să găsesc un laborator de trioni, luminos, unde umaniştii cercetează vechile palimpseste, şi cînd colo, m-am trezit chiar în pragul unei încăperi, în formă de navă, îngustă şi aşa de înaltă, că privirea se pierdea în umbra ogivelor ascuţite ale bolţei, alcătuită parcă din aripile încremenite ale unui liliac gigantic. De-a lungul pereţilor, căptuşiţi cu plăci din lemn de nuc, se înşirau pupitre şi bănci lungi pe care stăteau cîţiva oameni luminaţi palid de nişte lămpi foarte joase. La intrarea noastră, unul

dintre ei s-a întors spre noi. Era Ter Haar. Orbit de lumina ce pătrundea prin ușă, și-a pus mîinile la ochi și a spus:

— A, voi sînteți? Dragii mei, vreți s-așteptați o clipă, da? Termin îndată.

Neavînd altceva de făcut, îi priveam pe savanți. În afară de Ter Haar, mai erau acolo încă doi profesori. Pe fața unuia dintre ei, pe nume Moleticz, se reflecta lumina aruncată de hîrtiile împrăștiate pe masă. Unora, acest om li se părea cam ridicol. Mie însă, nicidecum. E adevărat, avea el țeasta cam țuguiată, terminîndu-se cu o bărbie ascuțită, precum și niște urechi clăpăuge, lucru care, la un cap obișnuit, n-ar fi atras atenția, dar la craniul său lunguieț prea ieșeau în evidență. Cu toate acestea, fața îi era luminată de un zîmbet ce părea a spune: „Știu că sînt caraghios, dar n-are-a face. Iată, și pe mine mă amuză!"

Trăgeam cu urechea la discuția pe care o avea cu profesorul; se plîngea de faptul că-i lipsesc unele izvoare în arhivă, referitoare la Hitler, acel personaj odios din istorie.

Mi-am dat seama însă că nu se cădea să ascult nepoftit discuția savanților și am început să-l caut cu privirea pe Nils. Acesta stătea nemișcat în fundul sălii, cu capul ridicat; urmărindu-i privirea, am zărit un pătrat mare, abia vizibil, care la prima vedere mi s-a părut a fi o fereastră. Dar m-am înșelat. Uitînd de cele din jur, m-am îndreptat într-acolo, fără să-mi iau ochii de la pătratul acela, ca și cum aș fi văzut o fantomă.

Sala nu era luminată decît de cîteva lămpi fixate deasupra mesei, cu lumina îndreptată în jos, în așa fel încît pe pereți nu se reflecta decît strălucirea lor difuză. În acest semiîntuneric am asistat la o scenă care mi-a trezit una dintre cele mai vechi amintiri din copilărie:

Într-una din zile, într-o carte a bunicii am descoperit o poză care m-a uimit din cale-afară și totodată a pus stăpînire pe mine într-atît, încît nu-mi mai puteam lua gîndul de la ea. Bunica mi-a luat cartea din mînă, spunîndu-mi că atrocitățile bestiale nu sînt pentru copii. Și iată că după douăzeci de ani, de astă dată pe bordul Geei, în cabinetul întunecos al istoricilor, mă aflam în fața aceluiași tablou — mare, încadrat în rame aurite, înnegrite de vreme.

M-am oprit lîngă Nils. Băiatul părea că nici nu respiră, într-atît îl absorbise privelișteа din tablou.

E noapte; în depărtare se profilează turnurile unui oraș; cer negru, fără stele; pe pămîntul mînjit de sînge, lumina torțelor desenează conturul a două grupuri de oameni. Unii, așezați în rînduri, cu capetele înclinate deasupra umărului drept, țin întinse în fața lor un șir de vergele sau țevi scurte; de partea cealaltă, printre persoanele din tablou, întunecate și chircite, stă în genunchi, dar cu spatele drept, un bărbat păros, cu brațele largi deschise. În gestul acesta, ca și pe fața lui crispată, îngrozită, viața și moartea se contopesc așa cum se contopește sîngele cu pămîntul la picioarele lui. Era de ajuns să vezi chipul acestui om doar o singură dată, pentru ca după ani și ani de zile să-ți reapară în vis, ca o amintire care-ți strînge inima.

L-am luat pe Nils de umăr. Ca și mine, în copilărie, nu înțelegea nimic. Dar, ca și mine atunci, tremura.

Deodată, totul a fost invadat de o lumină puternică. Unul dintre savanți aprinsese luminile de sus. În același timp, vocea lui Ter Haar a răsunat clar:

— N-ai văzut pînă acum acest tablou, Nils?

Răspunsul se putea citi cu ușurință pe fața palidă a băiatului.

— Ce... reprezintă acest tablou? a întrebat el, cu multă greutate. Ce fac oamenii ăștia cu ceilalți?

Între timp, istoricii se apropiaseră de noi.

— Tabloul este o operă de artă din prima jumătate a secolului al XIX-lea — a spus unul dintre ei.

Moleticz a adăugat:

— Reprezintă un grup de țărani spanioli, prinși de către un detașament înarmat...

— Aceste explicații lui nu-i spun nimic — am intervenit eu. Tabloul...

— Așteaptă! m-a întrerupt poruncitor Ter Haar. Apoi, cu o voce blîndă pe care nu i-o auzisem niciodată a rostit: Spune singur, băiete! Curaj! Ce vezi?

Nils tăcea.

— Nu îndrăznești? Hai, hai, ia spune! Ce crezi? Ce simți?

— Că ei îi...

— Spune!

— Ucid...

Cînd a fost rostit acest cuvînt, s-a lăsat o liniște deplină. Apoi Ter Haar și-a privit colegii și pe față i-a apărut o strălucire de triumf.

— Auziți? Apoi, adresîndu-i-se lui Nils, a continuat: Pictorul acesta, pe nume Francesco Goya, a trăit acum o mie trei sute de ani. Ține-l minte, deoarece el face parte dintre oamenii care nu mor niciodată!

Seara, cînd m-am întors de la Ter Haar, m-am rătăcit în labirintul coridoarelor navei. Obosit de noianul impresiilor din acea zi, care mi se părea nesfîrșită, am nimerit în cele din urmă într-o galerie spațioasă, situată lîngă grădină, și m-am așezat pe o băncuță. Banca se afla lîngă un perete de sticlă, iar dincolo de ea, aproape de picioarele mele, se legănau lăcute vîrfurile mari și negre ale brazilor cu cetina argintie.

Deodată am auzit o voce cunoscută care mă chema: era Ana Ruys, care venea zîmbind dinspre ascensor. M-a invitat să vizionăm împreună o tragedie videoplastică.

Am plecat spre sala de spectacole. Se reprezenta o dramă foarte lungă, în doua acte. Era vorba despre o expediție de cercetători: acțiunea se petrecea mai întîi pe Saturn, iar apoi pe Jupiter. Cu acest prilej am văzut o mulțime de peisaje minunate, dar am reținut mai ales unul care înfățișa o furtună pe oceanul de amoniac — o adevărată cascadă de culori portocalii, brune și negre-aurii. Cu toate acestea, cînd am părăsit sala de spectacole am respirat ușurat.

— A fost ceva îngrozitor! a spus Ana. Mi se părea că respir într-adevăr mirosul de amoniac... iar cînd racheta a pătruns în inelul lui Saturn, am închis ochii. M-am săturat de toate aceste întîmplări extraordinare! N-am să mai vizionez de cît povești despre Pămînt.

— Așa de repede? am întrebat eu, zîmbind.

— Da, și pentru totdeauna — a răspuns ea și m-a privit grav.

Și-a luat apoi rămas bun de la mine, lăsîndu-mă singur în coridorul pustiu.

Nici n-am observat cînd am ajuns la perdeaua argintie ce acoperea intrarea spre puntea stelară. Am ezitat o clipă, gîndindu-mă dacă nu ar fi mai bine să mă duc să mă odih-

nesc, dar în cele din urmă m-am hotărît să mă plimb şi să privesc stelele.

Am tresărit cînd am ajuns în faţa acestei privelişti, dar m-am stăpînit de îndată, pentru a nu arăta că mi-e frică de ele.

În galerie se lăsase întunericul, un întuneric ce se schimba treptat-treptat din argintiu în albastru, datorită pesemne faptului că „ochii televizoarelor" încetaseră să se mai rotească. Colindam galeria de la un capăt la celălalt, fără a întîlni pe nimeni, lucru ce nu mă mira de loc, deoarece era aproape miezul nopţii.

Deodată, în apropierea peretelui de sticlă am observat o umbră. M-am oprit la o oarecare distanţă de ea. Din spatele siluetei întunecate s-a ivit Luna cea albă şi a început să urce nepăsătoare pe cer, dînd contur făpturii aceleia ciudate ce se proiecta pe discul luminos: picioarele, toracele, în sfîrşit capul, care nu se distingea în întregime şi care, pe suprafaţa argintie a Lunei pline, părea un desen în tuş, înconjurat de aureolă. Dar, datorită mişcării Geei, Luna s-a înălţat mai sus, învăluind în razele-i strălucitoare trupul omului necunoscut.

Era Goobar. Privea la stele...

Peste cîteva zile, nava noastră și-a luat zborul, după ce mai întîi a înconjurat de vreo cinci ori Pămîntul. În acest timp i s-au alăturat o mulțime de nave mari și mici care constituiau escorta de onoare a Geei și care urmau să o conducă pînă la orbita lui Marte, întovărășind-o pe un drum de șaptezeci de milioane de kilometri.

Această parte a drumului, ca de altfel întreg spațiul sistemului solar, Gea l-a parcurs într-un timp relativ lung, neputînd să dezvolte întreaga sa viteză, deoarece trecea prin apropierea a numeroase planete și a altor corpuri cerești ce gravitau în spațiu. De aceea cele șase sute de rachete de dimensiuni diferite care ne întovărășeau puteau să zboare alături de noi, fără să se expună vreunui pericol. Și nu era de loc o sarcină prea ușoară să rînduiești această armadă de nave, dar astronauții au dus-o admirabil la îndeplinire.

În fața noastră, ocupînd un spațiu de o mie de kilometri, zburau rachetele de pasageri, cu vîrfurile turtite, înconjurate de un roi de nave mici, care țîșneau din navele lor mumă, pentru ca, după o bucată de vreme, să se întoarcă din nou la ele, ca să-și încarce rezervoarele cu combustibil.

Deasupra și dedesubtul Geei, spintecau spațiul, în rînduri argintii, trupurile fusiforme ale navelor, acoperind fundalul înstelat cu dîre de flăcări aruncate de motoare, iar departe, în urmă, cît vedeai cu ochii, alergau altele din ce în ce mai mici, pînă cînd se pierdeau în adîncuri; doar uneori, cînd întreaga flotă ce se desfășura pînă departe în spațiu ocolea manevrînd cîte un asteroid sau vreun șuvoi de meteoriți, apăreau din depărtări, în cascade scînteie-

loare, mîngîiate de razele soarelui, cuirasele rachetelor, învăpăind pentru cîteva clipe spațiul cu strălucirea lor. Dar lumina dispărea tot așa de repede precum apăruse, părînd un joc de mii de stele care se aprindeau și se stingeau deodată.

Drumul nostru nu era de loc ușor. În afara roiurilor de meteoriți și asteroizi însemnați pe hărți, trebuia să ocolim de asemenea zonele străbătute fără încetare de uriașele rachete de marfă care transportau apă pe Marte. Am trecut pe deasupra traseului lor, la o înălțime de șapte mii de kilometri, astfel că, doar privind prin telescoapele îndreptate în jos, puteam zări navele și ne puteam da seama cît de animată este circulația pe acest drum, marcat din loc în loc prin balize luminoase.

După patru ore de zbor am depășit Luna. Observatoarele emisferei australe, întoarse către noi, și-au luat rămas bun printr-un foc de artificii nemaivăzut, aruncînd în spațiu cîteva zeci de mii de rachete de diferite culori. Chiar peste o oră după ce emisfera de argint a satelitului a început să intre în umbră, se mai vedeau încă răsfirîndu-se în spațiu dîrele lor ca niște fuioare de fum fosforescent.

Am privit îndelung Luna, pînă cînd din spatele ei a apărut discul albăstrui și greoi al Pămîntului. În vremea aceea, pe Lună aveau loc mari lucrări miniere. Privind prin telescoapele Geei, se puteau vedea foarte bine în regiunea Mării Norilor șiruri de escavatoare cu cupe și cu mai multe etaje care mușcau nisipul greu, precum și exploziile ce acopereau din cînd în cînd cu nori de praf strălucirea monotonă a pustiului.

După o vreme, această priveliște s-a transformat parcă într-o ploaie de fluturași; erau rachetele ce zburau în urma Geei și care acopereau fața Lunei întocmai ca un nor.

Zburam mereu, îndepărtîndu-ne de Lună pe traiectoria ce ducea direct spre Marte. Am traversat orbita planetei roșii la depărtarea uriașă de douăzeci și șase de milioane de kilometri de ea. Astrul roșiatic se rostogolea micșorîndu-și treptat strălucirea, încît, cînd m-am sculat de dimineață, la marginile ecranelor televizoarelor nu se mai vedea decît ca o steluță roșiatică.

Abia acum navele care ne însoțeau au început să facă ocoluri mici și să se adune laolaltă. În întunericul presă-

rat de stele, străluceau neîncetat norii roşii de fum ai semnalelor care anunţau „drum liber".

Rachetele se înălţau şi se îndepărtau în spirale jur împrejurul Geei, care, cu motoarele oprite, se mişca încet, datorită numai atracţiei Soarelui. Toate acestea s-au petrecut pînă la ora şapte seara, cînd, pentru ultima dată, eterul s-a umplut de o furtună de sunete. Aparatele de radio-emisie abia pridideau să transmită miile de glasuri ale tuturor acelora care se întorceau. Rachetele pămîntene se înălţau în spaţiu ca un uriaş banc de peştişori argintii.

Ne îndepărtam astfel încet, în direcţii opuse, cînd deodată ,de pe toate navele, razele lungi ale reflectoarelor au străpuns întunericul, concentrîndu-se pe cuirasa de argint a Geei şi învăluind-o într-un uriaş nor rubiniu.

După o vreme, cei care se aflau pe punţile ei, au pierdut din ochi întregul cer ; motoarele au fost puse în funcţiune : mai întîi motoarele de pornire, apoi primul, după aceea al doilea şi al treilea rînd de motoare, şi Gea, aruncînd în urmă, doar o clipă, o dîră lungă de foc, şi-a luat zborul.

Riul argintiu de nave ce se îndepărta de noi se micşora mereu, semănînd mai întîi cu o zonă de lumini puternice, apoi cu un nor de scîntei licărind mai viu şi mai puternic decît stelele, iar în cele din urmă cu un pumn de praf cenuşiu, care a dispărut curînd, înghiţit parcă de imensitatea întunericului nesfîrşit. Doar Pămîntul continua să strălucească întocmai ca o stea mare, albăstruie, străjuită de polii galbeni ai celor doi sori atomici. Se lăsase noaptea. Totuşi nimeni nu părăsea punţile. Şi, cu toate că ultima dîră a marii armade se mistuise în depărtări, scrutam mai departe întunericul, dorind ca măcar privirea noastră, aţintită în direcţia Pămîntului, să-i ţină tovarăşie cît mai mult.

Între timp, Gea zbura cu o viteză tot mai mare. Atinsese 200 kilometri pe secundă şi ne deplasam astfel în spaţiile dintre Marte şi Jupiter. Acest spaţiu uriaş este numit „cimitirul rachetelor", deoarece aici s-au petrecut nenumărate catastrofe. În această imensitate hoinăresc în voie milioane de schije ascuţite, ferosilicoase, frînturi ale unei planete care se învîrtea cîndva aici şi care, apropiindu-se prea mult de Jupiter, a pierit din cauza forţei lui fatale.

Ter Akonian, nepreaavînd de lucru, m-a invitat la o discuţie. Mi-am dat repede seama că voia să cunoască mai

îndeaproape pe unul din medicii care urmau să aibă grijă de sănătatea echipajului. Din ambulatoriu m-am dus drept la el.

Intrarea în locuința astronautului este opera și mîndria Nonnei, intrare construită dintr-o placă opacă de sticlă, străjuită de două coloane. Cea din stînga este de lemn, împodobită cu măști grotești, cu gurile larg căscate, negre ca de catran. Orbitele lor goale sînt ațintite într-un anumit punct, unde, din dușumea se înalță o coloană luminoasă de formă acrodinamică. Ori din ce parte ai privi-o, ai impresia că tocmai în clipa aceea trece de la mișcare la repaos. În aspectul acestei coloane este ceva din năzuința plantei în căutarea luminii. Pe pragul de piatră te întîmpină o inscripție simplă: „În drum spre stele".

Ter Akonian mă aștepta într-o încăpere uriașă, ce servea drept sală de ședințe. Pereții erau vopsiți în culori palide de toamnă, cuprinzînd o întreagă gamă, de la ruginiu pînă la galben, și chiar atmosfera învesmîntată în toate nuanțele bronzului auriu, ale purpurei îngăbenite și ale roșului vișiniu era întru totul de toamnă. În cele patru colțuri ale încăperii se deschideau nișe înalte, unde se aflau automate impunătoare, în ale căror interioare semitransparente pulsau luminițele curentului electric, atît de domol de parcă acești îngeri de cristal, și beriliu ar fi meditat asupra propriei lor soarte. Cînd aceste mașini hieratice își părăseau locul pentru a servi cafeaua, poziția lor te făcea să zîmbești fără voie.

Pe peretele din mijloc atîrna un ceas mare, negru. Pe cadran, în locul cifrelor străluceau semnele zodiacului, suflate în argint.

Cînd am intrat, primul astronaut s-a aplecat asupra hărții întinse a cerului. În spatele fotoliului său erau așezate, pe zeci de piedestale, busturile marilor cosmonauți ai trecutului. I-am recunoscut de îndată, deoarece învățasem despre ei la școală.

— Îți place aici? m-a întrebat Ter Akonian, după ce m-am așezat.

— Foarte mult — i-am răspuns eu — dar n-aș vrea să locuiesc în această încăpere.

A zîmbit.

— Sărmana Nonna, dacă ar auzi una ca asta! Şi a adăugat: Nici eu nu locuiesc aici. De fapt, asta-i o cameră oficială. Eu lucrez acolo — mi-a zis el, arătîndu-mi cu mîna o uşă laterală.

Mi-am aruncat privirea în direcţia aceea, uitîndu-mă încă o dată la şirul statuilor de piatră, şi tare m-am mirat băgînd de seamă că toate au o trăsătură comună: deşi busturile se aflau aşezate în plină lumină, ochii lor păreau că sfredelesc bezna, ca şi cum n-ar fi existat nici pereţii camerei, nici ai navei, ca şi cum împărăţia fără de sfîrşit a infinitului începea chiar în imediata apropiere a obrazului lor de granit; şi chipurile acestor oameni din veacurile de demult, chipuri dăltuite în blocuri de cremene, aveau ceva din măreţia stelelor.

Ter Akonian mi-a observat uimirea zugrăvită pe faţă:

— Priveşti la sfătuitorii mei? m-a întrebat el, cu un zîmbet abia perceptibil.

M-au izbit cuvintele lui foarte potrivite.

— Cred că aici nu vă simţiţi niciodată singur!

A dat încet din cap, apoi s-a sculat de pe scaun şi s-a îndreptat spre bustul cel mai apropiat.

— Acesta-i Uldar Tog, primul astronaut care s-a oprit pe Saturn, nu-i aşa? am întrebat eu.

— Da... Fiul secolului al douăzeci şi treilea, constructor şi navigator pe rachete totodată. Cunoşti povestea lui?

— Nu-mi mai aduc bine aminte. Mi se pare că nu s-a mai întors din ultima expediţie.

— Da. Era foarte bătrîn pentru vremea aceea. Avea nouăzeci şi opt de ani. A murit cu mîinile pe manete, ca şi cum s-ar fi cufundat deodată într-un somn adînc. Nu voia să se odihnească pe Pămînt. A fost înmormîntat în spaţiu. Undeva, departe, se mai roleşte încă nava rachetă în care a fost depus trupul său.

M-au mirat mult vorbele lui Ter Akonian: „în spaţiu". Dar apoi mi-am amintit că într-adevăr aşa au denumit vidul interplanetar primii lui cuceritori. Şi am simţit aceeaşi emoţie care mă încerca în anii copilăriei, cînd, cu ochii plini de înflăcărare, citeam povestirile şi cronicile cosmonautice.

— Şi cînd te gîndeşti — am spus eu — că astăzi noi străbatem acelaşi spaţiu ca să facem televizite cunoscuţilor de pe Pămînt...

— Pînă în prezent, da. Dar încă de pe acum a început să întîrzie recepţia din cauza distanţei. Cred că ai observat aceste schimbări.

— Da. M-am văzut ieri cu tata. Şedeam unul în faţa celuilalt, aşa cum stau în clipa asta cu dumneavoastră. Dar n-am scos o vorbă, din cauza impresiei prea puternice că ne aflam aproape unul de celălalt.

Astronautul s-a uitat pe harta cerului.

— În clipa asta, întîrzierea undelor radiofonice este de aproximativ nouă minute — a spus el. Cu intervale atît de mari, este într-adevăr greu să vorbeşti, mai ales că întîrzierea creşte neîncetat. Nu peste multă vreme se va urca la ore, iar mai pe urmă la zile.

— Am ajuns la începutul singurătăţii noastre.

— Sîntem însă prea mulţi ca să vorbim de singurătate — a răspuns astronautul, cu înflăcărare. Pînă azi, n-a fost încă expediţie în spaţiu la care să fi participat atîta lume!

— Şi cine s-a gîndit cel dintîi la un asemenea proiect?

— Nu se ştie. Însăşi ideea este veche. Apărea, dispărea, era dată uitării, apoi apărea din nou. Se vorbea despre acest proiect încă de pe vremea cînd nici nu existau mijloacele necesare pentru realizarea lui, dar chiar şi mai tîrziu, cînd au existat, proiectul a continuat să rămînă încă multă vreme un rod al fanteziei. Primele planuri amănunţite ale expediţiei au fost elaborate de Bardera, cam acum o sută patruzeci de ani. Mulţi s-au opus. Totuşi el spunea: „Ce-i drept, lucrul acesta este neînchipuit de greu, atît de greu, încît trebuie negreşit să încercăm!"

Cînd astronautul a tăcut, i-am zis:

— Aş vrea să vă pun o întrebare, poate cam îndrăzneaţă, totuşi... Aţi mai fi pornit oare în această expediţie dacă aţi fi ştiut că n-o să vă mai întoarceţi niciodată?

— Eu sau nava? m-a întrebat el atît de repede, încît, nepregătit să fac această diferenţă, am tăcut o clipă.

— Noi toţi — am rostit eu în cele din urmă.

— Evident că nu. Dar de ce crezi c-am putea pieri?

— Nu ştiu. Nu m-am gîndit prea mult. Îmi imaginez doar.

— Imaginația trebuie să se bazeze întotdeauna pe realitate. Tocmai de aceea riscul poate fi oricît de mare, dar însuși faptul că el există atrage după sine posibilitatea succesului.

— De acord. Dar dacă șansa întoarcerii ar fi de numai unu la mie?

— În acest caz, da!

— Și de ce „da"? O, vă rog să mă scuzați! Poate am devenit plictisitor.

— Nu ești plictisitor, ești curios. Și între aceste două noțiuni este o mare diferență. Am să-ți dau două explicații. Iat-o pe prima: pășind într-un domeniu nou de activitate, omul întîmpină rezistența necunoscutului. Acest fenomen a existat întotdeauna. Cine nu-și dă seama cît de greu i-a fost omului de Neanderthal, primului făuritor de unelte, să cioplească din cremene un vîrf de suliță? Iată însă că, după nenumăratele încercări, omul a biruit împotrivirea materiei. Dar această împotrivire a determinat încercările lui ulterioare și l-a format pe el însuși, ajutîndu-l de două ori: să capete noi cunoștințe asupra proprietăților materiei și să-și îmbogățească experiența. Este un proces lung și complicat. În ciocnirea cu necunoscutul, primele încercări pot fi absolut neizbutite, pot să nu ducă la obținerea unui rezultat cu urmări practice imediate. Cu toate acestea ele sînt absolut necesare, așa cum ne dovedește istoria. Fără primele încercări de a produce scînteia, nu ar fi existat focul. Tot așa, fără primele rachete străpunse de meteoriți, omul n-ar fi devenit stăpînul spațiului. Iată dar care este justificarea riscului, însemnătatea lui socială. Acum să trecem la expediția noastră. În anunțul pe care l-am dat cu privire la recrutarea echipajului am subliniat clar că dificultățile călătoriei vor fi uriașe și că, datorită duratei foarte mari a călătoriei, o catastrofă este o posibilitate cu totul reală. De altfel cred că îți amintești textul și recunoști și dumneata că nu era de loc ispititor. De asemenea, restricțiile și condițiile puse candidaților erau foarte mari. Echipajul se recruta numai din anumite categorii de profesii, fiecărui om cerîndu-i-se să aibă cel puțin trei specialități, și așa mai departe. Cu toate astea am primit cincisprezece milioane de cereri. Așadar, merită reținut faptul că pe Pămînt există încă cincisprezece milioane de oameni care vor

relua această încercare și o vor duce la capăt în caz că noi nu vom izbuti. Ei, ți-am satisfăcut curiozitatea?

— Nu încă. Spuneți-mi, vă rog: de ce chiar dumneavoastră înșivă participați la această expediție?

— Mi-e teamă că de data asta ai nimerit rău — mi-a replicat astronautul, zimbind. Dacă aș fi un fizician, ți-aș răspunde fără ezitare: „Deoarece doresc să cunosc reacțiile atomice ale altor sori". Sau un planetolog: „Fiindcă vreau să cercetez structura planetelor dinafara sistemului solar". Ori un astrobiolog: „Caut manifestări ale vieții organice în cosmos". Dar eu... eu nu pot să-ți dau un astfel de răspuns...

— Cum adică, nu știți pentru ce?...

— Cum să nu! Știu și am să-ți spun, deși sînt sigur că răspunsul meu nu te va satisface. Iată de ce: fiindcă sînt stele. După ce a rostit aceste cuvinte, astronautul s-a ridicat în picioare. Doctore, nu vrei să te plimbi? Iartă-mă că te întreb așa, nitam-nisam, dar de douăzeci de ore n-am văzut un petic de verdeață.

— Poate ați dori să vă plimbați singur — am răspuns eu.

— Da' de unde! Dacă ai timp...

Am coborît cu ascensorul la ultimul etaj. Deasupra grădinii se lăsa o seară azurie. Pe iarba înaltă dansau, ținîndu-se de mînă și cîntînd în cor, puzderie de copii. Deodată, unul din ei s-a desprins din cerc și a pornit-o glonț spre noi. Era un băiețel cam de vreo cinci anișori. Țipînd de bucurie, piciul s-a agățat de genunchii tovarășului meu.

— Mezinul nostru — mi-a spus Ter Akonian, ridicîndu-l pe micuț în brațe ca să-l legene, dar, văzîndu-l pe Utenout trecînd ceva mai departe, l-a oprit și, după ce mi-a dat mie copilul, s-a îndreptat spre inginer. Am început să leagăn puștiul cum m-am priceput mai bine. Dar în ciuda străduințelor mele, băiețașul mi-a cerut cu insistență să-l dau drumul jos, pe pămînt.

— Pe iarbă pot să-ți dau drumul, dar pe Pămînt nu, fiindcă de mult nu mai sîntem pe Pămînt. Știi asta? l-am spus eu, lăsîndu-l să plece.

Dar pesemne că vorbele mele l-au jignit, deoarece a rămas pe loc. A scurmat o clipă nisipul cu călcîiul, apoi mi-a zis:

— Știam și singur. Am spus doar așa! Noi zburăm pe Gea!

— Da, da! Atunci poate știi și încotro zburăm?

— Cum să nu! Către o steluță.

Și am înfiripat cu el o discuție de toată frumusețea. Pînă la urmă tot nu m-am putut abține să nu-i pun o ultimă întrebare:

— Poate știi cumva și unde este acea steluță?

— Știu.

— Unde?

— Acolo unde o s-ajungem cînd eu am să fiu mare.

Și astfel, spunîndu-mi tot ce știa despre acest subiect, băiețelul a rupt-o la fugă spre copiii care cîntau fără încetare:

Cîntă, cîntă, cuculeț,
Cîntă, cîntă, cuculeț
Pe cel mal de riuleț,
Pe cel mal de riuleț...

Stam așa și ascultam cîntecul copiilor, așteptînd ca Ter Akonian să termine discuția cu Utencut, cînd deodată mi-am adus aminte că pe Gea nu există păsări. Această constatare, în fond cu totul lipsită de importanță, m-a determinat ca la capătul plimbării noastre destul de lungi să-i pun astronautului o întrebare tocmai în clipa cînd ne luam rămas bun prin întuneric lîngă ascensor și de care mi-a părut îndată rău.

— Pe navă sînt foarte mulți copii și lucrul acesta mă miră. N-ați stat în cumpănă dacă să-i luați și pe ai dumneavoastră?

La aceste cuvinte, Ter Akonian a devenit deodată serios. Mi-a lăsat mîna și a rostit rar:

— Băieții cei mai mari au vrut ei singuri să vină. Cît privește pe cel mititel... ce-i drept, am ezitat. M-am gîndit totuși că el nu poate să decidă singur. Într-adevăr, îl lipsesc de o fericită tinerețe pe Pămînt. Aici, primejdiile... Da, dar... dar cum l-aș mai fi putut privi în ochi cînd m-aș fi întors?

Prima noapte, a doua zi, a doua noapte și ziua următoare au trecut fără nici un fel de peripeții. Nava își mărea

viteza. Gonea într-una, călăuzindu-se după razele radar și prinzînd cu atenție ecourile lor în pilniile reflectoarelor, care o fereau de ciocnirile ce o amenințau.

Astronauții au scos nava din planul elipticei, deoarece, după cum se știe, acesta este locul unde se află cele mai mari aglomerări de meteoriți.

Gea nu se afla încă pe drumul spre stele. Zborul spre Jupiter era socotit ultima încercare înainte de a porni în infinit. Trebuia verificată funcționarea tuturor instalațiilor în cîmpul puternic de gravitație al celei mai mari planete a Soarelui. De aceea am ocolit planeta la o distanță relativ mică. Ne aflam în dimineața celei de a treizeci și noua zile de călătorie. Mulți dintre noi, adunați pe puntea stelară, priveam globul ce se apropia.

Patru din cei doisprezece sateliți ai săi începuseră să se arate vederii noastre. Cel mai apropiat, Jo, zbura ca o stea strălucitoare și vie, proiectîndu-și umbra pe trupul sferic al giganticei planete, acoperită de dungi întunecate. În fața ochilor noștri apărea emisfera sudică cu Pata Roșie în zona „tropicală" — cum fusese numită de către străvechii astronomi — sau Continentul Zburător al lui Gondwan — cum este cunoscută în nomenclatura modernă. Prin atmosfera sa densă se străvedea conturul ei zimțat, învăluit în fum și înecat în vapori de metan și amoniac.

Puntea stelară, deobicei întunecată, era acum luminată de discul planetei Jupiter, care strălucea ciudat de jos și care atinsese cele mai mari dimensiuni relative, părînd departe, sub navă, o cupă monstruoasă de culoare roșie-galbenă; cu marginile răsfrînte, fremătînd de clocotul gazelor prin care-și deschideau drum taifunele.

De pe al doilea satelit, „Europa", care strălucea sus, deasupra noastră, coborau parcă șiraguri de mărgele negre, ce se lăsau în jos, spre mijlocul planetei. Erau rachetoare automate care făceau explorări pe Continentul Zburător al lui Gondwan. Privind prin lunete, le vedeai cum se afundă unul după altul în oceanul de nori, unde se mai desluseau o clipă ca niște puncte mici și negre, în adîncul cetei galbene, apoi dispăreau cu totul. Activitatea lor este urmărită de cîțiva oameni care locuiesc în celulele de presiune de pe Ganymede. Pînă acum, nimeni nu a atins suprafața lui Jupiter, deoarece învelișul său gazos exercită

la suprafața planetei o presiune de un milion de atmosfere, căreia nu i-ar putea rezista nici un scafandru.

Gea a manevrat deasupra discului lui Jupiter cîteva ore. Încet-încet, puntea s-a golit de lume. Plictisit de atîta ședere, m-am îndreptat și eu spre sala de odihnă, situată doar la cîteva zeci de pași de puntea stelară.

Sala aceasta, construită în stil baroc, se caracteriza printr-un lux obositor. În cei șase pereți aurii se aflau nișe împodobite cu statui uriașe, albe, ale zeilor antici. Deasupra pardoselii de oglinzi atîrnau păianjeni de cristal, iar din tavanul scund se aplecau deasupra noastră sute de chipuri bucălate de copilași înaripați. Dar ca să privești peisajele cu păduri și munți de pe casetoanele pătrate ale tavanului, populate cu creaturi de basm jucăușe, pictate în culori vii și alcătuind parcă o minunată colecție de tablouri frumos rînduite, ca într-un muzeu, trebuia să poposești acolo multă vreme, cu capul dat pe spate.

Totuși spectatorul se plictisea repede. Privirea îi obosea, neputînd să poposească asupra bolțugului de încrustații poleite în argint și aur, strecurate printre frunzulițele coroniței și printre basoreliefurile miniaturale.

Pe fiecare perete se afla o oglindă care multiplica la infinit bogăția sclipitoare a operelor de artă. Mijlocul sălii era liber; doar pe lîngă pereți stăteau rînduite jilțuri cu picioare în formă de gheare sau copite și cu spătare mari, avînd sculptate pe ele chipuri de lei sau de vulturi în luptă corp la corp. Dar jilțurile acestea puteau sluji la orice altceva, numai să stai pe ele, nu. Ciudați oameni mai erau și cei care le făuriseră astfel! Dar incomoditatea lor trebuia trecută cu vederea, deoarece, după cum afirmau istoricii, interiorul acela constituia o copie fidelă a uneia din sălile palatului unui mare monarh din vechime.

O clipă am crezut că nu se afla nimeni acolo, dar mai apoi am observat un om stînd cu mîinile la spate dinaintea unui grup plastic din marmură ce înfățișa mai mulți zei. După capul țuguiat și urechile clăpăuge, l-am recunoscut numaidecît pe Moleticz. În curînd, de după piedestalul sculpturii a apărut și Nils Yrjöla, cu nasul vîrît în aparatul de recepție de buzunar și atît de preocupat, încît a dat peste istoric. După acest mic incident au început să-și ceară scuze unul altuia cu atîta stăruință, încît, dacă

n-ar fi purtat veşminte ca ale noastre, mai-mai că i-aş fi luat drept nişte curteni de acum o mie cinci sute de ani. M-am apropiat de ei şi am auzit ultimele cuvinte ale băiatului:

— E un roman deosebit de interesant, dar pe alocuri cam greu de înţeles. Asta şi din cauza traducerii care e slabă şi adesea chiar cu unele greşeli.

— Ce spui?! Curios! a exclamat istoricul.

— Da. Uite aici, de pildă: „Inima mi se strîngea de jale, din pricina uneltelor pe care le pierdusem" — a zis Nils, arătîndu-i pasajul.

— Şi ce greşeala vezi aici?

— Cum, ce greşeală? Se ştie doar că jalea se referea numai la obiectele însufleţite. Poate să-ţi pară rău după fiinţele vii, dar nu după lucruri...

— Aşa-i acum, în vremea noastră, dragul meu băiat — a spus Moleticz — dar în trecut a fost altfel. Expresia „a-ţi părea rău după lucruri" te supără la ureche fiindcă nu te-ai obişnuit cu ea. Şi nu te-ai obişnuit fiindcă condiţiile care au dus la această asociaţie de idei au încetat să mai existe încă de mai multe secole.

— Ia te uită, şi eu care credeam că este o greşeală de traducere! a exclamat Nils, uimit din cale-afară.

În acea clipă, plafonul s-a luminat în roşu şi întreaga navă a trepidat foarte uşor, dar perceptibil. De undeva s-a auzit parcă un scrîşnet surd de metal. Apoi s-a făcut linişte. Dar numaidecît a răsunat glasul megafoanelor invizibile:

— Atenţie! Alarmă de gradul întîi. Toate complexele gravitaţionale! Stop! Atenţie! Pregătirea pentru dispariţia gravitaţiei.

Am simţit imediat că devin din ce în ce mai uşor. Gea a început să-şi frîneze mişcarea de rotaţie. După o clipă, sala s-a umplut de oameni care pluteau liberi. Fotoliile, cîteva măsuţe, tot ce nu era fixat în duşumea plutea în aer, pierzîndu-şi greutatea. Chiar prin faţa ochilor mei a trecut, încremenit parcă într-o expresie de uimire, chipul de marmură al unei statui. Deodată am atins tavanul cu degetele. Starea aceasta a durat aproximativ douăzeci de secunde, apoi din nou s-a auzit vocea în megafon:

— Atenție! Alarma de gradul întîi încetează. Ansamblurile gravitaționale se pun în mișcare. Atenție! Așteptați următorul apel!

Într-o clipă ne-am trezit iar pe dușumea, întocmai ca niște baloane din care a fost scos gazul. Ajungînd din nou cu tălpile pe podea, fiecare căuta să se prindă de vreun obiect din apropiere pentru a-și menține echilibrul. Această stare de nedumerire a mai durat încă cîteva clipe, apoi, aproape alergînd, am pornit spre puntea stelară.

Jos, departe, stăruia aceeași priveliște: masa uriașă, dungată a lui Jupiter trimitea spre noi strălucirea sa palidă de chihlimbar.

În spatele nostru, în urma Geci, poate numai la cîțiva kilometri sau poate chiar la cîteva zeci de kilometri se destrăma un vălătuc de gaze strălucitoare, care atît de încet se mistuiau apoi în imensitatea spațiului, ca și cum ar fi fost o stea în explozie.

Și în liniștea desăvîrșită din sală, unde nu se auzea decît respirația noastră grăbită, zumzăiau scurt doar glasurile întreruple ale buzzerelor de legătură, după care au prins să șuiere de cîteva ori ascensoarele rapide și, în sfîrșit, racheta s-a oprit, întorcîndu-și efuzoarele către discul planetei Jupiter și aruncînd de două ori flăcări scurte în direcția lui. După aceea au fost puse în funcțiune emițătoarele statice de radiații, care au umplut nava cu un susur îndepărtat și surd. Nava, aplecată ușor într-o parte, stătea suspendată deasupra discului planetei. În curînd au început din nou să șuiere ascensoarele, dar nimeni n-a mai avut curajul să ia legătură cu nacela de comandă, de teamă să nu-i stinghereasc pe astronauți.

După vreo cinci minute s-a lăsat iar liniștea. Dar chiar în clipa cînd voiam să ne îndreptăm spre telefonul cel mai apropiat, a răsunat din nou glasul megafoanelor:

— Atenție! Apel special! Toți medicii la post!

M-am îndreptat grăbit spre ascensor. Am coborît, apoi am rupt-o la fugă spre sala de operații. În drum mi-a ieșit în întîmpinare Ana Ruys.

— Ce s-a întîmplat? am întrebat-o eu, cu voce tare.

— Un accident tragic! Nu-i timp acum pentru explicații. Coboară la camera de presiune! Sosesc și eu îndată.

Apoi m-a împins în ascensor şi a închis uşa atît de repede, că nici n-am mai avut vreme să-i răspund.

Coboram aşa, cînd, deodată, la penultimul etaj, ascensorul s-a oprit, uşa s-a deschis şi înăuntru au intrat Ter Akonian şi Yrjöla.

— Ce s-a întîmplat? am întrebat eu, cînd ascensorul a început din nou să coboare.

După cum am aflat de la inginerul din Ganymede, satelitul III al lui Jupiter — pe lîngă care am trecut la o distanţă de numai optzeci de mii de kilometri — în cursul dimineţii un om a zburat în întîmpinarea noastră. Era probabil student la cosmodromie şi îşi făcea practica la staţia astronautică de pe satelitul lui Jupiter. De obicei, acolo locuiesc în deplină singurătate colective restrînse de cîteva zeci de persoane, care se schimbă în fiecare an. Aceste colective comunică cu Pămîntul doar prin radio. Pilotul pornit în întîmpinarea noastră într-o rachetă de o singură persoană ştia pesemne de mult despre zborul Geei şi o aştepta cu nerăbdare.

Dar aşa cum fac cîteodată tinerii pasionaţi, el a întrerupt funcţionarea siguranţelor automate ale cîrmei navei sale, pentru a executa liber, în cinstea noastră, cîteva volute foarte primejdioase. Astfel a executat mai întîi un dublu luping, dînd ocol Geei. Nava i-a răspuns prin semnale de punere în gardă. Dar cînd nici acestea nu au dat rezultatul aşteptat, s-a înconjurat de un nor roşu de fum. Însă, din păcate, nici această măsură de prevedere nu a avut urmările dorite şi atunci nava şi-a mărit viteza.

Manevrele Geei erau dirijate de automate, deoarece în nacela de comandă în acel moment nu se afla nici unul dintre astronauţi. Dar nesocotitul pilot, neţinînd seama că a fost prevenit şi văzînd că Gea începe să se îndepărteze, a pornit în urmărirea ei, cu toată viteza rachetei sale.

Apropiindu-se de bordul navei din direcţia lui Jupiter, pilotul nu a ţinut seama de forţa de atracţie, din care cauză mica navă, virînd prea brusc, s-a pomenit în zona gazelor atomice de reacţie. Racheta a început să vireze, iar pilotul, nemaiputînd să se orienteze din pricina învălmăşelii, încercînd să-şi reglementeze linia de zbor, a pornit cu toată viteza drept spre bordul Geei.

Era prea tîrziu ca să mai execute vreo manevră de ocolire. De aceea, cînd distanța s-a redus doar la cîteva sute de metri, automatele au pus în funcțiune emițătoarele de radiații și mica navă a suferit șocul puternic al radiațiilor, care i-au frînat brusc mersul. După aceea a rămas suspendată în vid și poate că ar fi căzut pe Jupiter, dacă nava noastră nu ar fi executat o serie de manevre. S-a oprit, a încetat mișcarea de rotație și, cu ajutorul cîmpului magnetic, a atras nefericita rachetă în interiorul său.

Toate mișcările pe care le-au efectuat automatele erau absolut necesare. Dacă racheta nu ar fi fost respinsă cu ajutorul încărcăturii de radiații proiectate asupra ei, ar fi avut loc o ciocnire cu urmări tragice. Racheta era doar un proiectil ce cîntărea nu mai puțin de unsprezece tone și care se apropia de noi cu o viteză de șaptesprezece kilometri pe secundă. Ar fi avut deci energia necesară ca să străpungă cuirasa de protecție și totodată să găurească corpul navei noastre.

Între timp, asecensorul s-a oprit : ajunsesem jos. Am intrat în camera de presiune. Sub pilonii de metal, care lăsau să se vadă o parte din scheletul navei, pe o platformă din apropierea peretelui stătea culcată, ca un pește aruncat la mal, o rachetă subțire, de culoare brun-închisă. Sub acțiunea șocului radiațiilor, învelișul ei se transformase într-o coajă zgrunțuroasă, asemănătoare cu zgura. Clapele de deschidere se blocaseră. De aceea automatele au început să taie cu multă precauție o intrare încăpătoare, deasupra scaunului pilotului. Cînd am pășit în cameră, operația aceasta era pe sfîrșite. De sub zimții ferăstrăului electric au mai zburat scîntei încă cîteva clipe. Apoi, bucata de cuirasă a fost ridicată ușor în sus și, prin spărtura făcută, a fost scos trupul unui om, îmbrăcat într-o haină de protecție ermetică.

Această haină de protecție, confecționată dintr-un material plastic gros, de culoare închisă, avea montată în față o parte din aparatura de pilotare și radar, precum și un fel de scut care apăra capul și pieptul pilotului. De aceea am început să o tăiem din spate. Între timp, în ușa larg deschisă și luminată a ascensorului rapid așteptă brancarda. Totul se executa ca și cum pilotul ar mai fi trăit încă, deși lucrul acesta era problematic, deoarece ra-

cheta, frînată în mersul ei de încărcătura de radiații, și-a pierdut atît de brusc viteza, încît omul închis în ea a fost supus unei decelerații care depășea cu mult limita admisibilă.

Cineva îmi punea la îndemînă instrumentele de tăiere, iar eu, pe măsură ce erau înlăturate straturile învelișului, lucram din ce în ce mai atent. În sfîrșit s-a auzit șuieratul încet al aerului care se evacua, deoarece se afla la o presiune mai mare. Încă o tăietură și a apărut combinezonul negru al pilotului, un fel de sac de cauciuc, umflat și învăluit într-o rețea deasă de spirale metalice, care susțin țesuturile moi la o propulsie bruscă sau la frînarea rachetei.

În regiunea toracelui și a abdomenului pilotului se aflau tuburi de cauciuc în formă de pîlnii, în care circulă gazul la o presiune ce variază în funcție de accelerația din timpul zborului. Ajutat de cîțiva oameni, l-am așezat pe pilot, îmbărcat încă în combinezon, pe brancardă. Apoi ușa de sticlă s-a închis și ascensorul a pornit, mai întîi ușor, după aceea urcînd din ce în ce mai iute.

În sala de operații se și aprinseseră toate luminile. Din dreptul mesei de operație mi-a ieșit în întîmpinare Ana. Brancarda a fost apropiată de placa de metal încălzită și din sala a doua s-a apropiat de noi primul chirurg, Schrey.

Am vrut să-i cedez locul, dar m-a oprit spunîndu-mi în grabă :

— Nu ! Nu ! Continuați, continuați ! apoi s-a retras.

Aplecat deasupra mesei, avînd-o lîngă mine pe Ana, tăiam cu foarfeca învelișul exterior și interior al combinezonului. Spiralele de metal scrîșneau sub ascuțișul lamelor puternice. Deodată au apărut picioarele albe, goale. Foarfeca a ajuns repede la capăt. Învelișul, desfăcut de pe corp, și-a pierdut forma. În fața noastră stătea culcat un om gol, fără cunoștință.

Atunci Schrey s-a apropiat de placă. Am stat așa cîteva zeci de secundă, mai lungi parcă decît cele obișnuite, și am privit în tăcere la rănit.

Era un băiat tînăr, de vreo douăzeci de ani, cu părul bogat și blond, acum muiat în sînge. Trupul său alb contrasta puternic cu învelișul negru ce zăcea jos pe podea, ca o piele jupuită de pe un animal. Abia vizibile, pe abdo-

men, coapse și torace se conturau cerculețe vinete, acolo unde, în clipa frînării bruște, se lipiseră de corp pîlniile tuburilor de presiune. Mîinile, depărtate de trup, atîrnau în jos de pe placă. Fața îi era galbenă-albăstrie, iar la tîmple, sculptate parcă în alabastru, zvîcneau aproape imperceptibil vinele.

Cu o precauție uimitoare, Schrey a apropiat de inimă cornetul electrofonendoscopului. Apoi a tras de sus ecranele mobile și a stins toate luminile. În întuneric au apărut suprafețele verzui ale ecranelor Roentgen. Ne-am aplecat deasupra lor. Toate încheieturile, oasele, ligamentele erau întregi.

Schrey a aprins lumina și a împins ușor ecranele, care s-au ridicat fără zgomot în sus.

După aceea a fost adusă deschisă, ca două jumătăți de nucă, casca electroencefalografului și a fost aplicată pe capul muribundului. Imediat au început să zumzăie curenții în amplificatoare. Schrey cercela creierul. Deodată a rostit:

— Vă rog, întăriți inima!

Am făcut imediat un semn. Din ambele părți au apărut doi clești argintii cu seringile pregătite pentru injecție. Într-o clipă, acele s-au adîncit în pielea palidă a antebrațelor. Lichidul din seringi dispărea repede.

— Sînge? a întrebat Ana.

— Nu.

Nu se putea face transfuzie de sînge. Cînd racheta a fost frînată brusc, corpul pilotului, care stătea aplecat cu capul înainte, a fost oprit și el pe loc, din care pricină organele interne și sîngele (care continua să circule în virtutea inerției) au încercat parcă să pătrundă în cavitatea toracică. Instalațiile împotriva șocurilor n-au putut să anihileze acest efect decît parțial. Ele au exercitat o presiune bruscă asupra toracelui și totodată i-au apărat gîtul, dar, în fața uriașei creșteri a presiunii, în interiorul cutiei craniene nu au putut face nimic. De aceea era de așteptat ca numeroase vase din creier să se spargă și să se producă hemoragii. Corpul nemișcat al rănitului era, la interval de cîteva secunde, înfiorat de un tremur abia perceptibil. „Încep convulsiile clonice — mi-am zis în gînd — prin

urmare scoarța cerebrală a suferit conluzii foarte grave. Se pare a nu mai fi nici o speranță."

Schrey s-a aplecat mult deasupra ecranului encefaloscopului. Din cauza curbelor tremurinde ale curenților, numai el vedea ce se întîmplă în creierul muribundului. Ana și cu mine nu puteam decît să așteptăm, privindu-l cu atenție. Dar în zadar încercam să descifrez vreun semn pe chipul său. În această clipă, cînd în încăpere se lăsase o liniște desăvîrșită, cercetînd cu încordare fața bătrînului chirurg, am constatat cu uimire, pentru întîia oară, că era un bărbat frumos.

Avea o țeastă mare și ținguiată, însă de o mărime care nu te izbea, așa cum nu te izbește construcția masivă a catedralelor gotice, datorită suplеții lor. Genele i se împreunau la o distanță egală de marginea pleoapelor, descriind o curbă subțire, tivită cu negru. Pe obrazu-i prelung, aplecat deasupra aparatului, nu tresărea nici un mușchi. Mi se părea că privesc o mască împietrită, care mi-ascundea adevăratul chip, stăpînit de concentrare. Deodată s-a îndreptat din spate și a deschis larg ochii.

— Temporalele se află într-o stare foarte precară... — a spus el, clipind des, ca și cum ar fi fost orbit de lumină.

Tăceam. Bănuisem de la început același lucru, dar, așa cum se întîmplă de obicei în fața fiecărui caz care depășește puterile noastre, ne făceam iluzii. Așteptam verdictul lui Schrey.

— Dacă va trăi — a spus el — sau își va pierde memoria, sau... va deveni epileptic... S-au făcut toate pregătirile?

— Da — am răspuns în același timp și eu, și Ana.

— Să începem!

Cînd placa pe care se afla trupul muribundului s-a apropiat de masa de operații, Schrey a adăugat parcă pentru sine, fără să ne privească pe nici unul dintre noi:

— ...Sau și una, și alta...

Într-o clipă, învelișul de sticlă al clopotului ce acoperea masa s-a dat la o parte. Transportat pe brațele moi ale automatului, corpul a fost culcat ușor pe o placă albă, de o formă foarte asemănătoare cu aceea a trupului său. De bună seamă că se produsese o puternică hemoragie internă, deoarece injecțiile noastre nu au folosit prea mult, pielea

muribundului continuînd să rămînă doar cu puțin mai gălbuie decît marginea de porțelan a mesei. Apoi cele patru calote de sticlă ale clopotului s-au închis ermetic și imediat au început să vibreze acele aparaturii pentru narcoză. În același timp, oxigenul sub presiune a prins să șuiere ușor în conducte.

Pilotul stătea întins pe masa de sub cupola de sticlă. Cîteva brațe elastice i-au imobilizat mîinile și picioarele. Apoi masa s-a lăsat în jos, rotindu-se ușor, pînă cînd dispozitivul cu instrumentele chirurgicale s-a oprit deasupra craniului bolnavului. Între timp, interiorul clopotului a fost încălzit și din nou au apărut seringile, în vreme ce dintr-o nișă laterală s-a ivit, ca o gură de șarpe cu limba-i mică și ascuțită, tubul pentru transfuzii, gata în orice clipă să se înfigă în vena pacientului.

Schrey a trecut după paravanul de culoarea safirului. Aici se afla aparatura de comandă a mesei de operații. S-a așezat în fața ecranului pe care apăruse capul pilotului și și-a înfundat mîinile pînă la coate în niște manșete roșii de cauciuc; în interiorul acestora se aflau niște mînere de metal pe care le mișca, și atunci, din dispozitivul cu instrumente ce atîrna deasupra craniului bolnavului ca un mănunchi de gheare ieșeau pe rînd instrumentele.

Fără să aștept indicația lui Schrey, m-am apropiat de pupitrul din stînga pentru a controla funcționarea inimii și respirația. De cealaltă parte, Ana conducea transfuzia de sînge.

În sală, de care ne despărțea doar o placă albastră, era lumină, cald și liniște. Din cînd în cînd se auzea numai clinchetul lamei vreunui instrument ce se ascundea printre celelalte, sau pocnete ușoare, repetate atunci cînd arterele tăiate erau strînse cu clame pentru a opri hemoragia. Pe ecran a apărut curînd craniul bărbierit; apoi burghiele trepanelor s-au înfipt în os și au început să se rotească, marcîndu-și drumul printr-o urmă subțire ce se îmbiba de sînge, după care elevatoarele și-au înfipt dinții lor bonți sub partea tăiată a calotei, înlăturînd-o cu un pocnet scurt, de rămurea. Îndată ce a fost ridicată porțiunea de os tăiată, din interiorul craniului a început să se reverse masa albăstrui-roșcată a creierului, care a prins să se dilate din ce în ce mai mult, sub presiunea unei hemo-

ragii interne. Rețeaua de artere, ramificate în membranele durei mater, pulsa ușor.

Schrey a schimbat scara de mărire pe ecran. Acum se vedea nu întregul craniu al pacientului, ci doar cîmpul operatoriu, mult mărit, încadrat de marginile tampoanelor care sugeau sîngele. Strălucitoare ca argintul și subțire ca un fir de păr, lama bisturiului s-a lăsat de sus, perpendicular spre creier, atingîndu-l încet, cu o gingășie deosebită.

Arahnoida s-a desfăcut imediat și s-a rupt. Din interior a țîșnit un val de sînge, proiectînd afară cheaguri. Exjectoarele de ser fiziologic spălau cîmpul cu ajutorul unor șuvițe subțiri. Lichidul ce se scurgea se făcea roz, roșu, apoi vișiniu. Sîngele curgea încontinuu, absorbit de șervetele ce se schimbau automat. Schrey se aplecase cu totul deasupra ecranului și-și mișca repede și febril mîinile afundate adînc în manșetele de cauciuc, așa cum se putea bănui după mișcările umerilor.

Deodată chirurgul și-a apropiat și mai mult fața de ecran. Imediat s-a auzit vocea înaltă, repetată, a automatului ce supraveghea circulația sîngelui. În același timp, cîmpul operatoriu a început să se curățe. Fără a-și ridica ochii de pe ecran, Schrey a rostit:

— Inima artificială!

Abia după aceste cuvinte, greu de înțeles, rostite cu voce scăzută, am priceput cît de mare era încordarea lui.

Am manevrat întrerupătorul, trecînd astfel toate aparatele din sectorul meu sub controlul Anei, și m-am așezat repede la pupitrul de alături. Aici se afla un alt ecran, pe care se vedea pieptul gol al pacientului. Am pus în mișcare bisturiele, care s-au înfipt imediat în piele. Pensele prindeau vasele tăiate, lipsite aproape cu desăvîrșire de sînge. Tensiunea scădea mereu. Automatul zumzăia înfundat și din ce în ce mai gros; nu mai avea sunetul lui sacadat, ci un zumzet continuu, profund, sinistru, care nu mai anunța șocul operatoriu, ci agonia.

Bolnavul murea. Simțeam că fața mi se crispează. Lucram cît puteam mai repede, dar deodată a început să se audă un sunet strident, ascuțit și pe ecranele noastre s-au aprins lumini roșii, semn că inima pilotului încetează să

mai bată. Incă o bătaie, apoi sfîrşitul. Epuizată, inima s-a oprit în diastolă.

— Inima artificială !!! a rostit răguşit, cu o încordare sălbatică în glas, Schrey.

Cu dinţii strînşi pînă la durere şi ţinîndu-mi respiraţia, tăiam ţesuturile, coastele care trosneau sub apăsarea foarfecelor. In sfîrşit s-a deschis larg un orificiu întunecat. Tuburile aparaturii de transfuzie, care aşteptau gata să intervină, s-au adîncit în locul întunecat pe care-l luminam cu două raze laterale. Instrumentele au cuprins arcul aortei, apoi artera principală a fost tăiată şi adaptată la tuburi. După aceea am declanşat brusc circulaţia. Atunci a început să se audă zumzăitul din ce în ce mai grabnic al pompei centrifugale, indicatoarele să alunece în sus, presiunea să crească. Sîngele conservat se scurgea înăuntrul trupului mort.

Apoi am tăiat traheea şi am introdus înăuntru capătul tubului de oxigen. Deodată, toate indicatoarele de deasupra ecranului au început să pulseze într-un ritm din ce în ce mai viu; inima şi plămînul artificial funcţionau. Altceva nu mai puteam face. Cu ochii arzători, priveam cum atîrna, printre plămînii sinilii, tăiată pe jumătate, ca un fruct, inima moartă a pilotului. A trecut un minut, două... Tot nu se mişca.

Sîngele, pompat artificial, îşi deschidea cu greu drum în interiorul trupului ce se răcea. In zadar lucrau emiţătoarele de încălzire, în zadar se scurgea soluţia de heparină. Schrey continua să lucreze, operînd acum un mort, care, alb ca marmura, zăcea întins pe masa înclinată.

— Măreşte tensiunea ! a îngînat stins Schrey, ca şi cum i-ar fi pierit glasul.

Am privit o clipă la el. De pe frunte, năduşeala îi curgea şiroaie, în timp ce braţul ştergătorului se plimba înainte şi înapoi, ştergîndu-i picăturile mari cît lacrima ce i se prelingeau în ochi. Gura, descriind o linie subţire ca lama unui cuţit, încremenise într-o schimă dureroasă.

Am mărit presiunea sîngelui; zumzetul aparatelor devenise mai puternic. Trecuseră patru minute de cînd inima încetase să mai bată, apoi cinci.

— Adrenalină !

Acele seringilor au strălucit o clipă în lumină, s-au înclinat, apoi au pătruns direct în inimă. Deodată, pumnul de carne de culoare gri-albăstrie s-a răsucit şi a zvîcnit.

— Contracţii ! am strigat eu.

— Electroşoc ! mi-a răspuns Schrey, ca un ecou.

Ştiam şi eu că aceasta e unica încercare de salvare. Inima, atinsă de curentul electrozilor de platină, a fremătat, s-a oprit, apoi brusc a început să lucreze ritmic.

— Menţine aşa ! a spus Schrey, cu o voce stinsă, profundă.

Semnalul neîntrerupt care anunţase pînă atunci agonia, a prins să sune mai scurt, tot mai scurt. Abia atunci l-am auzit din nou. M-am aplecat într-o parte, ca să pot privi pe ecranul lui Schrey.

Interiorul craniului era o masă roşie, acoperită de cheaguri de sînge. Şuviţele soluţiilor incolore o spălau necontenit. Instrumentele ieşeau şi se retrăgeau, încercînd să aşeze la loc emisferele cerebrale, dar fără succes, deoarece ţesutul inflamat se revărsa peste marginile rănii.

— Măriţi presiunea sub clopot !

Am înţeles. Schrey încerca să introducă, măcar parţial, la locul său partea teşită a creierului inflamat, mărind presiunea exterioară. Acest lucru era deosebit de riscant, deoarece putea atinge centrul nervos al respiraţiei. „De fapt — mi-am zis în gînd — dacă în bulb sînt rupte vasele de sînge, eforturile noastre desperate nu vor servi la nimic." Toate aceste îndoieli mi-au trecut prin minte fulgerător. Dar, fără a ezita, am îndeplinit comenzile doctorului Schrey.

După puţină vreme, creierul a început să se retragă, iar circulaţia s-a mai ameliorat. După încă zece minute, se putea trece la deconectarea inimii artificiale. Am cusut repede tăietura din piept ca şi rana lăsată de traheotomie. Acum pacientul primea din ce în ce mai mult sînge încălzit, împreună cu glucoză şi albumină. Schrey termina şi el. Calota craniană tăiată a fost închisă cu nişte tampoane metalice, asemănătoare cu o foiţă de aluminiu şi care coborau de sus, unul după altul ; apoi a început să ţăcăne aparatul de cusut. Exjectoarele au mai stropit

încă o dată cu jeturile lor de lichid, după care s-au aprins becurile mari şi albe din tavan, şi ecranul s-a stins.

Schrey s-a ridicat aproape prăvălindu-se de la pupitru. L-am sprijinit de braţ. Dar buzele îi tremurau. Incerca să spună ceva, să nege; voia să mă îndepărteze. Şi printre respiraţiile sale întretăiate am auzit parcă cuvintele: „Eu singur", dar nu i-am dat drumul. Intre timp, Ana s-a apropiat de noi şi am ieşit cu toţii de după paravan.

In faţa noastră, pe placa înclinată, stătea întins corpul gol al tinărului. De la tălpile înguste porneau picioarele lungi, îngroşîndu-se către şolduri. De acolo se arcuiau în sus coastele toracelui. Gîtul, alb, vînjos ca o tulpină puternică, susţinea capul aplecat într-o parte, îngreunat de turbanul de bandaje, de sub care abia se mai zăreau pleoapele închise. Respiraţia, slabă încă, mărea şi micşora succesiv umbrele regiunii abdominale.

Stăteam nemişcaţi. Pieptul tînărului se umfla mişcînd coastele, semn că şuvoiul neîntrerupt şi nevăzut de sînge dă viaţă trupului.

M-a cuprins o imensă bucurie; şi parcă în clipa aceea am văzut pentru întîia oară trupul acela frumos, salvat de la pieire.

Cu unsprezece secole în urmă, primii astronauţ care au pornit să cucerească cosmosul îşi imaginau peisajul călătoriei ca o genune întunecată, presărată de stele, împărţită în două calote de către inelul Căii Laptelui. Ştiau că vor întîlni în drumul lor constelaţii cunoscute încă de pe Pămînt, pe care şi le închipuiau aidoma unor uriaşi nori de lumină, suspendaţi în neguri. Şi presupunerile lor s-au adeverit, dar în acelaşi timp au cunoscut ceea ce nimeni nu-şi putea imagina atîta timp cît nimeni nu se plimbase singur printre stele.

Navigatorii antici colindau pe întinderile fără de sfîrşit ale oceanelor. Mai tîrziu, aviatorii se înălţau deasupra nemărginitului spaţiu aerian. Primii cuceritori ai regiunilor polare cîntau împărăţia nemărginită a Tăcerii Albe.

Dar ce înseamnă toate aceste dimensiuni pămîntene în comparaţie cu vidul, în care ard miliarde de lumini? Nu este adevărat că un spaţiu uriaş este asemănător unui spaţiu mic, aşa cum spunea un filozof chinez într-un foarte străvechi dicton.

Acolo, aprecierea distanţei cu ochiul liber este imposibilă. Vezi o scînteie; aceasta poate să fie la fel de bine lumina unei alte nave care zboară prin apropiere, ca şi lumina unei stele care îşi trimite razele la trilioane de kilometri în spaţiu.

Obiectele atinse de strălucirea razelor Soarelui apar dintr-o dată brusc, dar pier la fel de iute, ca şi cum nu ar fi existat niciodată, atunci cînd razele care le luminau sînt acoperite de umbra vreunui corp ceresc, dispărînd totodată şi senzaţia de mişcare. Racheta poate să rămînă

suspendată, absolut neclintită, sau poate să zboare cu cea mai mare viteză; pentru astronauți, cerul înstelat rămîne la fel de imobil. Fiecare modificare a direcției rachetei, fiecare cotitură și ocolire sînt înregistrate de toate simțurile, printr-o iluzie perfectă, drept mișcări ale sferei stelare.

Pe Pămînt, datorită atmosferei, binefăcătoarea acțiune a perspectivei, care retușează liniile ascuțite ale planurilor mai îndepărtate, situează fiecare obiect la locul cuvenit pe scara spațială. În vid însă, lucrurile pot fi văzute foarte bine, sau nu pot fi văzute de loc. Aici lipsesc cu desăvîrșire orice fel de tonalități intermediare, semitonuri, penumbre. Nu există decît strălucire absolută sau întuneric absolut.

Navigatorii antici nu se gîndeau decît arareori la adîncurile amenințătoare de sub oglinda apei mărilor. Dușmanul lor cel mai de temut erau furtunile, vijeliile, taifunele, care răsturnau și înecau vasele, dar care totuși îi avertizau pe navigatori că se apropie, prin semne vizibile, stîrnind valuri uriașe, tulburînd apa și gonind norii. Încleștîndu-se în luptă cu acest dușman, navigatorii primeau lovituri puternice, și ori le puteau ține piept și atunci ieșeau biruitori, ori erau doborîți și piereau înghițiți de valuri.

Dar printre stele nu se află nimic asemănător. O vreme, pînă ce a fost inventat proteguitorul radar, nelipsit acum oricărei rachete, navele erau amenințate să se lovească de meteoriții din spațiu, astfel că adeseori călătorii se aflau numai la o fracțiune de secundă de o ciocnire fatală. Cu timpul, treptat-treptat au fost create mijloace din ce în ce mai perfecționate de apărare și, plătind cu jertfe dureroase, au fost elaborate principiile și legile navigației interstelare, cu totul deosebită de navigația pămînteană.

Așa, de pildă, se vorbește despre întîlnirea rachetelor. Dar prin întîlniri, notate în jurnalul de bord ca atare, se înțelege trecerea unei nave pe lîngă alta la distanțe de cîteva mii de kilometri — distanța dintre țărmurile opuse ale celui mai mare ocean terestru; prin urmare, dacă apropierea dintre nave este egală cu diametrul Pămîntului, acest fapt este consemnat ca o întîlnire.

Dacă oamenii ar încerca să păstreze neschimbat sensul noțiunilor folosite în călătoriile pămîntene, călătorii din cosmosul infinit s-ar condamna la singurătate absolută. Fiindcă, așa cum reiese dintr-un calcul elementar, între planete ar putea să circule nu milioane, ci miliarde de nave, și tot s-ar scurge milenii pînă cînd una să treacă pe lîngă cealaltă la o distanță îndeajuns de mică ca să se poată observa cu ochiul liber.

Fiecare dintre noi, cei de astăzi, consideră că cunoaște peisajul călătoriei cosmice. Ne obișnuim cu el din cea mai fragedă tinerețe, cunoaștem întunericul lui fără margini și pustiul său de gheață, dar, datorită securității zborului, perfecțiunii navelor și legăturii continue cu spațiul cuprins de beznă care se deschide în fața noastră prin ferestrele rachetelor, are loc o anumită adaptare la acest peisaj: călătorul începe să acorde o atenție din ce în ce mai mare planetelor care populează lumea vidului, fiindcă ele sînt pentru această lume — deși într-o măsură redusă. e adevărat — ceea ce pentru peisajul pămîntean sînt munții, pădurile, rîurile, adică elementele care-i dau diversitate.

Discurile unor aștri se micșorează, ale altora cresc. Sateliții și planetele intră în diferite faze, călătorind într-una pe fondul încremenit al stelelor, dîndu-ți astfel posibilitatea să observi cu ochiul liber distanța parcursă, fără să pierzi din privire — altfel însă decît pe Pămînt — atît punctul de plecare, cît și locul de destinație.

Istoria cosmonauticii cuprinde multe pagini care zugrăvesc spaima ce punea stăpînire pe călători cînd Pămîntul se ascundea pentru un timp oarecare după vreunul din corpurile cerești. Dar lînărul nostru de azi consideră atare confesiuni ca un semn de slăbiciune. Căci ce poate oare să însemne mica pată de lumină albăstrie, pe care nu se pot deslușI nici măcar contururile continentelor și oceanelor, pentru un om care o privește de la o distanță de milioane de kilometri? gîndește el. Dar întocmai ca bătrînii cosmonauți, care se convinseseră că spațiul interplanetar nu se asemănă cu spațiul pămîntean, la fel și noi, oamenii Geei, am cunoscut un adevăr simplu, însă în același timp greu de înțeles; și anume, că o călătorie scurtă nu se aseamănă de loc cu una lungă.

Se știe că Gea nu a pornit de la început în direcția polului sud al Galaxiei, ci a străbătut mai întîi întregul sistem solar în planul eclipticei. Am depășit deci zona extrapămînteană a micilor planete, în care roiesc aproximativ 260 miliarde de asteroizi. Apoi, după ce am trecut de planeta Marte, am traversat orbitele numeroaselor comete din familia lui Jupiter, care apar ca niște linii negre pe hărțile cerului și pe care acest uriaș al sistemului nostru le-a făcut sclavele lui, atrăgîndu-le din spațiu prin forța sa de gravitație ce se exercită pînă departe în spațiu. Și astfel, uriașa planetă le schimbă mereu drumurile, pînă cînd le alungă în afara limitelor sistemului, sau poate le localizează pe o orbită practic constantă.

Douăzeci și opt de zile a alergat Gea cu o viteză de două mii de kilometri pe secundă prin spațiile interioare ale sistemului solar, deschizîndu-și drum prin roiul de asteroizi, meteoriți și comete. În acest timp a fost verificată funcționarea tuturor instalațiilor ei de navigație, iar noi am urmărit fenomenele din exterior. Planetele situate mai departe de Jupiter, mai rar vizibile, se măreau, îngăduindu-ți să vezi cu ochiul liber giganticele lor învelișuri gazoase, străbătute pînă în adînc de curenți.

Diametrele lor creșteau, atingînd încet limita maximă, apoi începeau să se micșoreze. Planetă după planetă rămînea în urmă, înconjurată de un roi de sateliți, pînă cînd, în cele din urmă, mica pată luminoasă se ascundea departe, în spatele Geei.

Și pe măsură ce nava înainta străbătînd spațiul, Soarele își pierdea necontenit strălucirea, confundîndu-se, de la distanța lui Pluton, cu miliardele de stele ale cerului, rămînînd doar steaua cea mai luminoasă. Pămîntul nu se mai vedea de multe zile. Pilpîirea lui slabă se pierdea în fluviul de lumină ce izvora din steaua mumă.

Între orbita lui Uranus și cea a lui Neptun, în decurs de treisprezece zile am întîlnit două rachete goale, de genul stațiilor cosmodromice, patrulînd fără încetare în aceste spații moarte și reci, în căutarea cometelor și meteoriților care pînă atunci încă nu fuseseră înscrișii pe hărțile cerului. Aceste rachete înștiințează și previn prin semnale de radio alte nave, fac cunoscute descoperirile lor.

Am spus că am întîlnit aceste staţii cosmodromice, deşi am trecut pe lîngă ele la o depărtare ce depăşea posibilitatea de a fi văzute cu ochiul liber, ba chiar şi cu telescoapele. Am aflat de existenţa lor prin pulsul ritmic al radiosemnalelor ce ne parveneau şi care ne-au dat putinţa să le precizăm atît poziţia, cît şi direcţia zborului lor.

Aceste nave de patrulare, în număr de aproximativ şaisprezece mii, fac parte dintre acelea care îşi petrec cel mai îndelungat timp în spaţiu, între plecarea şi întoarcerea în zona micilor planete. Chemate pe calea undelor radioelectrice, ele se întorc să-şi umple rezervoarele cu combustibil pentru deceniul următor, într-unul din porturile cosmice ale sistemului interior.

Ajunşi în apropierea orbitei lui Cerber, astronauţii au început să scoată nava încet din cadrul sistemului solar. De aici, Gea intra în imensitatea vidului interstelar, de aceea trebuia să accelereze pentru a prinde viteze din ce în ce mai mari.

Am zburat astfel optzeci şi două de zile, parcurgînd în acest timp peste şase miliarde şapte sute cincizeci de milioane de kilometri. Pentru un om neiniţiat ar putea să pară o cale de o lungime considerabilă. A doua zi însă, după ce-am depăşit limitele sistemului solar, pe pereţii navei de comandă au apărut hărţi lucrate la o scară de un milion de ori mai mare decît cele folosite pînă atunci. Spaţiul străbătut de navă pînă în prezent era aproape invizibil pe ele, deoarece întregul sistem solar, împreună cu planetele sale cele mai îndepărtate, era reprezentat pe noile hărţi doar printr-un mic punct negru.

Mulţi dintre noi îşi imaginau fără să vrea că spaţiul dinafara sistemului nostru solar va arăta altfel decît cel cercetat şi cunoscut pînă atunci. Şi, deşi ştiam că aceasta nu este decît o simplă părere, în ziua în care se anunţase traversarea orbitei lui Cerber am ieşit de dimineaţă pe punte, cuprinşi de o neliniştе ascunsă. Am privit cerul înstelat şi am văzut că era la fel de neschimbat şi încremenit.

Mă aflam pe puntea stelară. Steaua Polară se ascunsese în spatele navei. Gea, zburînd în linie dreaptă, aluneca parcă dinspre polul nord al bolţii cereşti către polul

sud, unde, într-o mare peninsulă a Căii Laptelui, străluceau sorii Centaurului, ţelul călătoriei noastre.

În faţa noastră se întindea Galaxia, cu norii săi uriaşi de culoare alburie nemişcaţi şi îngrămădiţi unii peste alţii printre genune, despărţiţi prin perdele groase de întuneric, strecurîndu-se printre masivele stelare. Erau nori de materie cosmică neagră şi rece, care fura lumina stelelor ce se aflau în spatele ei.

Privirea alerga fără voie înainte, de-a lungul acestor continente luminoase, către sorii Centaurului. Acolo, într-un spaţiu scăldat în lumină, printre miliardele de stele, atît de palide încît se ascundeau repede privirii ca şi cum ar fi fost absorbite de spaţiu, străluceau flăcările de lumină ale Crucii Sudului, iar de cealaltă parte a polului galaxic, strălucind ca un briliant, se afla roiul sferic 47 din Tucanul, alături de care străluceau Norii lui Magellan.

Lumina Marelui Nor străbătea un spaţiu uriaş ce nu putea fi parcurs decît în 80.000 de ani. Acest nor de stele, care cuprindea nu mai puţin de 500 milioane de sori, se proiecta pe fondul negru, ca o scamă de ceaţă albicioasă de formă neregulată. Mai departe, înconjurat de pîlpîiri slabe de lumină care abia puteau fi văzute, strălucea Micul Nor, ca o reflecţie a Marelui Nor într-o oglindă neagră, infinit de depărtată.

Amîndoi aceşti sateliţi ai Galaxiei noastre o urmau cuminţi, la o distanţă de milioane de ani, îmblînziţi de forţa de gravitaţie.

Părăsind sistemul solar, în care roiesc particule de praf ce împiedică oarecum lumina, am constatat cu toţii că vizibilitatea s-a îmbunătăţit. După aproape o oră, puntea, pînă atunci înţesată de lume, a început să se golească. Încetul cu încetul au plecat toţi, iar eu am rămas singur. Nu-mi puteam desprinde privirea de la norii de stele. Cu toate că începuseră să mă doară ochii din cauza efortului pe care-l făceam pentru a scruta spaţiile nemărginite, şi cu toate că privelişte era mereu aceeaşi, nu mă plictisea, pesemne fiindcă îmi trezea în minte un noian de gînduri mereu noi, deşi neînţelese.

Stăteam aşa şi priveam la spuza de stele ce străluceau cu lumina lor fixă şi neschimbătoare, ca o puzderie de

scîntei înghețate pe un cer de smoală, nu cu acea clipire neastîmpărată și cu strălucirea capricioasă a nopților pămîntene.

Deodată am auzit lîngă mine o șoaptă. Am privit într-acolo. Doar la doi pași depărtare stătea cineva care, ca și mine, scruta vidul. Și în întunericul ce ne învăluia, am remarcat doar că este cu aproape un cap mai scund decît mine. Am crezut c-o fi vreun băiat. După o clipă, necunoscutul a șoptit:

— Acolo e inima Galaxiei...

Apoi, cu un gest pe care mai mult l-am bănuit, a arătat regiunea unde se împreunau constelațiile Săgetătorului, Șarpelui și Scorpionului.

Priveam amîndoi într-acolo. Săgetătorul — constelația cea mai luminoasă dintre toate — atîrna deasupra noastră ca un nor de stele despărțit prin trei perdele de întuneric.

Tovarășul meu îmi vorbea mereu în șoaptă. Mă obișnuisem cu această voce scăzută și începusem să leg șirul cuvintelor răzlețe. Pronunța numele constelațiilor, dar nu ca un astronom clasificator, ci ca un om care se bucură de exemplarele unei colecții minunate, în posesia căreia a intrat după o așteptare îndelungată.

— Nava Argo! exclama el. Scorpionul!... Coroana Sudului!... Cameleonul!... Peștele Zburător!... Năvodul!... Ce fantezie uimitoare aveau străbunii noștri! a rostit el deodată, ca și cum ar fi reluat o discuție întreruptă pentru o clipă. Cîte minunății au văzut ei în acest haos de luminițe! Încerc neîncetat să înșirip din ele ceva asemănător cu numele lor, dar nu izbutesc.

Ascultam vocea-i cristalină și mă încînta felul lui de a vorbi, numind stelele „luminițe". M-am convins și mai mult că trebuie să fie un tînăr. Nu i-am răspuns, deoarece mi se părea că vorbește cu sine însuși. Dar deodată, tot fără să privească spre mine, mi-a zis:

— Dumneavoastră sînteți doctor, nu-i așa? Spuneți-mi cum se simte noul nostru tovarăș?

Am tăcut, neînțelegînd despre cine era vorba. Atunci el a adăugat:

— Băiatul acela din Ganymede pe care l-ați operat.

— Trăiește, dar nu și-a recăpătat încă cunoștința — i-am răspuns eu, pe un ton puțin distant, deoarece nu-și

spusese nici măcar numele, deşi se adresa unei persoane mai în vîrstă decît el. Şi, socotind că trebuie să-i dau o mică lecţie de felul cum trebuie să se poarte, l-am întrebat puţin cam indiferent: Dar dumneata cine eşti?

— Eu? În glasul său a vibrat un accent de mirare: Sînt Ameta... pilot.

Am tăcut o clipă, surprins. Pe Gea se aflau peste patruzeci de rachete de bord, care trebuiau să fie pilotate de către voluntari special instruiţi, recrutaţi mai ales dintre tehnicieni, fizicieni şi ingineri. Pe Pămînt, doar un grup relativ mic de oameni se consacra exclusiv pilotajului. Aceştia lucrau la Centrele Vitezei Luminii. Cinci sau şase dintre ei făceau parte din echipajul nostru. Cel mai cunoscut era Ameta, după cîte ştiu singurul om care a depăşit viteza de 190.000 kilometri pe secundă, într-un zbor experimental, şi care fusese readus la viaţă, cu toate grelele tulburări organice pe care le suferise.

Surprinderea mea era cu atît mai mare, cu cît mi-l imaginasem ca avînd o statură de uriaş, atletică. Şi cînd colo, judecînd după siluetă şi glas, era un tinerel!

După o bucată de vreme s-a îndreptat către ieşirea de pe punte. L-am urmat.

Cînd am ajuns în coridorul interior, l-am privit pentru prima oară în lumina mată. Era scund, dar bine legat, cu capul disproporţionat de mare, iar părul arămiu îi stătea vîlvoi în cap. Avea faţa uscăţivă, nasul acvilin, tăiat în linii dure, buzele cărnoase, însă strîns lipite, parcă ascunzînd involuntar o taină.

Mergea încet, dar în mişcările sale se simţea robusteţea trupului şi tăria muşchilor, care stăteau sub haine ca nişte resorturi strînse puternic, gata în orice clipă să se destindă cu forţă. Nu credeam să aibă mai mult de douăzeci de ani, dar, după ce-am străbătut o bucată bună pe coridorul luminat din ce în ce mai puternic cu cît ne îndepărtam de puntea stelară, am observat că la coada ochiului pielea îi este brăzdată de riduri adînci. Cînd vorbea, mă privea ţintă, voind parcă să cîntărească din ochi cîţi bani îmi face pielea.

Coridorul se lărgea. Pe o parte se deschidea o nişă largă, cu fotolii, iar pe cealaltă, încadrat în perete, se vedea placa de sticlă a unui acvariu. Din adîncul său

străbătea o lumină verzuie, în care se distingeau umbrele unor pești mari ce se mișcau alene. In nișă se afla astronautul Songgram, împreună cu o fată cu păr bălai pe care o cunoșteam doar din vedere. Era Lena Berens.

Ne-am așezat lîngă ei. Ameta a privit cîtăva vreme în tăcere peretele de sticlă. Părul său arămiu-închis devenise aproape negru în lumina reflectată de apă. După o vreme, a spus pe neașteptate:

— De ce-om fi zburînd noi spre alte stele?

— Fiindcă trebuie să fie cineva primul — i-a răspuns Lena, însă el a întrerupt-o: nu-i pricepuse gîndul, de altfel ca și mine.

— De ce zburăm noi spre alte stele, de vreme ce spre noi, spre Pămînt, nu a venit nimeni niciodată?

Am început să discutăm dacă nu cumva în epocile trecute, acum cîteva mii de ani sau chiar cu un milion de ani în urmă, au venit pe Pămînt ființe de prin alte sisteme solare. La sfîrșit, Songgram a spus:

— De fapt, sistemul nostru solar este puțin atractiv. Mai întîi, pentru că se află la periferia îndepărtată a Galaxiei, într-un spațiu prea puțin populat de stele, străcurat printre brațele nebuloasei spiralei noastre, la o depărtare de aproximativ 30.000 de ani lumină de centru. Sîntem deci o biată „provincie" a Universului. In afară de asta, dintre toate planetele, doar Pămîntul cunoaște forme de viață organică, ajunse la o treaptă înaltă de dezvoltare, iar el face parte dintre planetele cele mai mici, foarte greu vizibile de la distanțe mari. In sfîrșit, în decursul ultimelor cîteva sute de milioane de ani a trecut, împreună cu alte planete, prin epoci glaciale. Toate astea la un loc puteau să-i facă să ezite chiar și pe astronauții cei mai pasionați din alte lumi, determinîndu-i să părăsească gîndul de a ne face vizite.

La aceste cuvinte, Ameta a dat din cap și a zis:

— Ai dreptate, sînt prea puține șansele ca cineva să vină în vizită la noi... deși... e păcat! In trecut, oamenii ori nu se gîndeau de loc la viețuitoarele din alte lumi, ori voiau să le cunoască doar din curiozitate. Chiar și azi stăruie încă în noi o nostalgie asemănătoare cu aceea ce se naște atunci cînd, mergînd noaptea printr-un loc singuratic, ai vrea să întîlnești pe cineva în drum...

Nu bănuiam că glasul pilotului poate să devină atît de atrăgător. Din obișnuință, privea întotdeauna în ochii celui cu care vorbea ; și-a ațintit privirile în ochii Lenei, care la început a ridicat ușor genele, apoi și le-a coborît, parcă apărîndu-se.

După o clipă s-a sculat de pe scaun și a propus să mergem în grădină. Songgram, care trebuia să preia chiar atunci serviciul în nacela de comandă, ne-a făcut semn cu capul și s-a îndreptat spre ascensor, iar noi am pornit tustrei în direcție opusă. Ieșind ultimul din nișa mereu învăluită în lumina jucăușă venită din adîncul acvariului, m-am lovit de peretele de sticlă și mi-am încrucișat privirea cu a unui pește mare, cu gura albă, arcuită în formă de potcoavă. Se legăna ușor pe loc, mișcîndu-și cele două mustăți crescute într-o parte și cealaltă a botului, cînd șiidător, cînd cu nepăsare.

La stîncile de lîngă riu am zărit un grup de tovarăși care fredonau un cîntec. Ne-am îndreptat spre capătul celălalt al grădinii, unde se putea ajunge numai după ce traversai un deluşor umbrit de răchite, de unde, străbătînd o rîpă argiloasă, coborai spre un boschet pierdut printre desișuri înalte de liliac și aluniș.

Mergeam în urma celorlalți. Cînd am ajuns în vîrful colinei, m-am oprit să privesc soarele de foc. Discul său era acoperit de perdele înguste și negre de nori. Am rămas multă vreme acolo, deși mi s-a părut că nu am zăbovit decît cîteva clipe. Apoi am intrat în boschet. Între timp începuse să se lase amurgul albăstrui. Sub bolta acoperită de frunze era aproape întuneric. Nu se auzea decît vocea lui Ameta :

— În cosmos nu există nici azurul cerului, nici peisajul multicolor al naturii, nici umbră sau vînt, nici susurul apelor și nici cîntec de păsări. Toate acestea sînt înlocuite cu gaze incandescente, planete de gheață, noapte veșnică și vidul nemărginit. Pămîntul este un astru foarte neobișnuit și fără asemănare... Mă întrebi de ce m-am făcut pilot ? E ca și cum ai întreba de ce tocmai pe piatra asta îți sprijini piciorul ; dacă n-ar fi fost ea, trebuia să fie alta în locul său.

— Înțeleg, da, înțeleg — a răspuns Lena, legănîndu-se ușor, astfel că i-am observat strălucirea aurie a părului.

Dar dumneata nu eşti o piatră inertă. Nimeni nu te-a silit să-ţi alegi această profesie. Singur ţi-ai ales-o.

— Hmm! a mormăit Ameta şi, fără să vreau, contrar realităţii, mi l;am imaginat din nou ca pe un uriaş puternic. Oare totul trebuie spus pînă la capăt? De ce sînt pilot? Unii socotesc că profesia asta se deosebeşte de celelalte şi că încontinuu te joci cu viaţa. Dar nu-i adevărat. Eu nu disprețuiesc viaţa. Nu sînt nici erou şi nici prost. Trăiesc ca oricare, doar... poate că...

— Doar poate că? a repetat încet Lena şi, după timbrul vocii sale, mi-am dat seama că fusese foarte atentă la vorbele pilotului. Mai intens... — Apoi a tăcut, gîndindu-se parcă la ceea ce ar mai fi vrut să spună.

— Mă întrebi de ce m-am făcut pilot. Vezi, eu... vreau ca oamenii să poată călători prin Galaxie. Dar pentru ca lucrul acesta să fie cu putinţă, trebuie obţinute viteze extrem de mari. Unii susţin că ar fi imposibil. Dacă aş fi crezut doar că am dreptate, ar fi fost poate prea puţin. Ryesz afirma că omul nu poate depăşi viteza de 180.000 kilometri pe secundă. Eu am vrut să demonstrez că acesta este un neadevăr. Dar, teoretic, nu ştiam să demonstrez acest lucru. De aceea m-am hotărît să răstorn teoria lui, prin exemplul meu personal...

— Ai putea să-mi spui de ce... zîmbeai atunci? a întrebat fata, încet. Iartă-mă, aş vrea să ştiu dacă-i adevărat...

Ameta începu să tuşească, cuprins parcă de emoţie.

— A, ai auzit întîmplarea? Da. Cînd m-au scos din cabină, aveam un zîmbet întipărit pe obraz. Pare poate ciudat. Ştii, cînd am pus acceleratoarele în funcţiune, începusem să am acel fenomen numit înceţoşarea conştiinţei. Am luptat cu el o vreme, apoi cînd n-am mai putut, întunericul a început să crească în juru-mi. Nu ştiam ce trebuie să fac; şi starea asta se prelungea mereu; nu mai vedeam şi nu mai simţeam nimic, dar îmi dădeam seama că îmi voi pierde imediat cunoştinţa. Nu voiam să mor, dar nici nu voiam ca toate astea să se sfîrşească. De aceea am început să rîd, şi astfel am leşinat.

— Nu înţeleg. Ce anume nu voiai să se sfîrşească?

— Zborurile — a explicat Ameta, simplu. Nu mai puteam să gîndesc, nu mai eram în stare de aşa ceva. Dar cred că mi-am închipuit sfîrşitul în felul următor:

cînd or să deschidă cabina şi or să vadă că mi-am păstrat zîmbetul pînă în ultima clipă, or să-şi închipuie, pesemne, că ceea ce am încercat eu... nu-i chiar atît de greu. Apoi, ezitînd, a adăugat: Ştiu că povestite în împrejurări obişnuite aceste lucruri par stupide. Tocmai de aceea repet că eu nu mai judecam în acele clipe, fiindcă mi-era cu neputinţă. Aşa că încercarea mea poate fi considerată un fel de reflex.

— Puteai să pieri — a rostit fata abia în şoaptă.

— Da. M-am gîndit şi la asta, şi chiar la faptul că, atunci cînd omul piere, pier şi amintirile, şi viitorul său, împreună cu toate posibilităţile care nu s-au realizat şi cu toate sentimentele sale. Dar, de fapt, aici nu poate fi vorba de nedreptate sau de părere de rău, fiindcă cel mort nu mai trăieşte. Şi cum ar putea cineva care nu mai există să se întristeze de propria-i soartă? E simplu... sînt doar anumite consecinţe... să nu mai vorbim despre asta.

— De ce să nu mai vorbim?

— Dacă doreşti, fie! a răspuns el, cu oarecare răceală în glas. Este vorba de faptul că nu leg prietenie decît cu cei ce sînt la fel ca mine.

După ce a plecat Lena şi am rămas amîndoi în boschetul cufundat în beznă, i-am spus pilotului:

— Nepotrivită metodă ţi-ai ales să sperii fetele... chiar dacă nu vrei să te împrieteneşti cu nici una din ele.

— Ba de loc — mi-a răspuns el şi, după voce, am recunoscut că zîmbea. Vreau doar să le îndepărtez de acel măreţ erou care nu sînt. Noi sîntem înconjuraţi de o falsă aureolă romantică şi lucrul acesta le încîntă aproape pe toate. Tocmai de aceea trebuie aduse la realitate, deşi şocul e cam dureros. Ce să fac? Sînt crescut în principii vechi.

— Stai, stai — am intervenit eu — da' cîţi ani ai?

După toate cele spuse, i-am mai dat vreo cîţiva ani, deci socoteam că putea să aibă douăzeci şi opt sau treizeci de ani.

— Patruzeci şi trei. Aşadar, vezi că am principii învechite, dar sînt gata să le părăsesc, de va fi nevoie...

Am ieşit împreună. Cum mergeam aşa, ne-a luminat deodată o rază ce se strecura prin gardul viu, însoţită

parcă de murmurul unui cor de voci omeneşti. Atunci l-am văzut încă o dată pe Ameta şi pentru a treia oară m-am mirat că este aşa de scund.

M-am întors în camera mea şi m-am uitat la ceas; era aproape unsprezece. În coridor, lumina zilei fusese înlocuită de strălucirea albăstruie a lămpilor de noapte. Nava era cufundată în întuneric şi liniştea cuprinsese toate punţile. Am pornit-o spre spital. În camera de rezervă unde se odihnea băiatul din Ganymede era întuneric. Datorită legăturii prin radio, stabilită cu Pămîntul, am aflat că era absolvent al cursurilor de cosmonautică şi că urma să se întoarcă acasă peste trei luni, iar acum, fără voia lui, participa la călătoria cosmică.

Lampa violetă, aşezată ceva mai departe de capul patului, lumina slab un colţ al camerei. Am intrat cu grijă. Faţa bolnavului a rămas nemişcată. Doar freamătul slab al nărilor atunci cînd respira dovedea că tînărul trăieşte. Starea de leşin se prelungea. Schrey vorbise despre necesitatea controlului creierului. Eu însă amînam acest lucru, aşteptînd ca bolnavul să-şi recapete forţele, după operaţia grea pe care o suportase.

Stam aplecat deasupra patului său. Băiatul dormea, iar eu îi priveam atent faţa, încercînd parcă să-i ghicesc taina. Dar pe chipul său nu se putea citi decît o totală epuizare. Deodată, umbrele lungi ale genelor au prins să-i tremure pe obraji. Mi-am oprit respiraţia, crezînd că se trezeşte. Dar a suspinat doar din gît şi a rămas iar nemişcat. Am controlat automatul care stătea de veghe la căpătîiul său şi am ieşit pe coridor.

Mergeam pe pardoseala lustruită a coridorului, cînd, deodată, fără să vreau, privirea mi s-a oprit asupra araucariei. M-am gîndit că acele ei delicate ce tremură la cea mai uşoară atingere zboară o dată cu racheta, cu o viteză uriaşă. Am închis ochii. Gea, un uriaş fus de metal ce purta în el, pe lîngă maşini, şi soarta atîtor oameni, alerga în linie dreaptă spre noaptea veşnică.

Undeva, în adîncul întunericului ce o înconjura, pluteau frînturi de fier şi piatră, capetele sfărîmate ale cometelor şi urmele planetelor dezagregate. Cometele se mişcă repede doar în apropierea soarelui; în punctele cele mai

îndepărtate ale orbitei, la afeliu, ele lunecă leneș, așteptînd acolo, cuprinse de întuneric și gheață, rachetele.

Însemnătatea apărării navei cu ajutorul radarului scădea o dată cu creșterea accelerației, întrucît racheta noastră nu mai putea acum să manevreze, deoarece fiecare evoluție ar fi provocat modificări uriașe ale accelerației, care ar fi dus la sfărîmarea navei și la transformarea în abur a corpurilor omenești.

Masa totală a meteoriților care rătăcesc în apropierea sistemului solar însumează miliarde de tone. Calculele statistice au arătat însă că posibilitatea unei ciocniri nu depășește o șaptesprezece milionime.

Am pornit mai departe. Cînd am ajuns la ușa camerei, m-am oprit să văd dacă nu cumva mi-am uitat notesul în grădină, dar era în buzunarul de la piept. Tocmai îmi luam mîna de pe el cînd, deodată, din toate părțile spațiului a început să se audă un fluierat ce creștea în intensitate.

Viteza navei era sporită noaptea, din douăzeci și patru în douăzeci și patru de ore. În acest moment, așa cum prevedeau instrucțiunile, oamenii trebuiau să lase lucrul și să se întindă la orizontal, deși nu era absolut necesar. De aceea, înainte de punerea în funcțiune a motoarelor, începeau să lucreze aparatele preventive de semnalizare, situate în toate încăperile, fără excepție. Sunetul lor, înfundat dar clar, m-a surprins chiar în pragul ușii. Am rămas nemișcat și, aplecîndu-mi capul, am închis ochii, ascultînd acest zgomot înăbușit și monoton, care de acum înainte avea să mă însoțească ani și ani de zile.

TRIONII

Fiecare dintre noi, cei de astăzi, cunoaşte arta scrisului. Cu toate acestea, arareori ne folosim de ea. Şi fiindcă veni vorba de scris, mărturisesc că îi admir într-ascuns pe cei din vechime pentru îndemînarea lor. În ce mă priveşte, de cîte ori am fost nevoit să scriu mai mult decît cîteva fraze, am simţit de îndată că mîna îmi oboseşte atît de tare, încît m-am văzut silit să-mi întrerup această îndeletnicire ca să mă odihnesc. Istoricii mi-au explicat că în trecut, cînd arta caligrafiei era însuşită de copii de la cea mai fragedă vîrstă, mîna li se obişnuia cu scrisul, astfel că oamenii puteau — după cît se pare — să scrie ceasuri întregi. Şi cred acest lucru, deşi mi se pare ciudat.

Dar şi mai ciudată mi se pare împotrivirea, sau mai degrabă conservatorismul cu care, vreme de atîtea secole, se practica modul arhaic de consemnare a oricăror cunoştinţe în cărţi confecţionate din hîrtie. Este o uimitoare dovadă de transmitere a obişnuinţelor din generaţie în generaţie, în virtutea inerţiei. Folosindu-se de mijloace moştenite, oamenii îşi complică adesea prin aceasta multe probleme, care, analizate separat, ruple de tradiţie, ar fi ajuns la o rezolvare mult mai simplă şi mai rapidă.

Documente scrise există (cunoştinţele mele de istorie sînt foarte reduse), după cîte ştiu, de multe mii de ani. Fiecare civilizaţie şi-a avut scrierea sa. Descoperirea tiparului a adus mari binefaceri. Consider totuşi că în secolul XXI un astfel de procedeu de fixare şi păstrare a cunoştinţelor constituia un anacronism care îngreuia viaţa. După cum se ştie, odinioară existau aşa-numitele biblio-

teci publice, care își completau încontinuu colecțiile publicațiilor existente, astfel că, spre sfîrșitul secolului XXI, fiecare mare colecție de cărți număra cîteva milioane sau chiar cîteva zeci de milioane de volume. Numărul lor a sporit mai ales după victoria comunismului și răspîndirea culturii legate de această nouă orînduire socială.

In anul 2100, bibliotecile centrale posedau în medie cîte nouăzeci de milioane de cărți, iar fondul lor de bază se dubla la fiecare doisprezece ani, ceea ce înseamnă că, după o jumătate de secol, cele mai mari biblioteci, ca de pildă cele din Leningrad, Pekin, Berlin sau Londra, aveau nevoie, numai la serviciul de catalogare, de șapte sute de bibliotecari.

Prin urmare, peste o sută de ani, fiecare bibliotecă ar fi avut nevoie de aproximativ trei mii de bibliotecari, iar după alte două secole, de circa o sută optzeci de mii. Dezvoltîndu-se în această direcție, viziunea lumii din anul 2600 ar fi devenit inevitabil grotescă, acoperită de un strat gros de cărți și cataloage. Intreaga omenire ar fi fost obligată să se transforme în bibliotecari, care să vegheze fără încetare lîngă maldărele mereu crescînde de opere, deoarece ritmul lor de învechire și scoatere din biblioteci era — în epoca unei creații intelectuale din ce în ce mai largi — cu mult mai lent decît ritmul în care apăreau cărțile noi.

Inovațiile introduse în prima jumătate a mileniului al treilea au avut un caracter de conservare. Au fost create biblioteci speciale, pe ramuri, au fost introduse pe scară de masă microfilmele, iar introducerea automatelor de catalogare a înlăturat viziunea caricaturală a omenirii transformate într-un colectiv uriaș de păzitori de cărți. Dar au continuat să apară cataloage ale cataloagelor și bibliografii ale bibliografiilor, acest proces complicîndu-se din ce în ce mai mult.

Din această cauză, în jurul anului 2400, savantul care avea nevoie de vreo operă veche era obligat să aștepte uneori chiar și o săptămînă pînă să o primească, ceea ce pentru acea epocă însemna un nonsens, ținînd seama că oamenii de atunci dispuneau de mijloace tehnice care permiteau să se modifice radical o stare de lucruri atît de necorespunzătoare.

Cu toate acestea, contradicția dintre formele arhaice de păstrare a cunoștințelor umane și conținutul lor nou a continuat să crească pînă la jumătatea mileniului al III-lea. Abia în anul 2531, consfătuirea mondială a celor mai mari specialiști a stabilit un alt sistem, cu totul nou, de fixare a gîndirii omenești.

La aceasta au servit niște cristale de cuarț numite trioni, descoperite încă de mult, dar aplicate doar în tehnică, a căror structură moleculară poate fi modificată continuu prin acțiunea oscilațiilor electrice. Un astfel de cristal, nu mai mare decît un fir de nisip, putea să păstreze în el un număr de informații echivalent cu cel cuprins într-o veche enciclopedie.

Dar noul sistem nu s-a limitat doar la modificarea modului de înregistrare. Factorul cel mai important a fost introducerea unei noi metode calitativ superioare de folosire a trionilor. Astfel a fost creată o singură bibliotecă pe întregul glob pămîntesc, Biblioteca de Trioni, în care urmau să fie păstrate de atunci înainte, fără excepție, toate roadele muncii intelectuale.

Operația cea mai grea și care a cerut cea mai multă muncă a fost traducerea în limba vremii a operelor moștenite de la culturile anterioare, pentru a fi incluse în Biblioteca de Trioni. Această colecție gigantică a creației gîndirii umane poseda instalații care permiteau fiecărui locuitor al Pămîntului să folosească direct și imediat orice operă — numai să fi fost înregistrată într-unul din miliardele de cristale informația căutată — și aceasta datorită unei simple instalații de radioteleviziune.

În prezent, noi ne folosim de această bibliotecă, fără să ne mai gîndim la operativitatea și forța ei uriașă, care împrejmuiește globul printr-o rețea invizibilă. Și de cîte ori, fiecare dintre noi, fie că se află în laboratorul său din Australia, fie la observatorul de pe Lună, fie în avion, nu întinde mîna spre receptorul de buzunar, cheamă centrala Bibliotecii de Trioni, pronunță numele operei cerute și, într-o singură secundă, o și are în față pe ecranul televizorului? Azi nimeni nu se mai gîndește nici măcar la faptul că, datorită perfecțiunii instalațiilor, un trion poate fi folosit în același timp de un număr oricît de mare de cititori, fără a se stingheri cîtuși de puțin unul pe altul.

În primele secole după această schimbare au existat încă biblioteci individuale, proprietate personală a diferiților savanți. Incontestabil, acest fapt era o dovadă a conservatorismului, care părea a spune că te poți folosi mai degrabă de un volum mare de hîrtie așezat pe raftul din camera ta, decît de un trion îndepărtat, aflat la mii de kilometri. Dar nimic mai fals decît această părere: pentru a te folosi de o carte, trebuia să te scoli, să te apropii de rafturi, să alegi volumul — operații care răpesc cîteva zeci de secunde — pe cînd, de la chemarea Bibliotecii de Trioni și indicarea cotei și pînă la a vedea pe ecranul televizorului volumul cerut, trece doar timpul strict necesar automatelor de catalogare și undelor radiofonice de a străbate spațiul dintre bibliotecă și cititor. De obicei, timpul acesta nu depășește o fracțiune de secundă. Doar cititorii care se află în cealaltă emisferă a Lunei trebuie să aștepte mai mult cu o secundă și jumătate.

Trionul poate să înregistreze nu numai imagini luminoase, care se reduc la modificări ale structurii lui cristaline, adică la imaginile de pe filele cărților, nu numai orice gen de fotografii, hărți, tablouri, grafice sau tabele, într-un cuvînt, tot ce poate fi reprezentat într-un fel accesibil descifrării cu ochiul, ci poate să înregistreze la fel de ușor și sunetele, prin urmare, atît vocea omenească, cît și muzica. De asemenea se cunoaște metoda de „înregistrare a mirosului", deci, pe scurt, poate să fie fixat, păstrat și transmis la cerere solicitantului orice lucru perceput cu simțurile. În fine, trionul poate să cuprindă „rețete de producție". Un automat pus în legătură pe calea radioului execută obiectul necesar solicitantului și, în acest fel, pot fi satisfăcute chiar și cele mai fanteziste dorințe ale visătorilor, care vor să vadă modele de mobilă în stil antic sau de îmbrăcăminte. Numai că e greu de trimis în toate colțurile Pămîntului o varietate inimaginabilă de bunuri, pe care cineva poate să le dorească doar foarte rar.

Televiziunea noastră, spre deosebire de cea din secolele trecute, este în culori și plastică. Imaginile sale dau pe deplin iluzia realității, iar omul care stă în fața televizorului, aplecat asupra unui roman sau asupra unei lucrări științifice, nici nu-și poate imagina că opera citită sau obiectul privit de el nu există „în realitate", în forma

pe care a avut-o el în față, adică sub forma unui volum impunător, a unei planșe colorate sau a unei bucăți de mineral, și că acestea sînt doar imagini în spațiu, create în cîmpul electric, iar apariția lor este dirijată din depărtare de trionul pus în mișcare chiar la comanda lui.

Chiar dacă rolul trionilor s-ar fi limitat numai la înlocuirea metodei incomode, arhaice, de înregistrare a cunoștințelor, permițînd oricărui om să se folosească de operele contemporane și antice, de piesele de teatru, de simfonii, opere poetice, cuprinse în tezaurul culturii umane, sau numai la simplificarea sistemului de distribuire a bunurilor de consum, și totuși importanța lor ar fi fost foarte mare.

Centrala trionică de pe Pămînt, prin sistemul său de emisie, poate să deservească întregul sistem solar, ba chiar și călătorii de pe navele care ating orbita lui Jupiter pot să se folosească de ea, numai că, de la apelul făcut centralei și pînă la apariția lucrului dorit, timpul ce se scurge este cu atît mai îndelungat cu cît nava se află la distanță mai mare de Pămînt.

Chiar și Gea, în călătoria ei cosmică, era ajunsă din urmă de un puternic flux al emisiei trionice terestre. Dar pe măsură ce nava înainta în spațiu, intervalul de timp dintre trimiterea semnalului și primirea răspunsului sporea mereu. A sosit vremea cînd pentru o operă cerută trebuia să aștepți aproape douăsprezece ore. De aceea, folosirea trionilor pămînteni a devenit practic imposibilă și atunci a urmat emoționanta clipă, așteptată cu mare nerăbdare de toată lumea, clipa folosirii trionilor navei.

Gea era prima navă din lume, dotată cu o colecție proprie de trioni, evident incomparabil mai mică decît cea terestră, dar cuprinzînd totuși cam o jumătate de miliard de exemplare. Data deconectării televizoarelor noastre portative de la emisia terestră și trecerea la cea de pe navă a fost fixată la întîmplare, oarecum arbitrar, pentru amiaza celei de a o suta zi a călătoriei noastre. În acea clipă, la un semnal dat de primul astronaut, în nacela centrală de comandă a fost pusă în funcțiune centrala trionică de pe navă. Din acea clipă am fost rupți de emisiunea terestră.

Şirul ştirilor transmise prin radio pulsa însă mai departe între navă şi Pămînt. Puternicele staţii de emisie ne asigurau legătura chiar pînă la capătul călătoriei, în apropierea stelelor Centaurului, numai că transmiterea ştirilor dura din ce în ce mai mult. La început era vorba de zile, şi atunci spuneam zîmbind că ne-am întors la vremurile aşa-numitei poşte, cînd veştile se transmiteau de la un om la altul în intervale de timp egale cu o zi pămînteană. Mai apoi însă, între noi şi Pămînt au început să apară intervale de săptămîni şi luni. Undele radiofonice, care alergau cu aceeaşi viteză ca şi a luminii, erau nevoite să străbată o cale din ce în ce mai lungă pînă să ajungă pe Pămînt. Şi, o dată cu aceasta, singurătatea noastră stelară sporea, se accentua tot mai mult.

Viaţa pe bord începuse să îmbrace un aspect normal. Apăreau anumite tradiţii şi obiceiuri locale. Organismele noastre se obişnuiseră cu un ritm de somn şi de veghe ceva mai grăbit decît pe Pămînt ; ziua ca şi noaptea Geei durau doar zece ore. În laboratoare, cabinete, în sălile bazelor, activitatea cercetătorilor se desfăşura normal.

Zilele se scurgeau monoton, una după alta. Munca colectivelor în laboratoare dura de obicei şase-şapte ore, deşi planurile prevedeau de fapt o activitate de numai cinci ore, dar aproape nimeni nu le respecta. Ca medic, încă de pe Pămînt mă obişnuisem să îndrumez continuu oamenii să muncească mai puţin. Dar, aşa cum se întîmplă de obicei, fiecare începea să se plîngă că are prea mult de lucru, iar atunci cînd i se spunea să se odihnească un timp sau să-şi mai reducă din activitate, se simţea aproape insultat.

— Nu le mai pune pe toate la inimă, doctore, că eşti încă tînăr şi naiv! mă sfătuia profesoara Gzakandzan, conducătoarea secţiei de paleobotanică a grupei biologilor, o femeie măruntă şi foarte grasă.

Profesoara Gzakandzan venea la dispensar în fiecare zi, deşi nu era bolnavă, căci în privinţa aceasta nu se putea plînge de nimic, ci cu scopul precis de a-mi împărtăşi nevinovatele-i bîrfeli. Astfel de „bolnavi" mă vizitau adesea în timpul orelor mele de consultaţii. Ba mai mult, de cîteva ori am avut impresia că voiau chiar să-şi mani-

feste afecțiunea față de mine și, printr-un gest oarecare, să arate cît de necesară era prezența mea pe navă. După ce primeau confirmarea că au făcut tot ceea ce trebuia, pacienții aceștia ascultau cu atenție indicațiile mele, apoi plecau fără să mă mai viziteze vreodată.

Numai că Gzakandzan nu se numără printre ei. Ieri, de pildă, mi-a povestit despre colegul ei, un tînăr botanist, care era îndrăgostit de Mila Grotrian. Fata ieșea cu el la plimbare (aceasta se întîmpla încă pe cînd erau pe Pămînt), iar el clasifica într-una plantele și îi dădea explicații. Cînd intrau în vreo grădină minunată, începea: „Lucrul acesta se datorește faptului că clorofila nu absoarbe culoarea verde a spectrului. Prin urmare..." Biata Mila a învățat în decurs de șapte săptămîni toate ciupercile, dar totodată s-a lecuit definitiv și de dragoste.

Tot de la Gzakandzan am aflat cîteva amănunte și în privința lui Goobar. Vorbea despre el cu admirație, ca de altfel despre toți ceilalți. Numai că așa cum îi era obiceiul, nu s-a putut abține să nu-l înțepe puțin. „Da — a spus ea — Goobar e un om neobișnuit, dar este cu mult mai dezagreabil decît ar cere-o genialitatea lui."

Apoi Gzakandzan mi-a povestit despre matematicianul Kjeuna, cel mai distrat om de pe Gea. Kjeuna obișnuiește să fredoneze pe o melodie oarecare ceea ce vrea să țină minte, dar de cele mai multe ori uită cuvintele și nu-i rămîne decît melodia, pe care o cîntă, o cîntă din ce în ce mai fals și mai tare, încercînd fără succes să-și aducă aminte cuvintele. In urma lui merge de obicei, ca un cățel, un automat mic care-i strînge lucrurile pierdute și care memorează unde își ascunde Kjeuna notițele sau alte obiecte.

Căutînd să fiu stăpîn pe situație și să păstrez în dispensar atitudinea corespunzătoare a medicului față de bolnavi, i-am propus profesoarei Gzakandzan să se supună restructurării hormonale a organismului, deoarece era prea grasă. Mi-a rîs în nas:

— Să mă dau pe mîna dumitale?! a rostit ea, cînd în sfîrșit a încetat să se mai cutremure de rîs. Glandele mele nu mai funcționează cum trebuie de șaptezeci de ani și cred că vor mai rezista încă pe atîta!

Din ziua operației, n-o mai vedeam pe Ana decît în timpul vizitelor comune de la spital, la patul tînărului din Ganymede sau la dispensar, cînd schimbam serviciul. Ana nu prea dispunea de timp liber, deoarece intrase în colectivul biologilor, dar, cu toate acestea, și unul și celălalt căutam să nu ne întîlnim decît în chip „oficial".

După o bucată de vreme, Petru din Ganymede s-a trezit, dar își pierduse complet memoria. Sta zile întregi în rezerva lui, culcat, imobil, cu ochii săi albaștri pironiți în tavan. Mi-era teamă că va rămîne toată viața un idiot, dar nu am împărtășit nimănui acest gînd.

Oameni ca mine, care nu fac aproape nimic (oricît de bune intenții aș avea, mi-e greu să numesc muncă orele mele de consultații periodice și care, în fond, sînt atît de lipsite de importanță), sînt puțini pe Gea. Aceștia sînt piloții și unii artiști, dar lipsa de activitate a celor din urmă este doar aparentă și decurge din faptul că activitatea lor nu se poate desfășura după un program precis. Înainte de amiază, cînd laboratoarele și cabinetele sînt pline, poți întîlni adesea în parcul pustiu sau pe puntea stelară cîte un muzician sau videoplastician umblînd parcă fără țel. Abia după masă încep să se populeze sălile de odihnă, parcul central și galeriile. Atunci, în jurul oamenilor de știință care discută rezultatele experiențelor lor se adună grupuri de ascultători și se duc discuții în legătură cu veștile sosite de pe Pămînt. Dar cele mai noi știri au o vechime de o lună, căci atît le trebuie pînă să ajungă pe navă. Noi însă ne deprinsesem cu acest lucru. Un obicei destul de frecvent la locuitorii Geei era să poarte în buzunar cîte o fărîmă din stînca de deasupra izvorului. De aceea, nu o dată puteai să vezi oameni discutînd, mergînd sau citind și învîrtind între degete, cu o plăcere ascunsă, cîte o astfel de pietricică de granit pămîntean.

Astăzi am fost la Nonna. Acestei fete, deosebit de talentate, îi place să facă pe interesanta, comportîndu-se într-un anumit fel. Ameta a caracterizat-o admirabil printr-o singură frază: „Ai dori — i-a spus el — să se spună despre dumneata că ai plecat în Centaurus doar pentru a-ți aprinde țigara de la stea!"

Ne-a primit în camera ei, de curînd amenajată, ce părea închisă într-un briliant scobit. Podeaua alcătuia o rozetă

poligonală, iar tavanul se termina în piramidă, rezultată din planurile înclinate ale pereților în formă de triunghiuri. Masa și fotoliile, de formă aerodinamică, erau turnate din blocuri de sticlă translucidă, care dădeau impresia că aceste mobile sînt complet lipsite de contururi. Doar scheletul de lemn de culoare închisă din interiorul lor sublinia, prin figurile geometrice pe care le alcătuia, ideea constructorului. În fiecare obiect din cameră o recunoșteai pe Nonna.

— Vă place camera mea ? ne-a întrebat ea, de îndată ce am intrat înăuntru.

— E superbă ! a exclamat Tembhara, acoperindu-și ochii cu mîna, iar Zmur a adăugat :

— Și tu, biata de tine, locuiești aici ?...

La aceste cuvinte am început cu toții să rîdem. Într-adevăr, ploaia de strălucire ce se revărsa din obiectele și pereții de diamant se frîngea în curcubee la cea mai mică mișcare a capului, devenind la un moment dat nu prea plăcută.

În calitate de arhitectă, Nonna ne-a arătat proiectele sale. O vie discuție a provocat proiectul unei gări pentru rachetele în formă de semihiperboloid, împodobită cu coloane de argint de două sute de metri înălțime, semănînd cu niște aripi așezate perpendicular. Mi-a plăcut nespus.

— E admirabil ! a spus Ter Haar. Dar la ce sînt bune ornamentele astea plasate la o înălțime de patruzeci de etaje ? Crezi că oamenii care pleacă în călătorie or să dea fuga spre gară cu ochii la stele ?

— Nu uita că de la distanță se vede perfect întreaga construcție — și-a apărat Nonna proiectul. Apoi s-a adresat lui Ameta, care asculta în tăcere : Dar dumneata ce spui, pilotule ?

— Îmi place. Dacă aș avea desenul ăsta, mi l-aș agăța în perete. Dar, ca gară, nu cred că e potrivit.

— De ce ?

— Fiindcă la start, datorită mișcării, strălucirea acestor dungi argintii perpendiculare i-ar orbi pe pasagerii din rachete. La asta nu te-ai gîndit ?

Nonna a privit o vreme la schiță. Apoi, apucînd-o cu amîndouă mîinile, a rupt-o în bucăți.

— Are dreptate — a răspuns ea la protestele noastre. Nu merită să mai vorbim despre asta.

Tocmai atunci uşa s-a deschis şi în prag a apărut pilotul Yeryoga, care avea, după cîte auzisem, o minunată voce de bas, datorită căruia fapt era invitat peste tot, dar de dus se ducea numai acolo unde — aşa cum spunea Yeryoga — îl preferau pe el, înaintea vocii sale.

Ne-am cunoscut într-un mod destul de original. Şi iată cum: într-o dimineaţă m-am pomenit la dispensar cu un bărbat spătos, cu părul mai deschis decît pielea lui bronzală. A intrat în sala de consultaţii şi s-a oprit în mijlocul camerei, privind-mă cu luare-aminte, de parcă cu aş fi fost pacientul şi el medicul.

— Ce vă supără? l-am întrebat eu, pentru a pune capăt acestei cercetări atît de atente.

— Nimic — mi-a răspuns el, zîmbind binevoitor — am vrut doar să-l văd pe omul care l-a învins pe Mehilla.

Venise la Nonna agitat, strigînd încă din prag:

— Ascultaţi! A fost pus în funcţiune heliotronul! Chiar în clipa asta a sosit comunicatul de pe Pămînt. A fost pus în funcţiune acum o oră...

— Nu acum o oră, ci acum o lună — l-a corectat Tembhara — fiindcă atît face o ştire pînă s-ajungă la noi...

— Da, într-adevăr! Yeryoga a rămas dus pe gînduri. E nemaipomenit! Să aflăm atît de tîrziu despre acest eveniment... Cîte nu s-or mai fi petrecut acolo jos, pe Pămînt, şi noi nu ştim nimic...

— Se întîmplă ceea ce s-a întîmplat în urmă cu cîţiva ani, cînd Ter Sofar şi-a terminat lucrarea — am spus eu. Aceea despre fotoni. Vă mai aduceţi aminte? Oamenii se opreau pe străzi, întrebîndu-se unii pe alţii dacă nu cumva ştiu cînd va fi comunicat al doilea rezultat. La facultatea noastră, fiindcă pe atunci eram încă student, tocmai trebuiau să înceapă concursurile de regate, cînd, deodată, megafoanele au anunţat că Ter Sofar îşi va continua expunerea teoremei sale; cît ai clipi, malurile rîului au rămas pustii cu desăvîrşire. Vreme de două ceasuri, ambarcaţiunile s-au odihnit ancorate la mal, deoarece toată lumea stătea masată, om lîngă om, să-l asculte pe Ter Sofar.

Am luat masa în grădină, într-un peisaj pitoresc, împodobit cu straturi de flori. Această ultimă inovaţie am pri-

mit-o cu mare bucurie. Tembhara, care era un adevărat sac fără fund de anecdote istorice, povestea despre arhitecții din secolul al XXII-lea, care proiectau „orașe zburătoare", adevărate palate metalice suspendate în aer prin rotirea unor elice gigantice. Nonna ne-a spus o glumă cu privire la un mecaneurist din secolul al XXIV-lea, Clauzius, un om tare ciudat, care construia păianjeni mecanici ca să prindă muștele mecanice.

După masă m-am dus împreună cu Schrey și Ter Haar la stîncile de lîngă rîu, pentru a ne încheia „primitiv" ospățul nostru. Pe gazonul din apropiere se jucau doi copii: un băiat de vreo șapte anișori și o fetiță mai mică decît el — probabil frate și soră. Amîndoi aveau părul negru și fața bronzată, ca și cum ar fi stat multă vreme în soare. Fetița își ducea minuța în dreptul ochilor fratelui său, închizînd și deschizînd pumnul.

— Tu nici nu știi măcar ce-i asta — l-am auzit eu pe băiat.

— Ba știu. E un bă-nuț!

— Și ce-i ăla ban?

Fetița a căzut pe gînduri, încrețindu-și năsucul.

— Știam, dar am uitat.

— Așa zici tu întotdeauna — i-a răspuns băiatul, zeflemitor. N-ai știut niciodată. Banul este... Ei! Apoi a dat din mînă. Și așa tot n-o să pricepi nimica.

— Haî spune! Spune!

— De mult, foarte de mult, cu așa ceva puteai să obții tot ce doreai. Pe atunci erau locuri anume unde puteai căpăta orice cu banii. Asta-i tot.

— Ce spui?

— Vezi că n-ai înțeles? Sigur! Știam eu!

— Ba am înțeles! Uite c-am înțeles: dădeai bucățica asta de tablă și în schimb puteai să capeți tot ce doreai. Dar oamenii mari se jucau și ei pe atunci cu banii? Știi ce? Să-l rugăm pe tăticu să ne facă și nouă niște bani.

Băiatul a privit spre noi. Schrey l-a chemat, făcîndu-i un semn din cap și zîmbind. Copilul s-a apropiat fără teamă.

— Cum te cheamă?

— Andrea.

— Pe mine mă cheamă Schrey. Sînt medic. Şi dumnealui este profesorul Ter Haar, care, din fericire, se ocupă chiar cu studiul timpurilor acelea vechi despre care vorbeai. Ştii? El poate să-ţi povestească multe lucruri interesante! A privit apoi la ceas. S-a ridicat de jos şi, luîndu-mă de braţ, a adăugat: Noi o să ne luăm rămas bun, fiindcă trebuie să mergem la spital. Distracţie plăcută.

In timp ce ne depărtam, am observat privirea desperată a lui Ter Haar. Schrey, cel atît de cumsecade, nici nu şi-a dat măcar seama în ce încurcătură l-a pus pe istoric, lăsîndu-l pradă curiozităţii copiilor.

După două ore am coborît în grădină ca să iau aer. Spre marea mea mirare l-am văzut pe Ter Haar stînd tot acolo unde-l lasasem, lîngă riu. M-am aşezat alături, ascultînd cum îi povestea băieţaşului despre vremurile cînd oamenii lucrau din greu, legaţi de un petic de pămînt, despre războaiele îngrozitoare care distrugeau în cîteva ore ceea ce fusese construit vreme de secole, despre tiranii care trăiau într-un lux nemaipomenit, pe cînd supuşii lor piereau de foame.

Băiatul era numai urechi. Nu-şi mai ridica nici buclele ce-i cădeau pe frunte. Ochii lui aţintiţi asupra buzelor istoricului deveniseră parcă mai întunecoşi şi mai maturi. Îşi ţinea strînse la piept mînuţele bronzate şi a rămas aşa multă vreme, chiar şi după ce savantul a tăcut. In sfîrşit s-a sculat de jos şi a plecat muncit de gînduri.

Ter Haar nu mai putea de bucurie că a găsit un ascultător atît de pasionat. Ne-am ridicat şi am pornit amîndoi prin parc, furaţi de melodiile cîntate în cor. Se lăsase seara şi copacii păreau de argint în lumina Lunei artificiale, totuşi minunată şi pămînteană. Deodată, dintr-o alee laterală s-a ivit băiatul, cu părul vîlvoi. S-a apropiat în grabă de istoric, a salutat, a înghiţit în sec, apoi a întrebat:

— Iertaţi-mă! Nu-i aşa că tot ce mi-aţi spus este doar o poveste?

Ter Haar nu i-a răspuns imediat. Privea la băiat şi pe faţa sa, luminată de un zîmbet, am deslușit deodată trăsăturile visătorului, şi atunci l-am întrezărit iar pe omul sfios, cu părul cărunt, dar cu inima plină de vise. Şi păre-

rea mea a fost adeverită de cuvintele cu care şi-a renegat într-o singură clipă întreaga-i ştiinţă:

— Da — a spus el — este doar o poveste...

După o săptămînă de la punerea în funcţiune a trionilor de pe navă, unii oameni s-au făcut nevăzuţi. La început au dispărut de la masă aproape toţi astronauţii. Apoi au încetat să mai vină prin grădină cîţiva fizicieni. Constructorii Uteneul şi Yrjõla nu puteau fi întîlniţi nicăieri, de parcă n-ar mai fi fost pe navă. Cu toate acestea se părea că nimeni nu dă atenţie faptului, deşi toţi băgaseră de seamă. Pesemne însă că fiecare îşi spunea în sinea lui: „Trebuie să aibă motivele lor".

Taina am aflat-o întîmplător, într-o dimineaţă, de la un tînăr matematician care mi se plîngea că, vrînd să efectueze un calcul foarte greu cu ajutorul creierului electronic central al Geci, Ter Akonian l-a refuzat spunîndu-i că deocamdată aparatura este suprasolicitată.

— Ce mai condiţii de lucru! se plîngea tînărul. Trăim ca în epoca primitivă. Cel puţin în epoca de piatră fiecare îşi avea condeiul său şi putea să facă la socoteli cît poftea. Pietrele, maşinile de calcul de atunci, se găseau din belşug. Dar azi?! Şi se mai spune că avem tot ce ne trebuie...

După-amiaza am petrecut-o la Ter Haar. Acolo m-am întîlnit cu mai multă lume, printre care şi cu biofizicianul Diocles şi cu matematicianul Zmur, colaboratori ai lui Goobar. Diocles este un omuleţ îndesat, cu părul şi ochii negri. Se caracterizează, ca să zic aşa, printr-un fel special de a se mişca, parcă mereu plin de grijă. Are înfăţişarea omului care a pierdut ceva şi chiar atunci a descoperit faptul neplăcut. Dimpotrivă, Zmur, poate prin contrast, mi se părea deosebit de calm şi întotdeauna stăpîn pe situaţie, în al cărei labirint se pierdea scundul său coleg. Ne povestea despre Goobar. Îl ascultam cu interes, deoarece ştia să vorbească, avînd chiar un oarecare umor, deşi cam sec. Ne explica de ce unii studenţi se prăpădesc după cursurile marelui savant, pe cînd alţii nu le pot suferi.

— Atunci cînd Goobar vorbeşte în faţa studenţilor despre lucruri necunoscute şi foarte dificile, el este un slab

conferențiar: își găsește cu greu cuvintele, se repetă, se bîlbîie. Și lucrul acesta, evident, supără. În acest caz, studierea după un manual ar fi cu mult mai instructivă. Cînd însă începe să vorbească cu pasiune, ritmul acela lent de gîndire, asemănător cu mersul melcului, străin firii lui, dispare, făcînd loc felului său caracteristic de a sări de la un cap la celălalt al demonstrației, drumul spre părțile cele mai dificile ale teoriei prezentate constituind o serie de salturi în gîndire, îndepărtate unele de altele. De aceea îți trebuie multă abilitate ca să-l poți urmări.

— Lucrul acesta este foarte normal — spunea Zmur. E greu să-i ceri unei capre negre ca, urcînd stîncile, să țină pasul cu un infanterist. Și dacă totuși se va strădui și va merge la fel de încet ca el, va face într-una zeci de mișcări inutile, fie luînd-o înainte, fie oprindu-se, fie dîndu-se înapoi, și atunci, mișcările acestea nefirești, lente vor fi lipsite de farmec și vigoare, calități ce pot fi admirate numai în goana ei fulgerătoare.

Cineva dintre cei de față a amintit o anecdotă care pretindea că o teorie nouă prezentată pentru prima dată de Goobar nu era înțeleasă de nimeni, nici chiar de el însuși, a doua oară o înțelegea doar el, în vreme ce muritorii de rînd (era vorba, evident, de specialiști) începeau să priceapă cîte ceva abia la a opta sau la a noua expunere. Am zîmbit poftă.

Discuția s-a abătut apoi asupra unui alt subiect, dar nu după multă vreme a fost rostit din nou numele lui Goobar.

— Cei mai mulți dintre noi — am spus eu — și-l imaginează pe acest savant eminent ca pe un bătrîn. De aceea, pentru cine nu l-a văzut pe Goobar, prima întîlnire poate constitui o adevărată surpriză, deoarece el nu-i de loc bătrîn.

Mi-am ferit fața de lumină, ca să pot rechema în minte figura lui Goobar, dar n-am izbutit. Nu rețineam decît gura lui mare și ochii săi ascunși sub fruntea înaltă. Dar nu eram singurul care mă gîndeam la el; deodată cineva a întrebat:

— Da' ce culoare au ochii lui Goobar?

Nimeni însă dintre colaboratorii săi n-a fost în stare să răspundă.

— Vedeți? a rostit triumfător cel ce întrebase, ca și cum

ar fi făcut o experienţă ca să demonstreze justeţea tezei sale neîmpărtăşite.

Cînd am ieşit de la Ter Haar, era noaptea tîrziu. De aceea m-am îndreptat spre casă. Deodată, la o cotitură pronunţată a zidului de protecţie împotriva radiaţiilor atomice, care se înălţa lîngă mine, l-am văzut pe Yrjöla, pe tînărul Rudelik şi o femeie pe care nu o cunoşteam.

Am vrut să-i evit, dar chiar atunci a început să sune semnalul de alarmă; peste o clipă, viteza Geei urma să crească cu procentul zilnic de acceleraţie. N-aş fi avut timpul necesar să mă urc în ascensor. De aceea am rămas cu ei. Prietenii mei au schimbat o privire; după cît mi-am putut da seama, erau tare încurcaţi, dar înainte de a fi apucat să rostească măcar un cuvînt, automatele au pus motoarele în funcţiune.

Nu s-a schimbat nimic. Lumina de pe culoare, schimbată în sinilul nopţii, ardea liniştită. Doar trupurile noastre au devenit ceva mai grele.

Dacă n-aş fi ştiut că motoarele lucrează (deşi nu se auzea nici cel mai mic zgomot), aş fi putut crede că m-a cuprins deodată un val de oboseală. Între timp, cei trei tovarăşi ai mei s-au retras în cel mai îndepărtat ungher al cotiturii şi s-au aplecat deasupra unei plăci masive, puţin înclinate, care ieşea din cuirasă; placa era o prelungire a unuia din uriaşii stîlpi interiori de susţinere a scheletului navei.

Am observat, nu fără mirare, mai ales că nu-l mai văzusem niciodată pînă atunci, că Yrjöla fumează. Acesta era de altfel un obicei foarte rar practicat pe nava noastră. La un moment dat s-a aplecat deasupra plăcii şi a început să scuture scrumul, care se aşeza într-un strat subţire. A stat aşa cîteva clipe, ca şi cum această îndeletnicire ciudată l-ar fi distrat; pe urmă însă am băgat de seamă că toţi privesc cu atenţie la suprafaţa metalului. Fără să vreau, m-am aplecat şi eu să văd ce se petrece acolo. Firişoarele de scrum nu rămîneau inerte, ci se mişcau foarte încet, alcătuind un desen, care, vreme de cîteva zeci de secunde, mi-a fost cu neputinţă să-l descifrez, apoi, deodată, am înţeles: scrumul se aşeza în arcuri concentrice, al căror centru părea că se află undeva în spatele zidului de protecţie, în inima reactoarelor atomice. Motoarele în funcţiune produ-

ceau probabil vibraţii, însă prea slabe pentru a fi percepute, iar zidul de protecţie transmitea acest freamăt imperceptibil stratului de scrum, care se aduna în punctele imobile, adică la nodurile undelor staţionare ce se creau.

Cei trei se înţelegeau numai din priviri. Yrjőla şi-a notat ceva. Femeia a închis căpăcelul unui instrument aşezat pe un trepied. După o clipă, zumzetul scurt şi înfundat al instalaţiilor a anunţat că motoarele au fost oprite.

— Ce faceţi aici ? am întrebat eu.

Yrjőla m-a privit ţintă, apoi a clipit din ochi :

— Mai întîi de toate, tăcere absolută, doctore. Ai înţeles ?

— Cum, nu am voie să spun nimănui ? am întrebat eu, mirat. Bine, făgăduiesc. Dar vreţi să-mi spuneţi şi mie ce se întîmplă ?

— Vibraţii — a răspuns Yrjőla, tainic.

Rudelik nu se uita la noi. Îşi freca într-una bărbia ţepoasă, cufundat în gînduri şi chiar îngrijorat. Doar tovarăşa lor stătea liniştită, privind coridorul pustiu.

— Am înţeles — am zis eu. Şi ce e rău în asta ?

— Dacă răul este un lucru pe care nu l-am prevăzut, atunci e grav — a răspuns Yrjőla, şi de astă dată de pe faţă îi pierise acel aer ştrengăresc. Ochii îi erau încercănaţi, de parcă nu ar fi dormit de multă vreme.

— Bine, dar ce importanţă are asta ?

Yrjőla a dat din umeri :

— Sarcina motoarelor este întotdeauna aceeaşi. La viteze mai mici nu au existat virbraţii, au apărut doar de la....

— Şaizeci de mii de kilometri pe secundă — a rostit Rudelik şi ne-a privit atent, parcă trezit din îngîndurare.

— Deci, ce este ?... am întrebat eu pentru a doua oară, puţin cam nedumerit, parcă presimţind răspunsul.

Situaţia se complica. Ne aflam într-unul din cele mai îndepărtate colţuri ale uriaşei nave care zbura prin beznă, înconjuraţi de trei părţi de masivul metalic al zidului de protecţie. În jur domnea o linişte deplină, iar lămpile de pe coridor luminau atît de departe, încît şirul lor se contopea la capătul coridorului într-o dîră albăstrie.

— Nu ştiu — a răspuns Rudelik, simplu. N-am prevăzut acest fenomen, deoarece nu decurge din teorie. Prin urmare...

— Teoria este falsă... — a încheiat femeia.

Stătea nemișcată, iar vocea ei trăda oboseala.

— Da — a spus Yrjőla și s-a așezat pe placa înclinată.

— Poate reacțiile în lanț produc maxime și minime de absorbție a neutronilor — am rostit eu, amintindu-mi cu greu teoriile învățate cîndva, dar îndată am tăcut, deoarece puținele mele cunoștințe ce-mi veneau în minte erau ridicole în comparație cu experiența acestor trei specialiști.

— Hmmm! a mormăit Yrjőla, în semn de negare. Am trimis de cîteva ori pînă acum automatele dincolo — și cu o mișcare a capului a arătat zidul de protecție...

— Bine — am zis eu din nou — dar ce importanță pot să aibă, cînd sînt așa de neînsemnate?!...

Yrjőla și-a ridicat ochii spre mine, m-a privit scurt, apoi s-a uitat din nou în jos. Nu mi-a adresat nici un cuvînt, dar abia în clipa aceea am înțeles, în sfîrșit, despre ce era vorba.

— O, da' prost mai sînt! am strigat eu. Aceste vibrații cresc, cresc cu fiecare accelerație, nu-i așa?

— Vorbește mai încet! Rudelik m-a apucat de braț.

— Iertați-mă... am rostit eu, tulburat.

Yrjőla părea că nu a observat nimic.

— Dacă cresc? a zis el încet, ca pentru sine, și a continuat: Cresc, dar...

— Dar nu liniar — a încheiat Rudelik.

S-a încordat ca un arc, ochii au prins să-i strălucească și în acea clipă a uitat complet de existența mea. Se adresa doar inginerului și, instinctiv, a scos analizatorul din buzunar. Cu o mișcare a mîinii, Yrjőla a pus capăt acestei stări, voind parcă să nege cele spuse de Rudelik.

—Ei, da — a zis el — se pare că ele vor atinge maximum la 130.000 kilometri pe secundă... După aceea se prea poate să înceapă să scadă, dar nu vor scădea prea mult. Goobar spune că e bine, dar...

— Cum adică? Și Goobar știe de povestea asta?

În loc să-mi răspundă, Yrjőla a schițat un zîmbet care parcă voia să spună: „În zadar, tot nu înțelegi..."

— Spune că e bine — a reluat inginerul — dar, de fapt, asigurările lui nu ne conving, deoarece lucrul acesta îl

interesează pe Goobar doar în măsura în care are contingență cu lucrarea pe care o elaborează...

— Și are contingență — a adăugat tovarășa lor.

— Da. Și tocmai de-aia este mulțumit... Afirmă că i-a ajutat...

— Deci, în fond, ce importanță are asta? am intervenit eu.

Nu mai înțelegeam nimic. Simțeam că în jurul nostru plutește ceva ce nu putea fi redat prin cuvinte.

— Nu cumva există vreo primejdie? am întrebat în cele din urmă, și în același timp, nu știu de ce, m-am simțit rușinat.

— Primejdie?! a repetat uimit inginerul. Nu cred. Construcția Geei este calculată pentru o rezistență de șaptezeci de ori mai mare...

— Atunci?

Yrjöla s-a ridicat în picioare. Toți se pregăteau de plecare. Colega lor a luat vibrometrul așezat lîngă perete, iar Rudelik a tras după sine automatul, care a pornit în urma lui ca un cățeluș.

Eu am rămas țintuit locului. Tustrei au trecut pe lîngă mine fără a-și lua rămas bun, ca și cum m-aș fi preschimbat în aer. Ultimul, Yrjöla, s-a oprit brusc și m-a prins voinicește de braț, strîngîndu-mă cu putere.

— De, ce să-i faci? Iată un lucru de care viața ne-a dezobișnuit! a rostit el, privindu-mă în ochi. Ceva ce nu se află în acea mare clădire, pe care am înălțat-o în decurs de milenii.

Apoi a făcut un gest circular cu mîna, ca și cum ar fi vrut să-mi arate cele ce ne înconjurau, dar am înțeles că se gîndește la tot ce crease știința pînă atunci.

— Ceva mai grav decît primejdia — a adăugat el, încet.

— Mai grav?... am întrebat eu; în cap mi se învălmășeau tot felul de gînduri.

— Da — a răspuns el — fiindcă e necunoscut!

Mi-a dat drumul de braț și a pornit-o în urma celorlalți. O clipă, ce mi s-a părut negrăit de lungă, am privit la urmele aproape șterse ale undelor de pe suprafața plăcii, care nu reflecta lumina, întocmai ca o oglindă mată. Apoi am pornit înainte, pășind încet, îngrijorat parcă să nu divulg taina încredințată.

Trecuseră cinci luni de cînd călătoream şi erau necesare doua luni pînă să ajungă la noi semnalele radiofonice de pe Pămînt. Acum aveam mai puţin timp liber decît înainte; trebuia să mă ocup de băiatul din Ganymede. Am ţinut un consiliu cu Schrey şi cu Ana, în cadrul căruia am hotărît să-i cercetăm creierul cu amănunţime. Primul chirurg a cerut legătura directă cu Pămîntul pentru a obţine date amănunţite asupra băiatului. Se gîndea că va trebui să-l învăţăm propriul său trecut, pentru a-şi recăpăta memoria, pustiită din cauza catastrofei.

Tînărul ne lăsa să facem ce vrem cu el. Complet pasiv, nu opunea nici un fel de rezistenţă. Putea fi condus ca un copil. Ana îi acorda foarte multă atenţie; o vedeam adesea plimbîndu-se cu el de mînă printre straturile de flori ale grădinii, iar el, înalt, subţirel, foarte serios, păşea supus alături de ea, încercînd uneori să-şi potrivească pasul său mare, după paşii ei mărunţi. Vorbea cu el, îi arăta florile, spunîndu-i cum se numesc, dar toate acestea nu aveau nici un efect asupra lui.

În sfîrşit, Schery a hotărît să facem cercetări decisive. Aparatura pentru encefaloviziune era defectă şi singur nu mă pricepeam să înlătur neajunsul. Trebuia deci să iau legătura cu astronautul secund, deoarece acesta avea în grijă automatele de deservire tehnică. Nu l-am găsit imediat. Chiar atunci părăsise nacela de comandă, terminîndu-şi serviciul. Am încercat să-l găsesc cu ajutorul informatoarelor, dar n-am izbutit. Atunci am pornit să-l caut pe navă. După o bucată bună de vreme am coborît în sfîrşit în regiunea cea mai îndepărtată de punţile centrale.

Coridorul se transforma într-un fel de tindă mare ce dădea în sala mică a filarmonicii. Sub o coloană laterală stătea Lancelot Grotrian, contemplînd o sculptură albă care se înălța în mijlocul spațiului gol. I-am spus ce doresc. Discuția noastră era searbădă, dar prezența trupului alb de piatră îi dădea parcă o strălucire și umplea orice clipă de tăcere.

După o vreme am început să umblăm, mai bine zis să ne plimbăm. Pașii noștri răsunau puternic, amplificați de ecoul de sub bolta care acoperea holul, ca o scoică cu pereții larg deschiși. Nu știu cum s-a întîmplat, dar ne-am oprit amîndoi în fața statuii, care înfățișa un băiat ce venea de la un drum lung. Avea trăsături comune, prea puțin interesante, dar aidoma unei dimineți foarte timpurii de martie, ce se înfiripă din ceturi și în care copacii uzi și goi așteaptă parcă, în bătaia soarelui palid ce se ridică la orizont, zilele lungi de vară. Aceasta era expresia chipului său : aștepta împlinirea tuturor dorințelor și prin urmare și a celor mai mari speranțe.

Grotrian mi-a spus că statuia era opera lui Soledad. Cu acest prilej, mi-am adus aminte de o mică întîmplare petrecută cu o săptămînă în urmă. O întîlnisem pe sculptoriță în grădină ; ședea cocoțată în vîrful unei movilițe, cu o carte străveche pe genunchi. Curios, am întrebat-o ce fel de carte era aceea. Nu mi-a răspuns și nici n-a ridicat capul, ci a început să citească cu voce tare :

— „Deci au spus :
— Cum ai trăit ?
— Bine — a răspuns el — am muncit mult.
— Dar dușmani ai avut ?
— Da. Dar n-au reușit să mă stingherească în muncă.
— Dar prietenii ?
— Îmi cereau să muncesc.
— Și este adevărat că ai suferit mult ?
— Da — a răspuns el — e adevărat !
— Și atunci ce-ai făcut ?
— Am muncit și mai mult. Îmi făcea bine."
— Despre cine e vorba ? am întrebat-o eu.

A pronunțat numele unui sculptor de odinioară și și-a reluat lectura, uitînd îndată de prezența mea.

I-am povestit această întîmplare lui Grotrian și l-am întrebat dacă socotește că participarea la expediție poate să-i fie sculptoriței de vreun folos.

— Eu cred că da — mi-a răspuns el. Este foarte greu să exprimi în piatră taina sufletelor, ce se ascunde adînc în fiecare om. Tocmai de aceea trebuie căutate cît mai multe căi și, desigur, nu puține lucruri poți afla despre om, privindu-l cînd contemplă stelele...

Mă uitam la fața astronautului în timp ce vorbea. Nenumărate erau semnele bătrîneții; ridurile coborau spre bărbie, avea zbîrcituri în jurul ochilor și obrajii pungiți. Ochii, ascunși sub sprîncenele-i cărunte, erau parcă învăluiți într-o ceață nevăzută, dar cînd a rostit ultimele cuvinte și și-a întors fața către mine, mi s-a părut — lucru miraculos — că este mai tînăr decît mine!...

Seara ne-am adunat în sala de operații. Tînărul, la fel de indiferent ca și pînă atunci, a fost așezat pe masa de metal. Dar s-a întîmplat un lucru neașteptat: în clipa cînd Schrey a început să coboare plăcile late ale electrozilor care trebuiau să cuprindă capul băiatului, acesta și-a acoperit deodată fața cu mîinile.

Gestul lui spontan, care dovedea că-i e frică, ne-a pus pe gînduri, deoarece ne obișnuisem ca el să privească totul cu indiferență.

Ana s-a aplecat deasupra lui și a început să-i vorbească încet și blînd, desfăcîndu-i delicat degetele, de parcă s-ar fi jucat cu un copil sau l-ar fi mîngîiat. Deși încordarea i se mai citea încă pe față, tînărul a încetat să mai opună rezistență. Plăcile de metal i-au cuprins tîmplele, coborînd mai jos de ochi. O pătură de culoare crem i-a acoperit trupul, lăsînd dezgolită doar o parte a pieptului, care se mișca la intervale regulate în lumina din ce în ce mai slabă, deoarece Schrey stingea lămpile.

În curînd s-a făcut întuneric deplin. Din casca strălucitoare care acoperea ermetic craniul bolnavului, ieșeau afară, ca acele unui arici, firele înregistratoarelor de curent. Acestea alcătuiau laolaltă un fel de ecran ce înregistra pulsul slab al descărcărilor electrice din creier; amplificate de mii de ori, ele erau transmise întocmai apara-

turii așezate la capul mesei. Acolo se găsea un bloc de sticlă care, prin forma sa, amintea un glob.

După cum se știe, prespunerile formulate cu secole în urmă, și anume că va veni vremea cînd pe baza înregistrării curenților din creier vor putea fi citite gîndurile oamenilor, nu s-au adeverit, deoarece complexele de asociații se formează altfel la fiecare om, iar curbelor identice de curenți nu le corespund noțiuni asemănătoare.

Prin urmare, medicul nu poate să afle cu ajutorul electroencefaloscopului ce gîndește bolnavul, dar poate să constate dinamica proceselor psihice, iar pe baza acesteia să cunoască boala sau accidentele creierului.

Schrey a rămas nemișcat multă vreme, ascultînd zumzetul curenților de amplificare, ca și cum ar fi vrut să prindă din amalgamul acela de sunete o melodie numai de el știută. În sfîrșit a conectat aparatul.

Deodată, în adîncul translucid al globului s-a făcut lumină și în interiorul lui au început să alerge atît de repede mii de scîntei, încît nu se vedeau decît spirale și cercuri vibrînd, precum și o coroniță irizată de lumină, suspendată în spațiu, alcătuită din zigzaguri subțiri și mărunte. În unele locuri, firele de lumină îngrămădite unele într-altele își contopeau descărcările respective în fîșii ce păreau șiraguri de perle. Întregul glob s-a umplut încet de o fluorescență violetă, părînd un cer în miniatură, brăzdat de traiectoriile stelelor căzătoare. Milioanele de ramificații ale firelor luminoase se împreunau și se desfășurau necontenit, înfiripînd un desen de o nebănuită regularitate și frumusețe.

— Vă rog, vorbiți-i ! i-a șoptit Schrey Anei.

Chipul chirurgului, cu nasul său subțire și acvilin ce se deslușea pe fața învăluită în umbre negre, apărea în pilpîirea luminii care venea din interiorul sferei.

— Ce să-i spun ? a întrebat Ana, cuprinsă parcă de emoție.

— Orice — a mormăit Schrey și s-a aplecat și mai mult asupra sferei luminiscente.

Ana și-a apropiat fața de cască. Nu i se vedea decît profilul ei întunecat, proiectat pe fondul luminos.

— Băiete ! Mă auzi ? Mă auzi, da ?

În vibrațiile luminoase n-a survenit nici o schimbare.

— Spune-mi cine eşti? Cum te cheamă?

Vocea ei răsuna slab, abia distingîndu-se din zgomotul monoton al curenţilor. Dar întrebarea asta, pusă de zeci de ori, rămînea mereu fără răspuns. Bolnavul continua să stea culcat, fără să scoată o vorbă, în vreme ce scînteile luminoase alergau într-una, executînd neobosit oscilaţiile lor în sus şi în jos.

Ana i-a mai pus tînărului cîteva întrebări, a rostit numele de Ganymede, de staţie cosmodromică, a pronunţat numele celor mai cunoscute realităţi pămîntene, dar toate acestea nu au provocat nici cea mai mică modificare în oscilaţia luminilor.

Pînă atunci nu asistasem la prea multe cercetări amănunţite asupra creierului, dar mi-am adus aminte de amănuntele aflate încă din şcoală: aceste scîntei în continuă mişcare, încătuşate parcă pe orbite, nu erau decît reflectarea funcţiilor nutritive, vegetative, ale creierului. Ritmica şi simetria lor nu este perturbată de descărcările neregulate, sinuoase, care unui neiniţiat îi dau impresia de haos, deşi tocmai ele sînt imaginea gîndurilor. Pe cînd eram student, nu mă prea împăcam cu faptul că ordinea limpede a gîndirii poate să fie reflectată printr-o cascadă de fulgere ce se succed aparent dezordonat.

Priveam în adîncul sferei, peste umărul lui Schrey. În unele locuri, luminiscenţa nu era uniformă, ca şi cum acolo curentul de lumină s-ar fi spart ciocnindu-se de nişte stînci nevăzute pe care le ocolea în străluciri aurii, creînd contururi slabe de unde şi vîrtejuri.

În cele din urmă, plictisită, Ana a tăcut. Am început şi eu să mă resimt din pricina oboselii şi a poziţiei incomode (stăteam foarte aplecat). Schrey mormăia ceva confuz, ca pentru sine. Apoi a tuşit şi a zis:

— Ajunge!

Ana nu l-a auzit pesemne, fiindcă după o clipă de tăcere, în care timp nu a răsunat decît zumzetul amplificatoarelor, l-a întrebat din nou pe tînăr:

— Nu iubeşti pe nimeni?

Atunci, după o fracţiune de secundă, luminile care descriau o curbă invariabilă au prins deodată să tremure. Din întuneric s-a înălţat un jet auriu, care a început să strălucească puternic, a deschis larg orbitele închise şi a zvîrlit

în sus cu atîta putere, încît părea că va sparge pereții închisorii de sticlă. Dar în curînd lumina s-a retras în jos și a dispărut. Suprafața luminoasă s-a întunecat și din nou a rămas numai fosforescența scînteilor ce alergau.

Schrey s-a ridicat cu un gest brusc, a întrerupt aparatul și a aprins luminile din tavan. Orbit, am închis ochii.

— Ei, da — a rostit chirurgul, ca de obicei în șoaptă. Afazie motorică... Vreo zece cîmpuri grav accidentate... și mai adînc, tractus cortico-thalamicus... dar thalamusul este întreg. Iată cum stau lucrurile...

Apoi s-a apropiat de Ana și, punîndu-i mîinile pe umeri, i-a vorbit ca și cum atunci ar fi văzut-o pentru întîia oară:

— Minunat, dragă colega! Cum de ți-a dat prin minte?

Ana a zîmbit stingherită:

— Nu știu. Mi-am zis chiar că e o prostie, deoarece căile nervoase...

— Nu, nu e o prostie! Nu! a întrerupt-o Schrey, scuturînd-o ușor de umerii ei mici. Căi întrerupte, nu-i așa? Dar există mnemoni diferiți, unii mai durabili, alții mai fragili; sînt amintiri care nu pier decît o dată cu omul! Foarte bine ai făcut! Nu știu, dar...

Și, fără să-și termine gîndul, s-a apropiat de masă și a eliberat bolnavul. Tînărul și-a deschis larg ochii cu pupile mari, atît de mari încît păreau doi sori în eclipsă, încercuiți de o dungă îngustă ca o aureolă albăstrie. Și acești doi ochi mari priveau dincolo de noi, indiferenți, nemișcați.

— Abulie... zonele frontale... — mormăia Schrey. Dificilă treabă... dar nu-i nimic... îl vom opera încă o dată...

Locul unde se întîlneau regulat oamenii din cele mai diferite laboratoare și grupuri era sala de sport. Chiar eu îi sfătuiam pe toți să practice regulat atletismul și, ca să le dau exemplu, mă duceam din două în două zile la antrenament.

Antrenorul nostru era Zorin, prietenul lui Ameta, despre care n-am știut niciodată dacă este pilot care se ocupă cu mecaneuristica, sau, dimpotrivă, este mecaneurist care practică și pilotajul. Dar asta era o chestiune lipsită de importanță. După cum spunea singur, Zorin colindase pe la atîtea stații cosmodromice, încît ritmul somnului și rit-

mul de muncă i se tulburaseră cu desăvîrşire. Putea să lucreze sau să doarmă la orice oră din zi sau din noapte.

Zorin era un atlet perfect, aşa cum mi-l închipuisem şi pe Ameta, înainte de a-l cunoaşte. Executa întotdeauna cele mai dificile exerciţii de gimnastică. Se apropia de aparat atît cît era nevoie, apoi se oprea, ascultînd parcă un semnal tainic al trupului său care să-i dea de ştire că este gata. Şi deodată se ridica deasupra barei fixe şi începea să facă balansuri şi să se învîrtească. Din cînd în cînd se oprea, împotrivindu-se parcă forţei de gravitaţie; descria în aer cu trupul figuri impresionante. În toate mişcările sale, în felul cum întindea mîna, în mersul său liniştit şi doar aparent greoi, se ascundea o graţie felină.

Toţi îl simpatizam nespus de mult, iar el ştia să aprindă ambiţia în noi, într-un fel foarte naiv. Ţin minte, de pildă, cum Hilyant, pentru a executa aşa cum trebuie un exerciţiu, venea în fiecare seară la sală ca să-l repete, trudindu-se astfel vreme de cîteva săptămîni în şir. Şi toate astea... numai pentru ca Zorin să-i facă binevoitor cu ochiul.

După cum se vorbea, era un constructor renumit. Colegii săi din grupa lui Tembhara povesteau adesea despre miraculoasa lui intuiţie, cu ajutorul căreia prevedea îndepărtatele consecinţe ale soluţiilor stereometrice planificate.

În general, nimeni nu ştia cînd şi cum lucrează. Venea în vizită pe la Tembhara, stătea o oră în laborator, lua subiectul, iar după două-trei zile se şi întorcea cu soluţia în minte. Nu-şi făcea niciodată nici un fel de însemnări, deoarece avea o memorie extraordinară. Întotdeauna şi pretutindeni, strălucirea albăstrie a combinezonului său larg de selenit putea fi văzută pe neaşteptate într-unul din colţurile îndepărtate ale navei, în coridoarele întunecoase din apropierea capătului rachetei, sau cine ştie unde, în hala rachetodromului sau la etajul zero. Adesea se plimba singur, dar dacă cumva era întovărăşit, puteai fi sigur că tovarăşul lui nu-i altul decît Ameta. Se părea că cei doi prieteni nici nu prea discută între ei. Amîndoi stăpîneau deopotrivă arta tăcerii într-un asemenea grad, încît mă mira totdeauna, dar mă şi neliniştea, într-atît îmi era de străină. Umblau cu pas uşor şi legănat pe puntea stelară, aruncîndu-şi unul altuia din jumătate în jumătate de oră

cuvinte neînțelese pentru mine, probabil numele unor nave sau poate al unor stații cosmodromice. Apoi tăceau din nou, parcă meditînd în liniște la același subiect.

In vremea aceasta, Gea atinsese viteza de 90.000 kilometri pe secundă. Aparent însă, ea continua să rămînă suspendată și imobilă printre stele. Aparatele sensibile calculau viteza navei, înspăimîntătoare și de neconceput în condițiile terestre. Un proiectil care ar zbura cu o asemenea viteză s-ar preface în vapori, chiar și în contact cu cele mai rarefiate pături ale atmosferei Pămîntului. Dar aici totul era liniștit și tăcut, atît stelele cît și spațiul de catran dintre ele. Doar de la ultimele etaje, din apropierea vîrfului navei, se vedea Soarele, ca o stea puternică, de culoarea oțelului, bătînd în gălbui, și, strălucind în adîncul unui disc turtit, norul de praf zodiacal care se rotea în planul elipticei.

De acum înainte creșterea distanței față de Pămînt consituia creșterea unor cifre moarte pe discurile aparatelor de bord, deoarece mintea nu le mai putea cuprinde.

De cîteva ori mi s-a propus să intru în diferite grupe. Am dorit chiar să mă pun în contact cu videoplasticienii, dar am renunțat. M-am dedicat aprofundării unor studii de medicină din ce în ce mai ample. Serile, după senzația plăcută a oboselii fizice care urma după fiecare antrenament, făceam operații complicate pe fantomele trionice și studiam manualele, adîncindu-mă în amplele colecții de medicină ale bibliotecii de pe navă.

Studiile îmi dădeau mulțumire, dar aveam totuși o vagă senzație de nesatisfacție: ba mi se părea că sînt prea puțin legat de oameni, ba că învățătura mea are un caracter prea academic și nu folosește nimănui de pe navă. Planurile mele privitor la practică în clipa reîntoarcerii noastre pe Pămînt erau atît de îndepărtate, încît păreau mai mult un vis.

Timpul mi-l petreceam învățînd, citind sau primind pacienți. Uneori mă duceam în vizită la Ter Haar ori mă plimbam cu Ameta. In această vreme, atmosfera de pe navă suferea transformări greu sezisabile și lente, ireversibile. Dar nenumăratele evenimente mărunte nu-mi atrăgeau atenția, ci mă lăsau mai departe indiferent și mut.

Mai tirziu m-am mirat eu însumi cum de am putut să nu observ nimic.

Intr-o seară, pe cînd, obosiţi de atîta alergat, ne odihneam pe şezlonguri aproape goi, cu trupurile aburind de duşul fierbinte, cineva, lovindu-şi leneş coapsele cu palma, ca şi cum ar fi reluat un masaj întrerupt, şi-a exprimat părerea de rău că nu ne putem îndeletnici cu canotajul. Zîmbind, Zorin s-a angajat să organizeze pe Gea un veritabil concurs de regate, cu cîte opt vîslaşi. Miraţi, i-am pus o mulţime de întrebări, iar el ne-a explicat cum îşi imagina acest concurs.

— Bărcile — ne-a spus el — pot fi aşezate în bazine cu apă nu prea mari, paralele, împrejmuite de mirajul videoplastic al unui lac sau poate chiar al mării. Astfel pregătite, echipele vor începe concursul. Aparatele de măsurat vor înregistra care echipă de opt a vîslit mai repede, şi aceea va fi declarată învingătoare.

Pe urmă, după cum îi era obiceiul, Zorin a început să deseneze în aer conexiunile aparaturii.

Multă vreme am fost preocupat de fenomenul neprevăzut, despre care aflasem întîmplător sub zidul de protecţie atomică. Făgăduisem să nu vorbesc cu nimeni despre această problemă, dar trebuie să recunosc că multe zile în şir am aşteptat semnalul de seară, de punere în gardă, cu o neliniştе crescîndă şi, oriunde mă aflam, încercam sigur, fără succes, să observ fenomenul cu atenţie. Dar n-am putut să remarc nimic. Prima şi a doua oară am coborît în mod intenţionat la Ter Haar, pentru ca, întorcîndu-mă de la el, să trec prin dreptul nişei din zidul de protecţie. Insă locul cu pricina rămînea mereu pustiu şi întunecos. Aş fi vrut să repet experienţa lui Yrjöla cu scrumul de ţigară, dar mi-era teamă să nu mă surprindă cineva şi să mă fac de ris.

Iată însă că problema s-a rezolvat de la sine. Către sfîrşitul lunii următoare, Yrjöla s-a întors la masă într-o foarte bună dispoziţie. Părea că nu-şi mai aminteşte de loc de întîlnirea noastră din noaptea aceea. Aşa că, în toiul discuţiei, am încercat în două rînduri să aduc vorba despre aceasta, însă fără rezultat. Atunci mi-am luat inima în dinţi şi l-am întrebat de-a dreptul:

— Ah — mi-a răspuns el — nu-i nimic. Totul este în ordine. Astfel de lucruri sînt inevitabile în experienţa deschizătorilor de drumuri.

Seara mă plimbam pe puntea stelară. De obicei era aproape pustie. „Probabil că toţi sînt absorbiţi de preocupările lor" — mă gîndeam eu. Se spunea că astrofizicienii se pregătesc să observe un fenomen deosebit de rar, şi anume explozia unei supernove, explozie ce trebuia să aibă loc în anul următor. Despre grupa lui Goobar se zvonea că se află pe urmele unei importante descoperiri. Mai existau însă, ce-i drept, şi alte grupe, care totalizau un număr de aproximativ o sută optzeci de persoane. Totuşi pe punte se plimbau singuratici numai îndrăgostiţii de stele. Eu însă nu dădeam importanţă acestui fapt. Mă simţeam din ce în ce mai puternic fascinat de vid. Mai înainte priveam vidul ca un astronom amator, încercînd să recunosc şi să clasific toate corpurile cereşti. Dar încetul cu încetul, nu a mai rămas nici urmă din această preocupare.

Încetasem să mai încerc a identifica constelaţiile. Nu le mai căutam şi nici nu le mai izolam de fundalul întunecat, toate părîndu-mi-se cunoscute, întocmai ca privirea, ochii sau gura unei persoane apropiate. Nemişcat, cu ochii aţintiţi şi fruntea lipită de placa rece, vegheam ceasuri întregi, absorbit de imensitatea abisului. Privirea-mi îndreptată către înălţimi, părea o săgeată trimisă spre cer. Acolo, departe se întindeau genunile negre, străpunse pe alocuri de filoanele palide, prăfuite ale nebuloaselor. Dincoace nu se vedea nimic. Sub noi se căsca o prăpastie imensă, presărată de scîntei. Amîndouă aceste ipostaze ale nopţii erau marginile întunecate ale Căii Laptelui. Dar după o vreme, privirea înceta să mai deslueşească conglomeratele mai mari. Ea îşi croia cu greu drum în hăurile de întuneric, străpungea pîclele, uriaşe brîie de beznă, presărate de o cenuşă incandescentă, oceane de smoală luminate de o precipitaţie fosforescentă.

Privirea, parcă obosită, străpungea din ce în ce mai arareori perdelele de pulbere, alergînd către stele. Apoi, istovită, se pierdea în întunericul fără de sfîrşit, pentru a se odihni cu desfătare pe un buchet de lumină — o nebuloasă strălucitoare ca un fulger de argint viu gazeificat şi im-

pietrit pentru vecie în răsucirea spasmodică a exploziei. După aceea pornea din nou mai departe, acolo unde, printre conglomeratele diforme și cenușii, se căscau prăpăstii ce răspîndeau o lumină murdară, cenușie.

Uneori, contemplînd astfel cerul, aveam impresia că privirea mi se materializează, că din adîncul ochilor mei pornesc raze sau căi materiale, și mi se părea că nu pot închide pleoapele, deoarece mi-aș lăsa privirea rătăcită undeva, departe, în labirintul imens și fără de sfîrșit al nopții, condamnînd-o la o existență veșnică printre norii înghețați sau incandescenți, în abisul care dăinuie dintotdeauna și care pulsează de miliarde de ani. Și toate aceste spații nemărginite, fără început și fără sfîrșit, fără fund și fără limite sezisabile sau măcar imaginabile, sînt o realitate, o lume născută din vidul ca de catran și flăcări orbitoare de hidrogen.

În a opta lună a călătoriei noastre, racheta a atins viteza de 100.000 kilometri pe secundă. La fiecare patru secunde, ea parcurgea o distanță egală cu distanța dintre Pămînt și Lună. Racheta noastră atinsese a treia parte din cea mai mare viteză care există în cosmos, și cu toate acestea, toate punctele luminoase care determinau poziția noastră rămîneau nemișcate.

Asemeori mi se părea că e de ajuns să te gîndești la înfrozitoarea indiferență a universului față de efortul suprem al omului și al mașinilor pe care el le-a creat pentru a atinge acest unic țel, ca să te simți înfrînt. Fiindcă pentru cea mai neînsemnată deplasare a constelațiilor, deplasare ce poate fi sezisată doar cu ajutorul micrometrului, trebuie să aștepți nu zile, nu luni, ci ani întregi!

Zburam fără încetare, zi și noapte, mereu, mereu, zburam în timp ce munceam, în ceasurile de odihnă, de somn, de distracții, de dragoste. Automatele supravegheau funcționarea motoarelor, rîurile de foc atomic zvîcneau duduind din efuzoare, racheta își accelera viteza atingînd 102, 110, 120.000 de kilometri pe secundă. Și totuși stelele rămîneau nemișcate!...

SIMFONIA A IX-A A LUI BEETHOVEN

În timpul călătoriei s-a cuibărit în mine un sentiment profund și confuz, necunoscut pînă atunci, de care cu greu îmi puteam da seama și care pierea înăbușit îndată ce mă aflam în tovărășia oamenilor, în ceasurile petrecute lîngă aparatele fixate pentru a prinde transmisiunile pămîntene, dar care răbufnea puternic în clipele de veghe, noaptea, între sfîrșitul unui vis și începutul altuia, în timpul plimbărilor singuratice sub spuza de stele sau în zorii zilei. Această stare s-a intensificat, a prins contur și s-a afirmat în cea de-a doua sută șaizeci și treia zi a expediției noastre.

În ziua aceea mi-am isprăvit treburile cotidiene mai tîrziu ca de obicei. Totuși am poposit sub uriașa araucarie, așezată între sălile spitalului și locuința mea, și stăteam așa, dus pe gînduri, neștiind cum să-mi petrec timpul în seara aceea. În cele din urmă, ezitînd încă, am pornit spre grădină.

Acolo se lăsa amurgul timpuriu, de primăvară. La dorința vreunui tovarăș, pesemne, vîntul bătea mai tare ca deobicei și răbufnirile lui aspre, care îndoiau fără încetare crengile, îmi trezeau vii amintiri de altădată. Pe cerul siniliu de deasupra mea pluteau nori mari, diformi, iar soarele își ascundea din cînd în cînd fața în spatele lor, revărsînd perdele lungi de lumină de după marginile lor aurite, și în clipa aceea arbuștii și copacii din grădină, treziți parcă brusc la viață, își proiectau pe pămînt siluetele lor lungi și subțiri.

Pe stîncile din apropierea prăpastiei din care izvora rîușorul stăteau cocoțați patru băieți între doisprezece și cincisprezece ani. Cel mai tînăr, ghemuit sub stînca de granit,

savura un caier de vată de zahăr de pe un beţişor, şi într-atît era de absorbit de îndeletnicirea asta a lui, că, fără voia mea, m-am apropiat să-l admir o clipă. Cel de-al doilea tînăr fluiera fals un fragment dintr-o simfonie, ajutîndu-se, cînd ajungea la pasajele mai dificile, de legănarea vie a picioarelor. Al treilea, în care îl recunoscusem pe Nils Yrjöla, se căţărase mai sus decît toţi. Aşezat pe o şa naturală de piatră, cu mîinile încrucişate la piept, scruta zarea, cu o expresie de stăpîn al spaţiilor nemărginite. Al patrulea, pe care nu l-am putut recunoaşte, stătea pe celălalt mal al riuleţului, în imediata apropiere a apei înspumate, care, în umbră, părea întunecată şi densă ca smoala. Doar brîul de spuma arunca din cînd în cînd scînteieri de argint.

— Oare cînd o începe golul acela îngrozitor despre care se tot vorbeşte atîta? s-a adresat cel mai tînăr dintre băieţi unui om nevăzut.

Îşi vedea mai departe de vata lui de zahăr şi, pentru a împăca discuţia cu consumarea deliciosului aliment, a muşcat din el cu atîta poftă, încît şi-a umplut gura.

— O să înceapă atunci cînd ai să bagi de seamă — a răspuns cel pe care nu-l zăream.

Am recunoscut îndată vocea lui Ameta. Dar în acelaşi timp, cineva mi-a pus mîna pe umăr. Era Ana.

— Nu te-am mai văzut de mult. Ce mai faci? i-am spus eu, zîmbind şi întorcîndu-mă spre ea.

Trăgeam cu urechea la discuţia băieţilor cu pilotul, dar nu mai puteam să fiu atent la ce vorbeau.

— Astăzi este concert — mi-a spus Ana, serioasă, legănîndu-şi buclele.

— Ruys senior? am întrebat eu.

— Nu. De data asta e ceva foarte vechi: Beethoven, simfonia a IX-a. O cunoşti?

— Cred că da — am răspuns eu. Va să zică e concert. Te duci?

— Da. Dar dumneata? m-a întrebat ea.

În depărtare jucau în lumină veşmintele colorate ale copiilor.

— Desigur — am replicat eu — dacă mă iei cu dumneata. Se poate?

Nu mi-a răspuns, dar a încuviințat din cap și și-a netezit cu mîna pletele-i răvășite.

— Mergem chiar acum? am întrebat-o.

Și deodată m-a năpădit un simțămînt senin și ușor, ca și cum aș fi golit pe loc un pahar cu o băutură spumoasă.

— Nu. Începe la opt.

— Adică peste o oră — am adăugat eu, privind la ceas. Ne dăm întîlnire? am continuat zîmbind.

Pe Gea se încetățenise obiceiul de a ne purta în așa fel, încît să avem impresia că libertatea acțiunilor noastre nu este stînjenită de pereții navei. Această comportare făcea parte din sistemul mereu mai larg de iluzii. Credeam și eu, la fel ca alții, că este o metodă bună.

— Bineînțeles — a răspuns ea, cu seriozitate. Să ne întîlnim peste o oră... uite, sub bradul de colo...

— Așadar, fix peste o oră. Perfect! Și-acum trebuie să ne despărțim?

— Da. Mai am cîte ceva de aranjat.

Am rămas iar singur. M-am îndreptat spre locul unde șezuseră băieții mai înainte, dar nu mai era nimeni acolo. Atunci am pornit agale prin grădină. Cunoșteam bine fiecare colțișor, oricît de mic, fiecare alee sau boschet, astfel că aș fi putut să mă îndrept în orice parte, cu ochii închiși. Știam, de asemenea, și unde se termină spațiul real și încep imaginile videoplastice. Deodată mi-a venit în minte că plimbarea mea seamănă cu plimbarea ocnașilor antici de pe galere, și în clipa aceea am simțit brusc o repulsie față de copacii și arbuștii ce foșneau atît de viu.

Am ieșit pe coridor, dezorientat și nehotărît. M-am urcat în ascensor și am pornit spre etajul opt, cu gînd să-i fac o vizită lui Rudelik, dar m-am oprit la etajul cinci și am luat-o din nou în jos, în speranța că-l voi găsi pe Ameta la rachetodrom, unde-l mai văzusem în cîteva rînduri. Hala era însă atît de mare, încît aș fi pierdut prea mult timp ca să-l caut. Ascultător, ascensorul a început să alerge din nou în sus.

Atunci m-am purtat ca un copil: am închis ochii și, întinzînd mîna, am apăsat pe primul buton care s-a nimerit sub deget. Așteptam cu răbdare. În curînd ușa s-a deschis cu un scîrțîit abia perceptibil. Mă aflam, după cum mi-am dat de îndată seama, la etajul unsprezece, în apropierea

cabinetului lui Goobar. Puțini veneau pînă aici, deoarece nu aveau ce căuta. Am coborît totuși, am dat drumul ascensorului și, cu pas domol, m-am îndreptat spre peretele mare, în spatele căruia se afla laboratorul personal al lui Goobar. M-am apropiat de perete. Deși din sticlă, era opac, deoarece se compunea din plăci polarizate: așezate într-o poziție anumită, lăsau să treacă lumina, în alta — o absorbeau. În clipa aceea, peretele era negru și strălucitor, ca și cum ar fi fost acoperit cu o catifea lucitoare. Doar într-un singur loc, la înălțimea capului, parcă se afla o ferestruie. Nu știu dacă plăcile polarizate fuseseră așezate așa, la întîmplare, sau o făcuse cineva înadins. De ajuns că puteai privi nestingherit înăuntru, ceea ce am făcut și eu.

Se vedea o parte din cabinet cu aparatele matematice care se înălțau pînă în tavan. Stăteam într-un loc slab luminat, laboratorul însă era inundat de strălucire. În prima clipă mi s-a părut că este cu desăvîrșire pustiu, dar mai apoi am observat ceva care se mișca scurt, mișcare ce se repeta undeva departe, în fundul încăperii: era mișcarea ritmică a pîrghiilor manivelelor.

Deodată am tresărit: în fața ochilor mi-a apărut un om. Se plimba printre mașini, cu spatele la mine, și pierora cu însuflețire, după cum dovedeau gesturile mîinii în care ținea un bețișor negru. Mîna cealaltă o ținea în buzunar.

L-am recunoscut îndată, înainte de a se fi întors cu fața: era Goobar. Umbla încolo și încoace de-a lungul mașinilor și vorbea cu cineva nevăzut. Vocea sa, ca de altfel nici un alt sunet, nu răzbătea pînă la mine prin peretele de sticlă.

Curios să aflu cu cine discută așa de însuflețit, am făcut un pas, uitînd că și el ar putea să mă vadă. Stătea cu picioarele ușor depărtate unul de celălalt și, ridicînd mîna cu bețișorul, vorbea repede, întors aproape complet în profil, astfel că nu vedeam decît zvîcnetul abia perceptibil al tîmplelor. Pe ecranele din fața lui se mișcau sumedenie de linii de foc, de un verde palid.

Nu se afla nimeni în încăpere, decît numai automatele sale; cu ele discuta. Era o scenă stranie. Chiar dacă aș fi auzit ce vorbește, fără doar și poate că tot n-aș fi înțeles nimic. Totuși, încet-încet, pe măsură ce timpul trecea, începeam să-mi dau seama de cele ce se petreceau sub ochii mei.

Se părea că Goobar expunea sau lămurea ceva şirului de maşini din jurul său. Creierul electronic central, un masiv uriaş de metal, bombat ca fruntea unui gigant, acoperit de o cuirasă groasă cu indicatoare, răspundea atît prin sunete, cît şi prin şirurile de calcule şi de curbe ce apăreau şi dispăreau neconlenit pe ecranele lui. Goobar asculta răspunsurile. Uneori le citea şi dezaproba dînd uşor din cap. Citeodată se întorcea indignat, apoi, făcînd doi-trei paşi, se oprea cu faţa spre maşină, adresîndu-i cîteva cuvinte, alteori atingea vreun contact sau se trăgea într-o parte pentru a meşteri ceva la unul din electroanalizatoarele manuale; pe urmă se întorcea cu o foaie de hîrtie în mînă şi o arunca în interiorul maşinii. Maşina începea să funcţioneze, luminînd şi stingîndu-şi ecranele, de-ai fi zis că sînt semne făcute cu ochii lor verzi şi galbeni, semne care comunicau lucruri de care savantul lua cunoştinţă şi dezaproba, clătinînd din cap şi rostind doar un singur cuvînt: „Nu", pe care am putut să-l desluşesc din tremurul scurt al buzelor.

Scena se prelungea. De cîteva ori, cu un gest al mîinii în care ţinea beţişorul acela negru ca pe o baghetă magică, Goobar scotea automatul din seria unor deducţii lungi şi-l obliga să repete calculele. Deodată şi-a încruntat sprîncenele, a zvîrlit beţişorul şi a dispărut. Scurtă vreme nu s-a mai văzut decît automatul, care arunca pe ecrane liniile curbelor săpate parcă în gheaţă verde, meditînd parcă de unul singur, părăsit de maestru, la toate argumentele respinse.

După un minut, Goobar s-a întors însoţit de un mecanoautomat, care s-a îndreptat direct spre creierul electronic. Savantul s-a dat cîţiva paşi înapoi, s-a încruntat şi a început să se adreseze mecanuautomatului. Deodată am înlemnit: la un semn al lui Goobar, acesta a luat un burghiu din maldărul de instrumente şi a perforat fruntea blindată a creierului, iar după aceea, cu o foarfecă-pîrghie, a desfăcut întregul înveliş. Apoi, „chirurgul" mecanic s-a oprit. În schimb, Goobar privea cu cea mai mare atenţie în interiorul maşinii desfăcute, iar după aceea a luat cîteva instrumente de dimensiuni mici şi s-a apucat să modifice conexiunile cablurilor. Lucra foarte repede. S-a retras o clipă, a aruncat o privire grăbită în interiorul unde se îm-

pleteau firele argintii şi albe ale bobinelor, a mai schimbat încă o dată locul cîtorva dintre ele, apoi, în sfîrşit, la un semn al său, mecanoautomatul a ridicat placa frontală tăiată şi a fixat-o la loc. După aceea, Goobar a dat drumul la curent. Creierul a prins viaţă. Ecranele au început să se lumineze şi să vibreze; între degetele savantului a apărut din nou, ca vrăjit, beţişorul acela negru — de fapt, aşa cum am observat în cele din urmă — era o ţeavă mică.

Goobar s-a aşezat pe marginea unui scaun înalt şi a rămas aşa vreme îndelungată, privind la curbele ce se înscriau în adîncul ecranelor. Apoi a dat afirmativ din cap şi a rostit ceva, întorcîndu-se spre acea parte a încăperii pe care eu nu o puteam vedea.

M-am gîndit că probabil a transformat o parte din aparatura axiomatică. Crea, pesemne, o nouă ramură a matematicii, a cărei necesitate a apărut în legătură cu noile cercetări, şi eu am fost martor la operaţia care ducea pe căi noi raţionamentele creierului.

Goobar şedea pe un scăunel, privind ţintă la creierul ce lucra necontenit. Cîteodată, luminile începeau să slăbească şi atunci Goobar se mişca încet, gata pregătit pentru următoarea etapă a operaţiei. Dar creierul clipea din nou cu ecranele sale, iar indicatoarele, care se opriseră, porneau să oscileze înscriind ritmul egal şi constant al vieţii mecanice.

Deodată l-am pierdut din vedere. În faţa ochilor mei a apărut o nouă persoană: Callarla. Fără a se grăbi, a trecut printre obiectele din încăpere şi s-a oprit în apropierea lui Goobar; apoi s-a întors şi a pornit drept spre mine. Am tresărit, vrînd să mă ascund, dar parcă prinsesem rădăcini. Callarla s-a apropiat atît de mult de peretele de sticlă, încît faţa ei a acoperit în întregime ferestruia transparentă. Eram sigur că o să mă vadă. În acest timp, Goobar i s-a adresat Callarlei. Ea i-a răspuns, mişcîndu-şi buzele, fără a-l privi. Faţa ei nu participa la discuţie, purtată pesemne în jurul unui subiect tehnic oarecare. Nu mă vedea. Pupilele-i mari, imobile se dilatau încet, absorbind parcă întunericul. Nu mă vedea nici pe mine şi nimic în jurul său. Privirea ei nu căuta nimic, nu reţinea nici o imagine, nici o rază de lumină, nici chiar întunericul.

Scena continua să rămînă neschimbată. Chipul întunecat al lui Goobar mi-a apărut deodată în al doilea plan, ciudat de banal, iar aparatele uriașe ce-l înconjurau, un fel de jucării mecanice perfecționate, care contrastau puternic cu fața aceea nespus de albă a femeii, cu fruntea ei netedă, cu ochii și buzele de o liniște marmoreană. Stătea cu obrazul sprijinit de ferestruia pătrată din peretele de sticlă, privind departe, furată parcă de pustiul nețărmurit. Apoi s-a întors către Goobar și a început să se uite la el, urmărindu-l cum discută într-una cu mașinile. Atunci n-am mai putut să stau, simțeam cum mi se aprind obrajii de rușine, deoarece o priveam într-o clipă cînd nimeni nu trebuia să fie de față ; m-am retras tiptil și am luat-o la fugă ca un răufăcător.

Ascensorul m-a dus la etajul unde se afla sala filarmonicii, deși apăsasem inconștient pe buton. M-am pomenit printre jerbele de lumină, strălucitoare ca niște briliante. Mă aflam pe scările de marmură sub arcada de la intrare. Ultimii spectatori se grăbeau să intre. Atunci mi-am adus aminte de întîlnirea cu Ana, dar chiar în acea clipă am zărit-o.

M-am apropiat de ea aproape alergînd, am luat-o de braț și, încurcat, am început să-mi cer scuze în șoaptă. Mai înaltă parcă decît pînă atunci, într-o rochie lungă, țesută din fire de argint mat, și-a încrețit buzele, încercînd să pară supărată, și mi-a zis :

— Vino, vino ! O să vorbim mai tîrziu.

Abia am intrat și luminile mari s-au și stins. În urfașa nișă de la capătul sălii s-au aprins reflectoarele de sus, luminînd instrumentele și capetele în mișcare ale orchestranților și scoțind în relief silueta întunecată și subțire a dirijorului. Bagheta a lovit sec.

Deodată, sunetele acelei partituri vechi mi-au pătruns în suflet, punînd stăpînire pe mine, cel atît de indiferent. Simțeam o deosebită plăcere să privesc acele strălucitoare instrumente de demult, făurile din alamă și lemn lăcuit, cu ajutorul cărora se interpretează vechile opere. Țevile întortocheate ca niște melci, pieile întinse pe cilindri, talgerele de metal, toate acestea mă distrau, dar în același timp îmi pricinuiau o adîncă emoție. De cîte ori mă gîndesc la trecutul îndepărtat, îmi apare în minte uriașa

nepotrivire dintre imaginația acestor oameni, care iubeau muzica la fel ca noi, și mijloacele cu care o executau: cutii de lemn și coarde făcute din intestine de animale...

Ascultam atent și în cap mi se învălmășeau frînturi de imagini, voci, cuvinte neterminate, gînduri, și toate acestea erau dominate de muzica ce răsuna cînd înălțîndu-se pe scara notelor, cînd coborînd. Și fără a-mi da seama cum și cînd anume, muzica aceasta m-a prins în mrejele ei. Printre amintirile de demult, au izbucnit deodată sunete puternice și zguduitoare, care deșteptau în mine imaginea unui torent de apă ce a năvălit în casă, pentru a duce deopotrivă cu sine lucrurile vechi, ca și cele lipsite de valoare, lăsînd în urmă-i, acolo unde cu o clipă mai înainte stăpînise ordinea modestă a vieții cotidiene, vîrtejuri clocotitoare...

Apoi am simțit că muzica începe să mă copleșească. În mine s-a trezit mînia. Am încercat să mă împotrivesc, să stăpînesc melodia, dar fără a izbuti. Gîndurile, amintirile, întreaga mea ființă, toate alergau purtate fără voie undeva, departe, pînă ce a dispărut și ultima împotrivire și am rămas așa, dezarmat, cu sufletul deschis, ca albia unui torent ce se prăvălește din ce în ce mai năvalnic, tot mai năvalnic, scobind, năruind malurile, întorcîndu-se din drum și lovind din nou cu o forță îndoită. Și în mijlocul furtunii s-a auzit parcă o chemare ce se repeta necontenit și care mă îmbia cu o voce venită de pe alte meleaguri.

Apoi totul a prins a se molcomi, ca și cum forța aceasta uriașă, speriată de propria-i îndrăzneală, s-ar fi oprit pentru o clipă. A urmat un moment de liniște, dar atît de solemnă, încît inima a încetat să-mi mai bată, apoi muzica a izbucnit din nou.

Am vrut să mă scol și să ies. Nu mai puteam rezista. Furișîndu-mă, cu spinarea încovoiată, am ajuns, fără să știu cum, pînă la ușă. M-am pomenit în semicercul pustiu al coloanelor de marmură, respirînd sacadat, ca după o goană nebună. Am vrut să cobor, deoarece muzica ajungea pînă la mine, deși cu o intensitate mai scăzută, dar mi-am dat seama că nu eram singur.

Cu o treaptă mai sus stătea Ana. M-am apropiat de ea și am luat-o de mînă, fără să-i spun un cuvînt. În jur era liniște. Sunetele din ce în ce mai îndepărtate ale simfoniei

ne urmăreau în adîncul coridorului pustiu. Ascensorul a șuierat încet. Încă cîțiva pași, și în fața noastră s-a deschis puntea stelară.

Nu-mi dădeam seama dacă mergeam singur sau mă conducea Ana. Nu știu. Stăteam nemișcați, iar la picioarele noastre, pe care nu le mai vedeam ca și cum noi înșine ne-am fi contopit cu întunericul, se întindea abisul, cerul fără început și fără sfîrșit, genunile veșnice și încremenite și, presărate printre ele, luminițele nemișcate ale stelelor.

Am strîns mîna Anei. Simțeam căldura trupului ei, dar mi se părea că sînt tot singur.

— Sărman copil... — am șoptit eu. Tu nu știi nimic... el... el... ne cunoaște. Auzi? Acest muzician din vremuri de demult știe tot despre noi, acest Beethoven, acest german surd, din secolul al XIX-lea... El a prevăzut totul, el știa...

Ana tăcea. Am simțit doar atingerea ușoară a degetelor ei. Mi-am pus speranța în această liniște, care putea să ducă la o discuție obișnuită și agreabilă, să deschidă calea revenirii la ceea ce a fost odinioară, dar în acea clipă mi se părea totul pierdut, pentru totdeauna pierdut. Totuși în inimă mi-a încolțit un crîmpei de nădejde.

— El nu înțelegea nimic — am rostit eu, și mai încet. Nimic, doar vorbea. Și glasul acesta a rămas viu pînă azi... Mi se părea că toată lumea se uită la mine, fiindcă am spus lucruri pe care n-aș avea curajul să le recunosc nici chiar față de mine însumi... El cunoștea însă chiar și lucrurile astea... — și am arătat cu mîna spre stele.

Nu vedeam constelațiile. Zăream doar acolo, departe, la locul lor dintotdeauna, sclipirea de gheață a stelelor, scîntei reci, tăcute, purtînd parcă schima unei indiferențe zguduitoare. Nu aveam putere să închid ochii, dar nici să scrutez infinitul.

Am cuprins-o pe Ana de umeri. Capul ei s-a aplecat între mine și spațiu, parcă pentru a mă acoperi și apăra. Fără să-mi dau seama, am strîns-o lîngă mine și i-am simțit căldura umerilor goi; răsuflarea ei mi-a învăluit fața și buzele noastre s-au întîlnit.

Era liniște. Inimile noastre abia mai băteau, apoi parcă s-au oprit. Încrezătoare, Ana s-a lipit strîns de mine, deși nu meritam aceasta.

— Ana — am șoptit eu. Ascultă! Eu...

Ea și-a desprins ușor mîna dintr-a mea și mi-a acoperit gura cu podul palmei. Ah! N-am să uit niciodată această dovadă de înțelepciune femeiască!

— Nu-mi spune nimic! a șoptit ea, încet.

Învăluiți în întuneric, nu ne vedeam unul pe celălalt. Vidul ne înconjura din toate părțile și parcă ne pîndea, gata în orice clipă să ne înghită. Mi se părea că cuirasele Gcei s-au desfăcut din încheieturi și mă îndoiam de trăinicia sprijinului de sub picioare. Doar acest trup zvelt mă ocrotea.

Mi-am apropiat fruntea înfierbîntată de brațul ei rece și am rămas așa vreme îndelungată. Deodată, pe cap mi s-a așezat ceva, parcă o pasăre. Dar de unde pasăre aici? Pe Gea nu erau păsări și nici nu puteau să fie, deoarece s-ar fi izbit orbește de pereții mirajului fals al Pămîntului...

Era mîna Anei, care îmi mîngîia părul. Mi-am lipit buzele de gîtul ei, vrînd să-i ascult bătăile inimii. Pulsul zvîcnea ritmic și egal, ca și cum din adîncul trupului ei îmi vorbea cineva foarte drag și apropiat.

Am început să ne plimbăm strîns îmbrățișați, fără să rostim un cuvînt, ca și cum n-am mai fi avut ce să ne spunem. După o vreme, coridorul a făcut un ocol larg și au apărut scările luminate de razele albăstrii ale lămpilor. Am traversat holul lung, lateral, și... ne-am trezit în lața camerei mele. Brațul Anei a tresărit imperceptibil, dar a întins singură mîna, a apăsat pe clanță și a intrat prima înăuntru.

Întors spre ușă și căutînd pe dibuite s-o închid, am tresărit deodată, lovindu-mă de ceva: era Ana, care încercase zadarnic să se lipească de mine, fiindcă ne-a despărțit acel întuneric din care se năștea și se hrănea îndelungatul și surdul fluierat al motoarelor. Gea își mărea viteza.

Fiecare stea există datorită ciocnirii a două forțe contrarii: gravitația, care atrage întreaga ei masă către centru, și radiația, care încearcă să o dilate prin presiunea-i uriașă. Steaua emană din interior valuri de energie și astfel durează miliarde de ani.

Dar cînd combustibilul atomic se epuizează, dispare și acel fulger continuu care izbucnește din interior, concomitent în toate părțile, și care nu e altceva decît presiunea de radiație. Atunci interiorul stelei începe să se răcească cu atît mai repede, cu cît suprafața ei continuă să piardă energie, iar presiunea care dilată sfera de gaze scade și ea, nemaiputîndu-se împotrivi forței gravitației, care o comprimă.

Steaua începe să scadă în dimensiuni. Momentul invariabil al mișcării de rotație rupe învelișurile exterioare ale atmosferei și le aruncă în spațiu sub forma unei sfere de gaz incandescent, care se destramă cu o viteză de mii de kilometri pe secundă. Atunci pierderea de energie prin straturile fierbinți, dezgolite, ale stelelor, sporește și mai mult.

Anumite stele pot să înceapă a se contracta deosebit de repede. Uriașa presiune și temperatură presează electronii liberi în nucleele atomice, după care urmează neutralizarea sarcinilor electrice și astfel întreaga stea se transformă într-un conglomerat de particule neutre — neutronii — iar aceștia, nerespingîndu-se, se apropie cu mult mai mult între ei decît nucleele atomilor obișnuiți. Atunci se petrece un lucru care s-ar putea defini prin cuvintele: „steaua s-a prăbușit în sine însăși".

Globul de materie incandescentă, în stare să închidă în el un întreg sistem planetar, se transformă într-o sferă cu diametrul de cîteva mii sau zeci de mii de kilometri. Astfel, masa compactă de neutroni dă naștere celui mai miraculos și mai dens gen de materie din univers. Comprimată în acest fel, masa întregului Pămînt ar alcătui doar un deluşor de o sută de metri. Energia eliberată explodează în spațiu printr-o erupție gigantică. Atunci, cîteva zeci de zile steaua strălucește cu o forță care depășește de sute de milioane de ori strălucirea Soarelui, apoi flacăra exploziei sale cosmice se stinge, și steaua, mai bine zis blocul rămas din ea, format dintr-o materie nebănuit de densă, încălzită pînă devine argintie, se pierde pentru totdeauna în întuneric.

Un astfel de fenomen, care are loc o dată la cîteva sute de ani în fiecare nebuloasă extragalactică, preziseseră astrofizicienii Geei.

Acum, explozia mult așteptată a supernovei devenise senzația zilei. Cu cîteva zile înainte de termenul prevăzut, de fapt cu o săptămînă și jumătate, din cauza impreciziunii măsurării unor factori care determinau momentul exploziei, au început să se perinde pe la observator șiruri întregi de curioși.

Supernova avea să apară în direcția prelungirii axei longitudinale a navei. De aceea, ecranul de opt metri al teletactorului principal se îndrepta neîncetat în direcția polului sudic galactic. Mănunchiul de stele al Căii Laptelui, ce se afla în acest sector, se destrăma, datorită forței de dispersiune a uriașului instrument, în nenumărate roiuri de stele, și aproape toți aștrii vizibili se zăreau ca simple puncte, deoarece chiar puterea de mărire de multe milioane de ori era insuficientă în fața spațiului ce ne despărțea de ele. În schimb, între roiurile sferice, Omega Centauri și Crucea Sudului se vedeau, ca niște discuri palide, alcătuite din mii și mii de stele. Fiecare asemenea norulet constituia un sistem de multe sute de mii de stele.

Centrul atenției astrofizicienilor rămînea Micul Nor al lui Magellan, dar mai cu seamă acea parte a lui în care așteptau să apară strălucirea supernovei. Fără să se arate plictisiți de vizitele dese pe care le primeau, astronomii își continuau lucrările lor zilnice. Un automat matematic

nu prea mare funcţiona fără întrerupere, efectuînd calcule complicate. Clişeele fotografice mărite şi imaginile spectrogramelor însemnate cu cifre treceau din mînă în mînă. Această activitate ritmică avea asupra celor care veneau aici o influenţă binefăcătoare, liniştitoare. Toţi ne simţeam ca nişte oameni care vizitează — sub conducerea unor îmblînzitori înarmaţi — locuri în care sălăşluiesc fiare fioroase, fiindcă pentru astrofizicieni nu se afla nimic tulburător în nesfîrşitele spaţii ale nopţii veşnice, nici în norii fără de sfîrşit de cărbune şi de jar ce se întindeau în faţa noastră. Atitudinea lor raţională, plină de discernămînt în faţa infinitului, ni se transmitea şi nouă. Şi astfel, galeriile stelare, pustii în ultima vreme, au început să se populeze din nou.

Totuşi mi-a dat de gîndit, într-o oarecare măsură, importanţa pe care o acordau conducătorii expediţiei fenomenului ce urma să se producă. Odată am făcut, în faţa lui Yrjöla, observaţia că grupurile de curioşi pot să îngreuneze activitatea astronomilor, dar inginerul a zîmbit doar şi mi-a răspuns în treacăt că „e bine aşa".

Cînd au sosit adevăratele zile de aşteptare, hala observatorului devenise neîncăpătoare pentru oaspeţi. Dar nici în prima, nici în a doua şi nici într-a treia zi nu s-a întîmplat nimic, astfel că, dezamăgiţi, am început să ne împrăştiem, tîrziu după miezul nopţii, clipind din ochi, deoarece ne obişnuisem cu întunericul ecranelor de observaţie.

A patra zi, numărul curioşilor a început să scadă. În a cincea, n-a mai venit decît un sfert din cei care fuseseră la început. În dimineaţa zilei a şasea, iată însă că supernova s-a aprins, în sfîrşit, ca un punct orbitor de alb, în Micul Nor. Nu ştiu dacă datorită aşteptării, care s-a prelungit prea mult, sau poate imaginaţiei noastre, care şi-a închipuit fenomenul mai monumental decît în realitate, dar trebuie să spun că am privit acest fapt mai degrabă cu indiferenţă, iar toate cîte se vorbeau în observator erau mai degrabă un act de politeţe faţă de astrofizicieni decît expresia unei adevărate încîntări. Astfel, valul de entuziasm, stîrnit oarecum în mod artificial, a scăzut şi s-a stins mult mai repede decît a început să dispară, mistuindu-se în lumina uniformă a Norului, scînteia supernovei.

Coordonatorul grupei astrofizicienilor era profesorul Trehub, cercetător renumit al nebuloaselor extragalactice, vînător de nori cosmici, ce se roteau la limitele puterii de pătrundere a celor mai mari telescoape. Era suficient să-l vezi o dată, ca să-l ţii minte toată viaţa. Avea un cap în aşa fel aşezat între umeri, încît părea o pasăre ciufulită. Un nas mare, acvilin, ca un cioc coroiat, deasupra căruia se împreunau sprîncenele stufoase, mereu agitate, parcă semnalizînd lucrurile importante pe care le vedeau ochii, îi împodobea faţa. Vorbea puţin, fără a ridica vreodată glasul, dar cuvintele lui ajungeau întotdeauna la acel căruia îi erau adresate, răzbătînd chiar şi prin cea mai mare gălăgie. Pe vizitatori îi primea în observator cu o politeţe desăvîrşită, dar fără a-şi întrerupe munca nici măcar o singură clipă. Uneori părea că doreşte să-l descumpănească pe interlocutor prin expresiile sale neobişnuite. Odată, cînd am pomenit ceva despre Pămînt, a spus :

— Şi-acolo sîntem printre stele : de vid ne desparte doar un strat subţire de aer şi grosimea Pămîntului de sub picioare. Nu trebuie să ridici prea mult capul pentru asta.

Trehub era autorul unui proiect care a stîrnit multă vîlvă, deşi, în afară de el însuşi, nimeni nu a avut curajul să-l analizeze cu seriozitate. In acest proiect, profesorul susţinea că cel mai bun lucru ar fi să se întreprindă o călătorie cosmică nu pe bordul unei nave — indiferent de mărimea ei — ci cu întreg Pămîntul. El arăta că, cu ajutorul unor explozii atomice de proporţii uriaşe, Pămîntul poate fi scos de pe orbita sa, iar apoi, „desfăşurîndu-se" pe o spirală ce se îndepărtează din ce în ce mai mult de Soare, ar putea fi condus, în sfîrşit, spre steaua aleasă. In această călătorie cosmică, pămîntenii ar urma să primească lumina şi căldura necesară de la numeroşii sori atomici artificiali.

Concepţiile sale neobişnuite erau împărtăşite de o mică minoritate, uneori chiar numai de el însuşi. Vorbea despre „împotrivirea" colegilor şi colaboratorilor săi, dar întotdeauna, trebuie să adaug, rîdea bucuros. Nu arareori, în semiîntunericul observatorului răsuna rîsul lui de bas, cînd, luminînd cu o lampă cu incandescenţă vreun clişeu,

găsea în el confirmarea ipotezelor sale. Era plăcut să privești la acest om plin de o energie inepuizabilă.

În grupa lui Trehub lucrau soții Borel, Pavel, planetolog, pe Pămînt un alpinist pasionat, zvelt, încărunțit, ușor adus de spate, avea obrazul ars de soare și de vînturi. În jurul ochilor săi mijiți din pricina strălucirii ghețarilor se întindea o rețea deasă de zbîrcituri mărunte. Maria, soția lui, era un tip comun. De aceea, cînd se afla într-un grup, nu reținea privirile. Frumusețea ascunsă a chipului său impenetrabil, care strălucea doar arareori pe deplin, în clipe de bucurie sau de tristețe, se dezvăluia greu.

Soții Borel lucrau de obicei separat unul de celălalt, el la teletactoare sau spectroscoape, ea — la aparatele de calculat. Totuși, printre discuțiile întrerupte de clipe lungi de tăcere, în care toți se înțelegeau doar prin jumătăți de propoziții, în acea atmosferă de uniformă și concentrată activitate, puteai surprinde adesea privirea lui Borel aruncată soției sale. Această privire nu era nici deosebit de expresivă, nici pătrunzătoare, ci doar o strălucire scurtă și luminoasă a ochilor, o constatare a faptului: „Ești aici", după care se adîncea din nou în munca lui.

În acea vreme, Ana mă evita. Comportarea și expresia feței sale erau adesea greu de înțeles. Dispărea zile întregi. Dacă o întrebam așa, într-o doară, dădea vina pe munca ei alături de Czakandzan. Dacă îi propuneam să ne plimbăm împreună sau să ascultăm un concert, găsea treburi ce nu puteau fi amînate. Dar după un timp, pe neașteptate, îmi apărea la fel cum fusese la început: senină, încrezătoare și liniștită. Uneori se întrista brusc, dar, printr-un zîmbet, reușea să risipească îndată această mărunță și copilăroasă îngîndurare. Întîlnirile noastre aveau parcă ceva nesigur; încercam să tac cînd tăcea și ea, deși faptul era o indiferență mascată; alteori încercam să fiu sincer cu ea, dar de o sinceritate forțată, care nu are nimic de împărtășit în afară de o stare sufletească trecătoare. Uneori îi destăinuiam cugetările mele „profunde", alteori făuream planuri de viitor. Mă asculta atentă, dar în zîmbetul ei se ascundea o umbră de ironie, ce părea a spune că nu ia în serios nici ceea ce spuneam, nici chiar pe mine însumi. Atunci discuția se întrerupea,

încezea şi nu mai puteam continua decît cu mari sforţări. Acest lucru mă intriga. Simţeam o nesiguranţă. De fiecare dată eram nevoit s-o caut din nou pe Ana aceea din noaptea simfoniei a IX-a a lui Beethoven. O regăseam anevoie, înfrîngînd o împotrivire nevăzută, care nu sălăşluia nici în ea, nici în mine, ci parcă între noi. Odată am întrebat-o:

— Te simţi bine în lovărăşia mea?

— Nu — a răspuns ea — dar nu pot fără tine.

M-am legat de ea. Îmi plăcea să o privesc cînd pregătea micul dejun. În halatu-i larg, de culoare deschisă, cu părul revărsat pe umeri, stătea aplecată deasupra vaselor, amestecînd sucurile de fructe, cu o atenţie demnă de un alchimist din evul mediu.

O numeam „Ana din stele", dar nu-i spuneam că expresia aceasta mi-a venit în minte prin contrast cu „Ana pămînteană". Era tare frumoasă. Pe Pămînt se întîlnesc adesea privelişti măreţe, care îţi lasă impresia că natura le-a creat parcă într-o clipă de „uitare de sine", îmbătată de propria-i frumuseţe. Ceva asemănător se ascundea parcă în Ana, în părul său negru şi lung ce unduia în valuri, în răsuflarea-i egală, liniştită, în sprîncenele-i frumos arcuite, în buzele fragede ca un fruct dat în pîrgă şi care se cocea încet, dar continuu.

Ţin minte că odată, copleşit de emoţie, îi vegheam somnul, observînd cel mai uşor freamăt al genelor, mişcarea ritmică a pieptului, înfiorat de răsuflarea-i caldă. Deodată s-a trezit sub privirile mele şi, întîmpinîndu-mă parcă din vis, s-a uitat o clipă la mine cu ochii săi mari, apoi s-a îmbujorat toată. Un val purpuriu i-a cuprins gîtul, faţa, chiar şi urechile. Am întrebat-o cu insistenţă de ce a roşit. Nu a vrut să-mi răspundă multă vreme, dar după aceea, fără să vrea, a rostit înciudată:

— Te-am visat.

Pe urmă n-a mai scos o vorbă.

Şi aşa, rupînd şi înnodînd iar firul prieteniei noastre neobişnuite, duram o dragoste trainică, înfiripată în ceasurile tîrzii ale nopţii, care ascundea o luptă amară şi surdă, tăinuită cu grijă.

În această vreme, pe Gea viaţa îşi urma cursul obişnuit. Ziua lucram în laboratoare, iar seara ne adunam în

jurul aparatului de radio să aflăm ştiri de pe Pămînt, în amfiteatrul videoplastic sau în sălile de sport, unde se antrenau colectivele în vederea viitoarelor competiţii; alţii ascultau concertele a căror muzică se revărsa în cascade în sala filarmonicii. Privită de departe, viaţa părea că se desfăşoară ca mai înainte, deşi începeau să se facă simţite simptomele a ceva ce trebuia să vină şi care părea că se întinde de-a lungul drumului fără margini, ceva care, pătrunzînd pe furiş prin cuirasa ermetic închisă a navei, otrăvea minţile şi inimile. Şi se părea că totul a pornit de la vise — cel puţin după observaţiile mele. Chiar şi visele mele au devenit în acel timp mai plastice şi mai bogate, dar de o bogăţie nedorită şi obositoare, ba chiar greu de suportat. Uneori visele se continuau noapte de noapte, plictisitoare; unele reveneau, altele se destrămau în frînturi de vise trăite rînd pe rînd.

Totodată, la dispensar au început să vină oameni care mi se plîngeau de coşmarele din timpul nopţii; de obicei veneau, se arătau ruşinaţi de lipsa de importanţă a suferinţei lor, şi de aceea căutau s-o pună mai degrabă pe seama unui capriciu al lor, decît s-o considere ca un simptom de boală ce nu le dă pace. Eu însă, bazîndu-mă pe propria-mi experienţă, îi ascultam cu atenţie şi le prescriam medicamente pe care eu însumi le foloseam, dar adeseori mă izbeam de împotrivirea lor. În vremea noastră, aproape că nimeni nu mai vrea să ia medicamente. Azi, medicina are mai degrabă un caracter preventiv, de prevenire a bolilor, decît curativ, de vindecare a lor.

Pacienţii mei nu voiau mai ales să doarmă somn greu de plumb, şi voiau să viseze, dar să viseze despre... Pămînt. Lucrul acesta mi-l spuneau doar între patru ochi.

— Din păcate — le răspundeam eu — încă nu ştim să comandăm vise cu subiectul dorit.

Eram nevoit să-i las să plece de la mine, fără a le putea oferi altceva decît sfatul de a face cît mai multă gimnastică şi de a-şi petrece cît mai mult timp în aer „liber".

Cînd le aminteam de parcul Geei, lucrul acesta provoca mai totdeauna un gest ce vădea o totală plictiseală. Creaţia videoplasticienilor, de care aceştia erau atît de mîndri, devenise aproape un cuvînt de ocară. Într-un timp

s-a pus chiar problema transformării grădinii noastre. Proiectul propus prevedea ca parcul să capete o nouă înfățișare, atît în ceea ce privește partea sa reală, cît și în mirajul înconjurător. Dar raidul-anchetă întreprins a arătat că de fapt nimeni nu dorea această transformare. În schimb au fost făcute o serie de observații ca de pildă: că ploaia este artificială și că se poate observa imediat caracterul ei nereal; că lipsa păsărilor face să dispară orice iluzie; ba, de cîteva ori s-a spus chiar că cerul și norii sînt o minciună sfruntată și că nu seamănă de loc cu cei de pe Pămînt.

Către sfîrșitul primului an de călătorie, printre pacienții mei au apărut alții noi, care se plîngeau de asemenea de perturbări în starea lor de somn și de veghe. Ritmul muncii lor suferea schimbări față de al celorlalți tovarăși. Uneori li se făcea somn în primele ore ale serii, dar se trezeau cu mult înainte de a se face ziuă. Alții, dimpotrivă, preferau să lucreze pînă noaptea tîrziu și să doarmă pînă la prînz.

De asemenea, mai ales în orele de după masă se întîlneau din ce în ce mai mulți oameni care se plimbau fără rost pe coridoare. Discuțiile începute lîncezeau sau erau abandonate; oamenii umblau de colo-colo pe punți, evitînd intenționat galeriile stelare; și cînd, cu cîteva zile înainte de Anul Nou, am ieșit pe puntea de plimbare, la o oră la care altădată era cea mai mare afluență, n-am întîlnit acolo decît doi piloți ce discutau cu Ameta despre o constelație oarecare. Numai ei se aflau acolo, în rest, spațiul uriaș al punții era cu desăvîrșire pustiu.

Toate aceste întîmplări au coincis cu cea mai complicată perioadă a relațiilor mele cu Ana, și de aceea nu le-am acordat atenția pe care o meritau.

Din cînd în cînd, la anumite date, pe navă aveau loc consfătuirile astronauților. Cu trei zile înaintea consfătuirii care urma să se țină, Ter Akonian m-a rugat să-mi spun părerea asupra stării psihice a echipajului. M-am pus pe lucru și în cîteva ore am întocmit un referat amplu.

La ședință am întîrziat însă, deoarece unul dintre colegii lui Nils, acel mare amator de vată de zahăr, a căzut pe cînd se cățăra pe un stîlp de rezistență de pe

rachetodrom şi a trebuit să-i pun la loc piciorul scrîntit. Cînd am ajuns, tocmai vorbea Lena Barens. Am luat loc în spate, aşezîndu-mă pe unul din ultimele scaune, într-un colţ al sălii încăpătoare.

Pe Gea se întocmise statistica vizitării încăperilor navei de către membrii echipajului. Cu acest prilej, s-a văzut că în primele luni ale călătoriei majoritatea oamenilor venea cu plăcere pe puntea stelară, dar mai tîrziu tot mai multă lume se ferea de ea, locul de odihnă devenind mai ales parcul. Acum însă, atît parcul cît şi puntea sînt mai tot timpul goale.

— Atunci unde îşi petrec oamenii timpul liber? a întrebat Ter Akonian, continuînd să stea aplecat deasupra notiţelor, fără a privi spre cei din sală.

— Controlul nostru se referă doar la încăperile publice — a răspuns Lena — dar nu-i greu să deducem că-şi petrec cea mai mare parte din vreme în locuinţele lor.

— Să fie oare vorba de întîlniri mai largi, tovărăşeşti? a întrebat Ter Akonian, stînd mereu cu capul aplecat.

Nu prea înţelegeam ce urmărea prin întrebările lui.

— Nu ştiu — a răspuns Lena. Dar dacă ar fi să judec după mine şi după cei din apropierea mea... nu.

— Prin urmare, ce înseamnă asta? a continuat să întrebe Ter Akonian. Apoi s-a îndreptat de spate şi atunci i-am văzut faţa.

— Cred că... singurătate — a rostit cineva din spate.

Toate capetele s-au întors într-acolo. Vorbise Trehub.

— Doctore — m-a adresat atunci Ter Akonian. Te rog, spune-ţi părerea!

M-am ridicat în picioare. Referatul meu era inutil. Am înţeles lucrul acesta imediat. Mă aflam într-o situaţie delicată. Nu ştiam ce trebuie să spun. Dar gîndurile îmi erau deosebit de limpezi.

— Tovarăşi! am început eu. Am totalizat aici diferitele cazuri ce mi s-au prezentat în ultimele luni, dar am înţeles acum că enumerarea şi clasificarea lor nu are sens. Toate sînt manifestări provocate de aceeaşi cauză. A pomenit-o profesorul Trehub. Pînă în prezent, ea era necunoscută atît pentru cei care se plîngeau, cît şi pentru medicul lor. Şi, după cîte îmi dau seama, aceasta se datoreşte faptului că încă din cei mai fragezi ani am învăţat

cu toţii să biruim pe cale raţională piedicile întîlnite pe drumul vieţii... Din care pricină, în prezent a devenit o trăsătură a firii noastre tăinuirea situaţiilor fără ieşire, deoarece poţi împărtăşi suferinţa ta altuia doar atunci cînd speri să te poală ajuta. Cei mai puternici, mai buni, mai înţelepţi acordă ajutor celor mai puţin dotaţi, mai slabi. Dar în faţa vidului sîntem cu toţii la fel de neputincioşi. De aceea tăcem cu toţii. Şi tăcerea aceasta creşte şi pune stăpînire pe noi. Deci cu ea trebuie să luptăm!

M-am aşezat. Yrjöla a cerut cuvîntul.

— Colegii mei spun — a început el — că singurătatea şi tăcerea sînt primele manifestări ale acţiunii vidului asupra omului. Nu ştiu dacă este adevărat. Spun încă o dată că nu ştiu, şi de aceea aş vrea să ne gîndim împreună asupra acestei situaţii. Ce ne leagă strîns pe noi? Ne leagă puternic munca în vederea viitorului. Sîntem o comunitate. Privim departe, peste graniţele vieţii individuale. In aceasta constă forţa noastră. Nu aşteptăm să vină ceea ce trebuie să urmeze, ci îl creem noi înşine, ne impunem singuri ţeluri potrivite visurilor noastre din ce în ce mai măreţe, şi de aici izvorăşte transformarea şi reînnoirea a tot ce se află în noi şi în jurul nostru. Cred că unii dintre noi au început să piardă din vedere acest lucru. Fără să-şi dea seama, ei aşteaptă încă de pe acum sfîrşitul călătoriei, dar de acest sfîrşit ne mai despart încă mulţi ani şi de aceea fenomenul ce s-a ivit în mijlocul nostru este atît de ameninţător. Nu poţi aştepta într-una, nu poţi aştepta atîta amar de vreme!

— Dar activitatea noastră? a întrebat Ter Akonian după cîtva timp şi a cuprins cu privirea pe cei prezenţi.

Cel mai în vîrstă dintre noi, Rudelik, a răspuns:

— Intîrzierea mereu crescîndă a comunicaţiei cu Pămîntul ne îngreunează în mare măsură continuarea cercetărilor. Dar nu cred că acesta este lucrul cel mai important. Oamenii lucrează chiar mai mult decît înainte, deşi rezultatele nu sînt mai bune. Munca a devenit un fel de pavăză ocrotitoare, fiindcă ocupă timpul, distrage atenţia, nu ne dă răgaz să cugetăm asupra anilor ce vor veni. Dar în perspectiva lor, activităţile mărunte, cotidiene, pe care în trecut nici nu le luam în seamă, cum ar fi deşteptarea, îmbrăcarea, masa, sînt pătrunse de o monotonie ucigă-

foare. Orice ar face fiecare dintre noi i se pare atît de banal, atît de inutil, încît nu merită nici măcar să mişte un deget. Iată cum se explică pustiul din sălile de concert, din parcuri, pe punţi... Ceea ce pe Pămînt era pentru noi lucrul cel mai de preţ, timpul, a devenit aici duşmanul nostru.

— Iertaţi-mă... Dar pentru ce ne-am adunat aici?... După cîte văd, aceasta nu este o consfătuire — a rostit deodată Trehub. Apoi s-a ridicat, a trecut în spatele scaunului său, punînd mîna pe spetează, ca şi cum s-ar fi pregătit de plecare. Căutaţi denumirea fenomenului care se petrece pe Gea? De ce? Doar ştiam cu toţii că acest lucru se va întîmpla. Nu ştiam cînd. Am renunţat la comoditatea mediului ambiant, creat pe Pămînt, şi am ieşit în spaţiu, vidul nesfîrşit? Da. Dar de ce să ne plîngem? Împotriva cui? Împotriva legilor naturii?! Enumerarea tuturor acestor îngrijorări ale noastre, prezente şi viitoare, nu le va micşora nici măcar cu o centimă. Cînd am amintit de singurătate, aveam în gînd cu totul altceva decît voi. Fiecare dintre noi, în cercul său de prieteni, în muncă, în discuţii, este mereu acelaşi om ca şi mai înainte. Se simte altul doar cînd rămîne singur pentru a se cerceta. Ce poate fi mai simplu? Şi aceasta este o singurătate demnă de om. Şi apoi, ce poate să ne facă vidul?

— Să ne înfrîngă — am rostit eu, cu jumătate de glas.

Trehub m-a auzit.

— O, nu — a spus el. Forţele materiale ale universului pot să ne distrugă, de pildă, într-o ciocnire. Dar să ne înfrîngă, nu! Pentru aceasta, universul e prea slab! Apoi a tăcut o clipă. Discuţiile noastre sînt inutile — a reluat el. Ştiţi lucrul acesta la fel de bine ca şi mine. Hotărîrile au fost luate de mult şi noi înşine le-am stabilit. Totul este aşa cum trebuie să fie. Şi orice schimbare ar surveni la noi n-are decît să vină şi să se manifeste, iar de vom fi slabi sau puternici, bucuroşi, nerăbdători sau îndureraţi, toate acestea n-au nici o importanţă faţă de unica şi invariabila certitudine: zborul continuă!

B A L U L

În ziua în care s-a împlinit un an de cînd călătoream, a avut loc pe Gea o întîlnire tovărășească, de care mai tîrziu ne aduceam aminte cu drag, numind-o în glumă „bal".

Sărbătorirea împlinirii unui an de la plecarea noastră de pe Pămînt era doar un pretext, deoarece pe astronauți îi anima în primul rînd dorința de a reîmprospăta și lărgi contactul între oameni, în cadrul restrîns al locuitorilor Geei. La întîlnire urmau să vină toți călătorii, așadar, și savanții cei mai iluștri și mai ocupați — din care pricină erau și foarte rar văzuți; de astă dată ei aveau să ofere tovarășilor lor nu rezultatele muncii lor, ci pe ei înșiși.

Festivitatea trebuia să aducă o undă proaspătă în felul de viață al oamenilor, care se sihăstriseră din zi în zi tot mai mult în laboratoare. În acest scop s-au făcut nenumărate pregătiri, pentru ca sălile navei, atît de bine cunoscute tuturor, să devină de nerecunoscut. Astfel, grupa videoplasticienilor s-a închis în sala barocă, unde accesul celorlalți era strict interzis încă cu o săptămînă înainte de festivitate. Cînd ne întîlneam cu toții la masă, videoplasticienii pomeneau doar vag despre minunățiile pe care ni le pregăteau, dar aveau grijă să ascundă amănuntele, păstrînd cea mai desăvîrșită tăcere asupra lor.

În dimineața zilei surpriză am primit o invitație tipărită după moda veche pe un cartonaș de masă, dintr-o hîrtie semitransparentă și impregnată cu niște vinișoare subțiri, imitînd marmura. Dedesubtul numelui meu figurau cuvintele: „Costum subtropical", care mi-au trezit un simțămînt asemănător cu acela din primii ani de tinerețe,

cînd, băiat fiind, mă pregăteam cu febrilitate pentru concursurile de primăvară.

Fix la ora șase după-amiază mi-am îmbrăcat costumul cel mai alb și m-am îndreptat spre puntea de la etajul trei. În fața intrării în sala barocă se aflau adunați toți videoplasticienii, însoțiți de Songgram, astronautul trei.

Ne-am salutat ceremonios. Atmosfera deosebită, comportarea sărbătorească, îmbrăcămintea noastră de gală, totul ne distra și noi toți participam din plin. Pe fețele videoplasticienilor, care aveau un aer oficial, se iveau din cînd în cînd zîmbete șăgalnice, iar cel mai tînăr membru al grupei lor, Maja Moleticz, sora istoricului cu același nume, m-a luat de braț, mi-a poruncit să închid ochii și m-a introdus în sală. Am simțit îndată o adiere caldă, iar în nări mi-a pătruns aerul cald și umed, îmbălsămat de un miros dulceag și puternic de flori exotice.

— Gata ! a strigat Maja.

Am deschis ochii și am rămas încremenit. Mă aflam în fundul unei săli atît de uriașe, încît părea că ocupă jumătate din lungimea întregii nave. Pereții ei drepți și înalți se apropiau unul de altul în arcade domoale, la o înălțime de cîteva etaje ; mai departe se vedeau parcă niște galerii lungi și întunecoase ce se desfășurau în planul inferior, și pilaștri albi ce sprijineau tavanul ; dar n-am reținut bine această priveliște, deoarece atenția mea, ca și a tuturor celorlalți care intrau aici, a fost atrasă de peisajul ce se desfășura pe partea opusă. Acolo se întindea o terasă largă, împrejmuită cu o balustradă de piatră și legată de sală printr-un șir de uși înalte, deschise. Cum mergeam așa, am zărit încă de departe marea nemărginită, ca o mantie strălucitoare. M-am urcat pe terasă. Jos se întindea plaja inundată de soare și tivită de linii sinuoase — umele valurilor ce veneau neîncetat dinspre zare, vuind surd, apoi se spărgeau de țărm și lăsau pe nisip o dantelă verzuie de spumă.

La o depărtare de vreo doi kilometri de mal, acolo unde se întindea bariera algelor submarine, culoarea deschisă a apei se schimba din albastru într-un sinilin intens, înfrățindu-se cu cerul învăpăiat de lumină. Cam la jumătatea orizontului, departe, foarte departe fumega un vulcan cu vîrful pierdut în azurul bolții cerești. Din craterul său se

înălța o dîră piezișă de vapori gălbui ce se destrămau leneș în văzduh. M-am aplecat peste balustradă și am văzut că terasa se sprijinea pe crestele unui masiv de stîncă abrupt și măcinat de apă. Dinspre mare adia slab, abia perceptibil, briza. Mi-am trecut limba peste buze: erau sărate. M-am întors, auzind în spatele meu exclamațiile pline de entuziasm ale cuiva: era pilotul Yeryoga. Ochii îi ardeau de dorință.

— Pe nucleele vechilor atomiști!

Credeam că iluzia l-a mulțumit, dar îndată a rostit:

— Ah, ce-aș mai înota... Ce zici?

S-a sprijinit de balustradă, stînd parcă pe gînduri dacă să sară sau nu jos. Apoi a lovit cu pumnul în piatră și s-a întors în sală. Am pornit după el.

Nu era lume multă; de altfel, cei sosiți se pierdeau în imensitatea sălii. Atunci am observat că ceea ce înainte, orbit de strălucirea mării, luasem drept galerii, erau lambriuri ce se întindeau de-a lungul pereților, întrerupte de nișe ovale în care străluceau automatele de deservire. Spațiul din mijloc era liber și chiar în mijlocul lui se înălța un palmier pogat, cu trunchiul acoperit de solzi lignificați, îndoiți ca niște limbi. De jur împrejur fuseseră rînduite mese foarte joase. Deasupra lambriurilor de culoare închisă se înălțau coloanele care sprijineau tavanul, dînd impresia unor cascade de apă de culoarea perlei, încremenite în căderea lor. Acolo, deasupra porticului, se zărea un vitraliu monumental. Pe fondul lui apăreau două siluete, un bărbat și o femeie, mergînd desculți printre ierburi; păreau de statură uriașă, goi, arși de soare. Privirea lor trecea pe deasupra capetelor noastre și se pierdea pe întinsul nemărginit al oceanului, unde doar ei singuri zăreau parcă țelul final al drumului lor.

De o parte și de alta a porticului se înșirau scene în relief, despărțite prin brîie de alabastru ce păreau niște ferestre deschise spre spațiul tainic. Într-unele roiau cărăbuși de aur, în altele stăteau suspendate păsări răpitoare, împestrițate cu linii negre și ruginii ca arama; păreau fixate în aerul translucid ca sticla.

Mai încolo vedeai procesiuni de furnici cu mandibule uriașe, în altă parte se odihneau fluturi mari de noapte, păroși, acoperiți parcă cu o blană de argint. Și toate aces-

lea fremătau şi îşi schimbau strălucirea, deoarece erau făurite din nestemate. În ochii ce se plimbau de la o privelişte la alta se reflecta strălucind violetul zirconiului, scînteierile verzi ale smaraldelor, văpăile curcubeelor gingaşe ale briliantelor sau flăcările rubinelor de culoarea sîngelui. Distenele, amfibolele, cianiţii, citroniţii şi cupriţii ardeau cu lumini fosforescente. Ochii începeau să lăcrimeze din pricina potopului de văpăi, apoi se închideau, orbiţi de lumină. M-am întors spre terasă şi, cu un simţămînt de uşurare, mi-am odihnit privirea pe albastrul cerului.

Ah, incorigibila Nonna ! Mi-aş fi pus capul că era opera ei ! Pe buze îmi apăruse un zîmbet răutăcios cînd, deodată, am surprins privirea ei întrebătoare. Am zîmbit şi i-am adresat cîteva cuvinte pline de admiraţie. „Ce să-i faci ? Pesemne nu poate renunţa la exagerări", mi-am zis eu în gînd şi mi-am continuat şirul reflecţiilor : se vede că îmbătrînesc sau, oricum, am ajuns la o vîrstă matură, deoarece reuşesc să mă conving pe mine însumi ca să fiu de acord cu gusturile altora, diametral opuse cu ale mele.

În sală intra din ce în ce mai multă lume ; perechi, în grupuri sau singuri, oamenii soseau din toate părţile navei : astronomi, tectonofizicieni, gravimetrişti, ingineri, artişti, matematicieni, metalurgişti şi mecaneurişti, piloţi şi biofizicieni. Draperia grea de la uşă fîlfîia mereu ca aripa unei păsări, şi pe fondul ei apăreau necontenit siluetele oaspeţilor îmbrăcaţi în culori deschise, căci toţi purtau haine albe de sărbătoare. Puteai vedea costume de culoarea zăpezii sau argintii, de un alb imaculat, alb-albăstriu şi alb bătînd foarte discret în verde. Rochiile lungi ale femeilor, cu desene abia vizibile, făceau ape-ape.

Deodată, în faţa ochilor mei a răsărit Zorin ; nu mi-am putut reţine un zîmbet : el, care umbla întotdeauna îmbrăcat într-un combinezon argintiu, de data aceasta purta un costum de culoarea ierbii, pe fondul căruia capul său blond părea cuprins de flăcări.

Toţi oaspeţii priveau cu o vie şi sinceră admiraţie minunile create de videoplasticieni şi, după cum am observat, nu prea ştiau de fapt ce trebuie să facă. Tineretul a dus măsuţele de sticlă pe terasă, care într-o clipă a deve-

nit neîncăpătoare, și au început să discute gălăgios, unindu-și glasurile cu vuietul mării.

Stăteam lîngă perete, nehotărît încă spre ce grup să mă îndrept. Dar aruncîndu-mi privirea în jur, am zărit un automat de deservire, încremenit într-un gest care arăta că este gata să-mi vină în ajutor. În acea zi totul era nou. Învelișul obișnuit, de fiece zi al automatului, fusese înlocuit cu un fel de cuirasă din argint forjat. Pe cadranul său frontal se vedeau basoreliefuri reprezentînd scene mitologice. Mă uitam la ele de aproape, cînd, deodată m-a trezit din visare glasul unei fete:

— Ce faci acolo, doctore? Flirtezi cu automatul?

Și a urmat o cascadă de rîsete.

Am întors capul. În fața mea se afla un grup de tineri. Printre ei se afla Nonna, Maja, Rudelik, astronautul Songgram și doi istorici, Moleticz și un altul, al cărui nume nu l-am putut reține niciodată, nu pentru că ar fi fost greu de memorat, ci pentru că purtătorul lui era un om puțin arătos, fiind trecut cu vederea chiar și într-o societate restrînsă, de cîteva persoane, în mijlocul cărcia se pierdea ca o umbră.

— Flirt cu automatul? a întrebat Maja. Da, într-adevăr, a fost o carte ca asta, de mult, foarte de mult, prin secolul al XXIII-lea sau al XXIV-lea.

Fata își făcea vînt cu notesul său lung și îngust.

— Ți-e cald? a întrebat-o un tînăr care o însoțea. Așteaptă! Imediat...

— Nu! Nu! a răspuns ea și l-a prins de mînă. Vreau neapărat să sufăr de căldură, să fie cu adevărat antic și preistoric. Privește! Chiar automatele arată azi ca și cum ar fi ieșit de-a dreptul dintr-o cetate medievală.

— În evul mediu nu existau automate — a corectat-o Moleticz.

Continuînd să-și facă vînt, Maja m-a măsurat cu privirea de jos în sus și mi-a zis:

— Doctore, începem o discuție despre dragoste, și anume: care din profesii se aseamănă cel mai mult cu ea. Asta-i o invenție a mea. Ce zici?

— Dar era vorba să respectăm ordinea... — a intervenit tînărul de lîngă ea.

— Bine. Atunci să folosim ordinea alfabetică... primul eşti dumneata — şi s-a adresat lui Songgram.

— Cum aşa? Numele meu începe cu S...

— Da, dar eşti astronàut şi acest cuvînt începe cu „a".

— Bun! Şi privind peste capetele noastre, el a început: Dragostea atrage după sine nopţi fără somn, ca şi astronautica. Şi una şi cealaltă te obligă să stai de veghe. Cine iubeşte nu ştie să spună de ce. Tot aşa, nici eu nu ştiu de ce sînt astronaut. Dragostea biruie distanţele dintre oameni, iar astronautica depărtările dintre stele. Şi una, şi cealaltă cere omului dăruire totală. In amîndouă, şi-n dragoste, şi-n astronautică, fiecare descoperire aduce tot atîta bucurie, cîtă nelinişte...

— Asta-i bună! l-a întrerupt un tînăr. Ai nimerit-o bine, fiindcă ai luat primul cuvîntul şi ai spus totul; acelaşi lucru voiam să spun şi eu despre matematică.

— Şi eu despre fizică... — a rostit încet Rudelik.

Privea pe deasupra capetelor noastre, scrutînd spaţiul ce se întindea dincolo de pragul uşii deschise spre terasă.

— Ei, dar dumneata, doctore, ce-ai de spus? m-a întrebat Maja, încercînd să-şi salveze subiectul propus.

— Nu ştiu... — am început eu, dar în aceeaşi clipă am zărit-o pe Ana; stătea între Zorin şi Nils.

— Mai departe! a insistat Maja, dar, privindu-şi tovarăşii care stăteau nemişcaţi în juru-i, s-a fîstîcit. O clipă... — mi s-a adresat ea mie. Apoi, întorcîndu-se către ceilalţi: Uite ce-i! Mie mi-a făcut plăcere, fiindcă era ideea mea. Acum însă nu-mi mai place... Poate c-ar trebui...

— Ce vrei să spui? a întrebat Nonna.

— Nu credeţi că nu e prea înţelept din partea noastră să continuăm jocul?

— Hm! Ba da — a zis Nonna, dînd din cap.

— Nu ştiu dacă nu e înţelept. Poate mai degrabă puţin cam riscant — a observat Songgram.

Maja s-a îmbujorat la faţă.

— Fătarnicilor! a strigat ea, bătînd din picior. Şi mai făceaţi pe entuziaşmaţii!

Apoi a plecat, călcînd cu pas hotărît. Toţi au urmat-o. Am rămas din nou singur. Mă uitam mereu la Ana. Nils îi spunea ceva cu însufleţire, iar ea îl asculta aşa cum

nimeni nu știe să asculte : cu ochii, cu zîmbetul, cu fața întreagă.

Am făcut cîțiva pași, vrînd să mă apropii de ei, dar nu știu de ce, mi-am înfrînat imediat această pornire și am ieșit pe terasă. Întinderea fără margini a apei se legăna monoton, egal, ca și cum oceanul ar fi respirat. De-a lungul balustradei de care mă sprijineam se cățăra o plantă. Pe o frunză, desfăcută doar pe jumătate, strălucea, ca în căușul palmei, o picătură de apă în care mi-am văzut chipul. Dar deodată tabloul acela miniatural a fost acoperit de o umbră. Am ridicat capul : lîngă mine stătea Callarla.

— Ce vezi acolo, doctore ?

— Acum un an, ați fost la dumneavoastră în vizită. Dincolo de ferestre cădea ploaia. Dar, desigur, nu vă mai aduceți aminte.

— Ba cum să nu, mi-aduc aminte ! Cît de albastră este picătura asta ! Aceiași picuri cădeau și atunci din streșini. Dar de ce te gîndești tocmai la asta ?

— Nu știu. În picătura asta pot să plutească mii de amebe. Nu-i așa ?

— Desigur.

— Azurul acesta ce se reflectă în picătura de apă este pentru ele limita peste care nu pot trece. Granița lumii. Cerul.

În ochii negri ai Callarlei a scăpărat o strălucire ce dovedea interes pentru cele ce spuneam.

— Continuă ! a zis ea.

— Mii de generații n-au știut că cerul, cerul acela albastru, poate fi străpuns și părăsit, așa cum nici ameba nu știe cînd părăsește marginile picăturii sale...

— Trebuie să fie îngrozitor... pentru amebă — a șoptit ea.

— Ce bine le știi toate astea !

A început să rîdă înăbușit :

— Mă pricep la amebe. De aia să știi că în cele ce ai spus este un grăunte de adevăr, fiindcă noi ne aflăm în cer.

— Nu — am zis eu, clătinînd din cap. Nu sîntem în cer. Cerul se sfîrșește dincolo de norii albi, de azurul atmosferei Pămîntului. Sîntem în vid.

Ochii Callarlei, care se afla lîngă mine, s-au întunecat deodată :

— Şi ce e oare rău în asta ?

Tăceam.

— Nu cumva ai dori să te afli altundeva decît pe Gea ?

— Nu.

— Ei, vezi ? Apoi după o clipă a adăugat, dar de astă dată cu alt glas : Cînd eram mică, mă jucam de-a „persoanele". Îmi închipuiam că sînt cu totul altcineva, dar absolut cu totul, ca şi cum aş fi încercat, de probă, o altă viaţă. Era ceva foarte atrăgător, dar nu prea recomandabil.

— De ce ?

— Fiindcă trebuie să fii mereu tu însuţi. Întotdeauna tu însuţi. Repet cu tărie : tu însuţi. Cu atît mai mult, cu cît este mai greu acest lucru. Fără a te refugia într-o soartă străină. Dar...

— Dar ?

Callarla a clătinat din cap, iar părul ei, luminat de soare, a prins să joace în valuri de aur. A zîmbit şi a plecat.

Mi-am lăsat privirea să se piardă pe oceanul ce mugea surd. Stînd aşa, prindeam fără voie frînturi din discuţiile celor din apropiere.

— Deci, mă rog — se auzea o voce groasă — această frescă trebuia să arate astfel : un şir de sălbatici păroşi, ieşind în goană dintr-o peşteră ; un fel de trib primitiv în dans magic. Poză hieratică şi în acelaşi timp plină de avînt sălbatic ; ceva animalic şi totodată uman. M-am chinuit nespus la ea, dar n-am reuşit. L-am întîlnit odată pe profesor, care a început să-mi povestească despre vieţuitoarele lui. M-a chinuit aproape un ceas — aici cuvintele s-au transformat în şoaptă — mi-a vorbit despre algă, şi povestea, şi se entuziasma, ba chiar aproape că începuse să danseze în faţa mea. Ştii, o expunere ce semăna cu un fel de extaz. Deodată — acum nu-l mai ascultam — s-a aplecat dinaintea mea, a făcut o piruetă şi în clipa aceea parcă m-a lovit trăsnetul : gata ! Înţelegi ? Am prins deodată firul întregii compoziţii ! Am început numaidecît să schiţez, iar el credea că notam ceea ce-mi spunea... Minunat ! Ce zici ?

A urmat un hohot de rîs, apoi zgomotul din ce în ce mai slab al paşilor ce se îndepărtau s-a stins şi s-a făcut liniște. Soarele artificial apunea. Se lăsa amurgul, învăpăind cerul şi amintind de veşnicia pămînteană, pe care o părăsisem atît de uşor, fără să înţelegem parcă valoarea ei nepreţuită. Stăteam aplecat, cu palmele sprijinite de stîncile aspre. De jos se auzea murmurul valurilor, acoperit din cînd în cînd de răbufnirile vîntului de seară, un zgonot monoton, somnolent, care parcă-mi purta gîndurile departe; din spate îmi ajungea la urechi zgomotul vesel al discuţiilor, întrerupt din cînd în cînd de rîsetele femeilor. Auzeam clinchetul sticlelor, toasturile rostite cu voce nefirese de groasă, cascadele de rîs, după care se lăsa brusc liniştea.

Priveam mereu marea. Deasupra orizontului, rotundă şi albă ca o picătură de lumină, se ridica Venus, steaua serii, atît de familiară nouă. Amurgul se cernea încet, îmbrăcînd totul într-un veşmînt albastru. În clipa aceea am zărit profilîndu-se pe cerul adînc şi întunecat silueta vulcanului din depărtare, ce părea încununat cu rubine. Se aprindeau stelele. Am stat aşa pesemne un ceas. Seara îşi lepăda veşmîntul violet, învăluindu-se în umbrele negre ale nopţii.

Deodată, venindu-mi parcă în simţiri, mi-am dat seama că nu sînt singur. Am privit în jur şi am tresărit, zărind un om la doi paşi de mine. Sprijinit ca şi mine de balustradă, acesta privea drept înainte. Şi pe măsură ce întunericul sporea, creştetul roşu al vulcanului din depărtări se aprindea tot mai tare, iar strălucirea lui se răspîndea ca o horbotă delicată de lumină, poleind totul în jur. Vecinul meu se afla atît de aproape de mine, încît nu puteam să-l privesc fără să-i atrag atenţia. Totuşi am făcut-o. Chipul lui învăluit în semiîntuneric avea culoarea cenuşie a pietrei. M-a privit cu nişte ochi care nu vedeau, aş zice mai degrabă că privirea lui a alunecat pe lîngă mine. L-am recunoscut. Am vrut să-i vorbesc, dar n-am îndrăznit. Pesemne şi-a dat seama de intenţia mea şi, aplecîndu-şi uşor capul spre mine, a rostit:

— Goobar, biofizician.

Ne cunoşteam doar din vedere, mai bine zis, eu îl cunoşteam pe el.

Mi-am spus numele și pronumele. Am tăcut amîndoi o vreme, dar de astă dată altfel decît înainte : împreună. Apoi, pe neașteptate, fără ca nici eu să-mi dau seama cum de mi-a venit ideea, l-am întrebat :

— Profesore... îl cunoașteți cumva pe Ameta ?

S-a însuflețit.

— Se înțelege că-l cunosc. A lucrat o vreme cu mine.

— Ca pilot ? l-am întrebat eu prostește.

— Nu. Goobar părea preocupat. Aveam pe atunci nevoie de un matematician, dar nu de un matematician oarecare. Ameta... nu știu cum să-ți explic, doctore. Copiii folosesc uneori în vorbirea lor expresii pe care nici cel mai genial poet nu le-ar putea născoci. Acestea sînt rodul spontaneității inconștiente, dar pe care copilul nu le poate aprecia singur. El și le poate însuși, dar în același timp își însușește și nimicuri... La fel se întîmplă și cu Ameta : are idei ingenioase, dar nu știe să le deosebească de cele neesențiale și nici să le dea contur. Citeodată reușea chiar să aibă străfulgerări care trasau drumul spre viitor.

— Lucrul acesta poate fi valorificat în cadrul colectivului — am remarcat eu.

Acest nou Ameta care se întrupa din cuvintele profesorului m-a umplut de nespusă mirare. Goobar s-a aplecat și mai mult în beznă și atunci liniile profilului său, proiectat pe fondul luminos al vulcanului, s-au ascuțit.

— Nu — a spus el. De astfel de idei nu prea avea cine să se folosească. Un matematician oarecare nu putea, deoarece erau mult prea departe de înțelegerea lui, se aflau în afara granițelor domeniului său, iar savantul are o personalitate prea puternică, el urmărește un scop precis în cercetările sale și este atît de fascinat de ele, încît nu le va părăsi pentru o viziune străină, fie ea chiar cea mai minunată, tot așa cum nimeni nu-și va părăsi femeia iubită pentru o alta mai frumoasă care îl așteaptă undeva, în altă parte...

— Și nu putea merge mai departe ? l-am întrebat eu.

— Nu — a zis el iarăși. Adesea semăna cu un om căruia îi vine deodată în minte un motiv simfonic, dar nu izbutește să-l cînte și nici nu-l poate fixa pe hîrtie, fiindcă nu cunoaște notele, și atunci motivul este pierdut pentru totdeauna. La fel se întîmpla și cu viziunile lui „matema-

tice", fiindcă acestea erau idei privind sistemele de analiză, cu totul independente de sistemele cunoscute de noi. Un fel de insule matematice, aş spune, suspendate undeva, în beznă, care aşteptau să fie descoperite... Fără îndoială că multe dintre ele vor fi descoperite de către cercetătorii care înaintează sistematic şi cărora nici măcar nu le poate trece prin cap că un om singuratic a ajuns vreodată la aceste ţărmuri necunoscute... Dar mintea lui crea de asemenea şi diferite monstruozităţi, fiindcă el nu ştia să deosebească pleava de boabe.

— Va să zică, toate aceste idei ale sale nu foloseau la nimic... — am spus eu încet.

— Nu! a repetat mai tare, pentru a treia oară, Goobar. M-a ademenit pe un drum pe care apoi l-am abandonat, dar la care am mai revenit... Era atît de ispititor! Mi-a aprins imaginaţia, a luminat pentru o fracţiune de secundă un peisaj fantastic, dar n-a ştiut nimic mai mult să-mi spună despre el... S-a făcut linişte. Apoi a mai întreprins multe alte lucruri... cele pe care le povestesc eu acum s-au petrecut poate cu doisprezece ani în urmă, sau chiar mai mult.

— Mi se pare că s-a făcut pilot, şi nu de multă vreme — am adăugat eu. Poate că abia acum a găsit în profesia sa ceea ce căuta cu înfrigurare.

— Iar greşeşti — a rostit Goobar, zîmbind, amuzat parcă de lipsa mea de perspicacitate. El a făcut mereu-mereu unul şi acelaşi lucru şi numai ce e strîns legat de problema care îl interesează.

— Adică?

— „Circulaţie printre curenţii întunecaţi"... aşa a denumit-o el... Avea întotdeauna o terminologie foarte originală. Este vorba de călătoriile transgalactice. Apoi, deodată, Goobar s-a întors către mine: Auzi, doctore? Prin amploare, Ameta mă depăşeşte. Cele ce îţi spun sînt tot atît de adevărate ca şi piatra asta.

— Ca matematician?

— Nu, ca om. Această confidenţă m-a uimit. Goobar vorbea mai departe, parcă numai pentru sine: — Asta este deosebirea dintre noi doi... — Şi a adăugat apoi cu alt glas: De mult nu l-am mai întîlnit. Îţi mulţumesc, doctore, că mi-ai amintit de el. A rămas aşa multă vreme, privind

în bezna prin care răzbătea un zgomot surd, uniform. Pe urmă, luîndu-mă de braţ, mi-a spus scurt : — Să mergem !

Am intrat în sală. Larma se mai potolise. Pe fotoliile din jurul măsuţelor, parte din invitaţi se adunaseră pîlcuri-pîlcuri. Cei mai mulţi însă se aşezaseră în jurul palmierului. Vitraliul de deasupra intrării strălucea cu o lumină palidă. Trupurile vînjoase, aurii, ale uriaşilor se reliefau puternic, pe cînd scenele fantastice populate cu insecte se acoperiseră cu un văl cenuşiu, foarte subţire (poate că intenţionat fuseseră stinse luminile). În schimb, jos scînteiau constelaţiile lămpilor de cristal, reflectînd blînd lumina pe armura argintie a automatelor. Cîte unul din ele se strecura mereu prin mulţime şi, făcîndu-şi loc printre măsuţe, se îndrepta fără greş spre locul unde era chemat. În aer se înălţa clinchetul subţire al sticlelor şi al glasurilor antrenate în verva discuţiilor.

Mergeam cu Goobar către mijlocul sălii. Şi în timp ce înainteam aşa pe cărăruia îngustă, marele savant era întîmpinat cu zîmbete de mulţimea care, prin gesturi şi vorbe, îl poftea să ia loc la masă. Încurcat, profesorul s-a oprit lîngă palmier, neştiind unde să se aşeze. Am simţit o mare bucurie, fiindcă şi asupra mea, care îl însoţeam pe Goobar, se răsfrîngea o fărîmă din simpatia şi respectul unanim, deşi nu meritam cu nimic această cinste.

— Ce zici, n-ar fi mai bine să ne despărţim ? Dumneata ai să te duci sus, iar eu jos — mi s-a adresat Goobar, în cele din urmă.

— O ! am răspus eu, stingherit. Mă tem că voi fi un locţiitor foarte nepotrivit al lui Goobar !

Cei ce se aflau în apropiere, auzind vorbele mele, au început să rîdă, în vreme ce de la o măsuţă înconjurată de un zid compact de tineri Nils Yrjöla îmi făcea semn cu amîndouă mîinile.

M-am apropiat de cercul tinerilor. Printre ei se aflau şi oameni mai în vîrstă. Am remarcat prezenţa a trei mecanoterişti, toţi de statură atletică, dar întreg grupul era dominat de conducătorul colectivului, Tembhara. Unii tineri şedeau pe spetezele fotoliilor, alţii — sprijiniţi pe umerii colegilor. Cînd am sosit, se aflau tocmai la mijlocul unei discuţii înflăcărate, din care n-am prins decît ultimele cuvinte ale unui băiat zvelt :

— Prin urmare, de ce nu putem folosi automatele la aterizare pe o planetă necunoscută? Se spune că vom trimite rachete pilotate de oameni.

— Chiar așa. Din păcate, este absolut necesar — a răspuns Tembhara. Cunoști doar zicala că automatele sînt perfecte, dar limitate, pe cînd oamenii sînt imperfecți, dar în schimb nelimitați. Limitele constau în faptul că automatele se caracterizează prin așa-numita „orientare situațională limitată". Automatul este întodeauna oarecum unilateral, deoarece el a fost proiectat pentru a îndeplini numai anumite comenzi. Pe o planetă străină însă pot avea loc întîlniri neașteptate cu locuitorii ei necunoscuți, astfel că se pot ivi situații cu neputință de prevăzut. Dacă am trimite acolo automate, am putea să dăm greș definitiv și chiar să avem rezultate neplăcute.

— Dar ce rău ar putea să facă ele? Nu înțeleg.

— Ar putea să se comporte pur și simplu ca un om bolnav mintal — a rostit Tembhara. Ca să lămuresc aceasta, mă voi servi de un exemplu luat dintr-un vechi manual de mecaneuristică. Acest manual nu mai are acum decît o însemnătate istorică, dar va ilustra destul de bine faptul pe care vreau să-l relatez. Este vorba de o scurtă istorioară. Iat-o: un om avea o casă ticsită de globuri vechi și de vase sparte. Într-o bună zi, el a poruncit automatului să-i golească locuința de vechituri: „Aruncă la gunoi toate obiectele sferice!" Automatul, docil, a azvîrlit toate vechiturile, dar totodată a smuls de pe umeri și capul omului, deoarece mașina a înțeles prea „ad litteram" porunca primită și a considerat capul celui care i-o dăduse drept un obiect sferic ce trebuie înlăturat...

— Bine, dar lucrul acesta este un nonsens!

— Este imposibil!

— Automatul nu poate pricinui nici un rău omului! au protestat toți în cor.

— Evident că nu, deoarece fiecare automat este prevăzut cu o siguranță. Istorioara e desigur născocită, dar am vrut să vă dau doar un exemplu concludent a ceea ce poate fi numită „neînțelegere" între om și automat. Pentru noi o sumedenie de lucruri se înțeleg de la sine, sînt evidente. Dar pentru automat nimic nu este evident decît numai ce a introdus în el constructorul lui. Automatele noastre, de

pildă, au sisteme de autoconservare care le feresc de autodistrugere, posedă acele siguranțe despre care am vorbit și fac imposibilă comiterea vreunui rău împotriva omului; dar într-o situație cu totul nouă și neprevăzută de către constructor, în condițiile unei planete necunoscute, aceste automate ar putea să pricinuiască mult rău. Mai trebuie s-avem în vedere încă un factor de natură etică: fără îndoială că nu ne-ar fi de loc plăcut dacă locuitorii altei planete ar trimite pe Pămînt un roi de mașini, care să cerceteze dacă merită să se stabilească relații de bună vecinătate cu oamenii.

Tembhara a zîmbit, lăsînd să i se vadă dinții strălucitori.

— Tovarășe profesor! i s-a adresat una din fete. Dumneavoastră sînteți proiectantul Giromaților, nu-i așa?

— Da, adică, mai bine zis, am luat parte la proiectarea citorva.

— Păi profesorul Averreos ne spunea la una din lecții că un asemenea Giromat se construiește de obicei fără a fi nevoie de un plan de construcție. E cu putință oare? Fiți bun și explicați-ne și nouă!

— O să încerc... a spus Tembhara, oprindu-se o clipă să se gîndească. Poate ar fi mai ușor să pornim de la un exemplu concret. Înainte de a pleca de pe Pămînt, biroul nostru a elaborat, de altfel ultimul dintr-o serie întreagă, marele Astrogiromat pentru Observatorul din Simeidz. Marele Astrogiromat este un gigant cu o destinație specială. Această mașină știe să creeze „modelele matematice ale stelelor". I se comunică dimensiunile și rezultatele obținute în urma observațiilor astronomice, iar automatul, pe baza acestor date, poate să reconstituie întreaga viață a stelei, de la apariția și pînă la pieirea ei. Descoperă deci trecutul, forma, dimensiunile, temperatura și toate transformările atomice care au avut loc în interiorul astrului, orbita, acțiunea lui asupra altor corpuri cerești, precum și influența reciprocă a acestora asupra sa. Într-un cuvînt, reconstituie evoluția oricărei stele din univers cu o precizie uimitoare și într-un timp infinit de scurt. Un miliard de ani de existență a stelei, mașina „îl trăiește" în numai douăzeci de secunde. Un asemenea Giromat nu poate construi însă nici un om din lume. Calcularea și desena-

rea planurilor ar dura poate mii de ani sau poate şi mai mult. S-ar putea folosi maşinile de calculat, dar şi treaba asta ar fi cu totul inutilă, deoarece există un mijloc incomparabil mai simplu. Şi iată care: construim mai întîi un sistem de automate, numit de bază. Acestui sistem îi dăm indicaţiile generale de construire a Giromatului, prin urmare condiţiile şi domeniile de activitate pe care Giromatul trebuie să le îndeplinească, şi aşa mai departe. Toate la un loc poartă numele de „gradient dirijat al evoluţiei tehnologice a Giromatului". Apoi punem la dispoziţia automatelor de bază materialul de construcţie şi le punem în funcţiune. În scurt timp, adică după cîteva luni, Giromatul este gata. Sigur că noi, proiectanţii, nu cunoaştem miile şi milioanele de operaţii de montare, nu ştim ce analize şi ce calcule au efectuat automatele de bază. Şi nu numai că nu ştim, dar nici măcar nu ne interesează acest aspect al construcţiei, aşa cum nu ne interesează absolut de loc nici construcţia în amănunt a însuşi Giromatului. Dispunem de el, funcţionează, îndeplineşte toate dispoziţiile noastre şi atît. N-avem nevoie de mai mult.

— Tovarăşe profesor — i s-a adresat Maja Moleticz, care stătea alături de mine — eu cred că inginerul-constructor de acum o mie de ani l-ar fi socotit nebun pe cel care i-ar fi spus că în viitor oamenii vor construi cele mai complicate maşini fără ajutorul proiectelor.

— Nu sînt de aceeaşi părere. I-aş fi explicat principiul pe baza unui exemplu, în aşa fel ca să înţeleagă. Pe atunci începuseră să fie folosite primele maşini primitive de calculat. Inginerul care înmulţea, să zicem, două cifre cu ajutorul unei astfel de maşini nu se interesa de loc de etapele intermediare ale acestei operaţii aritmetice. El avea nevoie doar de rezultatul final şi atîta tot. Încă de pe atunci a început, ce-i drept pe scară foarte redusă, aplicarea principiului: „Trebuie evitate lucrurile inutile". Cunoaşterea precisă a tuturor conexiunilor cablurilor din Astrogiromat ar fi însemnat o abatere de la acest principiu. Dacă cineva ar voi să le cataloghieze, ar umple în scris zeci de mii de volume sau trioni. Dar munca aceasta ar fi lipsită de sens şi n-ar folosi nimănui. Astăzi, tehnica noastră dispune de un număr infinit de utilaje, astfel că, dacă în momentul folosirii lor, am voi să le cunoaştem pe toate în chip amă-

nunțit, atunci ne-ar invada și ne-ar acoperi avalanșa de descrieri cu totul inutile. Și dacă n-ar fi fost folosită automatizarea, societatea ar fi pășit pe calea unei specializări a oamenilor din ce în ce mai înguste și mai restrînse. Oamenii s-ar fi transformat în niște furnici, fiecare îndeplinind doar o mică parte din activitatea generală, fără a cuprinde nici pe departe în ansamblu această activitate. Automatele însă nu numai că amplifică gîndirea umană, așa cum pîrghiile amplifică forța brațului omenesc, dar îl scutesc totodată pe om de truda catalogării monotone și sterile, dîndu-i posibilitatea să se ocupe numai de ceea ce este mai important, nou, ceea ce solicită spiritul inventiv, gîndirea, intuiția, și astfel automatele acestea contribuie și ele la apariția unui nou tip de om, care indică principalele direcții de atac asupra unor domenii necercetate, fără a se ingriji de balastul amănuntelor.

Apoi Tembhara a tăcut; în liniștea adîncă ce s-a lăsat, am luat eu cuvîntul:

— Cînd eram copilandru, credeam că mecanizarea producției a înlăturat o dată pentru totdeauna din lumea noastră individualitatea produselor. Însă, din cele ce spune profesorul Tembhara, reiese că azi ea revine din nou, într-un stadiu superior! Dar dacă se dau doar directivele principale ale construcției sistemului de bază, atunci o mașină construită de acest sistem se va deosebi de alta în amănuntele neesențiale și neprecizate în directivele date. Nu-i așa?

— De bună seamă că da — a răspuns Tembhara. Aceste amănunte neesențiale se pot referi, de pildă, la forma exterioară a mașinii, la poziția cablurilor, la așezarea reciprocă a agregatelor, și așa mai departe. Se povestește că unul dintre colegii mei, Yoris, un om distrat, avînd de construit un anumit Giromat, a indicat sistemului lui de bază toate datele, cu excepția uneia, aceea referitoare la mărimea aparatului. După o lună, întorcîndu-se la locul construcției, a observat de departe ceva în genul piramidei lui Keops, care domina întreaga regiune. Oarecum jenat, a întrebat un automat pe care l-a întîlnit în drum dacă s-a terminat construcția Giromatului, iar acesta i-a răspuns: „Da' de unde! Abia a început, ceea ce vedeți nu-i decît primul șurub!"

Toți au început să rîdă.

— Asta-i, desigur, o glumă — am reluat eu — fiindcă mașinile construite în prezent se deosebesc între ele, tot așa cum se deosebesc între ei copacii, florile sau oamenii, prin forma frunzelor, culoarea petalelor, culoarea ochilor, a părului, deci prin trăsături puțin importante, dar care conferă individualitate înfățișării lor fizice.

— Ai dreptate — a rostit un mecanecurist — dar asta este o individualitate de tip nou, care decurge nu din lipsa de cunoștințe, ci mai degrabă din bogăția lor.

După aceste cuvinte s-a lăsat liniștea. Se auzeau tot mai puternice cascadele de ris ce veneau de departe, tocmai de la masa unde stătuse mai înainte Goobar. Pe neobservate, m-am îndepărtat de grupul tinerilor și m-am apropiat de astrofizicieni, curios să aflu ce putea să-i distreze atît de mult. Cînd m-am apropiat de ei, l-am auzit pe Ter Akonian:

— Are cuvîntul profesorul Trehub.

— Ce faceți aici? l-am întrebat eu în șoaptă pe Zorin, care stătea sub palmier.

— Ne jucăm de-a „inventarea lumilor posibile" — mi-a răspuns el, la fel de încet. După Trehub, o să vorbească Goobar.

S-a făcut liniște deplină. Se anunța un duel de perspicacitate și fantezie între savanți renumiți.

Trehub și-a rotit capul său ca de pasăre răpitoare, și-a încruntat sprîncenele și a început foarte serios:

— Se poate presupune că universul în care trăim nu există în mod continuu, ci periodic, că materia din care este alcătuit ar „sclipi" întocmai ca un izvor de lumină întrerupt, iar noi nu observăm lucrul acesta, deoarece frecvența „sclipirii" ar fi extraordinar de mare, de ordinul a cîtorva miliarde pe secundă. În acest caz ar fi posibilă existența unui alt univers, a cărui materie, în perioadele existenței sale, ar „acoperi" pauzele existenței universului nostru. Să numim aceste două universuri, „reciproc acoperite" în același spațiu. Dar dacă pot exista două asemenea universuri, atunci ele pot fi mult mai numeroase, pot fi mii, ba chiar milioane. Toate astea, subliniez, pot exista în același spațiu, dar avînd legi fizice cu totul independente, cu excepția uneia singure și anume aceea care reglementează frecvențele lor reciproce în așa fel, încît să nu aibă loc „ciocnirea".

nirea" materiei a două sau a cîtorva universuri. Se poate deci considera că prin spațiul pe care îl ocupă corpurile noastre, trec în această clipă caravane de ființe din universul numărul 5.678.934, ființe care dezbat chiar situația posibilă propusă de mine pentru discuție...

Deodată au izbucnit aplauze și rîsete, dar s-au potolit repede. Curioși din cale-afară, toți așteptau să vadă ce va născoci Goobar.

După obiceiul său, savantul stătea cu picioarele puțin depărtate unul de celălalt, legănindu-se ușor, ca și cum și-ar fi verificat echilibrul. Apoi a început să vorbească:

— Să presupunem că o metagalaxie anumită se dezvoltă în direcția unei complexități progresive a structurii sale, care ar consta în faptul că diferitele stele ar deveni corespondenții celulelor nervoase ale creierului. După o vreme, această metagalaxie, conglomerat al cîtorva miliarde de Galaxii, ar deveni un fel de „creier" care ar cuprinde spațiul unei sfere cu o rază aproximativ, să zicem — doar sîntem oameni îndrăzneți — de patru miliarde ani lumină...

— Monstruoasă viziune... — a șoptit Callarla, care stătea nu tocmai departe de mine. Ce monstru genial ar mai fi și această materie incandescentă...

— Greșești, draga mea — a replicat Goobar, foarte liniștit. Mi-e teamă că acesta ar fi, cel puțin după criteriile noastre, cel mai mare cretin dintre toți cretinii. Apoi și-a scos analizatorul din buzunar și a făcut un mic calcul, continuînd să vorbească: Într-un astfel de „creier", Galaxiile ar corespunde nucleelor neuronilor, iar razele luminoase, impulsurilor nervoase. Pentru a face cea mai simplă propoziție, de exemplu: „Eu exist", el ar avea nevoie de aproximativ 10^{19}, adică mai mult de o sută de trilioane de ani... Cred că e greu să susțină cineva că o astfel de gîndire înceată este demnă de un geniu.

Toți au început să rîdă. Doar Callarla părea decepționată.

— Prin urmare, este imposibil — a rostit ea. Păcat!

De cîteva clipe aveam impresia că în sală răzbate un huruit înfundat de bas, însă n-am dat atenție faptului. Dar cînd Callarla a tăcut și s-a făcut din nou liniște, tunetul acela îndepărtat a sporit și creștea mereu cu o intensitate neregulată ca și cum ar fi venit de sub pămînt. O dată, apoi încă o dată, în sală a răbufnit un zgomot surd și înfundat.

Pardoseala a început să tremure sub picioare. Toți s-au ridicat de la locurile lor. Privirile tuturor s-au îndreptat spre ușile larg deschise ale terasei. În întunericul rece, răvășit de vînt, se auzea acum un poenet continuu.

— Oho, dar acolo se întîmplă ceva interesant — a spus Goobar și a pornit primul spre terasă; toți l-au urmat grăbiți.

Întunericul ce domnea aici era atît de profund, încît părea că învăluie într-un lințoliu gros chipurile și trupurile oamenilor. Dar în fața ochilor s-a arătat deodată geana purpurie a orizontului. Pe fundalul mohorît se contura craterul vulcanului, din gura căruia zbucnea o flacără scurtă. Văzduhul răsuna mereu de acel huruit puternic. Lespezile de piatră ale terasei au început să trepideze. Vulcanul s-a pornit să arunce foc, iar deasupra lui s-a înălțat o jerbă, întretăiată de fulgere. Tunetele se rostogoleau unul după altul. Deodată, huruiturile de bas au fost întrerupte de un sfîrîit ascuțit. Din ocean au început să se ridice nori de aburi, parcă muiați în sînge. Lava se scurgea în apă.

Vreme de o clipă și mai bine, nimeni n-a scos un cuvînt. Apoi s-au pornit cu toții, întrecîndu-se în complimente:

— Minunat!

— A cui e invenția asta?

— A cui să fie, dacă nu a lui Yrjöla?

— Ia priviți cum se cutremură totul!

Găsit cu greu și răsplătit cu bătăi prietenești pe umeri, Yrjöla se apăra și încerca să explice că nu are nici un amestec în această treabă:

— Ce să-i faci! Vulcanii erup. Se mai întîmplă...

Între timp, lumina se înălța tot mai sus, din pricina coloanelor de flăcări și zigzagurilor strălucitoare descrise de bolovanii incandescenți, azvîrliți din crater. Deasupra capetelor noastre s-a auzit o dată și apoi încă o dată un șuier amenințător.

— Prieteni, să plecăm de aici! a strigat un tînăr. Nu-i cunoașteți pe videoplasticieni! Ca să sporească iluzia, sînt în stare să arunce peste capetele noastre o ploaie incandescentă de pucioasă!

Toți au izbucnit în ris. Vulcanul mugea atît de năprasnic, încît ne era din ce în ce mai greu să ne înțelegem unul cu altul. În sfîrșit, în numele tuturor, Ter Akonian

s-a adresat videoconstructorilor, care s-au îndoplecat de noi, au dispărut pentru o clipă și cataclismul a încetat ca prin farmec.

Ne-am întors agale în sală. Grupurile de mai înainte se destrămaseră. Unii chemau automatele și, strîngîndu-se în jurul trupurilor lor de argint, închinau pahare cu vin spumos. Alții, așezați în fotoliile de sub palmier, se veseleau jucînd un joc. Tot mai des izbucneau hohote de rîs, se fredonau cîntece, ba au apărut chiar și cîteva baloane uriașe, luminoase, care zburau de la un capăt la celălalt al sălii.

M-am învîrtit nehotărît în jurul măsuței pe care piloții, sub conducerea lui Ameta, aranjaseră instalații complicate de televiziune pentru jocul „în urmărirea rachetei". Apoi am pornit spre galeria ce făcea înconjurul sălii. Privite de aproape, uriașele insecte dălțuite în pietre nestemate îți lăsau o impresie dezgustătoare.

Tocmai voiam să mă îndepărtez, cînd deodată am auzit un glas ce venea din adîncul basoreliefului în fața căruia mă aflam. A trecut o fracțiune de secundă pînă să-mi dau seama că și sculptura, întocmai ca și peisajul marin, era opera videoplasticienilor. Totuși a trebuit să înfrîng împotrivirea unui reflex, ca să mă pot decide să pornesc direct spre suprafața reliefată. În fața ochilor mi-au strălucit briliantele uriașilor ochi ai păianjenului. Apoi tabloul a dispărut. Nu am simțit nimic, evident, și după ce am făcut doi pași, m-am trezit în semiîntuneric. În fața peretelui gol și drept ședeau Soledad și Ana, care, privindu-mă, a întrebat-o pe sculptoriță:

— Ia spune-mi! Ai avut vreodată în viață o seară care ți-a stricat și ziua următoare? O seară pe de-a-ntregul inutilă care trebuia trăită oricum ar fi fost. O seară ivită parcă din mlaștină. O seară în care s-a adunat toată drojdia lucrurilor neîmplinite, a dorințelor nerealizate, o seară cînd îți pierzi încrederea în tot ceea ce dorești? În care părăsești orice activitate începută și, dacă se apropie cineva, oricît de indiferent ți-ar fi, ești bucuroasă de sosirea lui, fiindcă ți-a luat de pe umeri o parte din povara răspunderii pentru timpul pierdut?

— Dacă lucrul acesta ți se întîmplă o dată sau de două ori pe an, asta nu-i nimic — a răspuns Soledad — dar

dacă se repetă mai des, atunci... Ai grijă !... Îți vine greu să înduri. Nu-i așa ?

— Foarte greu — a răspuns Ana.

Privea mereu în direcția mea. În acea clipă mi-am dat seama că vorbea despre mine, dar nu mă vedea. Mă aflam pesemne tocmai în zona mirajului și de aceea nu puteam fi văzut.

— Nimeni nu-ți poate ajuta — a continuat Soledad. Doar tu și el...

Cu respirația oprită, călcînd tiptil, fără zgomot, m-am retras în grabă. Mă aflam din nou în fața plăcii de mozaic, luminată de un joc de scîntei. M-am îndepărtat repede. Nu voiam să mă gîndesc la discuția auzită fără voie. De partea cealaltă a galeriei se aflau doi oameni care priveau în jos : erau colaboratorii lui Goobar : Zmur și Diocles.

De aici se deschidea privirii partea sălii unde nu erau așezate măsuțe și pe unde se perindau zeci de oameni. Jos, chiar sub noi, se afla un grup de cîteva persoane, în mijlocul căruia se afla o tînără, îmbrăcată într-o rochie alb-albăstruie. La un moment dat s-au auzit risete, apoi ea a început să cînte. Era un cîntec vesel și nespus de lung, lung ca o litanie. După ce a terminat prima strofă, a întins pe neașteptate degetul spre unul din tovarășii ei, iar acesta a fost obligat să continue cîntecul. Și astfel, într-o atmosferă de veselie ce sporea mereu, trecînd de la unul la altul, cîntecul a colindat prin întreaga sală, pînă a nimerit sub coloane. Acolo, într-o nișă eliberată de către un automat, stătea Goobar, sprijinit de lambriuri. Un băietan, terminînd de cîntat strofa, s-a oprit în fața profesorului, cu degetul întins. O clipă s-a așternut liniștea. Apoi savantul, fără să ezite, cu o voce de bariton puțin cam aspră, a cîntat strofa următoare. A izbucnit un ropot de aplauze. La rîndul său, Goobar a indicat pe cineva din apropierea sa. Și astfel cîntecul a zburat din nou în adîncul sălii. Apoi Goobar, cu fața încă luminată de zîmbetul cu care-și îndeplinise datoria-i de cîntăreț, a scos din buzunar, cu o mișcare imperceptibilă, un automat mic și a început să calculeze ceva.

— Iată-l pe adevăratul Goobar — a rostit Diocles. Poți să te distrezi, să dansezi, să cînți, să vorbești cu el despre rai și despre iad. Dar niciodată nu va fi cu tine pe de-a-ntregul.

— Totuşi îi place să se distreze cu adevărat — a remarcat Zmur.

— Ştiu că nu se preface, iubeşte oamenii, dar are o fire mai deosebită. Fiecare colaborator nou — a continuat Diocles — cînd se află în preajma lui, nu se poate stăpîni să nu-i pună diferite întrebări, uneori destul de ridicole. Dar toate astea nu-s decît încercări naive, dictate pur şi simplu de dorinţa de a-l cunoaşte, fiindcă el rămîne veşnic o enigmă. Uneori admir chiar scrupulozitatea cu care încearcă să răspundă...

— De exemplu ? am intervenit eu, fără să-mi dezlipesc ochii de chipul marelui savant, care tocmai oprise un automat ce trecea în liniştе pe lîngă el şi, luînd de pe tavă un păhărel cu vin, l-a băut cu înghiţituri rare. Se părea că urmăreşte automatul cu o veselie ascunsă.

— De pildă, la întrebări ca acestea : cum ajunge el la surprinzătoarele sale rezultate ?...

— Da, e drept, nu-s cele mai potrivite întrebări — am fost şi eu de părere. Ei, şi care a fost răspunsul ?

— A chibzuit îndelung şi în cele din urmă a răspuns : „Poate că tocmai datorită faptului că eu gîndesc neîncetat..." Fraza asta, cu toată aparenta ei banalitate, conţine un adevăr pe cît de mare, pe atît de simplu. Gîndirea lui elaborează într-una judecăţi mereu noi şi le confruntă unele cu altele. Iar această muncă neîncetată de sinteză se desfăşoară vreme de luni şi ani. El are curajul să ducă judecata pînă la capăt, chibzuind asupra celor mai absurde ipoteze şi să tragă concluzii... Asta este de altfel motivul care mă determină ca de azi înainte să nu mă mai duc cu el în munţi. N-am chef să sporesc cu persoana mea împărăţia obiectelor neînsufleţite.

— Dar ce legătură este între instinctul tău de conservare şi Goobar ? l-am întrebat eu.

— Uite că este ! Am fost împreună cu el într-o ascensiune în munţii Pamir. Am escaladat versantul răsăritean...

— Iartă-mă ! am intervenit eu, întrerupîndu-l. Spune-mi, este un bun căţărător ? Cum se comportă la urcarea pe pereţele de stîncă ?

— Ai s-auzi îndată. Tocmai despre asta vreau să vorbesc. Să ştii că nu-i de loc un căţărător neîndemînatic. Ne aflam într-un loc unde aveam o mică porţiune foarte greu

de trecut. In timp ce traversam, Goobar s-a oprit deodată, spunîndu-mi că i-a venit o idee. I-am propus să și-o notez, dar m-a asigurat că n-o s-o uite. Ce-i drept, ideea nu și-a uitat-o, a uitat în schimb unde se află și ce face. Puțin a lipsit să nu-și frîngă gîtul și să ne prăpădească și pe noi. Nu mai vedea în fața sa nici munți, nici prăpăstii, nimic. Cînd și-a terminat calculele în gînd, ne aflam în drum spre cabană. Și-a cerut scuze, dar știu că a făcut-o, cum să zic, din obligație. Își dădea seama de cele întîmplate, dar nu regreta absolut nimic și nu vădea nici urmă de frică. Vă repet: omul ăsta este complet lipsit de instinctul de conservare!

Diocles a rostit ultimele cuvinte, fără să-și ascundă enervarea.

Cei de jos încetaseră să mai cînte. Cîteva minute s-a auzit venind dintr-acolo larmă mare, un amestec de glasuri. Unele încercau să atragă alte voci și să cînte împreună, dar se pierdeau toate într-o zarvă generală. Deodată, în mijlocul gălăgiei s-a înălțat o voce minunată de alto. Era un cîntec liniștit, legănat.

— El rămîne întotdeauna același — a rostit Diocles, parcă neputîndu-se despărți de subiectul abordat. Ai auzit cum era ca copil? Pe cînd avea numai șase ani, bunică-sa îl lăsa în grija unchiului său Claudius Goobar, un mare matematician. Poate ai auzit de el. Operatorul cîmpului este creația lui. Bunică-sa socotea că un copil nu trebuie lăsat niciodată singur. De aceea îl dădea în grija unchiului său, care îl punea undeva într-un colț al odăii să se joace cu jucăriile, iar el își vedea de treabă. Micuțul se juca în liniște, deoarece era un copil nemaipomenit de cuminte. Într-o seară, bătrînul Claudius discuta aprins cu automatul o problemă dificilă. Deodată, din ungherul unde se afla, copilul a rostit: „Trebuie introduse matricole operatorilor liniari"... și și-a văzut mai departe de jucăriile lui, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Claudius Goobar a rămas trăsnit, deoarece era soluția căutată de el...

— Totuși, arareori se întîmplă — am remarcat eu — ca așa-zișii copii geniali să confirme mai tîrziu speranțele puse în ei cînd sînt mici. El însă nu numai că le-a confirmat, dar le-a și depășit, întrecînd orice așteptări.

În acest timp a trecut pe lîngă noi un automat. Diocles a luat două păhărele de vin şi le-a băut pe nerăsuflate. Obrajii i s-au aprins ca focul, iar vinele de la tîmple au început să-i zvîcnească cu putere. Am vrut să-i spun să nu mai bea. Îl frămînta o mare neliniște, pe care încerca să o tăinuiască nu numai vorbind într-una despre Goobar, dar căutînd să-şi schimbe expresia feţei, a gurii, glasul.

La un moment dat, Zmur ne-a lăsat singuri. Silueta lui înaltă a străbătut galeria, proiectîndu-se pe fondul mozaicului şi dispărînd după coloane. Vreme de o clipă am rămas mut. De jos ajungea pînă la noi un cîntec sprinţar, iar cineva, în mijlocul sălii, bătea tactul. Se auzeau paşi cadenţaţi. Un tînăr dansa înconjurat de un grup de oameni care creştea mereu. Deodată, tînărul a răpit din cerc o fată şi a prins să se rotească împreună cu ea. Nu se vedeau decît scînteierile rochiei şi părul de aur revărsat pe umeri. Diocles privea scena fără să vadă nimic. Deodată s-a întors spre mine, cu faţa şi mai mult crispată. Pesemne că mai băuse şi înainte, deoarece vinul începea să-i facă rău. L-am luat de braţ, cu gînd să-l conduc spre locuinţa lui, dar el m-a apucat de mînă şi, pe neaşteptate, mi s-a destăinuit:

— Crede-mă, nu fac nici două parale! Am publicat pînă acum şaisprezece lucrări, dintre care două, într-adevăr, bune, dar cînd vorbeşte cineva despre mine niciodată nu spune: „A, Diocles, cel cu mnemoane. Îl cunoaştem!" Ci întotdeauna: „Diocles? Aha, asistentul lui Goobar", deşi eu însumi, prin munca mea, am creat ceva pentru generaţiile viitoare. Eu însumi pot să mă prezint în faţa lor: diotensorii domeniilor reale, inerţia memoriei-ecou şi încă alte lucrări, deocamdată neterminate. Doar ştii că singura mea bucurie este munca asta. Dar ce folos!

— Ce tot spui?... am intervenit eu, mişcat de suferinţa adîncă zugrăvită brusc pe chipul acestui omuleţ. Dar ai putea să lucrezi independent sau, poate, într-o altă grupă. Doar poţi pleca de la Goobar în orice clipă...

— Ce?! a strigat Diocles şi faţa i s-a încordat ca un arc. Să plec de la Goobar? Să plec, ai zis? Ce tot îndrugi? Aş putea să plec de bună voie! Da' unde mai găsesc altul ca el?

— Dacă nu te poţi împăca cu gîndul că te depăşeşte într-o asemenea măsură... — am început eu, prudent.

— Ce tot vorbeşti? a întrebat Diocles, mirat la culme. Apoi m-a luat lîngă el şi a început să-mi explice în şoaptă, cu multă căldură: Da, el mă depăşeşte, ne depăşeşte pe toţi. Şi ce dacă? Noi mergem mereu înainte. În numai şapte ani am realizat în Institut o operă uriaşă. Asta poate să ţi-o spună oricine, nu mă laud. Ştiu şi singur că acum pot mai mult decît la început, că orizontul meu intelectual s-a lărgit. Dar cînd, în sfîrşit, ajung la punctul la care s-a aflat Goobar mai înainte, el este departe, şi astfel ne depăşeşte neîncetat. Şi din nou pornesc la luptă, dar de fiecare dată eu sînt cel învins. Şi cum să nu simt gustul amar al înfrîngerii? Cine ar putea să tăgăduiască aceasta? Da! Dar de fiecare dată sînt biruit de un obstacol tot mai mare decît cel anterior!

Apoi mi-a dat drumul de braţ, la fel de brusc cum mă prinsese, a schiţat un zîmbet, parcă cerîndu-şi scuze, a dat din cap şi s-a îndepărtat cu pasul său uşor şi mărunt, întotdeauna grăbit. Am privit în sală.

Nişa unde stătuse mai înainte Goobar era goală. Am coborît şi m-am îndreptat spre terasă. Nu se afla nimeni în apropiere. De undeva, dintr-o parte răzbăteau glasuri răzleţe. M-am îndreptat în partea opusă şi am rămas aşa multă vreme, cu ochii închişi, trăgînd în piept aerul rece şi sărat ce-mi mîngîia fruntea înfierbîntată.

Geana orizontului se mistuise în beznă, de-abia se mai zărea, subţire, subţire de tot, în apropierea vîrfului purpuriu al vulcanului. Oboseala care parcă stătuse ascunsă pînă atunci a început să pună stăpînire pe mine; îmi simţeam trupul din ce în ce mai greu. M-am întors cu spatele la balustrada de piatră şi, desfăcîndu-mi larg braţele, m-am sprijinit de marginea-i rece. Ascuns în colţul cel mai îndepărtat al terasei, am deslușit chipul unei femei singuratice, în spaţiul dintre două uşi închise. Silueta ei se contopea cu noaptea din jur şi doar faţa i se contura vag în întuneric, pe fondul uşor albăstrui al umerilor rochiei. Fără să ştie că o priveşte cineva, stătea nemişcată, întoarsă spre locul de unde răzbăteau glasurile. Mi-am îndreptat ochii într-acolo, căutînd să ghicesc a cui era umbra aceea. Dar nu am deslușit nimic, căci stăruia un întuneric prea adînc. Doar după cîteva clipe de liniște a ajuns pînă la mine

vocea lui Goobar, joasă, în care răsuna un amestec imperceptibil de ironie.

Mi-am întors privirea spre fața femeii și am recunoscut-o îndată : era Callarla. În lumina slabă, chipul i se contura parcă desprins de trup, ireal, cu umbre în jurul ochilor ațintiți undeva, departe. Buzele-i întredeschise păreau că sorb imperceptibil.

Nu deslușea cele ce spunea Goobar, dar îi asculta vocea joasă, încercînd să fie aproape de el, să-i fie mereu tovarășă de drum, dar de îndată se vedea iar singură.

Îl iubea. Îl iubea tocmai fiindcă era așa, mereu altul, fără a putea să prevadă vreodată nici cel mai mic gest sau cuvînt plin de mîngîieri neașteptate, calde și strecurate pe furiș. Îi iubea degetele întotdeauna reci de atingerea clapelor de metal, iubea zîmbetul ivit pe buze cînd se hîrjonea cu automatele sale. Iubea felul cum clipea din ochi în tăcere, distrat parcă de faptul că cei din jur nu înțelegeau nimic.

Uneori, cînd o cuprindea în brațe, capul lui, aplecat deasupra pieptului ei, se oprea nemișcat. Apoi ridica spre ea niște ochi care încetau să mai vadă. Nu o mai vedeau și atunci zîmbetul pe care ea i-l trimitea nu mai ajungea la el ; îi despărțeau unul din infiniturile cu care el se juca mereu. După o clipă se întorcea din nou pe pămînt. Se apropia mai întîi de măsuță și nota ceva. Ușurința aceasta firească cu care se rupea de ea o durea nespus. Suferea din pricina acestor bruște uitări de sine, căci își dădea seama că dragostea ei este ca o pilpîire slabă ce vine de departe, iar el cînd apare în această lumină, cînd dispare în întunericul singurătății unde nu poate pătrunde nimeni.

Dar a învățat să iubească chiar privirea lui care trecea dincolo de ea, a învățat să iubească durerea pe care i-o pricinuia, fiindcă cu ajutorul ei putea să măsoare adîncimea dragostei sale, dragoste izvorîtă din această neîncetată pierdere și căutare, învălmășeală și neliniște; și în toate acestea exista și o clipă cînd, trezindu-se din îngîndurare, rostea cu o mișcare ușoară a buzelor, fără glas, numele ei, de parcă ar fi chemat-o de undeva de departe, deși era atît de aproape, că nu-i despărțea nimic în afară de gîndurile lor.

Cînd își amintea de anii copilăriei, luminoși și liniștiți ca așteptarea unui cîntec drag, înțelegea limpede că îi lipsise atunci ceea ce îi dăruia acum fiecare zi, și dacă i-ar fi stat în putere să aleagă și să ia totul de la capăt, și-ar fi supus din nou inima acelor înfrîngeri neîncetate și ar fi primit iarăși, cu ochii deschiși, loviturile pe care el i le pricinuia în mod inconștient, împărtășind cu el totul, dar oprindu-și sieși suferința, pe care știa să o ascundă atît de bine.

Nu ajunsese să-l înțeleagă pe deplin. Dar, deși nu putea cuprinde totul în întregime, așa cum pînza unei corăbii nu poate cuprinde vîntul ce străbate spațiul, totuși îl iubea! Iubea mai ales naivitatea lui de copil mirat la vederea lumii care îl înconjura, iubea răsuflarea lui ce-i mîngîia gîtul în timp ce dormea și freamătul ușor al buzelor ce șopteau prin somn.

Și tocmai aceste lucruri le iubea ea cel mai mult, fiindcă aveau să existe doar atîta vreme cît va exista el, iar apoi aveau să dispară pentru totdeauna, fiind omenești și muritoare. De aceea, uneori veghea noaptea, parcă pentru a-i ocroti somnul. Și cu toate că aceste mici atenții erau naive și neputincioase, simțea nevoia să se poarte astfel, fiindcă i-o cerea dragostea, și anii treceau, iar el arunca asupra lor umbra sa uriașă, care se proiecta parcă în viitor, iar acolo se închega temeinic.

Glasurile celor care discutau au mai răsunat o dată, apoi au tăcut. S-au ridicat cu toții, îndreptîndu-se spre ușă. Intrînd în sală, siluetele negre interceptau fîșia de lumină.

Înainte de a pleca, Goobar s-a mai oprit o clipă lîngă balustrada de piatră. Am privit la ceas: era aproape trei. Cînd mi-am ridicat capul, Goobar pleca și el, fără să observe ușa ascunsă în umbră; savantul s-a pierdut în zgomotul mulțimii ce se îndepărta. Femeia a făcut un pas înainte și s-a oprit în lumină. I-am văzut zîmbetul și am înțeles totul...

Cum de s-a întîmplat asta? Nu știu. Știu doar că mi-am acoperit fața cu mîinile, ca să nu mai văd nimic altceva decît zîmbetul ei...

În al doilea an al călătoriei, întîrzierea comunicației prin radio a rupt în mod practic și cu desăvîrșire legătura cu Pămîntul. Micul nucleu de oameni, închis în cochilia ce aluneca prin întunericul de gheață, era nevoit să se bizuie doar pe propriile-i forțe. Iar viața se desfășura mai departe: laboratoarele lucrau, la consfătuirile grupelor erau comunicate rezultatele cercetărilor, tinerii — băieți și fete — își terminau studiile, se căsătoreau, veneau pe lume copii...

Noilor născuți le acordam o deosebită atenție. Întrebam cu grijă mamele care veneau la dispensar, cerîndu-le toate amănuntele în legătură cu pruncii lor, și trebuie să recunosc că, pe lîngă interesul științific, eram îndemnat să procedez astfel mînat și de bănuiala că directa vecinătate a întunericului veșnic și a stelelor, împotriva cărora încercam să ne apărăm cu ajutorul cuirasei groase a navei, va exercita o influență necunoscută pînă atunci asupra formării și dezvoltării acestor mici ființe omenești.

De aceea, nu fără bănuieli, asistam la schimbarea scutecelor micuților gălăgioși cu pielea trandafirie, așteptînd parcă să apară la ei unele caracteristici „stelare". Dar aceste așteptări (de al căror ridicol îmi dădeam prea bine seama) au fost zadarnice. Micuții erau perfect normali, sănătoși și veseli. Cei mai mărișori începuseră să umble de-a bușelea pe gazonul grădinii, iar scîncetul lor ce răzbătea pe neașteptate din vreo locuință, cînd treceai pe coridoare, făcea ca pereții de metal și galeriile ce se întretăiau să ni se pară ciudat de familiare, ca și cum racheta ar fi luat cu ea atmosfera caldă a propriei noastre copilării.

De copii trebuia să am grijă numai eu, deoarece din grupa noastră, care număra trei medici, Schrey era chirurg, iar Ana, spre surprinderea mea, începuse să manifeste o antipatie ascunsă față de acești micuți, deși la începutul călătoriei s-a interesat foarte îndeaproape de soarta primilor noi născuți.

Aparent, pe navă viața ajunsese la un echilibru, deși un cercetător atent ar fi putut observa schimbarea care avusese loc în noi toți și care era cu atît mai esențială, cu cît parcă pătrunsese în adîncul firii fiecăruia dintre noi.

Cîndva ne fusese teamă de tăcerea ce lua proporții. Oare această teamă să fi avut vreun temei? De fapt ne întîlneam bucuros, și adesea, întîlnirile tovărășești aveau loc nu mai rar decît cele științifice, iar secțiile sportive activau intens; totuși aceste îndeletniciri și discuții ale noastre aveau un caracter destul de aparte. Vorbeam mult despre întîmplările mărunte, cotidiene, despre concertele auzite, despre cărțile citite, despre noi cunoștințe etc. Despre Pămînt însă nu mai pomenea nimeni. Nimeni nu-i rostea numele în vreo discuție, ca și cum toți uitaseră de existența lui. De asemenea nu se vorbea nimic despre oamenii dragi rămași acolo și nici chiar despre călătoria noastră.

Despre acest lucru discutau doar specialiștii. Ei au descoperit o mulțime de fapte interesante. Astfel, numai după cîteva luni de la atingerea vitezei maxime a călătoriei, ei au observat că în interiorul Gecî temperatura a început să crească lent. Atunci inginerii s-au străduit să găsească neapărat cauza acestui fenomen, care era cu atît mai ciudat, cu cît motoarele navei nu mai funcționau. Deci cauza nu putea să se afle decît în exterior, iar acolo se deschidea vidul ce conținea într-un centimetru cub doar cîțiva atomi, deci practic era un vid absolut, dacă l-am compara cu densitatea medie a unui gaz, în condițiile de pe Pămînt, unde un centimetru cub cuprinde cîteva zeci de trilioane de atomi.

Totuși Gea se mișca cu o asemenea viteză, încît fiecare centimetru pătrat al învelișului ei se ciocnea într-o secundă cu 800 milione de atomi, ceea ce era suficient pentru apariția fenomenului „frecării" și a încălzirii rachetei, ca urmare a acestui fapt. Ba mai mult, s-a constatat că, străbătînd acest „gaz" interstelar, nava se acoperea încet-încet de un strat foarte subțire de atomi „presați" de viteză pe

suprafața exterioară a cuirasei. Evident, creșterea masei era deosebit de mică, totuși aparatele de precizie aveau posibilitatea să o măsoare.

La dispensar aveam zilnic cîțiva pacienți. Bolile erau diferite, adeseori foarte greu de precizat. Uneori mi se părea că vizitele lor sînt doar un prelext de discuție cu medicul, în cea mai deplină sinceritate. Această situație privilegiată mi-a permis să determin cauzele unor întîmplări ce aveau să se petreacă cu luni, ba chiar cu ani mai tîrziu.

Încetul cu încetul s-a produs o „ușurare generală a vieții". Oamenii au început să se mai distreze, să glumească cu voioșie. Dar toate astea erau numai la suprafață. Cîteodată, chiar și în cadrul celor mai inofensive discuții, cineva scăpa o vorbă pe care toți ceilalți o treceau cu grijă sub tăcere. Țin minte cum odată, în grădină, cînd se analizau lucrările teetonofizicienilor și posibilitățile aplicării lor în viitor, a fost rostit numele planetei terestre: Pămîntul. Atunci o femeie a întrebat cu glasul pe jumătate: „Ne vom mai întoarce oare?"... Vreme de o clipă a domnit o tăcere încordată. Apoi, cîțiva au început să discute preocupați despre cu totul altceva.

Dar fenomenul cel mai neliniștitor — aproape cu neputință de observat și care pe navă părea să atingă cele mai adînci și mai tăinuite cute ale sufletului omenesc — era dragostea.

Sutele de mii de generații animale care au trebuit să dispară ca să apară omul i-au transmis acestuia, ca o moștenire grea, dar în același timp necesară, atracția sexelor. Au trecut secole după secole, au pierit civilizații vechi și au apărut altele noi, iar omul, luptînd cu natura înconjurătoare și cu propria sa fire, a făcut mii de încercări să scoată la lumină acele forțe oarbe, ascunse în el fără voia și fără știrea lui.

Vreme de multe veacuri, dragostea, ca și alte sentimente, a fost încătușată de rituri, de porunci și de legi care luau naștere din antagonismele sociale. Obstacolele ce stăteau în calea apropierii dintre bărbat și femeie erau generate de miturile religioase, de prejudecăți. Orînduirile primitive și mercantile au încercat să transforme dragostea în marfă accesibilă pentru cei care dispuneau de mijloace de cumpărare, într-un tîrg monstruos. Ea trebuia să fie un mijloc

de excitare a nervilor obosiți, un mijloc în plus de distracție, o rază de lumină în viața neagră și plictisitoare. Bărbații și femeile găseau un suport în ea, în fața cataclismelor ce se dezlănțuiau în interiorul acestor orînduiri și în fața monotoniei lîncede a vieții cotidiene.

Civilizația noastră a generat noi raporturi între sexe, care decurg din însești actul creației, indiferent dacă este spirituală sau fizică, creația ca cel mai adînc sens al existenței. Creația intelectuală decurge din cea trupească, este parcă reflectarea ei superioară și mai luminoasă, neîncetata repetare a stărilor de încîntare și neliniște pe care le trezește lumea în noi. În trecut, oamenii se dedau vieții sexuale, fără a înțelege că a concepe o nouă ființă constituie un act de cea mai mare răspundere pentru un om. Generațiile se nășteau și piereau, iar marea, neînțeleasa taină, era trecută de la generație la alta, ca o scrisoare pecetluită al cărei tîlc a fost descifrat de către urmașii lor mult mai îndepărtați.

Problemele pe care le ridică viața, omul le rezolvă cu ajutorul minții sale, care reflectă ordinea din natură, ca un proces ritmic de transformări materiale ce au loc atît în adîncul stelelor, cît și al trupurilor omenești. Dragostea, scăpînd cercetărilor științifice și neputînd fi cuprinsă în formule și simboluri matematice, nu poate fi prevăzută, nici calculată. Totuși, în lumea noastră rațională, ea este o experiență fără de care viața noastră ar fi pustie, stearpă.

Dar dragostea oamenilor de pe Pămînt din timpurile noastre nu mai are nimic din exploziile de dorință pătimașă, din atracțiile și respingerile dure, din lăcomia posedării, amestecată cu sentimentul de limitare și dependență, ci, întocmai cum planetele care se rotesc pe orbitele lor se apropie una de alta în anumite puncte rare ale drumului lor, tot astfel bărbatul și femeia se pot apropia în dragoste unul de celălalt, în măsura în care poate să se apropie un om de celălalt. Așa se naște comunitatea visărilor, viziunea lumii cu ochii celuilalt, taina prezenței lui neîncetate și bucuria de a lua asupra ta grijile și greutățile altuia și care niciodată nu-ți par prea grele. Pasiunea devine atunci doar una din multiplele verigi ce unesc, iar mîngîierea din trezirea simțurilor se transformă în semne ale limbajului fără cuvinte, care începe acolo unde vorbirea simplă, obișnuită

amuțește și amăgește. O astfel de dragoste nu poate exista decît o dată.

Pe bordul Geci au urcat de pe Pămînt multe femei și mulți bărbați trecuți de vîrsta dragostei, dar care o căutau fără încetare, și era de așteptat ca îndelungata călătorie să unească multe inimi. Aceste așteptări nu s-au dezmințit, dar dificultățile pe care cei mai mulți dintre ei au fost nevoiți să le învingă au depășit orice închipuire.

Dar la cine mă gîndesc cu oare cînd rostesc aceste cuvinte? În primul rînd la mine, deși știu, sau mai degrabă simt, că mulți alți tovarăși de-ai mei au trăit dificultăți similare. Mă gîndesc doar la mine, fiindcă Ana a ieșit victorioasă din această încercare, deși a suferit multă vreme, sau poate tocmai pentru că a avut curajul să sufere, pe cînd eu doream doar să uit.

Cînd capetele oamenilor se apropie într-un sărut, nu poți cuprinde cu privirea fața celuilalt, fiindcă ea este prea aproape, dar sărutul este doar o apropiere fizică ce nu rezolvă nimic și nici nu leagă. De aceea degeaba încercam să grăbesc trezirea sentimentelor, degeaba le căutam în sărutările fierbinți, în îmbrățișările strînse, ele se aflau ascunse în liniștea unei seri, în zîmbetul pe jumătate tăinuit, în întîmplătoare și neașteptate atingeri ale mîinilor, cînd una dorea să o mîngîie pe cealaltă, dar s-a oprit timidă la jumătatea drumului. Și cît de puțin o înțelegeam pe Ana, cît de nemilos eram cu ea cînd nu mă interesa nimic din tot ceea ce îi era ei drag! Nu vreau să vorbesc prea mult despre felul cum am aflat acest adevăr. Din pricina acestui adevăr însă am tresărit de multe ori, poate de sinceritate, poate chiar de rușine. În minte mi-a rămas întipărită doar o singură întîmplare, dar încă înainte mi se lămuriseră multe gînduri, numai că le respingeam mereu, parcă din teama josnică de a nu fi nevoit să iau asupra mea și răspunderea pentru soarta ei, eu care nu mă simțeam în stare să răspund de propria-mi soartă.

Nu o dată băgasem de seamă că ea ține minte chiar și cele mai mici amănunte din primele noastre întîlniri, pe cînd eu nu-mi mai aminteam aproape nimic. Dar toate astea le puneam pe seama memoriei ei fidele, specific feminină, și care adeseori lipsește bărbaților. De asemenea reținusem discuția pe care o auzisem întîmplător și încă multe alte

amănunte de acest fel și al căror sens nu voiam să-l înțeleg. Dar într-o seară s-a întîmplat un lucru pe care n-am avut curajul să-l resping:

Stăteam întinși pe patul acoperit cu o blană albă, grea. Obosit, mi-am sprijinit capul pe brațele încrucișate ale Anei, cu privirea pierdută în gol. O lampă mică, albăstruie ardea în tavan. Ca de atîtea alte nenumărate ori, vorbeam despre viitorul nostru, despre faptul că pe drum vom poposi pe o planetă atît de mică, încît nu vor avea loc pe ea decît doi oameni și că aceștia vom fi noi, despre căsuța noastră mică din stele unde vom locui. Dar pe cînd vorbeam așa, domol, în șoaptă, am văzut deodată chipul Anei în oglinda atîrnată pe perete.

Mă asculta cu buzele crispate de o ușoară amărăciune, părînd a-mi spune: „Știu că toate nu-s decît o minciună și că vorbești așa numai ca să umpli tăcerea. Știu că fiecare cuvînt va fi dat uitării îndată. Dar... nu-i nimic, vorbește, vorbește mai departe..."

În clipa aceea am înțeles cît era de primejdioasă această experiență. Eu nu-i dădeam nimic, iar ea era pentru mine un adăpost cald și liniștit în fața lungilor și pustiilor ceasuri ale săptămînilor și lunilor nesfîrșite. Mă obișnuisem cu ea așa cum se obișnuiește un om cu un anumit peisaj. Cînd nu era lîngă mine, îi simțeam lipsa, dar nu în mine, căci atunci ar fi însemnat dragoste, ci în exterior. Ana a înțeles aceasta încă de la început și accepta totul cu o desperare calmă, fiindcă mă iubea. Pentru ea, eu eram omul cel mai drag, deși îi eram străin. Indiferent și lără grijă, pătrunsesem în viața ei, în cutele cele mai intime ale amintirilor sale, din care îmi alegeam ce-mi plăcea, așa cum copilul își alege jucăriile, la care se uită o clipă, pentru ca imediat, plictisit, să le arunce deoparte. Uneori aveam accese de tandrețe și atunci era și mai rău. Da, puteam să văd lumea cu ochii ei, să ascult glasul inimii sale, pe care nu și-l destăinuia nici măcar sieși. Gata la orice, își privea soarta ca și cum abia atunci începea, albă și imaculată. Dragostea ei nu se temea de stele, iar eu mă gîndeam că are părul parfumat și pielea caldă și moale...

Am tăcut, nemaifiind în stare să rostesc măcar un singur cuvînt neadevărat.

— Şi mai departe?... a întrebat ea încet, legănîndu-mi uşor capul.

Nu mai puteam vorbi. Simţeam că parcă cineva mă strînge de gît cu mînă de fier. Şi atunci am schiţat încă un gest nepotrivit, adăugîndu-l la toate cele de mai înainte. I-am luat capul în mîini ca s-o sărut şi totodată să-mi ascund faţa, spre a nu mai putea citi pe chipul ei confirmarea că ştie tot.

Cît aş dori să vă pot spune că îndată după aceea am îndrăgit-o pe Ana şi am fost foarte fericiţi, dar, din păcate, dorinţele oamenilor nu se împlinesc aşa de uşor!...

A trecut a doua iarnă a călătoriei noastre şi a venit a doua primăvară. Pînă acum, toţi copacii din grădină treceau prin toate transformările sub lumina soarelui artificial. Cînd acesta ardea mai puternic, ei se împodobeau cu frunze, înfloreau, iar cînd lumina lui începea să slăbească, îmbrăcau veşmînt de toamnă, căpătînd cele mai frumoase culori. Doar un singur copac, bradul canadian de deasupra izvorului, îmbrăcat în haina cernită a acelor sale, nu-şi schimba niciodată înfăţişarea. În pămîntul din care-şi trăgea seva hrănitoare, botaniştii injectau hormoni şi preparate speciale, dar el rămînea neclintit, încruntat, privind parcă cu indiferenţă la încercările lor naive; copacul nu voia să facă parte din înşelătorul miraj şi de aceea căzuse într-un somn veşnic. Dar iată că într-o dimineaţă, o veste electrizantă a străbătut nava de la un capăt la altul: bradul negru a crezut că a sosit primăvara şi în timpul nopţii au apărut rămurele verzi...

Ne-am adunat în număr mare în grădină. Nimeni nu scotea o vorbă. Toţi se îndreptau grăbiţi spre brad, minaţi de un sentiment neînţeles, se opreau, priveau în tăcere la copacul trezit la viaţă, apoi, rînd pe rînd, unul cîte unul, se retrăgeau încet din mijlocul celorlalţi care-i înconjurau. Au mai rămas numai cîţiva. Cineva a vrut să rupă o bucăţică de rămurea verde, ca s-o frece în palme şi să tragă în piept mireasma de brad. Dar un altul l-a certat cu asprime. În sfîrşit am rămas singur. M-am aşezat sub copac şi mi-am sprijinit capul în mîini. Bucuria naivă pe care mi-o pricinuise înverzirea copacului era umbrită de o tainică tristeţe. Deodată am simţit că se apropie cineva. Am ridicat capul. Lîngă mine stăteau Ameta şi Zorin.

— Hai cu noi — mi-a zis Ameta — să ne plimbăm pe punțea stelară.

Nu-mi făcea de loc plăcere, mai ales în clipa aceea.

— Nu vrei? m-a întrebat Ameta. Hai, vino!

Mi-era ciudă pe Ameta, pentru insistențele lui. M-am sculat fără chef și am pornit în urma piloților. Ascensorul ne-a ridicat la nivelul punții. Am mers doar o clipă și ne-am trezit în întuneric sub stele. Nu voiam să le privesc. Am întors capul, dar chiar stînd cu spatele, simțeam cu întreaga mea ființă vidul ce se deschidea în urmă-mi. Stăteam așa în beznă, cînd deodată Ameta a început să vorbească parcă cu sine însuși:

— Nu locuim într-o casă sub nori. Sîntem în vid. Am putea crea impresia și proceda așa, încît să ni se pară că este altfel. Dar nu... e cu mult mai bine să constatăm că ne aflăm în vid... ba chiar să pornim de la această constatare. Este adevărat că atunci apare teama, fiindcă dispare reazimul pe care ne-am obișnuit să ne bizuim. Dar nu avem nevoie de o forță ocrotitoare, sigură, în fața evenimentelor. Oare nesiguranța amenințătoare și necunoscută nu este mai omenească? Lărgim mereu orizonturile vieții, prin urmare descoperim în ele din ce în ce mai multe lucruri noi. Nu închide ochii! Aceasta este singura dovadă de curaj de care avem nevoie. Nu respinge vidul, nu te răzvrăti împotriva lui, fiindcă el face parte din univers. Universul nostru! Numai că trebuie să înțelegem că totul este cu atît mai mult al nostru, mai uman, cu cît este mai greu, pentru ca ceea ce ni se părea străin și îngrozitor, să devină un țel de mult căutat.

Stelele scînteiau împietrite. Tăceam. Ameta a început din nou să vorbească, parcă ar fi reluat o discuție întreruptă:

— Ai vreun program pentru astă-seară?

— Nu.

— Atunci vino peste o oră în parcul copiilor. Ce zici, vii?

Poate l-aș fi refuzat, dar mi-a luat mîna și mi-a strîns-o puternic; și gestul acesta bărbătesc, schimbat între noi, m-a împăcat cu toate: și cu vorbele ciudate, rostite în fața stelelor, și cu invitația stranie și, în sfîrșit, cu el însuși, cu pilotul Ameta.

Parcul copiilor era o sală care avea înfățișarea unei grădini botanice nu prea mari. Erau aici și cîțiva copăcei, toți pitici, cu crengi viguroase și întortocheate, dispuse în așa fel, încît copiii să se poată cățăra pe ele. Se aflau acolo gropi cu nisip pentru prichindei, o peșteră mică săpată într-o stîncă împrejmuită de bolovani, iar în mijlocul grădinii se înălța o fîntînă arteziană, de unde țîșneau în sus coloane de apă.

În acea zi însă copacii și gropile de nisip dispăruseră. Videoplasticienii transformaseră sala într-o grădină fermecată, deoarece aci urma să aibă loc o competiție cu totul neobișnuită : concursul pentru titlul de cel mai bun povestitor de basme, la care aspirau numeroși concurenți. Rînd pe rînd, aceștia luau loc pe podium, înconjurați de o ceată de copii foarte atenți, care țineau în mîinile lor micuțe clopoței de argint.

Sunînd din clopoței la sfîrșitul fiecărui basm, copiii își exprimau în felul acesta aprecierea lor, iar un automat mare, îmbrăcat într-un veșmînt grotesc, pe jumătate ascuns în umbra unui palmier, măsura fără greș intensitatea sunetului tuturor clopoțeilor. Unul dintre cei mai buni povestitori s-a dovedit a fi Zorin. Pilotul, de obicei tăcut, ne-a umplut de mirare cu basmul „Despre Uriașii Radioactivi din Steaua Algol". Totuși, laurii victoriei au fost cuceriți de Tembhara, al cărui nume a fost rostit de automatul travestit în vrăjitor, în sarabanda focurilor de artificii.

Copiii abia au putut fi duși la culcare ; mai ales cei mici au început să plîngă și să se împotrivească, deoarece ei mai așteptau și alte minunății. La sfîrșit, cînd mi-am rotit privirea prin sală și am văzut numai oameni maturi, o tristețe neînțeleasă mi-a cuprins inima, ca și cum prin plecarea copiilor m-aș fi despărțit eu însumi de tinerețe. Dar atunci, pe podiumul gol s-a urcat cu pas ușor Callarla și a întrebat zîmbind :

— Nu vreți să vă povestesc încă un basm ? Dacă vreți, o să vă spun ca să nu vă mai simțiți atît de bătrîni...

Mînați de o pornire spontană, am apucat clopoțeii de argint ai copiilor și deodată sala întreagă a răsunat de clinchetul lor vesel, iar Callarla, avînd întipărită pe față o expresie plină de făgăduințe tainice, a început :

— Basmul pe care o să vi-l povestesc este un basm aproape adevărat și se intitulează „Povestea lui Turing, cel care rîde veșnic".

S-a lăsat liniște și o vreme nu s-au mai auzit decît pașii automatelor de deservire. Apoi orice zgomot a încetat, dar Callarla a rămas încă mult timp mută, cu un zîmbet rătăcit pe buze, așteptînd parcă ceva. Oare ce anume? Poate acea atmosferă care plutea în jurul nostru cînd copiii erau în sală.

Într-un tîrziu a început:

— L-am auzit de la bunica mea, o femeie foarte conservatoare care... Dar comentariile în cazul basmelor sînt inutile. Așadar, încep... — Nu se mai uita la noi. Își ațintise ochii la jetul strălucitor al fîntînii arteziene, iar vocea ei egală se amesteca cu murmurul apei ce cădea pe marginea jgheabului de piatră. De mult, tare de mult, lumea era împărțită în două. Într-o parte guvernau atlanții. Orice om, fie în trecutul îndepărtat, fie azi, își făurește anumite visuri. Atlanții își aveau și ei visul lor, și anume să distrugă cea de a doua jumătate a lumii care se eliberase de sub stăpînirea lor. În acest scop, ei depozitau otrăvuri pentru a otrăvi aerul și apa, otrăvuri radioactive și substanțe explozive. Dar cu cît strîngeau mai multe, cu atît îi copleșea spaima. Atunci cumpărau cu aur pe savanți ca să le născocească mașini perfecte, aducătoare de moarte. Într-o bună zi au aflat că pe o insulă îndepărtată din mijlocul oceanului locuiește un savant numit Turing, care știe să construiască automate. Pe vremea aceea nu prea se cunoșteau multe lucruri despre automate și nimeni nu-și dădea bine seama ce multiple întrebuințări pot avea ele. Turing construia tot felul de automate: unele construiau mașini, altele coceau pîine, iar altele calculau și raționau logic. Dar iată că după o muncă de patruzeci de ani a inventat un automat care putea face orice lucru cu putință: să extragă metalele din minereuri, să confecționeze pantofi, să transforme elementele, să construiască case etc., precum și să mediteze asupra tuturor lucrurilor cu aceeași pricepere cu care îndeplinea toate aceste munci. Știa, prin urmare, să răspundă la orice întrebare și să rezolve orice problemă, și nu era lucru pe care să nu-l poată face, dacă i se poruncea. Aflînd despre una

ca asta, stăpînii Atlantidei au trimis spioni ca să-l cumpere pe Turing, dar savantul nici n-a vrut să audă de așa ceva. Atunci ei l-au întemnițat și i-au furat planurile invenției sale. Mai-marele atlanților le-a privit îndelung, i-a chemat și pe ceilalți și le-a spus: „Cînd automatul va fi gata, îl vom întreba cum pot fi nimiciți aceia care vor să înlăture războiul o dată pentru totdeauna". Iar cel de-al doilea stăpînitor a adăugat: „Și tot el o să ne spună cum să-i dezobișnuim pe supușii noștri de a mai gîndi, fiindcă oamenii care gîndesc nu vor să moară cu plăcere pentru slava aurului nostru".

Auzindu-l vorbind astfel, toți au aplaudat și au hotărît să construiască Marele Automat General al lui Turing, pentru a deveni atotputernici și pentru ca nimeni pe lume să nu li se mai împotrivească.

Au chemat apoi șapte mii de calculatori (pe vremea aceea oamenii calculau cu capul), ca să socotească de cît aur va fi nevoie pentru plata construcției; pe urmă au strîns șapte mii de ingineri constructori care timp de șapte ani au elaborat planuri. Și înainte ca planurile să fie gata, primele brigăzi de lucru s-au și adunat pe terenurile stabilite pentru construcție. Astfel au fost aduși în Alamogordo, în inima marelui pustiu nisipos din New-Mexic, de șapte ori cîte șapte mii de muncitori. Locuiau în barăci de tablă; noaptea îndurau un frig de gheață, iar ziua se înăbușeau de cald. Nisipul sărat le măcina plămînii și le prăpădea ochii. Bolile îi secerau într-una, dar în locul celor căzuți soseau mereu alții, aduși cu forța. Și așa au fost săpate tranșee uriașe pentru temelii, s-au forat galerii și tuneluri în stînci, deasupra cărora pășeau escavatoare cu gîturi lungi, semănînd cu reptilele de acum o sută șaptezeci de milioane de ani. Și s-a lucrat șapte ani și încă șapte, iar după paisprezece ani, cînd o sută de mii de acri de pămînt au fost acoperiți cu turnuri și clădiri de metal, și totul împrejmuit cu un zid înalt, a sosit și ziua concedierii celor care nu au murit, deși au muncit ca niște robi; porțile s-au închis. Șantierele de construcție s-au golit și s-a așternut liniștea. Doar vîntul mai șuiera sus, printre sîrmele întinse, și paznici însoțiți de cîini străbăteau aleile acoperite cu pietriș. Și așa au trecut șapte zile, pînă cînd, într-o noapte întunecoasă, fără lună, în fața zidului de la

intrare s-a oprit un vehicul numit automobil blindat. Din el au coborît opt inşi, guvernatorii Atlantidei. Primul era stăpînul fierului, al doilea al cărbunelui, al treilea al petrolului, al patrulea al comunicaţiilor, al cincilea al cerealelor şi al cărnii, al şaselea al electricităţii, al şaptelea al armatei.

De sub pămînt le-a ieşit în întîmpinare inginerul-şef al construcţiei, care li s-a ploconit adînc. Coborînd din automobil, guvernatorii au văzut legănîndu-se sus, deasupra zidurilor, becurile electrice suspendate pe cablurile de sîrmă, iar în lumina lor tremurătoare, blocurile negre şi turnurile, stînd unele lîngă altele ca nişte şiruri de soldaţi; acestea erau doar o parte neînsemnată, vizibilă la suprafaţa pămîntului, a Automatului General al lui Turing, care se întindea mult sub pămînt, avînd galerii şi hale săpate în stîncile pustiului. Străjile s-au apropiat, au dat în lături porţile negre şi noii sosiţi au intrat în curte, unde-i aştepta un vagon mic de sticlă care a pornit de îndată ce s-au urcat.

Treceau prin săli cu o lumină rece, albastră, pe lîngă clădiri cu pereţii parcă aşezaţi de-a-ndoaselea şi presaţi în stîncă; deasupra capetelor lor se întindea păienjenişul des al cablurilor, îngreuiat de izolatoarele mari în formă de ciupercă. Treceau pe lîngă tablourile încrucişărilor de cabluri zidite în pereţi, tăiau de-a curmezişul galerii în care vegheau automatele de pază, îmbrăcate cu glugi blindate, iar vagonul pătrundea mereu tot mai adînc. Inginerul le explica totul şi le spunea că numai numărul întrerupătoarelor principale aflate în subteran depăşeşte numărul de secunde care însumează viaţa unui om. Mergeau mereu, coborînd din etaj în etaj. În spatele pereţilor de sticlă se întindeau o mulţime de coridoare. Privirea se pierdea în desişul de fire electrice, în vreme ce vagonul se strecura pe sub ramificaţiile groase de cupru. Uneori, din întunericul ca păcura, sclipea cîte o luminiţă rubinie, dar întunericul creştea necontenit, în timp ce micul vagon, duduind, cobora mai jos, tot mai jos.

Dar acest infinit labirint era mort. Prin miliardele de încrucişări ale vinelor ce împrejmuiau creierul de cupru al maşinii încă nu trecuse nici un impuls de curent electric. Călătoreau de multă vreme cînd, deodată, în spatele fe-

restrelor au început să strălucească lămpile ce luminau stînca umedă a tunelului. Vagonul s-a smucit deodată, apoi a stat. Ajunseseră la locul căutat. Sub această construcție îngrozitoare, în tainițile ei cele mai adînci se afla o mică încăpere blindată, de formă ovoidală. Au intrat acolo. Pe pereții negri abia se zăreau aparatele de control: șapte sute saptezeci și șapte de cadrane, iar la mijloc — un podium. Pe el se afla un microfon negru și un buton sub un capac de diamante — atîta tot. De aici urmau să i se dea ordine Marelui Turing General.

Inginerul arăta că mașina poate tot atit de bine să crească plante exotice cit și să planteze grădini sau să ucidă oameni. Marele Turing General era un automat sălbatic, barbar, mai mare de un milion de ori decît o piramidă. Nu avea însă nici un fel de instalații de siguranță, așa cum au aparatele noastre contemporane, și nu semăna de loc cu acestea.

Guvernatorii s-au oprit acolo. S-a făcut liniște. Deși sub boltă ardeau șapte candelabre, pereții negri absorbeau toată lumina. De fapt, punerea în funcțiune a Marelui Turing urma să aibă loc în viitor, dar inginerul principal, dorind să intre în grațiile stăpinilor, le-a sugerat ideea încercării lui imediate. El însuși trăia de ani de zile în febra așteptării, nutrind un singur gînd pe care îl tăinuia cu grijă, fiindcă își dădea seama că cel ce va sta în fața microfonului lui Turing pus în funcțiune va fi mai puternic decît magii asirieni și babilonenі, în slujba cărora se aflau demonii.

De aceea atunci cînd primul guvernator a întrebat: „Ce trebuie să faci ca automatul să înceapă să funcționeze?", el a răspuns: „Domnule, apăsînd acest buton negru, barajele hidrocentralei electrice se ridică și atunci apele rîului Sfîntului Ioan pătrund în pîlniile a șaptezeci și șapte de turbine care produc curentul ce va umple mădularele metalice ale lui Turing, iar organele sale vor fi puse în funcțiune de pulsul electric". Dar primul guvernator nu prea a fost impresionat de cele aflate, deoarece lui îi plăcea să audă lucruri grandioase și pline de ciudățenii. De aceea a apăsat cam fără chef pe buton cu degetul său gras și alb. Atunci luminile au început să clipească, cadranele au fost cuprinse de tremur, lămpile și-au deschis ochii lor roșii

şi au privit spre ei, iar deasupra capetelor lor, în spaţiul de o sută de mii de acri, totul a pornit şi a tresăltat.

Maşinile au început să se învîrtească şi să huruie. Miile de ţevi ale pompelor de vid s-au încălzit pînă la incandescenţă. Acele indicatoare se mişcau într-o parte şi într-alta, iar curentul electric s-a pornit prin toate bobinele, solenoizii şi conexiunile. Dar în camera neagră nu se vedeau decît cadranele luminate ale ceasornicelor, iar în difuzor se auzea un zgomot surd, semn că monstrul cu creier de cupru fusese trezit la viaţă, dar tot mai sforăia prin somn.

Stăpînitorii au înţeles de îndată că se află în faţa unei fiinţe atotputernice, că acesta este dumnezeul pe care ei înşişi l-au creat şi care va îndeplini totul cînd îi vor da ordin. Dar cum stăteau ei aşa şi se gîndeau, inimile li s-au înfiorat de spaimă, ca în faţa unei prăpăstii uriaşe, deoarece nu erau obişnuiţi ca totul să fie posibil.

Fiecare se gîndea că la ordinul său, automatul va distruge fericirea şi viaţa celorlalţi şase. Dar alunga acest gînd insistent şi plictisitor, pentru a putea dezlănţui un nou război, pe care îl hotărîseră împreună.

Al optulea dintre ei avea numai optsprezece ani şi era fiul stăpînului fierului, cel mai bogat dintre toţi, fiindcă din fier se fabricau maşini menite să distrugă. Acest stăpîn ştia să vîndă singe pentru aur, aşa cum nici unul dintre ei nu se pricepea s-o facă mai bine, iar în uzinele sale siderurgice loveau mii de ciocane de oţel, numai pentru ca pe meleagurile îndepărtate să înceteze a mai bate mii de inimi omeneşti. Fiul acestui stăpîn era încă un băiat palid şi melancolic, dar care cunoştea gustul tuturor fructelor Pămîntului, al tuturor otrăvurilor care excită nervii adormiţi, al tuturor desfătărilor pe care le poţi dobîndi în schimbul aurului. De aceea lumea i se părea nespus de plictisitoare. În căutarea unor senzaţii necunoscute, se afunda cu multă aviditate în labirintele filozofiilor obscure. Nimeni dintre cei prezenţi, încremeniţi locului, nu îndrăznea să vorbească, apăsat de simţămîntul nimicniciei sale în faţa maşinii; guvernatorii ascultau doar zgomotul ritmic al curentului, care se auzea ca o respiraţie, de parcă monstrul ar fi aşteptat supus şi atent. Atunci, pe neaşteptate, băiatul cel palid a păşit înainte şi a întrebat:

— Pentru ce trăim noi?

Tatăl său a tresărit, voind să-l dojenească. Dar n-a mai apucat să deschidă gura, că Turing a şi pornit. Luminile au început să oscileze, strălucirea lor să slăbească, întunericul cînd se apropia, cînd se depărta de ele; deodată, în difuzor s-a auzit un oftat şi un scîrţîit metalic, iar după el al doilea, al treilea, al patrulea, din ce în ce mai puternice. Duşumeaua a început să se cutremure, stîrnind praful. Picioarele li se îndoiau din pricina zgîlţîiturilor şi deodată, în toiul furtunii de zgomote şi scrîşnete năprasnice, toţi laolaltă s-au năpustit spre uşă, călcîndu-se şi îmbrîncindu-se, cuprinşi de panică, deoarece au înţeles că... maşina rîdea!

PETRU DIN GANYMEDE

De mult n-am mai vorbit despre Petru, dar nici starea lui nu a suferit vreo schimbare în timpul celor douăzeci de luni care s-au scurs de la prima operație. Intervenția chirurgicală i-a salvat viața, dar numai atît. Leziunile cicatrizate ale creierului i-au blocat circulația gîndurilor. Nu putea să vorbească, să scrie, să citească și totodată suferea de orbire cerebrală. Asta nu însemna că nu vede. Dimpotrivă, ochii lui reacționau la lumină, dar centrul văzului din scoarța cerebrală era parcă o insulă izolată de zonele memoriei prin numărul mare al leziunilor cicatrizate. Prin urmare, Petru vedea doar un haos neînțeles de pete și forme divers colorate. Neputincios, se mișca întocmai ca un orb. Această stare a durat pînă la următoarea intervenție chirurgicală, la care l-am supus în al doilea an al călătoriei. Convalescența a durat multă vreme. Încet și cu greutate, Petru și-a redobîndit capacitatea de a gîndi. Cît privește vorbirea, nici nu se poate spune că și-a redobîndit-o, ci că a învățat din nou să vorbească.

Eram tovarășul îndeletnicirilor lui din fiecare seară. Orele petrecute cu el îmi cereau multă răbdare și efort, dar nu regretam, într-atît îmi era de mare răsplata. Spre sfîrșitul celui de-al doilea an, Petru nu se mai deosebea aproape cu nimic de oricare dintre noi, dacă nu luăm în considerație faptul că marea majoritate a faptelor din trecutul său le cunoștea ca lucruri învățate, și nu ca întîmplări trăite. Noi i-am povestit propria sa viață, așa cum ne fusese transmisă de pe Pămînt pe calea radioului. Din fericire, întîrzierea semnalelor nu a avut vreo însemnătate, deoarece

în clipa cînd ele au ajuns nava din urmă nu-i puteau fi de nici un folos lui Petru.

Tînărul reușea acum să stea într-un fotoliu adînc și, deși era foarte slab, totuși cu fiece zi prindea noi forțe; el își exprima tot mai des dorința de a se alătura grupei tinerilor care studiau cosmonautica. Am salutat cu adevărată satisfacție această intenție a sa, fiind convins că munca îi va îngădui cel mai bine să revină la viața normală.

Dîndu-mi seama că acum tînărul putea să afle tot ce s-a petrecut cu el în ultimii doi ani, și siliți de faptul că se arăta mereu neliniștit, neștiind ce s-a întîmplat cu el în această perioadă, i-am povestit, împreună cu Ter Haar, cum a ajuns pe Gea.

Am amintit foarte prudent despre remarcabila experiență efectuată cu prilejul cercetării creierului său. La început, Petru a ascultat în liniște, dar mai tîrziu a început să se agite și ochii au prins să-i strălucească în așa fel, că m-am temut să nu-i revină febra nervoasă care îl chinuise atît de mult.

Într-o seară ne-a mărturisit că dorește să povestească celor care i-au salvat viața unicele sale amintiri ce i-au rămas intacte. Am vrut să-l abat de la acest gînd, dar stăruia cu atîta îndărătnicie, încît, după o prealabilă consultare cu Ana și cu Schrey, am căzut de acord. În afară de medici și de Ter Haar, a luat parte și Ameta, a cărui prezență îl reconforta sufletește pe bolnav într-un mod uimitor.

Petru vorbea în fraze scurte, oprindu-se adesea și privind întrebător cînd la mine, cînd la Ana, în speranța că vom înțelege ce cuvînt anume îi lipsește spre a-și întregi povestirea-i greoaie, întreruptă de pauze îndelungate. Uneori cădea pe gînduri și rămînea tăcut, cu ochii închiși, încercînd să găsească undeva, înăuntrul ființei sale, vreun amănunt haotic și pierdut. Citeodată izbutea, dar alteori scutura din cap, zîmbind imperceptibil și neputincios, în semn că „ám uitat".

Cu toate acestea, sau poate tocmai de aceea, istoria pe care o reînvia în fața ochilor noștri, reîntorcîndu-se cu gîndul la locurile natale, reconstituind imaginea casei părintești, închipuindu-se în fața ei, repet, poate tocmai de aceea ne-a impresionat atît de mult această povestire simplă și

dureroasă. O transmit nu în forma schiloditâ în care am auzit-o, ci transcrisă din nou, cu lacunele completate, datorită ştirilor primite de pe Pămînt. Iată istoria, de fapt unica amintire a lui Petru din Ganymede, naufragiat al vidului cosmic, amintire care s-a dovedit a fi mai tare decît catastrofa :

Primii ani ai copilăriei i-a petrecut la fel ca toţi copiii de vîrsta lui. Pînă la şapte ani a locuit la bunici, în marea Rezervaţie Naturală Euroasiatică, situată pe podişul Pamirului, şi doar două luni pe an le petrecea în vechea casă a părinţilor, aflată pe malurile Vistulei. Apoi a început şcoala, adică plimbările neîncetate pe mările şi uscaturile pămîntene, împletite cu învăţarea geografiei şi geologiei, cu vizitarea vechilor muzee şi a colecţiilor, cu frecventarea cursurilor de istorie, excursii alpine, expediţii de vară de-a lungul cursurilor rîurilor, primele zboruri cu racheta în tovărăşia educatorilor şi colegilor, experienţele proprii de fizică şi chimie, vizitarea Modelelor Planetare în parcul de copii din vid şi, în sfîrşit, prima şedere vreme de două săptămîni la observatorul de pe Staţiunea Cosmică nr. Şase.

Aceasta a fost epoca visurilor arzătoare, cînd dorea să descopere lucruri noi, să săvîrşească isprăvi nemaivăzute şi să biruie forţele uriaşe care împiedicau omul să ajungă în ţările şi pe planetele îndepărtate şi cu care trebuia să lupte pînă la capăt. Dar pe măsură ce creştea, dorinţa de a cunoaşte lumea s-a transformat din joc în ştiinţă. Tot ce era în jurul său căpăta un sens. Studia acum bazele ştiinţei universale şi credea că tainele, dacă în genere există, se ascund toate în cele mai îndepărtate colţuri ale universului. Cînd a împlinit şaptesprezece ani, a început să viziteze diferite politehnici, institute, laboratoare, pentru ca, iniţiindu-se în nenumăratele domenii ale activităţii omeneşti, să descopere pe aceea căreia să i se dedice definitiv. La început, înainte de a fi vizitat marele Institut de Astronautică Generală şi Experimentală, s-a simţit atras spre studiul astronomiei.

După trei ani a terminat cursul introductiv şi a început să se pregătească pentru cursul următor, care dura patru ani şi care însemna o perioadă de cercetări mai mult independente. Atunci a trăit emoţiile primului triumf şi ale primei înfrîngeri. Profesorul Dyaadik, apreciind rezultatele

muncii elevilor săi, l-a considerat ca fiind elevul cu cele mai mari perspective. Dar curînd bucuria s-a amestecat cu amarul. A suferit o înfrîngere zdrobitoare, şi nu cine ştie unde, pe vreo planetă îndepărtată, ci în sine însuşi.

A cunoscut o fată de vîrsta lui, studentă ca şi el. Erau animaţi de aceleaşi preocupări şi speranţe. După un an se împrieteniseră şi se simţeau legaţi unul de celălalt. Uneori constatau zîmbind că g'ndurile lor aleargă pe căi paralele, iar simţămintele care se năşteau într-unul din ei cînd ascultau muzica sau priveau vreo operă de artă se întregeau parcă în celălalt. În perioada aceea a muncit mai mult ca oricînd. Dacă i se ivea vreo piedică în cale, simţea o mult mai mare siguranţă în dobîndirea victoriei decît înainte, şi ataca cu şi mai mult elan şi îndîrjire decît pînă atunci. Dar, în loc de uşurare, victoria finală îl neliniştea. Căuta neîncetat preocupări noi, probleme şi subiecte noi. Şi atunci îl încerca dorinţa de a porni singur în munţi. A executat chiar cîteva escaladări îndrăzneţe şi destul de grele. Dar într-o seară, cînd a rămas numai cu ea în laborator şi o privea lucrînd la aparate, sprintenă şi vînjoasă, cu spatele la el, a simţit că, pe neaşteptate, inima a încetat să-i mai bată. În clipa aceea şi-a dat seama că toate aceste chinuri, pasiuni şi evadări neînţelese, meditări adînci, visuri arzătoare, tristeţea ascunsă şi continua aşteptare, nu aveau decît o singură explicaţie : iubirea.

Nu i-a mărturisit îndată şi nici după aceea. A venit însă şi clipa destăinuirii şi atunci totul a fost pierdut, deoarece ea îl aprecia, îl preţuia, îi era drag chiar, dar nu-l iubea. După discuţia hotărîtoare, luni în şir n-a mai văzut-o, iar cînd s-au reîntîlnit nu şi-au mai spus nimic. Şi — ciudat lucru — nu se gîndea la ea aproape niciodată. Doar rar, noaptea, cînd stătea aplecat deasupra paginilor deschise, cu lampa aplecată mult în jos, între două gînduri privirea îi aluneca uneori dincolo de foaia luminată, de marginea mesei, aţintindu-se în întunericul gol şi negru ca şi spaţiul interstelar. Şi atunci îl năpădea un fior de tristeţe atît de viu, încît îşi pierdea respiraţia. Se apleca şi mai mult deasupra hîrtiei şi se înapoia la calculele lui, repetînd buimac ultimele formule notate; şi din nou totul se retrăgea şi se ascundea undeva, în adînc.

A trecut și anul următor de studii și încă unul. Petru a început să-și elaboraze lucrarea de diplomă. S-a stabilit într-una din secțiile extrapămîntene ale Institutului, la baza astronautică de pe Lună. Acolo și-a terminat lucrarea și s-a întors pe Pămînt pentru a o prezenta profesorului Dyaadik. Dorea să se înapoieze în aceeași zi, dar a întîlnit un coleg mai în vîrstă, care i-a spus mai mult în glumă: „E urît din partea ta că nu mai vii pe la noi. Fata mea tot mai așteaptă povestea făgăduită". „Dacă am făgăduit, atunci scuză-mă și spune-i că am să viu mîine!" a răspuns Petru, cu seriozitate. Mai avea cîteva ceasuri libere. S-a dus în marele parc, situat lîngă Institut, și s-a întîlnit acolo cu cea pe care nu o mai văzuse de doi ani. S-a bucurat nespus și i-a propus să facă împreună o excursie. Au zburat cu heliplanul la una din rezervațiile apropiate, unde s-au plimbat printre jepi pînă la apusul soarelui. Ea a cules flori și a făcut un buchet uriaș. La urmă, înfierbîntați de arșița soarelui și obosiți, s-au așezat pe versantul sudic al muntelui, acoperit de iarbă înaltă și deasă. Soarele ajunsese la orizont, iar printre frunze se pornise o adiere rece care vestea răcoarea nopții. Deodată, norii dinspre nord-est au fost învăluiți într-o lumină orbitoare, apoi au fost străbătuți de o dîră ce s-a înălțat la zenit și a dispărut. După un răstimp, din înălțimi a început să coboare un zgomot ce creștea mereu, asemănător cu tunetul unei furtuni îndepărtate.

— Ultimul tren lunar — a rostit ea. A plecat fără tine. Rămîi pînă mîine?

Nu i-a răspuns. Întunericul se îndesea mereu. Chipul fetei, care ședea alături, se estompa din ce în ce, ca o sculptură tocită de ape. A mai luminat o vreme, ca o pată fosforescentă, apoi s-a stins. Noaptea i-a despărțit atît de mult, încît nu mai știa dacă se mai afla vreo făptură la picioarele arbustului, și de aceea tăcea, de teamă să nu vorbească în van. Stătea nemișcat, orbit de întuneric, cu privirea rătăcind fără rost. I se părea că pînă și aerul se preschimbă într-o substanță imponderabilă care învăluie totul în coconi diformi. Nu mai auzea decît foșnetul frunzelor nevăzute, ce se atingeau unele de altele, cînd mai tare, cînd mai încet, iar în acest sunet sec și continuu să-

lăşluia parcă o indiferenţă de mormînt şi tocmai prin aceasta necruţătoare.

A stat aşa multă vreme fără să rostească un cuvînt. În sfîrşit a auzit un foşnet mai puternic : fata se sculase.

— Trebuie să plecăm — a zis ea, cu glas şoptit, ca şi cum s-ar fi aflat cineva în apropiere. E tîrziu...

— Păcat că nu am luat heliplanul cu mine — i-a răspuns el, ridicîndu-se. Am fi zburat îndată.

— Nu-i nimic... dar, nu ştiu pe unde am venit, Petru.

— O să ne orientăm după stele şi-o să căutăm organotul. Trece pe undeva, nu prea departe. Pe aici, pe sus. Vezi Carul Mare? Şi colo, mai departe, Steaua Polară?

S-au pomenit în vîrful unei înălţimi ca o cupolă dezgolită şi uşor înclinată. Clipirea stelelor făcea întunericul şi mai profund. Fixîndu-şi direcţia drumului au început să coboare. Picioarele se afundau în iarba înaltă, umezită de rouă.

— Ai auzit oare — l-a întrebat ea după o clipă — că aruncarea apelor oceanului în afara limitelor Pămîntului a fost interzisă?

— Te referi la planul acela al măririi suprafeţei uscatului?

— Da. Pînă acum, apa era aruncată fără vreun folos. De la Institutul de Aerologie ne-au sosit proiectele care prevăd ca această apă să fie folosită pentru irigarea planetelor aride... Ai grijă! Mi se pare că aici e un arbust. M-am înţepat. Ei, uite c-am ajuns la o cărare! Trebuie să ducă undeva. Prin urmare, profesorul ne-a antrenat pe toţi într-o nouă activitate deosebit de interesantă.

Cărăruia pe care mergeau traversa garduri vii, înalte şi neîngrijite. La o cotitură, pe partea stîngă, s-a deschis o privelişte atît de largă, încît nu putea fi cuprinsă cu ochiul. Foarte departe, în înaltul bolţii cereşti, s-a ivit un nor luminos ce s-a oprit o clipă, apoi a început iar să coboare.

— Vezi? s-a adresat ea tovarăşului său. Cel care-şi efectuează experienţele este Pozdean.., Păcat că nu rămîi mai multă vreme... Ţi-aş arăta toate noutăţile... Şi am făcut multe lucruri în ultima vreme.

— Nu — a răspuns Petru, nerăbdător. De fapt nici n-ar fi trebuit să viu aici — a continuat el, fără să vrea.

Fata s-a oprit. Frunzulițele mărunte ale gardului viu aveau partea de dedesubt de culoare atît de deschisă, aproape strălucitoare, încît, cînd adierea vîntului le răvășea păreau zeci de ochi argintii, ațintiți în întuneric. Nu o vedea, dar cînd boarea ușoară mișca frunzele, jocul luminițelor spectrale înfiripat de freamătul acesta neliniștit contura vag silueta ei.

— De ce, Petre? a întrebat ea, încet.

— Să nu mai vorbim despre asta — a rugat-o el.

S-a simțit deodată foarte obosit. Să nu mai vorbească, să nu mai gîndească! Doar să meargă orbește cu ea prin beznă. Să meargă, să meargă...

— Petre... credeam că... Nu voiam, înțelegi... Credeam că în acești doi ani... — dar nu și-a mai sfîrșit gîndul.

— ...am uitat?

A schițat un zîmbet imperceptibil. Simțea numai imensa și tămăduitoarea liniște a nopții.

— Nu vorbi așa! a adăugat ea, pe un ton alintător, de parcă ar fi vorbit cu un copil.

— Nu înțelegi... și nici eu nu înțeleg, dar... Dă-mi mîna!

Ea i-a întins mîna. El i-a strîns-o prin întuneric și au rămas așa în noaptea aceea întunecată, ca și cum trupurile li s-ar fi împietrit. Cu voce abia auzită și atît de ușoară încît de-abia se înălța deasupra foșnetului neîncetat al frunzelor. Petru a rostit:

— Totul, orice mi se întîmplă, mai întîi nu există, apoi vine, trece și dispare. Numai tu dăinui. Nu știu de ce este așa și nici nu te întreb. Forma degetelor, a gurii, a capului tău le cunosc ca și forma degetelor, gurii și capului meu. Nu le-am ales. Ele există. Și nu mă mir, deși uneori pot să mă răzvrătesc împotriva acestui lucru... Dar cine se răzvrătește împotriva propriului său trup? Nu îmi ești dragă, așa cum nu-mi este drag nici trupul meu. Îmi ești doar necesară, așa cum îmi este necesar trupul, fără de care n-aș exista. Îți prind mîna. Ce înseamnă aceasta? Iată oasele, tendoanele, pielea. Da, toate astea sînt reale, dar puțin importante. Cum să-ți explic? Nu există nemurire. Toți știm asta și toți gîndim la fel. Dar acum, în clipa de față există nemurire fiindcă îți simt mîna. Aceasta este explicația și răspunsul. Ating mîna ta și parcă cunosc toate dorurile uitate și pierdute ale oamenilor, toate lumile,

începutul lor, istoria și sfîrșitul lor... Și ce altceva este nemurirea dacă nu chiar aceasta? Taci. Atunci e bine. Nu-mi spune „uită"! Nu spune așa! Ești fată înțeleaptă. Dacă aș uita, nu aș mai fi eu, fiindcă ai intrat în toate fibrele ființei mele, te-ai întrupat în cele mai vechi amintiri, ai pătruns acolo unde nu există încă gînduri, acolo unde nici măcar visele nu se nasc, acolo unde există oarbele transformări ale materiei din care-mi trag începutul, și dacă cineva mi te-ar smulge din mine, mi-ar rămîne un gol, ca și cum nici n-aș fi existat vreodată. Aș fi silit să renunț la mine, să renunț la răspunderea pentru propria mea soartă, și nu am dreptul. Știi de ce am acceptat munca la observatorul din defileul lui Tycho? Am vrut să uit. Dar cînd priveam Pămîntul albăstrui, mi se părea că te privesc pe tine. Credeam că se întîmplă astfel fiindcă era distanța prea mică, dar ce prostie! Tu ești peste tot, oriunde privesc... Iartă-mă!... Nu te supăra!... Înțelegi oare pentru ce-ți spun toate astea? Nu pentru a convinge, nici pentru a explica, fiindcă aici nu este nimic de explicat, așa cum nu este necesar să explicăm de ce trăim. Ți-am spus toate acestea fiindcă copacii își pierd și-și redobîndesc frunzele, fiindcă pietrele cad dacă le dai drumul din mînă, fiindcă lumina este deviată cînd trece pe lîngă marile stele, fiindcă ghețarii poartă cu ei fărîme de stînci, iar rîurile apa. Aceste sentimente ale mele sînt nefolositoare pentru tine, știu. Dar va veni o vreme cînd vei avea mai multe întîmplări în urma ta decît înainte. Și atunci vei căuta, poate, un sprijin printre amintiri, ceva de la care să începi să-ți socotești viața sau ceva cu care să ți-o închei. Vei fi atunci cu totul alta, și toate vor fi altfel, iar eu nu știu unde voi fi. Dar ce importanță are asta? Te vei gîndi atunci că ai fi putut avea atît îndemînarea mea de astronaut, cît și visele și glasul meu, grijile și gîndurile mele, încă necunoscute mie, nerăbdarea și timiditatea mea, că ai fi putut avea încă o lume alături de a ta. Dar cînd vei cugeta astfel, nu va mai avea nici o importanță că n-ai știut sau că n-ai voit această lume. Important va fi doar atît, că ai fost slăbiciunea și forța mea, decăderea și înălțarea, lumina și întunericul, durerea și fericirea, toate la un loc, fiindcă asta înseamnă viața!

Cu degetele răsfirate, fata atingea fără voie tîmplele și fruntea lui aplecată :

— Simți această proeminență dură ? Este un os. Cîndva el va ieși din trup, liber și gol. Dar asta n-are nici o importanță, fiindcă, deși totul este schimbător în circuitul veșnic al formelor — forma fluidă a atomilor și a structurii lor, îmbinarea atomilor, rețelele de atomi și împreunarea uneori a acestora pentru a crea trupul omenesc, apoi, despărțirea lor din nou — această clipă va rămîne. Ea va dăinui în pulberea în care se va preschimba amintirea mea fixată pentru totdeauna, mai puternică decît timpul, decît stelele, mai puternică decît moartea !

Ultimele cuvinte le rostise încet, tot mai încet, aproape în șoaptă. Apoi a amuțit. Parcă încetase să mai respire. După aceea i-a lăsat mîna, atent, ca și cum i-ar fi restituit un lucru nespus de fragil. A pornit primul. Cărarea mergea mai întîi drept, apoi cotea și se bifurca. A apucat pe cărăruia din stînga. Pe cer se înălțau nori, acoperind tot mai mult bolta. Vîntul se înteța. Au mers în tăcere pînă cînd, de după peretele gardului viu a ajuns la ei un zgomot slab ce se pierdea mereu, pe măsură ce se apropiau de sursa lui. Apoi s-a înălțat monoton : era clănțănitul unor foarfeci nevăzute.

— Cine-i acolo ? a întrebat Petru, cu glas tare, întorcîndu-se în partea aceea.

— Eu sînt... Sigma șase — i-a răspuns un bariton metalic.

Petru s-a îndreptat într-acolo, dar, dînd peste zidul compact al crengilor cu spini, s-a oprit.

— Sigma șase, cum pot ajunge pînă la tine ? Pe unde este drumul ?

— Dacă nu poți să treci... atunci ești om. Mergi zece metri drept înainte ! a răspuns vocea. Acolo se află un loc liber.

— Sigma șase, dă semnalul !

În adîncul desișului s-a aprins o sferă cu dungi verzi. S-au strecurat amîndoi printr-o spărtură joasă din gardul viu. În apropierea crengilor stătea o mașină pe trei patine. Una din antenele ei era luminată de o lampă de semnalizare, restul suprafeței sale metalice, acoperită de cren-

gile tăiate şi de roua ce se depusese în picături mari, ca lacrimile, era învăluită în întuneric.

— Sigma şase, unde se află aici organotul? a întrebat Petru, apropiindu-se de maşină şi punînd mîna pe învelişul său rece.

— Sub staţia organotului... La o distanţă de patru sute de metri de aici, în direcţia nord-nord-est — a răspuns maşina.

Glasul îi era din ce în ce mai slab, iar cuvintele răsunau la intervale mari.

— O Sigmă rătăcită — i-a spus Petru tovarăşei sale. Se pare că este descărcată. Ai auzit ce caraghios se bîlbîie?

— Eu nu... sînt des... descărcată — a răspuns maşina, cu o voce răguşită, metalică, care-i dădea o nuanţă de spaimă în glas. Eu... am ars... circuitul modu... lator.

Apoi a mai sîsîit puţin şi a tăcut.

Petru a pornit în direcţia indicată, ţinînd crenguţele ca să n-o lovească pe fată: aceasta mergea în urma lui. N-a trecut mult şi în beznă a început să licărească o auroră de culoare portocalie. Vegetaţia se preschimbase în vegetaţie de cîmpie. De-a lungul cîmpiei se întindea conducta căii ferate în vid, ai cărei pereţi aruncau o lumină mată. În apropiere se înălţa o staţie mică, acoperită de o cupolă. De aici porneau înspre artera principală liniile secundare, alcătuite din ţevi din ce în ce mai scurte, care aminteau de tuburile unei orgi gigantice. Au început să urce scările fără să-şi mai spună vreun cuvînt. Petru a apăsat butonul de apel. Fata s-a rezemat de uşa metalică. Avea faţa împietrită şi crispată. Doar buzele i-au tresărit o dată, apoi a deschis gura ca şi cum ar fi vrut să spună ceva, dar a respirat adînc. În sfîrşit s-a auzit semnalul şi uşa s-a deschis, dînd la iveală interiorul unui vagon mic.

Băiatul i-a întins mîna. Atunci ea a schiţat un gest abia văzut, ca şi cum nu ar fi vrut să i-o dea pe a ei. Dar apoi i-a luat mîna şi a rostit grăbită:

— Petru, crede-mă!... Aş vrea!... Iartă-mă!...

— Tu trebuie să mă ierţi — a întrerupt-o el, liniştit. Nu prea sînt întotdeauna aşa cum ar trebui. Mai cu seamă noaptea...

— Nu mergi cu mine?

— Nu. Mă plimb puțin. Noapte bună!

Ușa s-a închis. Vagonul, absorbit de vid, sărind dintr-un segment al conductei într-altul, lua viteză. Vreme de o clipă, în învelișul sticlos a unduit lumina, apoi totul s-a liniștit iar și nu s-a mai văzut decît o lumină portocalie, mată, care se răspîndea în jur. A privit la ușa închisă, mirîndu-se parcă de dispariția ei neașteptată. Pe urmă a început să coboare încet.

S-a pomenit iar printre tufișuri. Multă vreme a mers orbește, simțind doar cu fruntea, obrajii și ochii care nu vedeau nimic, vîntul și siluetele întunecate ale copacilor și arbuștilor ce îl înconjurau. Respira adînc și grăbea pasul. I se părea că aude undeva, în spatele său, zgomotul îndepărtat, dar puternic, al valurilor cu care a luptat multe zile pînă a ajuns pe uscat, iar acum pășește în întuneric pe nisipurile unui țărm necunoscut, pustiu și secătuit, fără să simtă nici o durere pentru tot ce a înghițit oceanul, nici bucuria salvării.

Din ce în ce îl cuprindea o amorțeală, dar totodată își recăpăta simțul de orientare. Începuse să deslușească forma sinuoasă și cernită a orizontului și norii și mai negri de deasupra capului. În destrămarea unuia clipea inegal o stea: „Marte" — și-a zis el în gînd și a pornit mai departe. Mîinile dădeau automat la o parte crengile cu frunze umede, ce-i mîngîiau fața, pline parcă de neliniște. Această delicată, tainică și continuă atingere adîncea și mai mult liniștea refluxului, a depărtării și uitării de sine.

Deodată, fără să știe de ce, s-a oprit. A recunoscut crîngul cu frunze strălucitoare, locul unde stătuse cu ea de vorbă. O neliniște ciudată i s-a cuibărit în suflet la gîndul că va trebui să treacă singur pe-acolo. S-a dat înapoi, și-a lăsat capul în piept și, împleticindu-se, a început să alerge orbește. Cu mîinile dădea crengile la o parte, dar crenguțe nevăzute îl izbeau peste față, peste trup, și inima începu să-i bată puternic. Alerga, alerga prin beznă, și a gonit așa pînă cînd a simțit că nu-i mai stă nimic în cale. Perdeaua vegetală se isprăvise. Și-atunci s-a oprit la fel de brusc cum se pornise să alerge.

„De cine fug? De mine însumi? s-a întrebat el în gînd. Trebuie să fac ceva, să chibzuiesc, să elaborez vreo teoremă, fiindcă..."

Respira din ce în ce mai adînc, dar tot mai regulat. Şi în noaptea aceea neagră şi fără sfîrşit, vîntul puternic, uniform, îi răcorea plămînii şi îl făcea să-şi vină în fire. Ultima stea dispăruse printre nori. Nu vedea nimic, nu auzea nici măcar răsuflarea vîntului şi nu-şi dădea seama dacă era linişte. S-a lăsat încet în genunchi şi s-a întins pe iarba reavănă. Cu umărul a atins un perete vertical şi tare, de care s-a sprijinit, dar era prea absent ca să mai ia seama la ceva. Prin minte îi treceau, învălmăşite, crimpeie din amintirile acelei nopţi. Simţea că-şi pierde memoria. Şirul asociaţiilor curgea haotic, încurca frînturi de frază, timbrul vocilor amesteca imagini.

Deodată i s-a părut că aude glasul ei. „Petru..." Iluzia a fost atît de puternică, încît a avut impresia că aerul mai vibrează încă, umplînd golul rămas în urma glasului ei. Atunci din piept a răbufnit un ecou surd, care nu era nici geamăt, nici plînset. De sus, din înălţimi, au ajuns la el cuvintele rostite în şoaptă:

— Omule, ce faci?

A privit cerul întunecat şi nesfîrşit, împovărat de nori, şi s-a gîndit că de acolo, cu secole în urmă, a fost alungat dumnezeu, refugiul celor slabi şi înfrînţi. Îşi asculta bătăile inimii ce se auzeau în liniştea adîncă, de parcă acest motor al vieţii ar fi lucrat în inima unei case părăsite şi încuiate. Prima bătaie, însoţită de sunetul sîngelui pompat şi ecoul acestuia, apoi o linişte scurtă. Nu-şi asculta bătăile inimii, ci acea linişte dintre bătăi, ca şi cum ar fi dorit să o prelungească, iar cele două tonuri ritmice şi surde să se repete din ce în ce mai rar, pentru ca liniştea asta să sporească...

— Omule — a auzit el din nou o voce deasupra sa, fără să ştie de unde venea acel glas scăzut şi uşor. Te-ai rătăcit?

Petru tăcea.

— Ce doreşti? Întreabă-mă! Îţi voi răspunde.

Petru şedea aplecat, cu umărul proptit de peretele nevăzut şi tare din spatele său. Omoplatul începuse să-i amorţească din pricina acestui reazem rece. I se părea că se

trezise dintr-un somn de plumb, dar auzea tot ce se petrece. A şoptit cu greu :

— De ce este aşa ?

— N-am înţeles. Repetă fraza ! Dacă te-ai rătăcit, am să-ţi arăt eu drumul.

— N-am unde să mă duc.

S-a lăsat iar liniştea. Vîntul ce se abătea de sus îi atingea fruntea umedă şi rece. O vagă dorinţă de a prelungi această discuţie searbădă, nefolositoare, dar în acelaşi timp necesară, începuse să pună stăpînire pe el. Îşi simţea capul gol, cu desăvîrşire gol, şi acest vid era de astă dată mai mare decît durerea dinainte, pe care întrebările şi răspunsurile pline de ezitare o alinaseră într-un fel oarecare.

Liniştea creştea din nou, iar el se zbătea între vis şi realitate. Auzea parcă din nou, zbucnind din trupul său, bătăile inimii. Avea impresia că se află într-un submarin care se afundă în adîncul fără margini. Simţea imensitatea oarbă a apelor ce împrejmuiau pereţii cum apasă din ce în ce mai tare, cum îndoaie plăcile de oţel şi cum se năpustesc fără zgomot în interior, cu mlădierea lor neagră şi rece, umplînd cabină după cabină. Doar într-un singur loc a mai rămas un pic de aer. Acolo îi bătea inima, în aşteptarea marii clipe cînd se va desface şi ultimul perete. Vasul se afunda mereu. În această stare de reverie, a întins mîna spre peretele de oţel, în a cărui existenţă crezuse o clipă, ca să cerceteze dacă nu cumva se îndoaie. Dar degetele i-au alunecat de-a lungul oţelului rece, şi nu pe un perete. Nu se afla pe vas şi nu era în pericol de moarte. Nu avea de ce să se teamă.

— Ce doreşti, omule ? Spune ! s-a auzit din nou glasul.

— Nu doresc nimic. Nu mă poţi ajuta.

— De ce ? Nu înţeleg. Ai pierdut ceva ?

Această întrebare ridicolă l-a impresionat în chip straniu pe Petru.

— Da — a răspuns el — am pierdut.

— Ce anume ?

— Totul.

— Totul ? Nu-i nimic. Poţi dobîndi din nou orice lucru.

— Cum aşa ? Orice lucru ? Lumea întreagă ?

— Lumea este a oamenilor, deci şi a ta.

Petru începuse să înțeleagă vag cu cine ducea această discuție ciudată. Își venea în fire. Își recăpăta conștiința și, o dată cu ea, durerea.

— Tot n-ai să înțelegi — a rostit el. Nu mă poți ajuta.

— Sînt aici ca să te servesc.

— Știu. Poți să faci lucruri folositoare... Dar eu... Mai presus de valoarea lucrurilor, noi, oamenii, prețuim ceva care ție îți este inaccesibil. Știi? Nu am nimic, nimic, și cu toate acestea pot să dau altora foarte mult. Nimeni nu poate da mai mult decît cel care a pierdut totul. Așa e că nu înțelegi?

— Nu — a răspuns supus glasul, dar parcă fără chef, deși mai degrabă i s-a părut lui Petru.

Fără să știe de ce, s-a ridicat brusc și s-a întors în direcția de unde venea glasul.

— Ascultă... — a spus el deodată în șoaptă. Ești Sigma, știu... Ascultă...

— Te-ascult.

— Ucide-mă!

S-a făcut iar liniște. Nu se mai auzea decît foșnetul monoton al vîntului, întretăiat de o respirație asemănătoare plînsului înăbușit al unui om.

— N-am înțeles! Repetă fraza!

— Ești o mașină care servește oamenii. Ai memorie mecanică și fiecare amintire o poți șterge ca și cum n-ar fi fost niciodată. N-o să afle nimeni și n-o să-i pricinuiești nimănui vreun necaz. Sigma, salvează-mă! Ucide-mă! Auzi?

— Nu înțeleg. Ce înseamnă „ucide"?

Atunci în Petru parcă a explodat ceva. S-a rostogolit pe spatele plat de metal al mașinii și a sărit înapoi.

— Nu! a icnit el. Nu! N-am spus nimic! Taci! Nu-mi mai spune nimic! Uită! Uită, auzi?

Gîfîia. Aerul îi șuiera în gîtlej.

— Ești din metal... mașină... moartă... Nu simți nimic, nu știi ce-i aia disperare, chinul... Nu știi nimic. Și ce bine e să fii așa... Eu... nu mai am acum putere. Nu am, dar știu că trebuie să am... Eu... Uită această discuție, Sigma, auzi?

— Nu pot uita — a răspuns mașina.

— De ce?

— Fiindcă am circuitul ars. Cînd mă vor repara, am să uit.

Petru a început să rîdă.

— Așa? Bine. Poate că mă vor repara și pe mine, poate că voi uita și eu...

S-a întors și a pornit drept înainte. S-a strecurat prin desiș pînă la marginea cîmpiei, și s-a oprit. Părul, mîinile, îmbrăcămintea, toate-i erau umede. Și-a trecut palma rece peste frunte; frigul l-a trezit.

Printre nori, își făceau loc zorile viorii. Se apropia o nouă zi. Siluetele copacilor se desprindeau din ceturi, iar vîntul amuțise. Peste tot stăpînea o tăcere adîncă. Pămîntul se întindea uriaș, incolor, acoperit parcă de cenușa nopții. Undeva, sub orizont, a prins să clipească luminița unei case, o stea pămînteană, tremurătoare, de la care nu-și putea lua ochii. Acolo oamenii stăteau întotdeauna de veghe, iar munca se desfășura normal. Pe îndepărtatele aeroporturi aterizau navele. În laboratoare, fețele concentrate se aplecau deasupra instrumentelor. Colegii lui de la observatorul Tycho coborau pe podeaua de oțel scafandrele acoperite de chiciură și se uitau la ceas. Îl așteptau. În îndepărtata Silistrie era dimineață. Acolo, o fetiță micuță îi spunea mamei sale: „Nu plec în excursie cu mătușa, fiindcă azi o să vină unchiul Petru și o să-mi spună o poveste!"

Atunci Petru și-a dus mîinile la obraz, s-a frecat la ochi și a pornit spre stație, privind țintă la zorile care luminau cerul și care își făceau tot mai mult loc prin borta norilor.

După ce și-a terminat povestirea, obosit, tînărul a adormit îndată. Le-am făcut semn tovarășilor să iasă, iar eu și Ana am mai rămas încă o clipă lîngă patul lui. Respirația îi devenea mai slabă, dar mai adîncă, iar mîna, odihnind pe piept, schița un gest gingaș și timid, ca și cum ar fi mîngîiat ceva. Apoi a alunecat și s-a oprit nemișcată pe marginea patului.

Tovarășii așteptau în hol, sub araucaria cea mare. Împins de un resort nevăzut, am deschis brusc ușa locuinței mele.

— Veniți aici — le-am spus eu, cu voce înăbușită, deși de acolo nici un sunet nu putea să ajungă pînă la rezerva lui Petru.

Au intrat. In încăpere pătrunsese seara tîrzie, iar oceanul de dincolo de ferestre devenise siniliu. Totuși nu am aprins lumina. Ne-am așezat fiecare unde am vrut, întorși cu toții spre amurgul albăstrui de afară. Deasupra orizontului strălucea evantaiul înalt, argintiu, al luminii zodiacale, iar stelele începeau să apară, ireale, dar atit de minunate — tremurătoarele stele pămîntene.

In discuția aparent haotică și în lungile fraze neterminate nu era totuși nimic întîmplător, fiindcă toți ne gîndeam la același lucru. Deodată, ușa s-a trîntit de perete, lăsînd să pătrundă înăuntru un val de aer: era Nils Yrjöla, care obișnuia să mă viziteze cîteodată pe-nserat.

La început a încercat să înțeleagă singur observațiile ce se făceau, însă, necunoscînd cauza, în cele din urmă a întrebat cu glas tare:

— Iertați-mă! Pot să aflu și eu despre ce vorbiți?

— Poate îți amintești — i-am răspuns eu — consultul medical în privința lui Petru și despre schimbarea aceea bruscă a curenților în creier, în clipa cînd Ana l-a întrebat...

— Sigur că-mi amintesc — m-a întrerupt Nils.

Profilul său bărbătesc se contura pe fondul geamului, mai întunecat decît amurgul de afară.

— Știi, Petru ne-a povestit istoria aceea, amintirea pe care n-a uitat-o; era povestea dragostei lui.

— Și cum puteți să stați așa și să vă gîndiți pe întuneric? a întrebat Nils.

— Da, a fost o dragoste mare, rar întîlnită, o dragoste tristă, neîmpărtășită!

— Aha, o dragoste nefericită — a spus băiatul, lăsînd capul în jos. Apoi, după o clipă, a adăugat, dar de astă dată pe un ton în care vibra o ușoară mihnire: Da, se întîmplă să fie și dragoste nefericită. Am citit despre asta. Sînt lucruri mai importante, dar înțeleg că și asta se poate întîmpla. In viitor cred că asemenea probleme vor fi rezolvate în mod sigur.

— La ce te referi? l-am întrebat eu.

— E simplu — a reluat Nils... într-un fel oarecare se va putea schimba psihicul acestui om...

— Ca să-i treacă dragostea? a întrebat Ameta, din colțul său, pe cel mai serios ton din lume.

— S-ar putea și asta, dar nu este neapărată nevoie. S-ar putea de asemenea modifica psihicul celei de-a doua persoane... Am citit undeva că instinctul matern la animale poate fi trezit oricînd, injectîndu-le hormonii respectivi. Aceasta este o acțiune chimică asupra scoarței cerebrale și deci, cu toate că la om va fi mult mai greu, totuși nu există o deosebire esențială.

— Așa crezi? a întrebat Ameta, iar Schrey a adăugat:

— Nu-i chiar atît de simplu, dragul meu.

— De ce?

— Spuneai că ai citit despre asta — a reluat Schrey. Dacă ai citit, cum de nu știi? Arhiop are o comedie, „Oaspetele", în care e vorba de un marțian foarte inteligent, dar surd, care sosește pe Pămînt. Începe să facă cunoștință cu civilizația noastră și în acest scop se duce odată la un concert. „Ce fac oamenii aici?" întreabă el. „Ascultă muzică". „Ce este aceea muzică?" Însoțitorii săi de pe Pămînt au încercat să-i explice în tot felul. „Nu înțeleg — răspundea mereu marțianul — dar stați să cercetez totul pe rînd!" I-au arătat instrumentele. Le-a cercetat, a văzut că aveau înăuntru diferite clape, ciocănele... În sfîrșit a ajuns la un trombon. Forma lui arătoasă și simetrică l-a încîntat nespus. L-a pipăit cu atenție și a zis: „Vă mulțumesc. Acum știu ce este muzica. Este ceva foarte plăcut". Și tu, dragă băiețele, ai aflat pînă acum despre dragoste tot atît cît a aflat marțianul acela despre muzică. Cred că nu te-am ofensat. Nu?

— O, nu — a rostit Nils. Dar vă rog să-mi explicați și mie de ce am spus o prostie, dacă lucrurile stau într-adevăr așa?

— Ceea ce ai spus tu, Nils — a început să vorbească Ter Haar, care tăcuse pînă atunci — se reduce la următorul tablou: un bărbat iubește o femeie, dar ea nu nutrește aceleași sentimente față de el. Alt impediment în unirea lor nu există. Atunci femeia ia o pastilă, iar aceasta transformă acele proprietăți ale minții sale și ulterior ea poate să iubească pe cel care o iubește. Și astfel, totul

se sfîrșește cu bine spre mulțumirea amîndurora. Așa ți-ai imaginat lucrurile ?

— Ei... — a ezitat Nils. Așa cum ai spun dumneata, profesore, sună puțin cam caraghios... Nu-i nevoie să fie numaidecît o pastilă...

— A-a, amănuntele tehnice nu interesează. Este vorba de intervenția asupra psihicului. Iată cheia întregii probleme.

— De ce considerați că acest lucru ar fi atît de greu ?

— Nu știu. Poate că o astfel de intervenție ar fi posibilă chiar astăzi, poate nu. Nu mă pricep în problema asta, fiind de natură etică și nu biotehnică. Vezi, numai că atît femeia, cît și bărbatul în discuție sînt oameni întregi. Faptul că nu-l iubește este determinat de structura caracterului ei, de psihicul ei, de înclinațiile și de întreaga ei personalitate. Pentru a o face să-l iubească, ar trebui să i se transforme mintea, ar trebui deci să se modifice ceva în ea, să fie înlăturat, distrus, ucis. Dar cu una ca sta, nimeni pe lume nu ar fi de acord, nici chiar nefericitul îndrăgostit.

— După cele ce ați spus, îmi pare că aveți dreptate — a intervenit Nils, după o clipă de gîndire. Dar o dragoste nefericită nu prilejuiește oare suferințe ? Este adevărat că nu am trăit niciodată un asemenea sentiment, dar socotesc că este nefolositor...

— Un sentiment nefolositor ? a intervenit Ameta, întrerupîndu-l. Nu există sentimente nefolositoare, dragul meu. Nereușitele, suferințele, tristețile sînt deopotrivă de necesare. Înfrîngînd greutățile deosebite, noi devenim mai puternici. Satisfacerea dorințelor, dacă ele nu s-au dezvoltat, nu s-au maturizat în om, poate aduce mai multă pagubă decît folos. Tocmai de aceea educatorii caută să formeze la copil mai întîi dorințele și amînă realizarea lor, fiindcă datorită acestui lucru, în sufletul lui se creează tensiuni dirijate, foarte prețioase, care devin pîrghiile nevăzute ale formării caracterului mereu în dezvoltare. Omul izbutește să realizeze în viață cu atît mai mult, cu cît își fixează țeluri mai greu de atins. Iată de ce nu este întîmplător că pe Gea se elaborează acum planurile unei călătorii mult mai îndepărtate decît a noastră. Ai spus „sentiment nefolositor". Gîndește-te la Petru I Suferința

lui profundă i-a lăsat în minte o urmă atît de adîncă, încît s-a păstrat intactă, pe cînd toate celelalte amintiri au dispărut. I-a rămas deci o amintire unică, ceva la care se putea întoarce chiar dacă ar fi fost orb sau şi-ar fi pierdut graiul. Uitînd totul, putea totuşi să-şi spună: „Am iubit!", şi aceasta este foarte mult. Acum, în jurul acestei amintiri se ţes altele; altfel, revenirea sa la viaţă ar avea în ea ceva neomenesc, iar el ar fi ca un automat, care uită la comandă şi devine imaculat ca o foaie de hîrtie nescrisă. Omul care ar uita într-adevăr totul ar fi un fenomen îngrozitor, fiindcă şi-ar pierde individualitatea, iar cuvîntul „eu" în gura lui ar fi doar o vorbă goală. De aceea, chiar şi cele mai grele suferinţe nu sînt nefolositoare. Este adevărat, trebuie să le depăşeşti, dar a le învinge nu înseamnă a le respinge.

Discuţiile au mai continuat încă o bucată de vreme. Cînd toţi se pregăteau să plece, Nils a spus:

— Profesore Schrey, cred că acum ştiu mai multe despre iubire decît ştia marţianul dumneavoastră despre muzică...

Bătrînul chirurg a mai rămas cîtva timp la mine. Am stat aşa, fără să ne spunem nimic, pînă cînd, în sfîrşit, Schrey şi-a deschis ochii săi ce-au strălucit viu în semiîntuneric şi, cu un glas pe care niciodată nu i-l mai auzisem pînă atunci, a spus:

— Cunoşti cumva pădurile Turingiei?... Şi drumurile acelea largi şi albe, care pornesc din inima lor spre cîmpiile presărate cu desişuri de mesteacăn... Pe acolo poţi să colinzi zile întregi, iar seara să-ţi încălzeşti mîinile la foc, în timp ce fumul se destramă jos de tot, iar crengile trosnesc...

— Privelişte asta poţi s-o admiri întotdeauna în video — am răspuns eu. În orice clipă, chiar şi acum..

Schrey a început să clipească din ochi şi s-a ridicat.

O B S T A C O L E

Al treilea an al călătoriei noastre a fost cel mai greu, poate pentru faptul că a fost lipsit de evenimente importante. Semnalele preventive amuțiseră. Nava atinsese viteza maximă de 170.000 kilometri pe secundă și cobora acum de-a lungul unei linii imperceptibil înclinate în raport cu axa, care unește polul nord cu polul sud al Galaxiei. Toate instalațiile Geei funcționau atît de bine, încît uitasem de mult de existența lor. Aerul necesar respirației, alimentele, îmbrăcămintea, obiectele de uz zilnic ca și cele de folosință mai rară, orice doreai îți era îndeplinit la cerere, cu ajutorul sintetizatorilor atomici de pe navă. În grădina principală, anotimpurile anului se scurgeau unul după altul, iar copiii care se născuseră în primele luni ale călătoriei acum vorbeau. Seara ne pierdeam în discuții lungi, cu care prilej ne împărtășeam unul altuia peripețiile personale și adesea — viețile noastre alambicate, încîlcite, povestite în rezumat din aducerile aminte. Explicam pe larg de ce viața fiecăruia l-a adus pe puntea unei nave ce zboară în afara sistemului solar.

Acum nimeni nu mai căuta singurătatea. Dimpotrivă, oamenii se apropiau foarte mult unii de alții, uneori poate chiar prea în pripă. Ameta spunea: „Nu iese nimic bun, cînd slăbiciunea se unește cu slăbiciune. Zero și cu zero fac tot zero". Dar să învingi zi de zi, săptămîni și luni infinit de lungi nu era lucru ușor, dacă eu însumi, datorită legăturii cu un grup de oameni cu rezerve psihice inepuizabile, nu am avut de suferit prea mult de pe urma vidului, totuși, ca medic, am observat că unora le-a răpit liniștea.

Insomnia devenise o suferință aproape generală. Consumul de medicamente a crescut de cîteva ori, în comparație cu primul an al călătoriei. S-au întîmplat chiar cazuri de perturbare a echilibrului psihic. De asemenea, se ajungea la disensiuni între colegi, uneori și între prieteni, aproape fără motiv, și la orice oră din zi puteau fi întîlniți oameni care colindau coridoarele fără țel sau treceau pe lîngă observator, cu ochii țintă, ca și cum ar fi privit un anumit lucru. Indeosebi ne îngrijora grupa celor cîtorva persoane, a căror activitate profesională era cel mai strîns legată de Pămînt. Pierderea legăturii cu planeta mumă a zdruncinat profund suportul existenței lor. Într-o vreme s-a proiectat să fie atașați altor grupe ale altor colective, mai active, dar nu toți au făcut acest lucru.

Totuși, aceste manifestări pe care le-am enumerat erau dintre cele mai dificile. Atmosfera care plutea în întreaga navă, de la punțile de sus pînă în cele mai îndepărtate colțuri, devenise insuportabilă. Era în ea ceva oprimant. Simțeam asupra noastră o apăsare nevăzută. Visele — dacă visam — erau bîntuite de coșmare. Adesea le aflam conținutul din povestirile pacienților. Cele mai multe vise se țeseau în jurul faptului că prin barajul atomic s-au strecurat în interiorul navei gaze otrăvitoare sau că savanții au descoperit că Gea nu se mișcă de loc, ci stă încremenită, suspendată în infinit. Și de aceste chinuri ale somnului era cu neputință să-i ferești, deoarece cînd nu dormeau îi pîndea un chin și mai mare: apăsătoarea liniște. O puteai observa aproape în orice colțișor al navei. Se infiltra printre cuvinte în timpul discuțiilor, destrăma firul gîndurilor, îi arunca pe oameni în lumea tăcerii întunecate și infinite, într-o fracțiune de secundă.

Atunci am început lupta împotriva ei. Astfel, în laboratoare și ateliere a fost întreruptă intenționat activitatea aparatului de aspirat sunete. Huruitul mașinilor experimentale a început să răsune pînă departe, cuprinzînd întreaga navă, dar în zgomotul acela monoton se ascundea parcă o baljocură la adresa încercărilor noastre, și cu cît ne dădeam seama că acest zgomot monoton era doar un înveliș subțire, ca o pojghiță, a liniștii chinuitoare, resimțeam tot mai puternic zădărnicia împotrivirilor noastre. Și cine ar mai putea evita acum puntea stelară?

în anul acela, stelele au venit la noi. Se vedeau pretutindeni, ca niște puncte de jeratic, și îți apăreau în față chiar și atunci cînd lăsai ochii în jos.

Într-o bună zi, iată că a început să circule printre călători o petiție, nu se știe de cine întocmită, adresată consiliului astronauților, în care se cerea accelerarea zborului Geei cu încă 7.000 de kilometri pe secundă, deoarece, după cum se spunea în petiție, „viteza aceasta este mai mică decît viteza critică cu 3.000 de kilometri, ceea ce ar fi în mod sigur suficient pentru a asigura sănătatea echipajului și va reduce simțitor durata călătoriei".

Era destul de ciudat faptul că autorul acestei petiții a rămas necunoscut. Totuși, ea i-a pus pe toți în mișcare, mai ales că, pînă să ajungă la astronauți, fusese semnată de cîteva zeci de persoane. De aceea, prima ședință a astronauților, la care a participat și Goobar, a fost consacrată problemei accelerării zborului. La început, părerile au fost împărțite, mai ales că nu se cunoștea încă suficient de bine influența pe care o au asupra organismului uman vitezele apropiate de cea critică. Ameta, Zorin și Ul Wefa afirmau toți trei că viteza de 185.000 km/sec. cu care au pilotat ei rachetele, nu le-a pricinuit nici un rău, dar zborurile nu au durat mai mult de cîteva ore. Atunci s-a ridicat problema dacă nu cumva accelerația suplimentară va avea unele influențe ce se vor observa abia după o perioadă de timp mai îndelungată. La sfîrșit a luat cuvîntul Goobar :

— Trăsătura specifică a discuțiilor noastre de acum — a spus el — o constituie faptul că analizăm foarte amănunțit problema accelerației, fără să ne gîndim de loc la motivele care au determinat o parte din echipaj să aducă această propunere în fața specialiștilor, care, după cît s-ar părea, sînt exclusiv împuterniciți să hotărască asupra vitezei zborului. Din cercetările mele curente reiese, deocamdată, încă un absolut evident, un anumit lucru, și anume că viteza apropiată de cea critică atacă sferele efective ale psihicului, înainte de a perturba activitatea lui intelectuală. Cu toate acestea consider că zborul Geei poate fi accelerat, mai cu seamă că echipajul așteaptă de la noi o măsură concretă și nu se știe dacă nu cumva foloasele unei astfel de măsuri vor depăși eventualele con-

secinţe dăunătoare. De bună seamă, va fi o experienţă cam riscantă, dar noi dispunem de mijloace cu ajutorul cărora, chiar în eventualitatea perturbării echilibrului psihic al întregului echipaj, să facem reversibil acest proces. La nevoie vom reveni la o viteză mai mică.

Cu majoritate, consiliul a hotărît să se mărească viteza Geei. Din cauza riscului mare, acceleraţia a fost repartizată într-un interval de cincizeci de zile. Chiar a doua zi s-a auzit fluieratul preventiv al semnalelor, care de atunci încolo s-a repetat în fiece seară.

Nu mai ţin bine minte cum s-a întîmplat, dar în acele zile, în timpul unei plimbări, am coborît pînă la nivelul inferior al etajului zero. Coridorul, închis printr-o arcadă, se unea aici cu alt coridor. În punctul de întîlnire se deschidea o pîlnie uriaşă în peretele lateral, acoperită cu o placă blindată. Era uşa de ieşire pentru cazuri excepţionale (pe aici a fost introdusă şi racheta lui Petru din Ganymede în interiorul Geei). Clapa rotundă şi boltită era strînsă pe marginile pîlniei, printr-un sistem de pîrghii de oţel laterale, cu braţe turtite. Pîrghiile erau puse în mişcare de patru automate care vegheau de ambele părţi ale intrării, fiecare din ele deservind cîte două pîrghii.

In acea seară, trecînd pe acolo, m-am oprit fără voie la întretăierea coridoarelor, în faţa deschizăturii pîlniei. Pretutindeni, o linişte deplină. Nici un zumzet nu răzbătea pînă aici, deoarece maşinile gălăgioase ale laboratoarelor se aflau la o depărtare de şase etaje. Cum stăteam aşa, deodată mi-a trecut prin minte gîndul nebunesc că în spatele acestei uşi se află libertatea. Împins de o dorinţă nestăpînită, m-am cufundat în adîncul rece, abia luminat de tuburile cu incandescenţă, care m-au condus pînă la clapă. Vreme de o clipă am stat nemişcat, apoi am atins cu mîna metalul rece. După un timp, limpezindu-mi-se mintea, am privit în jur să văd dacă cineva nu a fost martor al gestului meu necugetat. Apoi, parcă simţindu-mă vinovat, m-am întors pe furiş în coridor şi am plecat în grabă.

Peste cîteva zile, întorcîndu-mă de la Ter Haar, mergeam foarte îngîndurat, cum mi se întîmplă uneori, fără ca nimic din cele ce se petrec în jur să mă poată trezi din această stare. Cînd m-am oprit, am constatat cu mirare

și emoție că mă aflam din nou la punctul de întîlnire al coridoarelor. In adîncul pîlniei se aflau doi tehnicieni. Cînd m-au văzut, au ieșit de acolo și au plecat în direcții opuse, fără a rosti vreun cuvînt. Mai bine de o clipă mi-am tot frămîntat mintea vrînd să știu dacă cei doi au fost însărcinați să efectueze vreo lucrare în acest sector sau, la fel ca mine, fuseseră atrași de aceeași forță neînțeleasă. Am avut de gînd să-i povestesc totul lui Yrjőla, dar am renunțat.

Seara eram de gardă la dispensar. De la punerea în funcțiune a motoarelor, numărul pacienților crescuse — ce-i drept, un procent destul de neînsemnat. Totuși, întotdeauna aveam cîte una, două sau chiar trei persoane mai mult decît înainte. Multe din suferințele pacienților le cunoșteam atît de bine din auzite, încît puteam să continui eu, îndată ce el începea să vorbească. Așa, de pildă, oamenii se plîngeau că erau tentați să privească obiectele strălucitoare și le priveau așa, uneori cîte un sfert de oră, ceea ce îi epuiza aproape complet din punct de vedere psihic.

Intr-o noapte m-a chinuit un coșmar. M-am visat învăluit de întuneric, chiar în fața clapei. Simțeam frigul puternic al vidului, ce se strecura dinspre ea. Apoi clapa a început să se deschidă sub mîinile mele, cu o încetineală nemaipomenită. M-am trezit cu inima bătîndu-mi și n-am mai închis ochii toată noaptea.

A doua zi, pînă la amiază, am petrecut-o în tovărășia celor trei piloți : Yeryoga, Ameta și Zorin. Am colindat prin toată nava, discutînd și chiar rîzînd. Totuși, amintirea apăsătoare a visului nu-mi dădea pace de loc. După masă m-am dus la Rudelik. Acesta lucra de mai multă vreme la o problemă și nu se mai vedea pe nicăieri. Cînd am ajuns, ședea cu picioarele încrucișate pe birou și lovea cu un deget ceva de pe automatul de calculat. S-ar fi cuvenit să plec. Totuși am rămas și, după ce l-am rugat să nu se deranjeze, i-am spus că vreau doar să stau puțin în liniște în tovărășia lui. A primit bucuros. M-am așezat într-un colț și am rămas așa vreme de un ceas, privind cît de amuzant se exteriorizează efortul său mintal. Strîngea în dinți bețișorul de ebonit pentru contact, se încrunta, se strîmba, apoi se înseninа deodată și privea înainte atît de mirat, încît puteai să crezi că cine știe ce minuni i se dezvăluie în fața ochilor.

După aceea mormăia ceva plictisit, sărea jos de pe birou şi umbla de colo-colo, trosnindu-şi degetele. În cele din urmă s-a apropiat de aparat, şi-a notat cîteva formule şi s-a întors zîmbind spre mine.

— Merge, merge... dar mai bine s-ar duce dracului! a zis el, adăugînd apoi: Goobar m-a fericit cu treaba asta.

— Ce? Acum lucrezi cu Goobar?

— Cam aşa ceva. Avea nevoie de un nou aparat analitic care să raţioneze, nu de o maşină, şi ne-a înfundat într-o astfel de mlaştină matematică, încît îţi vine să plîngi. Este o problemă care poate fi începută în două sau chiar în douăzeci de feluri deodată, cum poftești, dar nu se ştie care dintre aceste căi duce la rezultatul dorit.

Aici Rudelik s-a înflăcărat şi a început să pledeze. Nu voiam să-l întrerup, deşi nu pricepeam mai nimic. După cîte am înţeles, îl obseda presimţirea că infinitul care apărea în ecuaţii poate să anihileze întregul lor sens real. La început, infinitul acesta era docil şi permitea să fie trecut dintr-o parte într-alta a ecuaţiei. De aceea a încercat să pună stăpînire pe el. Se bizuia pe faptul că atunci cînd va intra în calcul şi va apărea de ambele părţi ale ecuaţiei, va putea să-l elimine printr-o simplificare. Între timp însă, simplificarea s-a transformat, dintr-un mecanism uşor, într-o lavină care modifica toate rezultatele, şi astfel rezultatul final al drumului greu prin desişul matematic era 0 = 0, rezultat cu totul just, dar care nu ne dădea nici o satisfacţie.

— Ai fost la Tembhara cu acest rezultat? l-am întrebat eu cînd a tăcut.

În timpul furtunoasei discuţii, părul i se zbîrlise.

— Am fost.

— Şi ce ţi-a spus?

— Mi-a spus că pe Gea nu există nici un creier electronic care să dea de rostul acestei probleme, care, după cum vezi, este foarte aparte... S-ar putea construi un astfel de creier, dar nu aici. Poate că ar trebui să fie tot atît de mare cît Gea.

— Un Gyromat?

— Da. Ceva în genul ăsta. Dar un asemenea Gyromat ar lucra la întîmplare, prin metoda încercărilor şi a ero-

rilor, adică întocmaî ca un orb, şi ar rezolva problema într-un timp util numai datorită faptului că efectueaza douăsprezece milioane de operaţii pe secundă. Nu, toate astea sînt un nonsens. Ce zici? Să rezolvi orbeşte! Am spus întotdeauna că aceste creiere electronice lucrează cu o viteză fulgerătoare, dar gîndirea omenească le depăşeşte. Din păcate, mecaneuriştii nu au în genere simţul stilului muncii matematice. Lor le este indiferent cum rezolvă automatul. Doar să rezolve... Dacă aş reuşi să găsesc un metasistem corespunzător... La naiba! Aşteaptă!

A sărit la aparat şi a început să ciocănească din nou în el, cu o viteză ameţitoare. Apoi a privit ecranul, a tuşit, şi-a trecut degetele prin păr şi a deconectat întrerupătorul.

Cînd s-a întors, pe faţă i se citea dezamăgirea, astfel că nu l-am mai întrebat nimic. S-a aşezat ca de obicei pe braţul fotoliului şi a început să fluiere.

— Şi pentru ce este necesară rezolvarea acestei probleme? l-am întrebat eu.

— E legată de metabolismul materiei într-un organism care se mişcă într-un cîmp gravific ce se modifică repede.

— Şi te consulţi cu Goobar?

— Nu — mi-a răspuns el, cu o voce atît de energică, încît părea că vrea să pună capăt acestei discuţii; apoi, după o clipă, a adăugat: Chiar îl evit. Ştii, mă simt ca o furnică care aleargă pe suprafaţa unui obiect uriaş şi care doreşte ca prin aceste călătorii ale sale să cunoască înfăţişarea întregului. Însă eu nu reuşesc să cuprind dintr-o dată, cu conştiinţa mea, decît o fărîmă. Goobar? Se prea poate ca el să cuprindă întregul, dar pentru aceasta ar trebui să pornească de acolo de unde am plecat şi eu, şi să străbată întregul drum pe care eu l-am parcurs deja. Deci, nu ar putea să-mi ajute, ar putea doar să rezolve problema în locul meu. Ei, dar unde am ajunge dacă am începe să-i dăm lui Goobar toate problemele doar pentru faptul că el le rezolvă mai repede? Şi-apoi şi aşa este supraaglomerat.

— Dacă înţeleg bine, şi el s-a cufundat în aceeaşi „mlaştină matematică", numai că a pornit pe altă cale. Aşa-i?

— Da.

Rudelik a oftat.

— Cînd am intrat pentru prima dată în legătură cu el, am înțeles chiar din al cincilea minut al discuției că el nu este un partener sau al doilea taler al balanței care-i contrabalansează pe al meu, ci mă acoperă așa cum un clopot de sticlă acoperă o muscă, cuprinde în el toate argumentele mele, toate teoremele, ipotezele.

— Cum, și dumneata spui asta? Un matematician ca dumneata? am intervenit eu, uimit.

— Chiar dacă eu sînt un matematician renumit, el este un matematician genial, și de la unul pînă la celălalt, ehei, e cale lungă! Cu toate astea n-ar putea să răzbească singur, deoarece chiar și un geniu nu poate să gîndească decît la un singur lucru deodată și de aceea ar trebui să trăiască aproape un mileniu și jumătate... Da, fără noi n-ar face nimic. Asta o spun cu convingere.

Nu m-am mai putut stăpîni de a nu-l întreba un lucru care îmi stîrnise de mult curiozitatea.

— Spune-mi, te rog, dar să nu rîzi de mine! Cum îți reprezinți ecuațiile pe care le elaborezi în gînd? Le vezi în vreun fel?

— Cum adică, dacă le văd?

— Da. Dacă ți le imaginezi în vreun fel oarecare, ca pe niște ființe mici, negre?

A făcut ochii mari.

— Ce fel de ființe?

— Ei! Formula matematică, scrisă pe hîrtie, seamănă în fond... cu un șir de furnici sau gîze negre — am continuat eu, nesigur. Cred că semnele astea se transformă, se modifică în ca...

A izbucnit în rîs.

— Ființe mici, negre! Minunat! Niciodată nu mi-ar fi trecut prin gînd așa ceva!

— Dar atunci cum? am insistat eu.

A rămas o vreme pe gînduri.

— Cînd îți amintești o noțiune, ca de exemplu „masa", îți imaginezi patru litere?

— Nu. Îmi imaginez masa...

— Ei, vezi? La fel îmi imaginez şi eu ecuaţiile.

— Bine, dar mesele există, pe cînd ecuaţiile dumitale nu există... — am încercat eu să mă opun, însă m-am oprit, fiindcă mă privise într-un fel cu totul ciudat.

— Nu există?!... a întrebat el, cu o voce ca şi cum mi-ar fi spus: „Vino-ţi în fire!"

— Prin urmare, dacă nu le vezi ca pe nişte formule scrise în litere, atunci cum ţi le reprezinţi? am stăruit eu.

— Să încercăm altfel — a zis el. Cînd stai în întuneric, ştii unde-ţi sînt mîinile şi picioarele.

— Sigur că ştiu.

— Şi ca să ştii asta, trebuie să-ţi reprezinţi poziţia lor, să-ţi imaginezi formele lor?

— De loc. Le simt, pur şi simplu.

— Vezi, la fel „simt" şi eu ecuaţiile — a adăugat el, mulţumit.

Mi-am luat rămas bun de la el, cu deplina convingere că niciodată nu voi reuşi să pătrund în lumea matematicii, în care trăieşte el. Dar cînd m-am aşezat pe bancă în faţa intrării în grădină, am constatat că în timpul cît am fost în vizită, am uitat complet de îndoielile care mă chinuiau mai înainte. Asta se datora lui Rudelik. Ameta şi Zorin n-au reuşit să mi le îndepărteze. De ce oare?

Atunci am început să-mi dau seama că liniştea piloţilor era de fapt doar o încercare de a-şi stăpîni aceleaşi nelinişti care mă chinuiau şi pe mine. Rudelik, în schimb, absorbit de muncă, nu prea ştia de ele. Cît îl invidiam pentru grijile sale matematice! Pe cînd meditam astfel, în fundul culoarului a apărut un necunoscut, care a trecut pe lîngă mine şi a dispărut după colţ. În curînd zgomotul paşilor săi s-a stins şi în pustiul acela nu s-a mai auzit decît corul copiilor, venind dinspre grădină.

Am vrut să mă gîndesc din nou la Rudelik, dar mă împiedica ceva. Presimţind vag că se întîmplă un lucru ciudat, m-am ridicat. Atunci mi-am adus aminte că după colţ coridorul se termină în faţa zidului ce separă partea locuibilă a navei de încăperile atomice. Ce putea să caute necunoscutul care a trecut pe lîngă mine în acest ungher tainic? Am stat o clipă ascultînd. Nu se auzea nimic. M-am îndreptat spre colţul coridorului. Acolo, în semiîntuneric, în faţa peretelui blindat stătea cineva, cu fruntea

lipită de metal. Cînd mai aveam doar doi paşi pînă la el, l-am recunoscut : era Diocles. În tăcerea din jur răsuna limpede cîntecul îndepărtat :

Cîntă, cîntă, cuculeţ,
Cîntă, cîntă, cuculeţ,
Pe cel mal de riuleţ,
Pe cel mal de riuleţ...

— Ce faci aici ?

Nici nu a tresărit măcar. I-am pus mîna pe umăr. Parcă era de lemn. Atunci, neliniştit, l-am apucat de umeri şi am încercat să-l trag de lîngă perete. Nu s-a lăsat. I-am privit faţa lipsită de expresie, dar atît de calmă, de parcă nu ar fi participat la această încleştare. Şi fără voie, mîinile mi-au căzut de-a lungul trupului. În acest timp, glasurile copiilor se izbeau de pereţii din fund :

Păsări îşi fac cuib afară,
Păsări îşi fac cuib afară,
Numai eu nu-mi fac căscioară,
Numai eu nu-mi fac căscioară...

— Diocles !

Tăcea.

— Pentru dumnezeu, Diocles ! Răspunde ! Ce ai ? Poate îţi trebuie ceva ?!

— Lasă-mă !

Atunci, într-o străfulgerare mi-am dat seama că acest colţ al coridorului era locul care pătrundea cel mai adînc spre capătul navei, întors către Steaua Polară, adică, mai apropiat de Pămînt decît oricare altul. Cu cîteva zeci de metri mai apropiat, faţă de distanţele uriaşe care ne despărţeau de el. Aş fi vrut să rîd, dar am simţit că mă îneacă plînsul.

—Diocles ! am rostit iar, făcînd o nouă încercare.

— Nu !

Şi ce ecou a avut rostirea acelui strigăt ! A răsunat mai limpede decît cea mai amplă explicaţie ! Acel „nu" al său însemna cu totul altceva decît simplul refuz de a primi ajutor. El se referea nu numai la mine, ci la fiecare om, la nava întreagă. Acel „nu" era adresat împotriva a

tot ce exista. M-a copleşit din nou acelaşi simţămînt pe care îl trăisem în coşmarul din noaptea trecută. Simţind că mă afund într-o prăpastie fără fund, m-am întors şi am început să merg din ce în ce mai repede pe coridorul lung, aproape alergînd, alungat parcă de cuvintele cîntecului:

Iar cînd primăvara
Voi zbura spre cer
Sus...
Sus...

Nu am îndrăznit să spun nimănui o vorbă despre cele întîmplate. După masă am plecat intenţionat la nivelul etajului zero. Bănuiala mea s-a adeverit. Am găsit acolo vreo cinci-şase persoane, care, stînd la întretăierea coridoarelor, priveau în adîncul pîlniei, parcă hipnotizate de strălucirea mată a scutului blindat. La zgomotul paşilor mei (inadins am început să calc mai apăsat), grupul a tresărit şi s-a împrăştiat agale în toate părţile. Mi s-a părut ciudat. M-am dus la Ter Haar şi i-am povestit tot ce văzusem. Mult timp a rămas dus pe gînduri. La început nu a vrut să-mi spună nimic. Apoi, la stăruinţele mele — consideram îndreptăţit din partea mea să insist, întrucît îmi închipuiam că avea şi el ceva de spus în această problemă — mi-a declarat:

— E greu de definit acest fenomen. Nici nu avem cuvinte să-l explicăm. În antichitate, un astfel de grup de oameni s-ar fi numit „gloată".

— Gloată! am repetat eu.

— În trecut, în împrejurări deosebite, primejdioase pentru viaţă, de pildă în timpul cataclismelor naturii, gloata, cuprinsă de panică, era în stare, trebuie să-ţi mărturisesc, chiar de crimă...

— Dar ce este crima? am întrebat eu.

Ter Haar şi-a frecat fruntea, a zîmbit forţat şi a adăugat:

— Ah, de fapt, toate acestea nu sînt, desigur, decît nişte ipoteze ale mele nu prea înţelepte... De aceea probabil că am greşit. De altfel avem prea puţine fapte ca să creem o teorie. În plus, ştii că sînt „obsedat de istorie" şi încerc să măsor totul raportîndu-l la categoriile ei.

Discuția noastră s-a întrerupt aici. M-am întors la locuința mea și voiam să reflectez la cele spuse de Ter Haar, de aceea, după ce m-am pus în legătură cu centrala trionică, intenționam să parcurg o lucrare istorică ce trata despre gloată. Dar n-am fost în stare să explic automatelor despre ce era vorba și atunci m-am lăsat păgubaș.

Apoi a trecut o zi, două, fără să se întîmple nimic deosebit. Am crezut că criza declanșată de accelerația vitezei a trecut. Evenimentele care au urmat au demonstrat însă cît de mult greșisem.

Pe la mijlocul zilei următoare, a venit la mine Nyls. A intrat în cameră ca o fantomă și a strigat din ușă:

— Doctore! Un lucru nemaipomenit! Ia vino! Vino cu mine!

— Ce s-a întîmplat?

Am alergat la birou să-mi iau trusa cu instrumente și medicamente, pe care o aveam întotdeauna pregătită.

— Ah, nu, nu despre asta-i vorba — a spus băiatul, puțin mai liniștit. În grădină, cineva a întrerupt video. Să vezi, un tablou îngrozitor! Pînă acum s-a strîns acolo o grămadă de oameni. Hai!

M-am dus, sau mai degrabă am alergat după el, fiindcă mă molipsise și pe mine starea lui agitată.

Am coborît cu ascensorul. Cînd a fost dată la o parte perdeaua de verdeață, am rămas ca o stană de piatră.

Drept în fața mea, grădina era la fel ca întotdeauna: după straturile de flori, pinul canadian își înălța vîrful său negru, iar mai departe se vedeau stîncile de pe malul rîulețului și delușorul cu boschet, dar numai atît. În jurul celor cîtorva zeci de metri de piatră, vegetație și pămînt, se afla peretele de metal, gol, dezvelit de mirajul depărtărilor nesfîrșite. E greu de spus în cuvinte cît de dezolantă era această priveliște: copacii împietriți, parcă lipsiți de viață, învăluiți în lumina cenușie, spălăcită a lămpilor de siguranță, iar mai încolo pereții de fier ce îi înconjurau. Nu mai rămăsese nici urmă de azur. Aerul devenise înăbușitor, mort, iar crengile nu mai erau legănate nici de cea mai ușoară adiere.

În mijloc se adunaseră cîteva zeci de persoane care priveau, la fel ca și mine, această ruină a mirajului, mișcă-

toare prin elocvența sa. Sfișiind perdeaua de verdeață, Yrjőla s-a năpustit înăuntru, cu buzele strînse de mînie, iar după el au apărut încă cîțiva videoplasticieni. S-au urcat pe delușor. După o clipă s-a făcut întuneric. Videoplasticienii au întrerupt lumina de rezervă pentru a pune aparatura din nou în funcțiune.

O clipă nu s-a auzit nici cel mai mic zgomot. Apoi deodată s-a aprins soarele, iar deasupra capetelor a început să lumineze azurul împovărat de nori albi. Fețele au tresărit sub mîngîierea ușoară a adierii înmiresmate, răcoritoare, iar peticul de pămînt pe care stăteam s-a întins în toate părțile și s-a acoperit de verdeață pînă departe la orizont. Oamenii se priveau cercetători unul pe altul, căutîndu-l parcă pe cel care întrerupsese imaginea. Dar nimeni nu mai îndrăznea să spună vreun cuvînt. Și cu toate că cerul și strălucirea grădinii fuseseră readuse la viață, am plecat în tăcere, unul cîte unul.

Era limpede că trebuia să se întîmple ceva, dar nu se putea face nimic, deoarece nu se știa încă de unde amenință pericolul, dar se simțea că el planează în aer, numai că nu știam împotriva cui trebuie să ne apărăm. S-a făcut propunerea de a opri motoarele (din cei 7.000 de kilometri prevăzuți pe secundă, viteza fusese sporită cu 2.800 kilometri), dar astronauții, după consfătuirea pe care au avut-o, au considerat că aceasta ar însemna să dai înapoi în fața necunoscutului.

— Lăsați răul să apară — a spus Ter Akonian, ca și cum s-ar fi referit la memorabilele cuvinte ale lui Trehub, rostite cu doi ani în urmă. Lăsați-l să apară! Atunci vom lupta, căci altfel am fi nevoiți să trăim într-o continuă nesiguranță. Chiar și cel mai dureros adevăr este întotdeauna mult mai bun decît necunoscutul.

Au trecut cinci zile de încordată și tainică așteptare. Totuși nu s-a întîmplat nimic. Motoarele continuau să accelereze viteza navei. Numărul celor care nu lucrau a scăzut cu doi. Toate colectivele își desfășurau activitatea normal. La filarmonică a avut loc un concert. Am început să-mi spun că atît medicii, cît și astronauții, suferind ca toți ceilalți influența dăunătoare a călătoriei, dau amploare lucrurilor fără importanță și se agită din pricina unui pericol imaginar.

În a şasea zi după întîmplarea din grădină, am avut la spital o naştere grea. Copilul a venit pe lume în stare de asfixie. Viaţa lui atîrna de un fir de păr. Vreme de două ore nu m-am dezlipit de lîngă patul alături de care lucra pulsatorul ce-i dădea oxigen. Ocupaţia aceasta m-a absorbit atît de mult, încît am uitat cu desăvîrşire de ultimele evenimente. Abia cînd, foarte obosit, mă spălam pe mîini într-o nişă a sălii, mi-am văzut faţa în oglindă, printre plăcile de porţelan şi sticlă, cu ochii roşii ca de febră, şi în clipa aceea m-a cuprins o teamă de neînţeles. Am rugat-o pe Ana să rămînă lîngă mamă, iar eu, scoţîndu-mi halatul pătat de sînge, am ieşit în grabă din sală, aşa cum eram. Ascensorul m-a dus la etajul zero. Cînd am văzut coridorul, luminat de lămpi, pustiu, am respirat uşurat.

„Prostule — îmi ziceam în gînd — prostule, cum te laşi terorizat de năluciri?“ Şi totuşi mergeam mai departe. Înaintea cotiturii am auzit glasuri. Zgomotul lor m-a lovit ca un bici. Din patru salturi am fost în spaţiul semirotund ce se deschidea în apropiere.

La deschizătura pîlniei stătea nemişcat un pîlc de oameni. Strînşi unii într-alţii şi întorşi cu spatele la mine, împingeau pe cineva care le bara drumul. Era linişte deplină. Nu se auzeau decît respiraţii întretăiate, ca într-o încăierare. Între cei ce se aflau mai aproape de mine l-am recunoscut pe Diocles.

— Ce se întîmplă aici? am întrebat eu, cu voce strangulată.

Nu mi-a răspuns nimeni. Am surprins privirea unuia din ei. Avea ochii albi ca varul. Deodată s-a auzit un glas înăbuşit, dar care abia se stăpînea:

— Vrem să ieşim!

— Dar acolo e vidul! a strigat cel care încerca să oprească năvala mulţimii.

L-am recunoscut. Era Yrjöla.

— Lasă-ne! au răsunat cîteva voci deodată.

— Aţi înnebunit! a strigat Yrjöla. Acolo e moartea. Auziţi? Moartea!

— Acolo este Pămîntul! a răspuns cineva din grup, ca un ecou.

Apoi a răsunat un strigăt care, nu încape îndoială, a fost al lui Diocles:

— N-ai dreptul să ne opreşti!

Îmbrîncit din toate părţile, Yrjõla s-a retras în adîncul pilniei. Părea negru pe fondul adîncului ei luminat. Striga, iar vocea lui răsuna deformată de rezonanţa spaţiului închis:

— Veniţi-vă în fire! Ce vreţi să faceţi?

Drept răspuns, nu s-au auzit decît respiraţii întretăiate. Atunci Yrjõla şi-a deschis larg braţele, încercînd zadarnic să bareze drumul. Mulţimea îl împingea înainte. Inginerul atinsese cu spatele discul blindat, care lumina cu o strălucire calmă, metalică.

— Staţi! a strigat Yrjõla, desperat, în timp ce cîteva mîini se ridicaseră către nişa în care se vedea mecanismul luminat al întrerupătorului. Yrjõla s-a încordat şi, respingîndu-i pe asaltatori, s-a aplecat, şi-a scos un aparat mic, negru, de la cingătoare, strigînd îngrozitor:

— Blochez automatele!!

C O M U N I Ş T I I

Cine dintre noi mai observă azi prezenţa automatelor ? Cine îşi mai dă seama de existenţa lor omniprezentă şi absolut necesară, ca şi aerul pentru plămîni sau sprijinul de sub tălpi ? Odinioară, cu veacuri în urmă, oamenii erau neliniştiţi la gîndul că automatele s-ar putea ridica împotriva omului. Dar cine mai ia în seamă azi astfel de păreri ? Le consideră doar un coşmar nesăbuit. Poate oare omul să construiască automate distrugătoare ? Evident că da, dar în acelaşi fel am putea distruge propriile noastre oraşe, am putea provoca cutremure de pămînt sau epidemii pustiitoare. Fiecare cucerire a omului poate fi îndreptată spre distrugerea lui. Dar noi nu trăim pentru a distruge, ci pentru a susţine şi dezvolta viaţa, şi acestui ţel unic îi servesc automatele noastre.

În timpul proiectării primei expediţii cosmice, s-a ridicat în faţa savanţilor o problemă deosebit de grea. Era foarte posibil ca uriaşa viteză a navei să împiedice desfăşurarea normală a activităţii cerebrale, şi persoanele mai slabe, care n-ar fi putut rezista acestei influenţe dăunătoare, să cadă într-o stare de ameţeală şi să dea indicaţii necorespunzătoare automatelor, care să le ducă apoi chiar la pierzanie. O astfel de posibilitate trebuia exclusă. În acest scop a fost creat un sistem special de receptori, care puteau să blocheze toate automatele Geei. Acest sistem se afla sub controlul conducătorilor expediţiei, care erau pe deplin conştienţi de uriaşa răspundere ce le-a fost încredinţată. Ei aveau voie să se folosească de acest mijloc numai în cazuri extreme, cînd nu s-ar mai fi putut face faţă situaţiei pe nici o altă cale. Blocarea automatelor ar consti-

tui un precedent îngrozitor, deoarece încă niciodată pînă azi, în istoria de un mileniu a civilizației noastre, ele nu au refuzat să execute dispozițiile omului. Iată de ce a înmărmurit mulțimea de sub baraj, auzind cuvintele cumplite ale lui Yrjőla și pentru ce a rămas încremenită vreme de cîteva zeci de secunde, în lumina galbenă. Deodată liniștea a fost întreruptă de fluieratul unui ascensor, oprit brusc. Toți și-au întors în partea aceea capetele lăsate în piept. În ușa deschisă a ascensorului, care se sprijinea pe dușumeaua coridorului, a apărut Ter Haar.

Adus de spate, a pășit drept spre grupul parcă împietrit, călcînd în gol. Cei care cădeau sub raza privirii lui se dădeau la o parte din drum, închizînd apoi calea la loc în spatele său. Ter Haar a străbătut rîndurile oamenilor adunați acolo și, după ce a ajuns în adîncul pîlniei, s-a urcat pe pragul barajului. De sus, dominînd mulțimea cu silueta lui masivă, a început să vorbească, mai întîi aproape în șoaptă; s-a lăsat o liniște atît de adîncă, încît parcă încetaseră cu toții să mai respire. Privirile oamenilor se ațintiseră asupra chipului său întunecat, luminat din spate de strălucirea galbenă. Glasul lui devenea din ce în ce mai puternic și răsuna adînc în spațiul acela îngust.

— Voi, cei care vreți să muriți! Acordați-mi zece minute din viața voastră! Apoi vom pleca, și eu și el, și veți face cum veți voi. Nimeni nu va îndrăzni să vă împiedice. Aveți cuvîntul meu. Vreme de cîteva clipe, nu s-au mai auzit decît bătăile inimilor. Acum vreo mie două sute de ani trăia în orașul Berlin un om cu numele Martin. Era pe vremea cînd statul său afirma că popoarele mai slabe trebuie să fie ucise sau condamnate la robie, iar locuitorilor din țara sa li se ordona să se conducă nu după glasul rațiunii, ci al sîngelui. Martin era unul dintre numeroșii muncitori ai unei fabrici de sticlă și făcea o operație pe care azi o fac mașinile: sufla din plămînii săi vii aer în sticla incandescentă. Totuși, el era om și nu mașină. Avea părinți, un frate, o fată pe care o iubea, dar se simțea răspunzător de soarta tuturor celor ce munceau din greu pe Pămînt. Aceștia erau comuniștii. Martin era unul dintre ei. Statul îi asuprea și îi ucidea pe comuniști, de aceea erau nevoiți să se ascundă. Dar poliția secretă, denumită „Gestapo", a reușit să-l prindă. Martin, membru al biroului organizației de

partid, cunoştea numele şi adresa multor tovarăşi. I s-a cerut să le destăinuie. N-a scos un cuvînt. Atunci a fost supus la cele mai groaznice chinuri. Uneori se îneca în sînge şi atunci încercau să-i frîngă cerbicia. Dar el tăcea. Tăcea mereu. Cu coastele rupte şi pielea crăpată de loviturile bastoanelor, a fost internat în spital. A fost tratat pînă şi-a venit iar în fire. Apoi din nou a fost luat la bătaie. Dar Martin continua să tacă. Era interogat zi şi noapte, trezit cu o lumină puternică, şi i se puneau tot felul de întrebări viclene. În zadar. Atunci a fost pus în libertate, pentru ca, urmărindu-l, să poată fi descoperiţi şi alţi comunişti. Dar Martin a înţeles acest lucru şi de aceea stătea numai acasă, iar cînd n-a mai avut ce mînca, a vrut să se întoarcă la fabrica de sticlă ; acolo însă nu se mai găsea de lucru pentru el. A încercat să se angajeze în altă parte, însă nu l-au primit nicăieri. Se afla în situaţia de a muri de foame. Sleit de puteri, colinda prin oraş, dar nu îndrăznea să se ducă la vreunul din tovarăşi, deoarece ştia că este urmărit.

După o bucată de vreme, a fost întemniţat a doua oară ; de data asta i s-a aplicat o altă metodă. I-au dat o cameră separată curată, hrană bună şi asistenţă medicală. Cînd plecau să aresteze pe careva, agenţii Gestapoului îl luau cu ei, ca şi cum el le-ar fi fost călăuza. De asemenea era silit să asiste la torturarea tovarăşilor întemniţaţi, iar uneori să stea chiar în faţa uşii camerei de tortură, pentru ca cei chinuiţi să fie conduşi pe lîngă el. Li se cerea să vorbească, atrăgîndu-li-se atenţia că la uşă se află un tovarăş de-al lor care i-a denunţat, iar cînd Martin le striga celor arestaţi că este în aceeaşi situaţie ca şi ei, agenţii Gestapoului le spuneau că tovarăşul lor uzează de un truc şi că intenţionat joacă teatru. În vremea aceea, mulţi comunişti erau arestaţi, activitatea lor se întrerupea adesea şi orice om bănuit de trădare trebuia ocolit. Manifestele comuniştilor începuseră să atragă atenţia activiştilor să se ferească de Martin, iar agenţii Gestapoului i le arătau acestuia. Apoi, după o vreme, fără să-l mai întrebe ceva, l-au pus în libertate.

După cîteva luni, Martin a încercat să stabilească cu precauţie legătura cu tovarăşii, dar nici unul n-a mai voit să se apropie de el. Atunci s-a dus la fratele său, dar nici

acesta nu l-a mai primit în casă. Au discutat prin uşa închisă. Nici părinţii n-au voit să-l recunoască. Mamă-sa i-a dat o pîine şi atita tot. A încercat din nou să găsească de lucru, dar degeaba. A fost întemniţat a treia oară şi de data asta un înalt funcţionar al Gestapoului i-a zis: „Omule, tăcerea ta nu mai are nici un rost. Tovarăşii tăi te consideră de mult un netrebnic şi un trădător. Nici unul dintre ei nu vrea să mai ştie de tine. Cu primul prilej, te vor ucide ca pe un ciine turbat. Fie-ţi milă de tine însuţi! Vorbeşte!"

Dar Martin n-a scos o vorbă. Atunci a fost pus din nou în libertate şi silit să colinde flămînd prin oraş. Un necunoscut pe care l-a întîlnit într-o seară l-a condus la locuinţa lui, i-a dat să mănînce, l-a îmbătat cu alcool, iar apoi a început să-i explice liniştit că acum e tot una dacă va vorbi sau nu. De nu va vorbi, va fi ucis, dar nici moartea nu-i va ajuta la ceva, fiindcă în ochii comuniştilor va pieri ca un trădător. Martin însă a rămas mut. Atunci necunoscutul l-a condus la închisoare. Într-o noapte de decembrie, după doi ani de la prima sa arestare, a fost scos din celulă şi dus într-un beci, unde a fost împuşcat în ceafă. Înainte de moarte, auzind paşii celor care veneau să-l ucidă, s-a ridicat în picioare şi a zgîrîiat pe peretele celulei sale cuvintele: „Tovarăşi, eu...". dar nu a reuşit să scrie mai mult. Au rămas numai aceste două cuvinte, singurele rostite după o tăcere de doi ani. Trupul său a putrezit într-una din uriaşele gropi cu var.

Numele lui n-a rămas decît în documentele şi cronicile Gestapoului, ascunse în subsolurile adinci ale închisorii. Aceste documente au fost descoperite de arheologi, iar noi, istoricii, am reuşit să reconstituim un fragment şi să aflăm astfel întîmplările comunistului german Martin.

Şi acum, gîndiţi-vă! Omul acela a tăcut, deşi a fost torturat şi chinuit. A tăcut chiar şi atunci cînd oamenii cei mai dragi, părinţii, fratele şi tovarăşii, i-au întors spatele. A tăcut şi atunci cînd nimeni, în afară de agenţii Gestapoului, nu-i mai vorbea frumos. I-a fost tăiată orice posibilitate de a mai avea vreodată vreo legătură cu lumea, dar el a continuat totuşi să tacă. Şi acum iată care este preţul tăcerii sale. Ter Haar a înălţat mîinile: Preţul tăcerii lui este sacra datorie pe care noi, cei de

azi, o avem față de trecutul îndepărtat, față de miile de oameni care au pierit la fel ca și Martin, și chiar față de aceia al căror nume va rămîne pururea necunoscut. Iată care a fost singura rațiune pentru care s-a jertfit; știa că viața lui se va sfîrși, o dată pentru totdeauna, în groapa cu var, că nu va mai veni nici o înviere și nici o răsplată. Dar moartea lui, în adînca tăcere pe care singur și-o impusese, a grăbit, poate cu un minut sau poate cu zile sau săptămîni înainte — ce importanță mai are asta! — a grăbit, repet, izbînda comunismului. Ba iată că ne aflăm și pe drumul spre stele, fiindcă el și pentru asta s-a jertfit. Iată și comunismul! Dar... ce faceți voi, comuniștii?!!! După acest cuvînt aspru de mînie și durere, s-a lăsat o liniște apăsătoare. Apoi istoricul a continuat: Iată tot ce-aveam să vă spun. Acum vom pleca, tovarășe Inginer, iar ei pot să deschidă clapa, pentru ca, aruncați de presiunea aerului, să zboare în vid, distrugîndu-se ca niște picături însîngerate, iar fărîmele trupurilor lor, ale acelora care s-au înspăimîntat în fața vieții, să rătăcească în spații o veșnicie!

Ter Haar a coborît și a părăsit grupul celor ce făcuseră cerc în jurul lui. Pașii săi au mai răsunat cîteva clipe, apoi s-a auzit șuieratul ascensorului, dar oamenii continuau să stea nemișcați. Apoi, rînd pe rînd, unul și-a trecut mîna peste obraz, ca și cum și-ar fi smuls un văl greu și rece, altul a tușit, un altul a icnit scurt și a început să plîngă; deodată au tresărit toți și... s-au împrăștiat care încotro, cu capetele plecate și mîinile grele, atîrnînd fără vlagă de-a lungul trupului și legănîndu-se în mers, ca și cum ar fi fost moarte. Au mai rămas doar trei: Yrjöla, la marginea barajului, ținînd mai departe în mînă aparatul de blocat automatele, Zorin, sprijinit de perete, cu brațele încrucișate pe piept, și eu. Am rămas așa vreme îndelungată. Tocmai voiam să plec, cînd deasupra capetelor noastre a răsunat un șuierat prelung, abia auzit: era noapte și se auzeau semnalele preventive, vestind că Gea își mărește viteza.

Planetele s-au întrupat din foc, şi tot din foc, din materia răcită a stelelor a luat naştere viaţa. Substanţa gelatinoasă, slabă a materici a născut, în miliarde de încercări oarbe, cuirase de calcar şi sînge, plămînii şi inima, ochii, maxilarele şi viscerele. Aşa a început lupta pentru existenţă şi înmulţire, creşterea lentă şi prăbuşirea bruscă. Făcînd eforturi ca să reziste, unele fiinţe ieşeau din apa mării pe uscat, altele se întorceau în ocean, lopeţile picioarelor se transformau în labe, labele în aripi, iar acestea din nou în lopeţi. Uneori, în perioadele epirogenetice, viaţa se întrerupea, aproape că pierea, îngheţa în milioane de trupuri acoperite de lava ce se pietrifica. Apoi se înălţa din nou ca un laitmotiv ce se repetă, mereu altul şi totuşi acelaşi. Melodia plină de durere, pătrunzătoare, care amuţea în tăcerea morţii, răsuna din nou în adîncul apelor, pe piscurile munţilor, în zăpezile şi pe nisipurile pustiurilor.

Din această avalanşă cu milioane de forme, a pieirilor şi a naşterilor, din lupta neîncetată, s-a înălţat omul, care a considerat ale sale planeta, cerul ei nemărginit şi tot ce a văzut pînă la stele. Aşa a început civilizaţia. Cerul a fost cîndva lumina liniştită a planetelor ce pluteau pe aripile unei muzici cereşti pe nişte sfere de cristal. Pe bolta neclintită licărea o spuză de stele, socotite drept podoabe ale zidurilor dincolo de care începea împărăţia fericirii veşnice. Dar în zadar îşi aţintea omul urechea în liniştea nopţii să audă prea minunata muzică a cerurilor! Şi atunci, cuprins de îndoială, s-a ridicat împotriva cerului şi, dărîmînd bolţile raiului, a străpuns limitele lui false şi a pătruns în pustiul negru, deşi în afară de galaxiile de foc, care tînd din-

în-un nesfîrşit într-altul, nu a întîlnit nimic în cale. Totuşi a mers mai departe, nu pentru a căuta muzica sferelor, ci pentru a găsi răspuns la întrebarea : unde s-a născut, cine este şi ce are de făcut, pentru ca viaţa lui să devină necesară omenirii ?

Dar iată că noi, primii oameni care zburam spre stele, ne simţim apăsaţi nu numai de povara singurătăţii vidului, ci ne chinuie şi gîndul adînc tăinuit, niciodată exprimat, că străduinţile noastre se vor pierde în zadar. Toţi îşi dădeau seama că deşi călătoream aproape cu viteza luminii, omul nu va putea ajunge decît la cîţiva sori apropiaţi. Atingerea sistemelor planetare îndepărtate, călătoriile transgalactice, traversarea întregului spaţiu al Căii Lactee, toate astea păreau un vis utopic. Genunile negre, pe care lumina le străbate abia în milioane de ani, barau drumul spre stele.

Iată de ce i-am reprimit în mijlocul nostru pe oamenii de sub baraj nu ca pe nişte trădători, ci ca pe nişte tovarăşi salvaţi de la pierzanie, pe care i-a încercat mai nemilos decît pe alţii lupta cu slăbiciunea ce sălăşluieşte în fiecare dintre noi.

Cînd s-au dus la primul astronaut şi i-au cerut să-i pedepsească, Ter Akonian n-a vrut să decidă singur şi de aceea i-a chemat pe ceilalţi astronauţi, dar şi aceştia au declarat că nu pot face asemenea lucru. Eram un colectiv de oameni, soli ai Pămîntului, care au pornit de bună voie în expediţia spre Centaur. Ter Akonian le-a spus că ei sînt membri ai echipajului, ca şi mai înainte, iar în ceea ce priveşte pedeapsa, şi-au primit-o şi o vor păstra mereu în minte.

În grupul acestora se numărau mulţi dintre pacienţii mei. Ei suferiseră o înfrîngere de moment, din pricină că sistemul lor nervos era mai slab decît al celorlaţi, prin urmare, vina lor nu era chiar atît de mare. Cînd i-am spus acest lucru lui Ter Haar, istoricul mi-a răspuns că el i-a convins să-şi vină în fire cu ajutorul cuvintelor, nu al medicamentelor.

Zvonul despre cele întîmplate s-a răspîndit pe navă cu iuţeala fulgerului. La următoarea consfătuire, astronauţii au propus să încunoştinţeze echipajul de lucrările lor asupra viitoarelor zboruri care vor decide viitorul lumii.

Grupele de cercetători din laboratoare au început să-şi modifice componenţa, iar cercurile de prieteni şi colectivele artistice să se regrupeze. Seara ne adunam în cabinetele istoricilor, unde aceştia ne ţineau prelegeri — dacă pot fi numite astfel povestirile prin care Ter Haar făcea să ne tresalte inimile — despre timpurile de demult. Istoria acestor epoci era o uriaşă şi neîntreruptă luptă a oamenilor, care se ridicau împotriva orînduirilor nedrepte, în numele viitorului omenirii.

În faţa noastră se iveau ochii aţintiţi înainte, cu lumina lor vie şi încrezătoare, braţele ce se încleştau dîrze, ultimele priviri însetate de viaţă ale condamnaţilor, ceasurile de veghe îngîndurată ale savanţilor, faptele de cel mai înalt curaj, — toate acestea laolaltă se contopiseră în mersul înainte al lumii. Aşa am reuşit să ne însuşim învăţătura ce nu se asemăna de loc cu generalităţile dobîndite în şcoală, aşa cum nu poţi să cunoşti dragostea, învăţînd doar care este menirea sexului.

Atît de mult ne releva nouă sensul umanităţii lor şi sensul umanităţii noastre glasurile celor care au amuţit în trecut.

La cîteva săptămini după întîmplările zugrăvite mai sus, cînd nava atinsese viteza maximă propusă, iar semnalele din noapte amuţiseră pentru ani de atunci înainte, pe navă s-a răspîndit vestea că Goobar, care lucra de multă vreme la problema călătoriei cosmice, se află în pragul unei descoperiri revoluţionare. Nu se ştie cine lansase zvonul. El circula însă în cele mai variate, dar întotdeauna şi cele mai nebuloase versiuni, mai cu seamă printre nespecialişti. Se prea poate ca vestea să fi luat naştere datorită faptului că, în decursul ultimelor luni, laboratoarele biofizice au cerut colaborarea celor mai buni fizicieni, matematicieni şi chimişti de pe Gea. Cu toate acestea, colegii lui Goobar combăteau zvonurile cu privire la presupusa descoperire şi era greu să nu le dai crezare, deoarece nu aveau nici un motiv să ascundă adevărul. Cu toate astea, deşi se dăduseră multe dezminţiri, vestea continua să circule într-o nouă versiune, ea constituind subiectul unor discuţii înfierbîntate.

Totuşi Goobar păstra cea mai desăvîrşită tăcere asupra acestei probleme, deşi era greu de presupus ca îndărătnicul zvon să nu fi ajuns şi la urechile sale; probabil însă că nu-i dădea nici o importanţă, fiind prea ocupat. In ultima zi calendaristică de primăvară, seara tîrziu, m-am dus la un concert. Cînd am intrat în sală, luminile puternice fuseseră stinse. M-am aşezat repede pe un loc liber din ultimul rînd de fotolii. Alături de mine şedeau Ruys şi Goobar. Savantul parcă mai îmbătrînise de cînd îl văzusem ultima oară. Avea o faţă palidă, de om care îşi petrece veşnic timpul între patru pereţi, iar pe pleoapele care tremurau din cînd în cînd — fiindcă asculta muzica cu ochii închişi — se întindea o reţea deasă de vinişoare. Se cînta Simfonia a II-a a lui Kreskata. La un moment dat, am privit alături şi am înlemnit: aplecat pe spate, Goobar dormea cu capul sprijinit de spetează fotoliului. L-a trezit de-abia finalul tumultuos. La ieşire, lumea se îmbulzea. De aceea am rămas pe loc, îngîndurat, cu privirea pierdută, astfel că în clipa cînd am ridicat ochii, în toată sala nu mai rămăsesem decît noi trei. M-am ridicat grăbit, dar o dată cu mine s-au sculat şi Ruys şi Goobar. Situaţia s-a complicat oarecum, deoarece, deşi nu fusesem împreună, totuşi faptul că rămăsesem doar noi trei ne lega din ce în ce mai mult, pe măsură ce ne apropiam de ieşire. Cînd am ajuns la coloanele portalului, am hotărît să-mi iau rămas bun de la compozitor şi savant, totuşi am continuat să merg înainte. Era o plimbare destul de ciudată. Am străbătut poate jumătate din lungimea navei, dar nimeni nu a scos măcar un cuvînt. După ce se înclina puţin, puntea dădea într-un coridor. Am trecut pe lîngă intrările în grădină, larg deschise şi pustii, şi atunci faţa ni s-a înviorat de o boare rece şi de mirosul bradului. În faţa ultimei intrări, Goobar s-a despărţit brusc de noi şi s-a oprit în pragul grădinii. În întunericul ce domnea acolo plutea un foşnet uşor şi pămîntean de frunze legănate de vînt.

— Nici tu nu mai vii pe la mine, Ruys... — a rostit el.

Stăteam în spatele lui, dar cuvintele au răsunat în aşa fel, de parcă n-ar fi fost adresate nici unuia dintre noi, ci întunericului ce mirosea a frunze umede.

— Mi-era teamă că te deranjez — a răspuns încet compozitorul.

— Ei, lasă! Ştiu eu asta... — Apoi a tăcut, ascultînd parcă glasul vîntului. Cînd eram pe Pămînt, odată, la o prelegere, i-am rugat pe studenţi să vină pe la mine. Dar nu la o recepţie, ci într-o zi obişnuită, să ne plimbăm prin grădină, să discutăm. Nu mă gîndeam, desigur, că vor veni toţi, dar în orice caz, un grup mai mare. Am stat pînă noaptea tîrziu împreună cu soţia, aşteptînd oaspeţii. N-a venit nimeni. Mai tîrziu i-am întrebat de ce n-au venit. Mi-au răspuns că s-au gîndit că dacă vor veni toţi, mă vor deranja. Deci, o parte dintre ei trebuia să renunţe. Şi aşa s-a gîndit fiecare...

Discutau atît de încet, de parcă s-ar fi temut să nu trezească vreun om care dormea prin apropiere. Ruys n-a răspuns imediat.

— Pe Pămînt era altceva... Veneam pe la tine, poate chiar prea des. Acum însă eşti supraaglomerat de muncă, obosit...

— Obosit? a întrebat Goobar, mirat; dar după o clipă s-a grăbit să adauge: Într-adevăr...

Iar după felul cum rostise aceste cuvinte, îţi puteai da seama că nici el însuşi nu se gîndise pînă atunci la lucrul ăsta.

— Bine c-ai venit la concert — a continuat Ruys. Muzica este foarte necesară...

— Numai că... eu... am dormit! l-a întrerupt Goobar, cu o veselie bruscă, interioară, şi vocea sa a vibrat cu acelaşi timbru ca şi în seara aceea la bal cînd a discutat cu mine pentru prima oară.

Ruys a tăcut, surprins poate sau decepţionat, dar Goobar i-a explicat:

— Nu pot să dorm. Ca să adorm trebuie să uit de toate. Dacă ascult muzică, uit şi atunci adorm...

— Trebuie să uiţi? Ce anume?

S-a făcut iar linişte. Încă de la începutul acestei discuţii mă simţeam ca un nepoftit. Îmi ziceam mereu că s-ar cuveni să plec, dar aşteptam momentul potrivit. În clipa aceea mi s-a părut că a sosit, dar cînd am vrut să mă mişc, Goobar a început iar:

— E al nouălea an de cînd lucrez la problema acţiunii gravitaţiei asupra proceselor vieţii. E o cale lungă. Pe parcurs am întîlnit o sumedenie de alte probleme, şi fie-

căreia dintre ele merită să-i consacri viața. Nu m-am oprit la nici una. Accelerațiile mari, vitezele apropiate de aceea a luminii, iată subiectul meu. Care va fi soarta omului ce va depăși 190.000 de kilometri pe secundă? „Moartea" — va răspunde un elev de la școala elementară. Același lucru îl spun și eu, însă cu o certitudine confirmată de nouă ani de muncă. Dar ce va fi oare mai departe? S-a sprijinit de canatul ușii de sticlă și a rămas așa, ascultînd foșnetul grădinii. De cîteva luni, cu oricine mă întîlnesc, indiferent în ce împrejurări, are pe buze o singură întrebare. Ce-i drept, n-o rostește cu glas tare. Tovarășii din laborator cunosc stadiul cercetărilor la fel ca și mine, dar cu toate astea chiar ei, chiar cei mai apropiați, chiar Calla... Ce le pot spune? Să mă bizui pe ipoteze? Pe speranțe? Cu ce drept? Autoritatea cere răspundere. Așa am fost noi învățați. Cu cît autoritatea cuiva este mai mare, cu atît este mai mare și răspunderea. Și toți așteaptă. Privesc și așteaptă. Cred în Goobar. Dar Goobar, el ce crede?

Nu striga. Nici măcar nu a ridicat glasul. Dar cu toate acestea, cred că putea fi auzit pe întreaga punte. Numai că puntea era pustie. În fața noastră se întindea șiragul lung al luminilor albăstrii de noapte. Pe partea dreaptă, în deschizătura largă a ușilor, foșnea, nevăzută, grădina.

— Chiar și acum, în clipa asta cînd stăm de vorbă, vă gîndiți: „Bine, dar el ce crede? Pe ce se bizuie? Care este părerea lui?"... Nu-i așa că am dreptate?

Tăceam. Rostise adevărul.

S-a lăsat iar liniștea. Goobar și-a apropiat ceasul de ochi și s-a îndreptat de spate.

— Ei, ce să-i faci? Trebuie să plec, să încep iar.

— Ce?

— O nouă zi.

Ne-a făcut semn din cap, a traversat coridorul de-a curmezișul și a dispărut în ascensor.

Era ora trei dimineața.

STATUIA ASTRONAUTULUI

Cînd un riu de munte întîlneşte în cale stînci peste care nu poate trece, apele sale încep să umple valea. Şi iată că după luni şi ani, firavul firicel de apă, pierdut printre masivele negre, transformînd într-o bună zi valea în lac, se revarsă peste maluri şi îşi croieşte drum mai departe.

O asemenea răbdare calmă şi perseverentă, care stă la temelia acţiunilor naturii şi care creează din atomii ce hoinăresc în vid globuri incandescente, globuri de gheaţă şi globuri verzi acoperite de grădini, o asemenea răbdare caracterizează pe sculptoriţa Soledad. Patru ani în şir lucrase la o operă pentru care pornise cu noi la drum. Aceasta urma să fie statuia unui astronaut.

Mărturisesc însă că n-am putut pricepe de ce sculptoriţa şi-a ales ca model pe astronautul Songgram. Doar pe nava noastră erau astronauţi ca Ter Akonian cel de oţel, cu ochii vioi, întotdeauna mai departe decît oricare altul de realitatea înconjurătoare; era Grotrian, cu fruntea sa de gînditor, împodobită cu păr argintiu; era Pendergast, un om retras, înalt, cu umerii încovoiaţi, părînd obosit de proporţiile staturii sale uriaşe, cu pupile mici ca două puncte negre, fiindcă lucra în schimbul de noapte; şi în ochii aceia se ascundeau parcă depărtările fără de sfîrşit.

Dar iată că Soledad l-a ales pe cel mai obişnuit dintre ei. Cu greu aţi fi putut găsi o figură mai comună decît a lui Songgram, bărbatul acela pirpiriu, cu păr negru, căruia îi plăcea să rîdă într-una, şi nu numai cînd se afla într-un grup, dar şi cînd era singur. Adesea, cînd treceam pe lîngă cabinetul său, auzeam puternice explozii de veselie. Se prăpădea de rîs cînd dădea de cîte o carte ce-i făcea

plăcere, ca de pildă operele astrologilor din antichitate. Îl distra, după cum spunea el, nu sărăcia cunoștințelor lor, ci încrederea acestora în propriile forțe.

Am văzut statuia în ajunul celei de-a patra aniversări a plecării noastre de pe Pămînt. Era încă în atelier. Sculptorița, îmbrăcată într-o salopetă cenușie, plină de praf, a dat la o parte pînza groasă care acoperea statuia. Nu l-a sculptat în piatră, în scafandrul greu, nici cu capul sus, ca privirea să străbată spațiul cosmic. Ci pe un soclu simplu, parcă stătea unul dintre noi, puțin aplecat, gata de plecare, însă chiar în clipa aceea încerca să-și amintească ceva, din care pricină buzele i se destinseseră parcă într-un zîmbet sau poate într-un freamăt de neliniște. Gîndul care îl stăpînea era deosebit de important, căci chipul lui vădea o încordare maximă, fără să trădeze însă nici cea mai slabă mirare că se află singur, ridicat pe postamentul de granit.

Întrebat de sculptoriță ce părere are, Songgram a spus doar atît:

— Ai mai multă încredere în mine decît eu însumi...

Pe discul rotund, așezat în fața armăturii centrale a comenzilor, se vedeau de patru ani cifrele negre 281,4° și —2,2°, care determinau în grade longitudinea și latitudinea galactică a zborului nostru. Punctul argintiu care reprezenta nava noastră ajunsese pe marea hartă cosmică la jumătatea drumului, dar cerul rămînea mai departe imobil. Doar stelele cele mai apropiate, puține la număr, se mișcau lenește pe fondul negru. Sirius, un punct mare de jeratic albăstrui, se apropia încet de îmbujorata Betelgeuse, iar stelele Centaurului străluceau tot mai puternic. Totuși, nimeni în afară de astrofizicieni nu măsura trecerea timpului cu schimbările lui atît de imperceptibile față de nesfîrșitul veșnic mort ce ne înconjura. Timpul părea că stă pe loc, chiar în interiorul navei, fiindcă fiece zi care venea semăna cu cea precedentă, iar ciclul artificial al perioadelor anului nu mai atrăgea pe nimeni. Scurgerea vremii o marcau doar noii veniți între noi, deși eram închiși în învelișul ermetic al navei.

Băiețașul de patru ani al lui Tembhara (născut pe navă) m-a întrebat odată pe cînd se juca:

— Nene, cum arată oamenii adevărați?

— Ce-ai zis, puştiule ? am întrebat eu. Care oameni adevăraţi ?

— Ei, care ! Ai de pe Pămînt !

— Dar şi noi sîntem de pe Pămînt — i-am răspuns eu, ascunzîndu-mi emoţia. Tatăl tău, mama ta, noi toţi.. Ai să te convingi tu singur cînd o să ne întoarcem acolo. De altfel, eşti martor la atîtea întîmplări din viaţa pămînteană şi ştii prea bine că oamenii de pe Pămînt sînt absolut la fel ca noi.

— Nu ! a intervenit copilul. Asta nu-i adevărat, asta-i doar o video...

Copiii mai mari îşi făceau simţită prezenţa într-un chip adeseori destul de neaşteptat. Pentru că parcul lor era prea mic, în avîntul înfierbîntat al jocurilor ei organizau urmăriri şi vînători la care participau în număr mare, tulburînd cu gălăgia lor etaje întregi ale Geei.

Timpul trecea. Băieţii deveneau bărbaţi, fetele — femei, iar în cabinete şi laboratoare apăreau feţe noi, tinere. Transformările care aveau loc nu se limitau, desigur, doar la completarea colectivelor ştiinţifice şi artistice. Mulţi dintre noi aveam printre cei mai apropiaţi nouă — în afară de rude, colegi şi prieteni — şi tineri care veneau fie să ne împărtăşească o taină, fie să ceară un sfat sau un sprijin. Şi cunoştinţele contractate astfel se transformă adesea în prietenie. Dar prieteniile sînt aducătoare deopotrivă şi de bucurii, şi de tristeţi. Aducătoare de bucurii, fiindcă tinereţea năzuieşte doar către cei care, prin propriul lor exemplu, au creat valori demne de a fi urmate. Aducătoare de tristeţi, fiindcă primul dintre asemenea oaspeţi prevesteşte de obicei apusul propriei tale tinereţi.

Nils Yrjöla venea adesea pe la mine. Crescuse înalt, dar era tare slab; îşi arăta dinţii nu numai cînd zîmbea, ci şi cînd vorbea, de parcă ar fi muşcat din cuvinte întocmai ca din nişte fructe mici şi gustoase. Era foarte vioi, însă talentele sale se contopeau într-atît cu curiozităţile-i încă de copil, încît automatele lui care încercau să separe esenţialul de neesenţial aproape că se împotmoleau la această treabă. Cînd îşi aruncau ochii pe lucrările lui de matematică, specialiştii mai vîrstnici ocărau şi zîmbeau totodată, fiindcă chiar şi aceste curiozităţi se caracterizau printr-un farmec capricios. Era nedespărţit de Victor, un băiat mai

mic ca el cu un an, fiul profesorului Trehub. Puteai să-i întîlnești unde nici nu te-ai fi așteptat, angajați în discuții aprinse, la sfîrșitul cărora amîndoi aveau obrajii îmbujorați ca jarul.

Într-o seară, Nils, în a cărui comportare remarcasem unele schimbări în ultima vreme — devenise tăcut și înclinat spre visare, dusă aproape pînă la uitarea de sine — mi-a mărturisit, după o introducere ceremonioasă și plină de pudoare, că scrie versuri. La început mi-a adus cîteva. Le-am citit în fața lui dar, simțind cu cîtă încordare îmi urmărea expresia chipului, m-am silit să nu mă trădez prin nimic, fiindcă versurile erau foarte proaste. Nu după multă vreme mi-a adus un alt teanc de versuri, un fel de tratate rimate de filozofie, în care vorbea de neființă ca de o eliberare de sub povara suferinței. Pricina unor atît de sumbre stări sufletești, am început s-o deduc abia din versurile următoare — îmi aducea din ce în ce mai multe — cînd a apărut în ele imaginea femeii enigmatice. Mai ales din metafore se desprindeau anumite trăsături particulare. Odată nu am reușit să mă stăpînesc și l-am întrebat:

— Ai scris aici „ochi negri ca cerul". Cum adică? Doar...

— Ei, fiindcă ea are ochii negri — mi-a răspuns el, înroșindu-se.

— Dar cerul este albastru!

M-a privit mirat, apoi dus pe gînduri:

— Ai dreptate... numai că eu m-am gîndit la cerul adevărat...

Va să zică, cerul Pămîntului, azurul acela limpede pe care-l vedea în fiece zi deasupra grădinii Geei îl considera neadevărat, în comparație cu întunericul fără margini care înconjura nava. Și asta era părerea unui băiat de paisprezece ani, la începutul călătoriei noastre.

„Cine știe — mi-am zis eu în gînd — cîte alte asemenea noi asociații nu se vor naște în mințile celor ce s-au născut pe Geea!"

La a patra aniversare a plecării noastre de pe Pămînt a avut loc obișnuita reuniune tovărășească a echipajului, devenită acum tradițională. În acest an, întîlnirea s-a desfășurat în marea sală a coloanelor, care încă de cu seară

s-a umplut de lume. Tocmai cînd am sosit şi eu împreună cu Ter Haar, fizicienii din grupul lui Rilyand şi Rudelik demonstrau pe modele luminoase funcţionarea dezintegratorului.

Dezintegratorul este un aruncător de energie radiantă, atît de puternic, încît o singură încărcătură a lui poate să prefacă în pulbere un asteroid de mărime mijlocie. Împreună cu instalaţia de radar, el apără Gea de ciocnirile cu aştri cereşti, deoarece din cauza uriaşei sale viteze, nava nu este în stare să efectueze manevre de ocolire; astfel că unicul mijloc de evitare a catastrofei este transformarea în pulbere a blocului întîlnit, printr-un bombardament cu radiaţii. Spectacolul pregătit de fizicieni era într-adevăr magnific. Mijlocul sălii alcătuia scena — spaţiul liber — unde avea să se „desfăşoare" drama dezintegrării atomice a blocului ce bara calea navei.

În sală era întuneric. Macheta rachetei şi a meteoritului emiteau o lumină palidă, fosforescentă. Dar tocmai cînd se părea că ciocnirea lor este inevitabilă, o rază subţire ca un ac a izbit frîntura de piatră, transformînd-o, întocmai ca un proiectil, într-un nor incandescent. Cînd s-au aprins luminile, curioşii au făcut cerc în jurul fizicienilor şi au început o discuţie aprinsă, în care s-au amestecat de îndată glasurile ascuţite ale analizatorilor matematici. Împreună cu Ter Haar am ieşit pentru o clipă în grădină. Cînd ne-am întors, am observat la întretăierea coridoarelor, înainte de intrarea în sala coloanelor, trei oameni stînd în adîncitura nişei, vizavi de acvarium. Erau Ameta, Nils Yrjõla şi paleopsihologul Achelis.

— Cîteva mii de ani — spunea paleopsihologul — nu înseamnă nimic pe scara evoluţiei biologice. Structura corpurilor noastre, a simţurilor, a creierului este aceeaşi ca şi la antici. Cu toate acestea, pentru argonauţi Marea Mediterană era un spaţiu fără margini, pe cînd noi denumim distanţa de la Pămînt la Soare „pasul solar". Se prea poate ca după noi să vină cosmonauţi, pentru care un pas al călătoriei să fie un kiloparsec...

— Şi totuşi, oare nu pot fi comparaţi astronauţii cu argonauţii? a întrebat Ameta. Pe faţa lui licăreau umbre verzui şi argintii. De bună seamă că măreţia curajului lor nu poate fi comparată cu întinderea spaţiului străbătut.

Ar fi un nonsens, fiindcă minţile anticilor abia reuşiseră să iasă din ceaţa credinţelor magice. Dar, deşi vedeau peste tot numai monştri cîntători, balauri, zei, ei pluteau mereu mai departe...

— O asemenea comparaţie între oamenii din diferite epoci mi se pare riscantă — a remarcat Nils. Anticii erau impulsivi, nestatornici, gata să verse lacrimi, dar şi să cadă pradă exaltărilor...

Ameta şi-a ridicat privirea. În faţa lui, dincolo de peretele de sticlă, se legănau capetele peştilor, cu gura larg deschisă şi lipită de peretele acvariului, ca şi cum ar fi trăs cu urechea la discuţie.

— Anticii erau oameni simpli — a rostit pilotul — şi pot să-i înţeleg de minune. Aveau curajul să viseze şi să îmbrace aceste visuri în veşminte de basm, ciudate pentru noi... Dar nu în asta constă esenţialul. Căci ceea ce îi făcea pe ei să părăsească aşezările pescăreşti şi să pornească în împărăţia necunoscută a mărilor ne mînă în fond şi pe noi spre stele.

— Cum poţi să vorbeşti aşa? a sărit Nils, ridicîndu-se în picioare. Anticii făceau descoperiri din întîmplare, gonind după ţeluri fantasmagorice, închipuite. Se ştie doar că erau robii miturilor!

— Eşti nedrept — a intervenit paleopsihologul. Uite! În acea vreme, omul voia să afle sensul existenţei sale şi al altora. Dar în clipa cînd voia să-l afle cu orice preţ, plătea tribut ignoranţei sale, şi atunci evada din viaţa reală în veşnicia vieţii fictive, pentru a da un sens vieţii pămîntene.

Văzînd că Nils nu-l ascultă, psihologul a încetat să mai vorbească. Băiatul privea spre fundul coridorului, de unde venea o tînără. Nils a făcut un pas înainte, apoi, părăsind grupul nostru a pornit-o în mod inconştient. Fata a privit în jur. Atunci, din umbră a apărut o a doua siluetă: era Victor.

Au trecut pe lîngă noi şi au dispărut în lunga amfiladă a coloanelor. Nils a rămas nemişcat. Degetele-i schiţau un gest abia perceptibil, ca şi cum ar fi mototolit ceva în mînă. Deodată a tresărit, simţind pesemne că e ţinta a nenumărate priviri, şi s-a îndreptat cu paşi mari, surprinzător de calm, spre pereţele de sticlă. Muşcîndu-şi buzele,

privea la strălucirea verde a acvariului ce se reflecta în ochii săi larg deschişi, care însă nu vedeau nimic.

Privindu-l pe băiat, mi-am adus aminte cum odată, pe cînd eram foarte tînăr şi foarte nefericit din pricina dragostei, aflindu-mă în munţii învăluiţi într-o năframă deasă de ceaţă prin care susurau picurii ploii, amuţcoilndu-mă o noapte întreagă, iar dimineaţa m-am întors udă la cabană şi cu îmbrăcămintea pătată de răşină. Aproape amorţit, am fost trezit de primul cînt al păsărelelor. M-am apropiat de fereastră. Se iveau zorile. Am deschis larg geamurile, cu privirea aţintită spre linia unde cerul se îmbina cu Pămîntul şi care devenea din ce în ce mai luminoasă. Ceaţa şi norii au prins să ardă într-o văpaie de flăcări nemişcate. Mi-am pironit ochii în depărtare, ca şi cum aş fi privit în noianul uriaş şi nesfîrşit al zilelor ce vor veni, ca şi cum aş fi văzut o comoară neînchipuit de mare. Şi îmi simţeam inima bătînd puternic, şi eram atît de trist, şi totuşi atît de fericit...

Întîlnirea tovărăşească s-a prelungit pînă noaptea tîrziu. Apoi larma din sală s-a mai potolit, luminile şi-au pierdut parcă din strălucire, iar noi am început să resimţim oboseala. Uneori survenea clipe de linişte deplină, cînd nu se auzeau decît paşii uşori ai automatelor de deservire. Într-unul din aceste momente, cineva a început să murmure un cîntec foarte vechi. La început, melodia a trecut din gură în gură, poticnindu-se, pînă cînd cercul s-a închis şi s-au pornit toţi să cînte. Şi eu, şi alţii ca mine nu ştiam chiar toate cuvintele. Cuvinte vechi, cuvinte despre cei oropsiţi, osîndiţi la foame, despre lupta lor dusă pînă la capăt. Cînd glasurile amuţeau şi cîntecul se prăvălea ca o greutate lăsată să cadă, altele se ridicau pentru a-l susţine. Apoi scădea din nou, şi din nou creştea. Deodată, în spatele meu am auzit un bas puternic. M-am întors. Ceva mai departe stătea Ter Akonian. Ca niciodată, faţa lui părea că ascunde într-însa frumuseţea întunecată a munţilor unde s-a născut, iar el, care visa mai mult decît noi toţi, poate, la călătoriile cosmice, şi care-şi consacrase toată viaţa pentru realizarea lor, cînta stînd în picioare străvechiul imn al comuniştilor şi plîngea cu ochii închişi.

Zece zile mai tîrziu, noaptea, m-a trezit soneria spitalului: fusese internată o femeie care trebuia să nască. Mi-am îmbrăcat halatul şi am intrat în dormitorul Anei. Patul era neatins. Seara îmi spusese că trebuie să termine o experienţă importantă în laboratorul lui Schrey şi că se va întoarce foarte tîrziu. M-am uitat la ceas: era aproape ora trei. M-am încruntat şi m-am hotărît să o dojenesc aspru a doua zi. Apoi am intrat în sala de naşteri. În lumina slabă am zărit-o pe Mila Grotrian, soţia astrofizicianului Riyliant. Era la prima naştere şi de aceea se arăta neliniştită. Am întrebat-o unde-i este soţul. Mi-a spus că se află la observator şi urmăreşte eclipsa unei stele duble. Ca să-i alung neliniştea, am început să mă tîngui în glumă de soarta noastră vitregă, datorită pasiunii deosebite de a munci a soţilor. La fiecare cinci minute, Riyliant telefona să întrebe cum se desfăşoară naşterea. Şi fiindcă acest lucru mă stingherea în ajutorul pe care trebuia să-l dau Milei, i-am spus în cele din urmă să-şi vadă de steaua lui, ca să pot şi eu să mă ocup de soţia sa.

Naşterea se desfăşura lent. Pe la ora patru, pulsul fătului a început să mă neliniştească. Am aşteptat o vreme, bizuindu-mă pe puterea naturii. Dar cînd inima celui care trebuia să vină pe lume a început să se audă din ce în ce mai slab, m-am hotărît să administrez injecţia cuvenită. Am pregătit instrumentele, am întins şervetele şi am început să caut o vină albăstrie, pe braţul foarte alb al femeii.

— N-o să te doară de loc — i-am spus eu. Fii atentă! Gata!

Lichidul incolor se scurgea din seringă. Simţind rezistenţa pistonului, mi-am retras mîna. Chiar în clipa aceea, deasupra noastră s-a aprins un bec roşu şi concomitent o voce tunătoare a răsunat răzbătînd pretutindeni:

— Atenţie! Alarmă de gradul doi...

În acelaşi timp s-a auzit un pocnet ascuţit, pardoseala a început să vibreze sub picioare şi toate luminile s-au stins. Am rămas în întuneric, aplecat deasupra patului celei care năştea. O secundă a domnit o linişte atît de adîncă, încît auzeam foşnetul cămăşii atunci cînd respira, frecîndu-se de pătura ce-i acoperea trupul. Am început să caut întrerupătorul reflectoarelor de rezervă. Ştiam că se află deasupra patului. Dar pînă să-l găsesc, am simţit un şoc

foarte puternic, ca şi cum un ciocan nevăzut ar fi izbit în fundul sălii; din megafoanele ascunse a prins să se reverse o bolboroseală metalică ce creştea vertiginos, pînă ce s-a contopit într-un ţipăt spasmodic.

— Mila! am strigat eu. Fii tare, Mila!

Şocul m-a aruncat jos, departe de pat, făcîndu-mă să-mi pierd simţul de orientare.

Am încercat să mă ridic de pe podea, dar m-am lovit cu capul de un obiect. A urmat un nou şoc; de data asta m-am dus de-a berbeleacul. Am întins mîinile înainte. Totul se petrecea pe întuneric. Pete colorate mi se învîrtejeau pe sub pleoape, şi degeaba deschideam ochii mari, străduindu-mă să zăresc ceva. Nu mă încerca nici umbră de nelinişte, doar o slăbiciune insuportabilă care se transforma în mînie. Atunci, din adîncul acelui vuiet ameninţător de deasupra noastră s-a auzit strigătul întretăiat al unui om care făcea mari sforţări ca să poată respira:

— Alarmă... de gradul trei... reţeaua de avarie... pun în mişcare... atenţie...

Un vuiet şi încă unul, ca şi cum în faţa mea ar fi explodat o încărcătură de explozive, apoi glasul acela şoptit s-a stins aproape cu desăvîrşire, astfel că mai degrabă am dedus decît am auzit:

— Dispariţia... gravitaţiei...

Simţeam că trupul îşi pierde greutatea.

„Ce prost sînt! mi-am zis în gînd. De ce nu mi-am luat lanterna?"

Nu o purtam la mine, fiindcă iluminatul părea a fi pe deplin asigurat în orice împrejurare. Am rămas suspendat în aer, neputincios, ca un căţeluş înşfăcat de ceafă. Am strigat cu desperare:

— Mila!... Vorbeşte!...

Deodată, luminile verzui de siguranţă, fixate jos, s-au aprins şi s-a făcut lumină. Suspendat în spaţiu, mă aflam la vreo patru metri de pat. Mila îşi pusese o mînă peste pintec, iar cu cealaltă se ţinea strîns de spetcaza metalică a patului. După cîteva încercări nereuşite, am izbutit să ajung la ea. Era foarte palidă. Ne-am privit în ochi. Am încercat să-i zîmbesc.

— Nu-i nimic! Un simplu accident — am rostit eu, deşi nu mă putea auzi din cauza vuietului de deasupra noastră, care nu mai contenea.

O nouă izbitură era cît pe ce să mă desprindă din nou de lîngă pat.

M-am legat în grabă cu un cordon de speteaza patului, ca să am mîinile libere. Nava a început din nou să trepideze, dar în alt fel. La fiecare cîteva secunde se repeta un şuierat înspăimîntător, întrerupt de o lovitură surdă. Am înţeles: în adîncul Geei se închideau bine uşile care separau ermetic încăperile unele de altele. Nu era un accident, ci o catastrofă.

Înaintea mea aveam chipul Milei, cu ochii mari, privind fix. Trupul i se încorda ca un arc şi rostea cuvinte pe care însă nu le puteam auzi. Mi-am apropiat capul de gura ei.

— Mamă! Mamă! a ajuns pînă la mine o voce, venită parcă din depărtare.

Încă o lovitură de uşă ce se închidea, parcă chiar în spatele uşii sălii noastre. Într-o fracţiune de secundă mi-am dat seama de două lucruri: că naşterea continua şi numai moartea o mai putea opri, şi că laboratorul Anei se afla la ultimul etaj, imediat sub cuirasa navei. Atunci am văzut în gînd fiinţa cea mai dragă mie lipsită de apărare şi grămezi de fiare căzînd în întuneric. Am simţit că ceva îmi străpunge inima. M-am încordat ca un arc şi m-am aruncat înapoi, vrînd să alerg, să sparg cu mîinile goale pereţii de oţel ca să pierim împreună. Mă zbăteam ca un ieşit din minţi, uitînd de cordonul cu care mă legasem de pat cu o clipă mai înainte.

Femeia care năştea se zbătea, strigînd cu gura larg căscată. Am încetat să mă mai agit. Am întins mîinile şi am simţit căpşorul fierbinte şi umed, părul copilului încleiat de sînge. Lumina lămpilor de avarie tremura. Eram complet lipsit de greutate. Instrumentele zburau în jurul capetelor noastre. La un moment dat, un vas mare cu sînge s-a înălţat şi a trecut uşor chiar prin apropierea frunţii mele, a strălucit cu o lumină rubinie şi s-a lovit de perele. Mila gemea, dar nu o puteam auzi. Îi vedeam doar buzele crispate de durere şi strălucirea dinţilor.

Pe deasupra noastră se întretăiau vuiete, bolboroseli, zgomote. M-am aplecat și mai mult, ferind cu trupul meu pîntecele zguduit de spasme. Lumina a început să clipească, apoi încă o secundă am mai văzut lămpile ca pe niște sfere fosforescente; după aceea s-a lăsat întunericul și o dată cu el o liniște deplină, tulburată pe neașteptate de un scîncet slab, dar limpede. În mîna stîngă țineam, fără să mai știu de cîtă vreme, un bisturiu. Am pipăit cordonul ombilical și l-am tăiat. Apoi am reușit să ajung cu mîna pînă la măsuță, am scos compresele din cutie și am învelit trupul noului-născut. Sus au început să se audă din nou zgomote.

— Ține-te bine! i-am strigat eu femeii, dar șocul pe care-l așteptam nu s-a mai produs.

Difuzorul a zumzăit o clipă, ce mi s-a părut nespus de lungă, apoi s-a auzit o voce cunoscută: era Yrjöla:

— Tovarăși! Oriunde v-ați afla, păstrați-vă calmul! Gea a suferit o ciocnire cu un mic astru ceresc. Dar sîntem stăpini pe situație. Momentan, cele cinci etaje de sus sînt separate de restul navei. Păstrați cu toții liniște și rămîneți mai departe acolo unde vă aflați! Punem în funcțiune ansamblurile gravifice de avarie. Pregătiți-vă pentru revenirea gravitației! Peste cincisprezece minute vom transmite știri noi.

Difuzorul a zbîrnîit, apoi s-a așternut liniștea. Luminile s-au aprins din nou, după care a început să se audă un ciocănit scurt și des: gravitația revenea. Pe pardoseală cădeau instrumente, vase, aparate. S-a spart o sticlă și cioburile s-au împrăștiat cu zgomot pe mozaic.

M-am chinuit mult pînă să desfac nodul cordonului cu care mă legasem de pat. După ce l-am desfăcut, am dus copilul în baie. Din robinete curgea apă caldă. Micuțul și-a revenit repede. Țipa din ce în ce mai tare și clipea din ochii săi mari, albaștri. I-am bandajat mica rană de pe abdomen și m-am întors la mama sa, ascultînd mai departe, cu cea mai mare încordare, la cele ce se petreceau afară.

Deodată s-a auzit mai întîi un plescăit îndepărtat, ca și cum din înălțimi s-ar fi prăvălit cascade de apă, apoi au început să bată febril ciocanele și să șuiere gazul ce țîșnea din țevi strîmte, o dată cu scrîșnetul unor greutăți

tirite parcă de o forță uriașă pe o suprafață aspră. În sfîrșit am auzit un șuierat scurt, care mi-a încălzit inima — undeva a început să alerge un ascensor.

Minutele treceau. Mila, aproape complet epuizată, zăcea întinsă pe spate. Fața ei mică, de copil, semăna foarte bine cu a micuțului, pe care, învelit în șervete, continuam să-l port în brațe.

„Am făcut tot ce trebuia să fac — îmi ziceam eu în gînd. Copilul trăiește, Mila se simte bine, deci pot să plec..." Totuși nu mă clinteam. Deodată ușa s-a deschis și înăuntru a intrat Schrey. În urma lui venea un automat care aducea, ținînd-o sus, o lampă sferică ce arunca o lumină puternică, lăptoasă. Pe măsură ce se apropia, umbrele obiectelor rămase în urma lui se mișcau de parcă ar fi fost vii, ridicîndu-se pe pereți.

Schrey s-a oprit la cîțiva pași în urma automatului. Se uita la cele ce se petreceau în sală. Privirea lui a îmbrățișat patul în care zăcea lehuza, instrumentele stricate și împrăștiate în dezordine pe podea, petele de sînge, în fine, s-a uitat la mine.

— S-a născut acuma? m-a întrebat el, privind la pruncul pe care-l țineam în brațe, și un zîmbet șters, nu prea vesel, i-a înflorit pe buze.

— Ce e cu ea?... am înghițit eu.

Schrey n-a înțeles.

— Ce spui? a întrebat el.

N-am mai putut scoate un cuvînt. Ana fusese în noaptea aceea la laboratorul său.

— Ce s-a întîmplat... cu ea?... am repetat eu, neîndrăznind parcă să-i pronunț numele.

— Cu Ana? a întrebat Schrey, pricepînd în sfîrșit. A fost la mine acasă. Va veni îndată... Ce faci? Ai să înăbuși copilul — a strigat el, fiindcă, fără să-mi dau seama, l-am strîns puternic la piept.

Respiram ca după o cursă lungă.

— Ce s-a întîmplat, profesore?

— Știu tot atît cît și dumneata. Tocmai acum mi-a telefonat Ter Akonian. A încercat să stabilească legătura cu tine, dar n-a reușit.

— Am fost aici.

— Da — a continuat Schrey, dînd din cap. Nu voia să-i cheme pe medici prin reţeaua generală, ca să nu sporească panica. Trebuie să ne pregătim, fiindcă vor începe îndată să-i aducă aici pe răniţi...

In coridor au început să răsune paşi şi voci. Ana a deschis uşa şi a intrat cu spatele. Am vrut să mă reped la ea, dar am rămas nemişcat, cu copilul în braţe. Pe coridor era întuneric. Nu se vedea decît un şirag de luminiţe ce se apropiau din adînc, plutind la o înălţime de un metru deasupra podelei. Erau brancardele, acoperite cu pînze albe. De sub cearşaful cel mai apropiat ieşea o mînă de femeie, legănîndu-se fără vlagă.

Gea, care străbătea în fiecare secundă 177.000 kilometri, a întîlnit în drumul său un meteorit. Ecoul radarului l-a descoperit cînd se afla la distanţa de 90.000 kilometri. Într-o miime de secundă, automatele au fixat dezintegratorul asupra obiectivului. Meteorilul, lovit de proiectilul radial, s-a dezintegrat. Dar Gea, care zbura mai departe cu aceeaşi viteză, a ajuns la locul exploziei încă în timpul procesului de dezintegrare atomică. Ploaia de fărîme incandescente a lovit şi a spart cuirasa navei pe o lungime de nouă metri. Prin această deschizătura a pătruns un val de gaze incandescente, care a distrus toate straturile învelişului interior de izolare şi a spart rezervoarele de apă, în locul unde circulă sub ele conductele reţelei de răcire prin care circulă heliu lichefiat.

Catastrofa s-a întîmplat în clipa cînd automatele încercau rezistenţa conductelor. Heliul lichid circula sub presiune, şi toate robinetele care opresc automat fluxul său erau blocate. Gazul lichid, avînd o temperatură de trei grade deasupra lui zero absolut, a erupt cu o forţă uriaşă, a spart conductele pe o mare lungime şi, întocmai ca un torent, a început să pătrundă prin galeria de rezervă ce ducea la centrala automatelor. Toate conductele electrice întîlnite de el în cale, răcite, deveneau supraconductori. În locul ordinei impulsurilor şi a semnalelor s-a produs un haos de curenţi contrarii, iar pe măsură ce heliul se scurgea, inunda părţile superioare ale centralei. Automatele, defectate din cauza supraconductibilităţii, nu mai funcţionau cu precizie.

În cabina de comandă, care se afla chiar sub centrala automatelor și care e construită în așa fel, încît tavanul primei constituie podeaua celei de-a doua, se afla atunci — de la ora trei și patruzeci și șapte — doar un singur om : astronautul de serviciu Songgram. Fiind singur, el nu a putut să blocheze magistrala principală a heliului lichid, nici să închidă ușile de protecție și nici să astupe spărtura produsă în cuirasă, cu un tampon provizoriu, mai ales că unele creiere electrice au fost paralizate complet, iar altele funcționau anapoda, deformînd indicațiile și trimițînd în fracțiuni de secundă zeci de ordine contradictorii. Din această cauză, Songgram nu putea să se mai înțeleagă cu nimeni și abia a reușit să dea alarma, prin instalația fonică de avarie, deoarece pe o anumită lungime chiar și cablurile ei fuseseră atinse de gazul lichefiat.

Era singur în fața tablourilor, ceasurilor și indicatoarelor care nu mai măsurau și nici nu mai indicau nimic. Luminile de control se stingeau și se aprindeau la întîmplare, transformatoarele trepidau, unele contacte se deconectau, iar într-altele tensiunea prea mare ardea în serie siguranțele, aprinzînd tablourile de izolare, care ardeau cu o flacără violetă. Songgram își dădea seama că nu va trece mult și heliul care curgea deasupra capului său va umple centrala și va deteriora chiar și dispozitivul electric de comandă cel mai ascuns, cel al reactoarelor atomice, iar aceasta însemna pieirea navei.

Nu se știe ce a gîndit în acele clipe. Dar tot ce a făcut a fost fixat, fiindcă aparatura de înregistrare funcționează pe principiul supraconductibilității, de aceea nu a suferit avarii. În cabina de comandă se făcea din ce în ce mai frig. Tavanul, acoperit de un strat gros de heliu lichid, răspîndea un ger cumplit ; pe mozaicul de faianță se așternuse brumă, iar cînd respira, din gură ieșeau aburi albi. Și în acest timp, deasupra sa heliul bolborosea și fierbea mereu, inundînd din ce în ce mai mult secțiunile superioare ale automatelor, în vreme ce, prin spărtura cuirasei, se scurgeau în fiece secundă din adîncul navei sute de metri cubi de aer. Songgram a mai încercat încă o dată să pună în mișcare pompele centrifuge, barajele de siguranță conduse de la distanță și rețeaua de avarie, paralelă cu cea principală, dar în zadar.

Mai rămînea un singur mijloc. Ştia că în cazul cînd va deschide clapele de ventilare din tavan, heliul ce se adunase deasupra lui într-un strat de un metru va începe să curgă în cabina de comandă, iar pînă cînd o va umple, sus temperatura se va ridica imperceptibil, dar suficient pentru ca automatele să poată funcţiona normal şi atunci ele însele vor întrerupe scurgerea mai departe a heliului. Dispozitivul electric de deschidere era blocat. Trebuia deci să deschidă clapele cu mîna, cu ajutorul roţilor de comandă ce se aflau în peretele lateral al nacelei de comandă. Dacă ar fi deschis doar o singură clapă, ar fi reuşit să fugă din cabină, dar nu era sigur că prin deschizătura creată astfel se va scurge din centrală mai mult heliu decît se scurgea în ea prin ţevile sparte, şi această certitudine era absolut necesară. Dar dacă ar fi deschis toate clapele, nu ar fi reuşit să fugă. Heliul lichid îngheaţă atît de repede orice obiect, încît un om cufundat în el devine după o secundă o mumie sticloasă. Songgram a mai încercat încă o dată să pună în mişcare pompele centrifuge, dar fără rezultat.

Atunci n-a mai apăsat pe contacte. Patru secunde şi o treime a stat nemişcat, apoi a început să deschidă clapele una cîte una. A reuşit să deschidă patru din ele. Heliul începuse să curgă în patru coloane în nacela de comandă. Sus, automatele nu mai erau inundate. Totul se întîmpla aşa cum prevăzuse. Unele automate au întrerupt scurgerea heliului, altele au pus pompele în mişcare, care au şi început să-l absoarbă din cabina de comandă, iar altele au închis spărtura cuirasei cu bucăţi de ciment metalic cu priză rapidă, injectat sub presiune; golind de heliu încăperea centralei, ele au pus în mişcare ansamblul gravitaţional şi au coborît rînd pe rînd uşile ermetice din interiorul Geei, astfel ca heliul ce se evapora să nu se poată amesteca cu aerul din perimetrul locuit. Apoi din nişele avariţionale au apărut şiruri lungi de mecanoautomate, care au pătruns în galeriile de rezervă prin compartimentele de izolare ale centralei, precum şi sub rezervorul de apă spart. Au lucrat fără încetare pînă la ora şase dimineaţa, cînd ultima urmă a catastrofei a fost înlăturată în interiorul navei.

Doar cîteva persoane au fost rănite, şi acestea destul de uşor, de şfărîmăturile conductelor ce se spărseseră la eta-

jele trei și patru. După ce am bandajat răniții, m-am dus cu Yrjőla în nacela de comandă, acum uscată și reparată. Cînd am plecat de acolo, era aproape ora șapte dimineața. Coridoarele se luminau de strălucirea zorilor artificiali. Peste tot domnea liniștea și pustiul. Yrjőla a trecut mai departe de punctul unde trebuia să ne despărțim și mergea tot înainte, ca și cum nu se mai putea dezlipi de mine. Cînd am ajuns în fața spitalului — fiindcă mă întorceam la cei răniți — s-a oprit.

— De n-ar fi fost calculul acela... — a rostit el.

L-am privit întrebător, dar el nu se uita la mine.

— N-am putut să mă stăpînesc... Nu trebuia... Știi? Era suficient să fi deschis o singură clapă. Erau șanse.

Am înțeles.

— Nu știa oare?

— Nu putea să știe. Pentru efectuarea calculelor erau necesare cel puțin cîteva minute. Nu și-a îngăduit să le folosească pentru sine.

Tăceam. Aveam încă în fața ochilor tabloul din cabina de comandă: un spațiu pustiu, mare, de unde fuseseră șterse urmele cataclismului, și statuia astronautului, împietrit, cu mîinile pe ultima roată, nerăsucită pînă la capăt.

Yrjőla îmi strîngea brațul din ce în ce mai puternic:

— Tu... nu l-ai cunoscut...

A tăcut brusc și atunci, pentru a doua oară în acel an, am văzut un bărbat plîngînd...

A doua zi, inginerii au procedat la acoperirea cuirasei Geei cu un strat de metal, în locul unde fusese spartă. În acest scop au fost deschise clapele de siguranță, prin care a fost trimisă o grupă de mecanoautomate în exteriorul cuirasei. Amela a venit la spital, să mă ia cu el. Era singurul prilej de a face o excursie în vid.

La întreținerea coridoarelor la etajul inferior, munca era în toi. În fiece clipă ieșea din galerie cîte un automat, iar altele așteptau lîngă transportor, ca să-l încarce cu instrumente și rezerve de metal pe monstrul blindat, care, fără a se întoarce, intra cu spatele în ascensor, călcînd atît de apăsat, încît părea că se scufundă podeaua sub el. S-au găsit mulți amatori de a ieși în exteriorul Geei. De aceea am fost nevoiți să așteptăm cam multișor. În sfîrșit am

ajuns la camera de presiune. Ameta, gata de drum, m-a ajutat să-mi îmbrac scafandrul. Am intrat în el prin deschizătura capului larg desfăcută. Apoi mi-a fost potrivit pe umeri un guler rotund, îndoit în față și în spate, care amintea, prin forma sa, de gulerele bogate de dantelă ce se purtau odinioară. Numai că gulerul acesta conține aparatura atomică de încălzire și respirație și este confecționat din metal, ceea ce-l face să fie destul de greu. Deasupra lui a fost așezat un coif de sticlă, convex pe porțiunea din fața ochilor. După mișcări, simțeam cum îmi alunecă pe corp straturile groase ale scafandrului: stratul exterior, metalic, acoperit cu praf ruginiu, și stratul interior, moale și catifelat la atingere. Dar nu-i de loc ușor să te miști în această îmbrăcăminte masivă în spațiul gravitațional. Impins de la spate, m-am pomenit în camera de presiune intermediară. În clipa în care mi-am pus coiful, luminile s-au stins și n-a rămas decît un reflex gălbui astfel că l-am pierdut din ochi pe Ameta. Cu o ultimă mișcare sacramentală, automatul de la ieșire a controlat etanșeitatea conductelor mele de oxigen, apoi clapa interioară s-a închis. Cîteva secunde am auzit șuieratul din ce în ce mai slab al aerului, apoi, fără a mai fi susținută de presiunea interioară, clapa de ieșire s-a ridicat singură la picioarele mele. Am început să cobor pe o scăriță, și astfel am ieșit în exteriorul Geei, pentru prima dată în cei patru ani, mai întîi cu picioarele, apoi cu toracele și, în sfîrșit, cu capul.

Ținîndu-mă de scăriță, am pus picioarele pe cuirasă. Magneții tălpilor s-au prins puternic. M-am ridicat în picioare. În fața ochilor îmi mai jucau încă scîntei de lumină, rămase sub pleoape. Dar după cîteva secunde au dispărut. Am început să văd. Pentru a se crea gravitatea, stratul exterior al Geei sta nemișcat. Nu se roteau decît straturile interioare, încăperile de locuit ale navei, întocmai ca un scrînciob uriaș. Pe locul unde mă aflam domnea o imobilitate absolută.

Norii Căii Laptelui înconjurau bezna cu un cerc infinit de mare ce părea a fi orizontul. Scafandrul își pierduse greutatea, astfel că mă simțeam gol, supus cu tot trupul puterii abisului. De teamă ca nu cumva, printr-o mișcare necugetată, să mă desprind de cuirasă, nevăzută în întuneric, m-am ghemuit lîngă suprafața solidă de sub picioare.

Atunci mi-am adus aminte că sînt legat de clapa gurii de intrare cu un cablu lung de siguranță, care fusese petrecut pe după scafandru, înainte de a ieși. Cu o mișcare bruscă, am început să-i caut capătul, dar am apăsat fără să vreau întrerupătorul magneților și am zburat în spațiu. Cu ochii larg deschiși, priveam cablul cum se desfășoară în linii lente (era fosforescent). S-a întins ca un cordon ombilical; pînă la un moment dat atîrnam vertical, ca un balon, sub navă sau poate deasupra ei — nu-mi dădeam seama — fiindcă, datorită lipsei de gravitație, îmi pierdusem simțul de orientare în spațiu. Am ridicat capul: stele. Am privit în jos: sub picioare, stele. Pretutindeni dăinuia întunericul mort și înghețat, iar în genunchi lui spuza stelară. Am simțit o amețeală puternică și am strîns spasmodic pleoapele. Bătăile inimii răsunau surd, umplînd micul spațiu cu aer ce îmi înconjura capul. Am deschis din nou ochii. Pornind de la forma cunoscută a Ursei Mari, mi-am aruncat privirea mai jos. Acolo, între epsilon și delta din Casiopeea, lumina o steluță fixă: Soarele. Era atît de mic, atît de puțin asemănător cu ceea ce știam despre el, încît nu am simțit nici nostalgie, nici chiar mirare, ci doar indiferență, indiferența sub care se ascundea, inaccesibilă pentru argumentele minții, neîncrederea în faptul că acel fir de praf gălbui ce nu se deosebea cu nimic de multe alte mii asemănătoare lui este lumina planetei mele.

Am vrut să privesc spre Gea. Credeam că o voi vedea suspendată în spațiu — un fus negru, zvelt — dar n-am văzut nimic. Cînd am încercat a doua oară, m-a sugrumat o spaimă cumplită. M-a străfulgerat gîndul îngrozitor că legătura a cedat și am rămas singur în întunericul fără de sfîrșit. Pe măsură ce panica creștea, am început să mă zbat deznădăjduit, încercînd să mă agăț de ceva, de vreun punct stabil. Mă încordam în neștire, ca un vierme orb. Inima îmi bătea ca un ciocan, iar privirea scruta zarea. Poate tot, milioane de stele fixe, dar atît de slabe, încît la lumina lor nu puteam vedea nici măcar propriile-mi mîini înfinse, și atunci mi se părea că m-am topit în întunericul ce descompunea totul. Nu auzeam decît zgomotul sîngelui și nu vedeam decît nesfîrșitul de păcură, încolo nimic, nimic.

Deodată, în fața ochilor mi-a apărut un șarpe lung și alb: cablul ce mă lega de navă. Privirea încordată până la durere a deslușit atunci silueta Geei, sau mai bine zis am dedus forma ei de pește, ținînd seama de faptul că în unele locuri ale spațiului nu se zăreau stelele. Prin urmare, umbra neagră ce se distingea pe roiurile sudice ale Galaxiei era nava. Am început să strîng cablul în grabă, dar după o clipă am simțit o atingere puternică. Ajunsesem pe cuirasa navei, cu amîndoi genunchii deodată. Mi-am adus aminte de magneții încălțămintei și i-am pus în funcțiune. Acum puteam să umblu. În întunericul din jur s-a aprins deodată în apropiere o luminiță verzuie: era lampa pe care fiecare scafandru o are în spatele gulerului. Cineva stătea și privea la mecanoautomatele care lucrau. M-am apropiat și eu. Mecanoautomatele înconjuraseră spărtura produsă în cuirasă. Cîteva reflectoare luminau locul unde se lucra. La lumina lor se vedeau marginile zimțate ale spărturii, îndoite și răsucite de temperatura uriașă care acționase în locul acela în clipa ciocnirii. Unele automate tăiau aceste zdrențe de oțel, altele coseau rana cu fulgere de foc electric, iar cele care veneau după ele puneau alezoarele în mișcare. De sub alezoare se ridicau în întuneric jerbe de scîntei violete și aurii. Era un spectacol impresionant. Parcă niște creaturi ghemuite sub stelele eterne creau și suprimau în același timp lumi multicolore. De cealaltă parte se vedea o altă luminiță verde. Am pornit spre ea. Din nou m-a înconjurat întunericul spuzit de stele. Nu îmi venea să cred că Gea zboară cu adevărat. Experimentasem deci singur fenomenul relativității mișcării. Viteza este un cuvînt gol dacă nu se determină sistemul de referințe. La început am crezut că omul care stătea singur deoparte este Ameta, dar era mai înalt decît el. Am ridicat mîna ca să i-o pun pe umăr, dar mi-am restras-o imediat. Era Goobar. Stătea cu mîinile încrucișate pe piept, luminat de sclipirile apropiate ale scînteilor și, cu privirea adîncită în neslîrșitul pustiu al universului, zîmbea.

INCEPUTUL EPOCII

Nu știu cînd am îndrăgit-o pe Ana; probabil că mai demult, dar am înțeles aceasta abia în timpul catastrofei în care am pierdut un tovarăș. Prietenia noastră nu era nici acum lipsită de incidente și nu se desfășura monoton ca scurgerea neîntreruptă a zilelor. Călătoria noastră era însă plină de întîmplări, cărora nici nu reușeam să le fac față, și atunci mă apuca o furie neputincioasă și mă plecam sub povara evenimentelor tragice, dar în clipele acelea o iubeam cu toată ființa mea, cu mînia și tristețea mea, și îmi era întotdeauna dor de ea, chiar și cînd se afla lîngă mine.

Multe luni în șir am lucrat pînă noaptea tîrziu. Și cînd mă duceam la culcare, dormeam somn greu ca de plumb, iar dimineața mă trezeam amețit, fără să știu nici cine sînt, nici cum mă cheamă. Trebuia să-mi răscolesc memoria, încă cufundată în somn, deși eu eram treaz. În clipele acelea de căutare a drumului către mine însumi, în conștiință îmi apărea mai întîi chipul ei, care parcă îmi umplea întreaga ființă, îmi lumina odaia, și mi se părea că dacă aș da uitării toate amintirile din întreaga-mi viață și nu mi-ar rămîne decît ea, aș fi totuși unul dintre cei mai fericiți oameni din lume. Seara ne plimbam pe puntea stelară — acolo o sărutasem cîndva, sub privirea stelelor — și, scrutînd întunericul, o simțeam lîngă mine, fără măcar să ne mai atingem, iar sus luminau Pleiadele, uriașe izvoare de lumină răspîndite în spațiu. Odată, Ana, rupînd tăcerea, mi-a zis:

— Dragul meu, așa e că acolo, în jurul acelor sori, se învîrtesc planete locuite de ființe vii?

— Da — am răspuns eu, neștiind la ce se gîndea.

— Și nu-i așa că este absolut sigur că în Galaxie se află milioane de planete, locuite de ființe înzestrate cu gîndire?

— Absolut sigur.

— Prin urmare, acest spațiu negru nu este nici negru, nici pustiu, de vreme ce este străpuns neîncetat de privirea a milioane de ființe vii!

Aceste cuvinte atît de simple și de obișnuite m-au umplut de mirare.

„Da, desigur — îmi ziceam eu. Ana are dreptate. Cînd privesc scînteierile reci ale Crucii Sudului, poate că privirea mea se întîlnește acolo cu privirea unor ființe necunoscute, care, deși diferite de noi, deși născute sub alt soare, privesc și ele tot ca și noi frumusețea veșnică și grandioasă a Universului".

După patru luni de la catastrofă, am primit o invitație tipărită după moda de odinioară, pe care erau scrise cuvintele:

„Grupa biofizicienilor Geei are onoarea să vă invite la ședința lărgită ce va avea loc în Sala Mare a Laboratorului, la ora optsprezece — ora locală. Ordinea de zi:

1. Comunicarea profesorului Goobar asupra unui rezultat provizoriu.

2. Discuții.

Comunicarea este consacrată „rezultatului provizoriu al cercetărilor asupra problemei călătoriilor transgalactice."

Niciodată pînă atunci n-am simțit că vremea se scurge atît de plictisitor ca în ziua aceea. Lucram la spital și mă uitam mereu la ceas. Am hotărît să mă duc la ședință de la ora cinci, dar, ca din întîmplare, am pornit spre Sala Mare a Laboratorului de Biofizică la ora patru, cu convingerea că nu se mai află nimeni acolo. Dar care nu mi-a fost mirarea cînd am auzit încă de departe zgomot de glasuri. La cinci și douăzeci, sala era arhiplină. De la locul meu, din colțul de sus al amfiteatrului, vedeam o mare de capete mișcîndu-se într-una. Chiar și culoarele de acces erau înțesate de oameni. Nu mai rămăsese liber decît un mic spațiu în fața tablelor mari și negre. Se adunase aici

întregul echipaj al Gcei. Laboratoarele și punțile rămăseseră pustii. Un singur om lipsea : astronautul de serviciu. Dar și acesta urmărea la televizor, din cabina de comandă, desfășurarea dezbaterilor.

Cînd a bătut ora șase, ușa laterală din apropierea catedrei s-a deschis și a intrat Goobar. S-a urcat pe podium și, vreme de cîteva clipe a căutat printre bucățile de cretă, așezate geometric sub tablă, pînă a ales una. Apoi s-a întors spre asistență, s-a înclinat puțin și a început să vorbească.

Mai întîi a enumerat o serie de fapte unanim cunoscute, apoi a amintit despre încetoșarea conștiinței atunci cînd viteza navei se apropie de viteza limită și despre încercările de a o depăși, încercări care s-ar solda cu moartea experimentatorilor. La sfîrșitul acestei introduceri sumare, Goobar a spus :

— Majoritatea specialiștilor consideră că zborurile cu o viteză ce depășește 190.000 kilometri pe secundă nu se vor realiza niciodată. Puțini au fost cei care au nutrit speranța că se vor descoperi mijloace care să apere omul de acțiunea distructivă a acestei viteze limită. Și deoarece teoria proceselor vitale, unanim recunoscută, exclude posibilitatea descoperirii unor astfel de mijloace, acești din urmă specialiști presupuneau că ea se va dovedi falsă și va fi înlăturată. În ceea ce mă privește, eu nu porneam niciodată, nici de la ipotezele primei și nici ale celei de a doua grupe, deoarece a accepta prezumțiile ei înseamnă a considera orice cercetări în acest domeniu ca fiind condamnate de la început la eșec, și nu mă situam pe pozițiile celei de a doua grupe, deoarece vechile teorii științifice sînt înlocuite de altele noi, nu pentru că cele dintîi ar fi false, ci pentru faptul că o teorie nouă este întotdeauna mai generală decît cea veche, și o cuprinde și pe aceasta din urmă, ca pe o anumită particularitate. Prin urmare, mi-am pus ca sarcină să descopăr o nouă teorie a proceselor vitale.

Un zumzet ușor a trecut prin sală.

Goobar a scris pe tablă ecuația energetică a celulei vii, cunoscută de noi toți, apoi, scuturîndu-și degetele de cretă, a continuat :

— Colegii mei sînt mirați de afirmația mea că poate exista o teorie mai generală decît cea pe care o exprimă

formula scrisă. Într-adevăr, ea cuprinde întreaga desfășurare a proceselor vitale cunoscute din organismele pămîntene, de la cele mai simple, cum ar fi bacteriile, pînă la cele superioare, cum este omul. Prin urmare, poate fi concepută oare o teorie și mai generală ? Singura posibilitate o oferă următoarea concepție : viața pămînteană este doar un caz aparte al existenței active, prezentă pe planetele din Univers. Pe alte globuri pot să trăiască sisteme născute altfel decît cele pămîntene. La noi, viața se manifestă întotdeauna prin prezența substanțelor albuminoide. Dar încă de mult s-au formulat ipoteze că pot să existe structuri asemănătoare cu cele ale albuminoidelor, construite însă pe scheletul atomilor de siliciu, așa-numiții silicolipizi. Pornind de la acest raționament, am hotărît să caut legea cea mai generală care dirijează nașterea tuturor formelor vieții ce pot să ia naștere în milioanele de sisteme planetare ale cosmosului. Posibilitatea elaborării unei astfel de teorii pe baza experienței era exclusă, deoarece nu aveam absolut nici o cunoștință despre ce fel de organisme necunoscute pot lua naștere. Singura cale accesibilă era deducerea teoriei căutate pe baza celor mai generale legi obiective care guvernează în întregul cosmos, adică pe baza legilor materiei moarte. După cum se știe, pentru cercetarea fenomenelor vieții în organismele pămîntene, a fost creată o nouă ramură a matematicii, numită calculul biotensorial. Prin urmare, mi-am pus ca sarcină să-i găsesc „rudele" matematice, și pot spune că, după ani de muncă, colectivul nostru a reușit să realizeze acest lucru.

S-a auzit iar un zumzet, ca un oftat înăbușit, zburînd pe deasupra celor din sală, apoi s-a stins.

Goobar a încercuit prima formulă și, cu capul înclinat spre umăr, a privit o clipă, pe urmă a început să scrie foarte repede. Ecuațiile se înșiruiau unele după altele și, în liniștea adîncă, nu se auzea decît scîrțîitul cretei sau uneori zgomotul imperceptibil al vreunei fărîme ce cădea pe podea. Încet, tabla se acoperea de semne greu de urmărit.

Am pierdut repede firul deducțiilor, astfel că desfășurarea mai departe a raționamentului o urmăream doar după atitudinea savanților. Cei care la început notau, au lăsat aparatele deoparte. Aplecați peste bănci, urmăreau fiece

două expresie algebrică, uneori își încrețeau fruntea, alteori chipul lor rămînea impasibil, apoi le înflorea pe buze un zîmbet imperceptibil ce trăda, poate, un simțămînt de mirare, ca și cum ar fi zărit în mijlocul unei mulțimi o figură cunoscută.

În sală, tensiunea creștea neîncetat. Ici-colo, cîte unul se apuca cu amîndouă mîinile de marginea pupitrului, ca și cum ar fi vrut să se ridice, dar rămînea în această poziție schițînd doar gestul. Tembhara, care se afla în rîndul din fața mea, își umezea adesea buzele-i uscate, iar vecina sa, Czakandzan, își prinsese tîmplele în palme, străduindu-se parcă să nu mai vadă nimic altceva decît șirul ascendent al ecuațiilor, care trecuseră dincolo de marginile tablei. Dar Goobar nu s-a oprit nici măcar o clipă, ci a scris mai departe pe lambriurile lucioase de stalion, pînă ce a terminat primul șir de raționamente. Apoi a zis:

— Acum să schimbăm determinanții...

Și a apăsat pe un contact. Un braț mecanic a ridicat în sus tablele scrise, lăsînd în loc altele curate. Savantul și-a șters praful alb din palmă și a continuat să scrie. Dar deodată s-a oprit, a privit formulele, aplecîndu-și capul într-o parte ca o pasăre, apoi a rostit încet, cu vocea ușor răgușită:

— Și acum, substituind peste tot cîmpurile omogene, obținem... — A scris o ecuație scurtă, formată din două expresii, și a continuat: După cum se vede, formula redusă la forma ce mai generală demonstrează inevitabilitatea încetării proceselor vitale dincolo de viteza limită. Cu alte cuvinte, dincolo de această viteză trebuie să urmeze moartea. În aer s-a înălțat un sunet scurt, ca un șuierat înăbușit într-un piept uriaș. Fără urmă de emoție, Goobar a continuat: — Prin urmare, este absolut sigur. Moartea nu poate fi evitată. Această deducție se încheie aici. Multă vreme nu am văzut altă ieșire. Mi se părea că nu există cale mai departe, dar nu-i așa. Ce s-ar întîmpla, mi-am zis eu, dacă aș întoarce problema cu capul în jos, dacă aș părăsi calea unanim cunoscută și aș porni cu raționamentul nu de la premiza vieții, ci de la polul opus, moartea? Dacă am admite, de pildă, ca dat un organism ucis de o viteză deasupra limitei, ucis brusc, și l-am aduce la o

viteză mai mică? Goobar s-a întors din nou spre tablă, a șters cîteva semne cu mîneca și, continuînd să scrie, explica: Să substituim din nou cîmpurile omogene... Acum urmează transmutația garganiană... și vom avea...

Formula dedusă a încadrat-o într-un chenar. Nu ridicase încă creta de pe tabla neagră, cînd deodată a răsunat un strigăt unanim. Am privit în sală. Mecaneuriștii, biologii, matematicienii, toți se ridicaseră de la locurile lor și, plini de mirare, rămăseseră împietriți, ca loviți de trăsnet. Unii, aplecați mult înainte, alții, lăsîndu-se cu toată greutatea pe pupitre, priveau la tablă cu ochii înflăcărați.

Goobar și-a șters fruntea brobonată de năduşeală, s-a întors cu fața spre amfiteatru și, parcă fără să-și dea seama ce se petrece cu el, a continuat:

— După cum vedeți, moartea ce urmează după depășirea vitezei limită este reversibilă... Cînd accelerația crește lent, începe moartea treptată a organismului. Complexele enzimatice ce se descompun încep să digere și să distrugă țesuturile. Începe deci descompunerea. Dacă însă viteza limită este depășită brusc, întreaga structură moleculară a organismului rămîne parcă intactă, iar dacă apoi se trece la fel de brusc la o viteză inferioară, toate funcțiile țesuturilor vor reîncepe, așa cum reîncepe să se miște, în urma unui impuls, pendula unui ceas oprit cîtăva vreme. Dar ce accelerație trebuie imprimată organismului pentru a trece dincolo de viteza limită, în domeniul morții reversibile? Formula ne indică răspunsul: o accelerație de două sute de ori mai mare decît cea pămînteană. Cu alte cuvinte, organismul va cîntări: 200 x masa inertă, prin urmare, un om va cîntări aproximativ o tonă și jumătate. O astfel de accelerație nu-l va ucide, dacă va acționa doar o infimă fracțiune de secundă, prin urmare atît cît ne trebuie. Iată cum se poate, vorbind plastic, să străpungem barajul vitezei limită. Care sînt atunci perspectivele ce ni se deschid? Să ne imaginăm că o rachetă cu echipajul uman atinge o viteză sub limită, iar apoi, printr-un singur salt, trece la o viteză superioară. Urmează imediat încetarea aproape absolută a tuturor funcțiilor vitale. Putem spune că navigatorii au murit, dar moartea este reversibilă. Prin urmare, după foarte mult timp, cînd racheta va sări la fel de brusc de la viteza superlimită la

cea limită, oamenii vor reînvia. Trebuie subliniat faptul că moartea aceasta reversibilă astfel realizată, sau, dacă doriți, această adîncă, cea mai adîncă letargie, poate să dureze oricît de mult : sute sau chiar mii de ani, deoarece în racheta ce se mișcă cu o viteză, să spunem de 999/1000 c, scurgerea timpului încetează de fapt, deoarece încetează și procesele vitale și, prin urmare, o dată cu aceasta și procesul îmbătrînirii. În acest caz, racheta poate să pornească în expediții la orice distanță în univers. Și chiar dacă zborul ar trebui să dureze 100.000 de ani, la destinație vor ajunge aceiași oameni care au plecat de pe Pămînt, și nu urmașii lor din generațiile viitoare. Acești oameni nu vor fi supuși nici îmbătrînirii, nici greutăților călătoriei. Prin urmare, această perioadă uriașă de timp nu va exista de fapt pentru ei, deoarece în toată această vreme ei nu vor fi conștienți. După cum vedeți, această nouă descoperire deschide perspective incomparabil mai largi, chiar decît dacă am putea călători vii, însă fără a înlătura scurgerea timpului, fiindcă în acest caz durata călătoriei ar trebui să fie cuprinsă întotdeauna între limitele vieții unei generații. Putem deci să spunem că natura este pentru noi deosebit de binevoitoare...

Acest nou fel de a călători — a continuat Goobar — atrage după sine, fără îndoială, importante consecințe psihosociologice. Mai întîi, aceasta este deocamdată primul mijloc accesibil nouă de a frîna sau grăbi în mod arbitrar scurgerea timpului și prin aceasta — îmbătrînirea trupurilor noastre. În al doilea rînd, este mijlocul cu ajutorul căruia omul, adîncit în moartea reversibilă, poate sări peste secole întregi, atingînd cel mai îndepărtat viitor. În legătură cu aceasta se ridică însă o mulțime de probleme. Voi aborda doar una singură. Să ne închipuim un grup de oameni care pornește în adîncul Galaxiei și care se va întoarce pe Pămînt după cîteva sute sau chiar mii de ani. Oamenii aceștia părăsesc societatea într-o etapă de dezvoltare determinată, lasă pe pămînt rude, prieteni, sînt educați în spiritul unei anumite civilizații concrete, au anumite obiceiuri, moravuri și preferințe în domeniul artei, vieții cotidiene, activității științifice și așa mai departe. Dar ei se vor întoarce într-o societate pe deplin necunoscută, deoarece societatea se dezvoltă neîncetat, vreme

de veacuri, pe cînd ei rămîn la acea etapă de dezvoltare la care se găsea societatea în clipa părăsirii Pămîntului. Întrevăd aici dificultăți mari. Grupul ce se va întoarce va fi străin de societatea pămînteană, în foarte mare măsură. Și cum acest fenomen, după cîte îmi dau seama, va avea loc, expedițiile transgalactice și chiar mai îndepărtate vor deveni un fenomen general. În acest caz, la anumite intervale de timp vor începe să se întoarcă pe Pămînt nave cu oameni din anii 3100, 3200, 3500, 4000 și așa mai departe; vom avea deci o ciudată conlocuire a unor generații diferite și atunci va fi nevoie să se descopere noi forme de conviețuire care să grăbească înglobarea în societate a grupurilor ce se întorc din călătoriile cosmice.

Evident, acestea sînt probleme ale viitorului foarte îndepărtat, și acestui viitor îi revine sarcina să le rezolve. Am amintit despre ele, deoarece consider că o caracteristică a progresului este apariția unor noi probleme, în clipa cînd în fața noastră se deschid noi domenii ale vieții... Asta este tot ce aveam de spus. Apoi Goobar a lăsat creta din mînă. — Are cineva de pus vreo întrebare? a rostit el, fără să privească în sală, încercînd, fără succes, să-și șteargă cu batista praful de cretă de pe degete.

Încă înainte de a sfîrși expunerea, cîteva zeci de persoane ieșiseră în fața rîndurilor de scaune, iar acum toți auditorii își părăseau locurile și, străbătînd intervalele dintre bănci, se grăbeau să ajungă în fața tablei, de parcă ar fi fost atrași acolo de lanțul formulelor scrise cam înghesuit. Trecînd pe lîngă mine, Trehub m-a privit cu niște ochi pierduți, mișcîndu-și buzele ca și cum ar fi vrut să spună ceva, dar, fără a rosti vreun cuvînt, s-a întors din nou spre tablă.

M-am uitat la Goobar. Foarte obosit, se sprijinea cu mîinile de masă. Căutam pe fața lui mîndria, triumful obținerii unui rezultat care deschidea în fața omenirii întregul univers. Dar nimic din toate acestea nu se putea citi pe chipul său. Privea la oamenii care rămăseseră nemișcați și continuau să tacă, și atunci pe buze i-a înflorit un zîmbet aproape imperceptibil, același zîmbet pe care i-l surprinsesem pe furiș în vid, adresat spațiului nesfîrșit al stelelor.

E greu de zugrăvit în cuvinte simțămintele ce ne-au copleșit pe toți, după expunerea lui Goobar. După ce efectul primei impresii s-a risipit și a fost trimisă în direcția Pământului o dare de seamă amănunțită, sub forma unui mănunchi de unde radiofonice (care aveau să ajungă pe globul terestru abia peste doi ani), un consiliu organizatoric intergrupal, anume creat, a împărțit colectivelor de cercetători programele noilor lucrări privind proiectele călătoriei transgalactice. Constructorii au trecut la studierea construirii unui nou tip de rachete, în stare să depășească viteza limită, iar mecaneuriștii să elaboreze noi genuri de automate, necesare dirijării unor asemenea rachete. Realizarea acestor proiecte cerea o muncă titanică, astfel că era limpede că colectivul Geei nu va reuși să înfăptuiască din această sarcină decît o mică parte. Dar nici Goobar și nici ceilalți biofizicieni n-aveau de gînd să se culce pe lauri, ci continuau să cerceteze, vrînd să descopere consecințele ce decurgeau din această teorie a morții reversibile. Toate acestea, aș îndrăzni să spun, se desfășurau cu un fel de pasiune organizată, care îi înflăcăra pe oameni. Pe navă domnea o liniște deplină, sărbătorească. Cele trei ore, cît durase expunerea, ne insuflaseră atîta forță pentru a învinge vidul, încît aproape că nici nu mai băgam în seamă întunericul de gheață ce se întindea în jurul Geei.

În seara următoare nu mi-am putut reține un zîmbet văzînd pe puntea stelară zeci de tovarăși plimbîndu-se ca în primele zile ale călătoriei, ba mai mult decît atît: se împreau, își arătau unii altora constelațiile îndepărtate, ca și cum ar fi arătat luminile unor orașe ce urmau să fie vizitate în viitor.

Seara, tîrziu, m-am dus la Ter Haar. Istoricul își invitase cîțiva prieteni — Ameta, Zorin, Nils, Tembhara, Rudelik și eu — la un pahar de vin, pentru ca, așa cum se exprimase, să sărbătorim marele nostru triumf în cadrul familiei.

Am rămas la el pînă noaptea tîrziu. Noi, care printr-o înțelegere tacită niciodată nu vorbeam despre problemele cosmodromiei galactice, de astă dată discutam despre ea ca despre o realitate evidentă. La un moment dat — tre-

case de mult de miezul nopții — Ter Haar, care pînă atunci nu vorbise mai de loc, a zis:

— Știți că Gea nu poate fi transformată într-o navă „superlimită"?

— Sigur că știm — a răspuns tînărul Rudelik. Forța motoarelor noastre este prea mică și apoi, în afară de asta, sînt necesare automate cu totul noi.

— Mai avem încă trei ani de mers pînă să ajungem la capătul călătoriei — a continuat istoricul, ca și cum n-ar fi auzit răspunsul. Apoi, încă vreo doi ani sau chiar mai mult, pentru cercetarea planetelor din Centaur. Apoi opt ani ca să facem cale întoarsă. La un loc fac șaptesprezece ani. Prin urmare, vom fi aproape în pragul bătrîneții cînd ne vom întoarce pe Pămînt. Următoarea expediție, cea cu adevărat intergalactică, nu va putea pleca îndată după sosirea noastră. Va mai trece încă multă vreme, cu cercetări și experiențe...

— Ei, și ce-i cu asta? Nu înțeleg pentru ce ne spui toate astea, profesore? a intervenit Rudelik, nerăbdător.

Noi, ceilalți, priveam la fel de mirați spre istoric, care, continuîndu-și firul gîndurilor, a zis:

— De bună seamă că nici unul dintre noi nu va pleca vreodată în spațiul galactic... Așadar, în viața noastră nu s-a schimbat nimic. Totul a rămas ca mai înainte. Descoperirea lui Goobar nu influențează absolut de loc soarta noastră, nici acum, nici în viitor. Nu-i așa?

După o clipă de uimire generală, Rudelik a strigat:

— Ce tot vorbești? Cum adică? Poate ești orb, de nu observi ce se petrece pe Gea!

— Ba am observat, și chiar doresc să aflu cauza acestei animații, deoarece, după cum v-am spus, soarta noastră...

— Ia te uită cine-mi ești! Nu se schimbă! a încheiat Rudelik, mînios. Zici că nu s-a schimbat nimic în soarta noastră, iar eu te asigur că s-a schimbat totul. Profesore! Omule! N-ai fost și tu, oare, cu noi în acești patru ani de călătorie? N-ai simțit și tu, oare, acea îngrozitoare neliniște a așteptării care, mereu combătută, mereu respinsă, revenea totuși printre noi, sub altă înfățișare? Și nici o speranță în viitor! Era suficient să-ți imaginezi că pînă la stele, nu cu mult mai îndepărtate decît Alfa din Centaurul, navele vor zbura cîte treizeci, cîte patruzeci de

ani, că drumul va însemna o veşnică închisoare, că vidul va înghiţi nave cu călători tineri şi va reda Pămîntului nişte bătrîni ori nişte copii care n-au cunoscut azurul adevărat, că nu vom ieşi niciodată în afara limitelor vreunui Sirius. Era suficient să ne dăm seama de toate astea, pentru ca mîinile oamenilor să cadă în jos neputincioase... Dar acuma ştim că viitoarele noastre călătorii se vor desfăşura cu totul altfel, că vom pune zăgaz invaziei vidului, care nu numai că nu ne va pierde sau ne va distruge viaţa, transformînd-o într-o aşteptare de ani în şir — o aşteptare îngrozitoare — dar oamenii nici măcar nu-l vor simţi! Mai mult chiar: că, plecînd, să zicem, din Eurasia în Australia, omul va îmbătrîni poate mai mult decît călătorind de la Pămînt la Nebuloasa din Cîinii de Vînătoare, deoarece pe Pămînt nu putem să reţinem scurgerea timpului, aşa cum va fi posibil, ba chiar absolut necesar, pe nava astrală!

— Toate aceste lucruri sînt nespus de frumoase — insista Ter Haar, cu îndărătnicie. Dar vorbeşti mereu despre expediţiile viitoare. Ei bine, dar tu, care te afli nu pe puntea navei aceleia „supralimită", ci pe Gea „de modă veche", ce avantaje ai tu de pe urma acestei noi descoperiri?

Rudelik ne-a privit cu desperare. A deschis gura de cîteva ori, a oftat, a dat din umeri şi n-a mai scos o vorbă.

Deodată, Ter Haar a început să rîdă. A rîs multă vreme singur, apoi, între două explozii de veselie, a exclamat:

— Nu... Nu... Imediat... Aşteptaţi!... A închis ochii, ştergîndu-şi o lacrimă, şi a continuat: Vă rog să mă iertaţi! Am avut intenţia să mă distrez pe socoteala voastră. Problema este într-adevăr importantă şi deosebit de interesantă, şi anume: ca arată cît de mult din ceea ce alcătuieşte cel mai esenţial conţinut al cercetărilor noastre se află, în realitate, în afara limitei fizice a unui singur individ.

— Da — a răspuns Nils — dar oare aşa va fi întotdeauna? Oamenii vor muri întotdeauna, oare?

Liniştea care se lăsase a fost curmată de vocea lui Tombhara:

— Ia închipuiţi, Nils, un corp compus din trei bare drepte, îmbinate între ele la capete. Ce figură vor alcătui?

— Un triunghi.

— Exact. Prin urmare, dacă îmbinăm barele, după indicațiile de mai sus, indiferent dacă vrem sau nu, apare un triunghi. Deci, dacă cineva mi-ar spune să îmbin aceste bare și în același timp ar declara că figura formată nu poate fi un triunghi, în calitatea mea de constructor voi spune că problema este nerezolvabilă, atît în prezent, cît și peste un miliard de ani. Și acum, ca să revenim la întrebările tale, răspunsul depinde de faptul dacă moartea este absolut necesară pentru menținerea vieții sau nu?

— Cum poate fi absolut necesară? Doar moartea este însăși negarea vieții!

— A individului, da, dar nu a speciei. Dacă aș dori să enunț într-un cuvînt răspunsul la întrebarea care este motorul evoluției biologice, aș răspunde: variabilitatea. Dacă n-ar fi ea, plasma primigenă, născută în adîncul oceanului arheozoic, ar vegeta chiar și acum sub aceeași înfățișare și nu ar fi născut dintr-însa bogăția inimaginabilă a formelor vegetale și animale din care s-a întrupat omul. Și acum, datorită cui e posibilă această variabilitate? Datorită faptului că unele forme cedează locul altora, că vine pe lume progenitura și în acest proces intervin, din generație în generație, modificări greu de surprins, neînsemnate, dar care, adunîndu-se una lîngă alta în decursul a milioane de ani, dau naștere în acest fel noilor specii și tipuri. Și acum, traducînd toate astea în limbajul nostru comun, dispariția formelor inițiale în folosul celor care urmează, cedarea locului de către unele generații altora poartă numele de moarte. Fără moarte, n-ar exista variabilitatea. Iată răspunsul la întrebarea ta.

— Ai demonstrat că la baza principiilor constituționale ale evoluției stă moartea creațiilor sale — a răspuns Nils, după cîtăva vreme. Cu asta sînt de acord. Dar dacă evoluția nu reușește să dea naștere nemuririi, nu cumva omul va reuși?

Tembhiara tăcea.

— Și chiar dacă — a răsunat un glas din fundul odăii — și chiar dacă... — Am privit într-acolo. Vorbea Ameta: Dar ce este oare moartea? O aducere aminte a coșmarului neființei? Imaginea acelei pulberi în care ne vom transforma? Cunoașterea faptului că, luîndu-ne la luptă

cu cerul, cu Pămîntul și cu stelele învingem materia moartă pentru ca să ne prefacem în ea ? Da. Cunoașterea faptului că milioanele de celule albuminoide din trupurile noastre, care nasc muzica și desfătarea, se transformă în pulbere ? Da. Dar în același timp, această lege implacabilă constituie izvorul valorii neprețuite a fiecărei clipe, a fiecărei respirații, porunca de a ne încorda toate forțele noastre pentru a realiza și transmite celor ce vor veni după noi un tezaur cît mai bogat, amintirea uriașei responsabilități pentru orice faptă, fiindcă nimic din ceea ce a fost făcut nu se mai poate întoarce și nici nu poate fi inițiat într-un timp atît de scurt ca viața unui om. Iată dar cum, prin toate acestea, moartea ne învață să iubim viața, și mai cu seamă pe semenii noștri, atît pe cei muritori, stăpîniți în aceeași măsură de curaj și de teamă, cît și pe cei care ies în afara granițelor existenței fizice și construiesc cu dragoste un viitor pe care nu le e dat să-l vadă. Dobîndind nemurirea, omul ar trebui să renunțe la cele mai prețioase lucruri : la memorie, fiindcă ce creier ar putea să cuprindă mulțimea de amintiri egală cu infinitul ?

Ar trebui să posede înțelepciunea rece și liniștea nepăsătoare a zeilor în care credeau anticii. Dar cine ar fi atît de nebun să dorească a deveni zeu cînd poate fi om ? Cine ar vrea să trăiască veșnic, dacă prin moartea sa poate da viață altora, așa cum a făcut astronautul Songram ? Nu vreau o astfel de lume ! Fiecare bătaie a inimii mele este un imn închinat vieții și de aceea vă declar : eu nu voi îngădui să devin nemuritor !

SORII CENTAURULUI

Conducătorul secției astrozoologice era profesorul Entreul, un bătrînel foarte vioi și pasionat, care se apropia de vîrsta de nouăzeci de ani. Pe Gea își publicase a suta sa lucrare. În decursul vieții sale de aproape un secol a creat sistematica ființelor care locuiesc pe planetele sorilor diferiți de al nostru, prin urmare, ale supergigantelor și gigantelor, cefeidelor, ca și a piticelor albe și roșii.

După cum se știe, astrozoologia este un domeniu pe seama căruia se pot face foarte ușor tot felul de glume. Și nu-i de mirare că se întîmplă așa, dacă ne gîndim că, deși este creată de secole, savanții care i s-au consacrat nu au văzut niciodată vreun organism viu de pe vreo altă planetă, în afara Pămîntului, cu excepția cîtorva specii de licheni și mușchi de pe Marte. Deci această disciplină conține multă teorie searbădă și aproape tot atîtea școli care se contrazic, cîți specialiști sînt. Dintre aceștia, Entreul este însă un descoperitor (răutăcioșii l-au botezat „inventator") al simțului olfactivo-tactil, cu care, după părerea sa, sînt înzestrate ființele ce trăiesc în noaptea veșnică. Acest simț permite, pare-se, nu numai a distinge mirosurile, ci și forma obiectelor care emană aceste mirosuri. Ședințele secției astrozoologilor, la care se discutau astfel de probleme, precum și altele asemănătoare, erau un șir nesfîrșit de conflicte. La ele participau de obicei nenumărați oaspeți care doreau, nu atît să-și lărgească cunoștințele despre vietățile altor lumi, cît să-l vadă pe Entreul aruncînd fulgere, în focul discuției, asupra capetelor celor ce nu-i împărtășeau părerile lui.

Odată, la o şedinţă care avea pe ordinea de zi problema: aspectul fizic al fiinţelor din sistemul planetar al stelei alfa Centaurul, cineva din ultimul rînd de fotolii s-a ridicat şi a cerut cuvîntul: era profesorul Trehub.

Discordia dintre Entreul şi Trehub era îndeobşte cunoscută şi trebuie să spunem că renumitul astrofizician făcea tot ce putea ca să o întreţină. Numea astrozoologia „copil prematur, născut cu nouă secole mai înainte", fiindcă a fost creată cu nouă sute de ani mai devreme ca ipotezele ei să poată fi verificate prin zborurile cosmice; iar altădată, pe culoarele sălii de şedinţe, întrebat ce părere are despre ultima lucrare a lui Entreul, Trehub a răspuns că „Ping Mua învăţa de la Fu Cen arta uciderii balaurilor. După şase ani de învăţătură stăruitoare, şi-a însuşit la perfecţie această artă, dar n-a găsit nicăieri ocazia să o pună în aplicare..."

Odată l-am întrebat de ce nutreşte atîta antipatie faţă de astrozoolog. Mi-a răspuns:

— Se ştie îndeobşte că ei se simt admirabil atunci cînd o stea nu are planete. În acest caz, ei relatează cu maximum de precizie cum ar arăta fiinţele care ar locui planetele acelei stele dacă acestea ar exista. Astrozoologii sînt scolasticii secolului XXX. Au prea puţină încredere în natură şi prea multă în ei...

Aceste păreri ale lui Trehub şi altele asemănătoare ajungeau, mai devreme sau mai tîrziu, la urechile lui Entreul, făcîndu-l pe bătrînel să-şi iasă din minţi, stare care de altfel îl prindea de minune, fiindcă, după cum se spunea, aceasta era de fapt starea sa de spirit obişnuită.

Aşadar, cînd Trehub a cerut cuvîntul, printre astrozoologi s-a produs rumoare. Oaspeţii, în schimb, şi-au lungit gîturile, adulmecînd vreo nouă înţepătură. Trehub a declarat pe tonul cel mai serios din lume că, după părerea sa, omul, în genere, nu va reuşi să vadă fiinţele din sistemul lui alfa Centaurul. A urmat o linişte plină de consternare. Apoi Trehub a adăugat ca propune o mică experienţă.

— Să ne închipuim — a continuat el — că eu voi fi omul care voi avea în faţa ochilor o astfel de fiinţă vie, iar voi mă veţi întreba cum arată. Dacă voi veţi reuşi să

reproduceți, pe baza răspunsurilor mele adevărate, amănunțite și împărtășite cu cea mai bună-credință, imaginea, fie chiar și cea mai generală, a acestei ființe, mă voi declara învins. În caz contrar, înseamnă că dreptatea este de parte mea.

Astrozoologii se sfătuiau în tăcere. Entreul bănuia că e vorba de un paradox sau de o glumă. Trehub i-a asigurat însă pe cei din sală că intențiile sale sînt cît se poate de serioase. În sfîrșit, Entreul a coborît în mijlocul sălii și l-a invitat acolo și pe Trehub. Acesta a răspuns însă că preferă să vorbească de la locul său. Bătrînul cercetător al faunei cosmice și-a ridicat provocator bărbia-i uscată, pregătindu-se parcă de atac, și a început:

— Cît de mare este acea ființă?

— Cîteodată, ceva mai înaltă decît un om, alteori mai scundă, iar uneori chiar foarte mică.

— Asta înseamnă cumva că se contractă și se dilată?

— Nu. Ci, pesemne, așa cum omul devine aparent mai scund dacă îngenunche, se așază sau stă aplecat.

— Prin urmare, ființa asta poate să îngenunche, să se așeze și să se aplece. Păi de ce n-ai spus-o de la început? a întrebat Entreul, înflăcărîndu-se.

— Am spus aceasta referindu-mă doar la om, fiindcă pentru a îngenunchea trebuie să ai picioare, ca să te apleci trebuie să ai spate, umeri, dar aici nu văd nimic din toate astea.

— Ființa asta are membre?

— Mi se pare că da.

— Cum adică, ți se pare? Nu ești sigur?

— Nu.

— De ce?

— Fiindcă asta depinde de ce considerăm noi membre. Dacă ființa de pe altă planetă ar vedea pentru prima oară un om, ar crede, poate, că omul are cinci membre și ar adăuga că cu cel de al cincilea emite sunete și primește hrana, în cazul cînd consideră capul un soi de membru. Acest lucru pare ciudat, dar el este doar o consecință a punctului de vedere extrauman. Întocmai așa văd și eu părțile constitutive ale ființei, care, aparent, se deosebesc în spațiu unele de altele, dar nu știu dacă ele nu sînt cumva doar simple îngustări ale trupului ei.

— Nu cumva acele „părți constitutive care, aparent, se deosebesc în spațiu unele de altele" sînt de natură artificială, ca de pildă îmbrăcămintea sau încălțămintea oamenilor? a întrebat Entreul și și-a rotit privirea pe deasupra capelelor noastre, părînd a spune: „Vrea el să mă tragă pe sfoară, dar cu mine nu-i merge!"

Trelub n-a răspuns imediat și atunci pe chipul bătrînului a apărut o expresie de triumf, care însă a început să dispară pe măsură ce astrofizicianul dădea lămuriri:

— Nu știu ce este artificial la această ființă și ce este natural, așa cum nici o ființă extrapămînteană nu ar ști unde sfîrșește îmbrăcămintea noastră și unde începe trupul. Ar bănui poate că unele regiuni ale trupului său sînt acoperite de „secreția uscată a glandelor din abdomen", așa cum eventual ar numi el îmbrăcămintea. Dacă ar vedea însă un om pe cal, ar putea crede că acesta este un gen de centaur, ba încă, dacă ar vedea călărețul coborînd de pe cal, ar fi gata să credă că e vorba de un fenomen de disociere a unui individ în doi... Așa că, prin urmare, se prea poate ca ceea ce văd să nu fie de loc o singură ființă, ci poate două sau poate chiar o colonie întreagă...

Entreul s-a încruntat, dar, după o clipă de gîndire, a reluat:

— N-ai putea să te orientezi care părți ale acelei ființe sînt membre, după funcția pe care o îndeplinește ea cu ajutorul lor?

— Punînd o astfel de întrebare, comiți o greșeală. După cum văd, începi să te împaci cu afirmația mea, că ființa în cauză se deosebește atît de mult de om, încît este imposibil să faci o comparație între ei doi, dar, admițînd aceasta, te gîndești că dacă corpul ei nu se aseamănă cu al nostru, totuși poate că manifestările sînt asemănătoare, și aici cazi din nou, evident, fără să vrei, în antropocentrism. E adevărat, ființa face diferite mișcări, dar nu înțeleg de loc ce semnificație au.

— Bine — a rostit Entreul. Atunci să încercăm altfel. Cu ochii mijiți, ca și cum sub pleoapele închise doar pe jumătate ar fi ascuns ascuțișul întrebării următoare, a continuat:

— E cumva un vertebrat?

Trehub abia şi-a stăpînit zîmbetul :

— După cum văd, ca să cunoşti constituţia fiinţei, vrei să faci apel la morfologie şi la fiziologie. Ei da, în felul ăsta, sigur c-ai reuşi să afli destule lucruri despre ea, dar ca să-ţi pot răspunde, ar trebui ca eu însumi să fac mai întîi cercetări asupra ei. După cîte ştiu însă, eu trebuia să răspund numai la întrebările referitoare la înfăţişarea ei exterioară. Ei, ce spui ? Poţi să o schiţezi, fie chiar şi numai foarte superficial ?

Bătrînul astrozoolog tăcea.

— La baza gîndirii fiecăruia dintre noi — a început să vorbească Trehub — se ascunde convingerea atavică, neroadă, că fiinţele cugetătoare de pe alt sistem planetar trebuie să fie asemănătoare la trup cu noi, fie chiar şi la modul cel mai general, caricatural, ba poate chiar monstruos. Dar lucrurile pot fi cu totul altfel. Cel care va vedea o astfel de fiinţă se va simţi poate ca un orb din naştere, căruia printr-o operaţie i s-a redat vederea în acea zi. În loc să vadă o lume cunoscută nouă, ordonată, spaţială, dimensională, plină de diferite obiecte colorate şi avînd forme variate, omul acela zăreşte doar un haos de pete mişcătoare, mai închise sau mai deschise, şi va trebui să înveţe multă vreme pînă va izbuti să subordoneze această nouă lume, vechii experienţe a altor organe de simţ. Se prea poate ca pînă să învăţăm să vedem cu adevărat, adică să cuprindem şi să înţelegem dintr-o ochire structura acestor fiinţe, să fim nevoiţi să învăţăm mai întîi istoria evoluţiei vieţii pe planetele acelea, condiţiile mediului care le-a generat, mulţimea de specii care le-a precedat, şi abia atunci, ceea ce la prima vedere pare haotic, se va dovedi a fi o ordine şi o necesitate rezultată din legile evoluţiei naturale.

Încheind discuţia, Enireul nu a recunoscut, evident, că era învins. S-a lansat într-o prelegere lungă, în care a descris anatomia şi fiziologia locuitorilor sistemului lui alfa din Centaurul, ca şi cum le-ar fi studiat ani de zile. Aceste fiinţe, după părerea lui, sînt alcătuite din ţesături mult mecanizate, în vederea apărării interiorului lor împotriva puternicelor radiaţii ale sorilor, mai strălucitori în trecut decît Soarele nostru.

Trehub nu a mai luat cuvîntul, dar, după terminarea ședinței, a rostit ca pentru sine:

— Mult mai plăcut se discută cu mașinile. Ele nu se străduiesc să-și polcioască greșelile!

Entreul, care avea auzul foarte ascuțit, a izbit cu pumnul în masă de a răsunat sala și a strigat să audă toată lumea:

— Faptele vor hotărî, colega Trehub! Faptele vor hotărî!

Și astronomul s-a înclinat curtenitor în fața adversarului său.

Ne aflam într-al șaptelea an al călătoriei noastre și se apropia clipa în care toate așteptările noastre, toate planurile și speranțele noastre urmau a fi confruntate cu realitatea.

Proxima lumina cu o strălucire de purpură, din ce în ce mai vie. Prin telescoape se vedeau planetele Piticului Roșu — un glob mai îndepărtat, ce-l depășea pe Jupiter prin mărimea sa, și un glob mai apropiat, aproximativ de dimensiunile lui Marte. Alți doi componenți stelari ai sistemului, sorii A și B ai stelei duble alfa Centaurul, aveau și ei mari familii planetare. Amîndouă stelele străluceau ca niște stele de culoare albă, orbitoare, despărțite una de alta de un arc de cîteva zeci de minute de arc. O altă pereche, mult mai puțin strălucitoare, o constituiau Sirius și Betelgeuse, care, aparent, alcătuiau o stea dublă cu componentele albastră și roșie.

Între timp, Piticul Roșu creștea atît de încet, încît zile de-a rîndul, ba chiar săptămîni în șir nu se puteau distinge schimbările care interveneau. Dar cu toate acestea, întunericul punții stelare slăbea imperceptibil, iar negrul de cărbune se transforma într-un cenușiu foarte închis.

Într-o dimineață, călătorii au început să-și arate ceva unii altora, în purpura aceea vișinie ce umplea spațiul: obiectele și trupurile noastre aruncau umbre pe punte.

Cînd distanța de la noi pînă la Pitic s-a redus la șase sute de miliarde de kilometri, a început să se audă din nou sunetul acela, de multă vreme amintit, al semnalelor preventive, care de atunci se repeta în fiece seară: Gea își reducea viteza. Aducîndu-ne aminte de simțămintele

copleşitoare treziie cîndva la auzul acestui semnal, ne-am mirat noi înşine cum de a fost cu putinţă una ca asta. Azi, el părea glasul fanfarelor ce vesteau victoria. După şaisprezece săptămîni, nava noastră şi-a redus viteza la patru mii kilometri pe secundă, apropiindu-se de prima planetă a Piticului Roşu. Planul orbitei sale forma un unghi de patruzeci de grade cu direcţia de deplasare a Geei. Astronauţii intenţionat nu introduceau nava în planul orbitei planetei, deoarece se presupunea că el este umplut, ca şi vecinătăţile soarelui nostru, de praf meteoritic, care ar fi îngreunat manevrarea.

Pe lîngă primul glob am trecut la o distanţă de patruzeci de milioane de kilometri. Astrofizicienii şi planetologii făceau zi şi noapte de serviciu lîngă aparatele de observaţie. Nu ne-am apropiat de planetă, deoarece aceasta era un glob de stincă îngheţat, acoperit cu un strat gros de gaze solidificate.

Intr-a nouăsprezecea zi de la depăşirea orbitei sale, Gea plutea la o distanţă neînsemnată de numai patru sute de mii de kilometri de planul general al orbitelor planetelor stelei. Praf cosmic încă nu întîlnisem. Seara, tîrziu, cînd mă pregăteam să mă duc la culcare, megafoanele au anunţat că în curînd observatorul va transmite un comunicat extraordinar. După un minut de aşteptare s-a auzit vocea lui Trehub, care a spus că, în urmă cu un sfert de oră, Gea a pătruns în interiorul unei mase gazoase sferice cu o componenţă chimică deosebită, şi nava manevrează ca s-o regăsească.

M-am îmbrăcat în grabă şi am urcat pe puntea stelară. Deşi trecuse de miezul nopţii, acolo era un furnicar de lume. Departe, jos, dedesubtul galeriei din stînga, ardea în întuneric Piticul Roşu, învăluit într-un nimb, aparent imobil, de jeratic. Lumina pe care o radia avea o intensitate de 20.000 de ori mai mică decît cea solară, dar vidul părea îmbibat de o ceaţă purpurie. Mai sus începea iar împărăţia aceluiaşi întuneric. Deodată, din piepturile noastre a izbucnit un strigăt scurt.

Gea pătrunsese în zona gazului, care devenea luminiscent prin frecare cu învelişul navei. Intr-o clipă, ea a fost cuprinsă de o strălucire de foc, palidă, tremurătoare, ce se destrăma în şuviţe şi dispărea departe, în urma navei.

Zburam printr-un nor cu străluciri de curcubeu. Nu după multă vreme, Gea a ieşit din nou în spaţiul pustiu. Frînindu-şi şi mai mult zborul, aproape oprindu-se în spaţiu, nava şi-a înălţat virful în sus (toate acesle manevre creau, ca de obicei, impresia unei rotiri a zonei stelare imobile), apoi a intrat din nou în şuvoiul gazului nevăzut. Gazul era deosebit de rarefiat astfel că, în clipa cînd nava a pătruns lent în el, nu era luminiscent. Abia cînd viteza Geei a crescut la nouă sute kilometri pe secundă, atomii ionizaţi au început să strălucească, datorită ciocnirii lor de cuirasă, şi atunci, în apropierea pereţiior punţii au prins să pîlpîie din nou limbi palide de lumină.

În mijlocul nostru a apărut un astrofizician, care tocmai atunci ieşise din serviciu. Ne-a spus că, după cum arată analizele, jerba de gaz în care ne mişcăm este oxigen molecular. Acest fapt a provocat o stupoare generală, deoarece în vid nu se găsesc nori de oxigen liber.

— Astronauţii presupun — a continuat astrofizicianul — că am pătruns în coada unei comete deosebit de ciudate şi sînt ispitiţi să-şi sacrifice cîtăva vreme pentru descoperirea ei. Iată de ce Gea a pătruns în adîncul stratului de gaz şi zboară prin el.

Această jerbă — aşa cum au dovedit după cîteva ore calculele automatelor — părea a avea curburi, ceea ce confirma ipotezele că, de fapt, constituie coada gazoasă a unui corp cosmic, prea mic însă pentru a-l putea distinge. Două zile s-au scurs în urmărirea capului cometei, care fugea înaintea noastră, fără să poată fi zărită. Abia în a treia noapte, tot la o oră foarte tîrzie, în toate megafoanele a răsunat vocea lui Trehub, care anunţa că telescopul principal a descoperit capul cometei, aflat la o depărtare de nouăsprezece milioane kilometri de noi.

Lumea se îndrepta în convoi spre observator. Totuşi capul cometei, vizibil doar ca un punct palid în întuneric, nu şi-a mărit multă vreme diametrul său aparent. Seara încă s-a putut măsura dimensiunea lui; nu depăşea un kilometru. Astronauţii si-au dat seama că au pierdut prea mult timp pentru a dezlega enigma cometei; deşi problema aceasta era, incontestabil, importantă pentru astrofizicieni, ea nu se încadra totuşi în scopul principal al călătoriei; de aceea a trebuit să ne întoarcem la drumul

părăsit. Cu toate acestea, în urma rugăminților, astrofizicienii au reușit să mai prelungească cu încă o noapte urmărirea cometei. Datorită slabei „populări" a vidului în acest sector, am mărit viteza la nouă sute cincizeci kilometri pe secundă, și astfel nava, învăluită în aureola de lumină din ce în ce mai puternică a oxigenului „luminos", zbura, urmărind capul cometei. La ora cinci dimineața s-a auzit iar la megafon glasul lui Trehub, dar chiar de la primele cuvinte, toate inimile au început să bată cu putere, deoarece vocea acestui om, întotdeauna atît de stăpîn pe sine, tremura :

— Vorbește Observatorul Central al Geei. Așa-numitul cap al cometei nu este un corp cosmic, ci un obiect artificial, asemănător cu nava noastră cosmică.

E greu de zugrăvit ce forfotă era pe punte. Nava zbura mai departe în linie dreaptă, în urma petei palide ce fugea de noi, pierzîndu-se în beznă. La cele două observatoare se strînsese atîta lume, încît astrofizicienii s-au văzut siliți în cele din urmă să poftească afară o parte din curioși, deoarece le stînjeneau munca. Înarmîndu-se cu aparatele de observație care le erau accesibile, cei rămași afară s-au strîns în compartimentul galeriei din stînga, de unde părea a fi vizibil chiar cu ochiul liber punctul cețos ce se mișca leneș pe fondul imobil al stelelor.

Cînd distanța ce ne despărțea s-a redus la o mie de kilometri, Gea și-a îndreptat antenele emițătoare în direcția navei străine și, punînd în funcțiune întreaga forță de emisie a emițătoarelor sale, i-a adresat un apel. Dîndu-ne seama că ființele necunoscute nu vor putea să ne înțeleagă, emiteam neîncetat relațiile triunghiurilor pitagoreene și alte relații geometrice simple, dar chemarea noastră în vid rămînea mereu fără răspuns. Receptoarele îndreptate spre navă tăceau.

Atunci am început să semnalizăm cu lumini. Din aruncătoarele situate în vîrful navei au zburat în spațiul negru jeturile atomice și rachetele de semnalizare, împrăștiindu-se în spațiu în panglici de foc argintiu, verde și albastru, dar nava ce se zărea în depărtări rămînea mai departe cufundată în cea mai deplină tăcere.

În sfîrșit, după-amiază, consiliul astronauților a hotărît să trimită un proiectil ușor, de cercetare, în care să se

afle doar cîteva automate. Pe la orele şaisprezece, vreo douăsprezece persoane, adunate în galeria de sus a racheto-dromului, priveau de acolo cum motoarele transportau pe puntea de start un „trabuc" de foi de paisprezece tone, în interiorul căruia intră automate în îmbrăcăminte mată, de metal.

Proiectilul a coborît în puţul de lansare, clapele interioare s-au închis şi, după o clipă, cînd primul astronaut, pe care nu-l vedeam, a apăsat pe butonul de pe pupitrul cabinei centrale de comandă, interiorul Geei s-a umplut de un zgomot surd, asemănător cu bătăile unui ceas gigantic. Trupul de oţel al navei a fost străbătut de o vibraţie aproape imperceptibilă. Racheta propulsată din vîrful navei s-a desprins de aceasta, a descris o buclă în jurul ei şi a zburat către ţintă, dirijată prin undele radioelectrice.

Ne-am îndreptat spre puntea stelară, pentru a urmări de acolo desfăşurarea evenimentelor. Din păcate nu prea se putea vedea mare lucru, deoarece deasupra navei necunoscute ardeau cei doi sori gemeni ai Centaurului, care, prin strălucirea lor orbitoare, îngreunau observarea, iar stratul de oxigen rarefiat nu mai lumina nici el, fiindcă toate motoarele fuseseră oprite, nava noastră mişcîndu-se acum doar ca un satelit al Piticului Roşu.

Graţie amabilităţii lui Pavel Borel, eu dispuneam de o lunetă care mărea de o sută de ori. M-am aşezat în partea din faţă a galeriei şi, cu ochii mijiţi din pricina luminii greu de suportat, priveam cum racheta noastră, strălucind palid în văpaia jeturilor sale atomice, străbătea întunericul. În sfîrşit s-a apropiat atît de mult de navă, încît s-a contopit cu ea într-o singură pată de lumină. Apoi, flacăra produsă de gazele de evacuare ale motoarelor ei s-a stins. Pesemne s-a oprit. Emiţătoarele rachetei erau legate direct cu reţeaua principală de amplificare a Geei, astfel ca, fiecare ştire trimisă de automate ajungea imediat la noi. Prima ştire am primit-o după unsprezece minute din clipa pornirii şi suna astfel:

„Nava necunoscută este avariată".

A doua ştire, primită cu trei minute mai tîrziu, continua:

„Incercăm a pătrunde în interior, fără a-i deteriora învelişul".

Apoi s-a făcut liniște. Astronauții au trimis un semnal de întrebare, însă a rămas fără răspuns. Atunci ne-am simțit inimile cuprinse de neliniște. Dar deodată au răsunat cuvintele :

„Ne întoarcem" — și în același timp am văzut lumina motorului pus în funcțiune.

Racheta a executat manevra obișnuită, a pătruns sub clapa de intrare și, atrasă de cîmpul magnetic, a apărut pe prima pistă a rachetodromului de persoane.

Am coborît din nou cu ascensoarele. Clapele duble ale ecluzei s-au deschis și a apărut vîrful rachetei, care s-a oprit pe loc. Apoi, tras de un braț de oțel, vîrful a început să se ridice, trăgînd după el întregul trup al rachetei. Mecanoautomatele au început să desfacă, din patru părți deodată, șuruburile clapei de ieșire. In acest timp s-a lăsat o liniște de mormînt, care nu era întreruptă decît de zumzetul pulsatorului de răcire al rachetei, ce nu fusese încă oprit. Sub rachetă stăteau cîțiva astronauți, fizicieni și ingineri de deservire ai aeroportului. Prin clapa de ieșire deschisă și-au făcut apariția primele automate, care au coborît pe platformă. Atunci Grotrian le-a pus o întrebare. N-am auzit răspunsul, ci doar strigătul izbucnit din pieptul celor prezenți. Indată, alte cîteva glasuri au început să strige de sus :

— Ce spun ? Ce spun ?

Grotrian și-a ridicat fața, devenită deodată palidă :

— Spun că acolo sînt ființe omenești.

După o jumătate de oră de la acest eveniment, echipajul Geei, adunat în galeria rachetodromului, privea cum Lancelot Grotrian, însoţit de asistentul său, Petru din Ganymede, de Tembhara, de inginerii Treloar şi Utenest, precum şi de Ter Haar, urca pe o scară în interiorul unei rachete amplasate pe pista de decolare.

O a doua rachetă de marfă, încărcată cu instrumente şi automate, dirijată numai de Ameta, urma s-o însoţească pe cea dintîi. În ultima clipă însă s-a considerat că expediţia ar putea avea nevoie şi de un medic, şi atunci am fost ales eu.

M-am aşezat în fundul halei, lîngă pilot; din cauza apăsării echipamentului de protecţie, mă străduiam din răsputeri să-mi găsesc o poziţie firească. Construcţia de aşur a tavanului, planurile înclinate spre pîlniile de start ale pistelor de decolare, corpurilor rachetelor, toate străluceau sub argintul înşelător al berilului, mai închis cu un ton decît argintul scafandrelor noastre.

Cînd clapa gurii de intrare a fost închisă după ultimul om, a ieşit din perete un piston mare de oţel şi a împins proiectilul în puţul de lansare. Apoi s-a auzit zgomotul înăbuşit al catapultei. După douăzeci de secunde, pe discul semnalizatorului s-a aprins lumina verde. Pistonul a-n retras şi a împins a doua rachetă, pe locul eliberat. Ne-am urcat sus.

Am vrut să schiţez un gest în semn de salut adresat tovarăşilor adunaţi sus, dar domnea o tăcere atît de apăsătoare, încît mi-am pus coiful şi, urmîndu-l pe Ameta, am coborît în interior.

În vîrful rachetei spațial era strîmt. Abia m-am așezat lîngă pilot și am apucat să-mi leg curelele, că am și auzit semnalul; luminile de control ale punții de comandă s-au aprins. Proiectilul, împins de brațul de oțel, a coborît în adîncul tunelului. A început să tune. Deodată am simțit creșterea bruscă a greutății corpului. Dincolo de fereastra rotundă din fața capului lui Ameta a apărut cerul negru: zburam.

Făcînd ocolul reglementar în jurul Geci, Ameta a pus motoarele în funcțiune. Dar abia cînd ne-am depărtat de navă, a apăsat pîrghiile acceleratoarelor, cu o mișcare puternică a ambelor mîini. Am simțit zumzetul adînc, cîntător, al gazelor atomice care ieșeau din efuzoare, nu numai cu urechile, ci cu întreg trupul suspendat într-o țesătură elastică.

Am încercat să privesc prin geam, ca să zăresc prima rachetă, dar era destul de greu, din cauza îngustimii cabinei. De două ori fața lui Ameta a fost inundată de o lumină sîngerie și în gemulețele ceasornicelor au prins să scapere scîntei de rubin. Aceasta se întîmpla cînd proiectilul făcea coliturі și cînd Piticul Roșu ne privea prin fereastră, cu strălucirea sa rece. M-am ridicat în coate. Atunci am văzut, frîngîndu-se în spate, flăcările ce țîșneau din vîrful proiectilului. Reduceam viteza, punînd în acțiune instalațiile de frînare.

M-am ridicat și mai mult și deodată am zărit nava necunoscută.

Semăna cu un fus, cu vîrful și coada la fel de ascuțite. Într-o clipă, la mijlocul ei s-a aprins o stea îndepărtată. Am crezut că este transparentă, dar imediat mi-am dat seama de greșeala comisă. Nava nu era de loc un vehicul interplanetar, ci un tip de satelit artificial. Ceea ce ni se păruse a fi un fuselaj ascuțit era de fapt un inel văzut în proiecție laterală.

Așa-zisa navă creștea repede, ca și cum ar fi umflat-o cineva, și se îngroșa cu o viteză nemaiîntîlnită. Era un miraj caracteristic vidului. Așa arăta și locul de destinație al călătoriei noastre. Ameta a pus din nou în funcțiune instalațiile de frînare și a făcut un ocol. Nava a rămas jos, sub noi. Părea o uriașă roată cu spițe, cu butucul turtit. Se rotea încet, iar spițele se deplasau lenș

pe fondul negru al adîncurilor, fărîmițînd parcă stelele. Din mijlocul lui se înălța, sprijinindu-se pe un turn zăbrelit, pista de oprire. Noi încă ne roteam, cînd prima rachetă coborîse. Nu s-a oprit pe pistă, ci s-a lăsat mai jos. Apoi, cu flacăra motoarelor trepidînd ritmic, și-a adaptat mișcarea sa la mișcările de rotație ale satelitului și s-a oprit deasupra lui. După aceea a mai aruncat o dată o flacără din instalația de frînare din vîrf, a scos cîngile magnetice și s-a fixat pe suprafața satelitului, în locul unde se vedea o pată neregulată.

Ameta a mișcat imperceptibil manetele și am început să coborîm și noi.

Discul plat al pistei de oprire creștea vertiginos în fața ochilor noștri, acoperind cerul. Aveam credința că îl vom străpunge ca o ghiulea, dar, ajungînd aproape de el, racheta și-a ridicat vîrful în sus și s-a instalat vertical în spațiul negru. Umbra noastră prelungă a trecut fulgerător pe deasupra tablei canelate ce strălucea roșiatic în lumina Piticului.

Ameta a făcut un viraj și a pus racheta în mișcare de rotație în jurul satelitului artificial. Ne-am stabilit pe planul circumferinței sale și zburam după o linie spirală ce se strîngea mereu. Inelul de argint al satelitului se mărea, pînă cînd a umplut cu trupul său tot geamul, acoperind cerul negru, înstelat, inundat cînd de întuneric, cînd de strălucirea Piticului Roșu. Și pe măsură ce Ameta apăsa mai tare pe pîrghiile de frînare, această alternare de lumină și întuneric devenea din ce în ce mai rară.

Pierdeam viteza. La cîteva zeci de metri în fața geamului nostru se învîrtea iute cuirasa metalică a satelitului. Încă un snop de flăcări din vîrful proiectilului, și peretele de argint ce ne ieșea în întîmpinare și-a redus viteza.

Ameta a frînat pentru ultima oară. Apoi, prin fața geamului a trecut silueta turnului. După aceea s-a rotit sub noi, atît de încet și de aproape, o parte goală a roții, încît se vedeau bine liniile groase care marcau locurile sudurilor.

Făcusem înconjurul satelitului. Proiectilul a trepidat. Ne-am oprit lîngă prima rachetă. Ceea ce de departe părea o pată era în realitate o largă deschizătură în învelișul inelului. Nu vedeam nici un lovarăș. Probabil că intraseră

în interiorul satelitului. Ameta a deschis clapa din spate, a chemat mecanoautomatul, a desfăcut curelele şi a ieşit afară.

Tovarăşii noştri au agăţat cu cîrlige provizorii de suprafaţa inelului un cablu. Ne-am prins bine de el, deoarece satelitul artificial se rotea, iar forţa centrifugă putea uşor să ne arunce în vid. Poposisem pe cercul mare, argintiu, care se învîrtea alene împreună cu noi, şi aveam impresia că satelitul stă nemişcat, în mijlocul sferei negre, presărate de stele, ce se rotea maiestuos. Departe, sus, ca un disc de flăcări, se vedea Piticul Roşu. Pista de aterizare, înălţată deasupra inelului, arunca, în lumina lui, o umbră lungă ce ne învăluia din cînd în cînd. Am vrut să caut cu privirea nava noastră. Pesemne că se afla undeva în dreptul norilor de stele din Săgetătorul, dar Ameta şi coborîse în deschizătură. Am pornit-o după el.

Ne-am trezit într-un coridor tubular, ce trecea prin interiorul inelului. Deschizătura aceea mare din trupul inelului fusese făcută, incontestabil, de vreun meteorit. In apropierea acesteia, pereţii coridorului erau foarte deformaţi. Plăcile străpunse ale învelişului lăsau să se vadă scheletul întortocheat, iar podeaua, cutată ca o armonică, avea falduri înalte, peste care trebuia să sărim. Proporţiile dezastrului ne dovedeau că materialul de construcţie era slab.

Am ajuns în faţa primei încăperi, înalte şi drepte. Suprafaţa uşii era presărată cu umflături dese, aşezate una lîngă alta şi care se întretăiau.

Uşa era întredeschisă. Patru urme slabe lăsate pe placa ei dovedeau că chiar pe acolo pătrunseseră în interiorul navei automatele trimise înaintea noastră de Gea. Printr-o gaură îngustă am pătruns într-un fel de hol mic şi pătrat. In perete era deschisă o altă uşă. Ameta a intrat primul. Din spatele său i-am văzut pe tovarăşii noştri.

Stăteau în mijlocul unei încăperi lungi, destul de spaţioase, şi aprinseseră lămpile de pe umărul scafandrelor, astfel că înăuntru era destulă lumină. In pereţi se vedeau dulăpioare, unele din ele deschise. Înăuntrul lor străluceau sticle. Pe ambele rînduri de mese se aflau grămezi de vase de porţelan şi de sticlă, alambicuri şi eprubete. Sub mese se vedeau, în învelişuri de ceramică, baloane de

forma unei picături. Într-un colț se afla parcă un coș de fum cu pereții de sticlă, iar în al doilea colț se zărea o deschizătură pătrată. Unul dintre lovarăși a aruncat o rază de lumină în adîncul ei, care s-a răsfrînt pe pîntecele unor butelii uriașe, pline cu o masă vîscoasă, solidificată. Am observat cu mirare că tavanul, pereții și dușumeaua acestei încăperi erau acoperiți cu o cuirasă de plumb. Pe o bucată de sticlă, aflată printre grămezile de sfărîmături, se vedeau zgîriiate niște semne.

Tocmai voiam să pun mîna pe ea cînd Grotrian a spus cu glas tare:

— Nu vă atingeți de nimic! Mergeți pe aici! și ne-a indicat drumul printre mese.

— Ce sînt astea? am întrebat eu, în vreme ce Uteneut manipula un mecanoautomat.

— Sînt culturi de bacterii — a răspuns Grotrian — care s-ar putea să-și mai păstreze încă virulența la temperatură scăzută.

— Bine, dar radiația cosmică pesemne că le-a ucis de mult... — am început eu, dar m-am oprit imediat, deoarece mi-am dat îndată seama de rostul barajului de plumb.

Grotrian a aruncat un snop de lumină de-a lungul pereților vineți.

— Cuirasa aceasta apără bacteriile, dar vom steriliza îndată totul — a spus el.

Mecanoautomatul a ridicat dispozitivul de iradiere, proiectînd asupra lor o ploaie de raze ultraviolete, distrugătoare pentru microorganisme. Astronautul a indicat mecanoautomatului să iradieze și scafandrele noastre. Apoi am pornit mai departe.

Așa a început marșul nostru în adîncul satelitului misterios. Coridorul întunecat, care urca mereu, absorbea toate zgomotele, astfel că pașii ni se pierdeau fără ecou. De pe dușumea, la fiecare pas se stîrneau nori groși de praf imponderabil care ne învăluia leneș, ridicîndu-se aproape pînă la înălțimea umerilor, strălucind ca argintul în razele de lumină ale lămpilor de pe umerii noștri, sau devenind sîngeriu în lumina Piticului Roșu, strecurată de sus prin luminatoarele rotunde din tavan și care poleia bolțurile de sticlă ale celor ce mergeau înaintea mea cu o culoare rubinie. Prin acești nori de praf sau de ceață

semitransparenți, pereții și obiectele se întrevedeau acoperite de un strat de pulbere cenușie și înghesuite unele într-altele, iar ca să le ajungi, era suficient să întinzi numai mina. Aveai impresia că interiorul acestui inel fusese construit de niște pitici, atît erau de vîrîte unele într-altele despărțiturile și aparatele, atît de mult trebuia să ne aplecăm. Am trecut printr-un fel de magazie, plină cu butelii de oțel. Mai departe se întindea coridorul, învăluit în nori de praf roșiatici și sfîrșindu-se în fața unei uși mai mari ca toate celelalte.

Grotrian a împins ușa, dar s-a oprit în prag înlemnit, barîndu-ne drumul. Am privit înăuntru peste umărul său. Doi snopi de lumină, aruncați de lămpile noastre, au luminat camera înaltă, pe lîngă ai cărei pereți, și într-o parte și în cealaltă, se înșiruiau niște schele, pe care la început le luasem drept cuști; în realitate erau paturi suprapuse. Chiar la picioarele lui Grotrian, încălțate în metal argintiu, se afla culcată o mogîldeață chircită, avînd forma unui sac pe jumătate golit. Sacul se compunea din două părți. Partea dinspre astronaut se termina printr-o proeminență sferică. Am tresărit.

Era o făptură omenească.

Stătea culcat cu fața în sus, cu picioarele chircite și cu mîinile sub mijloc. Fața-i era acoperită de un coif de piele. Murise de secole.

Trebuia să ne fi așteptat la asemenea descoperiri.

— Am întors capul. În spatele meu se afla Ter Haar. Prin geamul ce-i acoperea ochii, se vedea fața-i severă și palidă.

— Ce-o fi asta? am întrebat eu, domolindu-mi glasul, fără să vreau.

Nu mi-a răspuns nimeni.

Grotrian a pășit peste cadavru și a intrat înăuntru. Am pornit și noi după el, strecurîndu-ne prin intervalul îngust dintre paturile în formă de cușcă. Astronautul a încercat să deschidă ușa următoare, dar n-a izbutit. Atunci a chemat mecanoautomatul. Acesta a izbit-o scurt în mijloc și ușa a cedat.

Norii de praf ce pluteau între mine și tovarășul dinaintea mea se îngroșau pe măsură ce coboram în adîncul încăperilor fără geamuri. Lumina lămpilor noastre se

mişca în ritmul pasului nostru de marş. În razele ei apăreau morţii. Sîngele îmi zvîcnea în tîmple ca bătăile unui ceasornic, iar gîtlejul parcă mi se îngusta.

Am visat odată că după o lungă călătorie printr-o regiune mohorîtă şi pustie, am întîlnit un om care s-a apropiat de mine şi mi-a întins mîna prietenește. Dar cînd i-am privit de aproape faţa zîmbitoare şi bună, am descoperit un lucru neaşteptat: nu era om. Sub pielea întinsă cu multă artă se ascundea o altă fiinţă, care, zîmbindu-mi binevoitor, îşi pironea asupră-mi, prin deschizătura pleoapelor, privirea-i rece, tîmpă şi totodată triumfătoare. Străbătînd acum norii de praf, mă aflam sub stăpînirea unui coşmar asemănător. Majoritatea obiectelor date la iveală de lumina lămpilor îmi erau necunoscute. Pe mobilele şi utilajele aşezate în dezordine şi învelite în pături şedeau, în genunchi sau culcate, zeci de mumii, cîte două, cîte trei, cu mîinile încleştate, cu feţele lipite de podea sau cu capul dat pe spate, cu ochii preschimbaţi în fărîme de gheaţă tulbure şi cu dinţii strălucind, toate acoperite de un praf argintiu şi complet lipsite de orice expresie omenească. Cu toate acestea, ele erau rămăşiţe omeneşti, locuitori ai unei planete nescunoscute, căci, după cîte am înţeles, era vorba de o catastrofă care avusese loc cu secole în urmă.

Fără să scoatem un cuvînt, treceam dintr-o încăpere într-alta. Am ajuns în bucătărie, unde pe plăcile albe de faianţă stăteau împrăştiate grămezi de oase uscate, iar din robinetele strălucitoare atîrnau ţurţuri de gheaţă. Apoi am pătruns în secţia următoare a coridorului. Şi aici alunecau pe duşumea cercurile de lumină roşie ale luminatoarelor. Am zărit încă o uşă. Am trecut pragul şi deodată am văzut că din partea opusă intrau opt siluete înalte de argint. Erau imaginile noastre, reflectate într-o oglindă mare cît peretele. În cameră domnea acelaşi haos. Printre taburetele cu trei picioare, împrăştiate pretutindeni şi peste cioburile de sticlă zăceau culcate mumii. În tavan se vedea o clapă larg deschisă, către care ducea o scară mică. Pe ultima sa treaptă atîrnau două trupuri, îndoite de la mijloc.

— Ce sînt astea? am întrebat eu, fără să-mi recunosc propria-mi voce.

— Sînt pesemne fiinţe dintr-o altă planetă, aidoma atlanţilor de pe Pămîntul nostru — mi-a răspuns Ter Haar, ca şi cum aceste cuvinte ar fi explicat totul.

Apoi a trecut pe lîngă mine, a dat la o parte cadavrele ce atîrnau pe scară şi a început să se urce pe ea. Mumiile se prăvăliseră alături. Aveau capetele învelite în fîşii de pătură, peste care mîna miloasă a cuiva trecuse o bucată de pînză.

Am urcat cu toţii şi, învăluiţi în semiîntunericul unei galerii înguste, ne-am îndreptat spre camera centrală. Trebuia să mergem ţinîndu-ne de cablurile subţiri, metalice, fixate în pereţi, deoarece forţa centrifugă, care crea în circumferinţă o gravitaţie artificială, slăbea din ce în ce mai mult. Coridorul era închis cu o uşă blindată, masivă, acoperită de un strat pufos de chiciură.

Aparatele obişnuite de tăiere ar fi lucrat foarte multă vreme aici. De aceea Grotrian a chemat automatul dotat cu un dispozitiv de tăiere cu ajutorul radiaţiilor. Într-o clipă, ascuţişul său albăstrui a pătruns în placa ce bara trecerea. Oţelul s-a înroşit şi în vid au început să zboare firicele de lac carbonizat. Linia tăieturii unduia delicat. În sfîrşit, cuirasa a fost spintecată în toată lungimea ei. Cele două automate aflate aici mai întîi au apăsat, apoi au tras spre ele şi deodată uriaşul bloc de oţel s-a îndoit uşor şi s-a rupt.

Primul care a intrat înăuntru a fost Grotrian. În încăpere era întuneric. Razele lămpilor noastre rătăceau prin nişe şi adîncuri. În plus, orientarea era îngreunată de lipsa gravitaţiei. Tălpile magnetice ne uşurau mersul, dar nu puteau înlocui în întregime gravitaţia. În spaţiul pustiu se ridicau şi pluteau agale printre noi vase mari, semănînd cu nişte peşti graşi. Din cînd în cînd, pe suprafaţa poleită a vreunuia din ele se reflecta strălucirea lămpilor noastre.

Abia cînd mecanoautomatele au adunat blocurile acelea zburătoare, fixîndu-le în mod provizoriu, şi au aprins un reflector mare, m-am dumerit că mă aflam înăuntrul unei încăperi cu tavan în formă de cupolă. Din tavan spînzura braţul unei macarale, care ţinea o rachetă de aproape patru metri lungime, cu nişte stabilizatori nu prea reuşiţi. Automatul a rotit reflectorul şi atunci am băgat

de seamă că în nişele întunecate se aflau nişte obiecte în formă de pară. Erau peste treizeci. Din fiecare nişă ieşeau tuburi înguste care se terminău sub braţul macaralei.

— Bombe, nu-i aşa ? s-a adresat Grotrian lui Ter Haar.

— Da — a răspuns istoricul — de uraniu.

Grotrian a chemat mecanoautomatul şi i-a spus să supună radiografiei cu raze Roentgen una din buteliile acelea în formă de pară. Am trecut apoi pe partea cealaltă, ca să urmărim rezultatul radioscopiei pe ecranul fluorescent. In acest timp am observat că dedesubtul macaralei, de sub duşumeaua înclinată, se deschidea o pilnie turtită, cu clapa defectuos închisă. M-am aplecat şi am privit prin crăpătură : în întunericul fără fund străluceau stelele.

Mecanoautomatul a dat drumul la curent. Pe ecranul luminiscent, de culoare verzuie, a apărut ca o umbră interiorul buteliei. Fără să ne dăm seama în ce scop fuseseră construite, vedeam că în mijloc se întîlneau concentric un număr de paisprezece sau şaisprezece ţevi (nu ştiu precis numărul, deoarece umbrele se încălecau). Ţevile erau unite la capătul superior cu cabluri, care se întîlneau într-un singur punct. Uteneul le-a regăsit pe suprafaţa exterioară a buteliei. Acolo se afla un căpăcel care se ridica împins de un arc, iar în interior se afla o pîrghiuţă de contact. Atît tot.

Grotrian ne-a interzis să atingem vreun obiect. Am ieşit prin deschizătura pe care au tăiat-o automatele în cuirasă şi ne-am întors în încăperea mare, cu oglinzi. De aici, drumul ducea mai departe, printr-un coridor, într-o cabină mică. Sub tavanul ei se încrucişau cabluri de diferite grosimi. Pe pereţi se vedeau tablouri de distribuţie din marmură, cu numeroase contacte. Sub tablouri se aflau scaune cu trei picioare, pe care stăteau patru oameni chirciţi, cu căştile la urechi. Deasupra căştilor aveau coifuri. Feţele le erau acoperite cu măşti din piele. Al patrulea dintre ei atîrna jos de pe scaun. Coiful îi căzuse din cap, iar părul argintat de cristalele de aer atingea duşumeaua. Ochii i se preschimbaseră, ca şi ai celorlalţi, în grăuncioare de gheaţă tulbure.

Următoarele secţiuni ale coridorului erau acoperite de un covor moale, gros, ce ducea la o uşă.

Prin două luminaloare rotunde din tavan se strecurau în cameră razele Proximei. Cînd am intrat înăuntru, culoarea ei roşie s-a contopit cu albul luminii lămpilor noastre de pe umăr. În strălucirea aceasta puternică am văzut că ne aflăm într-o cameră spaţioasă, cu dulapuri mari de sticlă, pline cu cărţi şi cu fotolii mari; pe unul din pereţi atîrna o hartă ciudată.

La birou, într-un fotoliu larg şedea un om. Era înalt de statură, deoarece picioarele îi ieşeau de dedesubt. Stătea cu capul dat pe spate, din care pricină mărul lui Adam, ascuţit, îi ieşea proeminent din gîtul învelit în blana albă a gulerului scurtei. Mumia era îmbrăcată într-o scurtă de piele, ca toţi cei de pe navă.

Cînd m-am apropiat, mi s-a părut că comandantul navei distruse zîmbea. Am înconjurat biroul şi l-am privit din faţă. Avea pielea de culoare cenuşie, acoperită de chiciură şi lipsită de orice expresie. Buzele întredeschise lăsau să se vadă dinţii încleştaţi. M-am aplecat, ţinîndu-mi respiraţia. Cineva mi-a pus mîna pe umăr: era Ter Haar.

— Hai! mi-a spus el şi abia atunci mi-am dat seama că nu mai rămăsesem decît noi doi în cabină. Cînd am ajuns la uşă, am mai privit încă o dată în cameră. Lumina roşie a Piticului se revărsa peste faţa mumiei, încercînd parcă în zadar să-i dea viaţă. Uscată, zbîrcită, nu lăsa să se întrevadă nici o vîrstă, ca şi cum dintotdeauna ar fi fost moartă, ca şi cum niciodată sîngele nu pulsase în vinele ei.

Am intrat apoi într-o încăpere goală. Sub tavan se zăreau şiruri de ţevi paralele, iar lîngă pereţi, montate în nişte cercuri metalice, şiruri de butelii de gaz. Toţi tovarăşii noştri se aflau strînşi aici.

— Acest satelit — a început Grotrian să vorbească — a fost lansat pesemne de pe o planetă necunoscută, cu multe secole în urmă. Atlanţii aceştia intenţionau să împrăştie bacterii şi să trimită proiectile atomice. Nu ştiu ce greşeală în calcule a determinat ieşirea din orbita indicată. Aşa a început alunecarea navei în vid. După cîteva sute de ani, a ajuns în sfera de atracţie a Proximei, sporind astfel numărul corpurilor care o înconjoară.

În timp ce Grotrian vorbea, fără să vreau îmi imaginam prăbuşirea acestor oameni, închişi în cercul de metal, în

îndîncul de gheață, înghețarea lentă a sîngelui în vinele lor, lupta dată de ei pentru viață și căldură. Trecuseră sute de ani de la moartea ultimului om din echipaj și totuși vehiculul de oțel continua să se rotească neobosit în jurul unei stele în răcire, purtînd cu sine echipajul pietrificat.

— Acești nenorociți — a continuat astronautul — au avut o soartă asemănătoare cu cea pe care voiseră să o pregătească altora. Chinurile prin care au trecut înainte de a muri nu pot să răscumpere încercările lor criminale de distrugere; consider că nu trebuie să cercetăm amănuntele acestei tragedii de odinioară, deoarece nu mai sînt decît niște rămășițe care se prefac în pulbere. După mine, ar trebui să distrugem această navă. Nimeni nu trebuie să mai vadă ceea ce am văzut noi. De aceea hotărîrea trebuie luată numaidecît. Dumneata ce crezi, Ter Haar?

— Sînt întru totul de acord.

— Uteneut?

— De aceeași părere.

— Treloar?

— Sînt de acord.

— Ameta?

— Nu sînt sigur dacă ai dreptate — a răspus pilotul. Dar nu mă voi opune majorității. Nu știu dacă avem dreptul să uităm toate aceste grozăvii.

— Nu vom uita — a răspuns Ter Haar. Mai întîi vom înregistra faptele importante pentru cercetările istorice și vom lua și documentele.

Se părea că Ameta ar vrea să mai spună ceva și de aceea Grotrian l-a privit așteptînd, dar pilotul s-a dat un pas înapoi și s-a întors cu spatele. În sfîrșit, astronautul s-a uitat și la mine. Am încuviințat din cap în tăcere. După aceea Ter Haar, cerînd sprijinul inginerilor, s-a îndreptat spre încăperea comandantului. Grotrian a ieșit pentru a stabili legătura prin radio cu Gea, iar eu am pornit de-a lungul coridorului, fără vreo țintă precisă.

Grotrian a lăsat mecanoautomatele în camera bombelor apoi ne-am urcat în rachete. Acestea s-au înălţat una după alta, ocolind iar nava, după care şi-au îndreptat vîrfurile spre Gea şi au mărit viteza. În curînd ne aflam pe bordul ei.

Tovarăşii noştri, adunaţi în număr mare pe rachetodrom, s-au urcat pe puntea stelară, ca să asiste de acolo la distrugerea satelitului artificial. Ne-am urcat şi noi sus. După zece minute, mecanoautomatele ne-au dat de veste că au instalat radioaparatajul de declanşare şi atunci a fost trimisă o rachetă ca să le aducă înapoi. Cînd s-au întors pe Gea, în megafoane a răsunat glasul calm al lui Ter Akonian :

— Atenţie... minus patru minute... minus trei minute... minus un minut şi jumătate... minus patruzeci de secunde... minus cinci secunde.

Inimile au prins să bată mai repede. Într-o liniştе deplină, priveam în întuneric strălucirea palidă, în formă de inel, a satelitului atlanţilor.

— Atenţie!... Zero... — s-a auzit vocea primului astronaut.

Deodată bezna a fost străpunsă de suliţe de foc. Sfera orbitoare s-a diluat, ascunzînd lumina stelelor, devenind din ce în ce mai mare şi mai palidă. Apoi, în vreme ce în faţa ochilor îmi mai tremurau încă pete luminoase, la o distanţă de cîteva sute de kilometri de Gea se destrăma în spaţiu un nor de fum de culoarea leşiei.

Credeam că cu aceasta întîmplările neașteptate au luat sfîrșit, dar seara, Grotrian m-a poftit la el acasă. Erau acolo toți cei care fuseseră pe satelitul misterios.

La întoarcerea pe Gea, ne scoseșm costumele de scafandri într-o cameră golită special în acest scop, pentru ca, după aceea ele să fie supuse unei cercetări bacteriologice atente. Grotrian m-a informat că analiza a arătat că scafandrele erau sterile. Apoi ne-a privit o clipă, ca și cum s-ar fi codit să vorbească.

— Aș vrea să vă comunic un fapt ciudat — a rostit el, în cele din urmă. Cred că vă aduceți aminte că eu singur am atins bomba aceea, căreia i-am făcut roentgenoscopia. Analiza microchimică a arătat că pe mănușa dreaptă a scafandrului meu a rămas o urmă foarte fină de astron... — Văzînd că nu pricepem ce voia să spună, Grotrian a adăugat cu voce scăzută: Atenția mea a fost atrasă de faptul că pe ecranul din apropierea bombei a apărut o umbră foarte vagă a construcției ei, înainte ca automatul să fi pus în funcțiune tubul Roentgen. Această umbră vagă nu putea fi provocată de radiația proprie a uraniului 235 ce se afla în bombă, deoarece el nu emite radiații atît de puternice, ca să străbată învelișul de oțel. M-a fulgerat atunci gîndul că bomba a fost mai înainte pulverizată cu un element oarecare ce emite raze gamma. De aceea am adunat cu mănușa puțin praf de pe suprafața ei. Analiza a scos la iveală urme de astron... Astronul, care nu are o durată mai lungă de cîteva zeci de ani, s-ar fi dezagregat în decursul veacurilor în care satelitul a colindat prin spațiu și noi nu am reușit să-l mai descoperim acolo. Dar astronul nu se află nici în vidul cosmic. Praful acesta trebuie deci să se fi așezat pe învelișul bombei nu prea de multă vreme și, în orice caz, nu mai mult de șaizeci de ani. Prin urmare... — În fața noastră se deschide un cîmp de deducții, momentan încă imposibil de verificat și greu de stabilit, dar cel mai simplu raționament care trebuie să găsească răspunsul la întrebarea: în ce scop a fost pulverizată suprafața bombei cu astron? ajunge la concluzia că astronul, trimițînd raze puternice gamma, poate să inlăturască cu succes razele Roentgen. La întrebarea a doua: cum a putut ajunge pulberea de astron pe satelitul aces-

tor atlanți? se impune ca răspuns ipoteza că ea a fost adusă acolo de ființe care doreau să cunoască construcția interioară a bombelor...

— Așadar, înaintea noastră a mai fost cineva acolo! a rostit Ameta, fără să se mai poată stăpîni, la fel de impresionat ca și noi.

— Lucrul acesta nu e sigur, dar destul de probabil — a răspuns Grotrian. Pentru a explica altfel faptele pe care vi le-am relatat, ar trebui să recurgem la argumente foarte neobișnuite, cu totul neobișnuite.

— Bine, dar și dușumelele, și pereții satelitului erau acoperiți de chiciură, în care-și lăsa amprenta fiecare pas al nostru — am rostit eu. Atunci ce fel de ființe puteau fi acelea, ca să nu lase nici cea mai mică urmă pe unde au trecut? Și în afară de asta, după cîte-mi pot da seama, acolo nimic n-a fost clintit de la locul său. Or, mi se pare logic ca aceste ființe să fi dorit să cerceteze amănunțit mumiile, ca și construcția navei!

— M-am gîndit și la asta — a răspuns Grotrian. Se prea poate ca acele ființe, chiar dacă au întreprins cercetări, și praful de astron pare să indice aceasta, pesemne că nu au lăsat urme...

Atunci mi-a trecut prin minte o clipită imaginea unor făpturi cu totul deosebite, care nu se supun forței de gravitație, și astfel, fără a atinge podeaua sau pereții, au străbătut cîndva aceleași culoare ale satelitului prin care trecuserăm și noi nu de mult, și am simțit un fior rece. Dar astronautul explica mai departe:

— Cît privește stratul de chiciură intact, trebuie să admitem faptul că satelitul se rotea în jurul Proximei pe o orbită foarte alungită, descriind o elipsă asemănătoare cu aceea a unei comete. Cînd nava se apropia de Pitic pe orbita sa, ajungînd la periheliu la patruzeci de milioane de kilometri de el — așa cum demonstrează calculul privitor la mișcarea sa — începea să se încălzească și atunci oxigenul lichefiat din rezervoare se evapora, scăpînd prin supapele nu prea bine închise. Așa a apărut coada aceea ciudată de gaz, asemănătoare unei comete și datorită căreia am putut descoperi nava-satelit. Cînd însă, depărtîndu-se de Pitic, dispărea în întuneric, gazul îngheța și se așeza ca o chiciură pe toate suprafe-

țele. Prin urmare, eventualele urme lăsate de cei care au vizitat-o au putut fi acoperite de noile straturi de chiciură, formate în rotațiile următoare în jurul Proximei. Am luat o probă din această chiciură și cercetările au dovedit că ea se topea într-adevăr la fiecare apropiere de soare și îngheța la loc în afeliu. Acest fenomen se repeta la intervale egale cu o rotire, iar o rotire se efectua în aproximativ doisprezece ani pămînteni. Dar ființele au putut pătrunde în camera atomică și direct prin clapa deschisă a puțului de lansare a bombelor, lucru ce pare a fi foarte probabil, deoarece ușa blindată interioară era neatinsă. Nu se poate spune cu precizie dacă clapa puțului a fost sau nu deschisă de mîini omenești...

— În acest caz, de unde puteau ele să știe încotro să se îndrepte, și de ce ar fi trebuit să nimerească exact, chiar de la bun început, în camera atomică, fără a pătrunde în navă? am întrebat eu.

— Se prea poate ca ele să fi făcut mai întîi radioscopia întregii nave din exterior — a răspuns Grotrian. Nu vreau să mă avînt în ipoteze mai îndepărtate, deoarece ele vor deveni din ce în ce mai puțin întemeiate și avem din ce în ce mai puține fapte care să le susțină. Este însă foarte probabil ca pe această navă să fi fost înaintea noastră ființe, și încă foarte evoluate, deoarece se foloseau de tehnica radiațiilor, așa cum ne dovedesc urmele de astron...

— Dar de unde pot proveni aceste ființe? a intervenit Ter Haar. Ai găsit cumva vreo ipoteză în acest sens?

— Nu știu nimic. Evident că cel mai probabil este că aceste ființe au provenit de prin preajma stelelor, prin urmare din planetele Proximei. Dar, după cît se pare, acestea sînt nelocuite; se prea poate ca ele să provină și din sistemul lui alfa Centaurul... În orice caz, deocamdată nu se poate spune nimic sigur în această privință.

— Astronauții sînt la curent cu toate aceste lucruri? am întrebat eu.

— Evident.

— Și totuși poate că ne-am grăbit fără rost cu distrugerea satelitului aceluia... — a remarcat Ter Haar. Am fi avut posibilitatea să întreprindem cercetări mai exacte...

— Mă îndoiesc că am fi putut culege prea multe date... Dar să lăsăm discuția, deoarece nu mai are nici un sens să vorbim despre lucruri dispărute pentru totdeauna. Iată tot ce-am vrut să vă spun. Aceste lucruri le voi comunica și celorlalți tovarăși ai noștri ceva mai tirziu, atunci cînd vom trece la cercetarea planetelor. Acum, după cum știți, ne vom apropia de Piticul Roșu la cea mai mică distanță posibilă, fapt legat de un oarecare risc, deși nu prea mare.

Intr-adevăr, Gea își mărea viteza, zburînd în direcția Proximei, nu în linie dreaptă, ci după o traiectorie bine calculată.

Piticul Roșu îi intriga de mult pe astronomi. Această stea palidă, cu mult mai mică decît Soarele și cu o temperatură de numai 3000 de grade, la anumite intervale de timp începe să lumineze puternic, mărindu-și strălucirea de cîteva ori. Astrofizicienii consideră acest fenomen ca o manifestare a variabilității transformărilor atomice interioare. Profesorul Trehub și-a exprimat odată părerea că aceste variații de strălucire pot fi rezultatul lucrărilor experimentale ale ființelor ce locuiesc pe planeta învecinată. „Pesemne — spunea el — aceste ființe, fiind nemulțumite de temperatura scăzută a soarelui lor, încearcă să o mărească, scormonind cu vătraiul focarul ei dătător de căldură". De bună seamă, Trehub glumea.

In unsprezece zile de zbor, discul purpuriu devenise din ce în ce mai mare. In ziua a opta atinsese dimensiunile aparente ale Soarelui văzut de pe Pămînt, iar în ziua a zecea a trebuit să punem în funcțiune instalațiile de răcire cu heliu din interior, deoarece nava începuse să se încălzească.

In acest timp, puntea sferică era din ce în ce frecventată de mai mulți oameni, care veneau aici să privească prin sticle întunecate soarele roșu. Pînă atunci nu observasem nici o explozie de strălucire. Puntea era inundată de o lumină uniformă, de culoarea purpurei, care creștea în fiecare zi.

Cu toate acestea, pe mine nu mă mai interesa aproape de loc acest zbor, atît de mult îmi dăduseră de gîndit vorbele lui Grotrian. Am cugetat mult timp asupra lor, dar fără vreun folos, pînă cînd, într-o seară, mi-am luat inima

în dinți și m-am dus la Trehub. Am vrut să aflu care sînt propriile lui ipoteze. Astrofizicianul m-a ascultat cu atenție (ne aflam în micul observator, unde rămînea uneori pînă la miezul nopții), apoi a rostit:

— Dragul meu coleg, știu foarte bine de ce ai venit tocmai la mine. Vizita ta se datorește faimei de care mă bucur de a fi cel mai îndrăzneț dintre îndrăzneți cînd este vorba de emis ipoteze. Și acum să-ți destăinuiesc de unde mi se trage această faimă. Consider că în știință, pentru a grăbi dezvoltarea ei și pentru precizarea noțiunilor, sînt absolut necesare controversele. Mi s-a întîmplat de multe ori să nu am dreptate în disputele științifice. Dar aproape întotdeauna, fie cu voie, fie fără voie, preopinenții mei au fost nevoiți să-mi lămurească și să șlefuiască în discuții amănuntele concepției lor. Datorită acestui fapt, teoriile lor s-au cristalizat, au devenit mai simple și prin aceasta mai perfecte. De aici nu trebuie însă trasă concluzia că mă străduiesc să mă aflu în opoziție cu orice preț, mai ales că uneori aceasta mă costă foarte scump, cerîndu-mi un mare risc. Totuși, dacă azi mă bucur de oarecare considerație, aceasta se datorește numai faptului că nu mi-e teamă să înfrunt orice risc. Cu toate astea, mă îndoiesc că ipoteza cu care vii la mine poate fi dusă mai departe, fără a ajunge la concluzii false. Căci de la ce fapt plecăm? Clapa neînchisă a puțului de lansare și cîteva micrograme de astron pe una din bombele atomice, atîta tot. Și dumneata ai vrea să afli de la mine nu numai inițișarea ființelor care au vizionat, pare-se, satelitul, ci și cîte ceva despre psihicul lor. Cred că trebuie să le adresezi profesorului Entreul, ca să mai inventeze vreun basm cosmic în legătură cu ele. El este doar specialist în această privință și-i depășește pe povestitorii de basme...

Am părăsit observatorul mult mai nedumerit decît intrasem. Vrînd-nevrînd, am abandonat problema, deși nu am izbutit să scap cu desăvîrșire de obsesia ei. Ființe enigmatice, cînd asemenea unor pînze triunghiulare ale unor nori gelatinoși, cînd ca niște caracatițe în armură metalică, mă urmăreau adesea în vis. Ameta a observat că imaginația mea creează pur și simplu o multitudine de imagini cunoscute, dar nici nu putea fi altfel; se știe doar

că nu-ți poți reprezenta un lucru nici în întregime, nici în părțile lui componente, dacă n-ai luat cunoștință de el prin simțuri.

În a treia săptămînă de drum spre Proxima, discul ei ocupa a zecea parte din cer. Instalațiile de răcire ale Geei funcționau din plin, pentru a menține pe navă o temperatură normală, iar astrofizicienii nu mai părăseau observatoarele decît foarte rar.

În a optsprezecea zi de drum, cînd am ieșit dimineața pe punte, am simțit o dogoare stătută ce pătrundea prin pereți. Discul soarelui roșu, străbătut din cînd în cînd de pete mai întunecate, încercuite de văpăi de foc, părea împietrit. Și deși instalațiile de răcire lucrau cu toată intensitatea, temperatura pe navă creștea în fiece oră cu o cincime de grad, astfel că la amiază atinsese 32° Celsius. De aceea era greu să rămîi pe puntea stelară mai mult de cîteva minute, deși ventilatoarele pompau incontinuu în galerii un curent puternic de aer rece.

Discul Piticului se întindea în toate părțile, pînă din colo de orizontul nostru cosmic. Dar, fie din cauza unei iluzii optice, fie din cauza difuzării reale a razelor lui în pulberea din vid, cerul de deasupra Geei avea culoarea sîngelui negru, închegat, iar prin bezna inundată de purpuriul închis, cu greu își mai făceau drum razele celor mai strălucitoare stele. Curioșii veneau mereu pe puntea stelară, dar plecau îndată, leoarcă de-năduşeală și respirînd anevoie, cu ochii strălucitori ca și cum ar fi reținut în ei imaginea flăcărilor spre care priviseră. Uneori, soarele roșu părea o pîlnie de dimensiuni gigantice, cu marginile răsfrînte, din fundul căreia se ridicau niște protuberanțe, unele atît de lent, încît modificările formelor lor nu puteau fi sezisate de ochi, altele izbucnind cu mișcări arcuite, de parcă ar fi fost niște șerpi de foc ce ieșeau tîrîndu-se din cromosferă. Orizontul curbat se separa de cerul cufundat în beznă, prin flăcărui mișcătoare. Rotirea Piticului părea o scurgere maiestuoasă de pete și de o rețea de granulație mai închisă, printre cîmpiile orbitoare de jeratic.

În ziua aceea, temperatura a ajuns, chiar în încăperile interioare, 40°. Seara a venit la dispensar tînărul Kanopos, al doilea asistent al astronautului Pendergast. Se plîngea de dureri de cap, de junghiuri în mușchii spatelui și

de o stare generală proastă. Pulsul îi era foarte slab. I-am prescris medicamentele necesare pentru a se reconforta, iar după aceea i-am comunicat lui Yrjöla că boala lui Kanopos este provocată, după părerea mea, de creşterea prea mare a temperaturii în navă. L-am instalat pe tînăr într-o rezervă a spitalului, unde aparatele de răcire reuşeau să menţină temperatura la 25°, deşi pe punţea stelară, chiar în timpul nopţii, s-a ridicat la 44°.

A doua zi, starea lui Kanopos m-a neliniştit foarte mult. Temperatura a început să-i crească, splina i s-a mărit, iar starea generală s-a înrăutăţit. Hemograma a arătat scăderea leucocitelor. Pe la prînz, bolnavul a început să alureze.

Tratamentul pe care i l-am aplicat n-a adus nici un fel de ameliorare. Atunci am chemat pe Schrey şi pe Ana, ca să ne consultăm. Simptomele bolii erau cu totul necunoscute. După consult, m-am dus din nou la Yrjöla, de data aceasta pentru a-i cere în mod categoric încetarea zborului spre discul solar. Astrofizicienii au primit această cerere a mea fără bucurie, deoarece, conform planului stabilit, aveam să ne deplasăm în direcţia Piticului Roşu, pînă cînd temperatura pe navă va ajunge la 56°, iar în acel moment nu atinsese decît 47°. Cu toate acestea, eu n-am vrut să-mi schimb părerea. Trelub mi-a atras atenţia că, în afară de Kanopos, nimeni nu se mai îmbolnăvise, şi m-a întrebat dacă sînt sigur că boala se datoreşte creşterii temperaturii. Deşi nu puteam să garantez, n-am renunţat la cererea mea, astfel că, în cele din urmă, astronauţii s-au hotărît să mi-o satisfacă.

La ora trei după-amiază, Gea şi-a încetinit viteza, a făcut un ocol larg şi a început să se îndepărteze de Pitic cu o viteză de cincizeci kilometri pe secundă. Între timp, bolnavul se simţea din ce în ce mai rău. Am stat lîngă el pînă la miezul nopţii. Aiura, iar temperatura i se urcase la 40°. Inima începuse să-i slăbească, parcă atacată de o otravă necunoscută. Deoarece şi noaptea precedentă o petrecusem în picioare, eram atît de obosit, încît abia mai reuşeam să birui somnul. La ora două noaptea m-a înlocuit Ana. M-am dus în odaia mea să mă odihnesc măcar cîteva ceasuri, dar la ora patru a sunat telefonul.

Trezit brusc din somn, pe jumătate ameţit, am au-
vocea Anei: „O insuficienţă cardiacă acută, stare grav
Am sărit imediat din pat, mi-am aruncat pardesiul p
umeri şi am alergat la spital.

Bolnavul îşi pierduse cunoştinţa. Respiraţia şuierătoa
abia îşi făcea loc printre buzele-i arse de febră. Trup
i se cutremura de o tuse uscată, puternică. Indicator
pulsometrului trecuse de 130. Am pus în funcţiune apa
ratul de oxigen, i-am făcut cîteva injecţii care să susţi
circulaţia sîngelui, şi mă bătea chiar gîndul să apl
inima artificială, dar simptomele generale de intoxicaţi
constituiau o serioasă contraindicaţie. L-am trezit p
Schrey, care a sosit în cîteva clipe. Tustrei am încerc
încă o dată să descoperim cauza misterioasă a bolii. E
limpede că boala nu avea nici în clin nici în mînecă c
temperatura ridicată la care fusesem supuşi în ultimel
zile. I-am făcut din nou analiza bacteorologică a sîngelu
(deşi pe Gea nu existau de loc bacterii, am ţinut totuş
seama de posibilitatea aducerii microbilor de pe misterio-
sul satelit artificial), dar rezultatul a ieşit negativ.

După ce am făcuf tot ce ne-a stat în putinţă, am ieşi
cîteva clipe pe puntea stelară, pustie. Era aproape ora
cinci dimineaţa. Nu se auzea decît zgomtul surd, monoton
al instalaţiilor de răcire, care lucrau cu toată puterea. În-
gîndurat, mergeam fără să mă uit la priveliştea ce se des-
făşura dincolo de geamuri. Deodată m-a izbit drept în
ochi o strălucire puternică. M-am oprit.

În prima clipă nu am văzut decît un cîmp roşu cuprins
de flăcări, dar nu lumina aceea dureroasă şi nemişcată
a oţelului înroşit, ci oceanul cromosferei vibrînd, devenit
semilichid. M-am uitat cu atenţie şi am început să de-
osebesc amănuntele. Perdeaua de flăcări, doar aparent uni-
formă, care acoperea trei pătrimi din cer, părea vie. Se
vălureau acolo păduri întregi de purpură, iar de sub înve-
lişul lor se înălţau capete de nori ce se bifurcau desfăcîn-
du-se în trei, apoi în mai multe părţi, se întindeau ca nişte
hlamide de foc, strălucind sîngeriu aidoma unor guri gro-
teşti deschise pentru a vărsa foc şi, după ce rămîneau ast-
fel cîteva clipe, se îndoiau şi se împrăştiau, lăsînd loc
altora, care apăreau ca aduşi de vînt. Uneori, explozia
acestor excrescenţe era precedată de apariţia a două vîr-

juri zburătoare ce se roteau în direcţii opuse, ducînd cu ele flăcări mai palide decît mediul din jur. Altădată, suprafaţa de foc era înghiţită mai întîi de un vîrtej, dar după aceea începea să se umfle repede, aruncînd din ea, cu o viteză uriaşă, fulgere ce se înălţau în sus şi care, pe măsură ce se îndepărtau, deveneau tot mai mici, mai palide, mai slabe, pînă cînd strălucirea lor ce irita ochiul se transforma într-o luminiscenţă portocalie, peste care aluneca limba straturilor mai adînci ale cromosferei ce vibra încontinuu.

O, ce privelişte de nedescris! După ani de întuneric fără margini, de vid de gheaţă, în care gerul pietrifica chiar şi cel mai uşor gaz, iată că în faţa peretelui subţire al Geei se înălţa nu un munte, nu o mare, ci un gigantic univers de foc. Nava, fragilă fărîmă de metal suspendată deasupra adîncului orbitor, părea că se destramă, se topeşte.

Cît de nemilos este acest univers: cugetam în gînd. Cît de înguste şi rare sînt zonele temperate, de mijloc, în care să se poată naşte şi dura o bucată de vreme viaţa, atît de firavă şi lipsită de apărare în faţa jeratecului alb şi a gerului negru, cele două extreme ale existenţei!... Dar — cugetam eu mai departe — această viaţă firavă preţuieşte mult mai mult decît toate, fiindcă, iată, această fărîmă de viaţă se află deasupra stelei, unul din acele locaşe oarbe care ne-au dat naştere.

Şi tot gîndind astfel, îmi simţeam faţa, ochii şi fruntea pătrunse parcă, prin milioane de înţepături invizibile, de dogoarea Piticului Roşu, Pitic între stele, dar gigant pentru oameni.

Mi-am dat seama că cineva se află lîngă mine. Într-adevăr, la numai doi paşi, stătea Trehub.

Voiam să-mi vin în fire şi de aceea l-am întrebat:

— Profesore... Ce s-ar întîmpla cu Piticul dacă am descărca în el toată încărcătura dezintegratorului?

— Exact ceea ce s-ar întîmpla cu un ocean în care un copil ar arunca un fir de nisip... — mi-a răspuns el, fără să stea măcar o secundă pe gînduri.

Ultimele cuvinte ale astronomului nu le-am mai auzit, deoarece m-a străfulgerat deodată un gînd năprasnic.

Fără să ţin seama că era aşa de tîrziu, m-am îndreptat îndată spre locuinţa lui Grotrian, pe care, trezindu-l, l-am întrebat dacă automatele trimise prima oară spre satelitul misterios au fost sterilizate la întoarcerea lor pe Gea.

Astronautul, neliniştit, deşi voia să pară calm, i-a telefonat lui Yrjöla.

După o clipă am primit răspunsul: automatele au fost sterilizate abia la înapoierea noastră pe navă. Prin urmare, timp de aproape trei ore, ele au putut să vie în contact cu oamenii.

— Bine, dar aţi spus doar că este exclusă orice infecţie de natură bacteriologică — a rostit Grotrian, pentru a încheia discuţia, privindu-mă cercetător.

Tăceam. Atunci Grotrian s-a apropiat de aparat şi a început să-i cheme pe specialişti. În curînd au apărut: Ter Haar, Moletiez şi paleobiologul Ingwar. Astronautul le-a prezentat faptele pe scurt. Cînd a isprăvit, Ingwar a sărit ca ars de la locul lui.

— Viruşii! a strigat el. I-aţi cercetat sîngele ca să vedeţi dacă nu cumva conţine viruşi?

— Nu — am răspuns eu, îngălbenindu-mă.

Nu ne-am gîndit la o astfel de posibilitate. Greşeală fatală, dar lesne de săvîrşit, luînd în consideraţie faptul că ultimii viruşi dispăruseră de pe suprafaţa Pămîntului, cu nouă sute de ani în urmă.

Am plecat în grabă de la Grotrian, rugîndu-l să se intereseze dacă nu cumva Kanopos a venit în contact cu automatele înainte de sterilizare, şi m-am înapoiat la spital.

Bolnavul continua să zacă într-o stare de totală inconştienţă. Respiraţia devenea tot mai anevoioasă, pleoapele şi degetele începeau să i se învinetească, pulsul număra 150 de bătăi pe minut. Desperată, Ana îi dădea fără încetare oxigen. I-am luat sîngele din vina braţului şi l-am dat imediat automatelor la analiză. Am fost nevoit însă să le dau indicaţii precise de felul în care trebuiau să lucreze, deoarece nu erau adaptate pentru a efectua asemenea operaţie. De aceea, abia la ora 9 dimineaţa, ameţit de nesomn, cu capul vîjîindu-mi de durere, m-am aplecat asupra rezultatelor analizei. În sîngele bolnavului se aflau nişte corpuri infime, al căror diametru atingea nu-

mai a douăzecea mia parte dintr-un milimetru. O cercetare superficială a arătat că aceştia erau agenţi patogeni. Nu mai încăpea nici o îndoială. Tovarăşul nostru fusese infectat de viruşii aduşi de automate de pe satelitul artificial. L-am trezit imediat pe Schrey, ca să-l înştiinţez de acest lucru. A sosit îndată la spital, împreună cu Ingwar şi cu încă un paleobiolog, specialist în flora bacteriană. Cu ajutorul trionului, am identificat repede agenţii: erau viruşii aşa-numitei psittacoze, infecţie foarte periculoasă. Ne aflam chiar în laboratorul de analize cînd ne-a chemat Ana.

— Agonie! mi-a spus ea prin telefon.

Am repetat tovarăşilor mei acest cuvînt. Într-un minut ne şi aflam în rezerva bolnavului.

Tovarăşul nostru era pe moarte. Pulsul nu i se mai simţea. Faţa, din vînătă, devenise acum cenuşie, întunecată; bolnavul respira din ce în ce mai rar şi respiraţia se făcea din gît.

I-am făcut o nouă transfuzie de sînge, încercînd să-i uşurăm activitatea inimii, dar totul a fost în zadar. Atunci, îndeplinind cea mai înaltă îndatorire a unui medic, am încercat să-l readucem la starea de conştienţă măcar pentru cîteva clipe, ca să-şi poată spune ultima dorinţă, dar n-a mai fost posibil. Creierul, distrus de toxine, pierdea controlul asupra trupului. La ora zece şi şase minute, inima a încetat să mai bată.

A fost primul deces pe navă, datorită unei boli. Am ieşit din spital abătuţi de înfrîngerea suferită. Dacă am fi ştiut mai din vreme cauza bolii, poate am fi reuşit să o combatem. Acum trebuia să ne pregătim în primul rînd pentru o eventuală izbucnire a epidemiei. Grotrian ne-a înştiinţat că într-adevăr Kanopos se atinsese de automate, deoarece el le-a condus în cabinetul astronauţilor pentru a li se înscrie relatările pe trioni. Automatele se infectaseră cu cultura de viruşi cînd străbătuseră laboratorul blindat cu plumb al satelitului artificial. Ele nu respectaseră indicaţiile preventive, deoarece constructorii n-au prevăzut posibilitatea unui astfel de eveniment.

Prima măsură pe care am luat-o a fost aceea de a izola într-o secţie aparte a spitalului pe toţi cei ce veniseră în contact cu Kanopos în ultimele zile. Pericolul in-

fectării era mare, deoarece organismul nostru, dezobișnuit în condițiile de pe Pămînt să lupte împotriva infecțiilor, era prea puțin rezistent. Și în timp ce biologii și chimiștii analizau structura proteică și a virusului, eu îi consultam pe toți cei bănuiți. Astfel am constatat că sîngele a unsprezece oameni era infectat de acești periculoși agenți patogeni. Atunci, hemosintetizatorii au primit ordinul de a crea anticorpi care să distrugă virușii, dar în același timp nevătămători pentru organismul uman. Puse în mișcare seara, la miezul nopții au și furnizat primele doze de vaccin, care au fost aduse imediat la spital. A doua zi am vaccinat întregul echipaj al Geei, fără excepție. Astfel, primejdia epidemiei a fost înlăturată dintru început.

Seara, m-am întîlnit cu Ter Haar și Nils Yrjöla pe punțea stelară. Nils m-a întrebat despre ultimele clipe ale lui Kanopos, prietenul său.

— Gîndiți-vă! a intervenit Ter Haar, cînd eu am terminat. Nu s-au lăsat pînă n-au făcut o victimă, chiar și cînd ultimele rămășițe li s-au destrămat în vid...

Tăceam. În spatele Geei, Piticul strălucea cuprins de flăcări. Lumina sa purpurie se răspîndea de-a lungul podelei punții, căzînd pe fețele oamenilor și poleindu-le ochii cu o strălucire roșie.

PLANETA PITICULUI ROȘU

Pe măsură ce ne continuam zborul, a doua planetă a Piticului, un disc roșiatic, se apropia aparent de două dintre cele mai strălucitoare stele ale cerului: sorii gemeni ai stelei duble alfa Centaurul.

Sistemul planetar al Soarelui A, format din două grupe, interioară și exterioară, se aseamănă destul de bine cu cel pămintean. Soarele B nu are însă planete, în adevăratul înțeles al acestui cuvînt, ci este înconjurat de un roi uriaș de asteroizi și meteoriți, cei mai mari dintre ei fiind cam de aceeași mărime cu Luna și Pămîntul. Astrofizicienii numesc acest soare „gunoierul sistemului dublu", deoarece pare că a strîns în jurul său toate frînturile de materie rămase după consolidarea familiei planetare a lui Telemac.

În acele zile, pline de evenimente, era foarte greu să găsești altundeva, decît în observator, pe vreunul dintre planetologi. Ei măsuraseră și cîntăriseră totul din sistemul nostru solar — tot ce se aseamănă cît de cît cu o planetă — astfel că nu puteau decît să completeze rezultatele cercetărilor predecesorilor lor. Acum îi asalta pur și simplu un potop de noi fapte. Ori încotro își îndreptau privirea, fie în direcția marilor sori din Centaur, fie către Piticul Roșu, peste tot existau planete necercetate. Nu este deci de mirare că lucrau fără a se odihni și nu numai că mîncau, dar chiar și dormeau lîngă telescoape.

Cu toate acestea, tot am reușit să-l ajung din urmă pe Borel, în grădina aproape pustie. Se dusese acolo, după cum mi-a spus, „într-o goană, ca să se trezească în mijlocul miresmei florilor".

Am zăbovit împreună cîtăva vreme pe stîncile ce se înălțau deasupra rîulețului. Aici, Borel mi-a împărtășit o mare și recentă descoperire: a doua planetă a Soarelui A, nu cu mult mai mică decît Pămîntul, se rotește în jurul axei sale, dar mult mai repede; durata de rotație este numai de 18 ore. Așteptam răbdător lămuririle următoare, dar Borel nu se grăbea să mi le dea. Ba chiar văzîndu-mă liniștit, s-a mirat.

— Cum, nu înțelegi! Știi doar că Mercur nu se rotește de loc în jurul axei sale, iar Venus se rotește foarte încet. Rotația inițială rapidă a acestor planete a fost frînată în decursul milioanelor de ani de mareele cauzate de gravitația solară. Iată însă că cea mai apropiată planetă a stelei alfa A Centaurul, îndreptată întotdeauna cu aceeași emisferă către el, seamănă întocmai cu Mercur, pe cînd cea de-a doua, corespunzătoare poziției lui Venus, are timpul de rotație de peste treizeci de ori mai scurt decît cel al lui Venus.

— Ei și ce înseamnă asta?

— Intervenția factorului neastronomic.

— Și ce fel de factor este acesta?

— Ființele vii care populează planeta — a răspuns Borel. Și află că aceste ființe sînt cel puțin egale cu noi ca inteligență, dacă nu cumva ne depășesc chiar, fiindcă noi nu am încercat pînă acum să modificăm viteza de rotație a Pămîntului.

— Ce? am întrebat eu, cu voce tare. Crezi cumva că ei o reglementează?

— Da. Planeta aceasta nu are sateliți. Calculele arată că ea ar trebui să facă o rotație în douăzeci, sau în cel mai bun caz în optsprezece zile. Teoretic nu se poate admite un timp de rotație mai scurt. Prin urmare... putem să ne pregătim să întîlnim ființe cu adevărat inteligente.

L-am întrebat atunci de ce, după o descoperire atît de importantă, pierdem timpul urmărind cea de-a doua planetă a Piticului.

— În decursul celor opt ani ai călătoriei noastre — mi-a explicat Borel — motoarele Geei au transformat în energie cîteva zeci de mii de tone de combustibil. Această pierdere importantă de masă trebuie completată cît se

poate de repede. După cum se ştie, putem să eliberăm energia atomică din orice fel de materie, echivalentul caloric al elementelor depinzînd doar de masa lor. Teoretic, nava poate fi propulsată cu orice substanţă, indiferent dacă este vorba de lichid, gaz sau mineral, dar astronauţii doresc ca materialul ales pentru completarea rezervelor de combustibil să poată fi adunat într-o cantitate mare, uşor şi repede, şi să poată fi transportat pe Gea cît se poate mai grabnic. Or, era de aşteptat ca cea de-a doua planetă a Piticului, înconjurată de o atmosferă foarte rară şi fără nori şi acoperită de pustiuri de nisip, să îndeplinească toate aceste cerinţe.

— Iată-ne, în sfîrşit, în situaţia grădinarului din antichitate, care, după o muncă perseverentă, izbutind să facă să-i rodească pomii, deşi mîna nimănui nu atinsese încă fructele, a putut să rostească : treaba este gata.

Aceste cuvinte i-au ieşit din gură lui Ameta. Stătea cu Yrjõla pe puntea stelară, inundată de lumina roşie a Piticului ce strălucea sus, deasupra noastră.

— Despre ce vorbiţi ? i-am întrebat eu, apropiindu-mă. Cine este grădinarul şi ce semnificaţie are metafora ta, pilotule ?

— Vrea să spună că, chiar şi în clipa asta dacă am fi nevoiţi să ne întoarcem pe Pămînt, totuşi expediţia noastră şi-a îndeplinit misiunea — a răspuns inginerul în locul lui Ameta.

— Aha, prin urmare noi sîntem grădinarii şi el e fructul copt — am rostit eu, arătînd cu mîna în jos, de unde se înalţa pînă departe, la orizont, emisfera stacojie a planetei. În ceea ce mă priveşte, aflaţi că eu n-aş dori să mă întorc tocmai acum cînd ne apropiem de ţintă !

— Nimeni nu doreşte aşa ceva a răspuns Yrjõla — dar să lăsăm imaginaţia să rătăcească în sfere înalte, fiindcă, vezi, chiar azi Ameta împlineşte cincizeci de ani.

— O jumătate de veac ! am exclamat eu, fără voie. Şi arată din ce în ce mai tînăr ! Cum vine asta ?

Ameta mi-a răspuns :

— A trecut destulă vreme de cînd am trimis spre Pămînt formula de bază a teoriei lui Goobar. Fascicolul acela de semnale radiofonice aleargă acuma prin spaţiu

și va ajunge pe Pămînt după doi ani. Așa că, chiar dacă pe noi ne-ar lua dracu', am realizat un lucru minunat!

— Perspectiva împărăției dracilor nu mi se pare chiar atît de încîntătoare — am zis eu — dar dacă îți este absolut necesară în ziua nașterii, atunci nu mă opun. Inginere! m-am adresat eu lui Yrjöla. De ce domnește atîta liniște pe navă? De ce nu se fac pregătiri pentru „aterizare"?

— Am făcut toate pregătirile astă-noapte. Mai avem de străbătut încă vreo treizeci de mii de kilometri, cale de încă o oră, deoarece ne deplasăm foarte încet, fiindcă ne apropiem de limita Roche...

— Nu-i așa că Ameta va zbura primul? am întrebat eu.

— De bună seamă că el o să zboare — a răspuns pilotul, ca un ecou, dar inginerul a adăugat zîmbind:

— Trebuia să zboare Zorin, însă i-a cedat locul lui Ameta ca dar pentru ziua lui de naștere...

— Trag nădejdea că vom putea să ne odihnim cu toții oasele pe un sol într-adevăr stabil. Ia gîndiți-vă! Opt ani în care să nu ai decît metal sub picioare... Cred că o să li se facă milă astronauților de noi.

— Priviți! a rostit încet Ameta.

Discul roșcat al planetei era întretăiat de liniile falliilor. Totul era imobil, mort. Dar, privind mai atent la cîmpiile întinse, în aparență cu desăvîrșire plate, puteai observa niște fîșii cenușii care alunecau alene peste ele. Aveam în fața ochilor o imagine identică cu aceea pe care o are călătorul ce se apropie de Marte: sînt furtunile de pulbere ce zboară cu o viteză uriașă.

Între timp, puntea s-a umplut de oameni. Gea zbura din ce în ce mai încet, parcă meditînd dacă trebuie să coboare pînă în imediata apropiere a suprafeței globului.

— Trebuie să mă pregătesc — a rostit Ameta, zîmbind.

Atunci am băgat de seamă că avea tîmplele încărunțite. Lumina Piticului ce se strecura de sus strălucea în părul acela alb, cu nuanța celui mai pur rubin.

— Trebuie să mă pregătesc — a repetat el. Plec în altă lume, dar nu-mi iau rămas bun, fiindcă mă voi întoarce în curînd!

După un zbor de recunoaștere de trei ore, Ameta ne-a trimis următoarea știre:

„O planetă mică, pustie, asemenea lui Marte. Eroziune foarte pronunțată, lipsită de apă. Nici un fel de urme de viață organică. Pustiuri imense de piatră și nisip. Stînci — străjeri singuratici — cisturi montane și vulcani stinși. Densitatea atmosferei este de aproximativ două sute de ori mai mică decît pe Pămînt. Nu există urme de oxigen sau de vapori de apă. Diferența de temperatură între emisfera luminată și emisfera întunecată ajunge pînă la 110°. Zona furtunilor se întinde de-a lungul liniei terminatorului, iar aceasta se deplasează cu viteza rotației planetei. În sistemul central al lanțului muntos din regiunea subtropicală din emisfera sudică există o mare depresiune regulată, scoțînd la iveală straturi ale scoarței, probabil scutul cristalin de bazalt. În acest sector se întind, pe o porțiune de cîteva sute de kilometri, șiruri mari de roci eruptive fărîmițate".

Planetochimiștii au apreciat că, deși valoarea energetică a bazaltului și a mineralelor înrudite cu el este sub valoarea elementelor grele de pe Pămînt, elemente care ne-au servit pînă atunci drept combustibil, totuși, procedeul simplu de extracție și transport va compensa în mare măsură această diferență. S-a hotărît deci ca Gea să rămînă suspendată deasupra zonei indicate vreme de cinci sau șase zile, iar în acest timp rachetele de marfă să umple rezervoarele ei cu mineralul fărîmițat corespunzător.

Toată noaptea a durat analiza fotoplanurilor aduse de Ameta. Gea plutea la o înălțime de aproximativ 200 kilometri de ea, deci mult în afara razei atmosferei rarefiate. Spre ziuă m-am dus pe puntea stelară. Acolo am fost martorul unui fenomen deosebit de minunat. Tocmai atunci nava noastră ieșea din conul de umbră aruncat de planetă. În vîrful cupolei gigantice, ce acoperea cerul înstelat, a strălucit o clipă o dungă sîngerie. Apoi, din întunericul țîșnit uniform de geana de lumină, s-a înălțat fruntea roșie a Piticului. În curînd, razele sale au pătruns în atmosferă și atunci ea s-a luminat toată ca de un joc de artificii. Doar din loc în loc se scurgeau parcă valuri de sînge. Pînă la marginile orizontului, discul era îmbrăcat într-o culoare purpurie ce bătea în roz. Acest fenomen a durat pînă ce soarele pitic s-a înălțat ceva mai sus, iar Gea,

care îi alerga în întîmpinare, a ajuns deasupra emisferei luminate.

La ora douăsprezece, ora locală, Gea s-a oprit deasupra spațiului indicat de Ameta și a trimis pe sol o echipă de recunoaștere formată din specialiști în tectonică și planetochimiști. Jos, învăluite în brîie de ceață subțire, se profilau neclar lanțuri întortocheate de munți, avînd în mijloc un masiv puternic, înalt, lung de patru sute de kilometri, și care amintea de uriașele circuri lunare. În partea de nord-est, peretele circului era spart, parcă cu secole în urmă, de lovitura unui ciocan gigantic care a sfărîmat stîncile și a împrăștiat fărîmele de stîncă pînă departe în pustiu, așezîndu-le în șiruri albe, desfăcute radial în toate părțile. Întreg acest ținut, privit de la mare înălțime, părea ca o stea de mare strivită pe suprafața globului.

Am urmărit rachetele ce coborau spre planetă, pînă ce le-am pierdut din ochi, apoi am pus mîna pe instrumentele optice. În cîmpul vizual, acoperit mereu de nori roșcați, au apărut deodată scîntei argintii ce se apropiau de sol. Prima navă a atins suprafața pustiului cu flacăra sa atomică, lăsînd în urmă o dîră incandescentă. Nisipul topit s-a transformat într-o scoarță de sticlă, creînd un fel de pistă naturală pe care au aterizat rachetele următoare. Cercetătorii trebuiau să ia probe de stîncă și să determine locurile unde mineralele au cel mai bogat conținut de elemente grele.

Efectuarea analizelor în condițiile expediției a durat trei ore, apoi, chemate prin radio, rachetele de marfă și-au luat zborul de pe aeroporturile Geei, ducînd cu ele escavatoare mecanice, concasoare și utilaj pentru încărcare. Echipa de recunoaștere putea să se întoarcă pe navă, dar ea a întreprins noi cercetări. După prînz, savanții au cerut astronauților să li se trimită vehicule pe șenile. M-am folosit de acest prilej și m-am alăturat echipajului rachetei care transporta vehiculele și utilajele cerute.

Această rachetă, mult mai mare decît rachetele de persoane ale cercetătorilor, nu a putut să aterizeze pe crusta de sticlă artificială. Ul Wefa, pilotul rachetei, a frînat brusc deasupra dunelor de nisip, dar nu a ales bine locul de aterizare, astfel că s-a înfipt în ele cu o forță

atît de mare, încît vreme de cîteva zeci de secunde vîrful rachetei a fost acoperit de valuri de nisip. Acestea, frecîndu-se de cuirasă, făceau un zgomot infernal, tulburînd liniştea ce abia se lăsase după încetarea scîncetului frînelor. Prin faţa geamurilor treceau în zbor nori roşiatici.

Ne aflam în punctul cel mai coborît al unei cîmpii nu prea joase, înconjurată din toate părţile, ca un amfiteatru, de pereţi stîncoşi. Rachetele cercetătorilor se aflau cam la un kilometru departe de noi. Nisipul zburător, spulberat neîncetat cît vedeai cu ochii, le înconjura şi le acoperea din toate părţile. Maşinile pe şenile au fost descărcate pe puntea coborîtă. Împreună cu alţi tovarăşi m-am urcat în prima dintre ele şi după o clipă călătoream în direcţia taberei principale.

Credeam că munţii acestei planete, deşi străini, îmi vor aduce aminte de unul din peisajele cel mai adînc săpate în minte, în anii tinereţii: vîrfuri de stîncă, reci, uniforme, tăcerea adîncă, tulburată doar de bătăile inimii şi care îţi dădea o senzaţie de infinit, dar nu acel infinit întunecat şi necuprins, pretutindeni prezent în atmosferele rarefiate ale planetelor, ci infinitul terestru, limpede şi azuriu.

Între timp, din spatele maşinii, zguduită de eforturile motorului şi sărind peste neregularităţile solului, vedeam un spaţiu sur, parcă prefăcut în cenuşă, ce aluneca răsfrîngîndu-se pînă sub cer. Printre norii de praf ce se ridicau în urma noastră ardea tulbure Piticul Roşu. Vehiculul, trepidînd şi gîfîind din pricina efortului, s-a urcat pe panglica lată de sticlă, făcută de rachete, a trecut peste ea şi s-a cufundat în nisipul foarte uşor şi sfărîmicios, aproape alb, alcătuit dintr-un soi de tuf vulcanic. De pe vîrfurile dunelor din jur se ridicau vîrtejuri de nisip, care pe drum loveau cu zgomot în sticla căştii scafandrului. Vehiculul pe şenile s-a oprit în apropierea rachetei-bază. Am sărit, afundîndu-ne în nisip pînă mai sus de genunchi. Racheta se afla la o depărtare de o sută de metri, dar pînă să ajung acolo, am fost leoarcă de năduşeală. Mergeam cu lumina în faţă.

Jos bătea un vînt puternic care ne tăia picioarele şi înălţa nori de praf portocalii, colorînd aerul rar şi pătrunzînd în toate cutele scafandrelor. Racheta se afla pe cocoaşa unei stînci abrupte, înconjurată, ca o insulă, de

nisipuri mișcătoare. În jur se întindea pustiul. Nicăieri, nici urmă de dîre așezate radial, așa cum apărea atît de clar de la înălțime.

În cabina mare a rachetei erau vreo zece oameni. Discutau la masa acoperită de hărți, fotoplanuri și fragmente de minerale. Intrigați de configurația maselor de stînci, cercetătorii intenționau să facă sondaje experimentale în sol. De aceea, curînd după ce-am sosit, ne-am îmbrăcat din nou scafandrele și ne-am îndreptat spre vehiculele pe șenile ce ne așteptau.

M-am urcat pe turelă, ca să cuprind cu ochii un spațiu cît mai întins, dar abia ajunsesem acolo, că vehiculul a și trepidat, smucindu-se puternic și luînd-o din loc, aruncînd în urmă și în lături coloane întregi de nisip. Mergea încet, afundîndu-se uneori pînă la jumătate. Aceste cufundări și legănări neîncetate, ca și oscilația permanentă a nisipurilor, ne dădeau impresia că pluteam pe o mare. Siluetele munților ce se întrezăreau printre norii de nisip deveneau din ce în ce mai negre și mai înalte. Iar cînd distanța pînă la ei s-a micșorat, am observat că ne îndreptam cu precizie spre spărtura din lanțul stîncos.

Spre apus se întindeau pereții stîncoși, erodați simetric de jur împrejur, iar dincolo de ei se desfășura o panoramă haotică, ce nu poate fi zugrăvită în cuvinte. Povîrnișurile sfîrtecate, din care se înălțau colți uriași, ca niște căpățîni formate parcă din cremenea topită ce se vărsa pe acolo și care, răcindu-se, a împietrit în forme rotunde, nemișcate, deschideau genuni uriașe. Pereții abrupți, perpendiculari, aveau crestele lopite la suprafață și învăluite într-o luminiscență violetă. Aici, lanțul uriaș al munților se prăvălea pînă în adîncul cîmpiei în trepte gigantice, pentru ca să urce apoi iar, la cîțiva kilometri mai departe, în adîncul roșcat al orizontului, la înălțimea celorlalte creste.

Vehiculul nostru ocolea din ce în ce mai des stîncile de bazalt. Deodată însă s-a oprit în fața unui perete de stîncă pe care nu îl putea birui. Atunci am pornit mai departe, în tovărășia savanților, de astă dată pe jos, uneori făcînd adevărate escaladări. Dar munca acestora de sondare a stîncilor cu aparatele cu ultrasunete, de radiografiere a stîncilor și luare de probe se desfășura atît de monoton și de lent, încît nu după multă vreme, m-am întors la vehi-

lul părăsit la marginea povirnișului. Stam înăuntru, la ldură și discutam cu Ul Wefa, cînd deodată radioul a ceput să transmită. Meteotehnicienii de pe Gea ne preeneau că o dată cu amurgul, se apropia o furtună de sip. Trebuiau chemați cercetătorii care se împrăștiaseră eparte, pe tot terenul. I-am adunat pe toți și ne-am înrs la racheta-bază.

Soarele roșu ajunsese la orizont. În cîteva secunde, norii de deasupra noastră s-au îngroșat, iar cerul a devenit retutindeni roșcat ca o flacără învăluită de fum, privită printr-o sticlă murdară. Discul sîngeriu și rece al Piticului roșu atîrna deasupra genunii dintre culmile negre și nori. Totul în jur fusese învăluit într-o ceață purpurie, din ce în ce mai întunecată. Roșul aprins se transformase într-un violet cu reflexe sîngerii. Mașinile ce se legănau greoi și oamenii din ele păreau niște viețuitoare submarine nemaivăzute. Dar în clipa cînd discul purpuriu a atins orizontul, a apărut în el o adîncitură plată, ca și cum stîncile ar fi fost topite de sfera incandescentă. În curînd însă ea s-a lăsat mai jos, iar deschizătura creată de iluzia optică a dispărut. Încă o clipă, roșul s-a luptat cu întunericul, apoi s-a stins. Doar deasupra locului unde Piticul se ascunsese după munți au mai jucat o vreme, leneș, razele lui, ca niște șerpi cărămizii, apoi au dispărut și ele. După aceea s-a lăsat amurgul, întunecat ca păcura, în care nu mai deslușeam nimic, ca și cum am fi stat cu ochii închiși. Panorama apusului ne țintuise în fața clapei rachetei. Dar încă nu ne dispăruse din minte imaginea acelui peisaj, cînd a început să se audă în depărtare un vuiet din ce în ce mai puternic. Se apropia noaptea și o dată cu ea — furtuna de nisip.

Am ascultat pînă tîrziu discuția savanților. Toți erau de acord că odinioară, un mare meteorit ce se mișca pe o traiectorie aproape paralelă cu suprafața planetei a spart o poartă în lanțul de munți ce-i închidea drumul zborului său.

Obosit și ghemuit într-un colț al cabinei, nici nu știu cînd am adormit. Peste noapte m-am trezit o dată sau de două ori și i-am văzut pe cercetători aplecați deasupra hărților. Apoi am adormit din nou. Cred că ei n-au închis ochii pînă la ziuă. Dimineața, temperatura atmosferei era,

în straturile exterioare, minus 87°. In cursul nopții, toate rachetele fuseseră acoperite în întregime de nisip. Abia le-au dezgropat automatele chemate prin radio. Rachetele de marfă transportau mereu pe Gea bazaltul fărimițat, iar cercetătorii au pornit din nou pe teren, la locul cataclismului cosmic.

Am rămas singur în rachetă, privind prin geam cum în altă cabină mai mică, doi coordonatori dirijau lucrările cercetătorilor. Pe marile ecrane, pe care se vedea harta întregii regiuni, ardeau zeci de luminițe, care indicau oamenii. Aceste puncte luminoase se mișcau încet, se opreau, se dădeau înapoi, creînd prin mișcarea lor impresia unui joc de copii, cînd, de fapt, acei ale căror emițătoare conduceau mișcările luminițelor se urcau pe stînci înalte sau coborau în prăpăstii adînci. La un moment dat, luminițele au tresăltat și au pornit-o toate într-o singură direcție. In curînd au format un inel mobil, apoi s-au strîns la un loc și au luat-o la fugă, ca un roi de scîntei. Cei doi coordonatori au tresărit.A treia persoană care se afla în cabină, planetologul Borel, privea cu atenția încordată cînd la un ecran, cînd la celălalt. După aceea a spus ceva celorlalți tovarăși ai săi, apoi s-a apropiat de aparatul de legătură directă cu Gea și a început o lungă discuție. In acest timp, coordonatorii s-au ridicat deodată de la locurile lor și s-au aplecat deasupra ecranelor. Erau atît de neliniștiți, încît am vrut să intru în cabină. Dar tocmai în clipa aceea, pe pupitrul lateral s-au aprins trei lumini: două verzi și una albă, care anunțau că sosește o rachetă de persoane de pe Gea (rachetele de marfă, care circulau fără încetare, erau deconectate din rețeaua de semnalizare). După vreo zece minute a apărut astronautul Ter Akonian. Fără să-mi mai pot stăpîni curiozitatea, am intrat în cabină împreună cu el.

— Vor fi numaidecît aici — i-a spus Borel lui Ter Akonian — și vei afla totul direct de la ei.

Am așteptat în tăcere, fără ca vreunul din noi să cuteze să o curme, cam un sfert de oră. Apoi s-a auzit zgomotul îndepărtat al motoarelor, trăgînd din greu. Zgomotul se apropia mereu, pe urmă s-a oprit deodată brusc și peste o clipă au intrat înăuntru oamenii în scafandre, aducînd cu ei o cutie mare, plată, de metal, pe care au pus-o pe

masă. Cîțiva dintre cei sosiți abia se mai țineau pe picioare de oboseală. Își scoseseră doar coifurile și, rămînînd așa în scafandrele prăfuite și pătate, au căzut îndată în fotolii.

Liniștea a fost întreruptă de unul dintre specialiștii în tectonică. Din cuvintele sale a reieșit că, dorind să găsească dovezi în sprijinul unei ipoteze, au făcut cu totul întîmplător o descoperire importantă. La un moment dat, un vehicul pe șenile s-a prăbușit într-o groată, ascunsă la suprafața solului. Lărgind această deschizătură, s-au observat parcă urmele unui coridor subteran, care mergea drept în jos, iar după cîteva zeci de pași se închidea printr-un perete de stîncă.

— Această galerie să fi fost oare creată pe cale naturală? a întrebat Ter Akonian.

— Nu-i foarte sigur — a răspuns specialistul în tectonică, după care și-a trecut mineca scafandrului peste față, lăsîndu-și pe obraz o dîră neagră, dar nimeni n-a observat aceasta. Apoi s-a îndreptat spre masă, unde se afla cutia adusă, și a rostit: Am reușit să săpăm puțin într-un perete al galeriei. Dar treaba merge încet, fiindcă nu vrem să folosim unelte dure. Galeria se întinde mai departe... La aproximativ o sută cincizeci de metri de la intrare, iată ce am găsit...

A dat la o parte capacul de metal și, pe o pătură moale, a apărut un bloc negricios, poros, parcă ars, de mărimea unui cap de om.

— Substanță organică? a întrebat Ter Akonian, punînd capăt liniștii ce se lăsase.

— Urme — a răspuns specialistul în tectonică. Mici cantități de cărbune. Analiza izotopică stabilește vîrsta acestui bloc la aproximativ 1200—1400 ani. Structura, după cum se vede, amorfă, și compoziția chimică generală nu ne dau nici un fel de indicii, deoarece a intervenit înlocuirea parțială a componenților primari prin pătrunderi pseudomorfe. În plus, acest corp a mai suferit și acțiunea unei temperaturi înalte, probabil în clipa căderii meteoritului...

— Dar biologii ce spun? a întrebat Ter Akonian.

— Același lucru ca și noi: că acest corp conține carbon, care este de origine organică, atîta tot.

— Dar din cercetările ulterioare, ce-ați constatat?

— Am străbătut pînă acum încă cinci sute de metri de galerie. Lipsesc cu desăvîrșire orice alte urme dintr-o astfel de substanță sau dintr-o substanță asemănătoare și, din păcate, galeria se termină aici.

— Și ce presupuneți?

— Planeta nu a creat niciodată forme de viață proprii, deci această rămășiță trebuie să fie de origine extraplanetară.

— Pe ce vă bazați această concluzie?

— În nici un strat, pînă la roca mumă, nu se întîlnește vreo urmă a acțiunii apei și lipsesc cu desăvîrșire rocile sedimentare. Or, în structurile albuminoide, viața nu poate să apară fără apă. Dar carbonul acesta este de origine organică. Prin urmare... — și și-a desfăcut brațele.

— Prin urmare? a reluat Ter Akonian.

— Ipoteze... nimic altceva decît ipoteze — a răspuns fără chef specialistul în tectonică. Galeria poate fi și o rămășiță a unor vechi lucrări miniere.

— Iar aceasta — și astronautul a arătat cu mîna blocul negricios — o rămășiță a unei ființe vii?

— Da.

Ochii celor prezenți s-au ațintit asupra blocului întunecat. Clipa aceea părea impresionantă. Străbătusem bilioane de kilometri, ocolind aglomerările imposibile de praf și stînci rătăcitoare, și iată că acum, o fărîmă de materie organică, descoperită întîmplător pe un glob fără nume, pustiu, ne-a grăbit bătaia inimilor. Și în clipa aceea am simțit, poate mai puternic decît oricînd, legătura, mai străveche decît mintea omenească și decît însuși omul, care unește tot ce e viu, am simțit dorul copleșitor după ființele care, întocmai ca și noi, se luptă cu întinderea de necuprins și indiferență a universului. Această fărîmă de materie ne ducea stăruitor cu gîndul la tragedia unei vieți necunoscute, dar cu toate acestea atît de apropiată nouă, de parcă în ea s-ar fi ascuns o picătură din sîngele nostru.

Cercetările întreprinse fără încetare în următoarele două zile și în noaptea dintre ele, chiar și pe vreme de furtună, nu au dat nici un rezultat. Către sfîrșitul zilei a patra, rezervoarele Geei s-au umplut și astfel a sosit

timpul să plecăm. Cercetătorii au părăsit cu greu locurile săpăturilor, deși astronauții îi grăbeau mereu prin semnale de radio. Era noapte și intensitatea furtunii creștea din minut în minut. Uraganul, purtînd valuri de nisip, izbea în trupurile rachetelor, urlînd și scrișnind, de parcă sute de cuțite de oțel și-ar fi încercat tăișul pe suprafața cuiraselor.

În astfel de condiții, decolarea nu era de loc ușoară. Racheta trebuia să țîșnească de la început cu o viteză considerabilă. Racheta-bază, pe bordul căreia mă aflam, a plecat cea din urmă, avînd astfel prilejul să privesc cum se înalță celelalte rachete. Vălul de întuneric era străpuns de fulgerări albastre care tiveau vîrful conului de jeratic cu un clocot lăptos: era nisipul pustiului. Apoi se zăreau coloane de flăcări țîșnind una după alta spre înălțimi, jerbe de foc străpungînd noaptea și luminînd în întuneric crîmpeie de priveliști fantastice, clocotul nisipurilor, stîncile abrupte și mulțimea de umbre ce se pierdea în pustiu ca niște cîrduri de păsări negre. Traiectoriile de foc urcau mai sus, tot mai sus, mereu vertical, devenind din ce în ce mai subțiri, ca niște ace încălzite pînă la incandescență. După aceea, cînd duduitul uriaș al straturilor de aer cald a înăbușit pentru o clipă vuietul uraganului, am auzit zumzetul aparatelor noastre de aprindere. Imediat s-a dat semnalul de pornire, și atunci m-am culcat pe spate, pierzînd din ochi priveliștea de dincolo de geamuri.

În aceeași noapte, Gea a ieșit din cîmpul de gravitație al zonei planetare a Piticului Roșu și, mărindu-și viteza, a pornit spre sorii apropiați ai Centaurului.

TOVARĂȘUL LUI GOOBAR

Nu rareori se întîmplă ca atunci cînd ceața învăluie parțial crestele munților, cite un pisc necunoscut să atragă privirile eliberate de dominația altora mai mari care îl umbreau pînă atunci prin măreția lor. Această imagine mi-a venit în minte, privind colaboratorii din jurul lui Goobar, care-l întovărășeau mai întotdeauna, și tocmai de aceea îi consideram, pesemne, oameni neinteresanți. Dar de această greșeală m-am convins într-o seară, și iată cum:

M-am dus la cabinetul istoricilor, dar nu se afla nimeni acolo. Atunci m-am așezat într-un fotoliu din primele rînduri și am așteptat. Lămpile cele mari din tavan nu erau aprinse. Sala, pustie, era învăluită într-o lumină cenușie, difuză ca zorii unei zile mohorîte. Dar pe cînd această lumină constituie numai o clipă în gama de culori care fac trecerea de la întuneric la lumina zilei, aici, în sala rece, mare, cu tablouri întunecoase, abia vizibile pe pereți, înremenise parcă acest început de zi, rupt din firul vremii, tocmai în clipa cînd ziua se îngînă cu noaptea.

Astfel de gînduri mi se învălmășeau în minte, ca să mi se pară așteptarea mai scurtă.

Cea mai mare parte a echipajului își petrecea chiar și serile în laboratoare, ca să prelucreze materialele luate de pe planeta Piticului Roșu, precum și pentru a elabora planurile viitoarelor expediții de explorare în sistemul stelei alfa din Centaurul. De aceea în cabinetul istoricilor venea puțină lume. Așa s-a făcut că în locul conferinței pe care Molatiez trebuia să o țină în acea seară, ne-am rezumat la o discuție cu diverse subiecte. Astfel, Tembhara

a făcut haz de întîmplarea a două automate, aflate în slujba a doi savanți cu concepții deosebite; fiind lăsate într-o noapte în laborator, automatele s-au certat între ele, pînă cînd unul din ele l-a convins pe celălalt și l-a făcut să-i accepte opiniile. A doua zi dimineața, cînd a venit la lucru, maestrul acestuia din urmă a găsit în automatul său, în locul unui aliat credincios, un oponent categoric.

La un moment dat, Moleticz a propus să ne arate și să ne explice cîteva opere ale vechilor pictori. Am fost cu toții de acord și în sală s-a făcut întuneric, iar pe ecrane au început să apară, în strălucirea lor multicoloră, pînzele vechilor pictori olandezi și italieni. După o oră, lămpile s-au aprins și am început să ne pregătim de plecare, continuînd să discutăm, fără să mai putem închega discuția.

— Ah, acești oameni din tablouri — a spus Rudelik — care rid sau plîng ca și noi... Vă spun drept: dacă n-aș fi biolog, m-aș face pictor.

— Dar talent ai? a întrebat cineva.

— Ei, mi-ar ajuta Tembhara cu automatele lui — a răspuns Rudelik, rizînd.

Ne apropiam cu toții de ieșire. Numai Zmur rămăsese singur, într-un colț, în sala pustie, cu mîinile sprijinite pe brațele fotoliului, privind la ecranele cenușii. Cînd am ajuns la ușă, ne-am oprit nehotărîți, fiindcă nu ne venea să-l lăsăm singur pe matematician, în sala semiîntunecată. El însă s-a întors deodată către noi și a întrebat:

— Pe mine m-așteptați? Dacă nu vă grăbiți, am să vă povestesc o istorie cu tîlc... Este legată de ceea ce am văzut azi.

Atunci ne-am întors la el. A rugat să se facă și mai întuneric în sală și, după ce Moleticz a stins aproape toate luminile, matematicianul, a cărui față abia se mai vedea prin beznă, a început să povestească:

Avea talent la matematică încă din copilărie. După ce și-a terminat studiile, a întreprins o serie de cercetări științifice, astfel că, în cîțiva ani, a publicat cîteva lucrări care l-au făcut renumit. Aborda cele mai dificile probleme, se oprea la chestiuni cu care alții se chinuiseră fără folos ani și ani de zile și le rezolva doar în cîteva luni. Putea să se ocupe de două și chiar de trei probleme deodată. Dar, dotat cu o intuiție largă și pătrunzătoare, abia reușea

să-l intereseze un subiect nou, să-l abordeze şi să descopere calea spre rezolvare, abia elabora prima schiţă a întregului, că problema înceta să-l mai intereseze şi atunci o dădea automatelor sale spre a o soluţiona. Aşa s-a înconjurat de o adevărată armată de astfel de maşini. De tot ce se apuca, i se părea prea puţin temeinic, prea uşor. Colegii îl numeau „colecţionar de nuci tari" şi îl acuzau de o prea mare siguranţă de sine. Iritaţi de această îndrăzneală a lui, într-o zi i-au sugerat o idee. A primit provocarea, recunoscînd că aceasta este într-adevăr pe măsura forţelor sale.

Pînă atunci nu avea în camera sa decît biroul, un fotoliu, două rînduri de creiere electronice înalte pînă în tavan, cîteva analizatoare de mînă şi, ca o excepţie de la sobrietatea mobilierului, o zambilă ce creştea într-un vas conic de argint, aşezată pe un trepied sub fereastră. Acum însă, interiorul camerei sale a devenit multicolor. Din ecranele trionice au dispărut diagramele şi lucrările matematice, ca şi revistele şi tomurile groase. În luminiscenţa lor rece, de argint, au început să apară capodoperele artei ceramice, vase pe care erau pictate petale roz şi aurii, cerbi alergînd şi buze sărutîndu-se, ţesături antice, împodobite cu flori în culorile curcubeului şi tonuri schimbătoare de argint şi sînge, argint şi foc, argint şi violete, vaze greceşti cu linii graţioase şi amfore cu linii prelungi, cu toarte mari, cu guri deschise, parcă aşteptînd vinul roşu, amfore pictate, cocoşi ce cîntau, amfore preistorice cu suprafaţa măcinată de timp şi cu marginile înconjurate de şiruri de pete albe.

Fiecare din aceste obiecte era încadrat de Zmur într-o categorie anumită de simboluri, după care urma cercetarea lor amănunţită. Pe ecranele ajutătoare apăreau proiecţiile şi secţiunile corpurilor — hiperboloizi, calote sferice, conuri ce se întretăiau, poliedre cu colţurile tăiate în suprafeţe convexe, corpuri în formă de torus supuse unor deformaţii de grad superior, politopi...

Obiectele tăiate în metal, sticlă, cristale se transformaseră în şiruri monotone de cifre ce depăşeau axa numerelor imaginare, în diagrame, iar desişul de curbe care determina formele urnelor străvechi erau reprezentate prin sinusoidele vibratorii.

După aceea au urmat tablourile.

Și din nou, scoase din întuneric, au apărut în lumina ecranelor trionice cercurile înalte ale lui Hobbema, liniile parcă arzînde ale lui Goya, camerele lui Vermeer, inundate de un aer imponderabil, nudurile pline de viață ale lui Tizian, oamenii lui Rembrandt, surprinși în mișcare și întrupați din întunericul auriu. Șezînd nopți întregi în fața ecranelor, cu privirea atintită asupra siluetelor eterice ale îngerilor și ale cailor acoperiți de spumă, cerceta cu aparatele optice punctele de contact ale formelor, axele de prespectivă în petele de aur și cărbune, cinabru, indigo, sepia și carmin, planurile acoperite de roșu venețian și indian, așezate după intensitatea luminii și a umbrei, analiza unghiurile de perspectivă, limitele umbrei aruncate, stabilea grupele extreme și grupele precis clasificabile, identificînd astfel bazele exponențiale, mulțimi perfecte și poli la infinit. Dar cu cît înainta în cercetări, cu atît drumul devenea mai anevoios. Fiecare tablou nu avea numai un singur schelet matematic, ci o mulțime arbitrară. Limitele formelor, relațiile între pete, proporțiile chipurilor omenești descompuse în particele de către marele aparat analizator îi împărtășeau numai cu mare greutate taina lor. Uneori se rătăcea, și atunci afla doar corelații întîmplătoare și neesențiale între figuri cu înfățișări asemănătoare de pe pînzele fără valoare, deși de fapt era vorba de analiza matematică a factorilor care creează frumosul, dar pe care trebuie să-i exprime într-o singură formulă, atît de concisă, încît să cuprindă în ea totul, așa cum formula gravitației materiei cuprinde într-însa structura întregului univers.

Obosit, își căuta odihna în călătorii îndepărtate. Uneori, fătăcind pe aleile pădurii, vedea pe drum, printre crengile negre, curbe geometrice și căuta imediat expresia lor funcțională. Ședea pînă noaptea tîrziu lîngă aparate, ascultînd zumzetul lor surd, monoton, în timp ce executau cuminți miile de calcule indicate, pînă cînd conștiința i se îngusta, năpădită parcă de întunericul din jur ce se rotea într-un amestec de culori, forme, formule, și adormea astfel cu capul pe brațe, sub marele ecran pe care apăreau din ce în ce mai rar curbele luminoase ce amorțeau într-un tîrziu într-o lumină de gheață.

Dar iată că a venit și ceasul în care a scris pe hîrtia imaculată formula dedusă din truda sutelor de nopți nedormite, formulă simplă și totodată limpede ca lumina zilei.

Trebuia numai să fie verificată. S-a apropiat atunci de automat, i-a dat instrucțiunile și formula, apoi a început să asculte liniștit cum se înfiripă din zumzetul fulgerălor al conexiunilor prima operă de artă care nu mai era creația omului. În sfîrșit din aparat a apărut o foaie cu margini drepte. Nu-i venea să o privească, prelungind astfel așteptarea de a vedea frumosul perfect, rezultat din preciziunea maximă a formulei. În cele din urmă a luat foaia și a ridicat-o în lumină.

Foaia era acoperită de un desen complicat, care se repeta succesiv. Numărul infinit al arabescurilor părea în fața ochilor un roi de albine. Iar aceste arabescuri se descompuneau la rîndul lor în alte roiuri din ce în ce mai mici, umplînd astfel toată hîrtia, conform legilor de fier ce decurgeau din formulă, iar la mijloc apărea, pe acest fond, adevărata creație a acestei compoziții, moartă înainte de a se naște: un cerc gol, alb, perfect rotund.

Fără să-și creadă ochilor, a controlat contactele automatului, justețea indicațiilor date, ordinea operațiilor efectuate. A cercetat la întîmplare etapele succesive ale deducției, abordînd mereu alte secțiuni ale spinosului drum matematic, în dorința de a-l cuprinde cu un efort suprem al conștiinței sale și de a-l integra în tabloul general.

Dar nu a găsit nici o eroare.

Atunci a stins lampa și s-a apropiat de fereastră. Sus de tot, parcă suspendată pe cer, se vedea luna grea și albă. Sîngele îi zvîcnea surd în tîmple. Cu pleoapele strînse, răcorindu-și fruntea înfierbîntată pe metalul rece al pervazului, stătea așa, în vreme ce creierul îi era chinuit de puzderia semnelor algebrice, atît de plictisitoare. Apoi s-a întors, a făcut un pas și a rămas nemișcat. Sub perete, într-un colț, pe celălalt birou, mai ardea doar un singur ecran trionic pe care cu cîteva zile în urmă fusese proiectată o sculptură: capul lui Nefretate. Avea la dispoziție toate metodele topologiei, singura ramură a matematicii care cercetează calitatea, marea teorie a grupelor, toată rețeaua formulelor, pe care le considera ca neexperi-

mentate, vrînd să le reducă la o singură relaţie, aşa cum în cercetarea spaţială se reduce o reţea de cristal. Fiindcă se ştie doar că legilor matematice li se supune pînă şi ultima fărîmă a materiei, piatra la fel ca şi steaua, aripa ca şi laba, spaţiul ca şi timpul. Şi cum putea să reziste ceva în faţa unui instrument atît de puternic?

Cu toate acestea, pe biroul încărcat de aparate, acoperit de table de logaritmi, stătea, învăluit într-o lumină liniştitoare, ca un oaspete din altă lume, acest cap suplu, mic, dar atît de concentrat, încît părea că vrea să afle calea împlinirii tuturor speranţelor pe care le-a legănat vreodată. Era alb la culoare ca matematica, întruchipare a ecuaţiilor ce însumau în ele toate lumile posibile şi rezolvarea tuturor imposibilităţilor. Liniile arcuite ale gîtului, care se prelungeau în contururile umerilor, erau ca două pauze în şuvoiul de sunete al unei mari simfonii. Sub coroana grea a faraonilor, se distingea o faţă cu buze senzuale care cunoşteau ce e plăcerea. Şi toate acestea erau săpate într-un bloc de granit, pe care-l cioplise un meşter egiptean cu patruzeci şi cinci de veacuri în urmă.

S-a apropiat de birou, a aprins lampa, acoperind cu lumina ei strălucirea lunei şi, respirînd adînc, şi-a pironit privirea în ochii aceia strălucitori şi sfredelitori. Pe urmă a luat în mînă compoziţia automatului, a rupt-o în două, a împăturit-o iar şi iar a mai rupt-o o dată, şi aşa mereu, pînă cînd din mîini s-a înălţat în aer un nor de fluturaşi albi de hîrtie ca nişte petale.

A dat să iasă, dar s-a oprit în uşă şi s-a întors. S-a apropiat de creierul electronic principal şi a apăsat pe anihilator. Luminile au prins să trepideze şi a început să se audă zumzetul delicat al curenţilor. A rămas aşa, ascultînd atent zumzetul accelerat din circuitele metalice ale memoriei, asemănător cu foşnetul frunzelor; se ştergea enorunitatea teoriei create printr-o strădanie de multe luni, pentru ca mecanismul gînditor de sub controlul lui să uite totul pentru totdeauna; el însă nu va putea să uite vreodată experienţa amară...

După patru luni de călătorie ne-am îndepărtat de Piticul Roşu cu trei sute de miliarde de kilometri, acesta rămînind departe, în urma navei, ca o scînteie roşie. Gea zbura cu toată viteza, înaintînd pe drumul ce ducea la sistemul dublu din Centaurul. Am avut prilejul, pentru a doua oară, să constatăm cu ochii noştri că stelele se transformă atît de încet în sori, încît această prefacere nici nu poate fi sezisată.

Timpul liber mi-l consacram studiilor, completîndu-mi cunoştinţele în domeniul paleobiologiei, care, după cum arătase trecutul nu prea îndepărtat, se dovediseră a fi absolut necesare. Într-o seară, pe cînd mă plimbam prin grădină ca să mă mai destind puţin, m-am îndreptat, aşa cum făceam adesea, spre locuinţa soţilor Borel, dar n-am găsit acasă decît pe copilul lor, în vîrstă de şase ani.

— Tata n-a venit acasă de azi dimineaţă? am întrebat eu, repetîndu-i cuvintele.

M-a invitat să ună joc cu el, dar am plecat îndată. Prin urmare, Borel nu ieşise din observator nici măcar pentru masă. Acest lucru avea, de bună seamă, o semnificaţie. De aceea m-am urcat cu ascensorul la ultimul etaj.

Colonada din faţa observatorului astronomilor era pustie, iar luminile din tavan fuseseră stinse, ca întotdeauna cînd se făceau cercetări, pentru ca diferenţa bruscă a intensităţii luminii să nu-i orbească pe cei care ieşeau.

Observatorul zăcea învăluit într-un întuneric atît de adînc, încît vreme îndelungată am rămas dezorientat în pragul lui. Încet-încet, ochii s-au obişnuit şi am început

să deslușesc ecranele, care răspîndeau o lumină argintie, emanată parcă de praful cosmic, împietrit în lentilele groase. În fața ecranelor, unde de obicei se aduna lume multă, nu era nimeni. Astrofizicienii făcuseră cerc în jurul aparaturii din colțul sălii, alcătuind un grup compact. Am pășit cu mare grijă, ca să nu tulbur liniștea adîncă ce domnea aici. Toți păreau a asculta cu atenție, eu însă nu auzeam nimic. La tabloul de comandă al radiotelescopului se afla Trehub. Cu amîndouă mîinile pe manetele de rotire, le mișca încet. Cercul mare, în formă de disc, aflat în fața lui, cînd se stingea cînd se aprindea, și atunci capul astrofizicianului se profila ca o umbră neagră pe fondul violet. Tocmai voiam să întreb în șoaptă de ce era liniște pretutindeni, cînd mi-a ajuns la ureche un zumzet foarte slab, ca și cum cineva ar fi împrăștiat boabe de mac pe o membrană întinsă. Trehub a mișcat mai departe pîrghiile radiotelescopului și atunci zumzetul s-a transformat în bătăi dese și sonore de tobă. Cînd acestea au atins maximum de intensitate, profesorul a lăsat manetele și s-a apropiat de difuzor. Oamenii și-au plecat capetele ca să audă mai bine, dar sunetele acelea monotone au început să mă plictisească în cele din urmă și atunci l-am întrebat în șoaptă pe cel ce se afla mai aproape de mine ce însemnau zgomotele acelea.

— Semnale de radar — mi-a răspuns el, tot pe șoptite.

— Semnalele noastre reflectate? De cine?

— Nu ale noastre.

— Atunci de pe Pămînt?

— Nici de pe Pămînt...

Mirat, am încercat să-i privesc fața prin întunericul ce ne despărțea, bănuind că glumește, dar era serios.

— Atunci de unde vin aceste semnale? am întrebat eu, uitînd că trebuie să vorbesc încet; și vocea mea a bubuit ca un tunet în liniștea ce domnea acolo.

— De acolo — a rostit Trehub, din fundul sălii, și mi-a arătat cu mîna ecranul principal.

La întretăierea liniilor fosforescente se vedea un punct abia licărind, la o distanță de cîteva minute de arc de soarele A din sistemul dublu alfa din Centaurul, care strălu-

cea ca o pată acoperită de flăcări, în cadranul stîng de sus.

— Sînt semnale venite din cea de-a doua planetă a lui alfa A din Centaur... — a adăugat vecinul meu.

Apoi s-a lăsat iar liniște, o liniște adîncă, la care participam și eu. Priveam la ecranul întunecat și, ascultînd cum bate în cadență pulsul radarului în difuzoare, încercam să-mi amintesc tot ce știam despre sistemul Centaurului. Globul care trimitea semnalele corespundea, prin poziția lui, planetei Venus din sistemul nostru solar. Era așa-numită Planetă Albă a cărei durată de rolație devenise o adevărată surpriză pentru astronomi.

Am amintit mai înainte cum, în dimineața acelei zile, aflîndu-mă pe puntea stelară, am observat că Gea efectua evoluții neînțelese, sezisabile datorită mișcărilor încete ale cerului. Acum însă acest lucru m-a pus pe gînduri.

— Se aud de mult semnalele astea? am întrebat eu.

— Azi dimineață le-am auzit întîia oară — a răspuns Borel.

— Și au oare ceva comun cu noi? am întrebat eu.

Dar încă înainte de a-mi răspunde planetologul, am simțit inima oprindu-mi-se în loc, fiindcă știam răspunsul.

— Da. Conul emis este foarte îngust. De aceea am încercat să ieșim din el, manevrînd în altă direcție, dar de fiecare dată ne prindea din nou...

Prin urmare, eram așteptați pe Planeta aceea Albă, abia vizibilă dintre valurile de lumină, și prespunerea se transforma în certitudine, iar speranța devenea realitate. Și ca și cum ar fi răspuns la miile de întrebări ce se învălmășeau în capul meu, difuzoarele răspundeau cu un tropot sonor, parcă rostind în grabă și într-o limbă necunoscută cuvintele: „da, da, da, da...“

Undele electromagnetice, formînd un tunel îngust cu o lungime de miliarde de kilometri, străpungeau spațiul, ajungînd pe Gea și întorcîndu-se iar la locul de unde erau trimise, purtînd cu ele imaginea navei pămîntene.

Se împliniseră șase săptămîni de cînd zburam spre Planeta Albă. Sorii gemeni ai Centaurului creșteau din ce în ce mai mult, adumbrind stelele apropiate și îndepărtîndu-se în același timp unul de altul. Soarele A devenise

acum o sferă mare de foc, pe care se deplasau pete foarte bine vizibile în helioscoape. Dar planeta însăşi era doar o scînteie în întuneric, şi în timpul ceasurilor de veghe nu se putea observa decît mişcarea ei, atît de repede se deplasa ea pe fondul stelar.

Am încercat să stabilim cu ea o legătură prin radio. Automatele noastre trimiteau ritmic secvenţe de semnale, repetîndu-le neîncetat zile de-a rîndul, dar singurul răspuns era doar ritmul neschimbat al radarului, ce devenea din ce în ce mai puternic, pe măsură ce ne apropiam de ea, fiindcă distanţa aceasta se micşora repede, deoarece Gea străbătea 30.000 kilometri pe secundă, viteză uriaşă pentru o călătorie într-un spaţiu populat de planete; totuşi, la aceasta contribuia şi nerăbdarea arzătoare, care ne dădea aripi şi care însufleţea parcă metalul mort al motoarelor, sporind şi împrăştiind dîrele focului atomic pînă departe în beznă.

În sfîrşit, în a patruzeci şi treia zi de la memoriabila dată cînd am recepţionat pentru prima oară semnalele de radar, Gea a ajuns deasupra planetei.

Era albă, uriaşă, iar discul — acoperit de nori groşi. Tăcănitul sonor al radarului devenise atît de puternic, încît numai un simplu dispozitiv electronic, fără amplificator, legat de învelişul exterior al navei, permitea să-l auzim. Dar atît şi nimic altceva.

Reducînd din ce în ce mai mult viteza, nava făcea ocolul Peţei Albe, după o spirală ce se micşora, iar noi toţi stăteam pe punţi în tăcere şi priveam în jos, spre oceanele alburii ale norilor, cu inimile palpitînd de emoţie şi spunîndu-ne în gînd: „Iată, am ajuns la ţel!"

Covorul uniform al norilor împiedica privirea să alerge mai departe, ca şi cum planeta ar fi vrut să se ascundă de noi. Am fi putut influenţa asupra condiţiilor meteorologice, împrăştiind norii pe o suprafaţă considerabilă sau condensîndu-i cu ajutorul emiţătorilor de radiaţii, dar astronauţii n-au vrut să folosească nici unul din aceste mijloace, ci doar reînnoiau la intervale regulate încercările de comunicare prin radio. Cînd însă aceste încercări n-au dat nici un rezultat, am lansat cu paraşutele un mare număr de lăzi pline cu modelele diferitelor aparate şi maşini, creaţii ale tehnicii omeneşti. Dar deşi norii au des-

chis drum acestor emisari ai noştri, adunîndu-se apoi la loc în urma lor, totuşi eterul continua să fie tulburat doar de ţăcănitul monoton al radarului, ceea ce dovedea că de jos, de la o distanţă de cîteva sute de kilometri sub noi, ne priveau fiinţe vii, înţelepte, care totuşi, din motive neînţelese, păstrau tăcerea şi nu ne răspundeau la chemări.

La ultima rotire în jurul planetei, cînd Gea coborîse pînă la limita atmosferei, a apărut deodată dintre nori suprafaţa globului. Intîi ni s-au arătat nişte pete albastre-cenuşii, asemănătoare unor păianjeni uriaşi, turtiţi, avînd mijlocul puţin încreţit, ce se întindeau pînă departe. După aceea, prin spărtura produsă în stratul norilor de culoarea zăpezii a apărut o cîmpie întinsă, neagră ca smoala. Deodată, toţi cei care priveau spre planetă au fost izbiţi de o scînteiere de fulger. Punţile au răsunat de un strigăt purtat din gură în gură: „Marea!" Pînă dincolo de orizont, pierzîndu-se sub norii plutitori, se întindea apa, luminată o clipă de reflexul strălucirii soarelui. Gea şi-a redus şi mai mult viteza, dar norii rotunzi, semănînd cu nişte creste muntoase acoperite de omăt, au început să se apropie unul de altul, unindu-se alene, şi din nou n-am mai văzut sub noi decît zidul lor compact ce se întindea uniform sub navă.

În a treia zi de rotire, astronauţii au hotărît să trimită spre planetă o echipă operativă de recunoaştere. La expediţie trebuia să participe un număr mai mare de rachete de o singură persoană, în stare să „aterizeze" la nevoie şi pe o suprafaţă mică, chiar într-un spaţiu acoperit de clădiri şi populat. Aceste rachete, avînd în frunte o rachetă mai mare, fără oameni, şi dotată cu televizoare, motiv pentru care fusese denumită „ochi", trebuiau să coboare sub stratul de nori, să efectueze observaţiile preliminarii şi, în funcţie de împrejurări, fie să „aterizeze", fie să se întoarcă pe navă.

Pregătirile pentru plecare s-au efectuat la prînz, deasupra emisferei planetei aflată în lumină. Aproape toţi locuitorii Geei se adunaseră în nacela de comandă. Stăteam sub tavanul întunecat, iar în pereţi ardeau ecranele ca nişte ferestre deschise spre spaţiul luminos. Pe ecranul lateral, legat de primul etaj, se vedeau coborînd la etajul

de jos al aeroportului piloții echipați în îmbrăcămintea lor argintie, apoi, închizîndu-și coifurile și îngreuiați de scafandre, intrau aplecîndu-se în rachetele lor. După aceea, pistoanele au împins fusele de metal în adîncul puțurilor de lansare și s-a făcut liniște. Ter Akonian a pus mîna pe pupitrul său. Pe toată nava s-a auzit un sunet surd, vibrant, ca o bătaie puternică de clopot. Prima rachetă fără oameni s-a desprins de Gea și s-a avîntat în spațiu. Un minut s-a făcut iar liniște, și din nou o bătaie. De astă dată, cinci rachete de persoane, propulsate simultan prin propulsoarele din vîrful navei și-au luat zborul. Pistoanele s-au mișcat din nou, fără zgomot, rachetele au pătruns în puțuri și un sunet asemănător bătăii unui ceasornic uriaș colinda prin toată nava, se repeta pînă cînd ultimele cinci rachete s-au desprins de Gea.

Atenția noastră s-a îndreptat spre ecranul central. Pînă la orizont se întindea pe el marea de nori. Treizeci și una de rachete s-au rotit în jurul navei, au strălucit în soare cu trupurile lor de argint și au prins să coboare, formînd parcă o scară în spirală suspendată în spațiu, cu trepte din ce în ce mai înguste.

Trei astronauți ce se aflau pe podium priveau la ecranul principal. În spatele lor se înălța aparatajul de radiocomunicație. În fața ecranelor stereometrice stăteau tehnicienii cu căștile la urechi. Fiecare conducea cîte cinci rachete ce se mișcau dinaintea lui sub forma unor luminițe mici, purtînd numele piloților. Această legătură permitea controlul mișcării rachetelor prin stratul de nori.

La microfoane răsunau frînturi de cuvinte. Zborul se efectua în condiții bune. Rachetele, devenind din ce în ce mai mici, coborau în picaj, de la o înălțime de trei sute de kilometri. Ajungînd deasupra cîmpiei întinse, albe, au încetat să se mai rotească și s-au așezat în formație, ca niște ace negre, trecînd deasupra suprafeței ușor ondulate și apropiindu-se de propriile lor umbre, care cînd alunecau în prăpăstiile dintre nori, cînd se înălțau. Desfășurîndu-se larg, formația se depărta mereu.

Priveam la ecran și simțeam în spate prezența tovarășilor, nemișcați ca și mine. Prin albul însorit ce înțepa ochiul ca o suliță se întindea, brăzdat de niște dîre în formă de pene, un spațiu mai întunecat. Primul grup de

cinci rachete gonea în direcţia aceea, avînd în faţă marea rachetă fără oameni — „ochii" de televiziune. Deasupra buzei opuse a prăpastiei se răsfira un nor pufos, strălucind în soare ca un bulgăr de argint topit. Rachetele au pătruns într-însul, au străbătut vaporii rari şi au ieşit în cealaltă parte.

Zburau mai departe, purtate parcă de propriile lor umbre. Am privit în sus. Cerul fără aer era negru şi înstelat. Mi-am întors din nou privirea în jos, dar „ochii" directori dispăruseră, iar prima formaţie de rachete se pierdea chiar atunci în nori. Vreme de o clipă, siluetele lor au mai stăruit în priviri sub albul înspumat, ca peştii în spuma pîrăului de munte, apoi nu s-au mai zărit decît contururile uneia, printr-o bortă de nori, pînă ce au dispărut toate.

Următoarea grupă de cinci şi-a îndreptat vîrfurile în jos, pierzînd din înălţime. Deodată, norii au fost străfulgeraţi de cîteva săgeţi de lumină. Aerul nacelei de comandă a vibrat o dată dureros, apoi s-a făcut din nou linişte. Primele cinci rachete zburau mai departe, devenind incandescente ca meteoriţii. Motoarele mai funcţionau încă, cînd pe hărţile stereometrice au început să se înfiripe cuvintele: BOREL SENT ANTONIADI INGWAR UTENEUT. Deodată, luminile au început să se stingă ca nişte luminiţe suflate de vînt, iar ceea ce mai înainte cu o secundă fuseseră rachete, ducînd oameni vii pe bord, s-a transformat în traiectoriile a cinci stele căzătoare care spintecau cerul ca o mînă de foc cu cinci degete, luminînd îngrămădirea de nori cu strălucirea metalului topit.

De la prima străfulgerare şi pînă la sfîrşitul catastrofei au trecut poate două secunde, în care timp am rămas cu toţii ca loviţi de trăsnet; şi liniştea îngrozitoare ce se lăsase nu era întreruptă decît de tic-tacul difuzoarelor ce emiteau sunetul radarului planetei. Se apropia a doua formaţie de rachete. Tehnicienii de comunicaţie le-au trimis ordin să se întoarcă imediat, dar rachetele nu pot să-şi reducă viteza într-o fracţiune de secundă, astfel că, pînă cînd să le frîneze piloţii, erau expuse să pătrundă în zona de distrugere. Doi astronauţi, Grotrian şi Pendergast, vegheau la pupitrul central. În acest timp, două mîini s-au

întins deodată către întrerupătorul negru al dezintegratorului.

O mișcare scurtă, și Gea va arunca din interiorul său o cascadă de antiprotoni, de aceeași putere cu o protuberanță solară. Uriașa lavină de raze va distruge forța necunoscută care ne-a ucis lovarășii, indiferent de ce natură ar fi. Încărcătura fulgerătoare ce se deplasează cu viteza luminii va depăși rachetele, le va curăți calea, și în momentul cînd se vor afla la locul catastrofei, acolo nu va mai fi decît vidul.

Dar odată încărcătura declanșată, nu mai putea fi oprită. Opt sute de trilioane de ergi vor străpunge atmosfera planetei ca pe o foiță de hîrtie și vor izbi în suprafața ei. Acestui șoc nu i se putea opune nimic. Tot ce este materie va fi preschimbat în flacără, iar energia rezultată din dezagregare va topi scoarța globului.

Grotrian și Pendergast au întins simultan mîinile către întrerupător, dar au rămas amîndouă, vreme de o clipă, suspendate în aer, apoi, cînd cei doi s-au privit în ochi, ele s-au retras.

Întrerupătorul rămînea mai departe nemișcat. Piloții următoarelor cinci rachete au pus frînele în funcțiune, putîndu-se vedea, după flăcările uriașe, cît de desperate erau încercările lor, dar, unul după altul, pătrundeau în zona distrugerii și luau foc. Numai ultima rachetă din acest grup de cinci a reușit să scape. Cu o forță supraomenească, pilotul său a rupt toate siguranțele și s-a înălțat vertical în sus, cu o viteză atît de uriașă, încît l-am pierdut din ochi.

În adîncul norilor ardeau patru torțe, alte patru stele cădeau, răspîndind în adîncul înnorat ultimele urme ale zborului lor de foc.

În vremea aceasta, Gea a început să se dea încet cu spatele înapoi, întorcînd vîrful spre discul planetei, iar cu ajutorul cîmpului magnetic a atras, prin pîlniile de la fund, rachetele ce se întorceau pe bord. Pe ecranul televizorului interior a apărut hala rachetodromului. Prin clapele de oțel apăreau vîrfurile navelor iar pe cadranul automatului de recepție se iveau cifrele: 17... 18... 19... După a

douăzecea rachetă, a urmat o pauză mai lungă. Între timp, clapele rachetelor trase pe pistele de rezervă se deschideau. Piloții ieșeau în grabă și, în loc să urce, se amestecau printre cei adunați pe rachetodrom. Din ce în ce, tot mai multe siluete de-ale lor, argintii, se amestecau printre cei ce așteptau. Deodată, automatul a indicat cifra 21 și, în același timp, pîrghia de transport a introdus pe pista liberă racheta cea mare, din care n-a ieșit însă nimeni, fiindcă această navă, care purta „ochii" televizoarelor, era fără oameni.

Cîteva clipe a domnit o liniște de mormînt. Pistoanele de transport ale rachetelor se odihneau nemișcate la locurile lor. Apoi cadranul semnalizatorului s-a rotit parcă cu greutate încă o dată, indicînd cifra 22, și prin clapele deschise ale ecluzei a pătruns ultima rachetă salvată. Clapa ei nu s-a deschis singură. Tocmai priveam cum o deschideau mecanoautomatele, cînd atenția mea, concentrată asupra celor ce se petreceau, a fost atrasă de semnalul care-i chema pe medici la post.

Sala de operații era inundată de lumină. Șase oameni au adus pe brațe un trup închis ermetic într-un înveliș de cauciuc și l-au așezat pe placa încălzită de porțelan.

Lama instrumentelor s-a afundat în masa plastică. Prin tăietură a apărut scafandrul. Spiralele tăiate trosneau. Cîteva secunde, și am zărit fața lui Ameta.

Cînd a rupt siguranțele și a scos racheta din linie dreaptă, cu acea viteză uluitoare, sîngele său, devenit greu ca plumbul, a spart țesuturile și a năvălit în bazin și în picioare. Era tot numai o rană. Doar capul și mîinile îi rămăseseră neatinse, albe și lipsite de sînge.

Chiar de la prima aruncătură de ochi am înțeles că nu mai avea scăpare. Nu se putea decît scurta sau prelungi agonia.

Ne-am apucat imediat de lucru. Au fost puși în funcțiune plămînii și inima artificială. Au fost legate vasele de sînge sparte din care se scurgea sîngele, au fost puse în funcțiune aparatele de transfuzie. Luam în mînă instrumente strălucitoare, imaculate, și le lăsam apoi deoparte, mînjite de sînge. Ne înțelegeam numai prin frînturi de cuvinte. Cu toate acestea, agonia nu putea fi prelun-

gită mai mult de cîteva minute. Zona accidentată se lărgea, iar şocul cuprindea organele vitale. Nu se mai putea pune problema salvării lui Ameta — acest lucru era imposibil — ci încercam doar să-l aducem în stare de conştienţă măcar pentru cîteva clipe, ca să-şi poată spune ultima dorinţă.

Dar degeaba, pistoanele seringilor ajungeau pînă în fundul cilindrilor transparenţi, pompînd lichid reconfortant în inimă, căci ea îşi încetinea mereu bătăile. Deodată, bolnavul a tresărit. Mi s-a părut că deschide ochii, dar nu se adînciseră decît umbrele obrajilor. Pulsatorul a început să lucreze mai gălăgios, deoarece nevoia de oxigen a organismului creştea.

— Este conştient — a spus Schrey.

Ne-am aplecat mult deasupra lui şi ne-am oprit respiraţia.

Faţa, împietrită pînă atunci, a început să se contracte, chinuită parcă de un acces de epilepsie. Buzele se desfăcuseră, lăsînd să se vadă dinţii încleştaţi puternic, cu fire subţiri de sînge printre ei. Ameta era conştient, dar creierul îi era chinuit de o durere atît de mare din cauza nervilor rupţi, încît trebuia să-şi încordeze toate forţele, ca să nu ţipe. Nu avea putere să mai vorbească.

I-am făcut ultima injecţie. Sticla fiolei s-a spart pe pardoseală, cu un clinchet subţire. Dar tot n-am putut să-i alungăm durerea. Anestezia ameninţa să ducă la pierderea cunoştinţei. Fără să privească la bolnav, Schrey s-a îndepărtat de masă. Eu împreună cu Ana l-am urmat şi ne-am oprit cu mîinile însingerate, atîrnînd de-a lungul trupului, parcă pentru a dovedi că am făcut tot ce ne stătea în putere.

Lîngă perete se înşiruiau cîteva zeci de oameni. Printre siluetele întunecate se desluşeau scafandrele de culoare deschisă ale piloţilor, care veniseră aici direct de la aeroport. Unul dintre ei, Zorin, care avea coiful încă nedesprins de umeri, ci doar dat pe spate, ca o aripă de formă ciudată, s-a întors brusc şi a ieşit în fugă.

Am rămas aşa încremeniţi, poate vreo două minute. Liniştea era întreruptă doar de respiraţia grea a lui Ameta şi de zumzetul lent al inimii artificiale. Deodată uşa s-a deschis, împinsă puternic. În pragul ei s-a ivit Zorin, tot

în scafandrul său arginliu. Aducea maneta de comandă, îndoită, scoasă din racheta lui Ameta. S-a apropiat de masa de operație, i-a ridicat întîi o mînă, apoi pe cealaltă, care atîrnau neputincioase, și i-a încleștat degetele pe brațele manetei. Apoi, atent și ușor, a ridicat bolnavul și i-a proptit bărbia în suportul de gumă ce ieșea din mijlocul manetei, care ridică sau coboară capul pilotului în funcție de mișcările ei, în așa fel, încît tîmpla să se îndrepte întotdeauna într-o direcție contrară virajului executat.

Zorin a așezat capul lui Ameta pe susținător și, apucînd maneta cu mîinile amîndouă, a aplecat-o. Atunci, capul muribundului, împins, s-a ridicat, iar mîinile strînse pe brațele ei au executat o rotire. Zorin a mișcat maneta de trei ori într-o parte și într-alta, ca și cum ar fi înscris cercuri în aer și ar fi accelerat racheta imaginară. La a treia mișcare, pleoapele lui Ameta s-au deschis.

O spumă de sînge i s-a prelins din gură și s-a auzit un șușotit șuierător, bolborosit:

— Rachetele mari... vor ajunge... orașe... am văzut... voi... mai departe... pe rachete mari... televizoare... pe mări...

Apoi a strîns spasmodic maneta la piept, mîinile i-au tresărit ca și cum ar fi încercat să o ridice în sus și au rămas așa pentru totdeauna...

Cei din jur au început să plece. Am privit fiecare lucru în parte, atît de limpede și dureros de real: chenarul de porțelan al mesei de operație pătat de stropi de sînge închegat; scafandrul gol, descusut, aruncat la picioarele lui Schrey; fața lui crispată, străină, pe care n-o mai văzusem pînă atunci, și, învăluit în lumina ce cădea din reflectorul lateral, chipul Lenei, care mai aștepta încă ceva...

Pulsomotorul lucra mai departe, pompînd sînge în adîncul trupului mort. Am făcut un pas înainte ca să-l opresc, dar ceva m-a împiedicat. Am întins mîna să înlătur obstacolul, însă mi-a căzut neputicioasă: căci ceea ce mă oprise pe loc nu era vreun obiect, ci privirea lui Zorin, oarbă din cauza durerii nemărginite...

Toată noaptea Gea s-a îndepărtat de planetă. La ora opt dimineața, megafoanele au anunțat că consiliul astronauților cheamă tot echipajul la o ședință.

Într-un sfert de oră, amfiteatrul era înțesat de lume. Nu se auzea decît un murmur înăbușit și surd. La masă nu se afla nimeni. Deodată și-a făcut apariția Ter Akonian și a spus:

— Profesorul Goobar are cuvîntul!

Am remarcat cu toții că Goobar, scund, puțin aplecat, stătea alături, într-un colț, de mai multă vreme, și privea în sală. A urmat o liniște adîncă, apoi a început să i se deslușească vocea:

— Voi expune în fața voastră ipoteza care ar urma să explice evenimentele petrecute cu puțin înainte și care să stabilească activitatea noastră viitoare. Evenimentele tragice de ieri par să indice că locuitorii Planetei Albe sînt niște ființe crude, care, în acțiunile lor, se călăuzesc după principii ce nu pot fi înțelese de oameni. Din discuțiile purtate, știu că mulți dintre voi gîndesc la fel. Eu consider greșită această părere. Deși știm puține lucruri despre aceste ființe, totuși nu încape îndoială că ele sînt înțelepte. Or, în interpretarea de mai sus, comportamentul lor devine fără sens. De această planetă se apropie o rachetă cosmică, dar navele trimise de aceasta sînt distruse. De ce? Cu ce scop? La început am crezut că avem prea puține date ca să reconstituim totalitatea întîmplărilor, adică să închegăm imaginea nu numai a acțiunilor noastre, ci și a celor din partea cealaltă. Totuși nu este așa. O clipă n-a mai rostit nici un cuvînt. Să pornim de la ulti-

mele evenimente. La nivelul straturilor superioare ale atmosferei a fost creat un cîmp de forță, care a distrus nouă rachete. Acest lucru s-a petrecut în două etape. În această catastrofă au pierit mai întîi cele cinci rachete din prima formație, apoi patru dintr-a doua. Totuși, racheta mare, pe bordul căreia se aflau televizioarele, a trecut prin zona de distrugere, fără să fie vătămată în vreun fel. De ce? Din nou s-a așternut liniștea. Toate cele ce s-au petrecut, atît înainte cît și după catastrofă, controlul neîntrerupt al mișcărilor noastre, lansarea tuturor chemărilor noastre fără răspuns, procedeul precis de distrugere a rachetelor, toate acestea m-au făcut să înlătur gîndul că salvarea primei rachete s-ar datora unei întîmplări. Prin urmare, lucrurile stau astfel: în concepția ființelor necunoscute, nouă rachete trebuiau distruse, pe cînd o rachetă era exclusă din acest raționament. Cauza trebuie să constea deci în diferența dintre rachetele care au pierit și racheta salvată. Acest lucru — a reluat Goobar, într-o liniște de mormînt — încă de la început mi s-a părut deosebit de ciudat, fiindcă rachetele se aseamănă foarte bine între ele. Diferența dintre ele, — și acest lucru se impune de la sine, — consta în faptul că racheta rămasă intactă era fără oameni, iar cele distruse, cu oameni. Prin urmare, încă o dată revine ipoteza respinsă, că scopul acțiunii acestor ființe a fost uciderea oamenilor. A tăcut iar. Totuși de unde puteau să știe că prima rachetă este fără oameni? După cum am auzit, se vorbea printre noi despre anumite aparate de radiografiere de la distanță a rachetelor noastre. Dar acest lucru este absolut imposibil. Rachetele sînt blindate cu o cuirasă foarte greu penetrabilă, astfel că, pentru a o străbate, ar fi trebuit niște radiații atît de puternice, încît ar fi distrus-o în același timp. Prin urmare, ipoteza radiografierii rachetelor și concluzia ce decurge de aici — „canibalismul" acestor ființe — se cade, pentru a doua oară, a fi respinsă.

Și acum să ne întoarcem la punctul de plecare. Ce deosebire era între cele nouă rachete distruse și racheta rămasă intactă? În ceea ce privește construcția, ca schelet, în amănuntele tehnice, sînt identice. Există o singură deosebire: racheta salvată era mai mare aproape de trei ori decît celelalte. Lucrurile au căpătat deci următoarea

înălțișare: de planetă se apropie un grup de rachete. Ființele necunoscute și-au făcut următorul plan: rachetele cele mici să fie distruse, iar cea mare să nu fie atacată. De ce? Acest lucru nu-l pot înțelege. Ce să știe oare despre noi aceste ființe, ca să fie determinate a proceda așa cum au procedat? Sau, ce știau ele în general? Doar atît, că de planeta lor se apropie o navă. Și acest lucru îl știau de șase săptămîni, de cînd radarul lor a descoperit Gea. Atunci m-am întrebat pentru prima dată: de ce tocmai în acel moment radarul lor a prins-o pe Gea? Evident că aceasta poate fi doar o simplă întîmplare. Dar despre întîmplare putem vorbi numai în clipa cînd vor fi excluse toate verigile cauzelor și efectelor ce înlănțuie fenomenele cercetate. Or, în cazul nostru, acest lucru nu era sigur. S-a spus de mult că conul de radar care ne-a prins era foarte îngust. Dar ce s-ar întîmpla — mi-am zis eu — dacă am face apel la matematică? L-am întrebat pe profesorul Trehub cît de larg era conul de radar în momentul cînd ne-a prins, dar am constatat că amîndoi, și el și eu, ne gîndeam la același lucru. Așa că profesorul nu numai că mi-a dat răspuns la întrebarea pusă, dar a mai adăugat încă o serie de fapte, că acel con, ajungînd la Piticul Roșu, ar fi devenit atît de lat, încît ar fi cuprins un spațiu cu un diametru de optzeci de milioane de kilometri. Ei, acum începeți să înțelegeți?... Ființele acestea nu au trimis întîmplător fascicolul de unde. Ei bănuiau că se mișcă o navă în acea regiune a cerului. Dar ce i-a făcut să bănuiască acest lucru? Le-am dat noi, oare, vreun indiciu că ne apropiem? Și încă un indiciu atît de puternic, încît să-l recepționeze de la distanța de un bilion de kilometri, și atît de rapid, încît a depășit-o pe Gea, dar, totodată, atît de imperceptibil, încît noi înșine nu ne-am dat seama de emiterea lui? Da, într-adevăr, noi le-am trimis un astfel de semn, un astfel de semnal: explozia produsă de misteriosul satelit. În sală domnea o tăcere plină de încordare. Cuvintele lui Goobar o despicau ca niște proiectile incandescente. Am făcut următorul calcul simplu — a continuat savantul. Explozia a patruzeci de bombe de uraniu a produs, pentru a fracțiune de secundă, o lumină atît de intensă, încît a depășit radiația solară. Această lumină a ajuns după trei luni la

Planeta Albă, unde a fost observată. Dar, m-am întrebat eu, unde ar fi trebuit să ne întîmpine pe noi impulsul de radar, dacă am presupune că el a fost trimis de pe planetă imediat după înregistrarea fenomenului luminos? Şi calculul corespunde: ar fi trebuit să întîmpine Gea la o distanţă de cincisprezece zile lumină de planetă. Acest rezultat coincide surprinzător cu realitatea. Or, o coincidenţă atît de mare nu poate să fie opera unei întîmplări. Ne aflăm deci pe calea cea justă. Bine, ne-am putea noi întreba, dar de ce au trimis ei impulsul de radar imediat ce au observat lumina? Răspunsul se impune de la sine: fiindcă ştiau ce a produs-o. Ştiau că în sistemul Piticului Roşu călătoreşte o navă moartă, cu încărcătură atomică, şi că strălucirea aceea a fost provocată de explozia încărcăturii sale. Fiindcă nu este imposibil ca nişte fiinţe a căror tehnică a ajuns la un grad deosebit de dezvoltare să controleze spaţiul sistemului lor şi, prin urmare, să fi descoperit cîndva satelitul artificial. Şi dacă lucrurile s-au petrecut astfel, atunci ele au fost acelea care au radiografiat proiectilele atomice cu astron şi au aflat că autoexplozia lor este imposibilă. Prin urmare, strălucirea aceea le-a dat de veste că în spaţiul sistemului lor a pătruns o navă şi că ea este aceea care a provocat explozia satelitului mort. Şi, ca să verifice această presupunere, au trimis un mănunchi de unde electromagnetice, după care, constatînd prezenţa navei, au controlat cu ajutorul lui mişcările acesteia. Acum, după ce v-am arătat mijlocul prin care am dat de veste locuitorilor planetei despre sosirea noastră, permiteţi-mi să dau problemei altă înfăţişare şi să pun în locul necunoscutei, care în problema discutată îl ocupau fiinţele necunoscute, oameni.

Să presupunem că pe globul acela acoperit de nori ar locui oameni şi că acei oameni află într-o bună zi de la astronomii lor că în spaţiul sistemului lor solar a pătruns o navă necunoscută. Nava aceasta vine din aceeaşi regiune a cerului, de unde a pătruns cîndva în sistemul lor o altă navă, purtînd un echipaj mort şi o încărcătură de proiectile atomice. Mai departe: această nouă navă a distrus-o pe cea moartă printr-o explozie. Ce fel de fiinţe sînt acestea, se vor fi gîndit ei, care distrug un vehicul vechi, întîlnit în drum, şi care pierd energie şi forţă pentru a

transforma în pulbere o navă cu echipajul pietrificat? Lucrul acesta dă de bănuit. Trebuie ca aceste ființe să fie urmărite cu atenție. Să trimitem un con de radar, atît de larg, încît să cuprindă aproape întregul sistem al Piticului Roșu. Dar pînă cînd undele de radar, care se mișcă cu viteza luminii, au ajuns la nava necunoscută, au trecut cîteva săptămîni. Cînd ecoul reflectat se întorcea, și-au dat seama că nava zboară cu viteză mare spre planeta lor. Atunci oamenii — fiindcă am substituit ființele necunoscute cu oameni — au hotărît s-o aștepte. În sfîrșit, nava a ajuns la planetă și a trimis treizeci de rachete din interiorul ei. Rachete mici. Oamenii care populează globul alb n-au mai văzut asemenea vehicule, nu-i așa? Nu sînteți de aceeași părere? Și totuși! Aduceți-vă aminte de fotografiile aduse de pe satelitul mort! Prin ce mijloace intenționau atlanții aceia să lanseze proiectilele atomice? Cu ajutorul unor rachete nu prea mari: de patru sau cinci metri. Rachete mici, deci. Și iată că pe cerul Planetei Albe apar deodată treizeci de rachete mici, conduse de una mare. Nu cumva — s-or fi întrebat ei — această rachetă mare este nava cu echipaj, care coboară la noi să depisteze obiectivele și să trimită asupra noastră treizeci de proiectile atomice? Ce să facem pentru a scăpa de la pieire? Trebuie să facem inofensive bombele! Cum? Din fericire, locuitorii planetei au vizitat cîndva satelitul mort, au făcut radiografia bombelor cu ajutorul astronului și cunosc construcția lor... În fiecare bombă se află un mănunchi de țevi care se împreună concentric în mijlocul ei. Fiecare țeavă conține un proiectil de uraniu metalic și o încărcătură de pulbere explozivă. Detonarea acestui exploziv în toate țevile deodată determină împreunarea fragmentelor într-un bloc compact de masă supracritică, producînd astfel explozia atomică. Pentru a provoca deci explozia înainte de vreme a bombei, este suficient de a provoca detonarea încărcăturii de exploziv, iar pentru a o aprinde, cel mai simplu mijloc este acela de a crește considerabil temperatura. În acest scop, trebuie să se creeze un cîmp energetic corespunzător, în straturile superioare ale atmosferei... Dar — se vor fi gîndit mai departe oamenii — vom distruge în felul acesta doar bombele. Nava mare, care are echipajul pe bord, nu o vom vătăma. Să știe necu-

noscuții sosiți la noi că nu vrem să luptăm cu ei și nici să-i distrugem! Și iată-i că și-au realizat planul!... După cum vedeți — a continuat Goobar — toate aceste presupuneri coincid, și într-un mod atît de uimitor, încît se ridică o altă întrebare. Dacă substituim necunoscuta cu oameni, atunci se constată că ei ar fi procedat, probabil, la fel ca și ființele necunoscute. Prin urmare, aceste ființe trebuie să fie foarte asemănătoare cu oamenii. Dar cum se face — vă veți întreba — că chiar în prima expediție cosmică, ce are drept țel steaua cea mai apropiată din unicul sistem planetar cunoscut din milioanele de sisteme planetare ale Galaxiei, descoperim deodată ființe atît de asemănătoare cu omul? Nu cumva această coincidență presupune din nou o întîmplare, și încă o întîmplare atît de neverosimilă, încît transformă în nonsens întregul raționament anterior? Iată care este răspunsul meu: baza logică a gîndirii umane, în ceea ce privește comportarea, este asemănătoare cu cea a ființelor acelora, nu pentru că ea ar fi mai perfectă, ci pentru că este necesară. Pentru a stăpîni forțele materiale ale universului, în decursul mileniilor omul a fost nevoit să-și perfecționeze acele metode de gîndire inductivă și deductivă, care decurg din reflexele elementare ale oricărei materii vii. Ființele care, în loc să cerceteze transformările din interiorul stelelor, s-ar închina lor, nu ar progresa, nu s-ar dezvolta... Prin urmare, dacă locuitorii Planetei Albe au creat o civilizație superioară, și acest lucru este absolut sigur, atunci mintea lor trebuie să funcționeze după legile unei logice asemănătoare cu a noastră. Să implice oare acest fapt o asemănare la înfățișare? Desigur că nu. Reflexul condiționat este în principiu asemănător atît la maimuță cît și la rîmă sau la rechin, deși este greu să considerăm aceste ființe asemănătoare din punct de vedere anatomic.

Și acum, ca încheiere, cîteva cuvinte despre structura socială a Planetei Albe. Știm despre ea puține lucruri, dar ceea ce știm este esențial. Semnalul de radar care controla mișcările noastre era continuu, deși planeta se rotește, prin urmare îl produceau emițătoare care formează un sistem ce cuprinde întregul glob, fiindcă, pe măsură ce unele emițătoare dispăreau după orizont, funcția de emisie o îndeplineau emițătoarele următoare. Bara-

jul de radar este deci general, deservind întreaga planetă. Deci locuitorii acestei planete au un sistem tehnic unic. Dar sistemul tehnic unic presupune, implică, o unificare socială. Prin urmare, fără să am intenția și nici dreptul să hotărăsc în privința drumului nostru de aici înainte, aș dori să-mi exprim convingerea că ar trebui să facem încercări, să ne înțelegem cu locuitorii planetei. Nu se știe dacă aceste încercări vor reuși chiar de la început. Civilizația noastră ne-a ferit încă de secole de un astfel de necunoscut amenințător, de furtuni și înfrîngeri, și am uitat că această civilizație nu s-ar fi născut niciodată, dacă cîndva oamenii n-ar fi fost gata să se jertfească pentru ca ea să se nască. Acum, noi, la rîndul nostru, ne aflăm în pragul unei noi epoci. Această epocă cere sacrificii mari. Ea cere, ceea ce nimeni, niciodată nu ar cere de la noi pe Pămînt. Dar trebuie să fim de acord cu aceasta, fiindcă acestea sînt legile istoriei. Omenirea nu se poate opri din drumul său, așa cum nu se oprește astrii din drumul lor! Acest mare pas înainte trebuie negreșit făcut!

Goobar abia terminase cînd alături de el a apărut Ter Akonian, care, ridicînd în dreptul ochilor o foaie de hîrtie scrisă, a început să citească:

„Consiliul astronauților, către echipajul navei.

În anii imediat următori, omenirea va începe zborurile transgalactice. Aceste expediții au nevoie de stații cosmice intermediare, instalate pe corpurile cerești ce se rotesc în apropierea sistemului solar. Poziția sistemului stelei alfa din Centaurul face din el o bază naturală pentru astfel de stații necesare expedițiilor în direcția polului sudic al Galaxiei, precum și spre Norii lui Magellan. Ținînd seama de aceste lucruri, Consiliul astronauților hotărăște:

1. Să se continue încercările de a se stabili legătura cu Planeta Albă.

2. E posibil ca aceste încercări să se sfîrșească chiar cu pieirea navei. În acest caz, ele vor fi reluate de expediția următoare, dar în acest caz construcția stației cosmice s-ar amîna cu un sfert de veac. Pentru a evita această perspectivă primejdioasă, pînă cînd Gea își va relua încercările de stabilire a legăturii cu Planeta Albă, va fi aleasă planeta cea mai corespunzătoare dintre pla-

netele Centaurului pentru construirea staţiei cosmice intermediare. Maşinile debarcate pe ea vor începe lucrările de construcţie, sub controlul unui singur om. Consiliul astronauţilor a căzut de acord să lase la această bază pe mecanicuristul-pilot Zorin, deoarece el are o pregătire politehnică multilaterală şi o vastă experienţă în construirea staţiilor cosmice".

Cînd astronautul a terminat de citit şi a privit în sală, am observat că Ana, care şedea pe un scaun, s-a ridicat şi a ieşit pe uşa laterală. Pe intrarea principală s-a strecurat înăuntru Zorin şi s-a urcat pe podium. Şoaptele care alergau prin amfiteatru, în timp ce Ter Akonian rostea ultimele cuvinte, au amuţit. După legile navigaţiei interplanetare, omul nu poate rămîne singur pe o bază cosmică. El trebuie să aibă cel puţin un tovarăş. De aceea, conform obiceiului, Zorin avea să şi-l aleagă. Sala era toată stăpînită de încordare şi de o adîncă linişte, ca şi cum pilotul, plimbîndu-şi privirile peste marea de capete, şi-ar fi făcut alegerea în clipa aceea, deşi ştiam că acest lucru îl hotărîse mai dinainte şi că acum îl caută doar pe cel ales să-i fie tovarăş.

Deodată am simţit un fior în inimă. Degeaba îmi spuneam eu în gînd că este un nonsens, o imposibilitate, fiindcă, cine eram eu pentru Zorin? Un om oarecare din echipaj, un om aproape străin pentru el... Cu totul altceva ar fi fost dacă în locul lui era Ameta...

Capetele celor din sală se înălţau abia perceptibil în întîmpinarea privirii pilotului, apoi se aplecau încet cînd el îi depăşea, şi încordarea aşteptării trecea ca un val pe deasupra celor adunaţi. Deodată, privirea lui s-a oprit asupra mea şi m-a ţintuit atît de puternic, încît, fără să-mi dau seama, m-am ridicat.

— Eşti de acord? mi-a ajuns la ureche vocea primului astronaut, ca şi cum ar fi venit de la cine ştie ce depărtare uriaşă.

— Sînt de acord — am răspuns eu.

În sală s-a auzit un freamăt surd.

Zorin şi Goobar discutau cu astronauţii. Şiruri de oameni se scurgeau în jos, înconjurînd podiumul. Am ieşit pe coridorul pustiu şi liniştit. Nu simţeam nici neliniştе, nici mîndrie, nici bucurie, absolut nimic. Am mers

multă vreme așa, pînă ce m-am oprit deodată: pașii mă călăuziseră în fața filarmonicii. Stăteam în fața sculpturii lui Soledad — băiatul acela alb, poposind în mijlocul drumului. Opt ani trecuseră de atunci, și ce ani! Timpul alerga mai încet pe Gea, timpul ceasornicelor, dar nu și timpul evenimentelor. Cît de matur eram acum față de clipa cînd am pornit în călătorie, în vreme ce acest băiat alb nu s-a schimbat de loc — mereu la fel scrutează viitorul! Am îmbrățișat sculptura cu privirea, am făcut cîțiva pași, apoi m-am întors încă o dată pe jumătate și am privit-o iar, ca și cum mi-aș fi luat rămas bun de la ea. Inima mi s-a strins și mi-am adus aminte de Ana. Unde a putut să se ducă? Am rămas o clipă pe loc, apoi am grăbit pasul.

M-am îndreptat către cel mai apropiat ascensor și am coborît în grădină. Am zărit-o pe Ana încă de departe. Ședea pe iarba presărată cu flori dese de „nu-mă-uita". Ameta iubea foarte mult florile, dar nu-i prea plăcea să le vadă în cameră. „Dacă vrei să te afli printre flori — spunea el în asemenea ocazii — du-te tu la ele!" În înclinarea capului Anei era ceva ce m-a făcut să-mi încetinesc pasul. Cu palmele întinse atingea florile, ca și cum ar fi fost oarbă. M-am oprit în spatele ei.

— Tu ești... a spus ea încet.

Dar nu era o întrebare. M-am lăsat în genunchi, alături de ea. De departe, acest tablou trebuie să fi arătat tare caraghios: doi oameni în toată firea stînd în genunchi în iarbă ca niște copii.

Am vrut să-i spun ceva, dar n-am putut. I-am sărutat podul palmei mici și am simțit sub degete o ușoară îngroșare a pielii, acolo unde sprijinea atît de des instrumentele medicale.

— Ai stat la ședință pînă la sfîrșit? a întrebat ea.

— Da.

— Zorin?

— Da.

— Și tu?

— Da...

A tăcut.

— Ai ascultat acasă desfășurarea ședinței? am întrebat eu.

— Nu.

— Atunci de unde știi?

A ridicat capul:

— M-am gîndit așa... Tu nu?

— Nu — am șoptit eu, mirat.

A zîmbit.

— Tu îți dai seama întotdeauna ultimul.

Fața ei era chinuită de o durere ascunsă. Vedeam cum se străduiește să zîmbească, dar deodată a întors capul. Cînd m-a privit iar, era nespus de liniștită. Nici unul dintre noi n-a mai rostit un cuvînt.

Peste noapte m-am trezit deodată din somnul adînc, avînd limpede în minte tot ceea ce se întîmplase, și n-am mai adormit. Alături ardea luminița violetă, prin al cărei abajur de sticlă se scuturau pe pernă pete mărunte, albăstrii, ca petalele florilor de „nu-mă-uita"! Ana stătea culcată pe spate, cu capul într-o parte, iar părul ei bogat și negru îi umbrea fața. Privea fix în tavan, cu ochii secați de lacrimi. Am închis pleoapele, dar n-am mai putut să dorm. Deodată mi-a șoptit:

— Ai să te întorci?

Am tresărit.

— Scumpa mea...

Am sărutat-o, dar am simțit în sărutul acesta cît este de departe de mine.

— Mă voi întoarce, sigur că mă voi întoarce; de altfel, nu numai eu mă îndepărtez de tine... Amîndoi zburăm în direcții opuse... Dar tu te vei întoarce? am întrebat eu, încercînd să zîmbesc și să dau vocii un timbru vesel.

Dar Ana a rămas serioasă.

— Da — a spus ea — sigur mă voi întoarce.

— Atunci e bine.

M-a privit, apropiindu-și ochii ei negri de mine:

— Știi, nu pot să mă obișnuiesc cu gîndul că nu te-am cunoscut... Acest sentiment este atît de puternic, de parcă nu ar fi avut început... și de aceea mi-e cu neputință să-mi închipui că poate avea...

Dar nu și-a sfîrșit gîndul.

Nu întrebam nimic. O îmbrățișam din ce în ce mai strîns. Deodată ea a respirat adînc și mi-a șoptit încet, la ureche:

— Şi totuşi ei erau fericiţi în naivitatea lor...
— Cine, scumpa mea?
— Anticii...
— De ce?
— Fiindcă credeau în nemurire...

Trei luni Gea a străbătut spaţiile sistemului planetar al stelei alfa Centaurul A. Planetele apăreau ca nişte scîntei, creşteau în strălucire, luminau cerul, apoi dispăreau acoperite de focul motoarelor. Piloţii coborau ca nişte şiruri de siluete argintii şi dispăreau în trupul rachetelor. Această privelişte a despărţirii şi a întoarcerii, însoţite de puternice strîngeri de mîini, de huruitul motoarelor puse în funcţiune şi de bătaia ca de clopot a dispozitivului de lansare, se repeta adesea, ca şi liniştea ce urma după plecarea lor în zbor. Atunci era greu să priveşti în ochii celor rămaşi şi la freamătul mut al buzelor ce numărau rînd pe rînd rachetele, care — împinse de pistoane — ţîşneau din adîncul puţului negru de lansare şi se aprindeau ca o văpaie cînd atingeau straturile dense ale atmosferei.

În perioada aceea mă vedeam cu Zorin destul de rar; el lucra, împreună cu alţi constructori, la proiectul staţiei cosmice. Planul-schiţă fusese întocmit încă cu un an în urmă, însă acum întregul colectiv al lui Tembhara lucra la documentarea tehnică de amănunt. Constatînd cît de dăunătoare este pentru minte lipsa de activitate şi dorind să devin nu numai tovarăşul, ci şi colaboratorul lui Zorin, studiam zile întregi manuale din domeniul radio-ingineriei şi-mi reaminteam cunoştinţele dobîndite încă în tinereţe, cînd studiasem mecaneuristica. Nu părăseam trionii nici chiar atunci cînd făceam ocolul unei noi planete, mai ales că n-am fost pe nici una din ele, deşi prietenii lui Ameta nu au uitat de mine. Ul Wefa mi-a adus, primul şi mi-a aşezat în tăcere pe masă o grămadă de minerale strălucitoare — flori vulcanice ale globului vizitat. Din alt zbor, Teupane mi-a adus un crimpei de lavă, care purta întipărită o urmă în formă de trei degete. Şi astfel, numărul din ce în ce mai mare al pieselor acestei unice colecţii din lume constituia mărturia progresului călătoriei.

Am trecut pe lîngă o planetă pustie şi pe lîngă alta vulcanică, a cărei temperatură ridicată i-a silit pe piloţi să nu se oprească de loc pe suprafaţa ei. Fotografiile luate printre straturile de nori fierbinţi au arătat că pe ea au loc mişcări ciudate. Din totalul de automate rezistente la temperaturi înalte s-au întors pe Gea doar jumătate. Dar şi acestea, suferind deteriorări, nu au putut să ne dea informaţii clare, din care să putem înţelege dacă creaturile acelea uriaşe ce se tîrau pe stîncile vulcanice răcite sînt maşini părăsite în timpul unui cataclism sau făpturi apărute prin evoluţia materiei organice nealbuminoide. Degeaba insistau astrobiologii să se efectueze cercetări precise; ele au fost aminate pentru o perioadă viitoare, deoarece Gea a pornit mai departe la drum. Planeta următoare, aflată la o distanţă nu prea mare de aici, a fost depăşită noaptea. Nava răsuna pînă în cele mai îndepărtate colţuri de susurul delicat, dar pătrunzător al conductelor de răcire în care fierbea heliul lichid. Pe cerul negru, înstelat, se înălţa, ca o despicătură roşcată, secera planetei. Privind prin aparatele optice, i se vedea suprafaţa, pe care, asemenea unor paianjeni negri, se tîrau ochiurile unei plase ale cărei fire se uneau şi se despărţeau. Planeta trecea prin stadiul epirogenetic, astfel că prin uriaşele fisuri ale scoarţei clocoleau rîuri de jar întunecat.

Sistemul soarelui A se încheie cu nişte globuri de gheaţă de tipul lui Neptun; îndepărtîndu-ne cu un miliard de kilometri în afara orbitei lor, ne-am pomenit în zona soarelui B. Spaţiul gravitaţiei lui era lipsit de planete. Despărţiţi de genune, se roteau în el doar asteroizi de diferite mărimi, frînturi dintr-un glob descompus în urmă cu mii de veacuri.

Aşa cum se stabilise prin hotărîrea astronauţilor, staţiunea transgalactică urma să fie instalată pe una din aceste frînturi de stîncă, lipsită de aer. Vidul era străpuns de traiectoriile a sute de astfel de corpuri. Prin urmare, aveam de unde alege, dar planetoidul ales trebuia să satisfacă multe cerinţe. Mai întîi, orbita lui trebuia să fie cît mai apropiată de aceea a unui cerc, astfel ca, în drumul său, să nu se îndepărteze prea mult de soare şi nici să nu se apropie excesiv de mult de el. Apoi trebuia

să nu coincidă sau să nu întîlnească orbitele altor corpuri, ca să nu fie supusă la perturbații prea mari, și, în sfîrșit, trebuia să evite apropierea de marile roiuri de meteoriți, care pluteau la periferiile „gunoierului sistemului dublu".

Căutările unui astfel de asteroid au durat o lună, în care timp observatoarele au lucrat zi și noapte, iar telectactoarele și radiotelescoapele au scrutat neîncetat spațiul. După această vînătoare, sau mai degrabă pescuit, astronauții au ales un asteroid necunoscut, al cărui diametru nu depășea patru sute de kilometri și care avea deci un cîmp de gravitație mic, dar suficient pentru ca omul să se poată mișca pe suprafața lui, fără să-i fie teamă că va zbura în vid. Și pe măsură ce ne apropiam de el, această frîntură părea că ne face cu ochiul, mișcînd irisul său ascuțit ca de pisică. Această variație mare a intensității strălucirii era provocată de rotirea sa rapidă în jurul axei sale, precum și de forma lui foarte neregulată — forma sa alungită amintea mai degrabă de un lanț de munți suspendat în beznă, decît de o planetă.

Gea s-a învîrtit în jurul lui vreme de două săptămîni. În acest timp, specialiștii în tectonică au constatat că stîncile sînt suficient de rezistente pentru a dura încă multe milenii de aici înainte, iar după aceasta a început fără întîrziere transportarea pe suprafața asteroidului a mașinilor, materialelor de construcție și a rezervelor de alimente.

Automatele de construcție au început să muște repede din stîncă, săpînd în ea două adîncituri rotunde. Într-una din ele a fost instalată camera de presiune cu rezervoarele de aer, iar în cea de-a doua reactorul atomic, care trebuia să ne furnizeze energie electrică și căldură.

Zi de zi, rachetele de marfă transportau pe planetoid materii prime și diverse piese, din care trebuia construită stația-emisie de radar a viitoarei stații cosmice, pînă cînd, în sfîrșit, au fost transportate pe stînci ultimele încărcături.

Ne-am luat în grabă rămas bun de la tovarășii, iar celor mai apropiați le-am adresat aceleași cuvinte care se rostesc înainte de o simplă despărțire. Cînd coboram cu Zorin scara înclinată a primei piste pe care se afla racheta pregătită de plecare, îmbrăcați în scafandre, dar cu coifurile date pe spate și sprijinite de marginile gulerului,

deodată, de după o coloană ne-a ieşit înainte un copil, ţinînd în braţe un buchet uriaş de liliac, şi ne-a tăiat calea.

Ne-am oprit, iar copilul — o fetiţă durdulie cam de patru anişori, cu o codiţă subţire şi cu obrăjorii roşii ca focul, a ridicat cu greu buchetul şi i l-a întins lui Zorin:

— Ţine — i-a zis ea — şi cînd ai să te întorci, să ne spui iar poveşti!

— Sigur c-am să vă spun — a răspuns Zorin. Dar cum te cheamă pe tine?

— Magda.

— Şi cine ţi-a dat florile astea?

— Nimeni, eu singură!

A oftat uşurată că şi-a îndeplinit atît de bine planul, dar, observînd că se apropie de noi astronauţii, a luat-o la fugă.

Fără să rostească un cuvînt, Ter Akonian, Pendergast ţi Yrjöla ne-au strîns mîna. După aceea, Zorin s-a strecurat în rachetă prin intrarea îngustă şi a întins mîinile ca să-şi ia buchetul pe care îl ţineam cu grijă. Apoi mi-am coborît şi eu picioarele în adîncul deschizăturii. Cufundat pînă la brîu în trupul de metal, am văzut deodată o femeie, care stătea la cîţiva metri deasupra noastră, pe o platformă situată la jumătatea etajului. Era Callarla. În clipa aceea m-am oprit în loc pentru o clipă şi mi-am dat seama de un lucru pe care nimeni nu-l observase: era însărcinată. Avea aceeaşi siluetă zveltă. Totuşi am bănuit faptul dintr-un gest al ei, din expresia ochilor, dintr-o anumită expresie a feţei, căci părea că nu ascultă cele ce se petrec în jur, ci glasul propriului ei trup în care simţea încă de pe acum primele tresăriri ale celui ce avea să vină.

NORUL LUI MAGELLAN

Am pus buchetul de liliac sub geam, într-un vas de sticlă de laborator. Stăteam la masă și priveam cum automatele rup din stîncă, săpînd zeci de găuri ce se dispuneau în linii concentrice. Apoi introduceau încărcături de exploziv și dispăreau. Explozia nu se auzea. Stînca spartă de presiunea gazelor era aruncată în sus, într-un vîrtej de fum și pietre. Solul se zguduia și atunci, din mănunchiul de liliac, își luau zborul florile mărunte cu cîte patru petale. În spațiul fără aer, fumul cădea ca pilitura de fier. Automatele ieșeau din ascunzișuri, pătrundeau în crater și așezau rînduri-rînduri, stîlpii de metal. Atunci își făcea apariția emițătorul de radiații. Își înălța capul pe umerii lați și și-l rotea întocmai ca o girafă metalică ridicolă care caută frunze imaginare.

Urma o strălucire puternică, de culoarea oțelului. Metalul introdus în adîncitura craterului, supus presiunii radiației, se topea. Atunci automatele începeau să-și poarte unelele lor pe suprafața poroasă, o laminau, o netezeau, o poleiau, pînă cînd începea să strălucească întocmai ca argintul viu. Alte automate, aflate undeva, mai departe, introduceau încărcătura de exploziv, săpind o gaură pentru catargul antenei. Solul trepida imperceptibil. Din ce în ce, tot mai multe petale albe se împrăștiau din rămurele, pînă cînd, în ziua a cincea, Zorin a spus:

— Păcat că n-avem o sobă... una veche pentru un foc obișnuit. Am fi ars crenguțele. Îți mai amintești mirosul fumului din cămin?

— Da. Mi-l mai amintesc.

Cînd a ieşit după masă, a doua oară în acea zi, îmbrăcat în scafandru, ca să vadă cum progresează lucrările, a luat cu el rămurelele. S-a întors după un ceas. Le avea vîrîte la cingătoare. Am băgat de seamă, dar n-am spus nimic.

— N-am putut să le sădesc — mi-a explicat el. E foarte pietros locul. N-are nici un pic de pămînt.

— Mai bine că le-ai adus — am zis eu. Liliacul are un lemn atît de moale, încît poţi să faci pe el crestături. Mă jucam aşa cînd eram copil.

Am pus din nou rămurelele în vasul lor gol şi le-am lăsat acolo pînă la sfîrşit

Automatele lucrară fără oprire douăzeci şi patru de ore. Noaptea sau ziua, pentru ele era totuna. Pentru noi însă, nu. De aceea ne era greu să alegem ritmul de somn şi de lucru. Asteroidul se rotea aşa de repede, încît din trei în trei ore aducea platoul nostru de stîncă în faţa razelor fierbinţi ale soarelui. Noaptea de trei ore era luminată de obicei de Soarele B, aflat la o depărtare de douăzeci şi cinci de unităţi astronomice, incomparabil mai puternic decît luna plină pămînteană. Ziua, stîncile ardeau ca nişte blocuri de metal incandescent, noaptea scînteiau cu o lumină vie, rece ca gheaţa. Viteza de rotaţie a asteroidului era atît de mare, încît, privind pe fereastră, vedeam umbrele cum se lungesc şi cresc, transformîndu-se în cele din urmă în umbre negre ale spaţiului care învăluia totul în întuneric. Cînd vreun automat intra din lumină în umbră, aveai impresia că dispare o parte din el, parcă tăiat în două.

În fiecare seară ne aşezam lîngă aparatele de radio situate într-un etaj miniatură al „casei" noastre şi ascultam cu atenţie zgomotul surd al difuzorului. Dintr-un haos de pocnete şi şoapte, învălmăşite parcă pe suprafaţa de culoare închisă, unduitoare, apăreau deodată sunetele vesele ale semnalului de chemare al Geei. Montasem catarge provizorii de emisiune, astfel că menţineam în permanenţă legătura prin televiziune cu nava şi ne vedeam în fiecare seară cu tovarăşii. Schimbam informaţii, vorbeam despre progresele în muncă, iar uneori Zorin îi ruga pe colegii săi să-l ajute la calcule.

Gea zbura acum spre Planeta Albă. O mai despărțeau de țintă încă două săptămîni de călătorie. În acest interval, noi voiam să terminăm primele săpături ale fundațiilor viitorului reactor atomic uriaș care trebuia să înlocuiască pe cel provizoriu. Ne sculam în zorii zilei locale, vizitam șantierele tuturor lucrărilor — și acestea ajungeau cîteodată la cifra zece, în același timp răspîndite pe o suprafață de cîțiva kilometri — iar după aceea ne întorceam în camera de presiune (adică „acasă", cum spuneam noi), apoi porneam la plimbare, schimbînd în fiecare zi direcția marșului. Astfel am cunoscut locurile de jur împrejur pe o rază de cîteva zeci de kilometri. Dar pretutindeni nu era decît stîncă cu înfățișare monstruoasă, mai degrabă caricatura decît miniatura unei planete.

Am spus mai înainte că de departe semăna cu un lanț de munți pleșuvi ce pluteau în spațiu. Din cauza aceasta, cînd porneai să colinzi pe jos locurile, te pomeneai cînd într-o depresiune largă de cîțiva kilometri, cînd pe o cărare ce se îngusta brusc. În direcția nord-est, la o distanță de vreo treizeci de kilometri de casa noastră, se afla o cîmpie relativ dreaptă, a cărei margine se pierdea într-o prăpastie plină de tot felul de forme ciudate. Mai încolo, pînă departe, la orizont, se întindea o îngrămădire inertă de pietre. Nimic din fenomenele de eroziune naturală, provocate de acțiunea apei, a vînturilor, a gravitației. Era mai degrabă un panopticum de forme grotești, aproape cu neputință de imaginat: măciuci pietrificate ce se legănau ușor, stînci uriașe fixate în echilibru instabil, îngrămădiri verticale de piatră care așteptau doar o singură mișcare neatentă, pentru ca să înceapă să alunece în jos, agale și leneș, ca într-un coșmar. Am privit spre culmea ce domina întreaga regiune. Acolo, sus se vedea o pădure de schelete ascuțite ce se desfășura pe fondul de stele, de care se separa printr-o strălucire puternică, albă. Deasupra acestui peisaj mort se rotea, cu o mișcare uniformă, discul de foc al soarelui. Iar noi pătrundeam fie în zona însorită, unde solul se încălzea pînă la o sută de grade, fie în umbră, astfel că instalațiile automate climaterice ale scafandrului treceau fără încetare de la o limită la alta.

Dar și comportarea lui Zorin amintea într-o oarecare măsură de variațiile climei asteroidului, căci cînd rămînea

ore întregi mut, ca vrăjit, cînd începea să vorbească fără întrerupere, vreme îndelungată. Cuiva din afară care nu ne-ar fi cunoscut, i s-ar fi părut că nu ne prea înțelegem, dar, dacă ar fi gîndit astfel, ar fi comis o greșeală. Zorin era amabil și de obicei comunicativ doar în relațiile cu străinii. Cu mine se comporta exact ca și cum s-ar fi aflat în tovărășia lui Ameta. Tăcerea lui, aproape letargică, și cufundarea în gînduri, răspunsurile bombănite cu jumătăți de cuvinte mă bucurau; fiindcă, deși nu vorbeam niciodată despre Ameta, nu-i pomeneam nici măcar numele, totuși el ne era — lucru foarte ciudat — atît de aproape, încît, uneori cînd descopeream în plimbările noastre cîte o plăsmuire mai fantastică decît altele, aproape că mă simțeam îndemnat să mă uit în jur, ca să constat dacă micul pilot împărtășește aceeași impresie ca și noi.

La vreo zece zile de la sosirea pe asteroid, ședeam pe vîrful unei stînci în formă de ac ce se înălța deasupra întregii regiuni. Soarele își risipise pletele-i de flăcări spre apus. Al doilea soare, A, se apropia de cel dintîi, cu discul său mic orbitor. Ne-am dus înadins să asistăm, așa cum prevăzusem, la eclipsarea unui soare de către celălalt. Într-adevăr, cînd discul mic aproape l-a atins pe cel mare, și-au trimis amîndouă, unul către celălalt, două limbi de foc ce se căutau parcă și care apoi s-au contopit imediat. S-a născut astfel o formă stranie, ca o pară, care arunca o strălucire puternică, de culoarea oțelului. Apoi, partea mai îngustă, prelungă, a perei, de fapt Soarele A, a început să se strîngă, ascunzîndu-se încet după cel mare. Dar intensitatea luminii nu a scăzut, fiindcă nici strălucirea nu a scăzut vizibil.

Am rămas tăcuți multă vreme. Apoi l-am rugat pe Zorin să spună o poveste.

Mi s-a părut că nu m-a auzit. Însă după un timp mi-a zis:

— N-am să-ți spun o poveste. În schimb am să-ți povestesc despre poveștI. Ai auzit vreodată despre epavele cu sulf?

— Nu-mi aduc aminte.

— Trebuie să fi auzit. Cu vreo două sute de ani în urmă au fost construite primele rachetoare, la început foarte mari, ajungînd la patruzeci de mii de tone masă de

repaus. Era vorba de o greşeală de calcul, fiindcă cutiile acelea se încălzeau în mod fatal pînă la cîteva sute de grade. Tocmai de aceea a fost oprită producţia lor, dar cele cîteva zeci de rachete care fuseseră construite au fost dirijate în direcţia Pămînt-Titan. Aveau să transporte sulf. Încă la prima cursă, cîteva din ele au explodat. Sulful, presat, începea să se evapore şi apăsa asupra pereţilor rachetei, făcînd-o să crape ca un balon. Le-au dat multă bătaie de cap savanţilor, fiindcă nu se ştia ce e de făcut cu ele. Pe Pămînt nu puteau fi aduse, deoarece era riscant. Oameni nu puteau fi trimişi în nici un caz, iar de automate era păcat. O asemenea porcărie putea să explodeze în orice clipă. În cele din urmă, întreaga escadră a fost întoarsă din drum prin radio şi dirijată în direcţie opusă, să zboare în spaţiu, în afara limitelor sistemului. Astfel, cosmosul nu se va mai murdări de sulf. După un an, după ce racheţoarele au încetat să mai răspundă la semnalele de radio, cosmodromiştii au respirat uşuraţi. Aveau, în sfîrşit, liniştel Dar după treizeci de ani, pac! Prima catastrofă produsă de sulf, şi după ea alta. S-a văzut astfel că aceste racheţoare blestemate nu au plecat ca să nu se mai întoarcă, fiindcă, pătrunzînd în zona de gravitaţie a lui Jupiter, acesta le-a abătut din drum, în mod firesc, după bunul lui plac, le-a transferat pe nişte orbite ciudate ale unor comete şi le-a dat drumul. Şi de atunci se învîrtesc mereu aşa: fug cîţiva ani de Soare, se aşază în afelii, apoi se întorc din nou. Cît timp zboară departe de Soare, sînt destul de reci, astfel că sulful nu se evaporă. Cînd se apropie însă de orbita lui Marte, încep să se încălzească, iar cînd ajung la distanţa Pămîntului, crapă ca nişte baloane de săpun. Închipuieşte-ţi! Douăzeci de mii de tone de sulf să se transforme în gaz comprimat. Racheta explodează, se formează un nor de gaz cu un diametru de o sută de mii de kilometri care se împrăştie după cîteva săptămîni. Dar dacă trece prin apropiere vreun asteroid, acesta tîrăşte după sine un asemenea nor şi atunci năpasta durează luni întregi. Se formează o zonă sferică de ceaţă din sulf, sau mai degrabă din praf, deoarece gazul se cristalizează în vid şi formează un înveliş pufos, care are la mijloc un nucleu de siliciu tare ca diamantul. Ceaţa se mişcă în vid atît de

imperceptibil, încît, dacă te afli în zbor, pînă să vezi ce se întîmplă, te şi trezeşti în mijlocul ei ca într-o oală. Şi acolo nu pătrunde lumina, iar radarul se împotmoleşte ca în aluat şi nu se mai vede nimic: nici stelele, nici semnalele. Lipsit de orientare, mai devreme sau mai tîrziu eşti expus să nimereşti în nucleu. În acest caz trebuie negreşit să opreşti motoarele, iar cu ajutorul gravimetrelor să găseşti asteroidul, să întorci racheta centrifug, să o porneşti de la început cu o acceleraţie maximă şi să fugi. Firește că e mult mai simplu să vorbeşti, fiindcă, dacă nimereşte într-o afacere ca asta, fără să vrei îţi pierzi capul. Dar şi mai grav stau lucrurile în cazul automatelor, fiindcă, ia gîndeşte-te, pe planete nu există „atmosfere naturale de sulf" şi nici nu pot exista. Prin urmare, nici un pilot-robot nu este adaptat la astfel de minuni.

Ca să nu mai lungesc vorba, într-o bună zi se întorcea pe Pămînt, venind de pe Marte, dintr-o excursie, un grup de vreo treizeci de copii; deodată, racheta lor a pătruns într-un văl de ceaţă de sulf ce împrejmuia un asteroid, foarte mic de altfel — lucru important — cu un diametru de cîţiva kilometri. Pilotul automat a încercat mai întîi să manevreze, pe urmă a făcut singurul lucru posibil: a oprit motoarele. În felul acesta nu risca să se întîmple o catastrofă. Racheta, atrasă de asteroid, a început să cadă spre el, dar, natural, foarte-foarte încet, fiindcă o astfel de „cădere" poate să dureze săptămîni întregi. Copiii plecaseră de pe Marte singuri, iar învăţătoarea avea să se urce la prima staţie cosmodromică.

— Dar cum de nu au dat de ştire semnalele preventive? am întrebat eu.

— Nu ştiu cum s-a întîmplat, fiindcă semnalele preventive au fost emise în mod sigur. Poate c-au fost imprecise. Nu ştiu ce să zic. Se mai întîmplă. Mai rar decît în trecut, dar se întîmplă, ce-i drept, foarte rar, „unul la o sută de mii". Prin urmare, cînd comunicaţia prin radar a început să dea greş, pilotul-robot a oprit motoarele. Este greu de presupus ce s-a petrecut între timp. Alarma a pus în mişcare toată emisfera nordică. Au început să vină în ajutor, în valuri, nave de pe Lună, de pe Marte, de pe Pămînt, totalizînd cam vreo şase sute. Vreau să-ţi spun că pentru prima dată în treizeci de ani a

fost oprită, timp de cîteva ore, întreaga circulație de mărfuri în zona a doua a lui Marte. Dar pînă să ajungă navele de salvare la locul cu pricina, se și afla acolo un om. Era pilotul de la Centrul Vitezelor Luminii, care efectua chiar atunci un zbor experimental pe o rachetă, adaptată pentru viteze foarte mari. Tocmai i se termina combustibilul și se întorcea la bază, cînd a auzit chemarea prin radio. Atunci s-a abătut din drum și, fiindcă putea să dezvolte o viteză uriașă, într-un sfert de oră s-a și afundat în ceață. S-a rotit așa o vreme, pînă cînd a auzit plînsetul copiilor. Desigur, prin radioul rachetei. Acesta funcționa pe unda cea mai lungă, deci nu putea să indice precis direcția, în schimb putea să discute cu copiii. A oprit imediat motoarele și a început să coboare spre asteroid.

— Dar de ce nu căuta cealaltă rachetă?

— Hm, ai căutat vreodată un ac în carul cu fîn? Ceața cuprindea două sute de milioane de kilometri cubi de spațiu, deci putea să o caute toată viața și tot n-ar fi găsit-o. În schimb, coborînd, s-ar fi apropiat de ea pînă la cîțiva kilometri, fiindcă, după cum ți-am spus, asteroidul era foarte mic. Prin urmare, cobora cu motoarele oprite și discuta cu copiii. Aveau de toate din destul: alimente, aer, apă, dar le era teamă. Prin urmare, pînă noaptea le-a spus povești. Cînd au adormit, a rămas de veghe iar dimineața a început să povestească din nou. Zborul experimental durează de obicei două ore, de aceea pilotul nu avea la el decît cîteva tablete fortificante și cîteva înghițituri de cafea cu care-și uda din cînd în cînd gîtul, ca să nu răgușească. Îți dai seama despre ce era vorba? Aceasta nu era o rachetă obișnuită, ci un proiectil O.S.S. Pilotul stătea întins într-un înveliș pneumatic, bandajat din creștet pînă la tălpi, în întuneric, cu microfonul lipit de gură, și povestea basme. Primele nave de salvare au ajuns abia a doua zi, dar, pînă să-l găsească, pe el și pe copii, au mai trecut cîteva ceasuri.

— Tu erai pilotul acela?

— Da' de unde, Ameta.

— Ameta?

— Da.

— Și el ți-a povestit asta? am întrebat eu, cu neîncredere, fiindcă nu prea semăna cu firea lui Ameta.

— Nu.

— Atunci de unde ştii toate amănuntele?

— Acum trebuie să mergem, fiindcă apune soarele, şi mai trebuie să trecem şi pe la secţiunea a şasea. Vrei să ştii de unde cunosc această istorie? Află că eu am fost unul dintre copiii aceia.

După ce am controlat cum merg lucrările, ne-am întors la „casa" noastră blindată. Deasupra orizontului se înălţa doar o frîntură din discul solar, ca un pieptene de flăcări mişcătoare. Apoi, tot spaţiul a fost învăluit într-un întuneric de nepătruns, în care păşeam cufundaţi pînă la genunchi, pînă la briu, pînă la git... Doar crestele celor mai înalte stînci luminau deasupra oceanului de întuneric, pînă cînd au fost înghiţite şi ele, rînd pe rînd, de bezna nopţii. Zorin, care tăcuse tot drumul, s-a oprit în prag şi mi-a zis cu totul pe neaşteptate:

— S-au găsit unii care să spună că a procedat neînţelept, imprudent. Dar el le-a răspuns aşa: „În cochilii de calcar, trăiesc în ocean nişte fiinţe mititele numite radiolarii. Ele nu s-au schimbat de loc pînă azi, deşi au apărut de şapte sute de milioane de ani. Aceste fiinţe sînt cele mai precaute din lume".

Calculele curente, necesare construcţiilor, le efectua un creier electronic portativ. Seara, Zorin se aşeza la masă şi începea să lucreze la el. Creierul electronic era mic, de specializare îngustă, astfel că nu se putea compara nici pe departe cu complexele automate generale ale Gecei. Din cauza aceasta, Zorin trebuia să aştepte adesea multă vreme pînă să afle rezultatele, şi de aceea îl poreclise „Prostuţul". Această poreclă a căpătat cu timpul o nuanţă de mîngîiere.

Ocupat cu controlarea mersului construcţiei, Zorin a amînat cîteva seri la rînd analiza datelor radaroscopului, care ne dădea de ştire despre tot ce se petrece în spaţiile din jurul fărîmei de stîncă pe care călătoream prin vid. Cînd, în sfîrşit, s-a apucat de ele, s-a posomorît. A transmis o serie de date numerice „Prostuţului". Acesta, ca de obicei, lucra încet. Fără să mai aşteptăm rezultatele, ne-am dus să ne odihnim. Noaptea, Zorin s-a sculat şi s-a

dus la automat. S-a întors fluierînd: era semnalul celei mai proaste dispoziții.

Nu l-am întrebat nimic, știind că fiecare gînd trebuia mai întîi să se statornicească în capul lui.

— Știi? mi-a zis el în cele din urmă. Mi se pare că dăm de bucluc.

Acest bucluc în limbajul piloților însemna un șuvoi de meteoriți. Nu m-am prea speriat de știrea auzită.

— Ei, și ce? am spus eu. Doar și casa noastră, și reactorul atomic, și adăpostul automatelor sînt calculate cu o suficientă rezervă de rezistență. În cel mai rău caz va trebui să stăm de veghe cîteva ore. Dar, ciudat, cum de-au greșit astronauții?!...

Zorin nu mi-a răspuns nimic. Abia cînd era gata să plece (se iviseră zorile), a adăugat:

— Știi? Aștia nu sînt simpli meteoriți, sînt dinafara sistemului stelar...

Am rămas singur. Zorin s-a dus la colectivul care lucra cel mai departe. Aveam deci răgaz aproape o oră să mă gîndesc la cuvintele lui. După cum se știe, pe planete ajung două feluri de meteoriți: din interiorul sistemului, adică meteoriți proprii sistemului, și aceștia se mișcau în cazul nostru pe orbite închise și aveau — în raport cu mica noastră planetă — o viteză care nu putea să depășească cîțiva kilometri pe secundă; și meteoriți „străini", niște conglomerate de blocuri de piatră și fier, care, zburînd pe parabole, pot să atingă, în comparație cu corpurile din sistem, viteze uriașe, ajungînd pînă la o sută de kilometri pe secundă. Radarul nostru, după toate probabilitățile, a prins umbra unui astfel de șuvoi. În următoarele două zile n-am mai vorbit despre aceasta. Numai Zorin rămînea noaptea din ce în ce mai mult timp aplecat asupra filmelor radaroscopului și își netezea din ce în ce mai des părul, cu un gest atît de energic, de parcă ar fi vrut să-și jupoaie pielea.

Am luat toate măsurile de precauție. Automatele au pus încă o boltă suplimentară deasupra camerei noastre, precum și deasupra tavanului reactorului atomic, aflat la o jumătate de kilometru depărtare de „casă" și care semăna cu un cilindru metalic uriaș, cufundat în stîncă pe trei sferturi.

Presupunerile lui Zorin deveneau certitudine. Clișeele fotografice semnalau într-o anumită zonă o ceață subțire, ca o pată pe o fotografie. Pe acolo zbura un nouraș de corpuri atît de mărunte la distanța aceea, încît dădeau iluzia unui singur corp. Lumina stelelor străbătea însă prin ea, deci nu era o masă compactă, ci un roi de fărîme mici.

— Poate o fi un nor de praf — mi-a spus Zorin, tocmai cînd ne gîndeam dacă n-ar fi cazul să înștiințăm Gea despre presupunerile noastre.

Am hotărît că nu se cade să facem asta, deoarece tovarășii noștri nu ne pot ajuta și le vom crea doar, fără să fie nevoie, noi griji.

Ziua următoare, lucrările au fost continuate ca de obicei. Al doilea rînd de săpături pentru fundațiile viitorului reactor era pe terminate. Adăpostul automatelor a fost întărit cu cuirase suplimentare. Numai antena provizorie a radiostației, care se înălța deasupra nivelului cîmpiei la patruzeci și cinci de metri, susținută de un sistem de cabluri întinse de oțel, nu o puteam asigura.

Noaptea m-a trezit din somn o bubuitură atît de puternică, încît mi s-a părut că s-a spart un clopot de fier chiar deasupra capului. Asurzit, am rămas mai bine de o clipă culcat, fără să mă mișc, în zumzetul ce tulbura liniștea, păstrînd încă în urechi zgomotul îngrozitor ce se stingea. Patul se mișca de parcă ar fi fost împins. M-am ridicat pe jumătate și am atins cu tălpile desculțe dușumeaua; am simțit că trepida ușor. Prin mintea încețoșată m-a străfulgerat gîndul că asteroidul este un monstru viu care s-a trezit chiar atunci și își mișcă carapacea sa de piatră. Solul a început să se cutremure și mai puternic. M-am dezmeticit.

— Auzi? am întrebat eu prin întuneric.

Dar nu mi-a răspuns nimeni, deși știam că Zorin nu doarme.

După un sfert de oră a răsărit soarele și atunci peisajul de dincolo de ferestre a apărut într-o strălucire orbitoare. Cît vedeai cu ochii, cîmpia stîncoasă erupea în zeci de locuri deodată. Nici un zgomot, doar coloane albe de piatră țîșneau în sus, cînd mai aproape, cînd mai departe, iar solul se legăna din cînd în cînd ca puntea unui vapor

în luptă cu furtuna. Meteoriții, care nu se vedeau în zbor, ricoșau doar rareori după ce se izbeau de stînci, făcînd un salt uriaș și arătîndu-și fața în mișcarea lor amețitoare de morișcă. Tăceam; dincolo de ferestre se prăvălea mereu ploaia de piatră. Stincile fumegau, jeturi de nisip se înălțau și cădeau, iar din cînd în cînd, fărîme de piatră izbeau pereții scoțînd un sunet subțire. Apoi se făcea din nou liniște, întreruptă pe neașteptate de un bubuit de metal, de parcă s-ar fi spart tavanul deasupra capetelor noastre, atunci cînd cîte o fărîmă de stîncă se prefăcea în pulbere, ciocnindu-se de cuirasa camerei noastre.

După trei ore, soarele a apus. Meteoriții continuau să cadă, dar mai rar și mai slab, deoarece planeta ne ferea acum de curentul lor principal, iar așchiile ce săreau pe emisfera ei nordică atingeau doar viteza unei căderi libere, incomparabil mai mică decît zborul cosmic al șuvoiului.

Nu știam încă ce direcție are el în spațiu și pînă unde se întinde. Trebuia să așteptăm. S-a făcut iar ziuă și solul a început iarăși să se cutremure. Ne zguduiau din nou lovituri puternice. Cuirasa le respingea, scoțînd un sunet puternic, forțat, ieșit parcă din contractarea și destinderea pereților de oțel, sub potopul șocurilor îngrozitoare. Noaptea următoare, grindina de stînci, deși mai slabă în intensitate, devenise atît de deasă, încît nici nu ne puteam gîndi măcar să părăsim locuința. Și asta nu era decît începutul.

Zi de zi și noapte de noapte se lăsa peste noi, în strălucirea de fantasme a stîncilor incandescente și în întunericul cosmic înghețat o ploaie moartă. Solul se scutura ca o ființă vie sub lovituri, pereții casei noastre vibrau și un tremur de febră pusese stăpînire pe obiecte, ca și pe trupurile noastre. Și astfel, cufundați într-o liniște surdă, întreruptă din timp în timp de cîte un tunet ce răsuna îndelung, ne petreceau ceasuri în șir. Eram întemnițați. Universul arunca din genunile sale întunecate rîuri întregi de frînturi de cremene și le spărgea pe scoarța asteroidului. Legătura cu reactorul atomic și cu adăpostul automatelor nu fusese întreruptă. La ora două noaptea, bombardamentul a slăbit în intensitate. Atunci am ordonat automatelor să înceapă munca. Au pornit, dar după vreo oră, unul

a fost trîntit și sfărîmat de o lovitură directă, iar cuirasa i-a fost prefăcută în țăndări ca o sticlă. Imediat, celelalte au început să ezite, au încetat lucrul și s-au întors la adăpost, sub acțiunea circuitelor de autoconservare. Dimineața ne-am uitat la automatul sfărîmat: se afla la o distanță de trei sute și ceva de metri de încăperea noastră, îngropat în nisip de blocurile negre ale stîncii.

Așteptam mereu, ceas de ceas, ca asteroidul să iasă din calea șuvoiului și grindina aceea infernală să înceteze. De aceea nu raportam încă nimic tovarășilor. Stația de radio se afla deasupra încăperii noastre, prin al cărei geam din vîrf, în forma de lentilă, înainte se vedea cerul negru. Acum însă, instalația automată îl închisese cu o clapă de oțel. Stam aici, sus, și discutam cu tovarășii. Stabileam legătura noaptea, deoarece atunci colindau mai puțini meteoriți, iar cioenirea directă a încăperii era o raritate, astfel că am reușit să ascundem tovarășilor de pe Gea toate întîmplările. Nu le-am spus, în primul rînd, pentru că nava se afla numai la cinci zile de călătorie depărtare de Planeta Albă și întreaga lor atenție era concentrată asupra problemei înțelegerii cu locuitorii ei.

Discutam deci și întrebam de planurile lor, dar în timpul acesta se auzea pe tavan un foșnet ușor, care nu contenea nici o clipă. Era praful cosmic ce aluneca neputincios pe suprafața curbă și un strat din ce în ce mai gros acoperea pereții, pînă cînd „casa" noastră blindată a fost îngropală pînă la jumătate de dunele formate de pulberea ce cădea din stele.

În seara următoare recepția emisiunii de radio se înrăutățise simțitor. După încheierea discuției cu Gea, am constatat că reflectorul principal al antenei este îndoit și perforat în mai multe locuri.

— Lucrul a încetat de trei zile — am remarcat eu — iar acum ne aflăm în situația de a pierde și legătura.

— O să repare antena automatele.

— Ești sigur că au să iasă s-o repare?

— Da.

Și zicînd acestea, Zorin s-a apropiat de tabloul de comandă și a chemat prin radio automatele. Era noapte, iar meteoriții cădeau mai rar. A ascultat și a întrerupt microfonul.

— Vin ? am întrebat eu.

Stătea în mijlocul cabinei, cu picioarele desfăcute, ca un luptător ce-şi scrutează printre pleoapele întredeschise adversarul. Tăcea.

— Ce facem ? am întrebat eu, în cele din urmă.

— Să ne mai gîndim. Dar pînă atunci să cîntăm.

Am cîntat cam vreo oră. Ne aminteam pe rînd, mereu, noi cîntece. În pauza dintre două cîntece mi-a spus în treacăt :

— Ştii că siguranţa de autoconservare poate fi deconectată ?

— Da, dar nu de la distanţă — am răspuns eu.

Am cîntat iar. Din cînd în cînd, Zorin trăgea cu urechea. În sfîrşit s-a ridicat şi a început să caute cu privirea scafandrul.

— Vrei să te duci acolo ?

A dat în tăcere din cap, introducîndu-şi în acelaşi timp picioarele în deschizătura scafandrului. Trăgea materialul argintiu de margini şi îl ridica în sus. Apoi a bombănit :

— Noroc că noi nu avem siguranţe...

— Să mai aşteptăm puţin — am intervenit eu, neputincios în faţa hotărîrii lui.

— Nu. Lucrul poate să mai întîrzie, dar antena trebuie numaidecît reparată.

Vorbea calm, dar sub liniştea lui aparentă se ascundea mînia. A controlat închizăturile de pe umeri, a ridicat coiful de pe duşumea, l-a luat sub braţ şi s-a îndreptat singur spre uşă.

„Ca şi cum eu nici n-aş exista" — mi-a trecut prin minte. Simţămîntul surprizei şi al neputinţei a dispărut. M-a cuprins o pasiune dîrză. „Mă asemăn totuşi puţin cu el" — mi-am zis eu în sinea mea, îmbrăcînd în grabă al doilea scafandru. Cînd am intrat în ecluza de ieşire, încheindu-mi curelele, Zorin tocmai se afla în faţa manetelor zăvoarelor. Cum mi-a auzit paşii, s-a întors şi a încremenit cu mîna pe miner. M-am făcut că nu bag de seamă. Am închis ermetic uşa interioară şi m-am oprit lîngă el.

Rămăsesem aşa, două siluete argintii în lumina slabă a lămpii din tavan, între pereţii întunecoşi, metalici.

— Ce înseamnă asta ? m-a întrebat el, în cele din urmă.

— Merg cu tine.

— Este o prostie.
— Nu socotesc.
— Bine, dar nu te gîndeşti ce faci, omule?
— Dar tu ce faci?

A stat nemişcat o clipă, apoi a început brusc să rîdă, aşa, în felul său, aproape fără glas. M-a luat de mînă. M-am împotrivit, presimţind că vrea să mă convingă.

— Ascultă — mi-a zis el, cu glas scăzut. Îţi mai aminteşti de ce am fost trimişi aici?
— Îmi amintesc.
— Gea poate să nu se mai întoarcă.
— Ştiu asta.
— Şi cineva trebuie să fie aici, ca să construiască staţia.
— Prea bine. Dar de ce trebuie să mergi tu, şi nu eu?
— Pentru că sînt un mecaneurist mai bun decît tine.

La acest argument n-am avut ce să răspund. A pus mîna pe manetă, dar s-a mai întors încă o dată spre mine.

— Ai să te duci — mi-a spus el — dacă n-am să reuşesc eu. Da?
— Da — am răspuns eu, mirat de simplitatea acestei discuţii. Voi menţine legătura cu tine prin radio.

Fără să mai spună un cuvînt, a pus în mişcare manetele. Imediat s-a auzit şuierul aerului absorbit în interiorul camerei. Ecluza se golea. Acul manometrului aluneca leneş spre zero roşu. După ce a mai oscilat deasupra lui de cîteva ori, s-a oprit la capătul scalei. Zorin a împins pîrghiile mari ale clapei de ieşire. Nu s-a deschis. A bodogănit ceva şi a apăsat şi mai tare. Clapa s-a mişcat, dar tot se mai împotrivea. Am pus umărul. S-a dat încet la o parte. Prin deschizătura creată, a început să se scurgă pe picioarele noastre un şuvoi din ce în ce mai des de nisip mărunt.

În sfîrşit, clapa s-a deschis. În faţa ieşirii se vedea o pîlnie adîncă. Locuinţa noastră era înconjurată de dune cu margini abrupte. Spaţiul inundat de lumina rece, îndepărtată, a lui alfa Centaurul A era inert şi calm, învăluit tot în forme abrupte de culoarea cărbunelui şi argintului. Zorin a ridicat uşor mîna dreaptă, mi-a spus: „Pe curînd" şi a dispărut din privire atît de repede, încît nici n-am ştiut în ce direcţie a pornit. M-am aplecat peste

clapa deschisă şi abia atunci l-am văzut: se afla la o distanţă de cîteva zeci de metri; se afunda aproape pînă la jumătate, iar nisipul mărunt se scurgea în jurul picioarelor lui în mers. Am privit în depărtare, căutînd în zare cupola reactorului atomic, fiindcă acolo se afla adăpostul automatelor. Am tresărit. Întunericul a fost străfulgerat de o lumină scurtă, apoi de alte trei-patru mai slabe: meteoriţi. Energia ce se năştea din ciocnire se transforma în flacără. Stăteam aşa, privind spre orizontul care scînteia. Zorin părea acum atît de mic, încît i-aş fi putut acoperi silueta cu degetul întins.

— Cum mergi? l-am întrebat eu la microfon, ca să spun ceva.

— Ca prin sirop — a răspuns el imediat.

Am tăcut. Ici-colo apăreau buchete de scîntei, ca şi cum nişte fiinţe nevăzute îşi semnalizau între ele. Deodată mi-am dat seama că mă aflu afară. Acest lucru nu avea nici un sens, fiindcă, dacă voiam să mă expun, trebuia să mă fi dus cu el. M-am retras în ecluză şi l-am pierdut din ochi. Am ridicat mîna şi am sprijinit-o de cuirasa clapei. În felul acesta puteam să observ fără greutate cadranul ceasului şi în acelaşi timp să privesc orizontul ce se întrezărea. Scînteia neîncetat. Aşteptam, privind mişcarea plictisitoare a săgeţii pe cadran.

„Încă trei minute" — mi-am zis în gînd şi am întrebat cu glas tare:

— Mergi?

— Merg.

Aceste întrebări şi răspunsuri se repetau mereu. Dar deodată am văzut două scînteieri îndepărtate şi am auzit un icnet întrerupt:

— Zorin! am strigat.

— Nimic, nimic — a răspuns el, cu o voce întretăiată.

Respiram adînc. Nu, meteoritul nu l-a nimerit. Dacă s-ar fi întîmplat una ca asta, ar fi pierit pe loc.

— Mergi? am vrut eu să întreb, dar vorba mi s-a oprit în gît.

În căşti se auzea un rîcîit strident.

— Ei, dă-i drumul!... bodogănea neclar Zorin. De ce ţii? Ei...

— Cu cine vorbeşti? am întrebat eu, simţind că mi se face părul măciucă.

N-a răspuns. Auzeam doar respiraţia lui forţată, ca şi cum s-ar fi luptat. Dintr-o singură săritură am fost afară. Totul se afla înecat într-o lumină moartă şi pustie, de gheaţă. Am calculat dintr-o răsuflare şi mi-am dat seama că Zorin se afla, pesemne, la o distanţă de vreo trei sute cincizeci-patru sute de metri de mine, dar nu vedeam decît stîncile abrupte, dunele şi dungile de umbră... Altceva nimic.

— Zorin! am strigat eu, de mi-au ţiuit urechile.

— Gata, gata — a răspuns el, tot cu aceeaşi voce întretăiată.

Deodată, nisipul a început să se mişte într-un loc şi a apărut din el scînteia argintie a scafandrului. S-a ridicat în picioare şi a început să meargă înainte.

„A căzut — mi-am zis în gînd. Dar cu cine vorbea?"

Am lăsat această întrebare să-i găsesc răspunsul mai tîrziu şi m-am întors în interiorul ecluzei. După puţină vreme am auzit:

— Am ajuns.

Bodogănea ceva, pesemne scormonea nisipul care acoperise intrarea.

— Încep operaţia — m-a înştiinţat el după o clipă.

Treaba a durat mai mult decît mă aşteptam: o jumătate de oră controlat după ceas, dar, dacă timpul acesta s-ar fi măsurat după încordarea nervilor mei, sînt sigur că ar fi însumat secole. În sfîrşit mi-a spus:

— Gata! Acum vor fi ca nişte struţi. Mă întorc.

Nu ştiu dacă nu era o iluzie, dar mi se părea că scînteierile se îndesesc. Întîi odată, apoi a doua oară, am simţit solul că trepidează. Acest tremur, căruia în locuinţa noastră nu-i acordam nici o atenţie, mi-a grăbit bătăile inimii. Zorin se întorcea ciudat de încet. În căşti se auzea respiraţia lui atît de anevoioasă, de parcă ar fi alergat. Şi totuşi se mişca cu mult mai încet decît la ducere. Nerăbdător, neliniştit, am ieşit de două ori în faţa clapei. Discul alb al lui A Centaur atingea orizontul stîncos. Noaptea se apropia de sfîrşit. În curînd, intensitatea ploii meteorilice avea să crească.

— De ce mergi atît de încet? am întrebat eu în cele din urmă.

Nu a răspuns nimic. Respira greu. Nu puteam să înțeleg ce se întîmplă. Drumul nu era epuizant, mai ales pentru el. Deodată a acoperit cu trupul său intrarea. A pătruns în ecluză în grabă și oarecum nesigur. A închis clapa și a rostit:

— Intră înăuntru!

— Te aștept... — am spus eu, dar m-a întrerupt hotărît:

— Intră înăuntru! Vin și eu imediat.

M-am supus. După o clipă a intrat fără scafandru; îl lăsase în ecluză. S-a apropiat încet de masă, apoi la lumina lămpii și-a dus mîinile la ochi, și-a resfirat degetele și a înghițit ceva. Spatele său lat se îndoia într-un fel îngrijorător.

— Ce ai?... am șoptit eu.

S-a sprijinit cu mîinile de marginea mesei.

— Nu văd bine — mi-a explicat el, abia auzit.

— De ce? Un meteorit?...

— Nu. Am căzut.

— Și ce?

— M-am împiedicat de automatul acela distrus...

— Spune!

— Mi se pare că avea reactorul spart. Știi... inima atomică.

— Și ai căzut peste ea? am strigat eu, cu groază.

A dat din cap.

— Tălpile, știi... tălpile magnetice ale cizmelor s-au agățat de fierărie și nu puteam să mă mai descurc...

Începusem să-mi recapăt liniștea. Mă cuprinsese un frig cumplit, care-mi îngheța gîndurile, dar în același timp mintea mi s-a luminat: știam. Trebuia să acționez imediat. Meteoritul lovise cu atîta precizie automatul nostru, încît inima atomică — rezervorul cu elementul radioactiv — crăpase, iar Zorin, căzînd, se lipise cu trupul de aceste fărîme care emit o radiație foarte puternică.

— Ce simți? l-am întrebat eu, apropiindu-mă de el.

— Nu te apropia!... mi-a spus el și s-a dat un pas înapoi.

— Zorin!

— Poţi să mori. Imbracă halatul de protecţie!

Am sărit în cabina a doua şi am îmbrăcat o haină grea, metalică. Nici nu puteam să o închid la piept, aşa de tare îmi tremurau mîinile. Cînd m-am întors, Zorin stătea culcat în fotoliu.

— Ce simţi? am repetat eu întrebarea.

— De fapt, nimic...

Vorbea cu mici pauze, ca un om foarte obosit.

— Cînd am căzut, încă de la început... o ceaţă violetă... mi-a învăluit ochii... Acolo, la automate, am lucrat aproape pe dibuite...

— Mă vezi? l-am întrebat eu, apropiindu-mă.

— Ca prin ceaţă...

Ştiam ce însemna asta. Lichidul care umplea globurile ochilor devenise fluorescent sub influenţa radiaţiei. Indicatorul de intensitate a radioactivităţii, aflat pe masă, la o distanţă de doi metri, ticăia alarmant. Tot trupul lui Zorin devenise radioactiv, fusese supus la o doză mare de radioactivitate.

— Te doare ceva?

— Nu, dar mă simt slăbit... şi mi-e greaţă...

L-am luat de umeri.

— Vino să te culci!

S-a lăsat greu pe mine şi a pornit spre pat. În vremie ce stătea culcat, învelit, iar eu eram ocupat cu pregătirea medicamentelor, l-am auzit cum şuşotea:

— Ce prosteşte...

Cînd m-am apropiat de el, ceva mai tîrziu, a început să vorbească despre nişte semnale, despre automate şi despre Gea. I-am luat pulsul. Avea temperatură mare. Atunci mi-am dat seama cît am fost de prost că nu am dat atenţie cuvintelor sale, crezînd că aiurează. În curînd şi-a pierdut complet cunoştinţa. În cîteva ore am făcut cercetări minuţioase. Am constatat că măduva oaselor, plină de leziuni, nu mai produce hematii. Aveam şase fiole de sînge conservat. I-am făcut o transfuzie, dar era ca o picătură de apă în ocean.

Preocupat de gîndul cum să fac să-l salvez, am uitat cu totul de discuţia cu Gea. Mă afundasem în manuale, căutînd descrierile leziunilor radioactive. Dar cu cît citeam mai mult, cu atît îmi dădeam mai bine seama că Zorin

era pierdut. În zorii zilei, aplecat deasupra ecranului trionic, m-a cuprins un somn adînc. M-am trezit din cauza unui lunet metalic: meteoriții se spărgeau de cuirasă. Era ziuă. Pînă seara tîrziu am stat lîngă bolnav. Cînd s-a înserat, m-am urcat la etaj. Recepția era atît de proastă, încît prindeam doar frînturi diforme de glasuri.

„Nu-i nimic — mi-am zis eu — acum am să chem automatele să vină să repare antena".

Dar cînd m-am apropiat de pupitrul de comandă, m-a străfulgerat gîndul că automatele nu vor veni. Nu le puteam chema decît prin radio, iar acesta nu mai funcționa. Trebuia să fi chemat automatele cu o zi înainte, adică imediat după întoarcerea lui Zorin. Atunci postul de radioemisiune funcționa încă. În vălmășagul gîndurilor uitasem de toate. În prima clipă, această constatare mi-a tăiat picioarele, dar m-am stăpînit și am pornit spre ecluză. Cînd treceam prin cameră, Zorin a început să vorbească. Își recăpătase cunoștința.

— Este după audiție?... a întrebat el. Ce știri?

Nu puteam să-i spun adevărul. De altfel, mîine radioul va funcționa. Prin urmare, deducînd conținutul audiției din frînturile de cuvinte auzite, i-am împărtășit știrile. Imediat după aceasta a adormit, iar eu m-am strecurat încet către ecluză. Am îmbrăcat scafandrul, am închis coiful și, tocmai cînd puneam mîinile pe pîrghia de deschidere, m-a străfulgerat un gînd. Dar dacă voi pieri, iar Zorin va rămîne singur, incapabil să se miște, fără sprijin și orb?

Vreme de un minut am rămas ca mort. Apoi, la fel de încet, mi-am scos scafandrul și m-am întors în cabină.

Asta s-a petrecut în cea de-a doua zi. A treia zi însă, radioul a tăcut definitiv, astfel că am inventat în întregime comunicatul și de atunci, la fel în fiecare seară. Trebuia să fac astfel, fiindcă de îndată ce auzea știrile, adormea.

Cînd l-am întrebat de ce nu s-a întors imediat după accident, a răspuns:

— Tu te-ai fi întors?

Și m-a privit în așa fel, încît am înțeles totul...

El și-a dat seama din prima clipă că nu există nici o speranță, și atunci și-a zis: „Nimeni nu moare de două

ori". De aceea, fără să vadă, a deconectat siguranțele automatelor. Tot din această pricină, nu voia să-i dau sînge, dar eu mi-l extrăgeam pe ascuns și-i spuneam că avem rezerve suplimentare. După patru zile, procedînd astfel, abia mă mai țineam pe picioare. Îmi era frică să nu leșin. De aceea luam într-una, fără să mai judec, tot felul de medicamente tonice, pe care le aveam la îndemînă. Totuși erau clipe cînd mă surprindeam pe mine însumi într-o stare de semiinconștiență. Obosit și nedormit, adresam în șoaptă rugăminți măduvei oaselor, să producă mai repede sînge...

De fiecare dată cînd mergeam sus, mă gîndeam: „Nu pot să-l mint într-una pe muribund. Această situație este insuportabilă. Da, azi am să-i spun că antena este distrusă." Totuși, cînd coboram și vedeam cum își întorcea fața lipsită de vedere în direcția pașilor mei, cum, exprimînd suprema așteptare, trupul său atît de puternic și suplu cîndva tremură, nu mai aveam putere, și atunci, la minciunile vechi adăugam altele noi.

În următoarele opt seri i-am povestit că Gea s-a apropiat de planetă, că în întîmpinarea ei au venit nave mari de forme ciudate, că ființele necunoscute s-au înțeles cu oamenii cu ajutorul automatelor traducătoare, și în timp ce-i povesteam, grindina de meteoriți creștea, de parcă stihiile cerului ar fi aruncat asupra noastră toate șuvoaiele de fier și piatră, ascunse în cosmos. Pereții, obiectele, trupurile noastre erau cuprinse de tremur. Totul se legăna, iar eu îi povesteam lui Zorin, în această febrilă clănțăneală, despre înalta civilizație a ființelor acelora și cît de adînc au fost mișcate, cînd, cercetînd rămășițele rachetelor distruse ale Geei, au înțeles profunda lor greșeală.

Zorin nu mai avea febră, atît de slăbit îi era organismul. Știam că nu-l voi putea salva, că este o imposibilitate. După toate prevederile științei medicale, ar fi trebuit să moară în două zile, dar cu toate acestea trăia, și nu știam ce-l ține în viață: sîngele meu, sau plăsmuirile mele. Probabil că acestea din urmă, fiindcă prea se schimba la față cînd îi povesteam, ținîndu-l de mînă. Simțeam atunci cum sîngele îi zvîcnește mai cu putere, cum mușchii trupului său vînjos tremură și cum, după

ultimul cuvînt, recade iar în amorțire. Într-a șaptea seară, Zorin nu mai putea decît să bea. I-am pregătit pe rește o băutură hrănitoare și deodată, acolo, în ungherul cabinei, m-a fulgerat un gînd:

Cînd va muri, am să pot ieși ca să repar antena.

Am tresărit, de parcă cel care stătea culcat în spatele meu putea să vadă prin mine și să-mi citească acest gînd. Cu un suprem efort de voință, am vrut să-l afund în întunericul din care a ieșit, dar revenea ca un ecou fără cuvinte, răzbătînd neîncetat în mine, orice-aș fi făcut, cu deplina gravitate a conținutului.

I-am dat mîncarea pregătită, iar cînd m-a întrebat de ce nu mă grăbesc să iau legătura cu ceilalți, m-am urcat la etaj și am rămas acolo în fața aparaturii moarte, verificînd din cînd în cînd dacă ușa este bine închisă.

Așteptam așa douăzeci de minute îngrozitoare, apoi coboram și începeam să-i povestesc o nouă plăsmuire despre ființele acelea, despre minunata lor civilizație și despre faptul că de acum înainte nu stația noastră micuță, ci uriașul radar al Planetei Albe va conduce în viitor rachetele transgalactice în direcția Norilor lui Magellan.

În a opta seară, trepidațiile solului au început să devină mai rare. Ieșeam din torentul de meteoriți. După o oră de la apusul soarelui se făcuse liniște deplină. Dar cu toate acestea, nu puteam să ies din încăpere, atît de gravă era starea lui Zorin. Nu mai întreba nimic. Stătea cu ochii închiși, iar fața îi era ca de piatră. Din timp în timp îl luam de mînă cu băgare de seamă. Inima lui puternică mai lupta încă. Tîrziu, în noapte, a rostit deodată:

— Basmele... Ții minte?

— Da, țin minte.

— Copiii nu voiau... triste, de aceea eu... le făceam lor încheieri... vesele...

M-a trecut un fior rece. Am înghețat. Ce a vut să spună cu asta?

Respirația neregulată îi ridica pieptul larg, puternic. Deodată a rostit:

— Bărcuțe... bărcuțe ca astea...

— Ce spui? am întrebat eu, aplecîndu-mă asupra lui.

— Din coajă de mesteacăn... făceam, mici... dă-mi...

— Aici... nu-i coajă de mesteacăn.

— Da... dar crenguţele... liliacul... dă-l !...

M-am repezit spre masă. Mănunchiul de crenguţe uscate stătea acolo, în vasul de sticlă. Cînd m-am întors cu el, Zorin murise.

Atunci i-am acoperit faţa, am ieşit în ecluză, am îmbrăcat scafandrul, am luat uneltele şi m-am dus la adăpostul automatelor.

Împreună cu ele am montat timp de trei ore noi segmente la reflectorul antenei. I-am îndreptat catargul şi l-am sudat, apoi am întins cablurile. Toate acestea le făceam ca într-un vis straniu, deşi alît de supărător de real, totuşi ca într-un vis, fiindcă în adîncul gîndului meu se afla profunda convingere că dacă voi dori foarte mult, foarte mult, mă voi trezi.

Cînd m-am întors, m-am urcat la etaj la staţia de radio şi am dat drumul la curent. În curînd s-a auzit zumzetul surd al difuzoarelor. Apoi, deodată, cămăruţa a răsunat de cuvintele clare, rostite de o voce puternică şi limpede:

— ...şi de patru ori coordonatele. Mîine dimineaţă, la ora şase, ora locală, Gea va porni spre voi şi va ajunge la asteroid după douăsprezece zile. Sîntem nespus de neliniştiţi de tăcerea voastră. Vă vom chema în continuare în următoarele douăzeci şi patru de ore. Aici vorbeşte Yrjöla, de pe bordul Geei, în a şasea zi după stabilirea legăturii cu Planeta Albă. Acum va vorbi Ana Ruys.

Apoi, megafonul a tăcut o clipă. Dar eu continuam să aud aceleaşi cuvinte, care făceau să-mi zvîcnească sîngele în vine. M-am sculat repede în picioare, am deschis uşa şi am coborît în cameră, strigînd din toate puterile:

— N-am mîntit, Zorin! N-am mîntit! Totul era adevărat! Era adevărat!

Am luat în braţe trupul vînjos şi l-am ridicat în sus. Capul său greu mîngîia cu păru-i blond căpătîiul...

L-am aşezat din nou. A rămas inert. Am căzut cu faţa în jos şi am început să plîng. Bătea cineva la poarta conştiinţei mele. Mă chema, mă implora, mă ruga... Mi-am venit în fire. Era Ana. Vocea Anei. Voiam să alerg sus, dar nu îndrăzneam să-l las pe Zorin singur. Am pornit încet în direcţia scării, mergînd cu spatele şi privind mereu la faţa lui îngheţată. Atunci Ana m-a chemat pe

nume și mi-am întors privirea de la cel mort. Glasul ei răsuna din ce în ce mai aproape. M-am urcat pe scări, am privit în sus și, prin geamul în formă de lentilă al tavanului, am zărit Crucea Sudului, iar mai jos — o scamă de ceață palidă, cu două puncte ce străluceau cu o lumină rece, calmă : era Norul lui Magellan.

GLOSAR DE TERMENI ŞTIINŢIFICI

ACCELERATOR — pirghie prin apăsarea căreia se măreşte viteza unui vehicul.

ARHEOZOIC — provenind din cea mai veche perioadă a formelor de viaţă.

ASTEROIZI — mici planete ce se rotesc în jurul sorilor.

BERILIU — metal, element din grupa magneziului.

CEFEIDE — stele variabile, cu o variaţie continuă şi periodică a luminozităţii.

CRIZOLIT — piatră preţioasă, numită şi olivină.

CROMOSFERA — strat al atmosferelor stelare, compus din gaze incandescente.

CUADRANT AL CERULUI — parte a bolţii cereşti cu unghi central egal cu 90°.

DECELERAŢIE — micşorarea vitezei, frînare; inversul acceleraţiei.

ELECTROENCEFALOGRAF — aparatură pentru cercetarea curenţilor funcţionali ai creierului, care sînt apoi fixaţi sub formă de curbe pe bandă; encefaloscop — o instalaţie asemănătoare, care reproduce imaginea curenţilor pe ecran.

ECLIPTICĂ — planul orbitei descrise de Pămînt în jurul Soarelui.

EMITĂTOR — aparat care emite raze sau particule.

EVOLUTĂ — curbă desfăşurală; locul geometric al centrului curburii unei curbe oarecare.

FONENDOSCOP — aparat pentru controlarea inimii şi plămînilor.

GALAXIE — îngrămădire uriaşă de stele (aproximativ o sută de miliarde). Galaxia din care face parte

sistemul nostru solar poartă şi numele de Calea Lactee.

KILOPARSEC — o mie de parseci; parsec — unitate astronomică egală cu 3,26 ani lumină, adică 31×10^{12} kilometri.

PERIHELIU — punctul cel mai apropiat de soare de pe orbita unei planete sau comete; afeliu — punctul cel mai depărtat de soare de pe orbita unei planete sau comete.

PERTURBAŢII — aici: devierea de pe orbită a planetelor, a sateliţilor lor sau a cometelor determinată de acţiunea de atracţie a altor planete.

PLAGIOGLAZ — varietate de feldspat; mineral.

PROTUBERANŢE — erupţii uriaşe de mase de gaze incandescente de pe suprafaţa Soarelui, aruncate la o mare înălţime.

RADIOSTELE — corpuri cereşti invizibile, care emit unde radiofonice.

SPECTROSCOP — instrument de descompunere a luminii şi de observare a spectrului ei.

TERMINATOR — linia care separă emisfera luminată a unei planete de cea întunecată.

TRAHEOTOMIE — secţionarea traheei.

TRAIECTORIE — linia descrisă de un punct sau corp în mişcare.

CUPRINS

	Pag.
Cuvînt înainte	5
Introducere	9
Casa	13
Tinerețea	24
Maratonul	45
Rămas bun, Pămîntule!	61
Gea	62
Grădina din vid	105
Oaspetele din spațiu	128
Pilotul Ameta	151
Trionii	165
Gheizerul de aur	183
Simfonia a IX-a a lui Beethoven	194
Consfătuirea astronauților	204
Balul	215
Ana din stele	242
Petru din Ganymede	257
Obstacole	276
Comuniștii	291
Goobar, unul dintre noi	296
Statuia astronautului	302
Începutul epocii	321
Sorii Centaurului	334
Misteriosul satelit artificial	345
Piticul Roșu	356
Planeta Piticului Roșu	369

Pag.

Tovarășul lui Goobar 362
Stelele căzătoare 388
Florile pământului 399
Norul lui Magellan 413
Glosar de termeni științifici 437

Nr. 3.201

Redactor de carte: D. Poteraşu
Tehnoredactor: El. Ceauşu

Dat la cules 3.XI.959. Bun de tipar 17.XII.959. Tiraj 18 100 ex. broşate pe tipar de 50 gr. m p. şi 2 056 ex. cartonate pe semivelină de 65 gr. m p. Coli de tipar 27,5. Coli de editură 24,8. Format 32,81×108. Com. edituri 4011. Ediția I. A. 01877. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 (S) — R

Tiparul executat sub com. nr. 91 544 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN".
București — R.P.R.